Ediție de TRAIAN RADU

TUDOR MUȘATESCU

SCRIERI

***
**

TEATRU (4)

EDITURA MINERVA
București — 1978

I 34462

NOTĂ

Volumul de față — al patrulea de teatru din seria de *Scrieri* — cuprinde patru piese inedite.

Comedia *Burtă-Verde* este un scenariu radiofonic reluat și dezvoltat.

Fără a atinge cotele valorice ale celor mai cunoscute lucrări dramatice ale lui Tudor Mușatescu, aceste comedii întregesc, prin subiectele abordate, paleta tematică a autorului, evidențiind totodată inepuizabilele sale resurse scriitoricești.

Piesele au fost selectate din manuscrisele existente în arhiva familiei. Ordinea lor în volum este cea cronologică.

La transcrierea textului au fost păstrate particularitățile de stil ale autorului, respectîndu-se normele ortografice în vigoare.

T.R.

MI S-AU DESCHIS OCHII

PIESĂ ÎN TREI ACTE

1947

PERSOANELE

DAN BALINT, profesor de literatură franceză, la Facultatea de litere din București. E același pe care îl cunoaștem de la liceul „Despina Doamna" din Galați. Poate, un pic mai „burghez" în siluetă. Pe tîmple i-au apărut, prematur, ghioceii celei dintîi ierni.

TUȚI, soția lui. De cînd e măritată, pare și mai fetiță.

ANIBAL, student în ultimul an la Litere și filozofie. Poartă lavalieră și în buzunarele vestonului „romantic", în permanență, volume achiziționate de la anticar.

IONESCU C. HERUVIM, student la Drept, unde se pare că a călcat cu stîngul. Lipsește de la cursurile obligatorii, ca să frecventeze, benevol, pe cele ale Facultății de litere, unde nu este înscris.

CARMEN, motivul brun al acestei stări de fapt.

DORA, și-a văzut visul cu ochii: Capitala. Nu trece examenele la facultate, ca să nu termine prea repede și să se întoarcă în provincie.

JUNONA POPESCU, supranumită și „Ju". E una din elegantele vieții mondene a Capitalei. Recent divorțată, e pe punctul de a se remărita în fiecare zi.

CAZIMIR, coleg de Paris, al lui Balint. A eșuat după prima prelegere la Sorbonna, preferînd să-și termine studiile la anticarii de pe cheiurile Senei și în contact direct cu „Marea enciclopedie a lumii", care este Viața.

DOMNIȘOARA COSÎMBĂCESCU, „permutată", la cerere, în Capitală, ale cărei influențe, mondene și vestimentare, nu au lăsat-o indiferentă. Odată cu dimensiunile metropolei i s-au lărgit și „orizonturile" în viață. Ba chiar și „vederile" în școală. Numai buzele i s-au tivit mai mult.

DOMNUL GRĂMĂJOIU, a mai cîștigat, de cînd nu l-am mai văzut, numeroase kilograme și milioane. De cînd lucrează „pe picior", nu mai umblă nici un pas pe jos.

MARIA, fostă bucătăreasă la Balint. Cu ocazia trecerii prin această piesă, a băut un pahar de vin mai mult.

Acțiunea se petrece în București. Actul I și II în anul 1941, puțin înainte de intrarea României în război, iar actul III în anul 1944, august.

ACTUL I

Un interior — biroul — în casa lui Balint; o vilă nouă situată într-unul din recentele parcuri de la marginea Capitalei. Din această cauză, perspectiva, pe ferestre, e foarte citadină. Biroul fiind situat în parterul vilei, e legat cu etajul printr-o scară interioară. Între birou și sufragerie, o vută cu draperie sau o ușă dublă cu geamuri (glasvand). În fund, intrarea, în legătură cu exteriorul, printr-un vestibul. Alte intrări nu sînt necesare. Mobilierul acestui birou — confortabil și elegant, indiferent de stil — este dominat de prezența rafturilor cu cărți, legate frumos și așezate într-o grijulie și perfectă ordine. Pe birou, telefonul. Acțiunea acestui act se petrece în 1941, spre sfîrșitul lui mai. Pe ferestre și în vasele cu flori din interior se observă exuberanța vegetală a sezonului. La ridicarea cortinei, Cazimir — cufundat ca la el acasă, într-un fotoliu — citește o gazetă de-a timpului. Telefonul sună repetat, în timp ce cortina se ridică, continuînd să sune și după aceasta, fără ca apelurile lui să-l clintească pe Cazimir din lectură.

TUȚI *(cu un șorț de gospodină peste rochia ușoară de imprimé se duce repede la telefon)*: Alo! Da! Casa profesor Balint... Da! Doamna profesor universitar Balint, la telefon! Nu, domnule! Profesorul n-a venit încă la dejun... Da, probabil e la Universitate, că de-aia e profesor universitar. O! Da! Din străinătate s-a întors de două zile... Mă rog. Reveniți pînă îl găsiți. Bună ziua, domnule! *(Închide. Lui Cazimir, care n-a dat*

nici o importanță conversației.) De ce n-ai răspuns mata la telefon, coane Cazimir? A făcut laringită sunînd...

CAZIMIR: De ce să răspund eu, că tot pe tine te-ar fi chemat pînă la urmă... Mai făceam și două drumuri de pomană. Plus că al doilea era o adevărată excursie. Trebuia să viu să te chem tocmai de la bucătărie.

TUȚI: Bine, dar dumneata ești de-al casei.

CAZIMIR: Pînă la telefon. Într-o casă civilizată, în lipsa stăpînilor, n-au voie să răspundă la telefon decît cel mult servitorii.

TUȚI: Ah! M-ai distrus cu „codul manierelor"... Și tocmai astăzi, cînd mi-a fugit bucătăreasa, am masă de douăzeci de persoane și aștept atîtea telefoane.

CAZIMIR: Vin toți?

TUȚI: Sper că da! De patru ani de cînd ne-am luat bacalaureatul, în fiecare an „Primavera" a fost prezentă, în corpore, la aniversarea acestei date istorice... *(S-a dus către ieșire — ușa dinspre sufragerie. În clipa cînd vrea să iasă, sună din nou telefonul.)* Coane Cazimir! Hai, fii gigea și fă nițel pe fata în casă! *(Gest spre telefon.)* Altminteri, rămîne banchetul nemîncat... Și sînt tocmai la maioneză. *(Cazimir se ridică tacticos și se îndreaptă spre telefon.)* Mersi și să știi că ai o țigară de foi la mine... filodormă *(Îi face o bezea drăguță.)* Numai să-mi aduci aminte s-o fur după-masă. *(Iese.)*

CAZIMIR *(la telefon)*: Alo! Da!... Nu, nu e domnul profesor Balint la telefon! Aici, fata din casă!... Ce să fac, doamnă, dacă așa e vocea mea? Sînt o femeie bas. Da, vă rog! Este exact. Astăzi, la prînz, are loc la noi banchetul pentru împlinirea a patru ani de cînd și-a luat coniță noastră bacalaureatul... Dacă sînteți invitată, sigur că puteți să poftiți... A, da, adevărat. Anul ăsta ne-am mutat în casă nouă... Deși la marginea Bucureștiului, adresa noastră e foarte ușor de nimerit. O găsiți în două minute, în cartea de telefon, lîngă numărul pe care l-ați format ca să chemați la noi... Bine, doamnă! Sărut mîinile! Cine să spun c-a-ntrebat? Domnișoara cum?... Cosîmbăcescu? Fosta profesoară a coniței?... Bine, domnișoară! La revedere... *(Închide. Își reia, tot tacticos, locul și ziarul.)*

TUȚI *(intră)*: N-am uitat eu adineauri aici bidonul cu untdelemn?

CAZIMIR: Nu. Dar vezi că poate îl ai în buzunarul șorțului, sau poate că l-ai agățat din greșeală de teancul de chei.

TUȚI: S-a retras țigara de foi, pentru ironizare în timpul serviciului. Cine era la telefon?

CAZIMIR: Domnișoara Cosciugărescu!... Invitată la banchet.

TUȚI: A! Cosîmbăcească!

ANIBAL *(intră dinspre sufragerie, urmat de Heruvim. Anibal e cu bidonul de untdelemn în mînă, iar Heruvim cu castronul și lingura de frecat maioneza. Amîndoi au șorțuri de gospodine: Anibal cu pieptar și bretele la spate; Heruvim numai scurt, legat la brîu)*: S-a găsit lichidul! *(Ridică triumfător bidonul.)*

TUȚI: Unde era?

HERUVIM: Adineauri, cînd te-ai uitat la friptură, l-ai uitat în cuptor.

TUȚI: Și tu ce-ai căutat în cuptor?

HERUVIM: Nu știam unde e pisica...

TUȚI: Și era în cuptor? *(E foarte alarmată.)*

ANIBAL: Nu! Era pe terasă. Se uita puțin la canarii din colivie.

TUȚI: Vai, cum m-am speriat! Și nu-mi era atîta de pisică, dar putea să-mi mănînce purcelul din tavă.

CAZIMIR *(băieților)*: Sînteți siguri că n-a rămas pisica în tavă și purcelul s-a dus pe terasă, să se uite la canari?

ANIBAL *(serios)*: Pe cuvîntul meu! Poate să spună și Heruvim...

HERUVIM *(același joc și un pic vexat)*: Ce, nu cunoaștem noi, care e pisică și care e purcel?

ANIBAL: Și chiar dacă ar fi rămas pisica la tavă, ăla de pe terasă nu putea să fie în nici un caz purcel. Miorlăia...

HERUVIM: Și era și-mblănit... *(Lui Cazimir.)* Dar mi se pare că mata, coane Cazimir, vrei să ne iei *perpedes apostolorum.*

CAZIMIR: Nu, în orice caz, friptură nu mănînc...

ANIBAL: Gust eu întîi, ca să te convingi!... *(Lui Heruvim.)* Ne duce! Ne ducet cum prețum...

HERUVIM: N-aș credemus!...

TUȚI: Ia să vedem cum a ieșit maioneza?

HERUVIM *(se apropie cu castronul, pe care vrea să-l pună pe o măscioară acoperită cu cristal)*: Cred că este o nebunie galbenă...

TUȚI: Stai c-o murdărești pe soacră-mea!

HERUVIM: Unde e? *(Se uită nedumerit în imediata apropiere.)*

TUȚI: Sub cristal...

ANIBAL: Atunci să-i pun un jurnal deasupra! *(Pune un jurnal pe care îl are la-ndemînă, pe mescioară. Heruvim depune castronul deasupra jurnalului. Tuți gustă cu degetul maioneza.)* De ce nu guști cu lingura?

TUȚI: Lingura nu e pentru gustat. E pentru amestecat. Îmîîî! E o perfecțiune. Îi mai trebuie numai un pic de untdelemn, un praf de sare și puțină lămîie... Și cred că nu e rău dacă îi mai adăugăm și două-trei gălbenușuri de ou.

HERUVIM: Ia să vedem? Vă spun eu imediat. *(Gustă și el cu degetul.)* Mie îmi place! *(Cei doi așteaptă verdictul.)* Parcă e salată de bef!

ANIBAL *(corectîndu-l)*: *oeuf... oeuf...* nu „ef"!

HERUVIM: Ba, pardon! E *bef* de la bou... Nu *oeuf* de la ou...

ANIBAL: Bun! Ești un ou cu „b" înainte! Și să trecem dar, să trecem, căci timpul ne învață, pre el a-l respecta.

TUȚI: Și cu maioneza ce facem? O lăsăm așa?

ANIBAL: Un moment, să văd *eu* cum se prezintă. *(Gustă și el cu degetul.)* N-are ouă!...

TUȚI: Cum n-are ouă?

HERUVIM: De unde vrei să aibă, dacă n-am pus?

TUȚI: Păi voi ce-ați frecat aici? *(Gest spre castron.)*

ANIBAL: Eu am turnat untdelemn, după cum mi-ai spus. ... Cu picul! Pic-pic-pic!... Pîn' n-a mai rămas nimic.

HERUVIM: Și eu am frecat făina cu sarea și cu lămîia numai într-o direcție, cum mi-ai arătat: hîr-hîr-hîr!... Numai de al tău hatîr.

TUȚI: Și ouăle?

HERUVIM: Sînt pe masa din bucătărie, unde le-ai lăsat singure, fără nici o indicație maionezeistică.

TUȚI: Vai, dragă, dar preistorici sînteți. Nici o maioneză nu știți să faceți.

ANIBAL: Ca oameni civilizați știm să mîncăm însă...

CAZIMIR *(din jurnal)*: Eu, unui, vă cedez și porția mea...

TUȚI *(enervată)*: Mersi! Ne ducem să facem alta...

CAZIMIR: Și, dacă țineți un pic la musafiri, renunțați la făină. Pe garanția mea!

(Sună telefonul. Heruvim și Anibal se reped să răspundă.)

TUȚI *(îi oprește cu un gest august)*: Pardon! Într-o casă civilizată, la telefon nu răspund decît stăpînii sau servitorii... Așa grăit-a Zarathustra! *(Face cu ochiul spre Cazimir. Ridică receptorul.)* Alo!... Da, eu, Tuți! Cine? Mihăilescu Eleonora!... Lory! *Bonjour*, tu! Ce?... Nuuu... Nu se poate! Nu se admite! Este absolut exclus, să nu vii... Nu există boală care să te rețină în casă. Doar n-oi fi avînd vreuna molipsitoare... *(Ascultă un pic, apoi către ceilalți.)* Exact! Are scarlatină! *(Din nou în receptor.)* Bine, tu, dar asta e boală de copii, nu de majore ca tine!... Ia lasă, nu te mai face tu minoră, că ai douăzeci și doi, pe douăzeci și patru de ani, ca și noi. Doar sîntem o serie!... Îmi pare rău, din suflet, tu!... Și pregătisem o masăăă! Încă o dată, îmi pare foarte rău, tu, că ești bolnavă. Pa! Bun! Bun! Țin eu o cuvîntare de regrete eterne, în numele tău... *(Închide.)* Va să zică, nu vine nici Lory...

ANIBAL: De ce „nici"? Cine nu mai vine?

TUȚI: Pristavu Emilia. A telegrafiat de la Tîrgoviște, unde a fost numită suplinitoare de latină, că nu poate veni.

HERUVIM: Dar ce are? Tot boală molipsitoare?

TUȚI: Nu! Forță majoră...

ANIBAL: N-are bani de tren, probabil. De-aia am spus eu: la cei din provincie, cînd le trimitem invitația, trebuie să le trimitem și bani de tren. *(Cu mîndrie.)* Ce? Crezi că numai noi sîntem săraci? De ce să-i subestimăm?

HERUVIM: Nici Girafa nu știu sigur dacă vine. Am întîlnit-o alaltăieri în dreptul unui magazin de mode...

TUȚI: Probabil, se uita la noutățile din vitrină.

HERUVIM: Nu, că înaltă cum e, ar fi trebuit să stea de-a bușilea pe trotuar, ca să se uite în vitrină. Și era în picioare.

ANIBAL: Probabil că citea firma de deasupra intrării.

TUȚI: Și de ce a spus că nu vine?
HERUVIM: Zicea că e vorba să plece într-o excursie cu niște colegi de la medicină...
TUȚI: Și lasă ea „Primavera" pentru niște penicilișți?
ANIBAL: Mă rog! Cine vine „sigur"? Ca să știm cîți sîntem?
TUȚI: Îți spun imediat. *(Scoate o listișoară din buzunarul șorțului.)* Am lista aici... Aranjată pe familii. *(Parcurge lista.)* Va să zică, întîi sînt eu: Tuți!... Una. Pe urmă vine bărbatu-meu și conul Cazimir... Trei. Voi doi, cinci!... Dora și Carmen, șapte! Junona cu bărbatu-său, nouă!...
CAZIMIR: Nu uita pe domnișoara Catafalcovici.
ANIBAL: Cine e aia?
TUȚI: Cosîmbăcească!... A telefonat că vine.
HERUVIM: Zece.
TUȚI: Grămăjoiu, unsprezece...
ANIBAL: Iară l-ai invitat pe Grămăjoiu? Ăsta ne mănîncă tot.
HERUVIM: Prima maioneză i-o dăm lui și-l achităm.
TUȚI: Dragă, Gămăjoiu e simpatia mea! Nu uitați că mi-a fost martor ocular la logodnă, în cabana de la Postăvarul.
ANIBAL: Adevărat! Și era așa de entuziasmat că asistă la o logodnă în creierii munților, că a vrut să ne plătească și masa. Nu țineți minte?
HERUVIM: Și nu l-a lăsat bărbatu-tău!... Cînd mi-aduc aminte, cît a fost de fraier, și-acum îmi vine să mă arunc, de necaz, în prima prăpastie care îmi iese înainte.
ANIBAL: Aruncă-te în castron. E cel mai adînc abis la-ndemînă.
BALINT *(intră. Are servieta cu el. De cum intră, arborează o bună dispoziție mult prea marcată, pentru ca un ochi atent și prieten cum e al lui Cazimir să nu observe că e de circumstanță)*: Salut, „Primavera"! *(Pune servieta pe birou. Întinde mîna băieților, care-i sînt în drum.)* Bună ziua, băieți!...
ANIBAL *(totuși, cu respectul elevului)*: Vă salut, domn'le profesor!
HERUVIM *(care e de la altă facultate)*: Salut, maestre!

BALINT *(dînd mîna lui Cazimir, în drum spre Tuți)*: Bătrîne...
CAZIMIR: *Bonjour*, puștiule!
BALINT: Și domna președintă a „Primaverii", cum se simte? *(O sărută.)*
TUȚI: Eε, bine. Dar tu? Nu simți nimic?
BALINT: Nu!
TUȚI: Miros a bucătărie... Știi că azi-de-dimineață, după ce-ai plecat tu la cursuri, ne-a fugit bucătăreasa.
BALINT: Maria? De ce?
TUȚI: Am dat-o afară!
BALINT: Tocmai azi, cînd aveai atîta nevoie de ea?
TUȚI: Într-adins. Să-i arăt că n-am nevoie de nimeni, că atîta timp cît am două mîini, mă pot servi de ele în orice ramură de activitate.
BALINT: Dar ce-a făcut, de te-a supărat atît de rău?
TUȚI: Îți spun eu, după ce pleacă musafirii. Chestii conjugale...
BALINT: Și cum te-ai descurcat cu masa?
TUȚI: I-am chemat pe ei, să-mi ajute la munca brută... Cărat lemne la bucătărie, tăiatul purcelului, opărirea animalului, frecatul său cu sacîz, curățat ceapa și cartofii... Restul, partea artistică a mesii, am pregătit-o eu singură și individuală.
CAZIMIR: A făcut o maioneză epocală! Să-ți lingi degetele, nu altceva...
BALINT *(știind că se adresează unui competent)*: Ai gustat-o tu?
CAZIMIR: Nu! Au gustat-o ei trei... Și datorită unei ușoare confuzii au copt și pisica.
BALINT *(neștiind ce să creadă)*: Ce confuzie?
CAZIMIR: Cu purcelul de lapte care, luîndu-și în serios rolul de pisică, se află în acest moment pe terasă și guiță la canari...
TUȚI: Tu nu vezi că vrea să rîdă de mine? Dar, lasă! Mă răzbun eu pe el. Nu-i dau să mănînce nimic...
CAZIMIR: Mulțumescu-ți, ție, Doamne!... *(Se închină.)*
BALINT *(lui Cazimir)*: De ce necăjești fata, cinicule?
TUȚI: Ca să se răzbune pe mine, de-atunci, de cînd am leșinat de rîs de el, cu ciulamaua. Cînd a făcut-o cu gips în loc de făină...

BALINT: Bine, dar ai putut tu să pregătești o masă cum trebuie, pentru atîtea persoane?...

TUȚI: Afară de purcel și de maioneză, totul era pregătit de Maria, de-aseară... Peștele, prăjiturile...

BALINT: Eu pot să-ți fiu de folos cu ceva?

TUȚI: Da! Să răspunzi la telefon în lipsa mea... Îți spune conul Cazimir, de ce! Hai, băieți, la datorie!

BALINT *(lui Anibal, care-mpreună cu Heruvim vrea să plece după Tuți)*: Ascultă, Varlam!... *(Cei doi se opresc, la tonul profesoral al lui Balint.)* Astăzi de dimineață, la conferință, din nou s-a pus în discuție cazul dumitale...

TUȚI *(repede)*: Ce caz?

BALINT: Are prea multe absențe de la cursuri.

TUȚI: Azi i se motivează absența, fiindcă a lucrat la bucătărie, la muncă de folos obștesc... A fost „barat" de mine.

BALINT *(lui Tuți)*: Nu e vorba de astăzi!... Anibal lipsește, de cîtva timp, mereu... Nu dă cu săptămînile pe la facultate și, cu toată bunăvoința, eu...

ANIBAL: Vă mulțumesc, domnule profesor, dar în ultimul timp am fost cam bolnav...

BALINT: Eu nu-ți fac nici un fel de reproș, dragul meu!... Îți atrag numai atenția că ar trebui să te însănătoșești imediat și să începi să vii la cursuri! Heruvim, în schimb, deși e student la Drept, nu lipsește niciodată de la cursurile Facultății de litere...

ANIBAL: El nu se duce pentru cursuri, se duce pentru Carmen!...

HERUVIM *(școlărește)*: Minte, maestre! Mă duc în locul lui să iau notițe.

BALINT: Și în locul dumitale cine ia notițe la Drept, de unde lipsești?

HERUVIM: Am ochelaristul meu.

BALINT: Ce însemnează asta?

HERUVIM: Un coleg cu ochelari. Și ăștia nu lipsesc niciodată de la cursuri. Așa că mi-am tocmit unul, care îmi ține locul... Îl plătesc, în fițuici, la examenele scrise. Acolo el e miop, iar eu le văd de la distanță, ceva ce n-a văzut încă astronomia pe lume...

BALINT: Dragii mei prieteni, acum sînteți oameni în toată firea. Vă conduceți și judecați singuri în viață. V-o pregătiți cum vreți, că vă aparține...

ANIBAL: Eu nu socotesc, domnule profesor, că viața aparține, în primul rînd, individului care o trăiește... Ea este — și dacă nu este, trebuie să fie — a colectivității din care individul face parte.

TUȚI *(pe un ton aproape aspru)*: Fără teorii, te rog.

HERUVIM: Mucles! *(Îi face semn să tacă, ducînd un deget la gură, a conspirație.)*

TUȚI: Întîi trebuie să vedem de maioneză și pe urmă de colectivitate... Căci, ce ne facem cu colectivitatea, dacă n-avem ce să-i dăm să mănînce? Sîntem doisprezece siguri, măăă! afară de probabili... *(Îi face un semn discret cu ochiul. Anibal îl intercepteză.)*

ANIBAL: Adevărat! Să-ncepem, prin a ne ocupa de hrana trupului... *(Degajează spre Tuți.)*

TUȚI: Dacă încep să vină musafirii, îi primești tu. Da? *(Se uită la ceas.)* E aproape unu.

BALINT: Firește!

TUȚI: Atunci, pe noi ne scuzați. Ne ducem la datorie.

BALINT: Nu crezi că ar fi mai prudent, totuși, să dau un telefon și să chem un chelner de la un restaurant?

TUȚI: N-ai nici o grijă! „Primavera" nu se face niciodată de rîs. *(Lui Heruvim, ieșind.)* Ia castronul cu pap.

(Ceea ce Heruvim face și toți trei ies prin sufragerie.)

BALINT *(trece la birou și se oprește în fața fotoliului pe care stă de obicei)*: Cu toată grija pe care o am de soarta musafirilor lui Tuți, n-ai idee ce mulțumit mă simt azi. Tinerețea și inconștiența lor e molipsitoare. Mă simt și cu ca ei... *(Vrea să surîdă amplu, mulțumit.)*

CAZIMIR: Minți!

BALINT *(surprins dezagreabil, ca orice om demascat, dar căutînd să-și mențină poziția inițială)*: Eu? De ce?

CAZIMIR: Asta e impresia mea...

BALINT: Că mint?

CAZIMIR: Precis.

BALINT: De treizeci de ani de cînd ne cunoaștem, te-am mințit eu vreodată?

CAZIMIR: Nu pe mine! Te minți pe tine! „Acum" vrei să te minți pe tine... Și mă mir de ce m-ai ales tocmai pe mine pentru exercițiul ăsta psihologic, să-i zic așa. Minte-i pe-ăștia! *(Gest spre ușa pe care au ieșit cei trei.)* Ai toate șansele să te creadă! E o generație care crede tot ce i se spune. O generație urgentă, care n-are timp să adîncească lucrurile. Eu însă — vorba ta, te cunosc de treizeci de ani și nu fac parte din „Primavera" decît în calitatea mea oficială de cel mai bun prieten al tău — nu pot să te cred. Și nici nu e nevoie. Jocul e pentru ei, nu pentru mine...

BALINT: Îmi dai voie să nu înțeleg nici o iotă din tot ce spui?

CAZIMIR: Dacă nu vrei, n-ai decît... *(Scoate o țigară proprie.)*

BALINT: Nu vrei una de foi?

CAZIMIR: După-masă. Mi-a promis nevastă-ta să-mi fure una de la tine și mi-o dă. Să-i lăsăm întreagă iluzia și satisfacția faptului, completă.

BALINT: Ascultă, Cazimir! Fiindcă veni vorba, știi că de-o săptămînă, de cînd m-am întors din străinătate, te găsesc foarte schimbat?...

CAZIMIR: Ți se pare! Mă vezi tu cu alți ochi. Așa e totdeauna cînd te-ntorci dintr-o călătorie în străinătate. Te impresionează, fără să-ți dai seama, contrastul de fizionomii, de umori și de moravuri... Atît la plecare, cînd intri într-o lume care nu e a ta, obișnuit, cît și la întoarcere — mai ales la întoarcere — cînd o regăsești pe cea de care te-ai dezobișnuit.

BALINT: Asta, poate, pentru oamenii care călătoresc peste graniță prima dată...

CAZIMIR: Care călătoresc pentru prima dată într-o anume stare sufletească.

BALINT: Ce vrei să spui?

CAZIMIR: Exact ceea ce am spus. Dă-mi un chibrit! *(Pînă la replică, a masat țigara pe capacul portțigaretului. Era prea tare. A scuturat-o de ceea ce a ieșit din ea și, pînă la urmă, a pus-o în țigaret. Balint îi dă un foc.)* Mersi. *(Pauză. Trage cîteva fumuri. Balint își aprinde și el o țigară.)* Mă uit la tine cum mori de curiozitate să știi ce e în capul meu, în ceea ce te privește!

BALINT: Mărturisesc... *(E preocupat.)*

CAZIMIR: Vezi că nu mai ești vesel și fericit ca adineaori?

BALINT *(îl ia gura pe dinainte)*: Bine! Acum, vorbesc serios!...

CAZIMIR: Eu vorbeam serios de la început...

BALINT *(mai încearcă un viraj)*: Mi-am dat seama și tocmai de aceea m-am alarmat. Tu vorbești „serios" foarte rar.

CAZIMIR: Cactușii înfloresc la o sută de ani o dată.

BALINT: Dar floarea lor nu durează decît douăzeci și patru de ore.

CAZIMIR: E cu atît mai prețioasă... Pentru cunoscători, firește!

BALINT: Sper că nu vrei să mă faci să aștept un secol, ca să te decizi să înflorești...

CAZIMIR *(pe un ton de conversație intimă)*: Mă, tu ai *ceva!* Ai *ceva* care îți apasă gîndurile și îți răspunde în suflet. Și asta de cîteva luni. Dinainte de a pleca în străinătate. Am băgat de seamă și-am așteptat să vii, să-mi spui ce e cu tine... Ai tăcut, totuși.

BALINT: Pentru că eu însumi nu eram lămurit asupra celor ce se petreceau cu mine.

CAZIMIR: Am crezut și eu, ca și tine, că voiajul ăsta de o lună în străinătate o să-ți aducă o ameliorare. Însă, de cînd te-ai întors, ești și mai abătut, și mai preocupat decît înainte.

BALINT *(încercînd să amîne capitularea cît mai îndelung)*: Dragă, în călătoria asta a mea, deși angrenat exclusiv în scopurile literare și profesionale pentru care am întreprins-o, mi-am dat seama de unele lucruri la care nu mă gîndisem prea serios pînă în prezent. Europa se bate!... Dincolo de granițele noastre se desfășoară cel mai absurd și crîncen măcel pe care l-a cunoscut pînă azi omenirea. Cu siguranță că, în curînd, vom fi antrenați și noi în vîrtejul acesta ucigător și, fără îndoială, evenimentele — în ceea ce ne privește, mai ales — nu mă pot lăsa indiferent.

CAZIMIR: Te lauzi! Tu ești incapabil să fii impresionat de „evenimente". Tu trăiești în afară de ele. Existența ta, cu excepția sălilor de curs, este mărginită între pereții casei acesteia, pe care ai izbutit să ți-o ridici

ca o baricadă între tine și restul lumii. Tu ești preocupat numai de profesia ta, de cărțile tale, de descoperirile tale literare, de liniștea și pacea confortului tău burghez, pe care ți l-ai înjghebat după douăzeci de ani de trudă onorabilă. Dar, în timp ce lumea se sfîrtecă în bucăți, popoarele se gîtuie în masă, iar coaja pămîntului crapă pînă în măruntaie de trăsnetul obuzelor, tu ești fericit dacă descoperi că Balzac nu s-a născut la trei după-masă, cum susțin înaintașii tăi, ci la patru și un sfert, după cum poți dovedi oricînd cu documente inedite. Așa că, dragul meu, să lăsăm evenimentele să-și urmeze cursul și să nu le atribuim influențe pe care nu le au asupra noastră. Ce ai tu, nu e în legătură cu ele. Nu e în legătură lumea... Cu lumea cea mare, a tuturora... E în legătură cu lumea ta personală. Cea dintre zidurile astea și dintre gîndurile tale...

BALINT *(după o mică pauză):* Poate că ai dreptate. *(Altă pauză.)* Dar, în definitiv, dragul meu, lumea începe de la fiecare dintre noi... Și marile, uriașele ei probleme sînt în raport direct cu măruntele și egoistele noastre preocupări personale...

CAZIMIR: Vezi, dacă cunoști realitățile lumii numai din cărți? E firesc să ajungi la astfel de concluzii... Tu începi o zi cu ceasul deșteptător și o închei cu țăcănitul comutatorului, cînd stingi seara lampa de la căpătîi. Existența ta e mărginită între aceste două sunete: țîrrr și țac!... *(Imită sunetul unui ceas deșteptător și țăcănitul unei lămpi care se stinge.)*

BALINT: Ei și?

CAZIMIR: Și, nimic! E o simplă constatare!

BALINT: Tu ori de cîte ori faci o „simplă" constatare, înseamnă că e vorba de ceva foarte complicat...

CAZIMIR: Dacă știi acest lucru, de ce îl mai remarci?

BALINT: Ca să afli și tu că-l știu.

CAZIMIR: Știam.

BALINT: Prin urmare, tot ceea ce îmi spui tu, are un scop precis.

CAZIMIR: Și unic.

BALINT: Și care anume?

CAZIMIR: Să-ți ajut să ieși din impasul în care am certitudinea că te găsești... Fiindcă te afli într-un mare impas... Și, ca un om care trăiește în afară de realități, nu știi să te descurci din ele. N-ai piept ca să le ții. Tu ai numai cap.

BALINT: Și inimă, Cazimir!

CAZIMIR: Tocmai vream să adaug și organul acesta, dar mi-ai luat-o înainte. *(O pauză prelungită pe joc de scenă. Cazimir aprinde o nouă țigară și Balint o stinge pe-a lui, deși nu e terminată.)* Și-atunci?

BALINT: Și-atunci am să-ți spun tot.

CAZIMIR: Am tăcut!...

BALINT *(după o clipă de reflecție și ezitare):* Cu tine n-am nevoie de introduceri... *(Cazimir face un gest, care vrea să însemne:* „Sînt de aceeași părere".*)* Cred că nevastă-mea mă înșeală.

CAZIMIR *(calm):* Crezi sau ești convins?

BALINT: Am toate motivele să cred. Și, în orice caz, chiar dacă Tuți nu mă înșeală încă, e pe punctul s-o facă...

CAZIMIR *(egal):* Ce te face să crezi asta?

BALINT: În primul rînd, datele inițiale ale problemei noastre conjugale. Tuți e cu douăzeci de ani mai tînără decît mine.

CAZIMIR: Va să zică, începi s-o scuzi... Și-apoi, la diferența asta de vîrstă, trebuia să te gîndești înainte de a te fi căsătorit cu ea.

BALINT: Eram îndrăgostit... Și cînd iubești, nu te gîndești niciodată la consecințe.

CAZIMIR: Atunci, suportă-le!

BALINT: Asta și fac... Însă vream să cunosc adevărul, să știu ce atitudine trebuie să iau. Fiindcă nu pot lua hotărîri capitale pentru o existență — a mea, în primul rînd — pe simple presupuneri...

CAZIMIR: Sînt de aceeași părere. Și ce presupui, în speță?

BALINT: E cert că de cîteva luni de zile — mai exact, de trei luni — Tuți are, ca să zic așa, o dublă existență. O viață „secretă" a ei și, firește, în afară de mine și de casa noastră... *(Plimbîndu-se.)* Plecări și lipsuri de-acasă, fără destinație precisă și cu justificări puerile la întoarcere, pe care, bineînțeles, nu i le cer, dar le constat, fără să le remarc în prezența ei. Telefoane

suspecte în lipsa și chiar în prezența mea... Minciuni pe care se simte obligată să mi le servească din proprie inițiativă și în care se încurcă, fără s-o constrîng... Și, peste toate astea, o agitație permanentă, o preocupare continuă pe care — cu toate eforturile vizibile pe care le face ca s-o ascundă — nu izbutește.

CAZIMIR *(reflexiv)*: 'Mda!

BALINT *(se vede că nu e prima dată cînd exprimă în fraze gîndurile care îl macină de atîta vreme)*: Tuți s-a schimbat și îmi dau seama cît se căznește să mă împiedice să bag de seamă acest lucru...

CAZIMIR: Asta înseamnă că te iubește, poate, în felul ei.

BALINT: Sau că mă menajează. *(Un timp.)* Îți mărturisesc că am acceptat să plec în străinătate, nu pentru ca să țin cîteva conferințe convenționale și să fiu omagiat la cîteva banchete și mai convenționale. Am plecat, să-i las lui Tuți o lună de libertate deplină...

CAZIMIR: Și ție una de verificare, a libertății ei, la întoarcere.

BALINT: Poate și asta! Mă gîndisem, chiar, ca în lipsa mea din țară să te rog...

CAZIMIR: Să-ți spionez nevasta, nu?

BALINT: Erai singurul căruia puteam să-i cer un asemenea serviciu și totuși n-am îndrăznit...

CAZIMIR: Bine-ai făcut! Te-aș fi refuzat categoric. Astea sînt servicii pe care un adevărat prieten le face din proprie inițiativă, fără să i se mai ceară.

BALINT *(nu se poate opri să nu surîdă)*: Bătrînul meu prieten!...

CAZIMIR: De ce nu spui tu „vechi", în loc de bătrîn? Termenul e cu mult mai propriu și mai cuviincios!... *(Surîde.)*

BALINT *(cu oarecare prudență și jenă în întrebare)*: Și n-ai nimic să-mi comunici, din timpul absenței mele?

CAZIMIR: Nimic precis... Decît că sînt de aceeași părere cu tine... Fata asta ascunde ceva... În viața ei a intervenit ceva...

BALINT: Sau cineva...

CAZIMIR: Mă rog! Pe care, însă, dacă există, îl ascunde foarte bine.

BALINT: Ei bine, dragul meu, cred că datorită unei foarte bizare întîmplări mă găsesc pe punctul de a lămuri misterul acesta, care mă preocupă pînă la obsesie... Ascultă! Acum cîteva zile, cînd m-am întors din străinătate, după primirea caldă și excepțional de tandră pe care mi-a făcut-o Tuți...

CAZIMIR: Și care, desigur, ți s-a părut cu atît mai suspectă...

BALINT: Din contră! Care a avut darul să mă liniștească de la început, mi-am luat în primire corespondența sosită în lipsa mea.

CAZIMIR: Anonime?

BALINT: Ai răbdare! Între primele hîrtii pe care le-am luat în mînă, se afla chitanța de plată a luminii pe luna în care am lipsit eu de-acasă...

CAZIMIR *(pe cît de nedumerit, pe atît de atent)*: Da, și?

BALINT: Și-am constatat că suma pe care Tuți o plătise pentru consumul de lumină din acest timp, era de douăzeci și trei de mii șapte sute de lei, adică douăzeci de mii de lei mai mult decît cea mai mare sumă pe care am plătit-o chiar și în lunile de iarnă, cînd, după cum știi, se consumă îndoit față de lunile de vară, cum e cazul acum... Firește, mi-am închipuit că e vorba de o eroare de calcul... Am cercetat la U.C.B. Nici un fel de eroare... Lumina consumată corespunde exact sumei plătite... Mi-am închipuit, atunci, că e vorba de un defect al instalației de o scurgere în pămînt sau altceva, în genul ăsta... Am cerut să se controleze instalația. Totul e în perfectă ordine...

CAZIMIR: Prin urmare, lumina s-a consumat în casă.

BALINT: Fără discuție... Rămînea însă să aflu pentru ce? Ce s-a întîmplat de douăzeci de mii de lei lumină, ca să zic așa, în lipsa mea? Am întrebat-o pe Tuți dacă a avut recepții la care, obișnuit, se aprind toate lămpile; m-am interesat dacă n-au rămas lămpi aprinse prin dependințe, la radio; dacă aparatele electrice ale gospodăriei au funcționat normal — aspiratorul de praf, mașina de călcat, ventilatorul, frigiderul, aparatul de prăjit pîine și-așa mai departe... Am întrebat-o pe femeia de serviciu, am adus specialiști să facă verificări tehnice! Nimic! Nimic! Nimic!... Nici un accident special, nici o întîmplare neobișnuită. Și totuși, în lipsa mea, în casa mea s-a consumat

lumină de douăzeci de mii de lei în plus peste cifrele normale.

CAZIMIR: Te pomenești că s-a scumpit tariful, în lipsa ta.

BALINT: Nici pomeneală. Și de unde în primul moment n-am acordat acestei curiozități decît o importanță gospodărească de om care nu vrea să arunce banii pe fereastră, acum, ceea ce e și mai interesant, m-am transformat într-un adevărat detectiv particular și pasionat să descopere cu orice preț misterul, care din zi în zi devine mai atrăgător și mai demoralizant.

CAZIMIR: Tuți e la curent cu cercetările tale?

BALINT: Habar n-are! Le-am început și le-am continuat singur... Sper, însă, că de azi încolo le vom face împreună...

CAZIMIR: Dar o să ne cumpărăm și cîte o lulea, ca aia de pe coperta lui Sherlock Holmes.

BALINT: Nu rîde, Cazimir! Mai important e faptul că — datorită acestei simple curiozități, care la început m-a făcut să sesizez și să mă ocup de acest lucru — am ajuns, în cîteva zile numai, la cu totul alte descoperiri decît cele pe care le urmăream. Descoperiri și constatări de o enormă importanță etică și socială pot spune și deopotrivă de grave pentru lumea mea particulară, cum spuneai tu adineauri, cît și pentru lumea cealaltă, de dincolo de țarcurile existenței mele... Căutînd lumina, am început să văd clar în jurul meu. Să mă luminez... Să văd ceea ce nu m-am ostenit niciodată să privesc... Să descopăr lumea în care trăiesc, în adevărata ei lumină. Lumea asta a mea, a ta și-a tuturora care, ca și noi, născîndu-ne în climatul și sub legile ei, o acceptăm din obicei, din comoditate și din indolență, fără să simțim nevoia de a-i demasca zbîrciturile sub fard, chelia sub peruca cu ondulații permanente și putreziciunea sub parfumurile tari care vor să i înăbușe miasmele...

CAZIMIR: Cine ți-a spus că eu am „acceptat" vreodată lumea în care trăiesc?

BALINT: E-adevărat! Tu, datorită unei excepționale și rebarbative inteligențe, ți-ai creat o poziție cu totul specială. Nepot de beizadea, în lumea ta nobilă și putredă, ești sănătos și proletar, dar în cealaltă lume

— proletară și sănătoasă — ești putred și nobil... Iar admirabila misiție pe care de-o viață întreagă o faci între aceste două lumi, nu va duce la nici un rezultat...

CAZIMIR: În orice caz, sînt un misit fără pursantaj.

BALINT: Mie îmi spui? Ești un superb voluntar al dezinteresului și inutilului...

CAZIMIR: Fiind, totuși, mai mult necesar decît de prisos.

BALINT: Exact! Ca un impostor care practică cu folos medicina și pe care în loc de recunoștință îl așteaptă pușcăria, fiindcă n-are diploma universitară respectivă...

CAZIMIR: Sper că nu eu sînt una din descoperirile etice și sociale, pe care le-ai făcut cu ocazia cercetărilor tale după lumină?

BALINT: Nu! Pe tine te cunoșteam demult. Pe ceilalți însă, nu... Îi bănuiam, poate, dar îi ignoram.

CAZIMIR: Care ceilalți?

BALINT: Toți, toate! Tot ceea ce, într-un cuvînt, alcătuiește societatea în mijlocul căreia trăim... Să-ți dau un exemplu dintr-o sută. În cursul cercetărilor mele am aflat, de la Tuți chiar, că într-o seară, cîțiva prieteni au venit aci cu un aparat electric să proiecteze un film de amatori, făcut cu ocazia unei excursii la moșia unui amic al nostru, film la care, firește, în calitate de invitată, participase și ea, ca interpretă... Am căutat și am izbutit să văd acest film, pe care l-am cumpărat mituind slugile și pe care poți să-l vezi și tu, cînd vrei...

CAZIMIR: Mă interesează numai ce-ai văzut tu...

BALINT: Adevărul!... Grupul de invitați — transformați în interpreți ocazionali ai filmului — reprezintă marea noastră societate contemporană... Cu felul ei de trai, cu preocupările ei, cu „nivelul" pînă la care se ridică în expansiunile ei — native pot spune — de îndată ce scapă de sub teroarea obligațiilor convenționale. Ei bine, am fost pur și simplu dezgustat... În realizarea acestui film de amatori, care trebuia să înregistreze, ca o piesă de album de familie, un moment anume — o petrecere prietenească în mijlocul naturii, între oameni cu pretenții de cultură și de educație — nu a fost decît o singură preocupare: porcăria. Reducerea

tuturor sentimentelor omenești la unul singur: vulgaritatea. Femeile dansau aproape goale, neputînd să-și arate altceva decît cărnurile începătoare sau rafistolate. Bărbații, beți morți, făcînd conversație cu mîinile, schimbînd numai ritmul și deloc melodia. Am fost fericit că Tuți a dispărut din obiectiv în timpul acestei scene... Am remarcat, totuși, asiduitatea unui tinerel cu conci la ceafă și cu șoldurile în buzunarele surtucului, care se găsea în permanență în preajma ei, privind-o tot timpul cu niște ochi indecenți și băloși.

CAZIMIR: Poate că așa era scenariul...

BALINT: Da! Din nenorocire așa e scenariul întregii existențe a lumii noastre... Dar nu asta mă interesează, Cazimir dragă, și n-am intenția să fac tocmai eu, și tocmai acum, rechizitoriul „societății" noastre. Problema e prea vastă și depășește modestele mele preocupări în această privință. Pe firul acesta, însă, al cercetărilor mele discrete...

CAZIMIR: Firul, nu e rău zis. Mai ales că e vorba de electricitate...

BALINT: De lumină, Cazimir. Fiindcă acest fir a devenit pentru mine simbolic. M-a dus către o lume pe care nu o cunoșteam în detaliu și în care — deși animat de alte preocupări — totuși, trăiesc, către o lume pe care, în sfîrșit, am văzut-o în adevărata ei lumină... Căutînd să aflu ceea ce mă interesa numai pe mine, am descoperit întîmplător lucruri care interesau pe alții și care ar trebui să intereseze pe toată lumea... Mame care își înșală bărbații cu amanți de vîrsta copiilor; fete care aduc în paturile nupțiale virginități cusute cu ibrișim; tineri care devalizează portofelele părinților și casetele cu bijuterii ale mamelor; părinți care cumpără tăcerea copiilor, ca să-și ascundă viciile și perversitățile tardive; trișori de cărți și de suflete; femei tinere care își întind prestigiul și numele bărbaților pe divanurile caselor de întîlnire, pentru o geantă de crocodil sau o pereche de ciorapi de sticlă; detracați și bandiți cu urma cătușelor acoperită sub cureaua ceasurilor de aur; agramați cu titluri universitare pe cărțile de vizită și excroci cu onoarea agresivă, ca o

batistă scoasă din buzunarul de sus al hainei. Toți, toate, peste tot și în fiecare clipă, angrenați în aceleași roți dințate și în permanentă mișcare ale minciunii, depravării și perfidiei... Am identificat — incidental, ca și pe ceilalți, străini de mine — oameni care au intrat în casa mea, prieteni care mi-au strîns mîna și mi-au împărțit masa, dar care nu s-au sfiit să încerce să-mi distrugă modesta mea fericire și să spurce — pentru o ticăloșie ori un capriciu — prietenia ce le-am acordat-o. De îndată ce ușa casei acesteia s-a închis în urma mea, au început telefoanele, invitațiile, florile și, pînă la urmă, propunerile clare. Nu știu dacă nu e o mare naivitate ceea ce îți spun, însă cred că Tuți a rezistat... În orice caz, pînă în prezent, cu toate aparențele contrarii, n-am nici o dovadă concretă a infidelității ei. Dar, dacă aceasta există, o voi avea... Te asigur că o voi avea... Am încredere în firul pe care destinul mi l-a întins înainte *(Se aude o sonerie la intrare.)* Mi se pare c-au început să vină invitații!... E cazul să-mi iau în serios rolul de față în casă... și să amînăm discuția. *(Iese în vestibul. Cazimir reia lectura ziarului. Maria, îmbrăcată în ținută de stradă, comică, fără exagerație, intră cu un pachet de flori. Se observă că e și un pic băută. Balint o urmează.)* Intră Mario...

MARIA *(se opune, exagerat de politicoasă):* Pardon!... După dumneavoastră. Că, acuma, dacă am băut un pahar de vin mai mult, de supărare, să n-o luăm chiar așa... Întîi să intre stăpînii și pe urmă personalul de serviciu.

BALINT *(intrînd, totuși):* Am auzit că nu mai ești în serviciu la noi...

MARIA: Dacă coniția m-a dat afară, nu există să mă rog eu de cineva... Tocmai c-am venit să-mi iau lucrurile, că sînt cu birja... Să trăiți, domnu Cazimir. Nici nu vă vedeam de jurnal.

CAZIMIR: Bună ziua, Mery! Și eu care credeam că ai venit îndărăt și i-ai adus flori coniții ca să vă împăcați!...

MARIA: Nooo! Nu c-am băut un pahar de vin mai mult, dau eu nu mă împac, în viața mea... Eu, de la stăpîn, am plecat totdeauna eu, de benevolă. Nu m-a

dat nimeni afară. Dar și cînd am plecat, dusă am fost... Chiar și de la domnu general unde am fost înainte de-aici și care zicea că, dacă mă port mai transfigurat cu dumnealui, mă cere în căsătorie! Dar n-am făcut eu în toată viața mea atîția cartofi prăjiți, cîți de-ăștia m-a cerut pe mine în căsătorie, cînd rămîne văduvi și nu iese seara din casă că plouă...

BALINT: Dar cu florile astea ce e?

MARIA: Sînt pentru conița. M-am întîlnit la poartă cu comisionarul care le-a adus și le-am luat eu, că tot veneam încoace. *(Le pune pe birou.)* Aveți să-mi dați un pol pe care i l-am dat de atenție, că atîta da și conița la ceilalți, care ne-a adus mereu în lipsa dumneavoastră.

BALINT *(îi dă un pol)*: Uite, Mario, și mulțumesc!

MARIA: Nu le puneți în apă?

BALINT: Nu! O să și le pună doamna singură...

MARIA: Are și-o scrisoare, agățată de țiplă.

BALINT: Am văzut.

MARIA: Și n-o citiți?

BALINT: Cum o s-o citesc, dacă nu mi-e adresată mie?

MARIA: Păi conița nu e a dumneavoastră?

BALINT: Da, dar florile sînt ale dînsei...

MARIA: Nu c-am băut un pahar de vin mai mult, dar eu, în locul dumneavoastră, n-aș mai avea atîta încredere. Florile astea trimise prin comisionari, totdeauna e cu cîntec...

BALINT *(cu un surîs)*: Pe mine mă interesează numai parfumul lor, nu și cîntecul...

MARIA: Tot ce se poate. Dar nu totdeauna florile miroase bine... Și, uite, nu c-am băut un pahar de vin mai mult, dar eu am ținut într-un mod foarte transfigurat la dumneavoastră.

BALINT: Și eu la dumneata, Mario, și-mi pare foarte rău c-ai plecat de la noi.

MARIA: Păi din cauza dumneavoastră m-a dat afară conița.

BALINT: Din cauza mea? De ce?

MARIA: Daaa! Zice că eu v-aș fi spus ce-a făcut dumneaei în lipsa dumneavoastră și, din cauza asta, cum ați venit din străinătate, ați luat-o la zor. Că — ce musafiri a avut, că unde a fost, cu cine-a fost, cît a stat,

cine-a mai venit pe aici, cam pe la ce ore, cum îi cheamă pe-ăia?... Ori, dumneavoastră știți bine că, atunci cînd m-ați întrebat, eu nu v-am spus nimic... Decît că becul de la mine din odaie n-a ars niciodată toată noaptea, fiindcă eu, cînd am cîte-o vizită, îl primesc pe-ntuneric. Și de ce să mă amestec eu în transfigurația stăpînelor? Ca să ajung pe urmă martoră la tribunal, cum am pățit cu domnul arhitect, care după ce m-a îmbătat și m-a pus să spun tot despre conița, s-a-mpăcat cu dumneaei pe culoar și pe mine m-a dat afară din serviciu, că umblu cu vorbe prin tribunal.

BALINT *(vrînd să precizeze situația, în ochii lui Cazimir)*: Bine, dar eu nu te-am întrebat pe dumneata niciodată nimic despre doamna! Te-am întrebat numai dacă, în lipsa mea, ați consumat cumva lumină mai multă ca de obicei.

MARIA: Da, dar conița zice că m-ați întrebat și că eu v-am spus.

BALINT *(jenat de întrebare, însă neputîndu-se stăpîni de a o pune)*: Ce să-mi spui?

MARIA: Acuma, dacă nu mai sînt în serviciu și sînt particulară, nu că vreau să mă răzbun pe dumneaei, fiindcă am băut un pahar de vin mai mult, dar pot să vă spun că toată ziua conița vorbea la telefon, iar cînd intram eu schimba vorba. Nu știa că ascult la ușă și transfigurez chestia imediat... că nu sînt nici eu proastă. Pe urmă primea flori, de parcă în fiecare zi era ziua dumneaei... Și seara pleca. Ori la teatru, ori la cinematograf, ori mai știu eu pe unde și totdeauna o aducea cîte o parte bărbătească acasă...

CAZIMIR: Totdeauna era aceeași persoană?

MARIA: Nuuu! Era diferiți!... Și pe urmă, la vreo zece zile după ce-ați plecat, n-a venit toată noaptea acasă. Cînd s-a-ntors, eu începusem să mătur aici, în birou, devreme de tot, că mă duruse măscaua la nerv și n-am putut să dorm toată noaptea... Cînd a dat cu ochii de mine, a-nghețat, că nu se aștepta să fiu sculată cu noaptea în cap. „Am fost la un bal, zice, și sînt moartă de oboseală". Dar era îmbrăcată cu bluză, cu fustă și cu bascul în cap, ca studentele.

Așa că, fusese dumneaei la bal, cum fusesem eu în noaptea aia la denie...

BALINT: Da, da, îmi amintesc! Mi-a povestit doamna... Fusese la un bal mascat și era îmbrăcată în studentă...

MARIA: Dar în celelalte rînduri, cînd n-a venit noaptea acasă, tot la bal mascat a fost? Că a avut ghinion de am făcut apces la nerv și n-am dormit zece nopți în șir, pînă dimineața.

BALINT: Știu, știu... În serile acelea a dormit la prietene, la rudele mele...

MARIA: Mă rog! Asta vă privește pe dumneavoastră și pe dumneaei, unde-a dormit... Dar atuncea — nu c-am băut un pahar de vin mai mult, dar mă-ntreb și eu ca orice femeie transfigurată — portița din fundul grădinii de ce-a făcut-o?

BALINT: A! Va să zică, s-a făcut o portiță în fundul grădinii?

MARIA: Da! S-a făcut la secret. Că eu n-am văzut cînd s-a lucrat la ea. E în dreptul magaziei, unde s-au ținut materialele pentru casă. Și dă, a ciorilor, taman pe ulicioara de lîngă maidanul din spatele clădirii noastre. La parcare... Așa că nu mai e nevoie să vii acasă pe poarta din față... Și, pe-acolo, nu se aud nici mașinile cînd vin și nu trece nici țipenie de om care ar putea să te vadă... Și nici de la fereastra mea nu se vede nimic.

BALINT *(lui Cazimir):* Mi se pare că ți-am spus eu și ție, demult aveam intenția să fac o intrare și prin fundul grădinii. E mai aproape de stația de tramvai...

CAZIMIR: Da, sigur... Mult mai aproape!

BALINT: Bine, Mario! Îți mulțumesc pentru toate veștile bune pe care mi le-ai dat și pe care, dealtminteri, le știam și de la doamna...

MARIA: Mă rog! Fiecare cu transfigurația lui... Eu aș vrea să-mi iau bagajele și să dau în primire că, uite, mă luai cu vorba, și nu că sînt la un pahar de vin mai mult, dar sînt cu birja și taxează calul la poartă.

BALINT: Dacă ești dumneata bună, te-aș ruga să vii mîine să-ți iei bagajele. Astăzi, după cum știi, avem musafiri și e greu să dai în primire... Uite două sute de lei pentru birjă și vino mîine de dimineață.

MARIA: Atunci rămîneți sănătoși și mă scuzați de transfigurație, că am băut și eu un pahar de vin mai mult, la independență, pînă mi-oi găsi alt serviciu. Sărut-mîna!

BALINT *(a cărui stare și fizionomie sînt ușor de înțeles)*: Cu bine, Mario... *(Maria iese. În timp ce Cazimir aprinde o țigară, Balint desface încet cartea de vizită prinsă de buchetul de flori și citește tare.)* „Întors în București de cîteva ceasuri, primul meu gînd e la cea mai frumoasă plantă dintre toate florile lumii." *(Pune cartea de vizită la loc în plic, îl agață acolo unde fusese prins, apoi, dărîmat în el însuși, se uită fix la Cazimir.)* Cazimir!

CAZIMIR: Te rog să nu-mi pui nici un fel de întrebare!...

BALINT: Una singură numai. E clar?

CAZIMIR: Da! Pentru tine e foarte clar!...

BALINT: De ce numai pentru mine?

CAZIMIR: Ai spus că-mi pui numai o singură întrebare.

BALINT: Dar o propunere pot să-ți fac?

CAZIMIR: Oricare...

BALINT: Haide să vedem portița din fundul grădinii.

CAZIMIR *(se ridică):* Eu credeam că vrei să-mi propui să luăm dejunul împreună la restaurant... Și te-aș fi refuzat.

BALINT: Sînt mai tare decît îți închipui.

CAZIMIR: Și mai curios decît e necesar...

(Ies amîndoi. Imediat după ieșirea celor doi, intră Tuți, aferată, cu castronul cu maioneză în mînă și urmată de Anibal cu untdelemnul și Heruvim cu lingura.)

TUȚI: Ia s-o gustați și pe-asta și să vedem ce mai aveți de zis. *(Observă că Balint și Cazimir lipsesc.)* Dar unde-or fi „băieții"?

ANIBAL: Trebuie să fie sus...

TUȚI *(spre scara care duce sus):* U-uu! Acolo sînteți? Dan! Coane Cazimir! Veniți repede jos că mi se taie.

HERUVIM *(ca și ea, adresîndu-se etajului):* Ni se taie...

ANIBAL *(același joc):* Maioneza!...

TUȚI: Au ieșit probabil în grădină! Nu e nimic. O s-o guste la masă... pe răspunderea lor. *(Gustă din maioneză cu degetul.)* Asta de-a doua a ieșit o *folie*... Un pic

cam acră, dar merge la băutură... Am spus eu să stoarcem numai opt lămîi, că e suficient...

ANIBAL *(gustă tot cu degetul):* Nuuu! Nu e acră. Are prea multe ouă în ea. Parcă e găină, nu maioneză!...

HERUVIM *(același joc):* Aiurea! N-are destul untdelemn...

TUȚI: Mă rog! Ce are, ce n-are, asta e!... Și cui nu-i place, de-aia nu mai pot! *(Se uită la ceasul de la mînă.)* Unu! Trebuie să-nceapă să vină ponții...

(Se aude soneria de la intrare.)

ANIBAL: Zis și făcut, sau soneria cu urechi de om, aude și răspunde...

TUȚI *(lăsînd castronul):* Duceți marfa la bufet. *(Se duce să deschidă.)*

(Cei doi ies în sufragerie. Din vestibul se aud îngrămădite una peste alta replicile de întîlnire ale lui Tuți cu Carmen și Dora, alternînd cu replicile lui Heruvim și Anibal din sufragerie. Pînă la indicația de intrare în scenă a persoanelor respective, scena rămîne goală. Nota bene: Cînd a prins la loc cartea de vizită pe pachetul cu flori, Balint l-a pus mai deoparte pe birou, astfel ca să nu sară în ochi de la prima apropiere de acesta.)

TUȚI: Hai, tu, ce-ați întîrziat atîta?

CARMEN: Tramvaiul, tu!...

DORA: Eu am spus să luăm o mașină, tovărășie. Dar ce, poți să te înțelegi cu meschina asta?

ANIBAL: Ți-o torn în cap, să știi! Dacă o mănînci tu toată, nu mai rămîne nimic la musafiri.

CARMEN: Ce-o crezi? Tu nu știi cum e Dora?

ANIBAL: Găină, domnule, ascultă-mă pe mine. Asta nu e maioneză!... Unde-ai pus lingura?

DORA: Unde ne dezbrăcăm, tu?

HERUVIM: În castron!...

TUȚI: Vai, dar pempante sînteți!

HERUVIM: Așa măsline murate, n-am mai văzut dinainte de război...

TUȚI: Nu aicea, tu! Vă aranjați la mine în odaie, sus.

ANIBAL: Jos mîna de pe ele, că nu mai rămîne nimic pentru ceilalți.

HERUVIM: Grozave aperitive. Măsline, salam, sardele.

TUȚI: Aveți acolo tot ce vă trebuie, să vă faceți frumoase... *(Intră cu fetele.)* Perie, pieptene, pudră.

HERUVIM: Și slănină de porc!... Ca-n vremurile normale.

DORA: Ce? Noi sîntem primele?

CARMEN: Ți-am spus eu că nu e nevoie să ne grăbim și să mai dăm bani la tramvai degeaba?

ANIBAL: Au sosit fetele...

HERUVIM: Stai să mă șterg de maioneză... *(Intră amîndoi repede.)* Sărut mînușițele! *(Se repede galant la Carmen, căreia îi sărută mîinile.)*

ANIBAT: Și eu la fel. *(Același joc cu Dora.)*

DORA *(începe să rîdă):* Dar ce e cu voi?

CARMEN *(același joc):* Vai, ce caraghioși sînteți!...

ANIBAL *(lui Heruvim):* Ia vezi, domnule, de ce se leagă de tine?

HERUVIM *(privindu-și șorțul):* Aaa! Lenjeria!...

TUȚI: Fără ei, săracii, nu știu ce mă făceam cu masa de azi. Mi-a fugit bucătăreasa, tocmai astăzi de dimineață, și i-am angajat jupînese...

DORA: Maria? De ce, tu?

TUȚI: Am dat-o afară... Vă spun eu de ce. Chestie la ordinea serii.

CARMEN, DORA, HERUVIM, ANIBAL (toți patru odată): Sssttt! *(Duc degetele la gură.)*

TUȚI: Nu e nimeni aici s-audă.

ANIBAL: Prudența e mama înțelepciunii!

HERUVIM: Bunica înțelepciunii, că s-a învechit zicătoarea.

TUȚI: Tu vorbești, care adineauri...

DORA *(lui Tuți):* Știi că ți-am adus un prezent, din partea mea și-a ei.

CARMEN: Dacă ghicești ce e, fac cinste cu un *café glacé* la „Nestor"...

DORA: Ți-aduci aminte cînd contribuiam toate trei pentru o înghețată?

TUȚI *(desfăcînd pachetul):* Ah, ce bună era!... Fiindcă înghețata nu e bună, decît atunci cînd nu poți s-o mănînci. Pe urmă face colită. De-aia noi n-avem la dejun.

CARMEN: Țineți minte?... Acum patru ani la Galați, pe vremea asta, eram în frigurile bacalaureatului...

HERUVIM: Ce friguri? În călduri!...

DORA: Ce tineri și ce fericiți eram atunci!...

ANIBAL: Cred că a fost prima și ultima noastră tinerețe... *(Grav.)* Acum sîntem oameni în toată firea... Avem răspunderea unei generații, pe umerii noștri...

TUȚI *(a desfăcut pachețelul și a scos o statuetă de metal, care reprezintă un centaur):* Vaai! Un centaur!

DORA: Mai ții minte cum ne mințeai?...

CARMEN: Și ne spuneai că iubitul tău are corp de centaur?

TUȚI: Și voi, ca niște proaste, mă credeați. *(Privește statueta și o sărută.)* Nici nu știți ce plăcere mi-ați făcut. *(Către Anibal și Heruvim.)* Gata! Scoateți-vă șorțurile. Am terminat cu gospodăria...

DORA: Dacă ai nevoie de ceva, sîntem la dispoziție.

CARMEN: Oficiem noi.

ANIBAL: Să vă dăm odăjdiile, atunci!

(Își scot șorțurile și le dau fetelor. Anibal, Dorel și Heruvim lui Carmen, fiecare ajutîndu-le să-și încheie șorțul la spate.)

TUȚI: Nu mai e nevoie de nimic. Să ne uităm un pic la friptură, dacă vreți, și să aruncăm o privire generală asupra ansamblului...

DORA: Haidem, atunci...

ANIBAL *(poftindu-le, spre sufragerie, cu un gest):* După dumneavoastră!

HERUVIM: *Après vous le déluge!*

(Ies toți patru, în frunte cu Tuți. Balint intră împreună cu Cazimir. E foarte preocupat. Cu tot calmul lui obișnuit, Cazimir, la rîndul lui, trădează o oarecare nedumerire.)

BALINT: È! Ce zici de-asta!

CAZIMIR: Totul e foarte limpede și misterul s-a lămurit. Datorită firului pe care l-ai descoperit, înseamnă că cineva fură energie electrică de la tine...

BALINT: Da! Dar cum?

CAZIMIR: Ai răbdare pînă la noapte, cînd vom porni amîndoi pe fir și vom ajunge pînă acolo unde e tras.

BALINT: Dar cu cîtă abilitate e făcută instalația. Și perfect camuflată... A fost o simplă întîmplare că l-am descoperit.

CAZIMIR: Marile descoperiri se produc mai totdeauna din întîmplare.

BALINT: Și crezi că între portița din fund și firul ăsta clandestin e vreo legătură?

CAZIMIR: În materie de fire, orice legătură e posibilă!

BALINT: Da, dar firul e un furt ordinar de lumină, pe cînd portița are toate aparențele unei măsuri de prevedere, luată de Tuți...

CAZIMIR: Dar dacă Tuți nici nu știe de existența portiței?

BALINT: Cum rămîne atunci cu ce-a spus Maria?

CAZIMIR: La un pahar de vin mai mult, nu uita...

BALINT: Abia aștept să se-ntunece, ca să se facă odată lumină... Cred că diseară, la zece, e bine aleasă ora ca să pornim pe fir, fără să atragem atenția cuiva...

CAZIMIR: Eu zic douăsprezece. E ora oficială a misterelor... Și poate ne iese și-un roman foileton din afacerea asta: *Firul care descurcă ițele!*

TUȚI *(intră cu Dora, Carmen, Anibal și Heruvim. După ce Balint și Cazimir dau bună ziua fetelor):* Dar unde-ați fost, șefilor, pînă acum?

BALINT: Ne-am plimbat un pic prin grădină, să ne facem poftă de mîncare. *(Își reia pe cît poate aerul vesel și senin cu care a intrat în scenă, la început.)*

CAZIMIR *(se scutură):* Eu nu!... Astăzi țin post negru.

BALINT: Nu e nimic. Mănînc eu și partea lui!...

CAZIMIR *(făcîndu-i cu ochiul):* N-o să mai poți mînca nimic diseară la banchet...

TUȚI: Ce banchet?

BALINT: A, da! Am uitat să-ți spun... Avem o masă colegială pentru ieșirea la pensie a decanului nostru...

TUȚI: Și stai mult?

BALINT: Știu eu? Pînă la unu, la două. Depinde cît ne plictisim de repede...

TUȚI: Perfect. Am să mă culc de la șapte, ca să fiu trează cînd vii tu... *(Se aude soneria de la intrare.)* Heruvim! Du-te de deschide. A mai sosit un primaverist...

(Heruvim se duce să deschidă.)

JUNONA (din vestibul): *Bonjour,* Ieruvim!... Heruvim, pardon! Totdeauna îți greșesc numele, cînd te văd prima dată.

TUȚI: A sosit Ju cu bărbatu-său... *(Iese înaintea ei.)*

(Junona intră condusă de Tuți și de Heruvim, care îi duce cățelul în brațe.)

JUNONA: *Bonjour* la toată lumea... *(Se sărută cu fetele, apoi dă mîna lui Balint.)* Bine-ai venit din străinătate, fericitule!... *(Dă mîna lui Cazimir.)*

CAZIMIR: Omagiile mele, scumpă doamnă!...

JUNONA: Ce faci, Amilcar? *(Dă o mînă fără importanță lui Anibal.)*

ANIBAL: Hasdrubal, pardon!...

TUȚI: Dar bărbatu-tău unde e?

JUNONA: Ce, tu nu știi? Ieri s-a pronunțat.

TUȚI: Că nu poate să vie?

JUNONA: Nu! Divorțul!... În locul lui însă, v-am adus pe Pipsy, la masă!

DORA: Și de ce ai divorțat, tu?

JUNONA: Mă iubea prea mult, *ma chère*, și mă plictisea... Pe urmă stă și cam prost cu finanțele! Cred că ultima afacere pe care a făcut-o, poate să-i aducă patru-cinci ani de pușcărie... Că era și recidivist în afaceri! Acum, însă, e vorba să-mi refac viața.

CARMEN: Te măriți, din nou?

JUNONA: Ezit, tu!... Din cauza evenimentelor. Am o mulțime de partide, dar cu români nu mă mai mărit. Sînt prea șoviniști la nevastă... Acuma am un baron de la misiunea germană... pe fir. Poți însă să te măriți cu un ofițer german?... Afară de soldă, de unde știu ce are sau ce n-are în marele Reich?

TUȚI: Ca să vezi, cîte neplăceri îți creează războiul mondial.

JUNONA: Știți că intrăm și noi... Mi-a spus baronul meu. Aseară nici n-a putut să vie la masă la mine decît pe la cinci dimineața, că lucrează cu Statul nostru Major, la mobilizare...

(Anibal schimbă o privire rapidă cu Heruvim și Tuți.)

HERUVIM *(pe un ton pe care nu l-a întrebuințat pînă acuma)*: Și cam cînd crede el c-o să fie mobilizarea?

JUNONA: În orice caz, foarte curînd... Știți că dacă începe războiul plec și eu pe front...

ANIBAL: Cu baronul?

JUNONA: Nu! Eu lupt aici, în București. Mi-am și făcut uniformă de soră de caritate...

DORA: La ce spital faci practică?

JUNONA: Eu? La nici unul... O să lucrez ca mobilizată la C.F.R. Adică să primesc la gară ofițerii care vin în permisie.

(Se aude soneria. Heruvim se duce să deschidă, fără să mai aștepte vreo invitație. Din vestibul se aude: Sărut-mîna! Sărut-mîna! ...

COSÎMBĂCEASCA *(intră urmată de Heruvim)*: Mi-ați pus lingurile de gît?... *(O sărută pe Tuți.)* *Bonjour*, Panait... *(Apoi, pe rînd, celorlalte fete.)* Bună ziua, Gheocalescu, *bonjour*, Popescu, bună ziua, Marian... *(Lui Balint.)* Am onoarea, colega... Ajungînd la Cazimir.)

CAZIMIR *(prezentîndu-se)*: Cazimir.

COSÎMBĂCEASCA *(îi dă mîna)*: Cazimir? Rudă cu doctorul din Roșiori? A, nu! Pardon, ăla e Coviltir... *(Lui Tuți.)* Dar ai dragă o fată în casă!... Și răgușită și obraznică; trebuie să fie și bețivă.

BALINT: Ia spune-mi, cum te simți în București, domnișoară Cosîmbăcescu?

COSÎMBĂCEASCA: Prost, colega! Orașul ăsta e prea mare pentru mine. Prea hurdubae. Nici nu te mai vezi de ceilalți... Dacă nu-mi lăsa, biată soru-mea, căsuța asta de pe Suspinului, nu m-aș fi mutat niciodată din provincie. Acolo erai cineva, domnule! Te cunoștea lumea la cofetărie, plasatorii la cinematograf, birjarii din stație, vardiștii din post... Aici ești un fel de zero absolut.

BALINT: Totuși, Capitala oferă...

COSÎMBĂCEASCA: Ce oferă? Febră tifoidă, zgomot, praf, mizerie... Cît despre elevi, ce să mai vorbim? Școlile parc-ar fi stadioane de fotbal, nu focare de cultură... *(Către fete.)* Cît ați fost voi de slabe ca eleve, să știți că, pe lîngă tinichelele astea de-acum, ați fost o generație de aur marcat.

(Soneria. Heruvim se duce să deschidă. Același joc cu replicile, în vestibul.)

HERUVIM: Să trăiești, domnule Grămăjoiu!

GRĂMĂJOIU *(din vestibul):* Încet, încet, neică, să nu le răstorni... *(Intră încărcat de niște pachete cilindrice și lungi.)* Sărut mîinile la cucoane și mă iertați de întîrziere... *(Depune pachetele pe-o canapea. În același timp, șoferul aduce altele.)*

TUȚI: Bine-ai venit, coane Mitică *(Îi dă mîna veselă.)* Cunoști pe toată lumea?

GRĂMĂJOIU: Cum nu, cum nu! De la banchetul de anul trecut...

TUȚI: Domnișoara Cosîmbăcescu vine pentru prima oară la banchetul „Primaverei". Îmi dai voie să te prezint...

GRĂMĂJOIU: Vai de mine! Ne cunoaștem de la nunta matale... Sărut mîna! *(Îi sărută mîna.)*

TUȚI: Dar ce-ai adus în pachetele alea?

GRĂMĂJOIU: Am adus cîte-o mică atenție pentru toți membrii societății. Cincisprezece bucăți.

TUȚI: Ia să vedem, ce e acolo?

GRĂMĂJOIU: Tocmai în legătură cu astea *(gest spre pachet)* am fost la fabrica mea din Timișoara.

TUȚI *(scoate dintr-o cutie o mască de gaze. De asemenea și fetele):* Ce e asta?

GRĂMĂJOIU: Măști de gaze. Fabricația mea...

BALINT: Acuma te ocupi cu fabricatul măștilor de gaze?

GRĂMĂJOIU: Te cred! Cînd bate războiul la ușă, n-o să fabric rachete de tenis... Că e gata, în două-trei săptămîni.

BALINT: Eu cred, totuși, că nu intrăm în război... Sper că cei care conduc astăzi destinele țării, nu vor face și această ultimă nebunie.

ANIBAL: Și totuși au s-o facă... De-aceea trebuie ca fiecare dintre noi să-și ia din timp măsurile pe care...

BALINT: Mai așteptăm pe cineva, sau mergem la masă?

TUȚI: Nu mai așteptăm pe nimeni. Cine-o mai veni, să poftească! Îi e foame lui conu Mitică...

GRĂMĂJOIU: Just!

TUȚI: Un moment, să pregătim deschiderea ușilor. „Primavera", după mine!

(Ies toți, afară de Grămăjciu, Cazimir și Balint.)

BALINT: Pe mine mă iertați un moment, să-mi iau ceva de sus. *(Iese.)*

GRĂMĂJOIU: În șase luni de zile, de cînd am preluat fabrica asta de măști, am muncit de m-am epuizat complet.

CAZIMIR: Și totuși arăți perfect...

GRĂMĂJOIU: Bine, la corp am mai cîștigat vreo șapte-opt kile!... Că de cînd lucrez pe picior, nu mai fac un pas pe jos. Numai și numai cu mașina... *(Din sufragerie începe să se audă Gaudeamus, cîntat în cor de „Primavera".)* Ori ce e asta de-o cîntă? Parcă o știu!

CAZIMIR: *Gaudeamus.* Cîntecul tinereții eterne...

(Tuți intră în ccrtegiu cu tcată „Trimavera". Apci își pun măștile de gaz, ccntinuînd să cînte. Cîntecul scade, încetinit sub măști.)

GRĂMĂJOIU: Ca să vezi, ce marfă! Nici nu se mai aude din ele... *(„Primavera" ia de brat pe Cazimir. Tuți îl ia pe Grămăjoiu și pornesc cu toți spre sufragerie. Balint apare în capul scării, tocmai în clipa în care Grămăjoiu se oprește la ușa sufrageriei și spune lui Tuți, cu care e de brat.)* Și nici măcar nu mi-ai zis mersi pentru flori... *(Apoi intră în sufragerie.)*

BALINT *(consternat, dezgustat, imobil):* Grămăjoiu!...

ACTUL II

În aceeași zi, către miezul nopții. Interiorul unei magazii părăsite, pe maidanul vecin cu fundul grădinii vilei lui Balint. Interiorul acestei magazii — care și-a păstrat aspectul inițial, scînduri și bîrne — este împărțit în două. Trei părți din suprafață constituie încăperea principală, holul cum s-ar zice. Cealaltă parte e un fel de cămară-spălător. Prima încăpere e aranjată cu destul gust, din mobile disparate și distonante, avînd totuși aerul unei garsoniere originale. Un divan acoperit cu un covor mare, pornit de deasupra, din peretele de scînduri. O măsuță lîngă acesta. O altă masă, lungă și îngustă, ca cele pentru călcat hainele, acoperită cu un brocard. Încă o masă-birou cu telefon și cele necesare pentru scris. Fotolii și scaune. Un dulap obișnuit, cu oglindă la una din cele două uși. Pe toate mesele, lămpi cu picior de genuri diferite. O lampă de plafon cu brațe. Pe jos, rogojini întinse ca o mochetă. Un bar-bufet de lemn etc. etc. Într-un cuvînt, tot ceea ce trebuie unei garsoniere bine utilate și cu destinație precisă. Cea de-a doua încăpere, despărțită printr-un perete de scînduri de încăperea principală, are, de asemenea, o rogojină pe jos, o masă cu mașină de spirt sau de gaz, niște rafturi în perete cu recuzita necesară și sumară a unei bucătării de garsonieră (cești, pahare, farfurioare etc. etc.). Aici se mai află un lavoar de tablă cu lighean, ibric și găleată la fel, precum și două scaune de lemn. Această încăpere comunică printr-o ușă foarte îngustă cu cea dintîi. Ferestrele (două sau una chiar) sînt acoperite cu obloane opace de scînduri. Flori — trandafiri sau crini — într-un singur vas. Pe pereții de scînduri, diverse tablouri ale căror subiecte distonează cu scopul unei garsoniere și apar, prin consecință, comice: „Tăierea capului

lui Constantin Brîncoveanu", „Căderea redutei Griviția nr. 1" și, eventual altele *ejusdem farinae*. La ridicarea cortinei, scena este în întuneric complet. După cîteva clipe se aud de-afară, în dreptul ușii de intrare, vocile lui Balint și Cazimir.

CAZIMIR: Ai adus paspartuul?

BALINT: Da!... Ești sigur că firul nu merge decît pînă aici?

CAZIMIR: Precis. Cît te-ai dus tu pînă acasă să cauți paspartuul, eu am identificat punctul de pătrundere al firului în magazie. E aici jos lîngă ușă...

BALINT: Aprinde un pic lanterna. *(Începe să lucreze la broască.)* Paspartuul ăsta mi-a rămas cadou de la un hoț care m-a vizitat acum zece ani și l-a uitat pe biroul meu... Ca să vezi, toate polițele se plătesc într-o zi...

CAZIMIR: Merge?

BALINT: Gata!... *(Broasca clămpăne și la lumina lanternei camuflate pe care o ține Cazimir, cei doi pătrund în magazie. Se opresc lîngă ușă.)* Stai să închidem ușa bine... cu camuflajul ăsta. *(Ceea ce și face, încuind ușa la loc cu paspartuul.)*

CAZIMIR *(luminînd cu lanterna)*: Dacă e fir, trebuie să fie și lumină... *(Descoperă comutatorul lîngă ușă. Balint aprinde plafoniera. Cîteva clipe — nemișcați — cei doi privesc în jurul lor nedumeriți.)* Ce-o fi asta?

BALINT: E foarte clar, tu nu vezi? E o locuință...

CAZIMIR: Care are aerul că nu e locuită...

BALINT: Decît în anume ore speciale!... E o garsonieră, cum se zice în termeni moderni, Cazimir dragă. Și sper că nu mai ai nici un fel de îndoială asupra proprietarului ei...

CAZIMIR: Tuți?

BALINT *(care începe să se plimbe prin încăpere)*: Dealtminteri, uite și o dovadă în plus, deși nu mai era nevoie de nici una. Vasul acesta de flori i l-am oferit eu de ziua ei în primul nostru an de căsnicie... Și ce „dezolată" era că s-a spart!... Și fotoliul ăsta! Face parte din mobilele mele de burlac, pe care le-am urcat în pod după ce ne-am făcut casa... Și lampa asta...

E fosta mea lampă de birou! În sfîrșit, misterul s-a clarificat. Vorba ta, firul ne-a dus la lumină...

CAZIMIR *(neavînd încotro, trebuie să recunoască)*: Și, practică fata, altminteri. Nu s-a instalat prea departe de casă...

BALINT: Datorită portiței din fundul grădinii, sînt numai doi pași de-acasă de la noi și pînă aici... Plus că — venind din oraș pe drumul ăsta, pustiu aproape — discreția vizitatorilor este asigurată. Loc viran... magazie părăsită... marginea Capitalei!

CAZIMIR: Dar, în fond, ce hram ține magazia asta aci?

BALINT: Dragă, anul trecut cînd s-a parcelat parcul, inginerul care ne-a vîndut parcelele și ne-a construit vilele avea aci un fel de depozit de materiale și un birou al șantierului... Din cauza evenimentelor, însă, n-au mai fost amatori și pentru celelalte parcele, lucrările s-au întrerupt și magazia asta a rămas — cum era și firesc — o simplă baracă părăsită... Nu însă și pentru ochiul ager al lui Tuți, care — după cum vezi — a știut să-i dea o întrebuințare cît mai utilă și agreabilă...

CAZIMIR: Da! E cam tot ce trebuie aici: birou... bar cu asortimentul complet... *(îl deschide și se vede „asortimentul" de băuturi din interior)*, intrare separată...

BALINT: Și în șifonierul ăsta trebuie să fie halate de interior și pijamale. Cu alte cuvinte, costumele de epocă... Pijamaua?... Asta e armura cruciaților din secolul nostru...

CAZIMIR: Dar ușa aia unde-o fi ducînd?

BALINT: Să vedem! *(Deschid ușa către baia care se află în întuneric. Pătrund cu lanterna, plus lumina care trece din prima încăpere, descopăr comutatorul și aprind.)* Ăhă!... Aicea sînt „dependințele". Bucătăria, baia... Tot confortul, mă rog! Rustic, dar complet...

(Revin în prima încăpere, lăsînd lumina aprinsă.)

CAZIMIR: Nu înțeleg însă, de ce i-or fi trebuind atîtea mese? Și fiecare cu lampa ei?...

BALINT: Probabil, din cînd în cînd, face și joc de cărți...

CAZIMIR: N-o oprea nimeni să organizeze partidele de cărți acasă...

BALINT: Da, dar savoarea clandestinului e neegalabilă.

CAZIMIR: De acord, dar astea nu sînt mese de cărți.

BALINT: Știu eu? Nu m-aș mira să se organizeze și petreceri aici... Un chef într-o fostă magazie cu rogojini pe jos și cu „Tăierea capului lui Constantin Brîncoveanu" pe pereți, nu poate să fie decît o atracție în plus. Una din acele „originalități" cu care se laudă și se desfată snobii societății noastre. Ceva în genul filmului de la conacul prietenului meu, în care cea mai mare parte din scene se petreceau în grajd și în pătulul vitelor... *(Plimbîndu-se.)* Și, vezi tu, dragul meu, acum încep să se clarifice toate.

CAZIMIR: Ca la capătul fiecărui fir de lumină...

BALINT: Bagă de seamă! Ăsta e al doilea fir. La capătul celui dintîi am descoperit lumea celorlalți, la capătul acestuia o descopăr pe a mea... Ceea ce dovedește că ai avut dreptate cînd îmi spuneai că trăiesc în afară de realități.

CAZIMIR: Cu o simplă rectificare. Ceea ce se întîmplă aici, nu este decît o consecință, o concluzie, o continuare a primei realități de care vorbești... Deci, n-ai descoperit două lucruri diferite, ci unul în continuare, pe o derivație de fir...

BALINT: Nu văd ce importanță poate să aibă această precizare a ta. Important este că ne aflăm aci; că eu mă aflu în garsoniera clandestină a soției mele; că femeia aceasta — căreia i-am închinat tot, care a fost marea tresărire a vieții mele și din care am făcut noul răsărit al acestei vieți — și tot ce-am clădit și am visat în jurul ei, s-a năruit sub un singur cuvînt: Grămăjoiu!

CAZIMIR: N-am impresia că omul acesta poate avea vreo importanță specială în viața soției tale.

BALINT: Dar sare în ochi, dragul meu... Grămăjoiu e amantul ei... Poate unul dintre ei, dar, în orice caz, este și el. Buchetul de flori de la dejun e concludent... Și-apoi tu nu vezi cum se înlănțuiesc toate? De unde a avut Tuți bani să facă ceea ce a făcut aici?... Afară de două-trei vechituri subtilizate din podul casei noastre, tot ceea ce se află aci e cumpărat. Cu ce bani?

Noi avem veniturile noastre clare și socotite pînă la o centimă...

CAZIMIR: Astea sînt niște vechituri cumpărate de ocazie.

BALINT: Cu ce? Tot costă ceva...

CAZIMIR: Admite că și Tuți, ca orice femeie, a putut avea micile ei economii, care să-i poată permite să cumpere pe nimic boarfele astea...

BALINT: Covoarele sînt boarfe? Văd că sînt piese rare, veritabile! Și-apoi, nu mai fi naiv... Aici totul e calculat în vederea unor efecte de contrast. Bar american și rogojini... Covoare de Buchara și lavoar de tablă smălțuită... Telefon și „Căderea Griviței"... *(Își aduce aminte ceva.)* Și, pe urmă, stai! Stai că ne lămurim definitiv. Îți aduci aminte, anul trecut, cînd am cumpărat parcela și am început construcția vilei noastre, Tuți m-a împrumutat cu cinci sute de mii de lei?

CAZIMIR: Pe care i-a dat de „zestre" femeia aceea de la Galați, care a crescut-o.

BALINT: Să admitem că o simplă spălătoreasă, care își freacă buricele degetelor, cu ziua, ar fi avut totuși această sumă enormă pusă deoparte și că i-ar fi dat-o lui Tuți, cînd s-a măritat cu mine? De ce nu mi-a spus Tuți de existența acestor bani decît anul trecut, cînd am hotărît să ne facem casa? Tu nu vezi că ăștia sînt banii lui Grămăjoiu...

CAZIMIR: Păi, dacă nevastă-ta ar fi ajuns în situația nenorocită de a fi întreținuta acestui individ, de ce ți-ar fi dat banii ei ție?

BALINT: Casa e pe numele ei...

CAZIMIR: Dar era mult mai simplu să-i facă Grămăjoiu alta... Mai mare, mai centrală, mai elegantă. Așa cum se cuvine unei adevărate întreținute...

BALINT: Uiți că era măritată cu mine?

CAZIMIR: Ei, și? Divorț nu există pe lumea asta?

BALINT: Dragăăă... amanții sînt comozi! Evită femeile libere... Cele măritate — datorită celei de-a doua existențe — nu aduc în combinație decît agreabilul cîtorva ceasuri pe zi... sau, din cînd în cînd, o noapte întreagă, cînd bărbatul pleacă în provincie, sau în străinătate, de exemplu...

CAZIMIR: Sssttt! Taci! Mi se pare că vine cineva... *(Ascultă o clipă amîndoi.)* Da! E cineva la ușă.

BALINT: Hai să ne-ascundem dincolo.

CAZIMIR: O să fim descoperiți la primul pahar cu apă de care va fi nevoie...

BALINT: Nu-i nimic. Pînă atunci, poate, aflăm noutăți. Stinge lumina. *(Cazimir stinge lumina și aprinde lanterna, în lumina căreia trece „dincolo" cu Balint. Închid ușa și aprind lumina în spălător.)* Să nu se vadă cumva lumina de aici.

CAZIMIR: N-ai nici o grijă! Ușa se închide perfect.

(Își trag scaunele unul lîngă altul și se așază, lipiți de peretele despărțitor, la posturile de ascultare.)

BALINT *(încet)*: Uite, ce-am ajuns!

CAZIMIR: Tu, ca tu! Ești parte în proces. Dar eu?

BALINT: Martor! Martorul rușinii mele!...

(Tuți a deschis ușa, intră și face lumină. E agitată, preocupată, se uită mereu la ceas. E îmbrăcată cu un pardesiu sport și e în capul gol. Eventual cu un basc pe cap. Își scoate pardesiul, bascul și le pune pe un scaun. Aprinde o țigară, apoi se duce la telefonul pe care îl pune în legătură cu orașul, printr-un întrerupător montat în perete. În tot timpul acestui joc de scenă, cei doi de-alături, cu urechea lipită — Balint mai mult, firește, decît Cazimir — au schimbat priviri complice între ei.)

CAZIMIR *(pe șoptite)*: Pași de femeie...

BALINT *(confirmă din cap)*: Tuți!

TUȚI *(la telefon, după ce formează un număr)*: Alo! „Athenée-Palace"? Domnul Dimitrie Grămăjoiu, vă rog!... Da? Și de cît timp a plecat, vă rog?... De un sfert de ceas! Mulțumesc!... *(Închide.)*

(Balint privește pe Cazimir, ca și cum ar vrea să spună: „E, ce mai ai de zis?" Cazimir deschide brațele într-un gest de predare, care mai înseamnă totuși: „Să vedem"! Tuți, de la telefon, cu țigara în gură, dintr-o dată bine dispusă, se duce la șifonier, îl descuie și-l lasă cu ușile deschise, astfel că publicul poate observa interiorul dulapului, care este încărcat cu manuscrise, colecții de ziare și reviste etc. Se vede o mașină de scris portativă și foarte multe accesorii de scris și copiat. De asemenea, un șapirograf. Pe partea interioară a uneia

dintre uși se observă o hartă sau două, a fronturilor din apus și răsărit (mai 1941) cu steguleţele armatelor respective, înfipte pe linia acestora.)

BALINT *(încet, cum va vorbi tot timpul cu Cazimir)*: Firește, pregătește pijamalele...

CAZIMIR: Mă mir, o știam fată de gust. Pijamalele nu se pregătesc niciodată dinainte.

TUȚI *(începe să cînte)*: *Inimă, inimă, de ce nu vrei să-mbătrînești?*

BALINT: Cred și eu că îi arde de cîntat. Probabil e cîntecul favorit al tipului...

CAZIMIR: Exclus. Dacă era cîntecul lui Grămăjoiu, ar fi zis „cord", în loc de inimă.

TUȚI *(continuă să cînte, în timp ce scoate mașina de scris, o pune pe măsuța respectivă, în stare de funcțiune, apoi scoate un manuscris din buzunarul pardesiului. Închide ușile dulapului și se pregătește de scris. Vrînd să potrivească panglica la mașină, se murdărește de tuș)*: Phiuuu! Phiuuu!

BALINT: Se parfumează...

CAZIMIR: Eu cred că s-a fript cu țigara...

(Tuți aprinde lampa de pe masă și începe să bată la mașină, urmărind cu atenție manuscrisul. Țigara din care trage mereu, o pune pe o scrumieră alături.)

BALINT: Parcă scrie la mașină.

CAZIMIR: Precis! Și scrie repede...

BALINT: A-nvățat de cînd ne-am căsătorit, la mașina mea. Însă n-am văzut nici o mașină de scris pe nicăieri.

CAZIMIR: Probabil c-a venit cu ea de-acasă.

BALINT: Ca să vezi, ce prevăzătoare e! Nu scrie de mînă...

CAZIMIR: Mă-ntreb, însă, ce-ar putea să scrie?

BALINT: Scrisori de dragoste. Asta iubește cu indigo... *(Tuți continuă să scrie încă puțin. Se aude semnalul repetat al unui claxon. Tuți ciulește urechea, se duce în fața oglinzii și se aranjează puțin, în timpul replicilor celor de dincolo.)* Ahă! A sosit preopinentul. Și exact după cum am prevăzut... Pe strada din fundul grădinii.

CAZIMIR: Aș vrea să știu dinainte, ce ai de gînd să faci în cazul cînd intră aci un bărbat?

BALINT: Nu știu. Depinde cum va fi situația.

CAZIMIR: Oricare ar fi situația.

BALINT: Să-mi dai voie să apreciez eu, dacă și cînd va fi cazul să intervin...

CAZIMIR: De acord. Însă numai prin intermediul meu. Ai armă la tine?

BALINT: Numai dezgustul.

CAZIMIR: E suficient...

(Se aud pași, apoi o bătaie convențională în ușă. Tuți se duce și deschide, avînd grijă să stingă lumina în prealabil. De-afară apare Heruvim cu o lanternă camuflată, făcînd lumină lui Grămăjoiu pe care îl conduce.)

BALINT *(în timpul acesta)*: Au și semnal convențional.

GRĂMĂJOIU: Sărut-mînușițele! Cu camuflajul ăsta, de-abia am nimerit... Și era să-mi clevetesc și fractura unui picior.

TUȚI: Să nu te mai plîngi, cum spuneai azi la dejun, că n-ai aventuri în viață...

(Heruvim pleacă, după ce Tuți a închis ușa și i-a făcut un semn de înțelegere.)

BALINT: Parcă s-aud pași în partea asta.

CAZIMIR: Da.

BALINT: Trebuie să fie șoferul lui, care l-a condus pînă aici. Acum se duce discret, să-l aștepte în mașină...

TUȚI: Îți place aici, unde te-am adus?

(Cazimir face un gest care vrea să spună: „Vezi? Cum rămîne cu ce spuneai, adineauri?" Balint e prea lipit de perete ca să mai răspundă.)

GRĂMĂJOIU: Și, mă rog, unde ne aflăm?

TUȚI: În garsoniera mea personală. Îți place?

GRĂMĂJOIU: Și de ce e așa, gen șopron, pardon de expresie?!

TUȚI: Un capriciu al meu...

GRĂMĂJOIU: È, sigur! Vorba latinului *„De gustus"*, ce să mai vorbim...

TUȚI: Știi că dumneata ești primul bărbat pe care îl invit în garsoniera mea?

(Balint îi dă cu cotul lui Cazimir.)

GRĂMĂJOIU: Ai deschis-o acum, de curînd?

TUȚI: Nu. Ți-am spus eu c-o să te invit o dată într-un loc numai și numai al meu?

(Schimb de priviri între cei doi.)

GRĂMĂJOIU: Şi ce faci aici în pătulul ăsta?

TUŢI: Am şi eu o fabrică...

GRĂMĂJOIU: Şi ce fabrici?

TUŢI: Visuri...

GRĂMĂJOIU: Visurile nu rentează...

TUŢI: Nu se ştie! Unele, cînd izbîndesc, fac mai mult decît toate averile pămîntului...

GRĂMĂJOIU: Tot ce se poate. Dar, ca avere, e mai bine să ai ceva pozitiv în mînă sau la bănci... În aur sau în acţiuni e şi mai bine... *(Observă maşina de scris.)* Dar la maşină cine scrie?

TUŢI: Eu!

GRĂMĂJOIU: Şi ce scrii acolo?

TUŢI: Visurile care aş vrea să se realizeze...

GRĂMĂJOIU: Aaa! Poezii... romane...

TUŢI: Şi drame... tragedii...

GRĂMĂJOIU: Mie îmi place să mă duc la teatru, la comedii. Drame şi tragedii, dă-le încolo! E pămîntul plin de ele.

TUŢI: Tocmai de-aia. Noi ăştia, scriitorii, trebuie să le arătăm lumii, ca să o învăţăm să evite pe cele care ar putea să se mai întîmple...

GRĂMĂJOIU *(uitîndu-se în jurul lui):* Şi zi aşa, ai? Vii aici la pătul să visezi şi să scrii...

TUŢI: Da! Să-mi scriu visurile şi să visez la ce-am scris...

BALINT *(nedumerit, lui Cazimir):* Îl duce cu preşul, vorba ei.

CAZIMIR: Da-l duce frumos!...

GRĂMĂJOIU: Şi, mă rog, acasă de ce nu poţi să faci faptele astea? Ai alt mediu, alt confort.

TUŢI *(un pic încurcată):* Aşa sîntem noi scriitorii! Avem curiozităţi.

GRĂMĂJOIU: Tot ce se poate... Şi, de exemplu, ia spune-mi şi mie, astă-seară cam la ce-ai visat matale aici?

TUŢI: Astă-seară? Nu ştiu dacă o să mă crezi...

GRĂMĂJOIU: Eu te-am crezut întotdeauna, cînd nu m-ai minţit.

TUŢI: Atunci, află că am visat la dumneata...

GRĂMĂJOIU *(surprins):* La mine? Mă scuzi, dar naşcredebimus, vorba băieţilor, de azi, de la prînz...

TUŢI: Jur! Şi nu numai astă-seară... De foarte multe ori mă gîndesc şi visez la dumneata.

BALINT: Şi idiotul o crede...

CAZIMIR: Dar cine vrei s-o creadă? Eu? Şi, pe urmă, au mai crezut-o şi alţii...

GRĂMĂJOIU: Sînt foarte fericit de ce-mi spui. Dar...

TUŢI: Nu eşti încă convins că ţin la dumneata?

GRĂMĂJOIU: Şi eu ţin foarte mult la matale. Dar...

TUŢI: Eşti surprins că te-am chemat astă-seară aci şi la ora asta... Nu e aşa?

GRĂMĂJOIU: Dacă mă chemai acasă, să spun drept, nu mi s-ar fi părut nimic curios. Dar aşa, prin maidane, prin coşoroabe, prin magazii, la marginea Bucureştiului?...

TUŢI: Acasă nu puteam să te chem... Vream să fim numai între patru ochi şi, în orice clipă, riscam să se întoarcă bărbatu-meu de la banchet şi să ne surprindă...

GRĂMĂJOIU: Ei, şi?

TUŢI: Dumitale ţi-ar plăcea să vii acasă la miezul nopţii şi să-ţi găseşti nevasta cu un bărbat, despre vizita căruia nu ştiai nimic?

GRĂMĂJOIU: Just! Nu se face...

TUŢI: Şi-atunci, fiindcă trebuia să te văd neapărat, te-am rugat să vii aci... În sanctuarul meu cu rogojini pe jos.

GRĂMĂJOIU: Veritabile ca şi covoarele...

BALINT: Face şi spirite.

CAZIMIR: Mai ieftine decît rogojinile...

GRĂMĂJOIU *(examinînd mai atent interiorul):* Altminteri, dacă te uiţi mai bine, nu e rău deloc aici. Ai tot ce trebuie...

TUŢI: Afară de liniştea care îmi e mai necesară decît orice, ca să pot visa şi scrie în linişte.

GRĂMĂJOIU: Şi de ce n-ai linişte? Ştiu că nu-ţi lipseşte nimic.

TUŢI: Ba da!... Am nevoie de-o sumă de bani, pe care te rog să mi-i împrumuţi dumneata.

GRĂMĂJOIU: Cu cea mai distinsă plăcere! Mulţi? *(Duce mîna la portmoneu.)*

BALINT: Prin urmare, ăsta e cel cu banii...

CAZIMIR *(schiţează o trompă în spaţiu):* Fildeşanu!

TUŢI: Trei sute de mii de lei...

GRĂMĂJOIU: Cam multicei! N-am atîta la mine, dar mîine de dimineață ți-i trimit acasă. Sau viu aici...

TUȚI: Nu! Ziua nu intră nimeni aici. Nici chiar eu... Trebuie să scoți banii de undeva?

GRĂMĂJOIU: Da! De sub saltea de la hotel...

TUȚI: Atunci, dacă vrei să-mi faci serviciul ăsta, merg eu cu dumneata pînă la hotel, să mi-i dai astă-seară... Mîine de dimineață am neapărată nevoie de ei... Nu mă întrebi pentru ce?

GRĂMĂJOIU: Vai de mine!... *(Își înfige un deget în obraz.)* Parcă nu știu eu de ce are nevoie de bani o femeie frumoasă și cochetă...

TUȚI: Nu, nu!... Nu-mi cumpăr nimic din ei. E vorba de o datorie de onoare.

GRĂMĂJOIU: De-alea cu duel la mijloc?

TUȚI: Mai rău!... Cu o poliță pe care l-am semnat în fals pe soțul meu și care se protestează mîine.

(Schimb de priviri între cei doi.)

GRĂMĂJOIU *(explicit)*: Mîine nu se poate că e duminică... Dar e mai bine s-o plătești cu o zi înainte, ca să fii în termen.

TUȚI: În lipsa lui Dan, am făcut imprudența să joc într-o seară cărți la niște prieteni. Eram puțin cherchelită de șampanie...

(Balint clatină capul a dezastru.)

CAZIMIR: Minte!

TUȚI: Și cum eu nu mai jucasem niciodată *chemin-de-fer*, m-am antrenat și-am căzut cu caré de ași peste o chintă roială tot de as.

CAZIMIR *(surîde spre Balint)*: Auzi, ce ghinion! Să fie cinci ași în cărți.

GRĂMĂJOIU : Ăla care l-ai jucat nu e *chemin-de-fer*, adică, una mie, una ție, pe românește. E pocher...

TUȚI: Mă rog! Principalul e c-am pierdut și-am rămas datoare de onoare...

GRĂMĂJOIU: Ai avut și ghinion să cazi cu carte... Să fi fost eu, îți luam și pielea în locul ăluia.

TUȚI: El mi-a luat numai o poliță...

GRĂMĂJOIU: Nu e nimic, nu e nimic... Eu, la Timișoara, am dat opt sute de mii de lei cu o chintă de Costică...

Mulțumește lui Dumnezeu, că ai scăpat numai cu atît.

TUȚI: Și dumitale, că mă salvezi, cu atît de mult... E o sumă enormă.

GRĂMĂJOIU: Moft! Nici o partidă de măști, din cele pe care le-am dat de dimineață la școlile militare...

TUȚI: Atunci, dacă n-ai nimic contra, să mergem la hotel, coane Mitică.

GRĂMĂJOIU: Dar, matale m-aștepți în mașină, pînă ți-i aduc. Nu se face să intri noaptea cu craii într-un asemenea imobil... Și pe urmă te duce mașina mea pînă acasă, că eu, să-ți spun drept, n-aș mai ieși. M-am distrat destul astă-seară... Haida!

TUȚI: Un moment, să-mi pun pardesiul și bascul.

GRĂMĂJOIU: Și să știi că din ce mă uit, îmi place mai mult șopronul... Dar ușa aia de colo unde dă?

BALINT: Haiti!

TUȚI *(care s-a îmbrăcat)*: La dependințe... Baie, bufet, bucătărie, pivniță, magazie, garaj etcetera. Vrei să vezi?

BALINT: Stinge lumina!

(Cazimir întinde mîna spre comutator și stinge.)

GRĂMĂJOIU: Lasă că vizitez eu altă dată. Sper să mă mai poftești, din cînd în cînd, sau cînd mai visezi la mine...

TUȚI: Cu cea mai mare plăcere. O să te chem într-o seară la un pahar de coniac... Săptămîna viitoare cînd e vorba să plece bărbatu-meu în provincie, să ție niște conferințe...

GRĂMĂJOIU: Bun! Dar coniacul să-mi dai voie să-l aduc eu... Franțuzesc veritabil. Îl am de la nemți...

TUȚI: Ia-o dumneata înainte, să sting lumina. Lanternă ai? *(Stinge.)*

GRĂMĂJOIU: Siiigur. Pe camuflajul ăsta nici nu se poate fără. *(Scoate o chițăitoare și începe s-o chițăie.)*

TUȚI: Nu, nu cu aia, că se face zgomot și poate să ne-audă cineva. Uite pe-a mea!... *(Îi dă o lanternă camuflată. Deschide.)* Încet că sînt două trepte...

(Imediat după ce se asigură că Tuți și Grămăjciu au ieșit, Balint și Cazimir trec în prima încăpere. Balint e preocupat, Cazimir surîzător.)

CAZIMIR: Va să zică, ipoteza Grămăjoiu, care nu mai avea nevoie de nici un comentariu, a căzut.

BALINT: Rămîn însă toate celelalte. Fără îndoială, în toată afacerea asta, Grămăjoiu este omul de la care Tuți ia bani...

CAZIMIR: Și care, nu uita, îi spune să aștepte în mașină în fața hotelului, fiindcă „nu se face ca ea să intre cu crai noaptea în asemenea imobile".

BALINT: Am reținut tot, nu e nevoie să-mi subliniezi nimic... Dar de ce îi trebuie bani lui Tuți? Ce-nseamnă garsoniera asta de-aici? Misterul ăsta care o înconjoară?

CAZIMIR: Dar a spus-o fata destul de clar lui Grămăjoiu... Vine aici să viseze și să scrie...

BALINT *(mult mai liniștit și mai mult curios decît alarmat, în descifrarea misterului)*: Tu nu știi cum minte Tuți?

CAZIMIR: Tuți nu minte niciodată... Uneori imaginează, și asta-i fantezie, nu e minciună.

BALINT *(are o idee)*: Iarăși revin la firul care m-a condus aici... Prin urmare, Tuți fură lumină de-acasă pentru această ciudată garsonieră a visurilor ei de scriitoare nemărturisită... Dar de ce consumă atît de multă?

CAZIMIR: Tu nu vezi cîte lămpi are aici?

BALINT: Tocmai! Înseamnă că toate aceste lămpi ard încontinuu toată noaptea, pentru ca să fie justificat consumul în plus peste nota mea de plată obișnuită... Ce se-ntîmplă toată noaptea aici? La ce servesc mesele astea cu lămpi pe ele? Probabil că de-o lună, de cînd lipsesc eu, aici s-au petrecut orgiile de lumină pe care nu le-am putut descoperi în altă parte.

CAZIMIR: Cum se cunoaște, mă, că te tragi din romani. Tu și bulionul. În loc de bulion îi zici orgie de pătlăgele roșii... *(Observă mașina de scris.)* Aa! Uite și corpul delict. Mașina de scris... *(Cu un surîs.)* Pijamaua pe care a scos-o din dulap, probabil.

BALINT *(se apropie de mașina de scris, urmat de Cazimir)*: Ia să vedem și noi, ce visează doamna Balint... *(Vede manuscrisul lui Tuți.)* Uite manuscrisul ei pe care îl bate la mașină... *(Citește.)* *„Români și romînce!" (Toată lectura se face pe un joc — schimb de priviri — între Balint care citește și Cazimir care ascultă. Jocul de scenă cu semnificația specială se va indica deosebit.*

Continuă lectura.) „După ce aproape toată Europa a fost incendiată din ordinul demenților, care îi conduc — incidental — destinele, a venit, cum era de așteptat, și rîndul nostru să intrăm în cel mai crîncen și absurd război pe care l-a cunoscut vreodată omenirea. Cei care, prin jocul brutal al întîmplării, ne conduc astăzi destinele, au hotărît să pornim cu armele împotriva dușmanilor pe care nu-i avem, împotriva singurilor prieteni pe care i-am avut întotdeauna — împotriva noastră înșine! Războiul nu mai poate fi evitat. Războiul bate la ușă și dezastrul va fi inevitabil.

Români și romînce!

Nu e timp să cerem socoteală nimănui și nici să ne jeluim inutil între pereții caselor și vieților noastre! Cohorte de vieți tinere vor pleca să moară sub alte steaguri decît ale patriei, pentru alte idealuri decît ale ei, pe alte meleaguri decît ale noastre. De aceea, toți cei care ne iubim țara — familia noastră cea mare — toți cei care sîntem convinși de nebunia acestui război în care, fără voia noastră, sîntem antrenați, trebuie să ne opunem acestei aventuri fatale, prin singurul mijloc pe care îl avem la îndemînă: Rezistența! Rezistență în toate direcțiile și prin toate mijloacele modeste sau importante pe care le avem la îndemînă! Rezistență pretutindeni și cu orice preț, pentru ca cei împotriva cărora vom ridica armele cu forța, să știe și să afle într-o zi, că vina nu este a tuturor și că o țară întreagă nu poate răspunde și plăti pentru o mînă de inconștienți. (Impresionat de cele citite, terminînd ce era bătut la mașină.)

CAZIMIR: Atest conformitatea cu manuscrisul.

BALINT *(rar, fără patos)*: Cazimir! Încep să mi se deschidă ochii... Citește mai departe.

CAZIMIR: Cred că cel mai bun lucru e să-l copiez. Nu trebuie să lipsească nimic de aici, asemenea lucruri trebuiesc păstrate. *(Scoate stiloul, se azază la masă și începe să copieze manuscrisul lui Tuți.)*

BALINT: Prin urmare, aici e sediul unui nucleu conspirativ. Revoluționar...

CAZIMIR: La care *(scriind)* contribui și tu cu lumina...

BALINT *(își aprinde o țigară)*: Tuți! N-aș fi bănuit-o niciodată în stare de așa ceva...

CAZIMIR: Fiindcă tu faci parte din altă generație.

BALINT *(pe gîndul lui)*: Și, ceea ce face ea, este extrem de primejdios pe timpurile astea.

CAZIMIR: Un pic de muncă silnică pe viață, ce rol joacă? Pentru noi, care rămînem, firește...

BALINT: Nu fi idiot!... Am remușcări, Cazimir! Am remușcări c-am putut s-o bănuiesc, de tot ce-am bănuit-o!... Aici își petrecea ea nopțile... Ceasurile ei de libertate și de distracție... *(Un timp. Se plimbă.)* Vezi tu, încă mai sînt oameni care, în timpurile astea de abrutizare colectivă și slugărnicie generală, se gîndesc — dincolo de ei și de viața lor — la soarta țării și la viața celor de mîine... Dar de ce? De ce nu mi-a spus?

CAZIMIR: Fiindcă i-ai fi interzis să mai iasă din casă și-ai fi amenințat-o c-o denunți imediat, dacă nu se astîmpără...

BALINT: Dacă ai ști cum începe să se facă lumină în mintea mea.

CAZIMIR: Efectul firului...

BALINT: Dacă ai ști cum încep să mi se deschidă ochii, din ce în ce mai mari.

CAZIMIR: Așa e, dragul meu, cînd se face lumină. Vezi?... *(Îndoind foaia pe care a copiat și băgînd-o în buzunar.)* Gata! Documentul s-a introdus în arhivă. Cred că e momentul să te întorci de la banchet și să te duci acasă... Dealtminteri, astă-seară dorm și eu la voi. În hol...

BALINT: Nu! Astă-seară nu dormim, Cazimir! Astă-seară avem de vorbit... *(Se aud pași ușori afară.)* Sssttt! Vine cineva...

CAZIMIR *(stinge lumina)*: Să ne reluăm poziția strategică, față de evenimente...

(Trec, pășind ușor, în spălător și închid ușa cu grijă, în timp ce ușa de la intrare se deschide și intră Heruvim, Anibal, Dora, Carmen și Cosîmbăceasca. Heruvim pătrunde cel dintîi în interior și luminează cu lanterna intrarea celorlalți.)

ANIBAL *(de afară)*: Poftim, domnișoara Cosîmbăcescu... *(Îi face loc să treacă prima.)*

HERUVIM *(dîndu-i mîna s-o ajute)*: Încet, tanti Mili, că sînt două trepte...

(Intră și ceilalți. Anibal aprinde lumina.)

COSÎMBĂCEASCA *(privind, aiurită, din pragul ușii unde a rămas)*: Mă văzui și nihilistă...

DORA: Nu e așa că e frumos la noi?

COSÎMBĂCEASCA: E frumos ce e în capul vostru, dragă!... Și să știți că sînt foarte mîndră și foarte emoționată că m-ați primit printre voi... Foarte emoționată!

ANIBAL *(în timp ce fetele, obișnuite, descuie dulapul și încep să scoată cele necesare pentru începerea lucrului)*: Mă, Tuți ți-a spus precis că se-ntoarce?

HERUVIM: Precis, dom'le!...

ANIBAL: Pe la cîte a venit elefantul?

HERUVIM: Exact... Și și-a rupt și chișița cînd a intrat. Nu vede bine în jos din cauza grăsimii de la ochi.

DORA: Și ce-a aranjat cu el?

HERUVIM: Nu știu, dar era foarte veselă cînd a plecat și mi-a făcut semn că „e-n regulă".

BALINT: Va să zică, toată „Primavera" e în conspirație...

CAZIMIR: Fără noi! Membri onorifici...

(Carmen întinde șapirograful pe masa cu lampă. Scoate tușurile, topurile de hîrtie etc.)

TUȚI *(deschide și intră repede)*: Dați-mi repede un lichid de băut, că leșin... *(Dora se repede s-o servească.)* Am *Gestätnerul* la mine!...

HERUVIM: Unde e?

TUȚI: În geantă!... Mîine de dimineață te duci și-l cumperi și putem lucra cum trebuie.

DORA: Bravo! Ești cineva...

TUȚI *(scoate un teanc de bani din geantă)*: Lei trei sute de mii... Două sute cincizeci de mii pentru mașină și cincizeci de mii în depozit la domnișoara secretară. *(Un gest spre Dora.)*

COSÎMBĂCEASCA: Dacă e vorba de secretariat, lăsați-mă să-l fac eu... Cît privește administrarea banilor, să n-aveți nici o grijă. Nici cu cleștele de cuie nu mi-i scoateți!

TOȚI: Se aprobă! Se aprobă!

TUȚI: Prin urmare, tanti Mili, astă-seară trebuie să sărbătorim intrarea dumitale în rîndurile noastre. Pivnicerul!...

BALINT: Acum o să vie după pahare și ne descoperă.

CAZIMIR: Ei, și? Noi nu i-am descoperit pe ei?

ANIBAL: Mi-era frică că nu mai ai timp să vii astă-seară.

DORA: Norocul nostru că bărbatu-tău e la banchet.

(Heruvim, în timpul acesta, ajutat de Carmen, scoate paharele.)

TUȚI: Hai să ridicăm un pahar de vin în cinstea celei mai tinere dintre noi, domnișoara Cosîmbăcescu, vechea și draga noastră adversară de duminică și să-i urăm bun venit în mijlocul nostru.

TOȚI: Și-acum, la treabă! Ce-avem pe ordinea de seară?...

ANIBAL *(cu oarecare solemnitate, scoțînd o fițuică din buzunar)*: Întîi: manifestul tău de tras la șapirograf. L-ai făcut?

TUȚI: E aproape tot bătut la mașină...

HERUVIM: Eu zic să tragem manifestul, mîine, la *Gestătner*...

ANIBAL: Al doilea: precizarea atribuțiilor pentru difuzare...

TUȚI: Astea sînt deja precizate: Dora și Carmen la Litere, tu la Medicină, prin amicul ăla al tău, Heruvim la Drept și eu, la discreție...

COSÎMBĂCEASCA *(emoționată, se ridică)*: Domnilor președinți, vă rog să mă înscrieți și pe mine pentru corpul didactic...

TUȚI: Se aprobă!... Altceva?

ANIBAL: Comunicări diverse!... Informații, comentarii, decizii. Cer cuvîntul! *(Scoțînd o hîrtie din buzunar.)* Am aici buletinul oficial de ascultare al tuturor posturilor de radiodifuziune...

(Admirație generală.)

TUȚI: De unde ai făcut rost de el?

ANIBAL *(făcînd un gest de „stînga-mprejur")*: L-am obținut de la curierul care-l ducea la Prezidenție... Cele cuprinse în acest buletin sînt de o extremă gravitate pentru țară și de o enormă importanță pentru noi... *(Se pregătește să-l citească. Se aud pași de-afară.)*

TUȚI: Sssttt! Un moment!... Umblă cineva pe-afară...

(Toți ascultă.)

BALINT *(încet de tot)*: Sînt pași, într-adevăr...

CAZIMIR: Da! Și mulți! *(Ascultă și el.)*

(În scenă se face o tăcere totală și crispată. Pașii se aud din ce în ce mai clar, înconjurînd magazia.)

TUȚI *(încet)*: Cred că sîntem descoperiți. Repede crematoriul și strîngerea...

(Toți, afară de Cosîmbăceasca, trec la posturi. Îngrămădesc hîrtii în sobița de tuci, căreia Carmen îi dă foc. Dora strînge șapirograful și-l bagă la loc. În clipa cînd totul s-a aranjat, se aude o bătaie tare în ușă.)

TUȚI *(șoptit)*: Aere de sindrofie, toată lumea! Sînteți invitații mei... *(Către Heruvim.)* Umple paharele! *(Către fete.)* Distribuiți consumația în farfurioare!

BALINT *(încet)*: Se înconjoară magazia.

CAZIMIR: Am și eu aceeași vagă impresie... *(Aprinde o țigară.)*

(Comisarul bate din nou, de-afară.)

TUȚI *(constatînd că totul e-n regulă)*: Cine e? *(Caută să întrebuințeze un ton cît mai normal.)*

COMISARUL: În numele legii, deschideți!

TUȚI: Care lege, domnule? E greșeală! Aici e casă particulară...

COMISARUL: În numele legii, deschideți! Poliția!

COSÎMBĂCEASCA: Să știți că eu v-am purtat ghinion...

TUȚI: Imediat, vă rog, să caut cheia...

(Toți își aprind țigări și își iau paharele în mînă.)

COSÎMBĂCEASCA *(lui Heruvim, care îi oferă o țigară)*: Nu fumez, să mă tai...

HERUVIM: Trebuie...

(Cosîmbăceasca aprinde, volens-nolens, o țigară, pe care nici nu știe cum s-o ție. Tuți deschide ușa cu cheia. Toți au, cu țigările într-o mînă și cu paharele în alta, o atitudine și comică și emoționant de tragică.)

TUȚI *(cu mult aplomb)*: Mă iertați că v-am ținut un pic, dar nu găseam cheia... Ce doriți dumneavoastră?

COMISARUL *(de-afară)*: Poliția;...

TUȚI: Bine, asta am auzit... Poftiți, vă rog, înăuntru, că se vede lumină și nu vreau să contravenim la „legea camuflajului".

COMISARUL *(intră, urmat de unul sau doi agenți)*: Bună seara...

TOȚI *(în cor, făcînd pe indiferenții și politicoși)*: Bună seara! *(Înclină capetele, ca niște chibritelnițe cu arc, de pe vremuri.)*

COMISARUL: Am un ordin de percheziție, în acest imobil.

TUȚI: Mai întîi că ăsta nu e imobil, e magazie... Și-al doilea, să-l văd.

COMISARUL: Poftiți!... *(Îi dă ordinul. Agenții privesc de jur împrejur, atenți și ridicoli. Detectivește.)* Dumneavoastră sînteți proprietara?

TUȚI: Nu!

COMISARUL: Dar cine e proprietarul imobilului?

TUȚI: Nu știu!... Dealtminteri, văd că nici pe ordinul dumitale de percheziție nu scrie la cine să faci percheziția... Nu văd nici nume, nici stradă, nici număr.

COMISARUL: Ba scrie foarte clar, duduie!

TUȚI: Mersi! Sînt divorțată de cinci ani!

COMISARUL *(arătînd pe ordin)*: Se va percheziționa una magazie situată pe parcela numărul 37 din Parcul Domeniilor, învecinată...

TUȚI: Domnule comisar! Te rog să-mi arăți dumneata la poartă numărul parcelei...

COMISARUL: Duduie, cu n-am timp nici de glumit, nici de pierdut... Cine sînteți dumneavoastră?

TUȚI: Mă privește!... N-am obicei să mă prezint la oameni pe care nu-i cunosc.

COMISARUL: Comisarul de serviciu de la Circa 41...

TUȚI: Eu sînt nepoata prefectului de poliție.

COMISARUL: Telefonați, vă rog, să-mi confirme... *(Trece spre ceilalți.)* Legitimațiile, vă rog!

DORA: Noi n-avem, domnule, legitimațiile la noi.

CARMEN: Astă-seară le-am uitat acasă.

COMISARUL: Unde locuiți, vă rog?

DORA: La mame!...

COSÎMBĂCEASCA *(care s-a căutat foarte emoționată în geantă)*: Poftim, domnule, legitimația mea. *(O întinde comisarului. Toți îi fac semne disperate. Repede, tocmai cînd comisarul vrea să se uite în ea, i-o smulge.)* Dar cum îți permiți dumneata, să te uiți în actele mele intime? Bine că nu vrei să-mi faci și percheziție corporală...

COMISARUL: Vă rog, vă rog, fără nervi, că pe urmă am și eu...

COSÎMBĂCEASCA: Dumneata poți să ți-i arestezi, că ești de la poliție.

TUȚI: Ce dorești exact, domnule comisar?

COMISARUL: Asta mă privește pe mine...

TUȚI: Da, dar mă privește și pe mine. Dumneata îmi strici sindrofia. Noi avem o serată literară...

COMISARUL: Văd! Ați făcut și focul în sobă! În mai... *(Agentului.)* Vezi dacă a rămas ceva nears în sobă... *(Agentul se execută.)* La ce fel de ședință?

TUȚI: De spiritism...

COMISARUL: Probabil că de-aia vă arde de spirite... *(Aspru.)* Vă rog să luați loc și nu mai mișcă nimeni...

TUȚI: Aș fi de părere să fii dumneata întîi la locul dumitale... Cu ce drept vii să mă deranjezi în casa mea?

COMISARUL: A! Va să zică, aici e casa dumneavoastră?

BALINT *(se repede și intră pe ușă, reculegîndu-se imediat. Cazimir îl urmează)*: Nu, domnule comisar! Aici e casa mea!

(Cei din scenă înmărmuresc la vederea lui Balint. Cazimir, pe cît poate, le face semne să se stăpînească.)

COMISARUL: Cine sînteți dumneavoastră?

BALINT: Profesorul Dan Balint, de la Facultatea de litere din București...

COMISARUL: Și doamnele? Și domnii?

BALINT: Invitații mei.

COMISARUL: Domnule profesor, am un ordin de percheziție...

BALINT: Executați-vă ordinul, domnule comisar.

(Cazimir abia îi poate stăpîni pe cei prezenți să tacă... Balint nu se uită la nimeni și atitudinea lui impune.)

COMISARUL *(agenților)*: Dumitrașcule! Începeți de dincolo. *(Lui Balint.)* Sînteți bun să-mi deschideți dulapul ăsta?

BALINT: Cu plăcere... *(Scoate paspartuul și deschide.)* Poftim!

COMISARUL: Șapirograful acesta e al dumneavoastră?

BALINT: Da! Tot ce se află în această încăpere, îmi aparține exclusiv... De vreme ce sînt descoperit, e inutil să ne mai jucăm cu vorbele... *(Întorcîndu-se către ceilalți, în timp ce comisarul dă ordin agentului: „Ridică tot"!)* Vă rog să mă iertați, dragii mei, că fără să vreau v-am

făcut martorii unei atît de dezagreabile întîmplări.

COMISARUL *(îndreptîndu-se spre maşina de scris)*: Şi maşina de scris e tot a dumneavoastră?

BALINT: Am spus. Totul e al meu...

(Cazimir, care se află lîngă maşină, cu un gest rapid ia manuscrisul lui Tuţi şi îl bagă mctctcl în buzunar.)

COMISARUL *(scoate foaia din maşină, o citeşte, apoi cu o licărire de triumf în ochi)*: Manifestul ăsta e redactat tot de dumneavoastră?

CAZIMIR *(repede)*: Nu! E redactat de mine... Am şi manuscrisul în buzunar şi pot să vă dovedesc oricînd identitatea cu scrisul meu... *(Scoate copia făcută după manuscrisul lui Tuţi şi o întinde comisarului.)*

BALINT *(cu o imensă recunoştinţă şi prietenie în glas şi în ochi)*: Nu era nevoie să te grăbeşti, Cazimir. Aş fi spus eu că e manuscrisul tău.

CAZIMIR: Paza bună, păzeşte primejdia rea, dragul meu...

AGENTUL *(intrînd din spălător)*: Nu s-a găsit nimic suspect, domnule şef.

COSÎMBĂCEASCA *(comisarului)*: Am voie să sting ţigara?

AL DOILEA AGENT *(care a făcut un balot din tot ce-a găsit în dulap)*: S-a ridicat tot, domnule şef...

COMISARUL: Atunci, declaraţia dumneavoastră şi probele pe care le am *(flutură manifestul)*, sînt suficiente... Vă rog să mă urmaţi. Şi dumneavoastră şi domnul. *(Gest spre Cazimir.)*

BALINT *(faţă de gestul cu care comisarul îl invită să iasă)*: Vă rog!... După dumneavoastră. Aici eu sînt gazdă.

CAZIMIR: Adică, noi... *(Îi invită s-o ia înainte.)*

COMISARUL: Mă rog, dacă ţineţi!... *(Adresîndu-se celorlalţi.)* Dumneavoastră, vă rog, să părăsiţi imobilul, fiindcă se pun sigilii.

TUŢI *(disperată, vine lîngă Balint la uşă)*: Dan! De ce-ai făcut asta?

BALINT *(rar)*: Fiindcă mi s-au deschis ochii, iubito!...

(Tuţi izbucneşte într-un hohot de plîns.)

ACTUL III

Acţiunea se petrece trei ani mai tîrziu, la Galaţi, în casa Linei spălătoreasa. Decorul este acelaşi din actul al doilea al piesei *Profesorul de franceză*, adică: Odaia mare, dinspre stradă. În fund, intrarea. În dreapta şi stînga uşii de intrare, ferestrele gătite cu oale, ghivece şi cutii de conserve în care au înflorit garoafe, muşcate şi hortensii. În dreapta, uşă care duce spre interiorul casei. Totul modest, pitoresc, curat. Pereţii sînt văruiţi şi decoraţi cu ştergare româneşti — cu fluturi şi şabace — prinse în chip de funde. Nu lipsesc diverse tablouri, cromolitografii ca: *Genoveva de Brabant între iepuri şi căprioare*, *Maria Stuart în închisoare*, un peisaj cu moară de vînt etc. În rama oglinzii cu „fronton" de cusături naţionale sînt prinse toate fotografiile casei, între care, a lui Tuţi la diferite vîrste, atrage, în primul rînd atenţia. Ferestrele, sub draperiile de pînză groasă românească, sînt camuflate cu hîrtie neagră „antiaeriană". Mobilierul se compune dintr-un divan acoperit cu scoarţă românească şi garnisit cu perne croşetate. Un bufet cu geamuri, de modă veche, în care se află vesela. În centru o masă acoperită cu macat înflorat. Pe masă, o scrumieră în formă de cizmuliţă cu chibritelniţă în carîmb. Pe măsuţa de sub oglindă acum sînt articolele de toaletă ale lui Tuţi, al căror stil distonează cu restul mobilierului. Pe o măsuţă joasă, la capătul divanului, un aparat mic de radio şi o fotografie mare, în ramă, a lui Balint. Scaune cu fundul de pai, în jurul mesei din mijloc. Acţiunea începe pe la zece seara. Lampa electrică — plafonieră — este aprinsă. La ridicarea cortinei, în scenă se află Tuţi şi Junona. Amîndouă sînt aşezate la masa din mijloc, în continuarea unei discuţii începută mai înainte de ridicarea cortinei. Tuţi e slăbită, palidă. Nu se mai fardează

demult și fumează. E îmbrăcată într-o rochie simplă de casă, de culoare închisă, ca un fel de doliu tacit. Junona e mai maturizată decît o știm și fardată mult mai puternic decît avea obiceiul. Fumează și ea dintr-un țigaret elegant. E în ținută de stradă, cu pălărie pe cap. Mănușile sînt puse peste geanta de crocodil, de-alături, de pe masă. Ceștile de cafea — au băut cîte o cafea — sînt întoarse „de ghicit" pe farfurioarele respective. Mașina de spirt, la care Tuți a pregătit cafeaua, a rămas pe masă, lîngă ele, cu tot dichisul respectiv.

JUNONA: Și-așa, tu! Va să zică, de trei ani de cînd nu mai știu nimic de tine, aici erai? La Galați! La mama Lina!

TUȚI: Da! Imediat după condamnarea lui Dan, am plecat din București. Fără el nu mai aveam ce face în București... A-nceput și războiul!

JUNONA: Or, cît i-a dat, tu?

TUȚI: Zece ani muncă silnică...

JUNONA: Și lui conu Cazimir?

TUȚI: Tot zece. Ca să nu fie invidioși unul pe altul! *(Surîde trist.)*

JUNONA: Săracii! Și unde sînt acuma?

TUȚI: La Doftana!

JUNONA: Vai, tu! Cînd am citit în jurnal, a doua zi după cheful de la tine, că i-a descoperit, am rămas încremenită!

TUȚI: Toată lumea care-l cunoștea pe Dan a rămas încremenită...

JUNONA: Și tu nu bănuiai nimic?!

TUȚI: Nici prin minte nu mi-ar fi trecut!

JUNONA: Ce păcat! Să ai ocazia să fii măritată cu un spion și să nu știi nimic?

TUȚI: Dan n-a spionat pe nimeni. El a făcut cu totul altceva.

JUNONA: E, lasă, tu! E foarte frumos că-l aperi, dar am citit în jurnal toate dezbaterile procesului, și-am văzut. S-au găsit în pivnița aia, unde l-a prins, planurile de război ale Statului Major, documente secrete, dinamită...

TUȚI: Exact. Un butoi plin. Plus cîteva damigene pe-alături! Vrei să nu mai vorbim despre asta?... *(Surîde drăguț.)*

JUNONA: Ai dreptate! Îți face rău!... Dar eu, să-ți spun drept, dacă ajung vreodată în America, mă mărit neapărat cu un gangster. Că și ăștia sînt tot un fel de spioni.

TUȚI *(ca să schimbe vorba)*: Dar cu baronul tău ce-ai făcut?

JUNONA: Era prea miop, tu! Și era baron numai după mamă. Așa că am preferat să mă mărit cu Giuseppe. Cel puțin, dacă nu era nici el conte, cum pretindea, avea fason. Și, în materie de conți, fasonul e totul.

TUȚI: Cine e Giuseppe?

JUNONA: Bărbatul meu!... Un italian de la legație.

TUȚI *(cu un surîs)*: Va să zică te-ai măritat tot în axă?

JUNONA: Păi din cauza asta am și divorțat... Era un tip foarte dezaxat. Și, pe urmă, dragă, să-i bată grecii? Mi-era și rușine cu el în societate, pe cuvîntul meu!... Tot românii noștri sînt cei mai buni bărbați din lume.

TUȚI: Numai că se împuținează, săracii!...

JUNONA: Da' de unde! Bucureștiul e plin de bărbați.

TUȚI: Eu mă gîndeam la cei de pe front... În fiecare zi mor cu miile. Și mor degeaba... Absurd!

JUNONA: Lasă că și noi civilii murim destui, la București, cu bombardamentele... De-aia eu, cum au început, m-am și mutat la Sinaia. *(Aducîndu-și brusc aminte.)* Apropo de bombe! Dar cu „Capitoliul" nostru ce mai e, tu? Mai știi ceva de fete și de băieți? Pe unde s-au dispersat?

TUȚI: Am pierdut complet legătura cu ei... Odată cu războiul... ne-am împrăștiat care încotro.

JUNONA: E-adevărat, tu, că Heruvim s-a-nsurat cu Carmen? M-am întîlnit într-o zi cu asta, cu... zi-i pe nume, tu! Aia înaltă care era cu noi în clasă?...

TUȚI: Piticu Natalia.

JUNONA: Exact! Ea mi-a spus că Heruvim s-a-nsurat cu Carmen...

TUȚI: S-a măritat și Dora cu Anibal...

JUNONA: E, nu! Serios?

TUȚI: S-au cununat în aceeași zi. Să-i fi văzut, ce drăguți erau toți patru, la Ofițerul Stării Civile...

JUNONA: Dar ce le-a venit să se-nsoare așa cu grămada?

TUȚI: Fetele au vrut! Începuse războiul... Băieții erau concentrați, gata să plece pe front... S-au gîndit să fie

uniți pentru totdeauna, în fața evenimentelor, că Ofițerul Stării Civile conta mai puțin... Cînd moartea ajunge un lucru atît de la „ordinea vieții", cele mai grele probleme de viață se rezolvă foarte ușor...

JUNONA: Și ei sînt pe front?

TUȚI: Nu știu! Probabil... De trei ani, de cînd am intrat în război, nu mai știu nimic de nici unul din ei.

JUNONA: Tocmai ție să nu-ți scrie nimeni? Mi se pare foarte curios! Tu doar erai președinta „Capitoliului".

TUȚI: Cum o să mi scrie, dacă nu știe nimeni unde mă aflu?

JUNONA: Și de ce nu le-ai scris tu lor?

TUȚI: De unde să-i iau, dacă nu știam unde sînt?

JUNONA: Adevărat! Ca să vezi, tu, ce ne-a aiurit războiul ăsta pe toți! Uite! Dacă nu m-aș fi întîlnit cu mama Lina, azi-dimineață cînd am venit la spital, n-aș fi avut nici eu habar că tu ești la Galați. Și încă de trei ani de zile!

TUȚI: În trei ani de zile, de cînd sînt aici, n-am ieșit aproape deloc. Și, cînd ies, ies numai seara pe camuflaj, să nu mă vadă nimeni...

JUNONA: Chiar să te vadă, ești de nerecunoscut, cît te-ai schimbat în timpul ăsta. *(Oftează.)* Cîte-au fost și pe tine, sărăcuța! Și cu casa de la București ce-ai făcut? Ai închiriat-o?

TUȚI: Nu! A fost confiscată după proces, odată cu toată averea lui Dan.

JUNONA: Păi, nu era pe numele tău?

TUȚI: Se pare că actele mele de proprietate nu erau în ordine... În sfîrșit! Ce-a fost, a fost!...

JUNONA: Vorba e, ce-o să fie, tu? Se-apropie rușii.

TUȚI *(făcînd pe neștiutoarea)*: Dacă ai ști ce puțin mă interesează tot ce se întîmplă! *(Sinceră.)* Fără Dan nu mai am nici un rost pe lume!

JUNONA: Mîine dimineață eu plec la București. E mai bine să fii în Capitala țării, fiindcă, chiar sub stare de asediu, poți să mai găsești o partidă, ceva, acolo, deși Giuseppe mi-a garantat că italienii pregătesc acum o ofensivă secretă și cînd i-or da drumul, nu se mai opresc decît la Moscova.

TUȚI *(cu un surîs, dincolo de voința ei)*: Numai să nu-și ia vînt prea tare și să ajungă în Siberia și să rămîie acolo. Și, cum au să fie înfierbîntați de ofensivă, să nu cumva să răcească. Ar rămîne lumea fără tenori și-ar fi păcat...

JUNONA: Giuseppe scapă în orice caz. E bariton!... *(Se uită la ceasul de la mînă.)* Vai, tu, s-a făcut nouă jumătate. Mă duc, să nu cumva să mă apuce vreo alarmă aeriană pe drum că, de obicei, pe la zece se dă... Tu la ce adăpost te duci?

TUȚI: La nici unul! Stau aici în odaie cu Dan. *(Gest spre fotografia lui Balint.)* Dac-o fi scris să mor, măcar *așa* să murim amîndoi.

JUNONA: Eu, în zece zile de cînd sînt la Galați, am schimbat trei adăposturi. Și peste tot, tu, e o plictiseală de moarte. Numai babe, copii și hodorogi... Nu vezi un bărbat mai ca lumea... Și, după ce mor eu de frică, mai tremură și ei pe de lături. Astă-seară, dacă o fi iarăși alarmă *(bate în lemn)*, Doamne ferește! mă duc în adăpost la prefectură... Am auzit că acolo se petrece foarte bine, că vine publicul de la varieteul de peste drum, cu orchestră cu tot. Zice că e și dans, cînd bombardează Ploieștiul. Și mi-a spus șeful de cabinet al prefectului, că prefectul a avut una grozavă, alaltăieri noapte. A intrat în adăpost în timpul alarmei și-a spus așa: „Doamnelor și Domnilor, veste bună. Se bombardează Ploeștiul! Și, dacă ni se bombardează petrolul, cel puțin să nu ardem gazul de pomană. Urmează dans! Muzica!" Și s-a-ncins un chef, tu, în adăpost, că n-a mai ieșit nimenea, chiar după ce a sunat încetarea alarmei. Iar pe prefect l-au scos de-acolo la șapte dimineața, filocuplet convins. *(S-a ridicat și se aranjează.)* Ce vremuri, tu! Nici nu mai știi cu ce nație să te măriți. *(Își încheie mănușile.)* Din cauza războiului ăsta o să murim fete mari, pe onoarea mea! *(E gata.)* Te pup, tu *(n-o sărută)* și să ne vedem cu bine în timpuri de pace. *(Îi dă mîna.)* Și nu mai fi amărîtă! Ca nimic trec și zece ani ăștia de muncă silnică... Uite! Cum au trecut ai noștri... Șapte ani, și parcă ieri ne-am luat bacalaureatul. Pa, tu, și multe complimente coanei Lina! Dacă nu-mi spunea ea că ești aici, n-aș mai fi avut plăcerea să te văd... *(Se despart. Tuți o conduce. Ieșind.)* Na.

Și-ai uitat să-mi ghicești în cafea! *(Privire spre ceașca ei întoarsă.)*

TUȚI: Nici nu ți-ar fi dat exact, că e surogat. Și în surogat adevărul iese cu aproximație. Nu e veritabil!...

JUNONA: Te-am pupat!...

(Tuți se întoarce, după ce a condus-o, se uită la ceas, apoi pune aparatul de radio în funcțiune, după ce îl potrivește la o anumită lungime de undă. La radio începe muzică ușoară pe care Tuți o face să se audă foarte discret. Mama Lina intră dinspre bucătărie.)

LINA: A plecat mătrăcuca lui Popescu?

TUȚI: Acum un minut.

LINA: Atunci, putem să ne așezăm la masă. Te pomenești că și astă-seară mai vine vreo alarmă de-alea și iară leșin în sos. *(Privind-o cu dragoste.)* Ți-a făcut mama Lina piftele marinate...

TUȚI: Dar să știi, mamă Lino, că sînt supărată pe dumneata, foc.

LINA: Pe mine? De ce, maică?

TUȚI: Fiindcă ai călcat consemnul...

LINA *(nedumerită)*: Eu? Doamne ferește! Azi n-am călcat decît cearceafuri și fețe de perne.

TUȚI: Te-am rugat să nu spui nimănui că sînt în Galați și locuiesc la dumneata. Și i-ai spus Junonei...

LINA: Păi știam că sînteți colege de școală... Am crezut că-ți face plăcere s-o vezi.

TUȚI: Nu-mi face plăcere să mai văd pe nimeni, afară de cine știi dumneata!... Și, pe urmă, Junona vorbește... Spune că m-a văzut... unde stau. Și știi bine că eu trebuie să mă păzesc. Că de trei ani, de cînd cu procesul lui Dan, stau ascunsă... Nu trebuie să uiți nici o clipă că eu sînt soția unui om condamnat zece ani de ocnă, pentru că a fost împotriva celor care ne-au băgat în războiul în care ne aflăm și ne-au adus în situația în care sîntem...

LINA: Din partea mea, să fie ai dracului toți care au făcut și-or mai face războaie pe lume!... Să moară atîta tinerețe?! Să putrezească atîtea brațe care puteau să muncească și atîția învățați care puteau să gîndească și să fie de folos lumii întregi...

TUȚI: Noroc că Junona pleacă mîine la București și n-o să mai aibă timp cînd să vorbească.

LINA *(vede cestile de cafea)*: I-ai dat în cafea?

TUȚI: Nu! Mi-am pregătit ceașca să-mi ghicești dumneata mie, că dumneata ghicești nemaipomenit.

LINA: Și care e ceașca ta?

TUȚI *(arată ceașca)*: Asta!... Ia vezi, mamă Lino, ce-mi mai dă?... *(Degajează, cu spatele spre Lina, căutînd ceva. De exemplu, un chibrit pentru țigară. Mama Lina profită că Tuți e cu spatele, se uită repede în ambele cești și, observînd că a Junonei se arată mai bine, o schimbă. Tuți a observat „mișcarea". Nu-și poate împiedica un surîs. Se-ntoarce spre masă.)*

LINA *(cu conștiința încărcată)*: Ori, care ziseși că e a ta?

TUȚI *(se pretează la mistificare)*: Asta! *(Arată ceașca Junonei, mutată în locul unde ,usese ceașca ei.)*

LINA *(se așază pe locul unde a stat Junona și începe să privească atentă ceașca)*: È, bravo! *(Tuți își reia locul, fumînd. Radioul cîntă mereu muzică ușoară, schimbînd discurile, fără să se anunțe această operație. Mama Lina, după o matură „examinare".)* Maică, în general de tot, îți dă foarte bine!

TUȚI: Zău?

LINA: Să mă prindă alarma lîngă depozitul de muniții, dacă te mint. Bine de tot! *(Începe să mintă, simplu, naiv, emoționant aproape.)* O persoană care începe cu litera „Dî"...

TUȚI: Dan!...

LINA: Mă rog! Eu nu știu cine e complet, dar văd aicea o persoană care începe cu „Dî"... È! Persoana asta e sănătoasă și se gîndește numai la tine. Și, în curînd, o să vie să te vadă și să-ți aducă mare bucurie în casă. *(Se uită în ceașcă.)* Dar și tu îl iubești, maică, pe persoana asta... Și mai văz aicea un „Hî". Adică persoana asta merită...

TUȚI: Merită, mamă Lino!...

LINA: Încolo, restul, îți dă tot bine... Bine, bine și numai bine. Să nu-ți fie de deochi! *(Pune ceașca la loc pe farfurioară.)*

TUȚI: Păcat c-a plecat Junona!... Cred că ar fi fost fericită să vadă ce bine îi dă în cafea.

LINA *(pironind ochii pe ea)*: Dar de ce să-i dea ei?

TUȚI: Fiindcă asta e ceașca ei, nu a mea.

LINA: Să dea Dumnezeu să m-apuce alarma lîngă Comandamentul german, dacă crezi că eu am schimbat cumva cești-le...

TUȚI *(ca s-o tachineze)*: Nu dumneata!... Adineaori însă, cînd m-ai întrebat, nu eram atentă și ți-am arătat cești-le greșit. *(Arată ceașca din dreptul Junonei.)* Asta e a mea...

LINA *(încurcată)*: E, să știi că cu tot de bombardamente mor! C-am jurat strîmb. Acuma îmi adusei aminte c-am schimbat eu cești-le... fără să vreau. Așa că tot asta din mîna mea e a ta. Dar cum dracu mi-a luat Dumnezeu mințile și nu-ți spusei?...

TUȚI: Multe nu vrei să-mi spui dumneata, mamă Lino!

LINA: Eu?

TUȚI: Dumneata, dumneata!... Adu-ți aminte, din copilărie și pînă azi, cîte întrebări ți-am pus și-au rămas fără răspuns... Sau dacă mi-ai răspuns cîteodată, ai făcut în așa fel ca ori să nu înțeleg nimic, ori să-mi spui lucruri de necrezut.

LINA: Nu e adevărat! Eu n-am avut niciodată nici un secret pentru tine. Ai fost totdeauna ca și copilul meu...

TUȚI: Da, dar niciodată n-ai vrut să-mi spui al cui copil sînt de-adevărat.

LINA: Dacă nu știu!... Cînd te-am găsit pe treptele bisericii Sfîntul Elefterie, n-aveai nici un act asupra ta...

TUȚI: Și de ce nu m-ai dat la un „leagăn" și m-ai crescut dumneata? Un copil, pentru o femeie obligată să muncească la alții, de dimineața pînă seara, ca dumneata, este o mare povară. O mare greutate.

LINA: Ce greutate? Aveai, acolo, patru ocă mari și late, cînd te-am găsit!

TUȚI: Nici nu știi ce trist e, mamă Lino, să fii copilul nimănui... Să nu știi de unde vii... să n-ai nici o rudă... să treci pe stradă pe lîngă oameni străini, din care oricine poate să-ți fie tată, sau frate, sau rudă... Să n-ai familie, să n-ai morminte și să știi că viața ta începe numai de la tine, ca și cum ai fi propria ta creație...

LINA: Familia ta am fost eu și primul tău mormînt din neam o să fie al meu... Și asta foarte curînd, maică, fiindcă eu sînt sigură că nu scap vie din bombardamentele astea. Că, dacă nu mă omoară vreo bombă, eu mor de frică și tot decedez!... Numai cînd aud sirenele urlînd, odată mi se face negru înaintea ochilor și văd numai dricuri, și dricuri, și iar dricuri. Și în toate sînt sărbătorită eu, cu capacul cosciugului ciuruit de schije și bombe... Și mă strînge și pantofii de prunel din picioare și nu pot să fug din coșciug, plus că îmi mai miroase și a tămîie înăuntru și, cum simt tămîia, leșin că nu-i sufăr mirosul. Și-atuncea îmi vine să mai mor o dată, de frică să nu rămîi acolo și să mă îngroape de vie, contra voinței mele, ca să nu mă asfixiez... *(O pauză. Oftează.)* Și-acuma, de vreo două-trei nopți în șir, mă visez și mireasă...

TUȚI: Te pomenești că te măriți, mamă Lino!...

LINA *(convinsă)*: Da de unde! Cînd te visezi moartă, te măriți.

TUȚI: Și cînd te visezi mireasă, ce înseamnă?

LINA: Inversul!... Adică moarte pe curînd...

TUȚI: Dumneata n-ai voie să mori!...

LINA: Parcă mă-ntreabă cineva? Și-am visat și arpagic...

TUȚI: Arpagic? Și arpagicul ce-nseamnă?

LINA: Bombe, ce să însemne? Că bombele seamănă cu arpagicul. Și la ce să-mi cadă mie în vis, tocmai cînd mă văd mireasă? Tu nu vezi, că e cu ochi și cu sprîncene?... Mor sigur de bombe. Și curînd de tot...

(Muzica ușcară de la radio se întrerupe brusc și vocea spikerului se aude clară.)

VOCEA SPICHERULUI: Atenție! Emisiunea noastră se întrerupe. Avioane inamice de bombardament se îndreaptă spre spațiul aerian al țării. Peste cincisprezece minute se va da alarma aeriană!...

LINA *(încremenită, se închină)*: Dumnezeu să mă ierte! Mi-a sunat ceasul, maică!

TUȚI: Lasă, mamă Lino, nu te speria degeaba, că nu ți se întîmplă nimic... Poate că avioanele nici n-ajung astă-seară pînă la noi.

LINA: Ba ajung, c-am visat eu arpagic!... Mai bine visam copil mic, că era numai boală... *(O ia repede spre ușa interioară.)*

TUȚI: Unde te duci?

LINA: Să-mi iau scăunelul din bucătărie, că mă duc la adăpost... Cel puțin, cînd mor, să stau și eu o dată jos. *(Iese.)*

(Tuți se duce la aparatul de radio și începe să caute un post străin. Lina intră cu un scăunel de bucătărie în mînă. Și-a pus un fișiu pe umeri. E agitată, mai mult de hotărîrea pe care a luat-o, decît de frica bombardamentului. Pune o clipă scăunelul jos, scoate o cheiță din buzunarul șorțului, desface un sertar de la masa de sub oglindă și scoate un plic învechit. Tuți, în tot acest timp, este cu spatele spre ea, ocupată cu aparatul de radio, care hîrîie printre posturi.)

TUȚI *(în clipa cînd Lina a terminat ce avea de făcut și a închis sertarul la loc)*: Londra!... *(La radio se aude vorbind englezește.)* După asta vine radiojurnalul în limba română.

LINA: Oprește-l, maică!... Înainte de moarte, am să-ți spun ceva foarte important și nu vreau să ne mai audă nimeni...

TUȚI *(își dă seama că Lina e „solemnă" și reduce emisiunea, fără să stingă aparatul)*: Dar ce-ai astă-seară, mamă Lino? Niciodată nu ți-a fost așa de frică?

LINA: Astă-seară simt că mor, maică!... Și, înainte de a muri, vreau să-ți dau ceva și să-ți dezvălui un secret, care îmi apasă inima de douăzeci și șase de ani, de cînd te-ai născut... *(Scoate din plic o fotografie.)* Uită-te bine la fotografia asta!

TUȚI *(privind-o)*: Uuu, ce bărbat frumos! Cine e?

LINA: Tatăl tău...

TUȚI: Cum? *(Fizionomia i se schimbă brusc și complet. Începe să privească atent fotografia.)* Tata?

LINA: Da! E singurul lucru care ți-a rămas de la el... Fotografia asta...

TUȚI *(privind fotografia)*: E curios! Am impresia că-l cunosc... Trăiește?

LINA: Nu știu!

TUȚI *(calmă)*: Și cine e?

LINA *(sinceră)*: Nu știu... Tot ce știu este că el e *(gest spre fotografie)* tatăl tău.

TUȚI *(nedumerită)*: Și de unde ai dumneata fotografia lui?

LINA: Am furat-o!...

TUȚI: De la cine?

LINA: Din albumul de pe masa din salon...

TUȚI: Care salon? Al cui salon?

LINA: Salonul de-acolo, din casa unde eram eu servitoare, cînd aveam douăzeci de ani.

TUȚI *(crescut)*: Și omul acesta cine era? Stăpînul dumitale?

LINA: Nu! Era nepotul lui... A venit într-o seară din Moldova, de la moșie. A doua zi de dimineață trebuia să plece la Paris, la studii... și trebuia să ia trenul din București.

TUȚI: Și? *(O pauză. O privește în ochi.)* De ce i-ai furat fotografia, mamă Lino?

LINA *(toată topită într-o privire care anunță marea mărturisire pornită spre buze. Însă, în clipa în care e gata să rostească cuvîntul, sirenele încep să sune lugubru alarma aeriană. Lina, cuprinsă de panică, își ia scăunelul.)* Alarmă!... *(Și dispare pe ușă.)*

TUȚI *(după ea)*: Mamă! Mamă! Măicuța mea... *(Lina a dispărut, în timp ce sirenele continuă să sune alarma. Tuți se duce la radio, căruia îi răsucește butonul. La aparat se aude semnalul de la „Radio Londra". Concomitent cu „bum-bum-ul" de la radio se aude o bătaie în ușă, destul de puternică. Nu fără oarecare surpindere, Tuți se duce la ușă și o încuie discret. Bătaia se repetă, alternînd cu „bum-ul" de la radio.)* Cine e?

DORA *(de afară, pe un ton de parolă)*: Naș credemus!...

TUȚI *(deschide imediat, înseninată. Dora intră, în costum simplu de călătorie. Are o valizuță în mînă.)* Ce e cu tine?

DORA *(după ce se sărută)*: Știi că uitasem parola... M-am zăpăcit cu alarma asta.

TUȚI: Unde te-a prins? *(Închide aparatul de radio.)* Ascultăm emisiunea de la douăsprezece și treizeci noaptea.

DORA: La gară! Tocmai coborîsem din tren... Și, ca să nu mă ție șapte ceasuri la adăpost, am luat-o pe linie înapoi, am ieșit prin dosul gării și-am venit glonț încoace. *(Își scoate, vorbind, pălăria ori bascul, pardesiul etc.)*

TUȚI: Cel mai bine se circulă pe alarmă... Nu e nimeni pe străzi.
DORA: Dar ce s-a-ntîmplat?
TUȚI: În ce problemă?
DORA: Am primit azi-dimineață, la țară, printr-un curier, *ordin* să viu imediat la tine.
TUȚI: Nu știu nimic!... De șase zile nu mai am nici o înștiințare de la băieți... Bărbatu-tău unde e?
DORA: Tot în București, cred... Sau ascuns cine știe pe unde! De trei luni, de cînd ne-am văzut ultima dată nu mai am nici o veste de la el...
TUȚI: Și ordinul din partea cui era?
DORA: De la noi, de la „Capitoliu"!... Uite-l! *(Îi dă o hîrtie din geantă.)*
TUȚI *(o parcurge)*: Mă surprinde, că eu nu știu încă nimic...
DORA: Aflăm noi, n-ai nici o grijă!
TUȚI: Și tu, la țară, cum o mai duci cu părinții?
DORA: Prost!... Nu vor să se obișnuiască, nici morți, cu ideea că m-am măritat cu Anibal. Nici nu vor să-l vadă...
TUȚI: Atunci, acum trei luni, cînd zici că v-ați văzut, unde v-ați întîlnit?
DORA: La noi, la țară! Într-o casă la marginea satului... Și n-a putut să stea decît o zi, săracul!... De-abia ne-am putut vedea, așa, printre picături... Că de acasă nu mă lasă să fac nici un pas singură.
TUȚI: Și aici cum ai venit?
DORA: Am fugit! Cu orice risc!... Ordinul, e ordin!
TUȚI: Bravo, mă!...
DORA: Dar de Carmen ce mai știi?
TUȚI: E tot la Curtea-de-Argeș, cu Cosîmbăceasca.
DORA: Mare noroc a avut ea că și-a luat licența și-a numit-o în învățămînt...
TUȚI: În schimb, Cosîmbăceasca, săraca, și-a pierdut catedra...
DORA: Da? De ce?
TUȚI: Onestă cum e ea, a votat pe față contra plebiscitului și a fost destituită din învățămînt.
DORA: Biata tanti Mili!...
TUȚI: Și mai avea trei luni, pînă să iasă la pensie...
DORA: Dar de Heruvim mai știi ceva?

TUȚI: Tot la Tîrgu-Jiu în lagăr!...
DORA *(după un timp. Se vede că intenționat a amînat întrebarea)*: Și Dan?
TUȚI: Nu mai știu nimic de el, de cînd nu mai am nici o veste de la băieți... Cred că, după ultima tentativă a băieților să-l elibereze, a fost mutat de la Doftana... Mi-am pierdut orice nădejde de scăpare... Ai noștri sînt risipiți cu toții... Cei mai mulți au înfundat pușcăriile... Și se pare că prigoana împotriva noastră crește, cu cît frontul se apropie mai mult și partida e mai definitiv pierdută.
DORA: Eu nu mi-am pierdut nici o clipă nădejdea...
TUȚI: Nici eu!... Dar mi-e dor de el! Mi-e așa de dor... *(Ia fotografia lui Dan și o privește.)*
DORA *(ia cealaltă fotografie)*: Cine e în fotografia asta?
TUȚI: Tata!
DORA: Dar de cînd ai tu tată?
TUȚI: De astă-seară! Și mamă tot de astă-seară am... I-am căutat douăzeci și șase de ani, ca să-i găsesc, pe amîndoi, într-o singură clipă...
DORA: Și mama ta unde e?
TUȚI: La adăpost... *(Simplu.)* Mama Lina!
DORA: Nuuuu...
TUȚI: Ba da!
DORA *(o sărută)*: Știi că eu am bănuit?
TUȚI: Eu nici o clipă. A știut să fie atît de discretă...
DORA *(cu un gest, spre fotografie)*: Și el cine e?
TUȚI: Nu știu!
DORA: Nu ți-a spus mama Lina?
TUȚI: Nu știe nici ea!...
DORA: Va să zică, ți-ai găsit familia...
TUȚI: În orice caz, am făcut un progres enorm. Pînă adineauri, eram un copil din neant... Acuma am avansat: sînt din flori...
DORA: Apropo de copii! Știi că o să avem și noi unul?
TUȚI *(bucuroasă)*: Tu cu Anibal?
DORA: Te cred, că doar nu era să-l fac singură...
TUȚI *(cu o privire spre pîntecul Dorei)*: Dar nu se cunoaște deloc, să știi...
DORA: È! N-are decît trei luni...
TUȚI: Anibal știe?

DORA: De unde? Nu ți-am spus că nu ne-am văzut și nu mai știu nimic de el, de trei luni...

TUȚI: Aaa! Am înțeles!...

DORA *(cu un gest tandru, spre pîntec)*: Măcar el să aibă mai mult noroc, în lumea care o să se nască odată cu el... Copilul ăsta, zămislit în război, între crime și bombe, între masacre și distrugeri, trebuie să nu le mai cunoască niciodată, în viața care îl așteaptă.

TUȚI: Da. Niciodată...

(Se aude o bătaie discretă în ușă.)

DORA: Parcă bate cineva...

TUȚI: Mi s-a părut și mie! *(Ascultă atentă. Bătaia se repetă.)* Cine e? *(Se apropie de ușă și o închide prudentă.)*

BALINT *(de afară)*: Eu, Dan!

TUȚI *(aproape smulge ușa, cînd o deschide)*: Dan! *(Dă un țipăt și îi cade în brațe. Îmbrățișare lungă, caldă.)* Dan! Dan!

CAZIMIR: Încet, încet că e alarmă aeriană și-o să creadă lumea că a sunat încetarea...

DORA *(emoționată)*: Coane Cazimir... Bine-ai venit!

CAZIMIR: Nu te iau în brațe, fiindcă posed insecte.

DORA: Adevărat! În ce hal sînteți... *(Se uită la aspectul lor.)*

TUȚI *(sărind în brațele lui Cazimir, în timp ce Balint o sărută pe Dora)*: Poți să ai și ploșnițe, tot te pup... *(Lui Dan, zăpăcită, sărutîndu-l.)* Iubitule!... *(Apoi către ambii.)* Iubiților!... Cum ați scăpat? Cînd ați scăpat?

DAN *(ca și Cazimir, sînt îmbrăcați țărănește)*: Acum trei zile. Ne-au scăpat băieții...

CAZIMIR: Ai noștri, săracii!

TUȚI: Cum? Spune-mi tot... Stați și spuneți-ne! Repede și tot...

DAN: Acum trei zile, în timpul plimbării de o jumătate de ceas, în curtea închisorii, santinela care ne păzea, s-a apropiat de mine și mi-a spus: „Domnule profesor, rămîneți cu domnul"...

CAZIMIR: Și mi-a făcut cu ochiul...

DAN: „La urma coloanei... Cînd intră ultimul rînd, eu nu vă observ că rămîneți în urmă și închid ușa... Fugiți imediat pe lîngă zid și acolo, în față, e o căruță încărcată cu bocanci. Vă ascundeți dedesubt și așteptați. Soldatul care conduce căruța e de-ai noștri și vizitiul la fel..." Dar cine ești dumneata? l-am întrebat.

CAZIMIR: „Capitoliul"!... zice și intră cu coloana în pușcărie.

DAN: Și, peste o jumătate de ceas, ieșeam pe poarta închisorii.

TUȚI: Și pe urmă ce-ați făcut?

DAN: La capătul primului sat ne-a ieșit înainte un lucrător... Un minier, care se întorcea spre casă, cu lampa aprinsă în mînă și cu un rucsac în spate. Ne-a făcut un semn și ne-am oprit... Hainele noastre de ocnaș au intrat în rucsacul lui și cele de-acolo au trecut pe noi... N-am să uit niciodată, că la lumina lămpii unui minier, în întunericul brăzdat de fulgere albe la orizont, în cîteva clipe ne-am transformat din ocnași în oameni liberi... Și în clipa cînd mîinile noastre s-au strîns pentru despărțire, mi-am dat seama că încleștarea lor este simbolică și că mîinile acestea vor rămîne, pentru totdeauna, împreunate... Dar voi, voi, tu? Ce-ați făcut? Cum ați scăpat liberi pînă acum?

TUȚI: Trebuia să rămînem liberi, pentru voi cei închiși...

DORA: Numai Heruvim a pățit-o!... De zece luni e în lagăr.

DAN: Dar ce-a făcut?

TUȚI: Într-o zi a intrat într-o librărie, în vitrina căreia era pusă o hartă mare a fronturilor, și-a mutat steagurile sovietice în Berlin...

CAZIMIR: Păi ăsta nu e delicvent, domnule! E proroc!...

DAN: Și ceilalți ce fac?

TUȚI: Haideți dincolo să vă spălați puțin și vă spun tot. Dar nici nu v-am întrebat dacă vă e foame?...

DAN *(ieșind)*: Mie mi-e numai dor...

CAZIMIR: Și mie... de-o friptură la tavă. Chiar și de pisică, ca aia de la banchetul de-acum trei ani... Față de ce-am mîncat noi la pușcărie, trebuie să fie o bunătate! *(Iese cu Tuți și Balint.)*

TUȚI *(ieșind)*: Tu vezi dacă la radio Londra mai e ceva...

DORA *(se îndreaptă spre aparat. Se aude o bătaie în ușă. Se duce la ușă și repetă ce a făcut și Tuți. Adică o încuie, apoi întreabă)*: Cine e?

ANIBAL *(de afară)*: Naşcredemus!...

(Dora deschide și rămîne trăsnită. Anibal intră. E îmbrăcat în popă și cu o oarecare barbă naturală. Dora nu-l recunoaște din primul moment. Anibal își dă seama și începe să cînte popește.)

DORA: Anibal!... *(Se repede să-l sărute.)*

ANIBAL: Pardon! Nu pe barbă, că sînt față bisericească... *(Îi întinde mîna să i-o sărute... Apoi o ia în brațe tandru.)*

DORA *(privindu-l amuzată)*: Și de unde vii, cuvioșia ta?

ANIBAL: De la mînăstire, ca Ofelia...

DORA: Ce mînăstire?

ANIBAL: Curtea-de-Argeș. Am fost s-o văd pe Carmen și pe tanti Mili și să le transmit parola. N-au sosit încă?

DORA: Nu! În schimb, a sosit altcineva!

ANIBAL: Cine?

DORA: Ghici?! Cineva care ne e nouă foarte, foarte drag. Cineva care sînt doi...

ANIBAL *(fericit)*: Profesorul și cu filozoful...

DORA: Da!

ANIBAL: Va să zică, a reușit figura cu bocancii... Știam eu că numai cu bocancii o s-o poată lua la picior. *(Exultă de bucurie.)* Și unde sînt?

DORA: Dincolo. Se spală puțin...

ANIBAL: Dincolo? Și nu spui mai repede! *(Intră repede pe unde au ieșit ceilalți, urmat de Dora, fericită.)*

(O clipă scena rămîne goală. Se aude o bătaie în ușă. Bătaia se repetă de cîteva ori, apoi ușa, pe care Dora n-a mai încuiat-o după intrarea lui Anibal, se crapă încet și în deschizătura ei apare, foarte precaut, capul lui Heruvim, legat cu tulpan. E deghizat în femeie. Heruvim, după ce se convinge că nu e nimeni, intră treptat în scenă. În aceeași clipă, se aude vocea lui Tuți, de dincolo.)

TUȚI: S-a deschis ușa! Am auzit eu.

ANIBAL *(tot de dincolo)*: Mă duc să văd cine e! *(Intră în scenă și cînd dă cu ochii de Heruvim îl bufnește rîsul. La fel și pe Heruvim. Amîndoi se arată cu degetul, neputînd să vorbească de rîs.)*

HERUVIM: Caraghios ești, mă, în antiriu de popă...

ANIBAL: Dar tu! Rîd și curcile cînd te văd în rochie de femeie... Parcă ești o chivuță...

(Încep să rîdă din nou și se iau în brațe. Tuți împreună cu toți ceilalți, atrași de rîsul celor doi, apar nedumeriți în ușă, tocmai în clipa cînd Heruvim și Anibal se desprind din îmbrățișare. Tuți îi arată grupului. Și toți încep să rîdă.)

HERUVIM *(vede și îi recunoaște pe Cazimir și Balint. Se repede fericit spre ei)*: Maestre! Maestre! Sînt fericit că vă văd... *(Se repede să-l sărute pe Balint, care, la rîndul lui, îl sărută pe Heruvim.)*

TUȚI *(lui Balint)*: Ia, te rog, fii mai rezervat cu femeile, că mă faci geloasă...

HERUVIM *(lui Cazimir)*: Dă-mi voie să te pup și pe dumneata, coane Cazimir...

CAZIMIR: Hai, deși ești cam boccie... *(Se sărută.)*

HERUVIM *(Dorei)*: Și pe tine... *(Se sărută.)*

ANIBAL: Mai ușor, domnișoara e măritată...

HERUVIM *(lui Balint)*: Și cînd ați scăpat, maestre?

DAN: De trei zile...

HERUVIM *(întrebător, lui Anibal)*: Ai noștri?

ANIBAL: Te cred. După ideea sfinției mele! Dar tu, cum ai scăpat din lagăr? Ți-au dat drumul?

HERUVIM: Nu! Mi-am dat drumul singur.

TUȚI: Cum?

HERUVIM: Devale!... De-a berbeleacul! Eram la lucru la tunelul de pe linia Petroșani și, la prînz, cînd ne-a dat repaus, ne-am lungit în iarbă pe creasta dealului... La un moment dat, cînd toată lumea moțăia, mi-am pus piedică, să mă fac mai cilindru și să pot să-mi iau viteză mai bine. Și... drumul... pînă jos, la poalele dealului.

DORA: Și rochia asta de unde ai învîrtit-o?

HERUVIM: Am prăjit-o de pe prundul unei gîrle, de la niște femei care se scăldau... Dar lovitura cea mai mare nu știți care e!... Cine credeți că m-a adus cu mașina pînă la Galați? *(Toți se gîndesc.)* Nu vă mai gîndiți degeaba, că nu ghiciți. Grămăjoiu!...

TUȚI: Unde l-ai întîlnit?

HERUVIM: Pe Șoseaua națională. După zece zile de mers pe jos și pe sub trenuri, nu mai puteam. Și-atunci mi-am zis: prima mașină care va trece spre Galați, mă va călca de plan, firește, și mă va transporta, rănit grav,

pînă în oraș la spital... Zis și făcut! În lumina primului far care se apropia, am simulat accidentul. Mașina a frînat brusc, șoferul s-a repezit să mă ridice de jos, în timp ce o voce cunoscută mă dojenea dinăuntru: „Ce ești oarbă, femeie?... Unde ești lovită?..." „Aici la coaste, domnule... Duceți-mă la spital, că mor..." „Bag-o aicea lîngă mine și dă-i drumul mai repede, să nu moară dracului pe drum și să mai dăm de vreun bucluc cu ea." Într-o clipă, șoferul m-a grămădit lîngă Grămăjoiu și restul vi-l închipuiți!... Cînd i-am spus și-a-nceput să mă pupe, șoferul a-nceput să-și facă cruce, la volan!... Așa porc, nu-și închipuise niciodată, să fie stăpînă-său, încît să se lege și de-o femeie, găsită pe șosea cu coastele rupte...

(Toți se amuză.)

ANIBAL: Și ce mai zice Grămăjoiu?

HERUVIM: Și-a schimbat complet părerile politice... Înjură guvernul, pe nemți, și își dă cuvîntul din două în două minute, că el a fost întotdeauna alături de aliați.

BALINT: Nu mă mir. Grămăjoiu e un personaj frecvent în toate părțile lumii și contemporan cu toate vremurile... Face parte din oamenii care își schimbă convingerile politice odată cu culoarea cravatei, în expresia căreia găsesc totdeauna o scuză pentru trecut și o adeziune pentru viitor...

ANIBAL: În legătură cu asta, profit de ocazie ca să vă spun, de ce consemnul nostru este să fim cu toții adunați aici... Frontul sovietic se apropie și, odată cu el, scăparea. *(Lui Heruvim.)* Apropo!... După evadare ai trecut și pe la Curtea-de-Argeș?

HERUVIM: Nu! Mi-a fost teamă să mă duc pe-acasă. Probabil că sînt urmărit și...

ANIBAL: Cum? Tu n-ai fost acasă?

HERUVIM: Nu, domnule!...

ANIBAL: Va să zică, nu știi nimic?

HERUVIM: Nu! Ce să știu?

ANIBAL: Ești tată!

TUȚI: Adevărat?

(Toți sînt bucuroși și consternați.)

ANIBAL: Daaa! Are un copil de trei săptămîni.

HERUVIM: Pe cuvîntul tău de eclesiast!

ANIBAL: Jur pe „Capitoliu!"

HERUVIM: Deschideți ușa...

TUȚI: De ce?

HERUVIM: Plec pînă la Curtea-de-Argeș.

ANIBAL: Nu-i nevoie... Am fost eu acum trei zile și am transmis parola neveste-ti și lui tanti Mili.

(De-afară se aud niște șuierături de țignale polițienești.)

TUȚI: Ce-o fi asta?

O VOCE *(de-afară)*: La adăpost!... Treceți la adăpost!...

DORA: A! E cineva care umblă pe stradă, prin alarmă...

(Se aude o bătaie în ușă și un plînset de sugaci.)

TUȚI *(se duce și deschide. Apare Carmen cu o valiză și termos și Cosîmbăceasca ținînd copilul în brațe)*: Carmen!... Tanti Mili!... Bine-ați venit...

(Cele două intră. Tuți și Carmen se sărută, în ușă. Heruvim, după ce își face un semn complice cu Anibal, se întoarce cu spatele ca să nu fie recunoscut.)

COSÎMBĂCEASCA *(intră bombănind)*: Mi-ai speriat copilul cu țignalul. *(Către copil.)* Taci cu tanti Mili, c-am ajuns...

CARMEN *(emoționată)*: O! Și sîntem cu toții... *(Către Balint și Cazimir.)* Sînt fericită, fericită că vă văd... *(Le strînge mîna.)* Numai Heruvim, săracul, lipsește. *(E gata să plîngă.)*

ANIBAL: În schimb, am avut grijă și ți-am adus o doică în locul lui. *(Către Heruvim.)* Hai, pupă mîna cucoanei...

HERUVIM *(se întoarce spre Carmen)*: Sărut mîna, coniță...

CARMEN: A!... *(Se îmbrățișează lung.)*

COSÎMBĂCEASCA: *N'embrasse pas les servantes sur la bouche, parceque tu peux infecter l'enfant.*

HERUVIM: Unde e, să-l dezinfecteze tata! *(Se repede la copil.)*

COSÎMBĂCEASCA: Luați-mi-l din brațe că plîng pe el și răcește...

HERUVIM: Dă-l la tata! *(Își ia copilul în brațe și-l privește lung.)* Frumos ești, mă!... Și leit cu mine... *(Începe să-i facă „jucării".)*

COSÎMBĂCEASCA *(s-a dus glonț la Balint, căruia de emoție nu i-a putut spune decît un singur cuvînt)*: Colega!... *(Dar a căzut în brațele lui Cazimir, unde plînge.)*

(Fetele, de asemenea, lăcrămează.)

TUȚI: Dar ce v-a găsit, frate, pe toți cu plînsul? Noaptea asta e noaptea bucuriei... Noaptea libertății! E cea mai fericită noapte din viața noastră... *(Lui Balint.)* Uite-te, dragule, la caraghioșii ăștia cum plîng... *(Începe să plîngă și ea în brațele lui Balint.)*

CAZIMIR: Luați-mi-o pe tanti Mili din brațe, că încep să plîng și eu... Și cînd oi plînge eu, face pneumonie...

COSÎMBĂCEASCA: Adevărat... Ne-am tîmpit cu toți de bucurie...

HERUVIM *(lui Anibal)*: Nu te mai strîmba așa la copil, că mi-l sperii...

COSÎMBĂCEASCA: Dați-l încoace lui tanti Mili... că e obosit de drum... Unde pot să-l culc, Panait?

TUȚI *(ca la școală)*: În odaia de-alături, domnișoară Cosîmbăcescu. Îmi dați voie să vă conduc...

HERUVIM: Pot să merg și eu să mă uit cînd îl culci?

COSÎMBĂCEASCA: Hai!... *(Iese cu Tuți și cu Heruvim.)*

DORA: Cu ce tren ați venit?

CARMEN: Cu personalul de zece... Cînd ne-am dat jos, a început alarma... Tanti Mili, nu și nu, să intrăm la adăpost, ca să nu pățească ceva copilul... Ne-am dus la primul adăpost și dacă am văzut că nu vine nici un avion atîta timp, am plecat... Era o atmosferă insuportabilă pentru copil.

DORA: De-aia vă șuierau sergenții pe stradă...

CARMEN: Numai în țignale am venit pînă aici. Ce-a putut să-i drăcuie tanti Mili...

(Sirenele încep să sune încetarea alarmei.)

TUȚI *(reintră de dincolo)*: Gata și cu alarma asta?

HERUVIM *(intrînd cu Cosîmbăceasca)*: Ai văzut cum mă cunoaște? A mișcat buzele în somn, parcă vrea să spună tată!

CAZIMIR *(care în timpul ultimelor replici s-a apropiat de masă, vede fotografia tatălui lui Tuți. Ia fotografia în mînă, se uită lung și mirat la ea, apoi se adresează lui Tuți)*: A cui e fotografia asta? *(Surîde fotografiei.)*

TUȚI: A mea!

CAZIMIR: Și de unde o ai? *(Lui Balint.)* I-ai dat-o tu?

TUȚI: Nu! O am de la mama...

BALINT *(mirat)*: Care mamă, dragostea mea?

TUȚI: Aceea pe care orice ființă trebuie să o aibă... De la mama mea...

CAZIMIR: Și mama ta de unde are fotografia asta?

TUȚI: A furat-o dintr-un album. E fotografia tatălui meu...

CAZIMIR *(mai consternat decît ceilalți)*: Omul acesta e tatăl tău?

TUȚI: Da!...

CAZIMIR *(crescendo)*: Și mama ta unde e?

(Lina, cu scăunelul în mînă și cu fișiul pe umeri, intră.)

TUȚI: Uite-o!... *(Lina rămîne perplexă cînd vede atîta lume, toată cu ochii pe ea.)* Nu te speria, mamă!... Tot ce am eu mai drag pe lume, e aici!... Îmi dați voie, să vă prezint pe *(gest spre Lina)* mama!

(Cazimir fixează privirea pe Lina.)

LINA *(căutînd o contenență)*: Vai de mine, ne cunoaștem! Nu mă dumiream, însă, cine e slujnica și părintele? *(Gest spre Heruvim și Anibal.)* Bată-vă să vă bată! Vă mai arde de bal mascat, acu, cînd s-a bombardat Ploeștiul...

TUȚI: A venit și Dan, mamă!... Ca să vezi ce bine ghicești dumneata în cafea!

LINA: Unde e?

DAN: Aici, mamă!... *(Îi sărută mîna.)*

LINA: Bine că te-am văzut scăpat... *(Își trage mîna, sfiită.)* Bine că ne-a venit liniștea și bucuria în casă... *(Se uită nedumerită la Cazimir, pe care nu-l cunoaște.)*

TUȚI: Și domnul este cel mai bun prieten al nostru și al soțului meu: conu Cazimir.

LINA: Lina! Îmi pare bine și mă iertați de emoție, dar m-am zăpăcit toată...

CAZIMIR: Mă iertați că vă rog să-mi răspundeți la o întrebare!... De unde ați avut dumneavoastră fotografia tatălui lui Tuți?

LINA *(încurcată)*: Să mă ierți și dumneata că te refuz, dar nu pot să-ți spun, domnule, nu mai țin minte...

TUȚI: Atunci să vă spun eu... Acum douăzeci și șase de ani, mama era servitoare la o familie în București... Așa e, mamă?

LINA: Da!

TUȚI: Și, într-o seară, nepotul stăpînului a venit din Moldova să petreacă o noapte la unchiul lui, în Capitală, fiindcă a doua zi de dimineață trebuia să plece la Paris pentru studii și lua trenul din Gara de Nord... *(Cazimir o ascultă cu multă atenție și plimbă discret privirea de la Lina la Tuți.)* Restul — misterul acestei noți unice — cred că-l înțelegeți... Băiatul era frumos... slujnica era tînără și rezultatul iată-l!... Eu... E-adevărat, mamă?

LINA: Adevărat! Era foarte frumos...

CAZIMIR: Stăpînul dumitale nu se numea cumva Cristache Balotă?

LINA: Ba da!

CAZIMIR: Și sta pe strada Batiștei, nu?

LINA: Așa mi se pare! Nu mai țin minte...

CAZIMIR: Și albumul din care dumneata ai luat fotografia asta, era un album cu scoarțele îmbrăcate în catifea roșie și cu colțurile bătute în colțare de argint?

LINA: Nu mai țin minte...

CAZIMIR: Eu îmi amintesc perfect acuma, Eleonoro!... *(Stupoare generală. Lui Balint, înînzîndu-i fotografia.)* Uite ce frumos a fost socru-tău!

BALINT: Cazimir... *(Stupoarea se menține încordată.)*

TUȚI: Coane Cazimir! Fotografia asta e a dumitale?

CAZIMIR: Uită-te și tu, ca să te convingi... E-adevărat, m-am schimbat un pic, dar tot eu sînt... *(Către Lina, care a rămas siderată.)* Ascultă, Eleonoro! Ca să-ți mai cer iertare și să mă explic, după douăzeci și șase de ani, n-ar avea nici un sens și, orice-aș spune, n-ar avea nici o valoare... Clipa care ne-a legat, a fost prea curată și prea frumoasă ca să-i necinstim amintirea cu reparații tardive... Și dacă viețile noastre s-au desfășurat, așa cum s-au desfășurat, înseamnă că așa a trebuit să se întîmple... Noi, însă, sîntem și rămînem uniți pentru totdeauna în inima copilului nostru.

LINA *(privindu-l)*: Dumneata ești? Vai de mine cum ai îmbătrînit!...

TUȚI *(după o reflecție, lui Cazimir)*: Să-mi dai voie să-ți spun, și de-acum înainte, tot coane Cazimir... Așa te-am cunoscut și așa te-am iubit. Și, poate, e mai mult decît ți-aș spune altfel.

HERUVIM *(dîndu-i un ghiont lui Anibal)*: Ca-n piesele de teatru, mă!

(Carmen pune aparatul de radio în funcțiune. Se aude semnalul de pauză.)

ȘPICHERUL *(la radio)*: Atenție! Atenție! Peste cîteva minute vom transmite o știre foarte importantă pentru țară... *(Semnalul continuă. Apoi Șpicherul.)* Atenție! Atenție! Transmitem acum o știre de mare importanță pentru țară...

(Se aude copilul fîțîind, din cdaia de alături.)

COSÎMBĂCEASCA: Mă duc să-l aduc și pe el să asculte... El e lumea de mîine și, probabil, presimte că se va difuza o știre care îl interesează. *(Dispare.)*

(Toată lumea este strînsă, pe cupluri, în jurul aparatului de radio. Semnalul continuă.)

BALINT *(rar)*: 23 August 1944!...

Cortina

15 noiembrie 1947, București.

PRIMĂVARA

COMEDIE ÎN TREI ACTE ȘI PATRU TABLOURI

1947

PERSOANELE

în ordinea intrării în scenă

ION AGHIONOAIEI, moldovean
VASILE BRABETE, oltean } muncitori
PETRE SUFLEȚEL, muncitor, apoi scriitor
MARIA PANAIT, muncitoare, apoi artistă
PAVEL DIMIU, directorul fabricii
PAUL COMĂNEANU, inginer
DUMITRU
CANDIDATUL
CANDIDATA
VALENTIN SPĂTARU
COTÎRCEA
DINU
ȚÎRU
GICU
TUȚI
LICA
MARA
ESMERALDA RUPCEA-GUGUMANI
TURBY, nepoata acesteia
DIPLOMATUL
GENERALUL
FIUL GENERALULUI

ANICUȚA GRECU, mătușa lui Petre Sufletel, pensionară, fostă cabinieră de teatru

MARICICA LUNGU, profesoară de științe naturale, colegă de cămin și cea mai bună prietenă a Mariei Panait

COMISIONARUL

ACTUL I

TABLOUL 1

Decorul reprezintă interiorul unui club al unei mari fabrici dintr-un mic oraș de provincie. Toate cele de rigoare, aferente localului. E plină vară! (care se constată de către spectatori — în toată exuberanța ei — prin ferestrele deschise, care dau spre grădina fabricii). La ridicarea cortinei, în scenă se află, în planul prim, dreapta, Ion Aghionoaiei și Vasile Brabete — ambii, muncitori în fabrică. Sînt îmbrăcați ca de duminică (precum și este cazul). Joacă șah, cufundați în studierea „situației" de pe tabla respectivă. Aghionoaiei își ține capul sprijinit în mîini, iar Brabete și-l are proptit, „a reflecție", numai într-o mînă, sprijinită în cotul respectiv. La o masă mai retrasă, se află — cu fața spre public — Petre Sufletel, care scrie, reflectînd adînc deasupra filelor de hîrtie, cu creionul muiat des în gură și cu aerul „inspirat" al oricărui făptaș de versuri. După ridicarea cortinei, cîteva clipe pauză, pe tablou. Cei doi șahiști sînt aprofundați în joc, iar Petre Sufletel suge vîrful creionului, în așteptarea unei imagini sau a unei rime fericite. Alături, pe o măsuță, se află un aparat de radio la care se transmite, în surdină, o melodie — oarecum sentimentală — de muzică ușoară. După terminarea pauzei, pendula — care se află în centrul clubului și deasupra ușii de la intrare — bate patru lovituri de gong. Sufletel, deranjat din inspirație, face un gest spre pendulă (gest care trebuia să însemne un fel de „dă-te dracului să te ia"), și apoi își scoate ceasul din buzunar, pe care îl compară cu pendula și pe care începe să-l întoarcă.

AGHIONOAIEI *(fără să-și schimbe „poziția" de la joc și fără să-și ridice privirea, concentrată pe tabla de șah. Aghio-*

noaiei e moldovean): Cît o zîs pendula, că i șeasul, tovarășî Brabete?

BRABETE *(același joc ca și Aghionoaiei. El însă e oltean)*: Abar n-am. *(Foarte serios.)* Trebuie să fie, cît a bătut... *(Gest cu ochii spre pendulă.)*

SUFLEȚEL *(care a terminat să-și întoarcă ceasul, pe care l-a băgat la loc în buzunarul „special" al pantalonilor)*: E patru fix, tovarăși! Eu merg după radio.

AGHIONOAIEI *(fără să-l privească, studiind și mai atent tabla de șah)*: Tăt ci sî poati...

SUFLEȚEL *(care, fiindcă tot s-a întrerupt din „inspirație", vrea să fie amabil)*: Care pe care? *(Un gest interogativ spre tabla de șah.)* Cine bate?

AGHIONOAIEI *(fără să se întoarcă)*: Deocamdată, tovarășî Sufletel, el pi mini și eu pi el! *(Tare pe situație.)* Deocamdatî! Pi urmî, om vide!...

BRABETE *(același joc ca și Aghionoaiei)*: Da, da! Că toamna se-numără bobocii! *Cei doi șahiști își reiau preocupările, în timp ce Sufletel își recompune mutra inspirată, deasupra filelor de pe masă, rozînd creionul cu seriozitate și „evlavie" poetică. La aparatul de radio, crainicul anunță melodia următoare, care este un dans săltăreț și mult mai forte decît melodia de pînă acum. Sufletel se ridică și se duce spre aparatul de radio. Brabete, care e cu fața spre radio, face cu ochiul, atotștiutor, spre Aghionoaiei.)* S-a inervat tovarășul Sufletel pe radio, că-l ține de la mînă, la scris poezia pe care o compune.*

AGHIONOAIEI: Tot ce se poate!...

BRABETE *(„șmecher")*: Și eu știu și de ce!

AGHIONOAIEI: De ce?

BRABETE: Fiindcă scrie poezia, pentru știu eu cine! *(Îi face, din nou și mai accentuat, cu ochiul.)* Că nu există oltean prost, tovarășe Aghionoaiei, ascultă-mă pe mine care sînt de pe Gilort.

AGHIONOAIEI: Dar nici moldovan prost ca oltenii, nu s-a aflat de cînd îi lumea și pămîntul... Afară numai

* Chiar dacă ulterior nu se mai specifică în text, atît Aghionoaiei, cît și Brabete își vor păstra graiul lor regional. Unul moldovenesc și altul oltenesc (n.a.).

de cazul cînd o fi muntean. Așa că, să-ți spun eu pentru cine compune el poezia.

BRABETE *(vrea să-l pună la ambiție)*: È! Pe cît îi prinsoare că habar n-ai!

(Sufletel, în timpul dialogului dintre Aghionoaiei și Brabete, caută un post cu muzică sentimentală și nu-i poate auzi din cauza hîrîiturilor și a paraziților.)

AGHIONOAIEI *(ca și cum ar spune că a doua zi e luni)*: Cine nu știe, măi tovarășe Brabete, că Sufletel îi îndrăgostit de tovarășa Maria Panait? Și nu, așa, oarecum!.. Lulea, măi!... Lulea! Ciubuc!

(Sufletel nu prinde postul dorit și manifestă față de aparat o carecare enervare și, dacă se poate, comică, prin gesturile prin care o exprimă.)

BRABETE *(care îl urmărește atent, pe deasupra conversației cu Aghionoaiei)*: Și îți prinsoare pe ce vrei că, în poezia pe care se căznește s-o compuie acuma, vrea să comemoreze succesul pe care tovarășa Panait l-a avut în piesa pe care a jucat-o la festivalul nostru de aseară.

AGHIONOAIEI: Tot ce se poate!... *(Reia studierea tablei de șah.)*

BRABETE: E categoric, tovarășul Aghionoaiei! *(Făcînd cu ochiul spre Sufletel.)* Și, bietul Sufletel, iubește, iar obiectul nu corespunde. Nu e iubit.

AGHIONOAIEI: Tovarășa Mărioara este cea mai de treabă fată pe care am cunoscut-o în viața mea. Serioasă, harnică, cumsecade, cinstită...

BRABETE *(cu un gest care nu admite controversă)*: Sînt absolut de acord. Cum rămîne însă cu Comăneanu? *(Îl privește „șmecher" și atotștiutor.)*

AGHIONOAIEI *(luat prin surprindere)*: Care Comăneanu?

BRABETE: Cum „care"? Inginerul nostru din fabrică! *(După mutra lui Aghionoaiei, își dă seama că acesta habar n-are de subiectul pe care îl atacă.)*

AGHIONOAIEI: Și ce-i cu el?

BRABETE: Dumneata n-ai observat că Marioara noastră îl cam simpatizează?

AGHIONOAIEI *(același joc, crescut)*: Ea pe el, sau el pe ea.

BRABETE *(imitîndu-i prost accentul moldovenesc)*: Din nănoroșîre ie pă iel. Și iel să preface că nu observă, de 'oț!

AGHIONOAIEI *(aproape consternat de ce aude)*: Ce tot spui, bre!

BRABETE *(moldovean convins)*: Pi șinstea mè de oltean, dacă te mințt.

(Sufletel renunță la radio și închide. Apoi se apropie de masa celor doi jucători.)

AGHIONOAIEI *(cu nasul în partidă)*: Și pentru cine scrii tu, măi tovarășe Sufletel, merită?

SUFLEȚEL *(intimidat, făcînd pe neștiutorul)*: Nu-nțeleg ce vrei să spui, tovarășe Aghionoaiei... Despre cine e vorba?

BRABETE: Ia nu mai face cu mine pe piticul de ipsos din grădina Direcției. Ăla, care — de cînd i-au spart luleaua nemții la bombardament — a rămas cu gura căscată la toate...

AGHIONOAIEI *(serios și reflectînd asupra afirmației pe care o face)*: Tovarășa Maria Panait a dat dovadă, aseară, că are un mare talent dramatic și ar fi păcat să neglijeze darul ăsta deosebit cu care s-a născut...

BRABETE: Și eu și ceilalți tovarășii din fabrică, și toți tovarășii de la raion și de la regiune, și toți intelectualii, care au asistat aseară la spectacol, sîntem de aceeași părere. *(Sufletel, care — în fond — e mai „de părere" decît toți că Maria are un mare talent, nu-și poate stăpîni, totuși, o mare și onestă tristețe, care i se întinde pe față. Brabete privește nedumerit figura schimbată a lui Sufletel și panica stăpînită din ochii acestuia.)* Dar tu ce părere ai, tovarășe Petrică? Te văd cam nedumerit!

SUFLEȚEL *(încurcat)*: Eu? *(Ținîndu-și cu greu echilibrul pe „poziția" pe care și-a stabilit-o rapid și, mai ales, naiv.)* Eu nu pot să am nici o părere, în privința talentului tovarășei Maria Panait, fiindcă nu am fost la spectacolul de aseară.

BRABETE: Da, de ce n-ai fost? Tocmai tu, care ești *poetul* nostru, care scrii poezii, schițe și articole, prin reviste? *(Cu un semn complice lui Aghionoaiei.)* Tocmai tu, care ești prietenul ei cel mai bun?

(Sufletel tace strategic, privind atent tabla de șah a celor doi.)

AGHIONOAIEI: Și de ce zici că n-ai fost?

SUFLEȚEL *(mințind prost)*: Am stat acasă, fiindcă nu mi-a fost bine. Știți că eu sufăr puțin de inimă.

BRABETE *(larg și deschis tot, într-un surîs semnificativ)*: Știiim! Știim!... *(Face cu ochiul lui Aghionoaiei.)*

AGHIONOAIEI: Inima asta, măi tovarășe Sufletel, îi cel mai șoltic organ din toată ființa omului. Cred că pricepi, nu?

SUFLEȚEL *(care pricepe tot, dar se menține pe poziția lui inițială)*: Nu!... Nu pricep!... Nici ce vrei să spui și nici de ce.

BRABETE *(cu un gest de renunțare amicală)*: Atunci, înseamnă că ai priceput și una și alta, dar vrei să fii secret față de noi... Te privește. Noi te iubim și îți vrem numai binele. De-aia am vrut să-ți deschidem ochii și...

AGHIONOAIEI *(i-o taie)*: Lasă-l, măi Brabete, în pace! Ce bați capul omului?

BRABETE: I-l bat ca să i-l deschid!...

AGHIONOAIEI: Mai bine, hai să terminăm partida că se face tîrziu... Și băiatul are de scris...

BRABETE *(revenind asupra tablei de șah)*: Adevărat! De ce să-mi pierd eu vremea degeaba ca să conving curcanul că nu e păun! Cine joacă?

AGHIONOAIEI: Mata joci.

(Brabete studiază atent situația de pe tabla de șah. Sufletel își reia locul și scrisul, la masă. Acum, însă, e îngîndurat — preocupat de altele — deasupra manuscrisului. Roade și mai adînc creionul. Apoi, își aprinde o țigară, fiindcă inspirația de-adineaori a dispărut, și fumează, luptînd ca să și-o regăsească.)

BRABETE: Eu joc? *(S-a agerit.)*

AGHIONOAIEI: Da...

BRABETE: È! În cinci mișcări, află că ești mat... Te nimicesc!

AGHIONOAIEI *(neîncrezător)*: Pe mine?

BRABETE: Pe tine...

AGHIONOAIEI *(același joc)*: Tot ce se poate!... Șii, în cinci mișcări, zici?

BRABETE *(cu certitudine și oarecare aroganță)*: Da. Dacă joci bine... Și, dacă joci prost, în trei... *(Mută.)*

Poftim! Am mutat calul aici, și șah! *(Pronunță arogant „șah", ascuțindu-și buzele.)*

AGHIONOAIEI *(nițel alarmat de siguranța cu care Brabete vorbește, studiază foarte concentrat situația)*: Și ziseși că mă faci mat în trei mișcări?

BRABETE: În trei sau în cinci, depinde cum muți acuma.

AGHIONOAIEI: Uite, am să mut nebunul ăsta aici. *(Mută piesa.)*

BRABETE: Aha!... Ai apărat cu nebunul? *(Consideră mutarea adversarului.)*

AGHIONOAIEI: După cum se vede...

BRABETE: Mda! În condițiile astea, se schimbă situația... Nici nu observasem că poți să aperi cu nebunul... Că m-ai ținut de vorbă pînă acuma și n-am fost atent.

AGHIONOAIEI *(consternat, în felul lui blajin de a se consterna)*: Eu pe tine?

BRABETE: Da! Tu... De 'oț. Ca să mă distrezi de la joc și să mă ataci prin surprindere... Cum făcuși acuma cu nebunul... C-așa faci totdeauna, ca să-mi iei partida. Dai cu clanța, pînă mă năucești...

AGHIONOAIEI: Iaca, nu mai scot o vorbă!

BRABETE: Nici eu... *(Judecă mișcarea pe care urmează s-o facă.)* Ascultă!... Știi de ce n-a fost Sufletel aseară la teatru? *(Aghionoaie tace, atent la joc. Brabete, de sus.)* E limpede, ca lumina zilei!... *(Aghionoaiei tace semnificativ. Brabete, căci el e psiholog.)* Să-ți spui eu de ce!... Fiindcă el a avut emoție mai mare decît tovarășa Panait, pentru debutul ei pe scenă! Și i-a fost frică să nu să dea de gol față de tovarășii din sală... *(Subțire.)* Mă-nțelegi, tălică? Adică, să nu se dea el în spectacol, cînd ea joacă pe scenă! *(Aghionoaiei tace, cu mimică crescută pe același joc.)* Așa e cînd iubești de unul singur. Suferi și ai emoții pentru amîndoi.

AGHIONOAIEI *(i-o retează)*: Știu!

BRABETE *(cu falsă admirație)*: Bravo! Moldoveanul tot șoldovean!... Toate le știe, cînd le află de la alții!

AGHIONOAIEI: Cine învață de la alții și ține minte pentru el ce-a învățat, se cheamă că-i om cult. Așa să știi!

BRABETE *(atins profund, ca oltean)*: Daaa? Și dacă voi, moldovenii, sînteți așa de culți, atunci de ce ziceți „moari di churechi", în loc de zamă de varză?

AGHIONOAIEI *(cu un surîs)*: În necazul vostru, fiindcă și voi ziceți „picere", în loc de picioare...

BRABETE: Bine, bine, lasă tu astea și nu mă mai lua cu vorba, că mă zăpăcești iară la joc... *(Reia studierea partidei, ca și Aghionoaiei.)* Eu joc, nu?

AGHIONOAIEI: Tu...

BRABETE: È! Află că din două mișcări te trec Milcovul și te înec în Bahlui...

AGHIONOAIEI *(calm)*: Și eu îți sparg Porțile de Fier și te înec în Dîmbovița... Că tot vă lăudați voi că parșivenia aia de gîrlă îi apă dulce.

(Pauză. Cei doi sînt concentrați la joc. Brabete dîrz, Aghioncaiei placid. Sufletel aprinde o nouă țigară și scrie. Pe ferestrele deschise pătrunde calmul, total și torid, al după-amiezei de vară și de duminică. Din curtea fabricii nu se aude nici un zgomot, nu se simte nici o mișcare. Parcă ea însăși moțăie în soare, cu măruntaiele de fier liniștite, omenește, ca pentru siestă.)

BRABETE *(mutînd)*: Și șah!... Cu tura, însă. Calul „ista" nu se va mai mișca de-aici... ca și nebunul dumitale... Sînt morți amîndoi.

AGHIONOAIEI: Tot ce se poate... *(Se adîncește în joc.)*

BRABETE: Dar ce liniște e la noi în fabrică astăzi! Se cunoaște că toată lumea s-a dus la meci... Mamăăă, ce-o să-i bată ai noștri!...

AGHIONOAIEI: Nu se știe! Și cei de la „Steagul Roșu" îs tari... Și nu trebui să subestimăm adversarul niciodată, în nici un fel de direcție și să ne culcăm pe ceea parte!...

BRABETE: Dar eu n-am spus că-i subestimez, tovarășe! Am spus numai că-i batem, la sigur. Ai noștri sînt mult mai tari...

AGHIONOAIEI: Om vedea. Urma alege.

BRABETE: È! „Urma" ți-o spui eu dinainte: cinci la zero pentru noi! Că ei sînt oaspeți. Și-ai noștri, fiind de-aici, din localitate, au toată galeria pentru ei...

AGHIONOAIEI: Da, dar jocul ăsta de fotbal se joacă cu picioarele, nu cu gura... Și meciul nu-l joacă cei care zbiară

de pe margini, ci aceia care duc lupta pe teren, cu picioarele...

BRABETE *(cu un gest pejorativ al mîinii)*: Așa te-am pomenit. Tot a pagubă tragi...

AGHIONOAIEI: Nu-i adevărat!... Dar îi drept că eu nu mă bucur niciodată de un succes, înainte de a-l avea... Cum nu mă bucur dinainte, de exemplu, nici de partida asta pe care o jucăm acuma... *(Mută.)* Așa că, uite mata! Șah și gardă! Cu călușelul ăsta, care a stat deoparte ș-a mîncat ovăz pînă acum... *(Rîde „pi" sub mustățile pe care nu le are.)* Șah și gardă, am zis!

BRABETE *(alarmat, constată situația disperată și imediat se burzuluiește)*: Ia uite, dom'le, gloaba, că nici p-asta n-o observai!... *(Dezgustat.)* Cred și eu că mă bați, dacă mă ții tot timpul de vorbă... În condițiile astea, foarte mulțumesc. Mă bate și coșul fabricii! *(Cu un gest dezgustat, amestecă piesele de pe tabla de șah.)* Mă rog! Ți-am dat partida!... *(Se ridică și se întinde.)*

AGHIONOAIEI *(scoțînd calm, din buzunarul de la piept, un carnețel și un creion)*: Adică, am cîștigat-o, vrei să zici...

BRABETE: Cu asemenea tertipuri, cred și eu.

AGHIONOAIEI *(notînd în carnețel)*: Care va să zică, avem pînă acuma... paisprezece partide eu și două matale.

MARIA *(intră. E îmbrăcată într-o rochiță simplă, de vară. E cu capul gol și cu picioarele, asemenea, în sandale ușoare, de pînză. La piept are prins un boboc proaspăt de trandafir)*: Noroc, tovarăși! *(Apropiindu-se de masa celor doi. Cufundat în manuscris, Sufletel nu i-a observat din prima clipă intrarea.)* Va să zică și astăzi, în loc să mergeți la meci, ați jucat șah...

AGHIONOAIEI *(care termină de strîns și aranjat piesele în cutia lor)*: Noi ca noi... Dar văd că nici mata nu ești la meci, tovarășă Mărioară.

MARIA *(drăguț)*: Mă ierți! La primul mitan, am fost acolo...

BRABETE: Și care a fost scorul, tovarășă Panait?

MARIA: Trei la zero, pînă am plecat eu...

BRABETE *(triumfător, lui Aghionoaiei)*: È? Ți-am spus eu? Pînă la urmă, îi bate cu cinci la zero. Precis!

MARIA: Nu, trei la zero e pentru adversari. Și-ai noștri sînt atît de demoralizați, că nu cred să se mai poată reface în al doilea mitan... I-a încurajat prea mult galeria și-au jucat în „vedete" pentru ea. Pe cîtă vreme, adversarii, au jucat pentru ei.

AGHIONOAIEI *(cu o ușoară licărire de triumf, în ochi)*: E? Ce ți-am spus eu?

MARIA: Pierdem meciul sigur, tovarășe Brabete...

(Aghionoaiei a început să strîngă meticulos șahul.)

BRABETE: Fiindcă a cobit el... Cum cobește totdeauna! Că n-am văzut în viața mea cobii, ca moldovenii ăștia. Parcă-ar fi cucuveici, de la noi de pe Gilort, zău așa! Hai, tovarășe Aghionoaiei... *(Face cu ochiul, semnificativ, cînd spre Maria, cînd spre Sufletel.)* Lasă-l ciorilor de șah și nu-l mai titirisi atîta... Hai să mergem fuga la meci, să-i mai îmbărbătăm și noi pe-ai noștri, de pe margine, că poate salvăm situația... Habar n-ai ce noroc pot să aduc eu, dacă am și cobia după mine.

AGHIONOAIEI: Hai, hai! *(A priceput semnul.)* Că și pe adversari trebuie să-i aplaude cineva... Cu bine, tovarășă Mărioară. *(Iese împreună cu Brabete.)*

(Sufletel, în timpul replicilor de mai sus, a văzut-o pe Maria. A avut o tresărire discretă, dar vizibilă pentru public. S-a făcut însă că n-o vede și s-a cufundat, exagerat de „adînc", în manuscrise. Maria l-a văzut și ea pe Sufletel, de cum a intrat și, la rîndul ei, s-a prefăcut că nu-l vede, fără să aibă însă nici un fel de tresărire specială. Drept care, după ieșirea celor doi, se îndreaptă spre masa unde scrie Sufletel, cu pasul și atitudinea cea mai firească din lume. Adică, așa cum e ea întotdeauna.)

SUFLEȚEL *(„simțind" că Maria s-a apropiat de masa lui, deși, în realitate și în gînd, el îi numărase pașii, se prefăce surprins de prezența „cuiva", alături)*: Aaa!... Tu erai? *(Îi surîde.)*

MARIA *(fără nici un fel de artificiu, în gesturi sau în ton)*: Da, eu eram. N-ai știut?

SUFLEȚEL: Dar ce? S-a și terminat meciul? Știam că te-ai dus la meci. *(Ocolește un răspuns direct la întrebarea ei.)*

MARIA *(se așază la masa lui)*: De unde „știai"? Că noi nu ne-am văzut de aseară, dinainte de spectacol.

SUFLEȚEL *(vrînd să nu dea o importanță deosebită faptului)*: Am aflat de la diferiți tovarăși... Și, pe urmă, era și firesc să bănuiesc că te duci la meci, chiar dacă nu mi-ar fi spus-o alții. E doar meciul nostru!... Al echipei noastre din fabrică!

MARIA: Atunci de ce n-ai venit? Că și tu ești al fabricii ca și mine, ca și echipa.

SUFLEȚEL: Parcă tu nu știi? Eu și sportul!... *(Cu un gest evaziv de incompatibilitate.)* Ca aeroplanul cu trotineta!

MARIA: Bine, dar aici nu e vorba de sport, propriu-zis. E vorba de fabrica noastră. De prestigiul ei sportiv!

SUFLEȚEL: Tocmai de-aia! Și chiar îmi pare mai bine că n-am asistat la o înfrîngere. Auzi colo! Trei la zero pentru adversari, în primul mitan?... Mai mare rușinea!

MARIA: De unde știi scorul, atît de exact?

SUFLEȚEL *(încurcat)*: Păiii...

MARIA: Va să zică, m-ai văzut și m-ai auzit adineaori, cînd am intrat aci și am vorbit cu tovarășii...

SUFLEȚEL *(tace, stînjenit)*: Da!... Aproximativ...

MARIA *(rîde)*: Și de ce te-ai făcut că nu mă vezi, Petrică? *(Pauză mică, pe priviri. Ale ei drepte, ale lui oblice.)* Eu însă am văzut, te-ai făcut că nu mă vezi. Ca să știi!

SUFLEȚEL *(tace, adunînd filele manuscrisului, să-și dea o contenență. Apoi, onest)*: Și eu am văzut, că ai văzut, cînd m-am făcut că nu te văd... Ca să afli!...

MARIA *(cu multă tandrețe și prietenie)*: Spune-mi drept, Petrică, de ce ești supărat pe mine? Că, de fapt, ești! Și nu știu și nici nu pot să înțeleg de ce. De-aseară, de cînd am văzut că tu — tocmai tu — n-ai fost la spectacol, mă gîndesc întruna la asta și nu pot să mă dumiresc... *(Își pune mîna pe a lui și îl privește cu o nedumerită și leală lumină în ochi.)* Hai, spune-mi, Petrică! Fii sincer, așa cum ai fost totdeauna cu mine... Cu ce-am greșit? Cu ce *ți-am* greșit?

SUFLEȚEL *(care-și recapătă, treptat, stăpînirea de sine)*: Cu nimic, Maria!... Și nu sînt supărat pe tine, deloc! Ți se pare...

MARIA: Atunci de ce n-ai venit aseară să mă vezi jucînd. Știi bine că pentru prima dată în viața mea ieșeam pe scenă și știi, mai bine ca nimeni altul, cît de drag îmi e teatrul. Și că părerea ta singură prețuiește pentru mine mai mult decît toate celelalte la un loc... *(Apăsîndu-și mai mult mîna pe a lui.)* De ce n-ai venit, Petrică?

SUFLEȚEL: Nu m-am simțit bine cu inima. Și, pe urmă, a trebuit să stau toată noaptea și să lucrez, ca să pun la punct materialul pentru gazeta noastră de perete. Mîine trebuie să apară numărul nou! Așa că...

MARIA *(cu o ușoară tristețe)*: De ce minți? De ce *mă* minți? Azi-noapte n-ai fost acasă... După sfîrșitul spectacolului, cînd a început dansul, am profitat de îmbulzeală și-am fugit acasă. La tine, nu la mine... Nu știam ce s-a întîmplat, de n-ai venit! Tu!... Tocmai tu, Petrică, a cărui inimă o credeam bătînd în sală, alături de a mea de pe scenă?

SUFLEȚEL *(încercînd un surîs spiritual și nereușit)*: Lasă că a mea a avut destule palpitații și singură acasă.

MARIA: Nu e adevărat... N-ai fost acasă! *(Cu candidă amărăciune.)* Tovarășa Sanda, proprietăreasa ta, mi-a spus c-ai plecat de la opt la fabrică, la festival! *(Același joc.)* De ce mă minți, Petrică? Ce e cu tine?

SUFLEȚEL *(acum stăpîn pe el complet și hotărît să ducă minciuna pînă la capăt)*: Nu te mint, Maria! E adevărat că aseară, pe la opt, am plecat de-acasă, cu gîndul să viu direct la festival. Pe urmă, însă, mi s-a făcut rău la inimă!... *(Cu un surîs spelb, dar pe care-l vrea luminos.)* De emoția ta, probabil! Și-atunci, m-am așezat pe o bancă în grădina de lîngă Cooperativă... Cînd mi-am revenit, era prea tîrziu să mai viu la festival, fiindcă piesa în care ai jucat se terminase demult.. Ori, ca să viu cînd începea dansul, n-avea nici un rost. Tu știi, doar, că eu nu dansez.

MARIA: Și ce-ai făcut pînă acum? *(Îl privește în plin.)*

SUFLEȚEL *(încurcat, de data asta spune adevărul)*: Am intrat aici la club că aveam cheia la mine — ca responsabil — și am scris... Aici, tot la masa asta, unde stau și acum...

MARIA: Și la prînz unde-ai mîncat? De ce n-ai venit la cantină?

SUFLEȚEL: Fiindcă m-am antrenat cu scrisul și nu mi-a fost foame... *(Încearcă alt „spirit", dar tot nereușit.)* Știi că eu am obiceiul să mănînc literele, cînd scriu repede. Și mă satur! *(Rîde galben și singur.)*

MARIA: Va să zică, de azi-noapte și pînă acuma, ai stat numai aici? Și-ai scris?

SUFLEȚEL: Da! Bineînțeles, am mai și ațipit între timp.

MARIA: Foarte frumos! *(E mîhnită sincer. Se ridică.)* Bravo ție, Petre!... *(Face un pas să plece.)*

SUFLEȚEL *(alarmat că pleacă supărată pe el)*: Succesul tău de aseară a fost foarte mare și toată lumea nu vorbește decît de el...

MARIA: Numai tu nu poți să-mi spui măcar o singură vorbă...

SUFLEȚEL: Eu? Te-nșeli! Și dacă vrei să știi *(îl ia gura gura pe dinainte)*, află că scena dintre tine și feciorul boierului ai jucat-o slab, neconvingător. *(Maria vine spre masă și face o mutră mirată.)* Nu l-ai scuipat în monoclu cu destulă revoltă, în clipa cînd îți oferă bani ca să vii noaptea în odaia lui... Ai jucat scena asta ca o burgheză călcată pe coada rochiei, nu ca o muncitoare călcată pe băierele inimii...

MARIA *(uluită)*: De unde știi tu asta?

SUFLEȚEL *(care abia acum își dă seama că l-a luat gura pe dinainte)*: Am auzit și eu de la unii tovarăși... *(Rămîne rușinat că s-a dat de gol.)*

MARIA *(strălucitoare de bucurie, dintr-o dată)*: Nu e adevărat, Petrică!... Minți! Ai fost la spectacol, Petrică! Ai fost, ai fost! Ai fost! *(Îl ia de umeri, îl zguduie și, pînă la urmă, îl sărută pe ambii obraji, copilărește.)*

SUFLEȚEL: Păi, cum s-ar fi putut să nu fiu? Vorba ta, „tocmai *eu*"? Am stat însă ascuns, să nu-mi vadă nimeni emoția.

MARIA: *(mîngîindu-l pe păr)*: Petrică, prietenul meu!... *(Bucuroasă.)* Spune-mi, ce crezi despre mine? Dar,

așa, deschis, cinstit, tovărășește! Cum mi-ai vorbit, tu totdeauna. Crezi că am talent de-adevărat?

SUFLEȚEL *(cu adîncă convingere și totuși cu o ușoară dar sinceră tristețe în glas, pe care Maria n-o înregistrează)*: Da! Mare!... *(Repetă, scăzînd tristețea și crescînd convingerea.)* Mare de tot, Maria! *(Face un gest superlativ, în spirală ascendentă, pe vîrful căreia dă replica.)*

DIMIU *(intră pe ultimele replici ale celor doi, neobservat de aceștia, decît în clipa cînd se apropie de ei)*: Noroc, tovarăși! *(Le surîde amical.)*

MARIA *(degajează de lîngă masa lui Sufletel)*: Noroc, tovarășe director.

SUFLEȚEL *(se ridică în picioare, strîngîndu-și filele manuscrisului)*: Noroc!...

DIMIU: Îmi pare bine că vă găsesc pe amîndoi la un loc, fiindcă am de vorbit cu amîndoi, dar cu fiecare în parte...

SUFLEȚEL *(înțelegînd aluzia)*: Eu tocmai vreau să mă duc la meci, tovarășe director... *(Gest să plece.)*

DIMIU *(cu un surîs)*: Dar de cînd ai devenit atît de sportiv, tovarășe Sufletel?

SUFLEȚEL *(și-a băgat în buzunar toate hîrtiile)*: De-adineauri de cînd am auzit că ne bate „Steagul Roșu"... Ne-am făcut de rîs.

DIMIU: De ce, tovarășe Sufletel? Toată lumea știe că, deocamdată, „Steagul Roșu" are cea mai tare echipă de fotbal din regiunea noastră... Era, prin urmare, de așteptat că o să pierdem meciul de azi.

SUFLEȚEL: Mă rog... Dar de ce să aibă ei echipa cea mai tare și nu noi?

DIMIU *(cu alt surîs, de altă natură)*: Asta e cu totul altă problemă, pe care o vom rezolva cît de curînd. Mai ales, dacă gazeta noastră de perete va avea grijă să arate toate lipsurile echipei noastre, așa cum nu a făcut-o pînă acum. Fiindcă, eu cred, o parte din insuccesul de azi îți revine și dumitale, care nici n-ai sprijinit cum trebuie, nici n-ai criticat cum merită activitatea sportivilor din fabrica noastră.

SUFLEȚEL: E-adevărat, tovarășe director, dar vina nu e a mea, personal. Redactorul sportiv al gazetei noastre

de perete nu ne-a dat nici un fel de ajutor în muncă... Se dezinteresează complet.

DIMIU: Tovarășul inginer Comăneanu, nu?

MARIA *(la auzul numelui lui Comăneanu, nu și-a putut stăpîni o tresărire, pe care Sufletel a remarcat-o imediat)*: Tovarășul Comăneanu are foarte multe munci, tovarășe director, și nu le poate îndeplini pe toate în același timp.

SUFLEȚEL *(îi scapă întrebarea, fără voia lui)*: De unde știi tu?

MARIA *(simplu și stăpînă pe ea)*: Nu știu numai eu... Știe toată lumea. Tovarășul Comăneanu este și responsabilul resortului nostru artistic și cultural și de care nu se poate spune că nu s-a ocupat, cel puțin în ultimele două luni, de cînd pregătim programul festivalului, care a avut loc aseară... Cu el am repetat, aproape în fiecare zi, el a făcut direcția de scenă, decorurile, programul, mă rog, tot. Iar eu, personal, recunosc că tot succesul pe care l-am avut, i-l datorez numai lui, care s-a ocupat de mine și de rolul meu, cu deosebită atenție...

SUFLEȚEL: Nu e adevărat. Succesul pe care l-ai avut aseară, ți-l datorezi numai ție, nu lui Comăneanu!

DIMIU: Și eu sînt de acord cu tovarășul Sufletel! Fără să contest ajutorul pe care, desigur, ți l-a dat tovarășul Comăneanu. Și tocmai în legătură cu asta vream să-ți vorbesc...

SUFLEȚEL *(cu presimțirea de barometru a adevăraților îndrăgostiți)*: Atunci, eu vă las...

DIMIU: Numai cinci minute, tovarășe Sufletel. *(Pe alt ton.)* Iar în ceea ce-l privește pe tovarășul Comăneanu îl înlocuim cu alt tovarăș, mai tînăr și mai puțin ocupat. Începînd de-acuma chiar. Și, bineînțeles, la prima noastră ședință, tovarășul inginer Comăneanu va fi criticat cum merită.

MARIA: Și lăudat, cum se cuvine, pentru teatru.

SUFLEȚEL: Fără îndoială. Mai ales dacă o să iei tu cuvîntul, ca să-l lauzi... *(Iese grăbit.)*

DIMIU *(privind după el, cu un ușor surîs, însă lipsit total de vreo semnificație)*: Mi se pare că prietenul dumitale nu-l prea are la stomac pe tovarășul Comăneanu?

MARIA *(sinceră)*: Da! Nu înțeleg însă de ce! Tovarășul Comăneanu e prețuit și simpatizat de toți tovarășii din fabrică.

DIMIU: Și, pe drept cuvînt, din foarte multe puncte de vedere. Dar, nu despre el e vorba acuma, tovarășă Panait, ci despre dumneata. Mai precis, despre o mare problemă de viață, care ți se pune.

MARIA *(nedumerită complet)*: Nu-nțeleg despre ce poate fi vorba, tovarășe director?

DIMIU: E vorba de viitorul dumitale, tovarășă Maria! Știm că în fabrica noastră ești în a treia generație de muncitori ai ei; știm că ești o tovarășă dîrză și activă. Ce n-am știut însă pînă aseară — nici unul dintre noi — este că dumneata mai erai și o artistă necunoscută, nemărturisită.

MARIA *(care a urmărit tirada lui Dimiu, cu nedumerire crescută treptat, are o tresărire — aproape un șoc — care o omagiază și o zăpăcește, în același timp)*: Eu?

DIMIU: Da, dumneata!... Aseară ne-ai dovedit că ai un mare talent, pe care nici noi și, poate, nici chiar dumneata nu-l bănuiai...

MARIA: Ba, mie de mică mi-a fost foarte drag teatrul. Sufletel știe!... Că noi ne-am născut pe aceeași stradă, aici, în tîrgul ăsta. Eram vecini. Părinții lui, ca și ai mei, erau prieteni buni și munceau tot aici, în fabrică...

DIMIU: Știu...

MARIA: Și cînd eram eu de opt ani, și Sufletel de vreo doisprezece, am făcut chiar o trupă de teatru, împreună cu alți copii de pe strada noastră. *(Cu un surîs serafic.)* Sufletel era „director" și ne scria „piesele" pe care le jucam... Fiindcă, de pe atunci chiar, începuse el să scrie. Dar de jucat, nu juca, fiindcă era timid și n-avea curaj... Și „intrarea" se plătea după anotimpuri: pe zarzăre, pe mere, pe prune, sau pe boabe de struguri... *(Surîde propriei sale amintiri.)* Pe boabe, nu pe struguri întregi. *(Redevenind serioasă.)* Iarna intrarea era pe nasturi... *(Prinsă din nou de amintiri, rîde.)* Nici un copil de pe strada noastră nu mai umbla iarna cu paltonul încheiat... Și-l legau toți cu sfoară peste mijloc. Sau cu gîțe!... Dar, de la teatrul nostru, nu

lipsea nici unul... Și, Suflețel, toți nasturii pe care îi cîștiga, ca director, mi-i da mie, de strînsesem o vadră de nasturi. Că-i țineam ascunși în pivniță, într-o vadră fără cercuri pitită după putina de murături... Pînă într-o zi, cînd a pritocit mama murăturile și-a găsit vadra cu nasturi!... *(Amuzîndu-se copilărește de propriile ei amintiri și imitînd — în dialogul care urmează și pe care îl citează din memorie — vocile celor doi părinți.)* „Mitiiicăăă! — zice mama, ieșind cu vadra în brațe din gîrliciul pivniții, în curte, unde tata citea gazeta sub zarzăr. Că era într-o duminică! Mitiicăă, zice, ia uite ce-am găsit în pivniță, după putina de murături! O vadră plină cu nasturi!" Și fuga, fuga la el, să-i arate comoara... „Trebuie să-i fi uitat Serafim, croitorul, care a stat înaintea noastră în casă," zice tata. Eu încremenisem! Nu știam ce să fac! Fiindcă ei habar n-aveau că eu jucam teatru în fiecare joi după-masă, cînd nu aveam școală și în fiecare duminică dimineața, în șopronul din curtea lui Suflețel... Cînd am auzit însă că tata vrea să ducă nasturii mei, munciți de mine, lui Serafim croitorul, mi-am luat inima-n dinți și m-am repezit la mama... „Mămico, zic, poți să-i oprești pe toți, că nu sînt nasturii lui Serafim. Sînt ai mei. Munciți de mine cinstit... Asta e leafa mea de artistă..." Și, mă rog, pînă la urmă, luată de scurt, a trebuit să spun tot adevărul. Ba, ceva mai mult, adevărul pe care pînă atunci nu îndrăznisem să mi-l mărturisesc nici mie. Și anume, că vreau să mă fac artistă... Noaptea mă visam mereu jucînd pe niște scene mari — cum numai în vis văzusem pînă atunci — și, la urmă, mă aplaudau sute de mii de oameni din sală, iar mie îmi bătea inima, de să-mi spargă pieptul, cînd făceam așa *(face o foarte grațioasă, dar inexactă și stîngace reverență)* ca să le mulțumesc la toți. *(Se reculege și se oprește, oarecum rușinată de mărturisirea spontană a acestor amintiri, despre care, pînă acum, n-a vorbit niciodată, nimănui.)*

DIMIU: Și? *(O privește interesat și binevoitor.)*

MARIA *(tace cu ochii plecați, o clipă numai)*: Și, toți oamenii aceia din vis și din sală, pentru care jucam și care mă aplaudau, erau numai oameni din cei pe

care îi cunoșteam eu. Adică, numai muncitori din fabrica noastră... Și alții, mulți, din alte fabrici, pe care nu-i cunoșteam după chipuri, dar care erau la fel cu ai noștri... La fel!... De parcă, așa cum mi se părea mie în vis, ar fi fost cu toții frați gemeni, dar fără să semene totuși între ei la față.

DIMIU: Și părinții ce-au spus, cînd le-ai mărturisit că vrei să te faci artistă?

MARIA: Întîi au rîs de mine. Dar nu ca să mă jignească. Numai așa, fiindcă nu le venea să creadă! Și, în prima duminică dimineața, m-am trezit cu ei în șopronul din fundul curții lui Suflețel... *(Iarăși cu un surîs candid, prinsă de amintiri.)* Și n-au plătit „intrarea la teatru" cu nasturi din vadra mea, care rămăsese plină, acasă... Au plătit cu nasturi de-ai lor. Mama, cu unul mare din ăia de plapumă, și de sidef, și tăticu, cu unul bombat, de alamă, tăiat de la o fostă manta a lui, de rezervist... *(Surîde galeș și aproape recunoscătoare amintirii.)* Adică, își cumpăraseră loc „la rezervat". Cel mai scump!... *(O pauză, mică, evocatoare, lirică. Apoi, pe ton normal, de confidență sinceră.)* Ah, nici nu știți, tovarășe director, ce emoții, am avut cînd i-am văzut prin găurile țolului — care ne ținea loc de cortină — așezați, amîndoi, în față. *(Rîde.)* Mama pe o putinică de oțel, mai îngustă decît ea și tata pe o copaie de rufe, întoarsă cu fundul în sus!... Dar niciodată, să știți, n-am jucat ca în ziua aceea, în toată *cariera* mea de artistă de pînă atunci... Mămica chiar a plîns, deși noi jucam o comedie și tăticu, la prînz, cînd m-am dus acasă, mi-a zis, glumeț cum era el: „Bravo, madmazel!" și mi-a dat cinci lei, să mă duc după-masă la matineu, la cinematograf. Pe urmă m-a luat pe genunchi — așa cum nu mă mai luase de cînd eram de-o șchioapă — și mi-a spus că am jucat rolul foarte frumos, dar acum am opt ani împliniți, sînt fată mare, trebuie să încep să le înțeleg pe toate și să le judec singură; că trebuie să-mi scot din cap gîndul că o să pot ajunge vreodată artistă de-adevărat. Fiindcă noi sîntem neam de săraci și de muncitori în fabrică și tot acolo trebuie să intru și eu, cînd o să fiu la vîrsta de va trebui să-mi fac singură un rost

pe lume; că din munca în fabrică o să-mi pot cîștiga și eu pîinea... Și-atunci i-am făgăduit să nu mai joc teatru niciodată. Și nici n-am mai jucat pînă aseară!... Dar, îți spun drept, în fiecare zi și, mai ales, în fiecare noapte, nu m-am gîndit decît la teatru și la fostul vis al copilăriei mele: acela de a ajunge într-o zi artistă.

DIMIU: Ei bine, tovarășă Maria, acum ai cel mai fericit prilej să-ți poți împlini „fostul" vis.

MARIA *(neîndrăznind să înțeleagă dintr-o dată tot)*: Poftim?

DIMIU: După succesul de aseară, tovarășii de la regiune și de la raion, ca și noi, conducătorii fabricii, am fost de părere că trebuie să te ajutăm să-ți valorifici talentul dramatic.

MARIA *(roșind și pălind, alternativ, de emoție și fericire)*: Eu, tovarășe director?

DIMIU: Dumneata, tovarășă Panait! De aceea îți propunem să pleci la București, unde, peste două săptămîni, încep examenele de admitere la Institutul de teatru... Deși timpul e foarte scurt, noi credem totuși că, făcînd un efort, vei putea să te pregătești, ca să te poți prezenta la examen.

MARIA *(același joc)*: Bine, dar... Nici nu știu ce să spun. Propunerea asta e atît de neașteptată... Problema care mi se pune, e atît de grea.

DIMIU: Știu... De aceea nici nu-ți cer un răspuns imediat. Ai patruzeci și opt de ore de gîndire!... Cred că e suficient, nu?

MARIA: O! Dac-ar fi să mă iau numai după ce simt eu în clipa asta, aș răspunde imediat: plec, tovarășe director! Teatrul a fost visul meu de totdeauna și cum aș putea să șovăi tocmai acum, cînd mi se dă putința să mi-l împlinesc... Mai este însă și fabrica. Fabrica asta în care eu și ai mei muncim, după cum ai spus, de trei generații și care — din ceasul cînd am rămas orfană — a fost singura mea familie. Afară de Suflețel care, deși nu mi-e nici un fel de rudă, e totuși fratele meu. E atît de greu să iau o hotărîre singură...

DIMIU: Tocmai de-aia ți-am și dat timp să judeci bine... Sfatul meu, însă, este să nu șovăi, tovarășă Maria!... Clasa noastră muncitoare are nevoie de cît mai multe talente ieșite din mijlocul ei, în toate ramurile Artei,

pe care știi bine cît o iubim și o prețuim noi muncitorii, cu nădejdea că aceste talente să se întoarcă într-o zi și să aducă Arta în mijlocul nostru...

MARIA: Știu, tovarășe director. Și-aș fi cea mai fericită să pot fi demnă de încrederea și sprijinul pe care mi-l acordă partidul prin dumneata. Și, totuși, e foarte greu să ies singură din impasul în care sînt... O să-i cer sfatul și lui Suflețel, și lui... *(Se oprește.)*

DIMIU: Și mai cui?

MARIA *(cu oarecare ezitare, pe care nu-și dă seama de ce o are)*: Tovarășului inginer Comăneanu...

DIMIU *(fără nici o subliniere în replică)*: Nu știam că sînteți chiar atît de prieteni!

MARIA: Fiindcă ne-am împrietenit de curînd. În cele două luni cît am repetat împreună piesa de-aseară...

DIMIU: Bine... consultă-te și cu ei, și cu alții, dacă vrei... Dar, în primul rînd, consultă-te cu dumneata!... Așa că... poimîine aștept răspunsul hotărît... Cu bine, tovarășă Maria! *(Iese.)*

MARIA: Noroc, tovarășe director!... *(După ieșirea lui Dimiu, rămîne cîteva clipe în loc, dreaptă. E cuprinsă, în același timp, și de o mare bucurie, dar și de o mare panică sufletească. Și nu știe, nu-și dă seama, care din două e mai mare. Își freacă tîmplele cu dosul palmelor, ca și cum ar vrea să-și maseze gîndurile ca să le pună sîngele în mișcare, fiindcă și le simte îngreunate, înțepenite.)*

COMĂNEANU *(intră. E îmbrăcat într-un costum de sport sobru, elegant și bine tăiat. Poartă o pălărie tot de sport, asortată cu costumul. Din prima clipă o vede pe Maria, de care se apropie jovial și surîzător)*: Va să zică, „vedeta" noastră aici era? Se ascunde de ochii admiratorilor care o caută disperați, peste tot? Frumos!... Foarte frumos!

MARIA *(tresărind din visare)*: Știi că tocmai la dumneata mă gîndeam, tovarășe Comăneanu?...

COMĂNEANU: Și eu la fel... Nici n-am băgat de seamă, cînd ai dispărut de la meci... Și, cum am observat, am și plecat să te caut...

MARIA: De ce, tovarășe Paul?

COMĂNEANU: Fiindcă vreau să-ți vorbesc cîteva clipe numai între patru ochi, după triumful de aseară, cînd, abia am putut să te felicit, în grabă...

MARIA: Și eu vreau să-ți vorbesc, tot în legătură cu „triumful" meu de aseară, cum i-ai zis și pe care, de fapt, ți-l datorez...

COMĂNEANU: Să nu exagerăm!... Eu n-am făcut altceva, decît să conving diamantul că e o piatră prețioasă...

MARIA: Vorba dumitale! Să nu exagerăm!...

COMĂNEANU: Mă rog! Important e că vrem să ne vorbim amîndoi!... Așa că începe dumneata, ești femeie și femeile au întîietate în orice împrejurare. *(Glumeț.)* Și, mai ales, la vorbă...

MARIA *(simplu)*: Adineaori, tovarășul director Dimiu mi-a făcut o propunere decisivă pentru mine și pentru viața mea.

COMĂNEANU *(atent)*: Ce propunere?

MARIA: Să plec la București, ca să fac teatru...

COMĂNEANU *(foarte dezagreabil surprins, nu-și poate stăpîni enervarea și o întrerupe, cu un gest scurt și categoric)*: Iartă-mă, dar cred că tovarășul director Dimiu a glumit.

MARIA *(simplu)*: Deloc. Peste patruzeci și opt de ore trebuie să-i dau răspunsul... Și-atunci — cum eu nu am decît doi prieteni, pe Sufletel și pe dumneata — m-am gîndit să vă cer sfatul la amîndoi. Sînteți singurii care mă puteți ajuta.

COMĂNEANU *(prudent și vădit nemulțumit)*: Și Sufletel ce ți-a spus?

MARIA: N-am vorbit încă cu el. Dumneata ești primul...

COMĂNEANU *(hotărît brusc să „joace" ferm)*: Ei bine, Maria!... Fiindcă îmi faci cinstea să mă consulți într-o problemă de viață atît de importantă, trebuie să fiu sincer, poate brutal de sincer, și să-ți spun de la început că eu sînt *categoric* împotriva acestei propuneri... Ca-te-goric!...

MARIA: De ce, tovarășul Paul?

COMĂNEANU: Fiindcă este, pur și simplu, o *a-be-ra-ți-e!* Scurt și limpede!... Net!... Clar!...

MARIA: Și de ce este o aberație?

COMĂNEANU: Pentru o mie și o sută de motive...

MARIA: Spune-mi măcar cîteva din ele!... Cele pe care le crezi mai importante.

COMĂNEANU *(care abia acum umblă la „suta și la mia" de motive anunțate, ca să găsească cel puțin unul, spre a face față onorabilă propriei lui afirmații)*: În primul rînd, tu ești o muncitoare fruntașă... Ai, prin urmare, o meserie verificată și sigură. Și în prezent și, mai ales, în viitor. Și-atunci, nu văd pentru ce ai schimba-o cu alta bănuită și incertă. În fabrica asta, cu toți cei optsprezece ani ai tăi, ai un trecut...

MARIA: Poate că în teatru o să am un viitor, tot datorită lor.

COMĂNEANU: Aici, în fabrică, însemni ceva. Ești „tu"! Acolo, însă, în teatru, n-o să mai fii nimeni. Nimeni, înțelegi?

MARIA: La început... Pe urmă, s-ar putea, totuși, să ajung cineva.

COMĂNEANU: Ehè, fetițo! Tu nu știi ce e teatrul!

MARIA: Nu-i nimic!... O să învăț!

COMĂNEANU: Nu, nu mă refeream la partea teoretică și didactică. Mă refeream la cea *practică. (Accentuează cu multe subînțelesuri cuvîntul.)* Că acolo e gravitatea, la *practică. (Același joc.)*

MARIA: Ce vrei să spui?

COMĂNEANU: Îmi vine greu să-ți spun pe șleau, ca să zic așa, fiindcă n-aș vrea să am aerul, nici că vreau să te dezgust, nici să te descurajez... Eu, însă, cunosc bine teatrul cu toate ale lui, fiindcă am trăit, din prima mea tinerețe, numai în lumea teatrului. Ex-clu-siv!

MARIA: Nu știam...

COMĂNEANU: Da! Fiindcă, de la douăzeci și ceva de ani, de cînd mi-am pierdut și mama, am locuit la sora ei... Celebra vedetă de operetă Adalgiza Ciripeanu, de care nu se poate să nu fi auzit.

MARIA: Parcă... Vag... Prin jurnale... Cînd eram mică, citeam tot ceea ce se scria despre teatru și despre artiști.

COMĂNEANU: È! Tanti Gizi a fost cea mai celebră și sărbătorită, și răsfățată vedetă a teatrului nostru de revistă și operetă, de pe vremea ei... Așa că, acasă la ea, eram ca în culise, și în culisele teatrelor eram ca la mine acasă... Am putut, deci, să observ, să văd și să înțeleg tot... *(Pe un ton care vrea să fie de adîncă prețuire și*

prietenie pentru Maria.) Nu!... Nu și nu!... Tu n-ai ce să cauți în teatru, Maria!... Ar fi o crimă! Un sacrilegiu!

MARIA: De ce, Paul? *(E prima dată cînd îl tutuiește „în public" și își dă bine seama de asta.)*

COMĂNEANU: Fiindcă tu ești o fată curată și cinstită. Tu te-ai născut și ai trăit într-un mediu sănătos și demn. N-ai ce căuta în mocirla vieții teatrale a Capitalei, unde te așteaptă toate capcanele și ticăloșiile, prin care trebuie să treci ca să poți ajunge, eventual — subliniez, *eventual* — acolo unde dorești... Asta e părerea mea. *(Își aprinde, enervat, o țigară.)* Și bagă bine în cap!

MARIA: Cred că faci o confuzie gravă, tovarășe Comăneanu. Dumneata vorbești de un alt fel de teatru... Cel pe care l-ai cunoscut dumneata și pe vremea cînd era „vedetă" Adalgiza Ciripeanu, mătușa dumitale. Uiți însă că astăzi, *astăzi* în patria noastră, în care oamenii muncii reclădesc din temelii o viață nouă și teatrul ei, „teatrul nostru", al clasei muncitoare, nu mai este și nici nu mai poate fi la fel cu cel de altădată... Azi avem un teatru nou, cu rosturi, cu slujitori, cu obiective și cu moravuri cu totul altele... Or, cu acestui teatru nou vreau să-mi închin viața, toată puterea mea de muncă și talentul pe care îl am, dacă se va dovedi că într-adevăr îl am.

COMĂNEANU *(cam dezumflat de replica Mariei, dar nevoind să piardă terenul pe care îl simte, totuși, fugind de sub picioare)*: În cazul ăsta, nu văd ce te-a putut împiedica să dai un răspuns imediat tovarășului director. Unul afirmativ, firește! *(Face pe amărîtul.)*

MARIA *(care îi urmărește fiecare gest)*: Poate că, înainte de a lua o hotărîre atît de definitivă, am vrut să știu și alte lucruri, foarte importante pentru mine.

COMĂNEANU: Ce anume, dacă nu sînt indiscret?

MARIA: Înainte de a-ți răspunde, aș vrea să-ți pun și eu o întrebare.

COMĂNEANU: Mă rog! Dacă crezi că mai e necesar...

MARIA: Paul! Dumneata crezi că eu aș putea ajunge vreodată o adevărată artistă? Dar nu așaaa... o artistă oarecare, sfîrșită înainte de a-și începe cariera?

COMĂNEANU *(i-o taie)*: Nu! Precis, nu!... Niciodată!

MARIA *(consternată)*: Tocmai dumneata îmi spui asta? Dumneata, care m-ai decis să joc rolul din piesa de aseară, deși știi bine cît m-am opus? Dumneata, care mi-ai spus *(îl citează)*, „după ochi, numai", ești convins că am un mare talent? *(Îl privește drept, neștiind ce să mai creadă.)*

COMĂNEANU *(pleacă o clipă ochii — sub privirea ei limpede și dură — apoi, luînd o hotărîre rapidă și eroică, și-i ridică și, la rîndul lui, o privește în plin)*: Ei bine, da! Am mințit... Recunosc!... N-am crezut nici o clipă că ai talent!... Și încă unul „atît de mare", încît să te poată pune în cumpăna în care oscilezi acum.

MARIA: Atunci, de ce m-ai mințit?

COMĂNEANU *(își joacă „ultima carte" pînă la urmă, ca un perfect actor, în viață)*: Fiindcă, venind la repetiții zilnic, puteam să te am mai mult lîngă mine... Să te simt mai aproape... *(Utilizînd, în gest și ton, vechile și verificatele lui metode de cuceritor „călit în războaie".)* Să te văd, să te respir ca pe un aer proaspăt și curat!... Să mă îmbăt de parfumul ființei tale întregi... Și, sub lumina ta, să alung toate negurile și beznele sufletului meu bătrîn... Fiindcă te iubesc, Maria! Și n-aș fi îndrăznit să ți-o spun niciodată, dacă n-aș fi înțeles — în clipa asta hotărîtoare — că te pot pierde pentru totdeauna... Și nu vreau să te pierd și nici să te pierzi... De aceea te apăr și mă apăr cu brutalitate, ca o fiară care-și apără ultimul pui și cel mai drag. *(Făcînd pe „extenuatul" care și-a deșertat tot sufletul într-un singur gîlgîit de vorbe.)* Acum știi tot și nu mai am nimic de adăugat!...

MARIA *(pe un ton sincer și leal, așa cum este ea întreagă)*: Știi că și eu cred că te iubesc... *(E ca un crin în picioare, înflorit sub ochii lui.)*

COMĂNEANU *(făcînd pe „nebunul" de bucurie)*: Ce, Maria? Maria mea!... *(Face un pas, cu brațele deschise spre ea.)* Tu? Mă iubești tu? Tu pe mine?... Nu, nu, nu se poate! Nu-mi vine să cred, nu pot să cred!...

MARIA *(îi temperează elanul, cu un gest)*: Nici mie! Totuși...

COMĂNEANU *(același joc)*: Fericirea mea nesperată!... *(Vrea s-o ia în brațe.)* Mary!

MARIA *(punîndu-l la punct, cu un gest categoric și totuși tandru)*: Nu, te rog! Fără „dovezi" de astea care mie nu-mi pot dovedi nimic... Sau, cel mult, exact ceea ce n-aș vrea să-mi dovedească... Cred că avem lucruri mult mai importante de vorbit, după această mărturisire reciprocă.

COMĂNEANU: Spune!... Spune, iubito! Spune tot ce vrei! Sînt atît de fericit, de copleșit de fericire, că sînt de acord, dinainte, cu tot ce vei spune tu.

MARIA: În primul rînd, sînt convinsă că adineaori, cînd mi-ai spus atît de categoric că n-am talent, n-ai fost sincer.

COMĂNEANU: Recunosc!... Jur, sînt ferm convins că ai un mare, un excepțional talent. Ți-am spus însă contrariul, fiindcă nu vreau să te pierd... Fiindcă nu vreau să pleci de lîngă mine...

MARIA: Ar fi totuși o soluție ca să putem pleca amîndoi la București!

COMĂNEANU *(atent)*: Care, dragostea mea?

MARIA: Să-ți ceri transferul în Capitală. Bineînțeles, dacă reușesc eu la examen... Și, înainte de a pleca, ne căsătorim aici, în fabrică...

COMĂNEANU *(opărit, în primul moment, ca și cum i-ar fi turnat pe neașteptate o căldare cu apă fiartă în cap, își recapătă imediat calmul și stăpînirea de sine. Apoi dă replica pe tonul unui om „strivit" de vitregia vieții)*: Ah! Ce n-aș da, Mary, să-ți pot răspunde în clipa asta, așa cum îmi dictează inima și judecata. Da, da, primesc cu recunoștință amîndouă propunerile tale. Să ne căsătorim și să plecăm la București... Tu să faci teatru și eu inginer în altă fabrică. *(Pe un ton tragic, teatral.)* Din nenorocire însă, viața — viața asta cu legile ei absurde și vitrege — nu-mi dă deocamdată acest drept.

MARIA: Nu înțeleg ce vrei să spui.

COMĂNEANU *(macabru)*: Vreau să spun că eu nu pot pleca la București și nici nu mă pot căsători cu tine. Deocamdată. *(Silabisind.)* De-o-cam-dată, numai...

MARIA *(nedumerită)*: De ce?

COMĂNEANU *(același joc)*: Fiindcă sînt însurat și soția mea care — de doi ani de cînd ne-am despărțit — face și ar fi în stare să facă *orice*, ca să împiedice divorțul. Ea

locuiește în București. Și, în asemenea condițiuni, cred că îți dai seama că n-aș putea s-o înfrunt... să risc s-o dezlănțui. În primul rînd, pentru tine. Femeia asta e o fiară care nu menajează și nu respectă nimic... E în stare de orice, numai ca să se răzbune și să-mi facă rău. De aceea, acum doi ani cînd ne-am despărțit, am plecat din București și am venit aci la fabrică...

MARIA *(pe fața și în inima căreia, deși face toate eforturile ca să nu arate, mărturisirea lui Comăneanu a întipărit o adîncă tristețe)*: Și de cîți ani ești însurat cu ea?

COMĂNEANU: De cinci. De doi ani, însă, trăim despărțiți...

MARIA: Și, pînă acuma, de ce nu te-ai divorțat?

COMĂNEANU: Fiindcă mi-a spus că, în ziua cînd voi cere divorțul, mă ucide. Și e în stare s-o facă, așa cum o cunosc eu.

MARIA *(începe să presimtă pe adevăratul Comăneanu. Nu e însă deplin convinsă, dar se va convinge treptat, fără să se demaște, nici prin atitudinea ei, nici prin ton)*: Da, sigur. E un argument puternic. *(O pauză.)* Și atunci, cu „noi" cum rămîne? Ce soluție propui pentru „noi amîndoi"?

COMĂNEANU *(după o scurtă reflecție)*: E numai una singură.

MARIA: Care?

COMĂNEANU: Să nu pleci tu la București... Să rămîi aici. Și între timp, cu tine alături, o să am curajul să mă divorțez, cu orice risc, ca să ne putem căsători... Altă soluție nu văd și nici nu poate fi.

MARIA *(tot simplu, după o pauză în care a reflectat)*: Bine, Paul! O să mă mai gîndesc.

COMĂNEANU *(făcînd pe exuberantul)*: Maria! Maria mea scumpă!... Dragostea mea. *(Se aruncă teatral la picioarele ei, vrînd să-i cuprindă și să-i sărute genunchii.)* Cum să-ți mulțumesc? Cum să-ți mulțumesc? Cum?

MARIA *(dîndu-se înapoi, cu un gest de dezgust)*: În nici un caz așa! Ridică-te, te rog!

COMĂNEANU *(se ridică)*: Ai dreptate, iartă-mă... *(Degajează un pas, frecîndu-și perfid fruntea cu palmele.)*

MARIA: Dă-mi o țigară, dacă ești bun.

COMĂNEANU *(servind-o exagerat de afabil)*: Dar de cînd fumezi? *(Îi dă și foc.)*

MARIA: De astăzi!... E prima țigară pe care o fumez în viața mea. *(Tace, trage neabil un fum lung, în care se învăluie.)*

COMĂNEANU *(o privește exagerat de extaziat și totuși cu un zîmbet de mascul care a triumfat, o dată mai mult, față de o femeie pe care o simte învinsă)*: Ce frumoasă ești, Maria!

MARIA: Acuma, du-te, te rog. Vreau să rămîn singură...

COMĂNEANU *(cu un gest de supunere)*: Bine! Am plecat. *(O ia fericit spre ușă.)*

SUFLEȚEL *(a intrat, pe fumul ei și foarte surprins, chiar comic de surprins, se apropie de cei doi)*: Etè, mă! Dar de cînd te-ai apucat de tutun, drăguță?

MARIA *(mințind, pe tonul lui)*: O! Mai demult, drăguță.

SUFLEȚEL: Eu nu te-am văzut fumînd niciodată pînă acum, drăguță!

MARIA *(același joc)*: Fiindcă, pînă acum, n-am fumat niciodată în public, drăguță. Numai în particular... Dar acuma, de cînd sînt artistă *(spune cuvîntul cu un pic de amărăciune în subliniere)*, se schimbă chestia... *(Glumind, pe un fum amplu.)* M-am înfumurat. Fac și colaci!... *(O înecă fumul, vrînd să facă colaci.)*

SUFLEȚEL: Vezi să nu faci mai întîi o laringită tocmai acuma cînd, „ca artistă", ar trebui să-ți menajezi vocea. *(Schimbînd tonul.)* Știi că situația meciului s-a îmbunătățit pentru noi, în al doilea mitan. Trei la doi! După rușinea de la început, ai noștri și-au revenit din „vedetism" și acum joacă ca niște adevărați sportivi... Cu ochii la teren, nu la galerie.

MARIA: Ah, ce bine îmi pare! Cel puțin, dacă pierdem meciul, să-l pierdem onorabil! Ce-ar fi, Petrică, să-i batem?

COMĂNEANU *(privindu-și ceasul)*: Nu cred că mai avem timp... Mai sînt numai cîteva minute de joc.

SUFLEȚEL *(lui Comăneanu, pe un ton destul de sec)*: Apropo de meci, tovarășe Comăneanu!... Îți aduc la cunoștință că, începînd de azi, ai fost eliberat din sarcina de redactor sportiv al gazetei noastre de perete.

COMĂNEANU *(are o ușoară tresărire)*: Bine, tovarășe! Am luat act și îmi rezerv dreptul să mai discut cu forurile

noastre superioare... Atunci, Mary, după ce te gîndești, îmi dai un semn de viață. La revedere!

MARIA: Da, Paul. La revedere!

COMĂNEANU: Pe deseară, atunci. Da? *(Iese încîntat și grăbit.)*

SUFLEȚEL *(din tonul și „natura" replicilor schimbate între cei doi, înțelege că între ei este o situație nouă)*: Dar de cînd te tutuiești tu cu Comăneanu, așa de *(cu parapon)* per tu?

MARIA *(foarte simplu)*: Din timpul repetițiilor.

SUFLEȚEL: Nu știam că sînteți *chiar* atît de intimi...

MARIA: Și nici n-am fost *chiar* atît de intimi, pînă azi... *(Observînd figura lui Suflețel, peste consternarea căreia s-a așternut, dincolo de voința lui, o adîncă tentă de durere.)*

SUFLEȚEL: Și ce s-a întîmplat astăzi?

MARIA: Adineaori, tovarășul director mi-a făcut o propunere. O propunere care...

SUFLEȚEL *(care își dă seama — amărît — că „de ce îi era frică, n-a scăpat")*: O știu! Ți-a propus să pleci la București ca să faci teatru. Așa este?

MARIA *(mirată)*: De unde știi?

SUFLEȚEL: Aseară, după spectacol, am auzit, întîmplător, o discuție între toate vîrfurile noastre, în legătură cu tine.

MARIA: Și tu ce mă sfătuiești să fac? Tu ești prietenul meu, fratele meu, ești singurul om pe lume care poți să-mi dai un sfat sincer... Singurul!

SUFLEȚEL: Singurul după Comăneanu...

MARIA: Da, e adevărat că lui i-am cerut sfatul întîi. Dar numai fiindcă l-am întîlnit înaintea ta... El, însă, îmi e numai prieten... Tu îmi ești și tovarăș. Și asta pentru mine are o mare importanță, Petrică!... Cuvîntul unui tovarăș căruia îi ceri sfatul într-o problemă hotărîtoare pentru viața ta, are cu totul altă greutate și importanță decît simpla părere a unui prieten, pe care îl consulți numai ca atare.

SUFLEȚEL: Și Comăneanu ce te-a sfătuit, „numai ca atare"?

MARIA *(mințind ca să-l încerce)*: M-a sfătuit să plec. Să rup toate legăturile de aci și să-mi urmez numai vocația artistică...

SUFLEȚEL: Atunci, sînt absolut de acord cu el!... Pleacă, Maria! Și muncește pentru teatru, tot așa cum ai muncit și pentru fabrică... Și vei ajunge, nu se poate să nu ajungi, ceea ce credem cu toții.

MARIA: Asta e și dorința mea, Petrică... Și totuși, mi-e greu să rup așa, dintr-o dată, toate legăturile care mă trag înapoi, ca să rămîn aici.

SUFLEȚEL: Ce legături?

MARIA *(cu sinceritate)*: O, sînt atîtea, Petrică!... Atîtea! Dac-ai ști!

SUFLEȚEL: Care, Maria? Care?

MARIA: În primul rînd, chiar tu!

SUFLEȚEL *(are un „șoc" pe care îl stăpînește, marcîndu-l scenic, dar fără nici o exagerare lirică)*: Eu?

MARIA: Tu, tu! Crezi că îmi vine chiar atît de ușor, să mă despart de tine? De tine... *(Sufletel e emoționat, dar se stăpînește să arate.)* Și-apoi mai e și fabrica! Dar tovarășii?... Tovarășii mei care m-au iubit și m-au ajutat în muncă?... Și, pe urmă, mai sînt încă atîtea și atîtea altele. *(O pauză.)* Și alții... *(Rămîne pe gînduri.)*

SUFLEȚEL: Alții? Care „alții"?

MARIA *(căreia i-a scăpat vorba)*: De ce îți place ție, Petrică, să despici totdeauna firul în patru?... *(Cu oarecare enervare și duritate.)* În definitiv, poate că mai sînt și alții la care nu pot să nu mă gîndesc, înainte să pot lua o hotărîre... *(Alt ton, recules.)* Și uite, deși și tu, și tovarășul Comăneanu *(nu-i mai zice Paul acuma)* mă sfătuiți să plec, eu, totuși, sînt hotărîtă să rămîn...

SUFLEȚEL *(învingîndu-și bucuria pe care hotărîrea Mariei i-o provoacă, o privește atent, cu ochiul lui de mare îndrăgostit, căruia nu-i poate scăpa nimic)*: Vrei să rămîi? Adevărat?

MARIA: Da! În clipa asta chiar, m-am hotărît.

SUFLEȚEL: Nu-i adevărat! Hotărîrea ta era luată dinainte de a-mi cere mie sfatul.

MARIA: Ce vrei să spui?

SUFLEȚEL: Că te-ai schimbat, Maria!... *(Hotărît să dea cărțile pe față.)* Și știu și de ce!...

MARIA *(decisă și ea să nu mai ascundă nimic)*: De ce?

SUFLEȚEL: Pentru că ești îndrăgostită de Comăneanu... Și de-aia nu vrei să pleci... ca să nu te desparți de el. Asta e părerea mea sinceră.

MARIA *(simplu și sincer, așa cum va fi de-aci încolo)*: E adevărat, Petrică! Cred că îl iubesc!

SUFLEȚEL *(căutînd să-și domine — cît poate — pumnul pe care l-a primit direct în inimă și care l-a năucit, deși îl aștepta demult.)* Știam!...

MARIA *(după o pauză care s-a făcut)*: Și îmi pare rău, crede-mă! Foarte rău...

SUFLEȚEL: Și mie și mai rău...

MARIA: Ție? De ce?

SUFLEȚEL: Fiindcă tovarășul Comăneanu mie nu-mi place și nu mi-a plăcut din prima clipă, cînd a venit în fabrică...

MARIA: N-ai dreptate. Tovarășul Comăneanu e un inginer priceput, un om care își vede de treabă și care merge în ritm cu vremea.

SUFLEȚEL: Eu cred că vrea numai să *pară* că merge în ritmul vremii. Dar merge, totuși, tot cu vechii lui pași! Și nu prin mijlocul drumului, ci tot pe vechile lui poteci lăturalnice. Firește, asta e numai o simplă impresie a mea... *(O mică pauză.)* Nu știu dacă îți amintești că acum doi ani, cînd Comăneanu a fost mutat de la București la fabrica noastră, eu eram la Cadre...

MARIA: Da, și?

SUFLEȚEL: Și am putut să constat atunci, în dosarul lui, unele contraziceri și inexactități, care mi-au dat de gîndit. Fiindcă tovarășul Comăneanu a fost mutat din București aici, *la cerere*... Pînă la urmă, mutarea i-a fost aprobată numai pe „motive de sănătate", dovedind cu certificatele medicale, radiografii etc. că este bolnav de plămîni și i se recomandă aerul de munte.

MARIA: Și ce vezi tu suspect în asta? Deși, să-ți spun drept, tovarășul Comăneanu nu mi-a făcut niciodată impresia unui om bolnav și, mai ales, de plămîni! E viguros, sportiv, neobosit în muncă...

SUFLEȚEL: Și așa și este, într-adevăr. Comăneanu a mințit, certificatele lui de boală, de la dosar, sînt false și obținute ori prin fraudă, ori printr-o condamnabilă complezență a unor doctori prieteni.

MARIA: De unde știi?

SUFLEȚEL: Atît radiografiile, cît și examenul medical care i s-au făcut la cabinetul medical din fabrică, cînd s-a prezentat la post, arată limpede că e perfect sănătos.

MARIA: Și el ce-a spus, cînd a văzut rezultatele examenului medical de la noi?

SUFLEȚEL: Nu le cunoaște pe cele adevărate... L-am rugat pe medicul nostru să-i confirme diagnosticul cu care venise el din București.

MARIA: Cu ce scop?

SUFLEȚEL: Fiindcă mi-am pus întrebarea: de ce omul ăsta a ținut atît de mult să fie mutat în fabrica noastră, încît să meargă pînă la falsificare de acte?

MARIA: Să-ți spun eu, Petrică! *(Tare pe piață.)* A vrut să plece din București, să fugă, mai bine zis, numai pentru un singur motiv.

SUFLEȚEL: Care?

MARIA: Ca să scape de soția lui, de care nu e încă divorțat și care l-a amenințat că-l omoară, în ziua cînd va cere divorțul.

SUFLEȚEL: Mă surprinde ce-mi spui...

MARIA: De ce?

SUFLEȚEL: Fiindcă tovarășul Comăneanu nu e însurat și nici n-a fost, în viața lui.

MARIA *(izbită în plin, dar încercînd totuși, din feminitate și orgoliu, să ia lucrurile în glumă)*: Ei, asta e! Cum o să nu fie? Știu precis că este.

SUFLEȚEL: Și eu, la fel, că nu e... În toate actele lui, nici nu se pomenește despre așa ceva.

MARIA *(al cărei surîs se strepezește pe buze)*: Atunci, probabil că a făcut o glumă, cînd mi-a spus că e însurat.

SUFLEȚEL: Sau, pur și simplu, te-a mințit cu intenție...

MARIA: Nu văd de ce?

SUFLEȚEL: Minciunile au atîtea scopuri! În cazul lui, însă, minciuna mi se pare foarte simplă.

MARIA: Adică?

SUFLEȚEL: Cred că un om care minte că e însurat, o face pentru ca să nu mai poată fi luat, eventual, drept un candidat la altă însurătoare.

MARIA *(luptă spre a nu-și da pe față starea sufletească în care se află)*: Și-atunci?

SUFLEȚEL: Și atunci, părerea mea, iat-o! Comăneanu nu este omul pe care îl meriți și pentru care vrei să-ți sacrifici viitorul. *(Cu multă căldură și înțelegere pentru starea ei sufletească.)* Prima dragoste nu e niciodată ultima, Maria! Și-apoi, ți-am mai spus eu odată: „Sînt păsări care zboară spre marile chemări ale cerului, chiar dacă riscă să-și rupă vinele inimii." Și tu ești, acum, la fel ca una din aceste păsări... Rupe-ți vinele inimii și zboară spre marile chemări ale cerului nostru nou. Teatrul de azi, teatrul poporului muncitor, este și trebuie să fie o armă ascuțită de luptă. Și n-ai dreptul să dezertezi, tocmai acum cînd ai cinstea să fii chemată în primele ei rînduri. Și nici măcar să șovăi.

MARIA *(mișcată și răscolită de cuvintele lui Sufletel)*: Nu, nici nu șovăi, Petrică! Cum aș putea să șovăi?... *(Emoționată, după o scurtă pauză.)* Mă duc la tovarășul director să-i spun că plec la București. Chiar mîine! *(Pleacă repede.)*

(Sufletel, rămas singur, e copleșit de propria lui durere omenească. Scoate din buzunar filele manuscrisului la care a lucrat la începutul actului, le privește cu un surîs modest și le rupe în bucățele mici, pe care le aruncă în vînt ca pe un roi de fluturi morți, care se răspîndesc, ca atare, pe pardoseala clubului.)

AGHIONOAIEI *(care a intrat, foarte vesel, mai înainte ca acesta să-l observe)*: Știi că situația la meci s-a îndreptat bine de tot pentru noi?... Cînd am plecat eu, adineaori, a fost scorul trei la trei!...

SUFLEȚEL: Și de ce ai plecat, tocmai cînd era mai interesant?

AGHIONOAIEI: Fiindcă așa m-a bătut la cap Brabete ăsta cu cleampa lui oltenească, că m-au găsit toți dracii, cît îs eu de blajin de firea mea. *(Alt ton.)* Hai să te fac un șah, văd că ai terminat de scris poezia.

SUFLEȚEL *(privind melancolic fluturașii de hîrtie de pe jos)*: Da, e adevărat! Am terminat... Dar, nu te supăra, nu joc șah... Nu mai pot să mă concentrez la nimic...

AGHIONOAIEI: Înțeleg... Te-a năucit de cap inspirația. Dar, mă rog ție, *subiectul* merită? *(Apoi, după ce îl privește lung, cu dragoste aproape părintească.)* Tare bun băiat ești mata, măi, tovarășe Sufletel... *(Vrînd să schimbe*

vorba.) Și zici că nu vrei să te nimicesc la o partiduță de șăhețel? Îți dau un armăsar înainte!

SUFLEȚEL: Nu, acuma mi-e imposibil să joc. Sînt obosit că n-am dormit toată noaptea... Dar lasă că, începînd de mîine, o să ai ocazia să mă nimicești la șah în fiecare zi, în timpul liber... *(Surîde.)*

AGHIONOAIEI: Eu, ca să-ți spun drept, nici pe tine și nici pe alt tovarăș din fabrică nu vreau să-i bat la șah! Dar pe olteanul ăla de Brabete am cea mai cumplită ambiție să-l nimicesc într-așa fel, încît să recunoască el singur și cu voce tare că mănîncă moare de curechi, atunci cînd i-o da nevasta zeamă de varză la masă. *(Sufletel, surîzînd, o ia spre ieșire.)* Da, încotro te duci?

SUFLEȚEL *(în gîndurile lui)*: Nu știu nici eu... *(Își revine.)* Adică, mă duc pînă acasă. Am lipsit toată noaptea și proprietăreasa mea trebuie să fie foarte neliniștită.

AGHIONOAIEI: Hai că plec și eu. Singur nu pot să joc șah.

(Ies împreună și scena rămîne o clipă goală.)

MARIA *(intră împreună cu Comăneanu)*: Uite! Nu mai e nimeni aici. Putem să stăm de vorbă în liniște... Ia loc. *(Îi indică un scaun.)*

COMĂNEANU *(oarecum agasat)*: Dar n-are nici un sens, draga mea, să stăm de vorbă aici, unde poate să vie oricînd cineva care să ne deranjeze... Cel mai bun lucru era să fi mers acasă la mine... cum am spus eu.

MARIA: Erau riscuri pentru amîndoi, în cazul cînd m-ar fi văzut cineva intrînd la tine acasă.

COMĂNEANU *(același joc)*: Ce riscuri? Care riscuri? Din moment ce mîine toată lumea va afla că sîntem *ca și* logodiți, *ca și* căsătoriți, nu mai există nici un fel de risc. Ce, n-avem dreptul să intrăm împreună în casa noastră viitoare? *(Pe un ton conform replicii care urmează.)* Să știi că mă simt foarte jignit de refuzul tău! Spune mai bine că n-ai vrut să vii la mine, și gata.

MARIA: Da! N-am vrut să vin.

COMĂNEANU: De ce?

MARIA: Fiindcă, situația noastră nu mai este, în acest moment, cea pe care o știai adineaori, cînd ne-am despărțit.

COMĂNEANU *(atent și alarmat)*: Dar ce s-a întîmplat? Ce vrei să spui?

MARIA: M-am gîndit și, în concluzie, am comunicat tovarășului director că mîine plec la București...

COMĂNEANU *(oprit, fără să-i vie să creadă)*: Sper că vrei să faci o glumă. *(Rîde ca prostul.)* Ce, ești nebună?

MARIA: Din contră, abia acum mi-am venit în minți.

COMĂNEANU: Și-atunci, cu noi cum rămîne?...

MARIA *(privindu-l drept în ochi)*: Așa cum ți-am propus la început.

COMĂNEANU: Adică?

MARIA: Eu plec la București ca să mă înscriu și să mă pregătesc pentru examen. În timpul ăsta, îți ceri mutarea pe care, desigur, o s-o obții, cu aceleași mijloace cu care ți-ai obținut-o și de la București aici... Mai ales că acuma, după doi ani de aer de munte, cred că ți-ai vindecat complet plămînii, și clima Capitalei n-o să-ți mai facă rău...

COMĂNEANU *(surprins, alarmat, se stăpînește totuși și se face că nu a înțeles ironia)*: Bine, dar eu ți-am explicat adineaori că am motive capitale...

MARIA: E ultimul meu cuvînt! *(Îl privește drept.)*

COMĂNEANU *(care, cu rutina lui, dîndu-și seama că Maria nu mai poate fi convinsă — prin nici o sistemă — să-și schimbe poziția, schimbă el, complet, atitudinea și tonul, făcînd pe supusul și pe dărîmatul de soartă)*: Bine, dragoste! Dacă așa vrei și așa ai hotărît tu, eu mă supun, cu riscul de a nărui, într-o clipă, fericirea unică pe care mi-o visasem pentru tot restul vieții mele... *(Patetic și cu falsă emoție.)* Așa că, du-te, Mary! Du-te visul meu de pe urmă și cel mai drag din toate! *(Înecîndu-se cu lacrimile pe care le forțează, dar care nu-i ies încă.)* Du-te, fără să te mai uiți înapoi, pe drumul pe care te cheamă viitorul... Să nu uiți însă, un singur lucru!... Atît îți cer! Că n-am iubit niciodată pe nimeni, așa cum te-am iubit și te iubesc pe tine... *(Podidit de emoție și cu lacrimile care, în sfîrșit, i-au venit și pe care le tamponează cu batista de la piept, „dărîmat" complet sufletește.)* Atît am avut de spus. *(Face cîțiva pași spre ieșire, clătinîndu-se ca un om beat. Apoi se reculege și se oprește din drum. Își mai șterge ochii o*

dată, mai sumar, prefăcîndu-se că face eforturi ca să-și ia aerul și tonul lui obișnuit. Își pune batista la loc, avînd grijă să-i învolbureze cu cîteva bobîrnace colțurile mototolite și se apropie din nou de Maria, care — în tot timpul tiradei lui Comăneanu — s-a convins definitiv de nesinceritatea lui.) Adică nu! Aș mai vrea să-ți spun ceva!... *(Văzînd atitudinea Mariei și aerul ei, care i se pare ostil.)* Bineînțeles, dacă îmi dai voie... Și dacă te mai interesează, ceea ce vreau să spun.

MARIA *(stăpînă pe ea și foarte calmă, deși cu un pic de ironie)*: Spune! Mă interesează tot ce ai mai putea să-mi spui...

COMĂNEANU *(care urmărește „un plan al lui", pe care l-a trasat rapid, văzînd că pierde definitiv pe Maria, la care nu vrea să renunțe)*: Fii liniștită! Nu mai e și nu mai poate fi vorba de dragostea mea! E vorba de unele lucruri practice.

MARIA: Care anume?

COMĂNEANU: Pe cît știu, tu n-ai nici un fel de rudă sau de cunoștință în București...

MARIA: Nu! N-am pe nimeni!

COMĂNEANU: Tocmai... Ți-am vorbit de mătușa mea, Adalgiza Ciripeanu...

MARIA: Da, parcă...

COMĂNEANU: O să-ți dau o scrisoare și de la gară te duci direct la ea, ca la tine acasă. Te asigur că te va primi cu cea mai mare dragoste și bunăvoință... Îi voi scrie să-ți dea camera mea... în care mi-am trăit o parte din viață.

MARIA: Îți mulțumesc, dar...

COMĂNEANU: Te asigur că o să te simți foarte bine, la tanti Gizi!

MARIA: Nici nu mă îndoiesc, însă...

COMĂNEANU: La început ea poate să-ți fie de mare folos... Dă lecții particulare de teatru și are cunoștințe și relații...

MARIA: Da, dar eu nu mă duc să fac teatru cu relațiile nimănui. Mulțumesc pentru grija pe care mi-o porți...

COMĂNEANU: La București tot trebuie să locuiești undeva, nu? Și-atunci, de ce să nu locuiești într-o casă comodă, luxoasă, în loc să stai în cine știe ce magherniță, pe care o s-o găsești în te miri ce margine a Capitalei.

MARIA: Îți mulțumesc încă o dată, dar... *(Cu un gest de oboseală, fără replică.)* Iartă-mă, te rog, dar nu mai pot să te urmăresc. Sînt foarte ostenită. *(Își strînge tîmplele în palme și cu un ton aspru aproape brutal.)* Vreau să mă mișc puțin, să respir! *(Iese repede.)*

COMĂNEANU *(jignit adînc, privește puțin după ea, mușcîndu-și buzele a necaz, apoi se înalță din el însuși, țanțoș și trufaș, își potrivește faldurile batistei de la piept și zice, spărgînd vorbele printre dinți, ca pe niște semințe de floarea-soarelui)*: Și, totuși, să nu crezi că o să-mi scapi din mînă, fetițo! Nu mă cunoști bine! *(O pauză, urmată de un surîs rău.)* Vorbim noi acolo, la București, la tanti Gizi! *(Se așază la o masă, scoate stiloul, plic și hîrtie din portofel și începe să scrie.)*

(Sufletel intră, după cîteva clipe, cu un plic în mînă. Se așază la altă masă — cît mai departe de Comăneanu, care nu-l vede — și începe să scrie și el. O pauză mică, în timpul căreia cei doi scriu.)

DIMIU *(intră, căutînd pe cineva, din ochi)*: Mă ierți că te întrerup din scris, tovarășe inginer.

COMĂNEANU *(ridicînd surprins ochii)*: Nu face nimic, tovarășe director.

DIMIU: Tovarășa Panait n-a fost pe-aici?

(Sufletel se întrerupe din scris și ciulește discret urechea.)

COMĂNEANU: Ba da!... A plecat acum cîteva minute.

DIMIU: Și nu știi cumva unde s-a dus?

COMĂNEANU *(ușor ironic)*: Zicea că se duce să ia aer... De cînd cu succesul de-aseară, a început să-și ia aere... *(Rîde.)*

SUFLEȚEL: Păi dacă ea a spus că se duce să ia aer, la singular, de ce faci dumneata aerul la plural? Una e aer și alta aere...

COMĂNEANU *(observîndu-l abia acum)*: Aaa! Aici erai? Am glumit, tovarășe Sufletel. Văd însă că — de îndată ce e vorba de tovarășa Panait — nu mai poate nimeni să respire din cauza dumitale. *(Rîde ușor.)*

SUFLEȚEL: Cine nu mai poate să respire, n-are decît să ofteze!... Că oftatul e o respirație mult mai adîncă și intră aer mai mult... *(Se reapucă de scris.)*

DIMIU *(ca să curme „polemica" dintre cei doi)*: Știi, tovarășe Comăneanu, că tovarășa Panait pleacă la București ca să se prezinte la Institutul de teatru?

COMĂNEANU: Mi-a spus. Dealtminteri, i-am spus-o și eu, adineaori, cînd mi-a cerut sfatul și am îndemnat-o, din toate puterile, să nu șovăie.

DIMIU: Nici nu se putea altfel, avînd în vedere că dumneata ești cel care i-a valorificat talentul. Și noi îți mulțumim.

(Sufletel ascultă tot, prefăcîndu-se că nu aude nimic. Și crapă.)

COMĂNEANU *(modest)*: O! Cînd găsești o monedă de aur în noroi, e foarte ușor s-o ștergi cu batista, ca s-o faci să strălucească în adevărata ei valoare.

SUFLEȚEL: Și în ce noroi ai găsit dumneata moneda asta, tovarășe Comăneanu?

COMĂNEANU *(cu un gest de plictiseală și de refuz de a angaja o discuție cu Sufletel, pe acest subiect)*: Asta a fost o simplă imagine, tovarășe Sufletel. Iar dumneata, ca *poet*, trebuie s-o înțelegi ca atare. *(Apoi lui Dimiu, repede, ca să nu-i dea răgaz de răspuns lui Sufletel.)* Și cînd pleacă tovarășa Panait la București?

DIMIU: Mîine...

COMĂNEANU: Atunci cred că o să călătorim împreună. *(Sufletel devine și mai atent.)* Adineaori am primit o telegramă urgentă. *(Se face că vrea s-o scoată din buzunar, dar n-o scoate.)* Sora mamei a avut un atac de congestie cerebrală, și tocmai vream să viu să te rog să-mi aprobi o permisie de trei zile. Dacă moare, nici n-are cine s-o îngroape.

DIMIU: Bine, tovarășe Comăneanu. Faci o cerere în care arăți cazul, la care anexezi telegrama...

COMĂNEANU: Da, da, sigur...

DIMIU: Și vii cu ea la mine să ți-o aprob. Mă găsești în birou. Noroc... *(Lui Sufletel.)* Noroc!

COMĂNEANU și SUFLEȚEL *(fiecare de la locul lui)*: Noroc!

(Dimiu iese. Cei doi reîncep să scrie scrisorile respective, cu „mutre" diferite. A lui Comăneanu surîzătoare și atotputernică, și a lui Sufletel modestă și muncită de gînduri. O pauză, în timpul căreia cei doi se privesc pe rînd, cu atitudini comice de spionaj reciproc, pînă cînd privirile lor se întîlnesc, din eroare

de calcul. Atunci, amîndoi jenați, se cufundă și mai comic în manuscrisele respective.)

MARIA *(intră. Are din nou aerul ei obișnuit)*: Tot aici, tovarășe Comăneanu?

COMĂNEANU: Da!... Tocmai am terminat scrisoarea pentru mătușa mea... *(Împăturește scrisoarea și o pune în plic.)* Poftim!... *(Luîndu-și un aer „prăbușit".)* Și, cu asta, misiunea mea s-a terminat... *(Îi dă scrisoarea.)*

MARIA: Mulțumesc... *(Rămîne nedumerită, cu plicul în mînă.)*

COMĂNEANU *(cu solemnitate gentlemenească)*: La revedere! *(Iese demn și fără nici o ezitare.)*

SUFLEȚEL *(care nu i-a pierdut din ochi)*: Minte. „Misiunea" lui nu numai că nu s-a terminat, dar de-abia începe în sinea lui.

MARIA *(apropiindu-se de masa lui)*: Ce vrei să spui, Petrică? *(E foarte departe de tot ceea ce i se întîmplă.)*

SUFLEȚEL: Mîine pleacă cu tine la București. A mințit pe tovarășul director că mătușe-sa e pe moarte, ca să-și ia concediu și să plece odată cu tine. Dar n-a găsit telegrama în buzunar... Deci e foarte limpede...

MARIA *(se așază pe un scaun, lîngă el)*: Ce e foarte limpede, Petrică? *(Îl întreabă, numai ca să nu tacă. În fond, în clipa asta, se află într-o totală criză de lehamite de toate.)*

SUFLEȚEL *(se ridică)*: Că omul ăsta nu vrea să renunțe cu nici un chip la tine. După ce și-a dat seama că te-a pierdut *aci*, unde tu erai între ai tăi, și-a pus în gînd să te recucerească *acolo*, unde el e între ai lui... S-a ambiționat să nu piardă partida. Tocmai el, „cuceritorul de meserie"... Și-atunci a inventat telegrama.

MARIA: Nu văd cu ce scop?

SUFLEȚEL: Cum cu ce scop? Cu scopul de a și-l atinge pe al lui... Acolo, la București, Comăneanu e tare. E în mediul său. El are totul de partea lui, și tu n-ai nimic. Ești singură, străină...

MARIA: Dar sînt totuși eu, Petrică! Oricînd și oriunde... Tu nu trebuie să uiți asta nici o clipă, după cum nu pot să uit nici eu...

SUFLEȚEL: Da. Dar e vorba de un om pe care îl iubești...

MARIA *(foarte simplu și explicit, fără nici un fel de retorism în replică)*: Pe care „am crezut" că-l iubesc, dar care nu mai există de-acum încolo pentru mine. Și-așa va fi, pentru că așa vreau...

SUFLEȚEL: Maria! *(Are un gest aproape de fervoare.)*

MARIA *(cîlînd)*: „Sînt păsări care zboară spre marile chemări ale cerului, chiar dacă știu că își rup vinele inimii". Tu mi-ai spus-o! Și, recunosc, ai avut dreptate...

SUFLEȚEL *(ușurat ca și cum i s-ar fi luat o piatră de moară de pe inimă)*: Îți mulțumesc, Maria! *(Și mai tare.)* Acum *pot* să pleci cu inima ușurată. Adică, poți să pleci... *(Luînd scrisoarea de pe masă.)* Și uite! Aici ai o scrisoare pentru tușa Anicuța. *(Observînd nedumerirea de pe fața Mariei.)* Tușa Anica Grecu, sora mamei... Fostă cabinieră treizeci de ani la mai toate teatrele și, actualmente, la Teatrul Național. I-am scris să te ia în gazdă la ea... Și n-o să-ți fie numai gazdă. O să-ți fie ca o mamă... *(Îi dă scrisoarea.)* E drept, stă ea cam la periferie, dar e așa de frumos acolo unde stă!... Și sub vișinul din grădiniță — că unul are cu toții — am scris primele mele versuri.. *(E foarte emoționat.)*

MARIA: Alea pe care mi le-ai trimis de la București, după ce ai fost operat de apendicită?

SUFLEȚEL: Da, alea!

MARIA: Îți mulțumesc, Petrică... *(Acum, în fiecare mînă, are cîte o scrisoare de „recomandație", pentru viața ei viitoare. Le cîntărește, privindu-le pe amîndouă, alternativ, cu priviri deosebite. Pe a lui Sufletel cu tandrețe și pe a lui Comăneanu cu sprîncenele încruntate.)*

SUFLEȚEL *(care nu își mai poate stăpîni emoția)*: Eu îîî... acumaaa... te las... Mă duc pînă acasă să-mi liniștesc proprietăreasa... Șiii...

MARIA: Șiii, diseară, ne vedem la cantină! Da?

SUFLEȚEL: Da...

MARIA: Că mai avem atîtea de vorbit...

SUFLEȚEL *(ștergînd-o, mai mult decît plecînd)*: Tu, poate! Că eu nu mai am nimic de spus. *(Iese repede.)*

MARIA *(rămasă singură, privește scrisorile, apoi se așază la masa unde a stat Comăneanu și scoate din plic prima scrisoare a acestuia. Începe s-o citească rar, descifrînd cu greu scrisul)*: *„Scumpă tanti Gizi. Anexat îți trimit o fată delicioasă, care vine să facă teatru la București. Ți-o încredințez ca pe o bijuterie de preț, ție, care știu că ești o mare expertă în pietre prețioase. Dă-i odaia mea și ajut-o, te rog, cu marea ta competență, în cariera pe care o începe. Toate cheltuielile aferente mă privesc pe mine, exclusiv. E o floare rară pe care o încredințez marelui vas de Sèvres, care este inima ta." (Pune încruntată scrisoarea pe masă și o desface pe a lui Sufletel. Citește.) „Sărut mîna, tușă Anicuța! Prezentatoarea, tovarășa Maria Panait, de care ți-am mai vorbit, e trimeasă la București ca să facă teatru. Te rog s-o iei în gazdă la dumneata și s-o socotești ca pe copilul dumitale, așa cum, totdeauna, m-ai socotit și pe mine. Tovarășa Panait îți va plăti tot și sînt sigur că vă veți înțelege bine amîndouă. În dorința de a te revedea cît de curînd, te rog să primești respectuoasele mele sărutări de mîini. Al dumitale nepot, Petre." (Maria pune ambele scrisori, la loc, în plicuri și rămîne pe gîndurile ei de circumstanță, ca într-un fel de cumpănă.)*

DIMIU *(intră, pe jocul ei de scenă)*: Bine că dau de dumneata, tovarășă Panait... S-a aranjat tot. Mîine de dimineață pleci...

MARIA: Eu sînt gata de-acum!... *(Cu un surîs, spre cele două plicuri.)* Și, deși n-am fost niciodată la București, mi-am și găsit gazdă.

DIMIU: Nu, tovarășă Maria! N-ai nevoie de nici un fel de gazdă. Am luat noi toate măsurile. Deocamdată, tragi la căminul „1 Mai", unde vei lua și masa...

MARIA: Mulțumesc, tovarășe director! Și sper că într-o zi voi putea să vă achit cu dobîndă poliţele pe care acum le semnați în alb pentru mine... *(Ia cele două scrisori și le vîră în sîn.)*

DIMIU: Atunci, sîntem înțeleși, tovarășă Panait. Îți faci toate pregătirile și mîine, la zece dimineața, pleci.., *(Iese.)* Noroc, tovarășă!

MARIA: Bine, tovarășe director. Voi fi gata... *(Intră imediat Comăneanu. Aproape brutal și fără să-l lase să deschidă gura.)* Domnule Comăneanu, nu vreau să pleci odată cu mine la București.

COMĂNEANU *(cu un surîs de om sigur pe el)*: Nu mă poți împiedica să plec cu același tren... Mai ales că nu e altul dimineața...

MARIA: Te rog să renunți la această plecare.

COMĂNEANU: Și cine o s-o îngrijească pe tanti Gizi? Cine o s-o îngroape, dacă moare?

MARIA: Minți... Mătușa dumitale nu e bolnavă și telegrama ai inventat-o. Dovadă că mi-ai dat scrisoare pentru ea.

COMĂNEANU: Și dac-ar fi așa? Ce poate însemna asta, mai mult decît o dovadă în plus că te iubesc...

MARIA: Dar eu nu te mai iubesc!

COMĂNEANU: Vorbe, Mary! Vorbe suflate de caraghiosul ăla de Sufletel!... Cînd iubești la patru după-amiază, e imposibil să nu mai iubești și la cinci după-prînz. Dragostea se vindecă cu anii, fetița mea. Nu cu orele!...

MARIA: Depinde de cine iubește. Și pe cine iubește.

COMĂNEANU: Nu depinde de nimeni și de nimic. Te înșeli. Dragostea depinde numai de ea însăși și de legile ei, fixe și eterne, sub puterea cărora trebuie să ne plecăm, chiar peste voința noastră. Așa că...

MARIA: Așa că... dacă nu renunți să pleci mîine odată cu mine, îmi amîn plecarea eu, pînă te întorci dumneata de la înmormîntare.

COMĂNEANU *(cinic și crezîndu-se încă tare pe piață. Rîzînd)*: Nu mi-aș fi închipuit niciodată că mă iubești atît de mult. Jur!

MARIA: Și eu jur că nu mi-aș fi închipuit niciodată că te iubeam atît de puțin... *(Pe alt ton, scoțînd scrisoarea și întinzîndu-i-o.)* Cît privește scrisoarea pe care mi-ai dat-o pentru mătușa dumitale, nu-mi poate fi de folos. Ce-ar face soția dumitale, dacă ar afla că ai venit odată cu mine în București și m-ai găzduit tocmai la „tanti Gizi"? Cred că te-ar azvîrli în aer, cu dinamită. Mai ales, fioroasă cum e...

COMĂNEANU *(tace o clipă, apoi cinic)*: Am înțeles! Minciunile lui Sufletel își dau roadele...

MARIA: De ce ale lui? Ale dumitale... Să știi că totdeauna am urît oamenii lași și am disprețuit tîlharii de suflete. Și, cu acestea spuse, cred că nu mai avem să ne spunem nimic... Poftim scrisoarea. *(I-o întinde din nou.)*

COMĂNEANU: Nu-mi mai aparține... Fă ce vrei cu ea...

MARIA: Adică ceea ce trebuia să fac din prima clipă cînd mi-ai dat-o. *(Rupe scrisoarea și, aruncîndu-i bucățelele în nas, iese.)*

COMĂNEANU *(rămîne o clipă încremenit, sub ofensă)*: Bine, tovarășe Sufletel! De-ăștia mi-ai fost? Biiineee. *(Se apleacă și începe să strîngă hîrtiuțele de pe jos.)*

DIMIU *(intră, după o mică pauză și e surprins cînd îl vede pe Comăneanu, aproape în patru labe, adunînd hîrtioarele)*: Dar ce-ai pierdut, tovarășe Comăneanu?

COMĂNEANU *(dezagreabil surprins că a fost găsit în asemenea poziție, se ridică, renunțînd să mai adune și restul hîrtiilor)*: Nimic important, tovarășe director... Am rupt din greșeală o însemnare, care îmi era utilă pentru viitor...

DIMIU: Știam că te-am lăsat aici și am venit fiindcă am să-ți comunic două vești. Din păcate, una neplăcută pentru dumneata, dar, în schimb, alta foarte măgulitoare pentru fabrica noastră, deci și pentru dumneata.

COMĂNEANU: Să-ncepem întîi cu cea neplăcută...

DIMIU: Adineaori, mi s-a comunicat de la regiune, că mîine vom avea o inspecție la fabrică.

COMĂNEANU: Asta nu poate decît să ne bucure, fiindcă, din toate punctele de vedere, stăm foarte bine.

DIMIU: Știu. Însă prezența dumitale la fabrică este absolut necesară în asemenea împrejurare și, deci, nu poți pleca mîine la București, așa cum îți făgăduisem...

COMĂNEANU *(cu falsă bravură)*: Nu e nimic. Datoria, înainte de toate.

DIMIU: Marți sau miercuri, cînd se va termina inspecția, vei putea pleca la București. Îmi pare rău că s-a întîmplat așa, dar...

COMĂNEANU: Nici nu se pune problema, tovarășe director. Dumneata mă cunoști destul, cred, și știi că, atunci cînd e vorba de interesele fabricii, nu există pentru mine absolut nimic dincolo de ele... Nici chiar moartea unicei mele rude...

DIMIU: Știu, tovarășe Comăneanu. *(Schimbînd tonul oarecum oficial de pînă acum, cu unul de om mulțumit, încîntat, fericit aproape.)* Și-acuma, să-ți spun și vestea cea bună...

COMĂNEANU *(încercînd să-şi facă o figură interesantă şi „fericită", mai dinainte)*: Da... Abia aştept.

DIMIU: Mi s-a telefonat din Capitală că unul din muncitorii noştri a luat premiul întîi la concursul de poezie organizat de revista *Viaţa românească*, pentru promovarea tinerelor talente... La *Viaţa românească!* Îţi dai dumneata seama ce-nseamnă asta? Şi premiul întîi? Pentru fabrica noastră e o mare cinste... E chiar un triumf!

COMĂNEANU *(prefăcîndu-se de aceeaşi părere cu Dimiu deşi lui îi arde de cu totul altele)*: Fără discuţie, tovarăşe director! Şi cine e „fericitul"?

DIMIU: Ghici...

COMĂNEANU *(încurcat şi departe de realitate)*: Păiii... la noi în fabrică, pe cît ştiu, nu prea se află nimenea care să aibă un talent literar atît de mare, încît să...

DIMIU: Şi totuşi este unul, dar nu l-am ştiut noi. *(Aşteaptă pe Comăneanu să ghicească despre cine e vorba.)*

COMĂNEANU *(prefăcîndu-se că se gîndeşte atent)*: Şi, totuşi, nu prea văd cine ar putea să fie?...

DIMIU *(triumfător)*: Tovarăşul Petre Sufleţel!

COMĂNEANU *(lovit cu leuca în moalele capului)*: Petre Sufleţel? *(Căutînd să-şi ia un ton normal.)* E, uite, să-ţi spun drept, numai la el nu m-am gîndit, deşi ştiam că are unele înclinaţii literare...

DIMIU: Şi, culmea e, n-a spus nimănui că a participat la concurs. Nici chiar tovarăşei Maria Panait, care îi e mai mult decît o soră... A făcut tot, în secret...

COMĂNEANU *(fără să-şi poată stăpîni replica şi paraponul pe care îl pune în ea)*: Aşa e el, tovarăşe director. Toate le face pe dedesubt şi de-aia triumfă, întotdeauna, la suprafaţă.

DIMIU: Nu ştiu cum le face, dar văd că le face pe toate bine. Şi pe cele de dedesubt şi pe cele de la lumina zilei... Mîine trebuie să plece la Bucureşti, fiindcă, marţi, i se înmînează premiul în cadrul unei festivităţi oficiale... *(Mîndru.)* Prin urmare, mîine, fabrica noastră trimite în Capitală o viitoare artistă dramatică şi un poet necunoscut. Şi amîndoi proveniţi dintre noi, dintre muncitori...

COMĂNEANU Într-adevăr, e un mare succes şi pentru ei şi pentru noi.

DIMIU: Sînt curios ce mutră o să facă tovarăşul Sufleţel, cînd o afla?

COMĂNEANU: Nu ştie încă?

DIMIU: Nu! I-am trimis vorbă acasă, să vie imediat.

COMĂNEANU: Mă bucur din toată inima, tovarăşe director.

DIMIU: Dar eu? Parcă aş fi reuşit eu la concurs, deşi n-am scris un vers în viaţa mea. *(Dinspre strada care trece prin faţa fabricii, începe să se audă, crescînd treptat, rumoare, cîntece etc. Cei doi ciulesc simultan urechile.)* Ce-o fi? *(Ascultă un timp mic zgomotul entuziast care se apropie.)*

COMĂNEANU: Probabil că s-a terminat meciul şi tovarăşii noştri se-ntorc spre casă cîntînd...

DIMIU: Păi eu cred că faţă de rezultatul meciului, în loc să cînte, ar trebui mai repede să fluiere a pagubă...

COMĂNEANU *(cu un surîs de circumstanţă)*: Mai cîntă omul şi de supărare, tovarăşe director. După cum, unii, plîng de bucurie...

MARIA *(intră, entuziasmată şi în fugă aproape)*: Succes! Succes mare, tovarăşe director! I-am bătut...

DIMIU *(care, ca şi Comăneanu, rămîne „interzis")*: Am cîştigat noi meciul?...

MARIA: În ultimul minut, după ce egalasem cu trei la trei, Goblea a şutat de la centru direct în poartă şi a marcat... victoria.

SUFLEŢEL *(intră, cu o mutră alarmată. Se cunoaşte că a venit în fugă)*: M-aţi chemat, tovarăşe director?

DIMIU *(care străluceşte de bucurie, de parcă-ar fi dat cu lac pe faţă)*: Da, tovarăşe Sufleţel... Şi îmi pare bine că e şi tovarăşa Maria de faţă, ca să audă, cu o clipă mai devreme, vestea pe care am să ţi-o comunic. *(Maria şi Sufleţel aşteaptă foarte curioşi şi atenţi. Comăneanu care ştie, surîde superior.)* Tovarăşe Sufleţel, dumneata ai participat la concursul de poezie organizat de revista *Viaţa românească?*

SUFLEŢEL *(jenat că e dat în vileag)*: Da, tovarăşe director! Am trimis şi eu un poem... aşa... ca o modestă încercare literară... La un noroc...

DIMIU: Da? È, află că ai obţinut premiul întîi, tovarăşe Sufleţel, cu această „modestă" încercare literară. Şi nu la un noroc. Şi atît în numele meu personal, cît

și al tuturor tovarășilor din fabrica noastră, te rog să primești cele mai calde și sincere felicitări. *(Îi strînge mîna.)*

SUFLEȚEL *(e copleșit de emoție și întinde mîna alături de mîna lui Dimiu, fără intenția de a face un gag comic)*: Eu, tovarășe director? Eu? Nu-mi vine să cred... Eu? Premiul întîi?... Eu, care nici măcar la o mențiune nu mă așteptam? Trebuie să fie o eroare!...

DIMIU: Nu e nici eroare. Mîine pleci la București, fiindcă, poimîine, trebuie să te prezinți și să-ți primești premiul, în cadrul festivității oficiale, în care se decerne.

SUFLEȚEL *(pe care, dincolo de premiu, îl interesează în prim plan plecarea de „mîine")*: *Mîine?* Plec eu, mîine, la București? *(Îndreaptă discret ochii spre Maria, care — de cînd a aflat despre premiul lui — parcă a rămas în afară de cei prezenți.)*

DIMIU: Sigur! Altminteri nu poți ajunge la timp pentru solemnitate... Pleci odată cu tovarășa Maria...

SUFLEȚEL: Și cu tovarășul Comăneanu, mi se pare...

DIMIU: Nu. Tovarășul Comăneanu nu mai poate pleca mîine, fiind reținut la fabrică în interes de serviciu.

(Maria se însenînează. Sufletel la fel.)

MARIA: Atunci... plecăm numai amîndoi, Petre. Numai noi doi... *(Se apropie de el și cu un gest candid îi ia mîna și i-o strînge.)*

COMĂNEANU *(care a observat tot „jocul")*: Și eu, urîndu-vă din toată inima succes la amîndoi, îmi cer iertare că trebuie să plec. *(Își privește ceasul.)* Am dat un aviz telefonic pentru București, ca să mă interesez de soarta mătușii mele... La revedere! *(O ia spre ușă.)*

DIMIU: Merg și eu cu dumneata, tovarășe inginer... Mai avem cîte ceva de vorbit în legătură cu inspecția de mîine...

COMĂNEANU *(făcîndu-i loc)*: Totdeauna la dispoziție...

DIMIU *(cedîndu-i locul oferit)*: După dumneata... Să respectăm vîrsta!

(Ies amîndoi, Dimiu urmînd pe Comăneanu.)

MARIA *(fericită și în același timp puțin jignită că Petre nu i-a spus nimic în legătură cu participarea lui la con-*

curs, îi strînge din nou mîinile. Mai cald, mai apăsat): Petre! Plecăm amîndoi, Petre!...

SUFLEȚEL *(neștiind cum să-și ascundă emoția, care l-a copleșit)*: Mă rog! Mai întîi să ne vedem în tren și pe urmă om vedea noi dacă am plecat.

MARIA: Și mie de ce nu mi-ai spus că ai luat parte la concurs?

SUFLEȚEL *(sincer)*: Fiindcă eram sigur că n-o să reușesc și nu vream să mă fac de rîs în ochii tăi!

MARIA: Cum? Tu nu ai încredere în tine?

SUFLEȚEL: Eu? În mine „personal" am o încredere oarbă. N-aveam însă destulă încredere în versurile mele.

MARIA: De ce?

SUFLEȚEL *(foarte serios)*: Tocmai pentru că credeam prea mult în ele... *(Vrînd să-i explice foarte clar ideea.)* Nu știu dacă mă înțelegi...

MARIA: Nu, nu te înțeleg deloc, dar știu că sînt foarte fericită, fiindcă primii mei pași, în noua mea viață, îi voi face tot alături de tine, Petre. Fratele și tovarășul meu! *(Cu un gest de o mare puritate, îi ia capul în mîini și îl sărută pe ambii obraji, tocmai în clipa cînd, în ușă, apar Aghionoaiei și cu Brabete, gesticulînd, ca doi oameni care sînt în continuarea unei certe, asupra căreia nu poate exista nici o posibilitate de împăcare.)*

AGHIONOAIEI *(observînd primul că Maria sărută pe Sufletel, se oprește în prag, reținînd cu mîna pe Brabete, care îl urmează și care se oprește și el, la semnul făcut cu ochiul și cu cotul)*: Na, na, na!... Picarăm prost, tovarășe Brabete. Taman la momentul cel mai nepotrivit.

BRABETE: Păi, vezi, dacă ești încăpățînat? Ți-am spus să mergem la bufet la „Prahova" și să ne certăm liniștiți acolo... Dar 'mneata nu și nu. Să mergem la club! Că dè, mata ești moldovean și te tragi din zimbri. Tot d-ăi cu capul gros și mare cît banița.

AGHIONOAIEI: Apăi, eu zic că n-a fi cazul să ne ocupăm de șeptelul pe care l-a avut fiecare din noi în istorie... Că dacă la noi, la moldoveni, a fost numai zimbri, precum zici, apoi, la voi, la olteni, știe o lume întreagă c-a fost numai catîri. Așa că, să nu mai intrăm în intimități...

MARIA *(în timpul replicilor celor doi, fără să socotească că a fost surprinsă asupra unui fapt „ilicit", s-a depărtat de Sufletel, tot așa de firesc cum se apropiase, cînd l-a sărutat)*: È, tovarășe Brabete? Ce zici de rezultatul meciului?...

AGHIONOAIEI *(care a intrat în scenă, deplin ca și Brabete)*: Parcă mai poate să zică ceva?... Că, doar el și-a spus părerea și-a susținut-o cu argumente definitive. Cinci la zero pentru „Steagul Roșu".

BRABETE: Ia lasă-te de viclenii de-astea, șoldovene, a treia zi după scripturi. Așa ar fi fost rezultatul: cinci la zero pentru ei, dacă nu mă duceam eu la timp să asmut galeria. Că, în materie de fotbal, eu știu, dinainte de Cristos, galeria face scorul. Jucătorii nu contează. Ori, la fotbal, trebuie, mai întîi de toate, să ai cap... *(Și-l bate cu degetul.)* Doxă.

AGHIONOAIEI: Vai de mama ăluia care la fotbal are numai cap și n-are picioare deloc...

BRABETE: Habar n-ai dumneata de sport. Ți-am mai spus și pe drum! În sport ești ageamiu, cum ești și la șah, unde mă bați numai prin surprindere, fiindcă mă toci cu cleanța pînă mă năucești.

AGHIONOAIEI: Tot ce se poate!... *(Surîde către Maria și Sufletel, cu îngăduință față de Brabete.)*

BRABETE: Lasă, lasă, nu mai face pe filozoful cu „tăt ci sî poati" și alte proverbe de-astea moldovenești... Mai bine felicită-l pe tovarășul Sufletel, de ce auzirăm adineauri...

AGHIONOAIEI *(strîngînd mîna lui Sufletel)*: Te felicit din toată inima, tovarășe Sufletel, de ce-am auzit cu premiul...

BRABETE: Și spune-i ce-am hotărît noi amîndoi, pentru astă-seară, ca să-i sărbătorim... Că avem doi sărbătoriți, care mîine pleacă la drum nou.

AGHIONOAIEI: Tovarășă Mărioară și tovarășe Sufletel!... Eu și cu dușmanul meu de moarte și de viață, tovarășul Brabete, vă rugăm să luați, în eà seară, masa cu noi la restaurant.

BRABETE: Spune-le că sînt invitații noștri, să știe de la început, că poate oamenii *(face gestul de bani)* sînt nepregătiți sufletește...

AGHIONOAIEI: Și vă rugăm să nu ne refuzați...

MARIA: *(cu o privire semnificativă spre Sufletel)*: Din contra, tovarășe Aghionoaiei. Ne face o mare bucurie...

SUFLEȚEL *(încîntat)*: Și primim invitația, dar cu o condiție: plata pe din patru...

BRABETE *(bătîndu-și buzunarul, fălos)*: Habar n-ai tu, ce-am eu aici. Ieri mi s-au plătit albeții pentru două din cele patru inovații care mi s-au aprobat. Așa că, nu te băga tu, acuma. Cînd o să te întorci de la București cu premiul, avem noi grijă și de ăla să ți-l facem zob. Fii pe pace!

MARIA: Atunci, pe diseară... Eu mă duc să-mi fac bagajele. Mîine la zece plec... *(Cu o privire spre Sufletel.)* Plecăm, adică...

SUFLEȚEL: Dar de întors, mă întorc numai eu singur...

MARIA: Nu se știe! Dacă o să cad la examen?

AGHIONOAIEI: Cine, mata? Șugui, tovarășă Mărioară! Și uite! Pe chestia asta eu fac cel mai mare legămînt din viața mea. Dacă mata ai să cazi la examen, eu mă las de șah și mă stric de veci cu tovarășul Brabete, ăl mai bun dușman al meu de pe lume...

BRABETE: Nu mai face legăminte pe care știi sigur că nu poți să le respecți. Fiindcă pe tine și pe minc nu poate să ne strice nimeni pe lumea asta. Nici chiar noi doi.

AGHIONOAIEI *(privind pe Brabete cu mare afecțiune și nedezmințită prietenie)*: Tot ce se poate!

BRABETE: Și, măi tovarăși, la restaurant are pentru diseară o ciorbă de perișoare cu zeamă de varză, de n-o să mai zică ăsta *(arată pe Aghionoaiei)* „moare di curechi" în viața lui, cînd o gusta-o.

AGHIONOAIEI: Ei, vezi! Oricît aș fi de conciliant cu tine asta-i tot ce nu se poate, și nu să va putea niciodată. Fiindcă, chiar dacă a fi zeamă de varză sadea, eu tot „moare di curechi" am să-i zic, pînă mi-oi da obștescu meu sfîrșit. Ca să știi mata!

(Cei trei rîd.)

TABLOUL 2

Acțiunea se petrece după trei săptămîni. Decorul reprezintă curtea Institutului de teatru. E mai mult o grădină cu pomi, bănci, ronduri de flori etc. Ne aflăm în primele zile de toamnă. În fund, clădirea — fațada spre grădină — cu ușa de intrare încadrată între panourile (cu rame de lemn și geamuri), unde sînt anunțate diferite comunicări în legătură cu examenul de admitere, în cursul căruia ne aflăm. În dreapta, grilajul de fier al grădinii dinspre stradă, poarta de intrare. Se vede trotuarul și, pe cît e posibil, perspectiva citadină a străzii și a ciosvîrtei respective din cartier. E șapte dimineața. Soarele, abia răsărit, restrîns și tomnatic, inundă grădina dîndu-i — dincolo de prevederile sezonului — o lumină bogată, optimistă și caldă. La ridicarea cortinei, în scenă se află Dumitru, portarul instituției, care termină de dat ultimele tîrșituri de măturoi (un tîrn de nuiele). Apoi, după o privire de inventar asupra grădinii măturate, se duce și depune tîrnul undeva, într-un loc discret. Revine apoi în prim plan și își privește ceasul de nichel de la brîu, mare cît o ceapă.

DUMITRU: Șapte!... *(În aceeași clipă încep să se audă sirenele fabricilor.)* Exact după fabrică. *(Și-l privește cu un surîs mîndru, înainte de a-l băga în buzunar.)* Numai radio merge cu trei minute în urmă, cînd dă ora exactă... *(Se duce și deschide larg ușa cu batante a intrării în Institut. Apoi, trece la poarta dinspre stradă, pe care o descuie, lăsînd-o însă închisă. După aceea răsuflă ușurat și își aprinde o țigară, așezîndu-se, picior peste picior, pe prima bancă... După două, trei fumuri pe care le savurează larg și visător, apare la poartă Maria.)*

MARIA *(intră. E îmbrăcată modest, dar foarte îngrijit, și tot ce are pe ea îi vine bine. Sub braț duce o servietă doldora)*: Bună dimineața, tovarășe...

DUMITRU *(deranjat oarecum din visare)*: Bună, tovarășă... *(Oficial, fără ostentație.)* Pentru examen?

MARIA: Da, dau acuma de dimineață... Sînt litera P.

DUMITRU: Păi examenul începe la opt și-acuma abia e șapte!

MARIA: Am venit un pic mai devreme...

DUMITRU *(care „își cunoaște marfa")*: Un pic? Se vede treaba că toată noaptea n-ai dormit de emoție, tovărășico!

MARIA: N-am dormit, e-adevărat!... *(Surîde ușor, apoi ca pentru ea.)* Parcă poți să dormi, cînd știi că a doua zi dai un astfel de examen? *(Ea se gîndește la „examenul ei de viață".)*

DUMITRU *(care o ia cu totul altfel)*: Adevărat, că anul ăsta comisia e foarte severă ca chestie de talent al candidaților. Ai? Brava ție! Ai răzbit. N-ai? Salutare și frăție și să vii cînd te-oi mai chema eu...

MARIA: Așa și trebuie să fie!...

DUMITRU *(o privește lung și competent. Apoi o întreabă binevoitor)*: Matale ești din provincie, nu?

MARIA: Da!... *(Cu un surîs ușor.)* Se cunoaște, nu e așa?

DUMITRU: È, brava, parcă eu oi fi din București. Ascultă-mă pe mine, adevărații bucureșteni se nasc numai în provincie...

MARIA *(cu un altfel de surîs decît cel de pînă acum)*: Pot să aștept aici pînă la ora examenului?

DUMITRU: Siiigur!... Ia loc, unde vrei. Că, deocamdată, e berechet. Pînă s-o-nteți.

MARIA *(așezîndu-se pe un trunchi de copac, izolat)*: Mulțumesc!... *(Desface servieta și scoate un caiet gros de notițe, în lectura căruia se cufundă imediat.)*

DUMITRU: Și uite ce te-aș ruga eu, dacă ești atît de bună, că tot ești aici...

MARIA *(din caiet)*: Da...

DUMITRU: Dacă te întreabă cineva de mine, de sus, de la administrație, spui că m-am repezit pînă alături, la „Alimentara". Se dă unt și vreau să iau și eu o jumătățică de țuică, că sînt răcit cobză...

MARIA: Și vrei să te tragi diseară cu țuică?

DUMITRU: Ce să mai aștept pînă diseară. O trag acuma, că răceala trebuie luată repede...

MARIA *(cu un surîs)*: Bine, tovarășe...

DUMITRU: Ba nu e bine deloc! Că — de șase luni de zile, de cînd am rămas văduv — am început să beau și mult și des, din cauza nevestii...

MARIA *(înțelegătoare)*: Nu poți s-o uiți, desigur...

DUMITRU: Nu, tovarășă! Din contra!... Ca să nu-mi mai aduc aminte de ea... *(Iese.)*

(Maria rămîne singură și își reia atentă lectura notițelor din caiet. Apoi, pe pauza foarte mică care urmează, închide caietul și începe să repete mașinal, cu ochii închiși, bucata care a pregătit-o pentru examen. Intră candidatul. E un tînăr de douăzeci și cinci, douăzeci și șase de ani, cu păr exuberant și netuns, nici la ceafă, nici la timp! E cu capul gol și poartă un fulgarin larg, slinos, în buzunarele căruia are mîinile înfundate. În colțul gurii — cu buzele lăsate în jos a blazare — are un muc de țigară stinsă.)

CANDIDATUL: Bună dimineațaaaa!... *(Dă binețe cu o voce de fost stenlor.)*

MARIA *(din caiet)*: Bună dimineața!...

CANDIDATUL *(își aprinde cu un deosebit ceremonial mucul țigării, cîntărește din ochi — expert — pe Maria, apoi, nemulțumit de rezultatul acestui examen, rapid și indiscret, suge primul fum din chiștoc și îl proiectează, cît mai amplu, în spațiu)*: Incomensurabilă dimineață de toamnă! Și toți pomii sînt pămîntii, de parcă ar fi fost operați de cancer la ficat, azi-noapte! *(Întorcînd capul spre Maria.)* Ce părere aveți despre imaginea asta, domnișoară? *(Maria nu răspunde și își vede de treabă mai departe. Dealtfel, nici n-a auzit bine replica lui. Candidatul e jignit că nu-i răspunde.)* Probabil că n-ați înțeles-o și nu mă mir! Există un proverb latinesc, care spune așa: „Nolite mittere margaritas ante porces". Adică, să nu dai mărgăritare la porci.

MARIA *(mai mult presimțind, decît simțind, că i se adresează ei)*: Poftim?

CANDIDATUL *(de la înălțime)*: O! Nu! Nimic! Vorbeam de mine. Mai ales că era vorba de mărgăritare.

MARIA *(fără să apese pe replică)*: Și de restul dictonului... *(Își reia lectura.)*

CANDIDATUL *(făcînd un pas spre ea)*: Aa! Ai și replică? Și încă acidă? Caustică? *(Alt pas, idem.)* Știi că începi să mă interesezi, domnișoară?

MARIA: Dumneata, pe mine, nu! Ai sfîrșit să mă interesezi, înainte de a începe... *(Reia lectura, totuși un pic contrariată că e deranjată din preocupările ei.)*

CANDIDATUL: Atunci vă prezint scuzele mele cele mai Ludovicopaisprezecești *(face o reverență ironică)* și cu dantele pe marginile reverenței! *(Se depărtează, în timp ce Maria, fără să-i răspundă, își reia lectura.)*

CANDIDATA *(intră, foarte aferată și grăbită. E o tîrfoșă fardată savant și excesiv, îmbrăcată ridicol dar cu pretenții de gust, coafată recent și, dincolo de toate, convinsă de farmecele sale feminine. Fata e trecută de douăzeci și cinci de ani)*: Bună dimineața, tovarășe. *(Pe Maria n-o vede.)*

MARIA: Bună dimineața...

CANDIDATUL: Dar de unde știi dumneata că dimineața asta o să fie bună?

CANDIDATA: Vai, tovarășe, nu cobi, că te văd băiat simpatic... Să bat în lemn! *(Ceea ce și face de primul pom.)* Tocmai azi să nu fie o zi bună, cînd dau eu examen? Și sînt și prima din serie. *(Bate din nou în alt pom.)*

CANDIDATUL: È, să știi că dacă ai bătut în lemn, reușești sigur la examen... *(Surîzînd ironic.)* Pentru ansamblul teatrului de superstiții...

CANDIDATA *(jenată)*: Nuuu, tovarășe! N-am bătut în lemn, Doamne ferește! din punct de vedere ca chestie de superstiție.

CANDIDATUL *(cu același surîs ironic și superior)*: Atunci de ce ai bătut?

CANDIDATA *(și mai încurcată)*: Am avut, așaaa, numai un mic gest circomflex, din punct de vedere și ca chestie de puțină tradiție. Se zice că lemnul, dacă bați în el, poartă șansă la noroc. *(Îndulcindu-și glasul, ca*

mierea de salcîm, ca să schimbe vorba.) Și mata dați astăzi examen să vă faceți artist?

CANDIDATUL *(cu un surîs de „iluminat")*: Eu dau examen de trei ani, duduie, în fiecare sesiune și nu reușesc.

CANDIDATA *(naivă)*: Păi atunci de ce mai dați și anul ăsta?

CANDIDATUL *(privind-o cu o „titulară" compătimire)*: Ca să văd cum cad din nou. *(Observînd stupoarea ei firească.)* Nu știu dacă mata ai văzut o piesă numită *Burghezul gentilom*, de unul, Molierè?...

CANDIDATA *(sinceră)*: Nu, să spun drept, n-am văzut pînă acuma nici o piesă de teatru... Fiindcă, înainte să mă decid ca să îmbrățișez cariera asta, nici habar n-aveam de ea...

CANDIDATUL: È! În piesa asta, parvenitul, adică Burghezul gentilom, sună, la un moment dat, toată droaia de servitori pe care îi are și, bineînțeles, toți vin, în fugă, la chemarea stăpînului... „De ce i-ai chemat? îl întreabă cineva. Îți trebuie ceva?" „Nu, zice el, i-am chemat numai așa, ca să-i văd cum vin." Tot așa și eu!... Dau examen, numai așa, ca să văd cum cad.

CANDIDATA *(care n-a înțeles „simbolul")*: A, da! Acuma m-am lămurit! Sînteți o fire curioasă...

CANDIDATUL: Exact.

CANDIDATA: Dar, în orișice caz, ascultă-mă și pe mine, tovarășe. Tocmai fiindcă ai așa ghinion la șansă, înainte să intri la examen, bate niței în lemn. Și, dacă se poate, să fie lemn fără noduri... Că nodurile înseamnă greutăți sau dușmani în drum. Și-ai să vezi că, de data asta, reușești la sigur să intri în cîmpul muncii...

CANDIDATUL *(nedumerit, la rîndul lui)*: Care cîmp? Care muncă, domnișoară?

CANDIDATA *(cu toată onestitatea de care dispune)*: Să intri în cîmpul muncii. Adică, în teatru. Păi, eu de ce crezi dumneata că dau examen și vreau să mă fac artistă? Teatrul este cel mai frumos cîmp al muncii și cel mai ușor de intrat în el.

CANDIDATUL Teatrul, cîmp al muncii?... *(Dezgustat.)* Bați cîmpii, domnișoară, nu te supăra! Dar arta? *(Se ilumi-*

nează și se înflăcărează treptat pe replici.) Arta adevărată? Arta pentru artă? Arta pură? *(Cu fiecare replică, face un pas inspirat și amenințător spre ea. Candidata, oarecum alarmată, se retrage pe pașii lui.)* Arta în care insul creator se mărturisește personal, în marile fluvii ale propriilor săi afluenți? Arta ermetică? *(Aproape cu dispreț.)* Dumneata te prezinți la un examen de artă și n-ai învățat încă asta?

CANDIDATA *(sinceră și oarecum intimidată)*: Nu... Bucata asta n-am preparat-o. Eu am învățat pentru examen *Regina ostrogoților*... Așa că... *(se depărtează de interlocutor)* îți doresc succes la examen, deși, după părerea mea, poți să bați și într-un stînjen de lemne; cu asemenea teorii pe care le ai, tot n-o să reușești. *(Pleacă și intră, fîțîindu-se din șolduri, în clădire.)*

(În timpul replicilor dintre candidat și candidată, au intrat alți candidați, fete și băieți, cu aere preocupate, de circumstanță. Unii se opresc să citească tabelele de la ușă, alții intră în clădire, pe unde găsesc, cercetîndu-și textele sau caietele de însemnări. Începe să se simtă emoția și agitația crescîndă a atmosferei premergătoare examenului. În orice caz, toți candidații care intră și circulă — cu sau fără replici — în acțiune, se împart în două categorii bine distincte, prin atitudine, gesturi, aspect vestimentar etc. Adică, unii — cei mai mulți — cu modestia respectivă și alții — mai puțini, dar mai „frapanți" — prezenți aci din cu totul alte motive decît cele ale unui „sincer" început de carieră artistică. Pe poartă intră un grup de studenți și studente „bătrîni". Adică din anii II și III. Asta se cunoaște după „fasonul" pe care îl au, după veselia zgomotoasă care îi animă, după siguranța cu care intră aci, ca la ei acasă, după lipsa de emoție și de rechizite de circumstanță. „Șeful" acestui grup și animatorul lui este Valentin Spătaru, student în ultimul an. E un tînăr de douăzeci și trei, douăzeci și patru de ani, încrezut, marțial, fălos... E frumos — și știe asta — bine făcut, îmbrăcat izbitor de elegant și mai ales de „căutat".)

VALENTIN *(deschizînd poarta și invitînd, cu un gest larg și exagerat de teatral, pe cele trei fete din grup)*: Poftiți!... *(Le face o reverență și cele trei intră. Grupul trece.)*

COTÎRCEA *(supranumit Guliver. Cel mai scurt dintre băieții din grup. Un fel de „farfadec", adică un pitic jovial și cu trăsături de om matur)*: Hai, mă, nea Stelienilor? Ce-ați rămas așa cu gurile căscate? *(Într-adevăr, ceilalți trei băieți din grup privesc atenți ceva ce nu se vede, pe partea opusă a străzii.)*

DINU: Ssstt! Taci, Guliverică tată, că trece femeia visurilor mele!... Nu mă ține de la mînă.

COTÎRCEA *(îndreptîndu-și privirea în aceeași direcție cu a lor)*: Care e, mă?

DINU: Uite bruna care trece pe trotuarul celălalt... Aia cu o găină sub braț și cu plasa plină de roșii...

ȚÎRU *(e un fel de balon cu picioare de pian dedesubt și ca un glob pămîntesc, pentru uzul școlilor elementare, deasupra. Are o figură de om bun și lacom)*: Ah! Ce-aș mînca-o!

DINU: Pe cine, Țîrule? Pe femeia visurilor mele?... Ce, ești antropofag?

ȚÎRU: Nu, dom'le!... Găina de la subțioară! Și cu sos de roșii din plasă... Femeia ți-o las ție, că eu nu mănînc visuri...

DINU *(arătînd cu un gest spre Cotîrcea, care privește lung și foarte interesant după femeia care a trecut)*: Ia uitați-vă la Guliver, cum a rămas uitîndu-se...

GICU: Hai și pe sus, în sala de examen, că aici nu e nimic de văzut...

(Intră toți în clădire.)

VALENTIN *(după ce a inventariat și el „marfa" — cu ochi expert și preponderent — ochește o bancă spre care se îndreaptă cu fetele, cărora li se adresează cu același ton afectat și cu aceleași gesturi teatrale și exagerate intenționat)*: Doamnelor ducese, vă rog să deniați și să vă așezați personalitățile pe această bancă...

TUȚI: Sînteți cam măgar, alteță, dacă nu mă înșel. Dar, ce? Noi ne așezăm cu personalitățile pe bancă?

VALENTIN: O! M-ați înțeles complet greșit, scumpă baroană... Eu am spus să vă așezați pe bancă personalitățile, nu cu „personalitățile". E un mare distinguo...

LICA: Ce te pui tu cu Valentin? Nu știi că totdeauna scapă prin tangentă?

VALENTIN: Îmi permiteți să iau și eu loc în mijlocul acestui distins salon literar? Între doamna de Rambouillet și doamna de Sevigné! *(Se așază între Lica și Mara.)*

LICA: Ți-a scris ceva Doina?

VALENTIN: Nimic...

LICA: Imposibil! A plecat de o săptămînă și nu ți-a trimes ea nici o scrisoare?

VALENTIN: Ba, scrisori mi-a trimis trei... Dar în toate trei, total treizeci și opt de pagini, n-a izbutit să scrie absolut nimic.

MARA: Așa e totdeauna cînd scrii celui pe care îl iubești... În loc să spui, în două rînduri, tot, izbutești să nu-i spui, în o mie de pagini, nimic...

LICA: Vai și ce îndrăgostită e de tine, săraca!

VALENTIN: Regret, dar nu e genul meu liric...

TUȚI: Ia nu te mai îngîmfa așa, c-o să-ți vină și ție rîndul într-o zi, să suferi așa cum suferă Doina pentru tine.

LICA: Lasă că nici cu tine nu mi-e rușine!

TUȚI *(pufnind într-un rîs exagerat)*: Eu, îndrăgostită de el? De un înfumurat și un încrezut ca el? Poate după decesul meu...

VALENTIN: Apropo de deces! Ați auzit bancul cu sultanul care a murit de inimă în harem?

TOATE TREI: Nu...

VALENTIN: Atunci, dați-vă mai aproape să vi-l spun... *(Cele trei fete își adună capetele în jurul lui, ascultînd — cu surîsuri gradate progresiv — anecdota pe care Valentin începe să le-o spună cu voce scăzută și gesturi crescute, în timp ce Guliver, Dinu și Țîru revin din clădire și se apropie de banca lui Valentin, unde cele trei ascultătoare izbucnesc într-un hohot de rîs, la poanta anecdotei. Valentin nu rîde, fiindcă a fost sigur de succesul istorisirii.)* Unde ați fost semizeilor?

DINU: Am dat o raită, pe sus, prin Olimp... în recunoaștere.

VALENTIN: Și?

DINU: Nimic interesant deocamdată...

COTÎRCEA: Tămîie generală...

ȚÎRU: Și nici măcar la bufet n-am găsit nimic. Numai niște sărăcii de sanviciuri, că nu le-a sosit încă marfa pentru azi. Și mi-e o foame, de-mi vine să mănînc scoarță de copac...

(Cei patru sosiți fac un grup închis cu cei de pe bancă în fața cărora s-au adunat. Maria — care în timpul replicilor de mai sus a stat retrasă la locul ei, controlîndu-și notițele și textele — a rămas de cîteva clipe cu o carte deschisă pe genunchi și, cu ochi de iluminată și cu atitudinea unei ființe complet detașată de lume, a început să-și declame ei înșăși „bucata". S-o joace, mai bine zis, cu mimica și gesturile respective.)

VALENTIN *(observînd-o tocmai într-unul din momentele culminante ale jocului ei de scenă, se ridică s-o poată observa mai bine)*: Ia uitați-vă, copii, la „iluminata" aia de colo! *(Tot grupul își îndreaptă privirile în direcția gestului lui Valentin.)* Parcă e căzută în transă... *(Rîde.)*

LICA: Sarah Bernard, ce mai încoace și-ncolo...

(Toți se amuză de Maria, care habar n-are de ei, preocupată exclusiv numai de ceea ce face.)

VALENTIN: Mare e și grădina asta a lui Dumnezeu!...

DINU: Și bine mobilată...

VALENTIN: Să știți că are un insectar acasă și vrea să prindă muște pentru el. *(Tot grupul izbucnește zgomotos în rîs. Maria aude rîsul și, dezmeticindu-se, își îndreaptă privirea în direcția de unde vine. După privirile celor din grup și atitudinea lor, își dă seama că rîd de ea... O clipă, privirea ei se încrucișează cu a lui Valentin. Apoi, făcîndu-se că n-a observat nimic, închide cartea de pe genunchi, întoarce spatele spre grup, fără ostentație, și începe să privească în altă parte.)* Și-altminteri, nu e urîtă Eleonora Duse...

LICA: De-abia aștept s-o văd la examen. Cred c-o să ne tăvălim pe jos de rîs...

(În clipa aceasta intră pe poartă Sufletel. E îmbrăcat cu paltonul de iarnă. Șapca și-a dat-o comic pe ceafă, fiindcă fruntea i-a asudat. Într-o mînă duce o valiză burdușită, de carton presat, și în cealaltă o cutie veche de vioară.)

VALENTIN *(rîzînd)*: Ia uitați-vă și la tipul care a intrat acuma pe poartă... *(Grupul îl privește amuzat.)* È, să știți că astăzi la examen se lasă cu distracție mare...

COTÎRCEA: Mă mir că n-are și șoșonii în picioare... Că, altminteri, e perfect echipat de iarnă.

GICU: Trebuie să fie vreun lăutar care a greșit adresa.

(Sufletel nu observă atitudinea grupului. Rămîne în poartă, cu aerul lui blînd și oarecum zăpăcit, căutînd pe cineva, prin forfota gălăgioasă și agitată din curte și care, firește, cu trecerea timpului s-a amplificat. Nu-i trebuie mult ca să recunoască pe Maria. Fața i se luminează imediat, i se inundă de bucurie, ca și cum i-ar fi frecat-o cineva cu un șomoiog muiat în soare. Se apropie de Maria, care nu-l vede, fiind întoarsă cu spatele spre poartă.)

SUFLEȚEL: Bună dimineața, Maria!

MARIA *(se întoarce surprinsă și cînd dă cu ochii de Sufletel — după o clipă de surprindere — se ridică fericită, cu ambele mîini întinse spre el)*: Petre!... Ce e cu tine?

(Sufletel, avînd mîinile ocupate cu bagajele, se mulțumește să surîdă, beat, pînă și le pune jos. Geamantanul întîi și-apoi cutia de vioară deasupra. Maria însă n-a avut răbdare pînă să-și libereze el mîinile și, luîndu-l de umeri, l-a zguduit, gata-gata să-l și sărute. S-a recules însă la timp, din cauza rîsului care, din nou, a izbucnit zgomotos în grupul lui Valentin, cu toți ochii componenților îndreptați spre ei.)

VALENTIN: È, nu, că asta e nemaipomenit!... Nu se putea o pereche mai potrivită!

LICA: Ema Gramatica și cu Paganini...

(Alte rîsete.)

SUFLEȚEL *(aruncînd o privire nedumerită spre grup)*: Am sosit acum cu trenul de șapte și am venit direct de la gară... Primind scrisoarea ta, în care mi-ai spus că ai astăzi examenul, am luat personalul de noapte, ca să pot ajunge la timp...

MARIA: Stai, Petrică. Ia loc, să-mi spui tot... Dar nu prea ai pe ce...

SUFLEȚEL: Îmi pare rău! Am scaunul meu pe care am călătorit și azi-noapte în tren. *(Se așază pe geamantan și ia cutia de vioară pe genunchi.)*

(Maria se așază la loc pe trunchi.)

VALENTIN *(în timpul „operației" dintre cei doi, după ce rîsetele grupului s-au liniștit, privindu-și ceasul)*: Cred că e cazul să mergem în sala de examene și să ne ocupăm

locuri din vreme. Nu de alta, dar presimt că astăzi o s-avem un program bogat. *(Privește semnificativ spre Maria și Sufletel.)*

LICA *(ridicîndu-se prima, urmată de celelalte)*: Da, da... să ne așezăm în primele bănci că o s-avem ce vedea!...

(Grupul se pune în mișcare spre intrarea Institutului, pe replicile respective, schimbate în parcurs și întretăiate de cele care se angajează între Maria și Sufletel, în același timp.)

MARIA: Ești venit în București în interes de serviciu?

SUFLEȚEL *(cu un surîs oarecum șmecher)*: Nu! În primul rînd că nu mai sînt în serviciu...

MARIA *(alarmată)*: Ce?

SUFLEȚEL: Nu mai sînt în fabrică!... Sînt pus pe liber...

MARIA *(încremenită, neîndrăznind să-l creadă)*: Tu?

SUFLEȚEL: Da, eu personal. Ăsta de pe geamantan...

MARIA: Spune, Petre, ce e cu tine? Cred că glumești și, totuși, uite am înghețat toată.

SUFLEȚEL *(același joc, fericit că „soarta" lui o interesează atîta pe Maria)*: Nu glumesc deloc. Am venit să mă stabilesc în București pentru cîțiva ani de zile și — știu eu — poate chiar pentru totdeauna. Și, ca dovadă, uite! Mi-am adus cu mine toate bagajele. Tot ce am... Chiar și paltonul. Că nu mi-a încăput în geamantan și de-aia îl țin pe mine, de crăp de căldură.

MARIA: Și ce-ai făcut cu fabrica? Cum ai putut să te desparți tu de fabrică?

SUFLEȚEL: Nu eu! Ea s-a despărțit de mine. După premiul pe care l-am luat acum trei săptămîni, m-au trimis la București să urmez cursurile Școlii de literatură...

MARIA *(fericită)*: Da? Vai, cum m-ai speriat!... Bravo, Petre! Va să zică, dacă o să reușesc și eu la examen, o să fim amîndoi și în București... Nici nu știi cît sînt de fericită.

SUFLEȚEL: Nu! Eu știu numai cît de fericit sînt eu!... Și asta îmi ajunge... Îmi prisosește chiar.

MARIA: Și unde o să stai? La mătușa ta, probabil?

SUFLEȚEL: Siiigur! Știi că mi-a scris că ai fost mereu s-o vezi și că s-a îndrăgostit de tine...

MARIA: Și cu de ea, din prima clipă cînd am cunoscut-o.

(În timpul scenei dintre Maria și Sufletel, afluența de candidați, rude, prieteni etc. sporește treptat. Cei mai mulți — izolați, perechi sau în grupuri — intră direct în Institut. Cîțiva se mai așază pe bănci, consultă tabelele de la intrare etc.)

SUFLEȚEL: Examenul începe la opt, nu?

MARIA: Da!... Și eu sînt a patra. Așa că *(se ridică, oarecum agitată)* trebuie să mă duc în sală. Cît e ceasul?

SUFLEȚEL *(și-l consultă)*: Fără douăzeci...

MARIA: Am fugit! Tu nu vii să asiști la examen?

SUFLEȚEL: Nu, că n-am unde să-mi las bagajele. Și cu ele după mine nu pot să intru. Să știi, însă, chiar dacă nu sînt „acolo", sînt totuși prezent, fără să fiu de față. *(Onest.)* Și, să-ți spun drept, am o emoțieeee!

MARIA: Pentru mine?

SUFLEȚEL: Aș! De tine sînt sigur. Am emoție pentru mine... A și nceput să mă ia cu călduri... *(Își răzbuzează panurile paltonului.)*

MARIA: Scoate-ți paltonul...

SUFLEȚEL: Bine zici... *(Și-l scoate, îl pune peste geamantan, pune cutia de viorară deasupra și se așază pe trunchiul liberat de Maria, ștergîndu-și fruntea cu două batiste pe care le scoate pe rînd din două buzunare.)* Aș! Nu era de palton. Acum, în talie, parcă îmi e și mai cald!...

MARIA: Atunci, la revedere, Petre...

SUFLEȚEL: Succes, Maria!... Succes!... Așa cum meriți să ai.

(Maria pleacă repede. Înainte de a dispărea pe ușa Institutului, se oprește în prag și îi face un gest amical cu mîna. Sufletel îi răspunde cu toată sericzitatea, privindu-se o clipă nemișcați, apoi Maria dispare. Sufletel scoate dintr-un buzunar o țigară și din altul cutia cu chibrituri. Ia un chibrit, pe care îl bagă în gură și apoi scapără cu țigara. Cînd observă eroarea, surîde îngăduitor la adresa lui, după care își aprinde țigara, preocupat și cu ochii ațintiți spre ferestrele de sus ale Institutului. Pe poartă intră doamna Esmeralda Rupcea-Gugumani împreună cu Turbinetta Rupcea-Gugumani, nepoata ei. Turbinetta — sau, mai pe scurt, Turby, cum i se spune — e o fată de douăzeci și cinci, douăzeci și șase de ani, îmbrăcată extrem de elegant și provocător, ca să-și poată pune în valoare silueta „șerpoasă" pe care o are și o exploatează atît în mers, cît și în gesturi. E fardată artistic și vamp. Încrezută în farmecele ei, verificate în diverse împrejurări, e sigură pe ea și pe atracția pe care știe că o exercită asupra „sexului contrar". Are un

defect de pronunție foarte accentuat, zicînd „sl" în loc de „s", ca și cum ar avea în permanență o prună în gură. Bunica ei, Esmeralda Rupcea-Gugumani, e o băbătie de peste șaizeci de ani, totuși cu pretenții de tinerețe și frăgezime, dar desuetă și ridicolă. Cum intră, Turby scoate cele necesare din poșetă și începe să-și facă buzele, să-și ude genele, cu degetul muiat în gură, ca să le răsfrîngă, și să-și pudreze obrajii.)

ESMERALDA: Turby dragă, nu-ți mai pierde vremea, că ești destul de bine... La opt începe examenul și, uite, esteee *(își consultă ceasul pe care îl are cu lanț pe piept)*, esteee aproape... *(își pune lornionu ca să vadă)* trei și jumătate... Văd c-a stat...

TURBY *(vorbind din oglindă, cu buzele țuguiate sub batonul cu ruj, cu care le unge)*: N-ai grijă mam'mare, că ajlung la timp... Și-apoi, cu protecslia pe care o am, chiar dacă o slă ajung mai tîrzliu, n-am nici un fel de emoțlie.

ESMERALDA: Oricît... dacă te strigă, e mai bine să fii acolo, ca să faci măcar act de prezență.

TURBY: Bine, bine... Uite că m-am dus!... *(Își bagă ustensilele în geantă și se îndreaptă, făcînd grații, spre intrarea Institutului, pe care dispare după ce zice.) A toute-à-l'heure, sleri.*

(Esmeralda se duce și se așază pe o bancă. Își aprinde o țigară. Intră diplomatul și generalul. Diplomatul are guêtres *albe, jiletcă idem și monoclu cu șnur negru. Generalul, scurticel, se cunoaște că a fost ofițer. Pălăria îi vine prost, pe vîrful capului, ca de demobilizați, iar hainele în care se cambrează îi sînt strînse și titirite pe corp. În mîini are mănuși de ață, și pe unul din brațe bastonul cu mîner de argint imitat. Diplomatul își pune monoclul, privind în grădină cu un aer interesat și prețios.)*

DIPLOMATUL: Ooo! Uite și pe doamna Rupcea-Gugumani... *(Se îndreaptă grăbit spre Esmeralda, lăsînd pe general în urmă.) Mes omages, chère madame...*

ESMERALDA *(plăcut surprinsă, îi întinde grațios mîna pe care diplomatul, și mai grațios, i-o sărută cu galanterie plenipotențiară)*: *Bonjour, excellence...*

DIPLOMATUL: Dacă vă aflați aci, probabil că adorabila noastră Turby dă și ea examen astăzi.

ESMERALDA: Ai ghicit...

DIPLOMATUL: *Alors, tout s'explique...*

GENERALUL *(a sosit și el)*: Sărut mînușițele, coană Esmeraldo...

EAMERALDA: Bună dimineața generale! *(Îi dă și lui mîna, dar cu oarecare răceală distantă.) Comment allez-vous?*

GENERALUL: Hm! Ceac-pac! Dar cum se face că dumneata nu ești în sala de examen, să-ți asculți nepotica? Cred că o să aibă un succes colosal. Cu corpul ei și cu relațiile dumitale, nu se poate ca examenul să nu fie un adevărat triumf... Și, mai ales, cu dicțiunea pe care o are!

ESMERALDA: O! Cît despre asta, n-am nici o grijă. Am pus tot Bucureștiul în mișcare... Dar, de asistat la examen, ea m-a rugat să nu asist.

GENERALUL *(gafînd cumplit)*: Foarte cuminte a judecat, coană Esmeraldo... Mai ales, dacă te-ar fi văzut comisia cu grădina asta zoologică în cap. *(Pălăria Esmeraldei este garnisită cu diferite pene paradis și altele, iar el a avut intenția să facă un spirit, nu o gafă.)*

ESMERALDA *(jignită și ascuțită toată)*: Toată viața ai fost un perfect mocofan, generale. Se cunoaște că ai fost de intendență și se vede cît de colo că ai avut de-a face numai cu furaje, nu cu oameni din lumea bună... Ești un obraznic, un gușat și-un mitocan... Și, dacă nu dispari imediat din fața mea, să știi că te cravașez cu umbrela... Aților istule! *(Ridică umbreluța, amenințătoare.)*

GENERALUL *(plecînd și adresînd replica diplomatului)*: E-n stare s-o facă și pe-asta, cu toate păsările alea care îi cîntă în cap... *(Se închină în drum spre intrarea în clădire.)* Bată-te Dumnezeu să te bată, de iazma dracului!... *(A dispărut.)*

DIPLOMATUL: *Quel incident penible...*

(Sufletel, care a urmărit toată scena, se prăpădește de rîs. Totuși, cu discreție.)

ESMERALDA *(ridicînd umbrela)*: Îmi pare rău că nu l-am plesnit, să-l învăț minte...

DIPLOMATUL: *Calmez-vous, madame! (Cu un gest spre Sufletel, pe care abia acum l-a observat.) Il y a des gens qui nous regardent...*

ESMERALDA: Dar nici nu face să mă enervez eu pentru un imbecil ca ăsta...

DIPLOMATUL: *Justement...*

ESMERALDA *(schimbînd vorba, ca să arate că nu mai acordă nici o importanță incidentului petrecut)*: Iartă-mă, nici nu te-am întrebat, dumneata cu ce ocazie pe-aici?

DIPLOMATUL *(cu un surîs diplomatic, plin de orgoliu și de satisfacție)*: Am și eu o fetiță care dă examen astăzi...

ESMERALDA *(surprinsă)*: Da? Nu știam că ai copii! Și-o ai demult?

DIPLOMATUL *(același joc)*: De șase luni.

ESMERALDA *(același joc, mai marcat)*: Cum? Are numai șase luni și dă examen de artistă?

DIPLOMATUL *(rîde)*: Nuuu! Numai de șase luni e fetița mea...

ESMERALDA: È, să-i dea Dumnezeu succes!...

DIPLOMATUL: Cît despre asta, n-am nici un fel de emoțiune. Doar am preparat-o eu, personal. Se prezintă cu *Regina ostrogoților*.

ESMERALDA: Eee, dacă ai meditat-o dumneata, reușita îi este asigurată! *(Schimbînd tonul.)* Și, fetița, ai înfiat-o cu forme în regulă?

DIPLOMATUL *(opărit)*: Cum s-o-nfiez, *chère madame?...* Fetița e noua mea prietenă. *C'est ma bonne amie actuelle...*

ESMERALDA *(opărită, la rîndul ei, se crucește)*: Se vede că ți s-a făcut de nițică congestie cerebrală, excelență.

GENERALUL *(iese din Institut și, în trecere spre o bancă pe care se așază, îl informează pe diplomat)*: Examenul a început de zece minute.

(Într-adevăr, diverși studenți deschid spre grădină geamurile sălii de examen.)

DIPLOMATUL *(Esmeraldei)*: Încep să am trac. Fetița mea e prima din serie...

ESMERALDA: Ce emoție trebuie să fie și pe Turby. Că e de o sensibilitate, mititica...

(Sufletel a auzit și el ce-a spus generalul și, brusc, din toată veselia de pînă acum, devine serios și ochii i se pironesc ficși, spre etajul al doilea al Institutului. Adică, acolo unde a început examenul.)

GENERALUL *(vorbindu-și singur)*: Cît privește pe vițelul ăsta de fiu-meu, nu cred să reușească. N-are nici un pic de talent... Dar poate să aibă noroc, că l-a născut mă-sa cu căiță. *(Aprinde o țigară.)*

(Diplomatul, agitat, începe să facă pași mici în fața băncii pe care stă Esmeralda, care își scoate recuzita din geantă și își reface sulemeneala.)

CANDIDATA *(iese, tamponîndu-și lacrimile cu batista. Cum îl observă pe diplomat, se năpustește la el, gesticulînd enervată și întretăindu-și replicile cu suspine)*: M-ai nenorocit, ca să știi!... M-a trîntit din cauza ta... fiindcă am spus *Regina ostrogoților* cum m-ai învățat tu, de s-a prăpădit comisia de rîs. Mi-ai distrus viața și cariera, hodorogule... *(Sufletel, generalul și Esmeralda ascultă scena amuzați, dar cu mimici diferite.)* Mumie egipteană!... *(Iese repede, ștergîndu-și mereu ochii cu batista.)*

DIPLOMATUL: Mititica... are o criză de nervi... Mă duc s-o ajung din urmă și s-o liniștesc. *Mes omages madame et au plaisir de vous revoir... (Se înclină ceremonios.) Mon général...* pe curînd! *(Iese repede și caraghios, agerindu-și picioarele anchilozate și lungi ca de cocostîrc.)*

FIUL GENERALULUI *(apare cu o mutră veselă și jovială. În ușă, se oprește să-și aprindă o țigară. Apoi, cercetînd rapid grădina, vede pe tată-său, către care se îndreaptă)*: Hai să mergem, domnule... Gata!

GENERALUL: Ai terminat?

FIUL: Da!...

GENERALUL: Și ce-ai făcut, tăicuțule? *(După mutra odraslei, se așteaptă la un rezultat bun.)*

FIUL: Ipsos, ce vrei să fac? M-a trîntit de mi-a sunat burduful...

GENERALUL *(reflexiv și conjugal)*: Ce-o să zică biata maică-ta!

FIUL: „Cip"! Ce vrei să zică altceva, decît ce-a zis toată viața, cînd n-a avut carte.

(Au ieșit pe replici. În aceeași clipă, din sala de examen izbucnește un ropot prelungit de aplauze și ovații. Atît Sufletel cît și Esmeralda, ciulesc urechile. Fiecare, însă, din motive diferite. Aplauzele se potolesc.)

ESMERALDA *(se ridică și își duce mîna la cord. Neavînd cu cine vorbi, se adresează lui Sufleței, de care se apropie)*: Nepoțica mea. Pe ea o aplaudă, că e rîndul ei la examen... Turby! Turbyșor a mea!... *(Nu-și mai încape în toaletă de bucurie, ba chiar își dă și pălăria pe ceafă, cu un gest aproape bărbătesc.)* Eram sigură c-o să aibă mare succes... Cu un corp ca al ei, nici nu se putea altfel... Plus dicțiunea... Ah! Și nu pot să mă duc înăuntru și s-o sărut mai repede.

VALENTIN: Phiuuu! *(Vine din clădire, aprinzînd pe parcurs o țigară. E entuziasmat, preocupat, emoționat chiar. Vede pe Esmeralda, pe care o salută cu un gest de largă politețe și se îndreaptă spre ea. Ea, însă, îi iese exaltată și exuberantă în drum.)*

ESMERALDA: Valentin! Spune! Succes mare, nu?

VALENTIN: Nemaipomenit, tante Esmeralde! Zice că a felicitat-o și comisia...

ESMERALDA: Draga de ea! Cu un asemenea corp, nici nu se putea să n-aibă succes.

VALENTIN *(încă dominat de propriile lui impresii)*: Într-adevăr, are un corp superb... Se pare că e un talent cu totul excepțional. O să facă o mare carieră în teatru. Și nimeni nu știe nici cine e, nici de unde a venit. Tot ce am aflat este că o cheamă Maria Panait.

(Sufletel, care a ascultat discret discuția dintre cei doi, la auzul numelui Marici, nu-și mai poate stăvili bucuria ce țîșnește din el.)

ESMERALDA: Care Maria Panait?

VALENTIN *(nedumerit, la rîndul lui)*: Cum care? Fata despre care vorbeam!

ESMERALDA *(înghețînd brusc)*: Care fată, frate?

VALENTIN *(același joc:)* Fata care a dat examen adineauri și a avut atîta succes. Așa o cheamă: Maria Panait. I-am reținut numele perfect.

SUFLEȚEL: Da, da, tovarășe. Exact! Așa o cheamă: Maria Panait!

ESMERALDA *(privind pe Valentin, cu licăr de nebunie în ochi)*: Ascultă, Valentin, mamă! Eu am impresia că unul din noi doi trebuie să fie nebun.

VALENTIN: Tot ce se poate, tante Esmeralde! Eu, unul, jur că sînt în toate mințile.

EAMERALDA: Cum? N-a fost Turby care a dat examen și a fost aplaudată adineaori?

VALENTIN: Nu. Lui Turby abia acum cred că-i vine rîndul.

ESMERALDA: Ah! Mă duc sus, deși mi-a interzis să mă țin după ea... *(Aleargă și intră comică în clădire.)*

ACTUL II

Au trecut trei ani și ne aflăm în plină vară. Decorul înfățișează camera pe care Sufletel o locuiește la tușa Anicuța, tot de trei ani, de cînd a venit în Capitală și a urmat cursurile Școlii de literatură. Casa Anicuței Grecu e situată într-o margine a Bucureștiului, într-un cartier sărac și pitoresc, de muncitori și de oameni nevoiași. Pe ferestrele camerei, în prim plan, se vede vișinul de care a pomenit cîndva Sufletel. Apoi, dincolo de zăplaz, alături de ccioabele sordide ale cartierului, se văd, în perspectivă, înălțîndu-se triumfătoare, schele și clădiri în plină construcție. Cartierul mizer de altădată se reconstruiește. Camera lui Sufletel este o cameră modestă — „odaia din față" a căsuțelor de mahala, gospodărești, curate și îngrijite. Din vrafurile de cărți, de pe rafturile unei etajere desuete ca stil (și cu un picior absent, înlocuit cu o proteză de cărămidă), precum și din teancurile de broșuri, ziare, reviste și manuscrise, împrăștiate mai peste tot — și mai ales îngrămădite pe masa de lucru dintre ferestre — se vede, cît colo, că aici locuiește un om iubitor de carte și de învățătură. Ușa de intrare a camerei dă de-a dreptul în curte, printr-un pridvor mic, cu pălimar. O altă ușă, interioară, comunică în camera Anicuței Grecu, în stînga, planul II. În afară de toate cele necesare unei camere din care nu lipsește nimic din strictul necesar (lavoarul e de tablă, cu ibric, lighean și găleată, asemenea), în dreapta ușii de intrare se mai află, ca obiect ornamental, un ceas cu cuc. Pe masa de lucru se află, foarte vizibilă, o fotografie mărită a Mariei Panait. Pe o măsuță, în planul I, un telefon. La ridicarea cortinei, Petre

Sufletel e singur în scenă. Scrie febril la masa lui de lucru, fumînd. Acțiunea începe către șapte seara. Prin ferestrele deschise se vede amurgul de vară coborînd — cu coșuri de violete răcorite și răsturnate generos peste cartierul dogorit de arșița zilei. Cîteva clipe pauză. Apoi, cucul din pendulă anunță de șapte ori: „Cu-cu". Imediat ce termină, sună telefonul, care este singurul obiect „modern" ce se află în încăpere.

SUFLEȚEL *(își întrerupe lucrul cu regret și se duce la telefon, încă sub „atmosfera" scrisului din care s-a smuls)*: Alo! Da, eu, tovarășe Mihu!... Ce să fac! Scriu... Profit că azi am liber de la redacție, să mai scriu și acasă. Exact! Particular! *(Surîde, apoi atent la ceea ce i se spune.)* Poftim? Sigur că am fost... Pe tovarășa Panait? Da, o cunosc... Și încă foarte bine! *(Ascultă.)* Și ce trebuie să cuprindă articolul pe care vrei să-l scriu în legătură cu succesul de la premiera de aseară?... Bine, tovarășe Mihu. Sigur, sigur, cu date biografice, cu amintiri din fabrică, cu... bun, bun! Am înțeles! Și cînd trebuie să fie gata?... Mîine dimineață?!... În regulă, tovarășe Mihu... Noroc! *(Închide telefonul și revine la masa de lucru, de pe care, nu fără o umbră de regret, își strînge filele și notițele manuscrisului, le pune deoparte și își pregătește hîrtie pentru articol. Înainte de a se apuca de scris, își aprinde altă țigară și se așază visător la fereastră, cu spatele spre public, trimițînd pale romantice de fum spre grădină și spre amurgul de afară. După cîteva clipe, telefonul sună din nou. După apeluri repetate, la care Sufletel nu răspunde, intră Anicuța și, fără să-l vadă pe Sufletel, se duce glonț la telefon și ridică receptorul.)*

ANICUȚA: Alo!

SUFLEȚEL *(auzindu-i vocea, se întoarce de la fereastră și îi face semn. Apoi, încet)*: Nu sînt acasă absolut pentru nimeni, tușă Anicuțo!

ANICUȚA *(cu receptorul la gură, lui Sufletel)*: Acasă erai? Nici nu te-am văzut, bată-te!... *(Apoi, în receptor.)* Nu, nu!... Nu, vă rog! Dumnealui nu este acasă „absolut pentru nimeni". Aici este numai gazda dînsului, că tocmai îi fac curat. Nu, nu este nimeni în odaie. Vorbeam singură, că totdeauna am avut dialec-

tul ăsta, tovărășico dragă. Dar cine întreabă?... Maria? Tu ești maică? Ptiu, bată-te, că nu ți-am recunoscut vocea! *(Auzind că e vorba de Maria, Sufletel îi face semn că vrea să vorbească, semn pe care Anicuța îl înțelege pe dos, răspunzîndu-i prin gesturi, ca atare.)* Nu, Marioaro, mamă! Nu e acasă. Nu știu unde s-o fi dus. A plecat icognito, cînd nu eram eu aici... *(Sufletel vine lîngă ea și vrea să-i ia receptorul, dar ea, prin gesturi, îi arată că nu e proastă și știe ce spune. Și nu i-l dă.)* Bine, mamă! Cum o veni îi spui... Mersi, maică, și te contrapup și eu tot atît de dulce... *(Face „toc-toc" în telefonul pe care îl închide. Apoi se întoarce, făloasă și totuși un pic jignită, spre Sufletel.)* Ce tot îmi făceai, maică, semne? Ce, cu sînt de la țară, să nu știu ce să spui, cînd mi-ai făcut o dată semn? Mi-ai spus că nu ești acasă „absolut pentru nimeni", gata! Vorba proverbului: „Un gest ascuns, mi-a fost de-ajuns".

SUFLEȚEL: Da, dar Maria nu e „absolut nimeni". Ea e cu totul altceva și pentru ea sînt totdeauna acasă...

ANICUȚA: De, maică! Tu așa, tu altminteri... *(Venind spre el.)* În orișice caz, a spus că revine ceva mai tîrziu. Și mi-a mai confirmat să-ți spui, să nu cumva să uiți că astă-seară, la nouă și jumătate, ești invitat la petrecere la Valentin, care își sărbătorește onomastica nașterii.

SUFLEȚEL: Îmi pare rău, dar cred că n-o să mă duc, tușă Anicuțo.

ANICUȚA: De ce? Cum o să lipsești tocmai tu, cînd știi că se duce și Maria noastră?

SUFLEȚEL: Am de scris un articol urgent pentru revistă... Mi-a telefonat adineaori directorul... Și mîine-dimineață trebuie să-l duc.

ANICUȚA: Dă-l demonului de articol!

SUFLEȚEL: Nu se poate! Articolul pe care trebuie să-l scriu este în legătură cu succesul Mariei de la premiera de aseară. Așa că... lipsesc tot pentru ea. Și, deci...

ANICUȚA: Și, deci, pun-te repede la masă și hai să-l colaborăm amîndoi. Adică tu să scrii și eu să-ți fac o cafea veritabilă. Că, dacă nu te duci, mi-e numai de dunga pe care ți-am făcut-o la pantaloni...

SUFLEȚEL: Bine, tușă Anicuțo! Dacă sînt gata la timp...

ANICUȚA: Și cum preferi mai bine să-ți alternez cafeaua din fiert? Subțire-dulce, cu caimac, sau cu ochi de șarpe? Că eu, la cafea, am mitologia mea proprie.

SUFLEȚEL: Eu o prefer cît mai urgentă, tușă Anicuțo. Restul, te privește pe dumncata.

ANICUȚA: Bun. Și pînă e cafeaua gata, condensează-te asupra articolului, că tocmai acuma s-a brodit să trebuie să-l scrii, fir-ar al demonului să fie! *(Iese.)*

(Sufletel se așază la masa de scris și se pregătește să scrie, fumînd deasupra filelor albe, cu capul rezemat într-o mînă. Își face planul articolului, tivindu-și gîndurile cu un surîs luminos și care în traducere ar însemna: „Sînt fericit că eu trebuie să scriu azi despre Maria și despre succesul ei fără precedent". Se aude o bătaie la ușa de la intrare. Sufletel se trezește, brusc contrariat, din visare. Ascultă, ostil, spre ușă. Bătaia se repetă, mai accentuată.)

SUFLEȚEL: Cine e?

VALENTIN *(de afară)*: Om bun...

SUFLEȚEL *(cu același ton ursuz, nerecunoscînd dintr-o dată vocea lui Valentin)*: Intră!

VALENTIN *(intră)*: Noroc, Petrică!... *(Observînd acrul deranjat și morocănos cu care Sufletel îl întîmpină.)* Mi se pare că te deranjez?

SUFLEȚEL *(amabil, oricum)*: Nuu, deloc. Trebuie însă să scriu un articol care, într-un ceas, să fie la redacție. Și tocmai mă pregăteam să-l încep...

VALENTIN *(deși simte „precizarea" în replică)*: Nu te reții decît cinci minute, pe care te rog să mi le acorzi, fiind vorba de o chestiune foarte importantă pentru amîndoi.

SUFLEȚEL *(indicîndu-i un scaun)*: Ia loc.

VALENTIN *(completîndu-l cu un surîs, în timp ce se așază)*: Și să fiu cît mai scurt, nu? *(Își aprinde o țigară. Sufletel, nedumerit, se așază și el pe scaunul de la masa de scris, pe care îl întoarce amabil spre Valentin. O pauză și o scurtă tăcere atentă, solemnă aproape, așa cum se face cînd cineva se pregătește să tragă cu pușca. Știe bine ce vrea să spună și cu ce scop precis a venit, însă se preface încîlcit în gînduri, neștiind pe care din ele să-l ia de căpătîi și să înceapă.)* Uite, Petrică dragă!... De fapt ar trebui s-o iau de la Adam. Dar, fiindcă — de

trei ani de zile de cînd ne cunoaștem — sper că sîntem și buni prieteni, o s-o iau de la Eva... Mai ales că e vorba de o femeie, de o Evă! De Mery, adică...

SUFLEȚEL: Se poate, dar eu nu cunosc pe nimeni, care să poarte acest nume...

VALENTIN: A, da, uitasem că tu îi spui Maria... Că de ea e vorba. De Maria. „Sora" ta de suflet.

SUFLEȚEL: Ahà! Și dumneata tot Mery ai început să-i spui?

VALENTIN: Dar cine i-a mai spus tot Mary, înaintea mea?!

SUFLEȚEL: Un inginer care era la fabrică la noi. Unul, Paul Comăneanu...

VALENTIN *(cu un gest pejorativ, care arată clar că știe bine despre cine e vorba)*: Daa? Paul Comăneanu?

SUFLEȚEL: Mi se pare, dealtfel, că sînteți și rude?

VALENTIN: Eu, rudă cu Paul Comăneanu? Nu sîntem nici un fel de rude, dragă Petrică! Din contra!...

SUFLEȚEL: Mă mir. Că și el, ca și dumneata, știu că sînteți nepoții celebrei foste vedete Adalgiza Ciripeanu.

VALENTIN *(care știe tot, dar nu vrea să spună)*: Comăneanu n-a fost nici un fel de rudă, nici cu mine și nici cu mătușa mea.

SUFLEȚEL *(surprins și interesat)*: Ce vorbești?

VALENTIN *(cu multe și jenante ocoluri)*: Știu, însă, că așa se laudă.

SUFLEȚEL *(îl întrerupe)*: Și-acum trei ani, cînd a avut congestia cerebrală...

VALENTIN: Cine, Comăneanu?

SUFLEȚEL: Nu! Mătușa dumitale. Îmi amintesc că și-a cerut o permisie să vină la București s-o îngrijească și pe urmă s-o-ngroape.

VALENTIN: Tț, tț, tț! Ce mizerabil! Ce canalie!... Uite, Petrică, față de tine nu am secrete. Adevărul este că acest domn, acest excroc, mai bine zis, acum vreo șapte, opt ani a fost pur și simplu chiriașul mătușii mele... Și, bineînțeles, tînăr și șmecher, el a izbutit s-o sminteaască la bătrînețe și să facă tot ce vrea din ea. I-a mîncat banii, i-a mîncat bijuteriile, i-a mîncat lenjeria de pat și frigiderul, i-a mîncat fețele de mese și covoarele, în sfîrșit, ce să-ți mai spun, i-a mîncat, mai ales, reputația, cîtă bruma mai avea, pînă cînd noi, familia, alarmați, am intervenit. Și-atunci, tipul, de teama scandalului și de frica Parchetului a șters-o în provincie, pînă să se limpezească apele. *(Anicuța, cu tava de cafea în mînă, deschide ușa și, cînd vede pe Valentin, o închide la loc și dispare. Valentin, privindu-și ceasul de la mînă.)* Dar uite că cele cinci minute au trecut aproape și m-am depărtat de obiectul sau, mai bine zis, de subiectul vizitei mele. Așa că, voi fi foarte scurt, dragă Petrică. Mai ales că, în chestiunea de care vreau să-ți vorbesc, hotărîrea mea e luată și bine judecată înainte. *(Decis.)* Am venit să te rog să mă ajuți. *(Se ridică.)*

SUFLEȚEL *(cu un surîs)*: Păi, dacă e vorba de o hotărîre deja luată și judecată dinainte, nu văd cu ce ți-aș mai putea fi și eu de folos?

VALENTIN: Ba poți să-mi fi de un imens folos și *numai tu*... Fiindcă, deocamdată, hotărîrea am luat-o singur... *(Brusc și fără să mai aștepte replica pe care Sufletel, precaut, și-o pregătește.)* Vreau să mă căsătoresc cu Maria, Petrică! Asta e! Și, astă-seară, m-am hotărît să-i cer mîna. Dealtminteri, cred că treaba asta nu e nici un fel de surpriză pentru tine.

SUFLEȚEL *(imobil, livid, de parcă dintr-o dată i s-a scurs tot sîngele prin dușumele)*: Și de ce vii să-mi ceri mie mîna Mariei? Cere-i-o ei! Ea e singura în măsură să ți-o acorde sau să ți-o refuze. Eu nu-i sînt nici tată, nici mamă, nici tutore...

VALENTIN: Și totuși, ești mai mult decît toți ăștia la un loc. Tu îi ești prieten. Unicul ei prieten... Așa că te rog să mă ajuți, Petrică!

SUFLEȚEL: Nu văd în ce fel aș putea s-o fac!

VALENTIN: Punînd la temelia fericirii mele viitoare cea dintîi cărămidă de ctitor binevoitor...

SUFLEȚEL: Și ești sigur că fericirea dumitale viitoare va fi, în același timp, și a Mariei?

VALENTIN *(același joc)*: O! Da!

SUFLEȚEL: Pe ce te bizui?

VALENTIN *(același joc și mai crescut)*: Pe dragostea mea...

SUFLEȚEL: Dar dragostea ei? Ești sigur că și Maria te iubește? *(Pune întrebarea cu o uriașă strîngere de inimă. Și o pune mai mult pentru el, decît pentru Valentin.)*

VALENTIN *(sincer)*: Vezi, n-aș putea să-ți afirm precis că Maria mă iubește. Nu mi-a spus-o niciodată, dar m-a

lăsat de foarte multe ori s-o înțeleg. *(Plin de el și adînc convins de ceea ce spune.)* Și sînt sigur că dacă nu mi-a mărturisit-o pînă azi, a fost numai din cauza mîndriei și a timidității ei. Și, mai ales, din cauza ta.

SUFLEȚEL: Din cauza mea? De ce?

VALENTIN: Fiindcă ea are impresia, ca și mine dealtfel, că tu ești contra dragostei noastre. Și pentru asta mă aflu acum aici... Să-i dovedesc că nu e adevărat. *(Repede.)* Știu că Maria nu-mi va da răspunsul imediat și îmi va cere un răgaz, ca să se gîndească bine. Și știu că acest răgaz înseamnă timpul necesar ca să-ți ceară sfatul ție. Sfat peste care știu, de asemenea, că Maria nu va trece.

SUFLEȚEL *(care își cîntărește fiecare vorbă)*: E adevărat, Maria mi-a cerut sfatul, ori de cîte ori i s-a pus înainte o problemă importantă de viață. Și eu i l-am dat totdeauna, așa cum inima și judecata mea de „frate" mi-au dictat.

VALENTIN *(cu un surîs)*: Știu. Mery mi-a spus că tu nu ești și nici nu poți fi vreodată pentru ea altceva decît un prieten și un tovarăș fără pereche.

SUFLEȚEL *(lovit adînc, dar păstrîndu-și calmul)*: Și cu ce împrejurare ți-a spus Maria asta?

VALENTIN: Nu mai țin minte exact. Cred c-a fost la început, acum trei ani, în primele zile după ce v-am cunoscut pe amîndoi și m-am îndrăgostit de ea... Că, să-ți spun drept, eram gelos ca o fiară.

SUFLEȚEL: Gelos pe mine? *(Surîde fiindcă îi face plăcere, totuși.)*

VALENTIN: Nuuu! Pe ea! Aveam impresia că Maria face pe îndrăgostita de tine și că tu, culmea, nici nu visai la ea...

SUFLEȚEL *(același joc, lărgind surîsul)*: Cred și eu! Cînd naiba era să mai visez la ea, cînd eu dormeam toată noaptea cu gîndul la... *(era să zică „ea" dar se oprește pe marginea gafei)* la treburile mele celelalte... Școala de literatură, redacție, colocvii, articole, ședințe, conferințe... Mă rog! Ecțetera, ecțetera... și ecțetera...

(Anicuța din nou repetă jocul în ușă, cu tava și cafelele.)

VALENTIN *(profitînd de aparenta bună-dispoziție a lui Suflețel)*: Atunci, pot să contez pe sprijinul tău?

SUFLEȚEL *(revenind brusc în stricta realitate)*: Nu! Din contră. Să nu contezi deloc pe sprijinul meu, fiindcă, în această chestiune, nu ți-l voi da.

VALENTIN *(opărit)*: De ce, Petrică?

SUFLEȚEL: Pentru că dacă n-am nimic împotriva căsătoriei dumitale cu Maria, sînt categoric contra căsătoriei Mariei cu dumneata... Chiar dacă și ea te iubește.

VALENTIN *(același joc, dar luînd totuși o oarecare atitudine mai bărbătească)*: Cu alte cuvinte, nu mă socotești demn de a fi soțul Mariei? *(O ia spre ușă.)*

SUFLEȚEL: Stai, stai să ne lămurim. Am impresia că nu ne-am înțeles deloc...

VALENTIN *(oprindu-se în ușă)*: Eu, unul, sînt foarte lămurit.

SUFLEȚEL: Mă rog! Însă dumneata n-ai venit să-mi ceri o părere, ai venit să-mi ceri un serviciu.

VALENTIN: Și pe care mi l-ai refuzat net.

SUFLEȚEL: Nu este exact. Eu mi-am dat, deocamdată, numai o părere...

VALENTIN: Cum? Nu mi-ai spus adineaori că ești contra căsătoriei mele și că refuzi să-i vorbești Mariei?

SUFLEȚEL: Ba da! Dar nu m-ai lăsat să spun ce mai aveam de adăugat, ca să termin.

VALENTIN: Parcă mai era nevoie să adaugi ceva?

SUFLEȚEL: Mai vream să adaug că, deși sînt categoric contra acestei căsătorii, nu voi da nici un fel de sfat Mariei, chiar dacă mi-l va cere. Nici pentru, nici contra. Eu socotesc că numai inima și judecata ei trebuie să decidă. Fără sfatul nimănui. N-am dreptate?

VALENTIN: Nu știu. Știu însă că, de cînd lumea, dragostea a avut întotdeauna dreptate.

SUFLEȚEL: Asta e și părerea mea!

VALENTIN *(acru)*: În orice caz, îți mulțumesc pentru generozitatea de care vrei să-mi dai dovadă și, încă o dată, te rog să mă ierți că te-am tulburat *(ironic)* din creație. *(Înainte de a ieși.)* Și te mai rog ceva...

SUFLEȚEL: La dispoziție...

VALENTIN: Diseară, la petrecere, să nu spui nici o vorbă Mariei, despre vizita mea aci.

SUFLEȚEL: Bineînțeles...

VALENTIN: Atunci, la revedere și pe diseară... *(Iese, fără ca Suflețel să mai aibă timp să îl conducă.)*

(După ieșirea lui Valentin, Sufletel rămîne pironit locului. Își freacă tîmplele și ochii, ca și cum ar vrea să-și revie dintr-o amețeală. Telefonul începe să sune. După cîteva apeluri la care Sufletel nu răspunde, Anicuța crapă ușa, vîră capul, vede pe Sufletel singur și intră cu tăvița pe care sînt două cești de cafea, acoperite cu farfurioare deasupra, ca să nu se răcească. O ceașcă dublă, alta obișnuită. Cum intră, pune tăvița pe prima mobilă care îi iese înainte și se duce la telefon. Înainte de a vorbi, astupă receptorul cu mîna.)

ANICUȚA: Tot pentru „absolut nimeni" nu ești acasă, maică?

SUFLEȚEL *(trezit)*: Tot.

ANICUȚA: Bineînțeles, afară de Maria... Că acuma știu.

SUFLEȚEL: Nu! Acum nu mai sînt acasă nici chiar pentru Maria, tușă Anicuțo...

ANICUȚA *(aruncîndu-i o privire nedumerită, vorbește la telefon)*: Alo! *(Joc de scenă.)* Cine e?... Dar ce casă căutați dumneavoastră?... Ministerul Comerțului? *(Rîde)* Nu, tovărășele! Eu sînt o instituție absolut particulară *(Închide, își reia tăvița și vine la masa de scris a lui Sufletel. Pune tăvița pe masă.)*

SUFLEȚEL *(încă preocupat de „lovitura" primită, nici n-a auzit conversația Anicuței la telefon)*: Cine a fost, tușă Anicuțo?

ANICUȚA: Drulea, fratele miresii! *(Îi servește ceașca lui.)*

SUFLEȚEL *(același joc)*: Și ce vrea?

ANICUȚA: Demonul să-l pieptene! *(Își ia ceașca de cafea, pe care și-o servește, așezîndu-se pe scaunul de lîngă masa de lucru a lui Sufletel. Sună telefonul.)* Ptiu! Parcă are demoni astăzi telefonul ăsta, fir-ar al dracului să fie, pardon de expresie, că-mi scăpă necuratul din gură. *(Își pune ceașca pe masă și, contrariată, se duce spre telefon.)* Că zău așa! De cînd ți l-a pus ăia de la redacție, țîrîie toată ziua, de nu mai poți auzi nici canarii din colivie, din cauza lui... *(A ajuns la telefon și repetă jocul cu receptorul.)* Acu... ești acasă?

SUFLEȚEL: Nu!

ANICUȚA: Tot „absolut pentru nimeni"?

SUFLEȚEL: Tot.

ANICUȚA *(la telefon)*: Alo! Da, eu sînt, maică! Azi ai ghinion că tot de mine dai! *(Sufletel ciulește urechea.)*

Nu, Marioaro, mamă! N-a venit pînă acuma... Păi știu eu? O fi la redacție. Eee, dacă l-ai căutat și acolo și ți-a spus că nu e, atunci, se vede treaba c-o fi prin vreun spațiu verde, pe undeva, să facă poezii, în gînd. Bine, maică!... Mai dă un telefon mai tîrziu. Că, vorba proverbului: „Încercarea moarte n-are și mai bine să-mi pară rău că nu te-am găsit, decît să mor de necaz că nu te-am căutat". *(Face cu ochiul, șmecheroasă, lui Sufletel)* Eu... bine, maică, ce să fac!? Sînt singură cuc și ne bem cafeluțele amîndoi, că avem de colaborat un articol împreună. Da, maică, bine! La revedere! Te pup și te sărut. *(Închide și revine făloasă spre masa lui Sufletel.)* Tot „biata" Maria era! *(Sufletel tace. Anicuța, așezîndu-se la locul ei.)* Dar de ce ești supărat pe ea, de ce nu vrei să-i răspunzi?

SUFLEȚEL: Cum o să fiu *eu* supărat pe Maria, tușă Anicuțo?... Însă trebuie să-mi scriu articolul și dacă mă întrerup mereu...

ANICUȚA: Și te-a mai ținut și Valentin ăla un ceas de vorbă... *(Vrea să-și răstoarne ceașca pe farfurioara de cafea, dar se oprește la timp.)* Ia uite! Iară era să procedez la superstiții și să-mi întorc ceașca, să-mi ghicesc în cafea. *(Pune ceașca normal pe farfurioară.)* Dar, fiindcă veni vorba, să știi că Valentin ăsta mie nu mi-a plăcut niciodată. Și doar îl cunosc de cînd a rămas orfan și l-a crescut mătușă-sa, Ciripeanca!... Că, în tinerețile mele de artistă, am fost și cabiniera ei... Cînd a dat faliment Salvaride — bancherul care o întreținea — și cînd a simțit că intră în pușcărie, l-a lăsat imediat, ca să se-ncurce cu Bubucă de la Bursă, care tocmai ieșea de-acolo și era plin de banii pentru care executase pedeapsa. Ehei!... Cînd oi sta eu să-ți spun odată, ce viață romanțată a mai avut și Ciripeanca...

SUFLEȚEL: O să-mi povestești altă dată, tușă Anicuțo. Acum... *(Un gest spre filele neatinse de pe masă.)*

ANICUȚA *(înțelege și se ridică)*: Bun, bun! Plec ca să nu mă mai ții de vorbă, că pe urmă te dispersezi la atenție... Mai ales că ieri, cînd m-am întîlnit cu Ciripeanca la cinematograf, i-am promis că-i dau o mînă de ajutor la bucătărie, pentru petrecerea de diseară a lui nepotusău. *(Ia tava cu ceașca ei și iese.)*

(Sufletel se așază la masă și începe să scrie. O pauză, după care Anicuța crapă ușa binișor și reintră călcînd în vîrful picioarelor. Pe braț duce pantalonii călcați și cămașa lui Sufletel. În cealaltă mînă ține pantofii lui, lustruiți lună. Ușa prin care s-a strecurat, a închis-o cu umărul. Sufletel, preocupat de scris și absorbit de inspirație, nu simte *că a intrat cineva în cameră și își vede mai departe de lucru. Anicuța, pîș, pîș, aranjează hainele pe umărul unui scaun; cămașa pe deasupra pantalonilor și pantofii sub scaun. Apoi, iese, tot în vîrful picioarelor, așa cum a intrat. După ieșirea Anicuței, ca și în timpul trecerii ei prin cameră, Sufletel, care nu i-a înregistrat intrarea, își vede mai departe de treabă: scrie, fumează, soarbe din cafea, rupe cîteva file. Maria apare la fereastră și se uită discret în încăpere, la Sufletel, care scrie și n-o vede. Apoi dispare o clipă și revine cu un trandafir, pe care îl aruncă pe manuscrisul lui Sufletel. Acesta se sperie, vede trandafirul, apoi pe Maria care rîde. Sufletel se însenin*ează *la față și se duce să-i deschidă. Maria intră. De cînd n-am văzut-o, s-a făcut și mai frumoasă și mai luminoasă. E îmbrăcată simplu și armonios, de vară, iar întreaga ei ființă respiră numai tinerețe, sănătate, candoare și optimism.)*

MARIA: Te-am speriat?

SUFLEȚEL *(mințind)*: Nuuu!... Cum o să mă sperii de o floare.

MARIA: Am rupt-o din trandafirul tușii Anicuța... Cred că o să mă omoare, cînd o afla. Dar am rupt-o pentru tine.

SUFLEȚEL *(cu un surîs mulțumit)*: Pentru mine? Atunci, nu numai că n-o să te omoare, dar îți mai și mulțumește.

ANICUȚA *(intrînd)*: Păi sigur că-i mulțumesc. Dacă e vorba să-ți facă *cineva* o plăcere ție, poate să rupă și toate florile din grădiniță. Că atîta slăbiciune am și eu pe lumea asta! Pe Caragiale, ca clasic, și pe tine ca bleg.

SUFLEȚEL *(cu un surîs)*: Mare invenție și ușile astea la casa omului, tușe Anicuțo!

ANICUȚA *(atinsă)*: Ce vrei să spui cu cugetarea asta prolixă? Că am ascultat la ușă, nu?

MARIA *(glumind)*: Nuu... Da de unde!

ANICUȚA: Atunci să-și retragă cuvîntul pe care l-a emis, că pe urmăăă!... *(Privește „amenințătoare" pe Sufletel, căruia i se adresează.)*

SUFLEȚEL *(amuzat totuși, peste marea lui tristețe pe care vrea s-o biruie, măcar în fața Mariei)*: Că pe urmă, ce?

ANICUȚA: Că pe urmă... o dată zic și eu ca Tache Farfurie din *Scrisoarea pierdută:* „Să dăm cărțile pe față, nene Zaario!" Și să te văz atunci, îți dă mîna să-mi răspunzi ca Trahanache: „Dă-le, maică, să vedem!" *(Schimbînd tonul și adresîndu-se dulce Mariei.)* Dar cînd ai ajuns, maică, așa de repede, că doar acum două minute sunași la telefon?...

MARIA: Nu! Acum două minute n-am mai sunat eu. Eu am plecat încoace mai de mult. Imediat ce mi-ai spus dumneata că ești singură acasă și vă beți cafeaua amîndoi...

(Sufletel, în timpul replicilor de mai sus, a luat un pahar, a pus apă din ibricul de la lavoar, a aranjat — cît s-a priceput el mai artistic — trandafirul aruncat de Maria, apoi a pus paharul pe masă.)

ANICUȚA *(cu reproș, lui Sufletel)*: Îmi feștelișii iacaua, ai văzut? *(Mariei.)* El mi-a zis, maică, să spun că nu e acasă „absolut pentru nimeni"...

SUFLEȚEL: Nu bănuiam c-o să-mi telefonezi tu și cum aveam un articol urgent de scris...

MARIA *(apropiindu-se de birou și uitîndu-se la „manuscris")*: Văd că nici nu l-ai început?

ANICUȚA: Păi, ce, parcă-a avut cînd? Cînd telefoane, cînd vizite neprevăzute! C-a fost la vizită mălai mare ăla de Valentin, nepotul Ciripencii...

MARIA *(surprinsă, dar fără atitudine în surpriză)*: A fost Valentin la tine?

SUFLEȚEL *(încurcat)*: Da. A trecut pentru cîteva minute...

ANICUȚA: Ce „cîteva minute"? C-a stat o jumătate de ceas, deși el i-a spus, de la obraz, că are de colaborat un articol urgent... Dar degeaba le spui unora ceva, de la obraz, dacă n-are sau îl are șorici...

MARIA: Și de ce-a venit Valentin la tine?

SUFLEȚEL *(din ce în ce mai încurcat)*: Să-mi reamintească pentru astă-seară, că sînt invitat la petrecerea lui...

ANICUȚA: Minte!... I-a vorbit cu totul de altceva. Că, vorba lui *(arată pe Sufletel)*, mare invenție și ușile astea la casa omului!... Dar eu, una, nu știu, n-am

auzit și nu mă bag. Așa că, pe mine mă scuzați, nu vă mai reținem. E aproape șapte și i-am promis Ciripencii să-i dau o mînă de ajutor la petrecere. *(Iese.)*

MARIA *(se așază pe scaunul lui de la masa de scris. Sufletel alături)*: Nu-ți fie frică, nu te mai reținem decît cîteva minute. *(Sufletel face un gest de sincer protest, pe care Maria îl taie cu replica.)* De ce n-ai vrut să-mi răspunzi la telefon, deși erai acasă?

SUFLEȚEL: Ți-am mai spus. Am de scris un articol foarte urgent și mi-am luat măsuri ca să pot lucra în liniște. Și-apoi, nu știam că o să-mi telefonezi tu.

MARIA *(prefăcîndu-se mulțumită de răspuns)*: Bine! Și ce articol ai de scris?

SUFLEȚEL *(după o ezitare stîngace)*: Cronica dramatică la premiera de aseară.

MARIA *(după oarecare șovăială)*: Te rog, Petre, să nu te lași cumva influențat de prietenia noastră și să-mi aduci laude pe care nu le merit. Nu uita să scrii, în primul rînd, despre piesa autorului necunoscut, care a scris-o pentru mine și căruia îi datorez tot succesul meu de aseară.

SUFLEȚEL *(mirat)*: Cum, nici după succesul de la premieră, autorul piesei nu s-a dat pe față?

MARIA: Nu! Dimitrie Taiga, numele sub care autorul a trimis piesa acum trei luni la teatru, este, cu siguranță, un pseudonim...

SUFLEȚEL *(cu un surîs)*: Un pseudonim misterios și de nepătruns ca și taigaua.

MARIA: Eu bănuiesc, totuși, pe cineva. *(Îl privește limpede și drept în ochi,)*

SUFLEȚEL *(un pic alarmat. Și în atitudine și în voce)*: Pe cine?

MARIA: Pe Valentin Spătaru.

SUFLEȚEL *(ușurat pe de o parte, dar contrariat pe de alta)*: Și ce te face să-l bănuiești tocmai pe el?

MARIA: Întîi: piesa a fost trimeasă teatrului, cu precizarea că rolul principal e scris special pentru mine. Asta înseamnă că autorul îmi cunoștea sau, cel puțin, îmi bănuia calitățile artistice. Al doilea: Valentin mi-a spus de cîteva ori, în treacăt, încă de anul trecut, că are de gînd să scrie o piesă pentru mine, în care să mă

lanseze... Dar, cum îl știu că vorbește șapte de-o para, n-am dat nici o importanță faptului.

SUFLEȚEL: Da... Așa stînd lucrurile, autorul s-ar putea să fie el.

MARIA: Mai ales că are și talent literar. Pînă acum a publicat reportaje și articole în legătură cu teatrul, cîteva schițe foarte reușite și poezii umoristice...

SUFLEȚEL: Știu. Nu înțeleg însă de ce Valentin ar fi trimis piesa semnată cu un pseudonim? Mai ales o piesă scrisă special pentru tine...

MARIA: Fiind prima lui lucrare dramatică, poate n-a avut destulă încredere în ea și, orgolios cum este, n-a vrut să riște.

SUFLEȚEL: De acord!... Dar cînd a văzut că piesa e primită, că se repetă și că se face atîta caz în jurul ei și al talentului autorului, orgoliul lui nu mai avea nimic de riscat. Din contră...

MARIA: Da, dar mai era și premiera. Confruntarea piesei cu publicul, cu presa...

SUFLEȚEL: Bun! Dar a trecut și premiera și-a fost un mare succes și pentru autor și pentru tine... Logic ar fi fost ca, astăzi, Taiga să-și dezvăluie taina, iar fericitul Dimitrie să iasă la lumină...

MARIA: Asta mă nedumerește și pe mine, în privința lui Valentin, mai ales că-l știu ahtiat după succes, după aplauze, după glorie... În sfîrșit, să sperăm că măcar acum, cînd va trebui să se prezinte ca să-și încaseze drepturile, *autorul meu* va trebui să iasă la lumină, ca să-i pot mulțumi și să-l pot încredința de recunoștința mea, pentru toată viața... *(Făcînd, fără să vrea, o legătură între ce-a spus și Valentin.)* Dar, apropo! De ce-a fost Valentin la tine?

SUFLEȚEL *(căutînd să nu pară deloc stînjenit în răspuns)*: E un secret ce îi aparține numai lui.

MARIA: Foarte frumos! Atunci de ce ți l-a încredințat tocmai ție?

SUFLETEL: Ăsta e alt secret, care îmi aparține numai mie... *(Surîde ușor.)*

MARIA: Și secretul lui are vreo legătură cu al tău?

SUFLEȚEL: Ăsta e cel mai mare secret din toate trei. *(Lărgește surîsul.)*

MARIA *(ridicîndu-se)*: Ce de mistere! Ce de mistere!... *(Surîde pe replică, totuși ușor contrariată.)*

SUFLEȚEL *(același joc:)*: Misterele Parisului, vorba aia!...

MARIA *(își privește ceasul)*: È! Atunci, te las să-ți scrii cronica și iartă-mă că ți-am răpit atîta vreme. La revedere, Petre!... Pe diseară! *(Îi întinde mîna. Sufletel o ia într-a lui și rămîne cu ea așa.)*

SUFLEȚEL: Pot să-ți pun și eu o întrebare?

MARIA: Te rog...

SUFLEȚEL: De ce-ai venit acum la mine? Cred că n-ai venit numai să mă întrebi de ce-a fost Valentin aici, fiindcă nu știai de vizita lui! Ori poate știai?

MARIA *(retrăgîndu-și ușor mîna)*: De unde era să știu eu ce face sau ce nu face Valentin? Nu mă interesează nici una, nici alta!

SUFLEȚEL: Atunci, de ce ai venit?

MARIA: E lung de spus, și tu ai treabă acum. O să vorbim astă-seară la petrecere...

SUFLEȚEL: De ce? Vorbim acum!...

MARIA *(are o presimțire subită)*: Ori te gîndești cumva să nu vii?

SUFLEȚEL *(mințind, însă de astă dată bine)*: È, asta e! Cum o să nu vin?... *(Un gest spre lucrurile pregătite „de îmbrăcat")*: Uite!... Tușa Anicuța mi-a și pregătit toate odăjdiile de ceremonie... *(Cu un surîs.)* Mi-a făcut o dungă la pantaloni... „Aerodinamică", vorba proverbului... Firește că n-o să stau toată noaptea... Și, de la douăsprezece pînă dimineața, am tot timpul să scriu.

MARIA *(între timp, ia paharul cu trandafirul și miroase adînc floarea)*: Ah! Ce parfum are!...

SUFLEȚEL: Pentru mine n-are numai unul... Are două!

MARIA *(nedumerită)*: Cine?

SUFLEȚEL: Trandafirul!

MARIA *(idem)*: Nu-nțeleg!...

SUFLEȚEL: Nu e nimic. El *(arată trandafirul)* înțelege...

MARIA *(pune paharul la loc și îl privește cu un surîs nedumerit și oarecum trist)*: Zău, Petre, nu știu ce ai tu astăzi...

SUFLEȚEL: Cum nu știi? Astăzi e una din marile sărbători ale prieteniei noastre. Astăzi, tu, Maria Panait, ești artistă afirmată și, tot astăzi, eu, Petre Sufletel, absolvent al Institutului de literatură, trebuie să scriu „cronica dramatică" despre tine, în una din cele mai importante reviste literare ale noastre. Îți dai tu seama, ce înseamnă asta?

MARIA *(ascultă cu inima și cu ochii, cuvintele lui Sufletel)*: Adevărat, Petre!... Mi se pare că visez.

SUFLEȚEL: Uite, astăzi visurile se împlinesc sub ochii noștri.

MARIA *(după o mică pauză)*: Dar de ce îmi spui mie toate astea, Petre? Le știu, doar, tot atît de bine ca și tine.

SUFLEȚEL: Nu ți le spun. Ți le reamintesc numai.

MARIA: Ai impresia că le-am putut uita măcar o singură clipă?

SUFLEȚEL: Nu știu!... Știu însă că astăzi, ca și acum trei ani, cînd s-a pus problema plecării tale din fabrică, te afli, din nou, la o mare răscruce de viață.

MARIA: Tocmai de-aia am venit la tine... Să mă ajuți și *astăzi*, așa cum m-ai ajutat și acum trei ani. Însă am impresia că ești supărat pe mine... Că ai să-mi reproșezi ceva... *(Îl privește nedumerită și îngrijorată.)*

SUFLEȚEL *(ferm)*: Da, am!

MARIA *(același joc)*: Ce, Petre?

SUFLEȚEL: De ce-ai primit invitația lui Valentin, pentru astă-seară? Și, pe deasupra, l-ai silit să mă mai invite și pe mine?

MARIA *(cu același joc de sinceră nedumerire)*: Astă-seară, Valentin își sărbătorește ziua lui de naștere.

SUFLEȚEL *(indiferent)*: Nu trebuia să primești invitația. Și mai ales *astăzi*, cînd trebuia să te sărbătorești pe tine, nu pe el!

MARIA: Bine, dar... N-ai dreptate, Petre! La petrecerea de astă-seară e vorba de sărbătorirea unui coleg, pe care îl cunosc foarte bine. Nu văd de ce ar fi trebuit să refuz invitația... *(Cu un pic de enervare în ton.)* Și, mă rog, în concluzie, ce vrei să spui tu?

SUFLEȚEL *(decepționat)*: Nimic!... Dacă din tot ce ți-am spus pînă acum, n-ai înțeles, nu mai am de adăugat nimic. *(Un gest larg de renunțare resemnată, după care se duce la masă și ia paharul cu trandafirul pe*

care îl „aspiră" adînc.) Parcă nu mai are același parfum ca adineaori!

MARIA *(nu înregistrează replica, preocupată de propriile-i gînduri)*: Zău, nici nu-mi vine să mă duc. Nu mai am nici un fel de dispoziție. Nici de petrecere, nici de nimic. Și eram atît de bucuroasă... În sfîrșit! *(Face un gest energic ca să-și alunge gîndurile care o stăpînesc, în legătură cu cele spuse.)* Mă duc, Petre!... *(Căutînd să-și ia un ton glumeț.)* La revedere, maestre! Inspirație „abundentă" la lucru. *(Iese.)*

(Sufletel rămîne cîteva clipe nemișcat, în mijlocul odăii, își freacă ochii și tîmplele, apoi — resemnat și parcă împrospătat de el însuși — se duce la fereastră și o închide, trăgînd și storul. Încăperea se întunecă. Aprinde lumina la lampa de pe masa de lucru. Își aranjează din nou hîrtia și cele necesare scrisului, aprinde o țigară, trage cîteva fumuri, reflectează, adunîndu-și gîndurile și, înainte de a începe să scrie, mîrcase adînc trandafirul. Moaie tocul în călimară și așterne primele cuvinte ale articolului. După care, sună telefonul. Contrariat și deranjat din lucru, se duce la telefon.)

SUFLEȚEL: Alo! Da, eu, tovarășe director!... *(Ascultă.)* Nu!... Nu l-am scris încă!... *(Ascultă.)* Poftim?... Nu mai e nevoie să-l scriu. Mă rog, euuu... *(Ascultă.)* Cum? V-a adus altcineva un articol admirabil despre ea? *(Se schimbă la față și vocea își alterează, discret, timbrul.)* Foarte bine, tovarășe director!... *(Vocea îi tremură, ca și receptorul.)* Bine, tovarășe... Noroc! *(Închide și rămîne încremenit lîngă telefon, incapabil să facă un pas ori un gest, cîteva clipe, în cuprinsul cărora, reflectînd rapid, ia o hotărîre concludentă. Se duce la masa de lucru, rupe foaia pe care începuse să scrie și o aruncă în coșul de hîrtii de alături. Apoi începe să-și strîngă cărțile și manuscrisele de pe masă, într-un maldăr unic. Aprinde lumina din plafon. Ia scaunul de la masa de lucru și îl duce în dreptul garderobului. Se urcă pe scaun și dă jos, de pe garderob, geamantanul și cutia de vioară, pe care i le știm. Duce scaunul la loc. Pune geamantanul pe pat și îl deschide. Cutia de vioară o duce pe masă, lîngă cărți și manuscrise. Deschide garderobul din care scoate și pune pe pat, lîngă geamantan, rufe, haine etc. Toate aceste operațiuni le execută în modul cel mai simplu și firesc din lume, fără dramă — și cu atît mai mult tragedie — nici în atitudine, nici în gesturi. Apoi, cu aceeași simplitate și lipsă de melodramatizare ca și pînă acum, se uită în jurul lui, la odaia toată — la cărți, la rufe, la geamantan etc. — cu aerul unui om care, neștiind de unde să înceapă facerea bagajului, caută soluția cea mai practică și rapidă. Se apropie de masa de lucru și începe să încarce, pe brat, cărțile și manuscrisele de pe masă. Cînd e cu brațul plin, observă trandafirul. Îl privește o clipă atent, fix, liric. Apoi răstoarnă cărțile și manuscrisele de pe brat și cu multă dar deloc exagerată sau „jucată" gingășie ia trandafirul din pahar, îl înfașă într-o filă curată de manuscris — cu toate menajamentele de care dispune — desface capacul cutiei de vioară și pune pachetul cu trandafirul, în cutie. Închide capacul cutiei de vioară, își reîncarcă brațul cu manuscrise și cărți și se duce cu ele spre geamantan. În aceeași clipă, se aude o bătaie puternică în ușă. Sufletel tresare și privește nedumerit spre ușă. Bătaia se repetă mai accentuat.)* Cine e?

AGHIONOAIEI *(de afară)*: Mă rog, aici șade tovarășul Petre Sufletel, dacă nu vă supărați?

SUFLEȚEL *(care îi recunoaște imediat vocea, se transfigurează de bucurie și, zvîrlind buluc cărțile pe pat, lîngă geamantan, se repede spre ușa pe care o deschide. O smulge, mai bine zis)*: Tovarășe Aghionoaiei, dumneata ești? Dumneata?...

AGHIONOAIEI *(apărînd în ușa deschisă, cu Brabete)*: Eu îs, măi tovarășe Sufletel... Eu, precum mă vezi... În persoană.

BRABETE: Plus Mandea șahistul! Cunoscutul campion de șah, de pe Gilort! *(Intră amîndoi.)* Că la meciul de șah internațional pe care l-am început acum o lună amîndoi, posed, pînă acum, două partide în plus... Este, moșule?

AGHIONOAIEI: Da, mă rog ție. Deocamdată, este. Că m-a durut rău al dracului măseaua, în ziua ceea cînd m-ai cîștigat.

BRABETE: L-am atins la nerv, să-l satur.

AGHIONOAIEI: M-a prins în suferință, măi, tovarășe Sufleț. Și-a profitat de nenorocirea mea.

SUFLEȚEL *(aproape uluit de această vizită nebănuită)*: Nici nu știți cît de bucuros sînt că vă văd!... Astăzi... aici... acum! Aproape că nici nu-mi vine să cred... Tocmai acum...

BRABETE: De fapt, ar fi trebuit să ne vezi de-aseară... Noi am venit în București „în mod oficial", ca să asistăm la debutul tovarășei Panait în premiera care s-a dat aseară.

AGHIONOAIEI: S-a întîmplat însă, tovarășe Sufleț, că noi am fost greșit informați.

BRABETE: Cum că, adică, premiera de-aseară trebuia să se joace azi.

AGHIONOAIEI: Și, vorba ceea, rămaserăm caraghioși amîndoi... cînd ne-am dus adineauri să ne luăm bilete. Tovarășa casieră ne-a spus că premiera s-a jucat de ieri și abia mîine-seară se va da din nou...

BRABETE *(ca să i-o taie)*: Parcă ne-a lovit cu leuca în cap. *(Ca să-l tachineze pe Aghionoaiei)*: Ori, cum se zice leucă (îl imită) „pi moldovinești", tovarășe Aghionoaiei?

AGHIONOAIEI *(care a simțit „arsura")*: Cobiliță, cum vrei să se zică! Ca la aceea pe care o purtați voi oltenii pe spate, cînd vă mutați la oraș și vă boieriți precupeți. *(Lui Sufleț, schimbînd vorba.)* Și-așa stînd situația, ne-am gîndit amîndoi *(arată pe Brabete)*, deși, îndeobște, totdeauna mă gîndesc eu și pentru el, ca pînă la opt ceasuri, cînd avem tren, să ne ducem și să vedem atît pe tovarășa Mărioara, cît și pe tine...

BRABETE: Și cum pe ea n-o găsirăm acasă...

SUFLEȚEL: Astă-seară nici n-o puteți vedea. E poftită la o masă dată în cinstea ei.

BRABETE: Și tu nu te duci?

SUFLEȚEL: Nu. *(Este încă sub emoția încercată din clipa cînd i-a văzut.)* Nu știu dacă o să mă credeți, dar, în clipa cînd ați bătut la ușă, mă gîndeam tocmai la voi... *(Cald, sincer, fără să vrea să le mărturisească tot dintr-o dată.)* Și-aveam atîta nevoie de voi, de tovarășii mei de altădată și de totdeauna.

BRABETE: Și noi picarăm taman la timp. Ca să vezi!...

SUFLEȚEL *(pe linia lui de gînd)*: E-adevărat!... Și, ca dovadă, în clipa asta *(un gest spre bagajele începute)* mă pregăteam să plec spre voi...

AGHIONOAIEI *(privind încăperea și dîndu-și seama că Sufleț își făcea bagajele, și că se petrece ceva grav cu el, îl privește o clipă, lung, și zice calm, cum le spune el pe toate)*: Tot ce se poate!...

ACTUL III

Acțiunea se petrece după patru luni de la actul anterior. E toamnă. Decorul înfățișează noua locuință (garsonieră) a Mariei, situată la al patrulea etaj al unui bloc central. Mobilierul foarte simplu și sumar — un divan, un dulap, o masă cu două scaune, o etajeră cu cărți — contrastează flagrand cu luxul arhitectural al încăperii. În fund, o fereastră mare prin care se vede — ca de la etajul IV — perspectiva cartierului. În stînga, planul al doilea, o altă ușă, care duce spre baie și chicinetă. Pe masă, pe etajera cu cărți, pe capacul divanului, și chiar pe placa de marmură care acoperă caloriferul, se află diferite vase cu flori în ele. (Firește, aceste „vase cu flori", afară de unul care e „de meserie" și de pămînt smălțuit, sînt improvizate, de circumstanță, din cana de apă, dintr-un ibric de ceai etc.). Tot pe capacul divanului se află un aparat de radio și telefonul, plus lampa de căpătîi și diverse fotografii, dintre care, cea mai mare — și unica obligatoriu vizibilă pentru public — este a lui Suflețel. La ridicarea cortinei (acțiunea tabloului începe pe la șase după-amiază), în scenă se află Maricica, stînd pe fotoliu, și Maria stînd pe marginea divanului, în fața ei. Amîndouă fumează.

MARICICA *(inventariind, cu un surîs încîntat, încăperea)*: Nici nu știi, Maria, ce mult îmi place la tine, în noua ta locuință...

MARIA: Deocamdată, din economiile pe care le-am avut, n-am putut să-mi rostuiesc decît absolut strictul necesar...

MARICICA: Lasă că încet, încet o să-ți faci tu și restul... Și ce de flori! Măi, măi!

MARIA: Pe care nici n-am avut în ce să le pun! Eu îmi cumpărasem un singur vas. De unde era să bănuiesc că într-o zi o să am atîtea?

MARICICA: Da! Dar aseară ai fost sărbătorită pentru suta de spectacole pe care le-a împlinit *Primăvara*.

MARIA: *Eu* le-am împlinit, Maricico?! Le-a împlinit teatrul, piesa, în sfîrșit, noi toți care am jucat în ea. *(Ca să schimbe vorba.)* Și florile astea nu sînt decît cele pe care le-am adus acasă, fiindcă mi-au fost cele mai dragi: gladiolele de la colegii din teatru... verbinele din grădina tușii Anicuța... garoafele de la tine. *(Le arată pe rînd.)* Restul, le-am lăsat la cabină. Iar tabloul ăsta *(cu mîndrie)* l-am primit din partea foștilor mei tovarăși de muncă, printr-o delegație compusă din tovarășul director Dimiu și tovarășii Brabete și Aghionoaiei, care, de data asta, au sosit la timp.

MARICICA: Dar trandafirii albi de la cine sînt? *(Arată trandafirii pe care Maria i-a ocolit.)*

MARIA: Din partea autorului piesei... A lui Valentin, adică... fiindcă, nu mai încape nici un fel de îndoială, el e autorul.

MARICICA: Și eu sînt convinsă!... Nu înțeleg însă de ce se încăpățînează și nu o declară oficial. Îți trimite scrisori din București, îți trimite flori, tot din București... zău, nu are nici un rost să se mai ascundă.

MARIA: Și tu de ce crezi c-o mai face?

MARICICA: Bănuiesc că, după discuția pe care ați avut-o acum patru luni, Valentin vrea să-l iubești întîi ca om, pe urmă ca autor...

MARIA *(convinsă)*: Ca autor dramatic, îl prețuiesc cum merită și totdeauna o să-i rămîn recunoscătoare pentru piesa care mi-a prilejuit debutul și primul succes. Atît, Maricica!...

MARICICA: Știu! Totuși, omul încearcă! Și nu poți să-l împiedici.

MARIA: Nici nu mă gîndesc!... Am atîtea alte preocupări, mult mai importante... atîtea griji... atîtea neliniști!

MARICICA: De ce, Maria? Tu ai toate motivele să fii fericită!

MARIA: Afară de unul, care le întunecă pe toate celelalte.

MARICICA: Știu. Petre!

MARIA: Da, Petre!... De patru luni, de cînd a dispărut atît de ciudat, de misterios... fără nici o explicație... fără nici un motiv...

MARICICA: Poate că a avut motivele lui...

MARIA: Tocmai asta mă obsedează... Motivele care l-au determinat să plece... Să fugă, mai bine zis. Fiindcă Petre a fugit. De el, de alții, de mine? Nu știu!... Știu însă, fără să-mi pot explica de ce, că eu am o mare parte de vină și de răspundere în dispariția asta...

MARICICA: Dar n-ai nici una, Maria dragă. Tușa Anicuța ți-a lămurit foarte clar lucrurile. Petre era îndrăgostit de tine... Convins însă că tu n-o să-l poți iubi niciodată, altfel de cum îl iubeai și cum îl iubești și-acum, s-a resemnat și, pentru el, n-a mai contat decît fericirea ta, care a devenit și singura lui fericire... Și-atunci, în ziua cînd a crezut că nu te mai poate apăra, a dispărut, ca să nu fie nici martor, nici părtaș, la nenorocirea ta.

MARIA: Ce nenorocire?

MARICICA: Căsătoria ta cu Valentin, pe care a crezut că nu o mai poate împiedica... Asta e tot, Maria dragă. Și limpede ca bună ziua.

MARIA *(ca și cum ar vrea să se scuze de o acuzație gravă și nedreaptă)*: Bine, dar eu nu mi-am dat seama nici o clipă că Petre mă iubea altfel decît îl iubeam și cu.

MARICICA: Și dacă ți-ai fi dat seama, crezi că s-ar fi putut schimba ceva?

MARIA *(naivă și convinsă)*: Sigur. Aș fi încercat prin toate mijloacele să-l fac să nu mă mai iubească „așa"...

MARICICA: Dar ai făcut tot ce-ai putut pentru asta! Adu-ți aminte: la fabrică, Comăneanu!... aici, în București, cum ai venit, Valentin!...

MARIA *(serioasă)*: Pe Comăneanu, recunosc, am crezut la un moment dat că-l iubesc... Și n-am să-mi pot explica niciodată de ce... Am impresia că am visat, că n-am fost eu. *(Un timp scurt de reflecție.)* În orice caz, a fost prima și ultima mea greșeală de felul ăsta...

Dar Valentin? De unde și pînă unde? De-aproape patru ani, de cînd îl cunosc, n-am avut absolut nici un fel de legătură sentimentală cu el. Ba chiar, în primele luni, mi-a fost profund antipatic.

MARICICA: Totuși, cu timpul, antipatia a dispărut și insistența lui de a-ți suci și ție capul, așa cum era obișnuit să-l sucească altora, a triumfat... Ai început să-i dai nas, să-i acorzi preferințe și, pînă la urmă, să fiți chiar prieteni... Iar Valentin, ca orice bărbat de teapa lui, a înțeles cu totul altceva.

MARIA: Ce?

MARICICA: Că te-ai îndrăgostit de el și, în sfîrșit, te-a cucerit.

MARIA *(ton crescut, pe indignare)*: Pe mine?

MARICICA: Pe tine, da!... Și, ca dovadă că este așa, adu-ți aminte că la petrecerea lui de-atunci era hotărît să anunțe public logodna voastră, fără să-ți fi cerut asentimentul, în prealabil...

MARIA *(după o clipă de reflecție și amărîtă că trebuie să recunoască adevărul)*: Adevărat!... Ai dreptate, abia acuma îmi dau seama de asta.

(Soneria la intrare. Maria se duce și deschide, lăsînd ușa vestibulașului deschisă, astfel ca publicul să vadă ce se petrece acolo. Intră un comisionar cu un buchet enorm de flori.)

COMISIONARUL: Vă rog, tovarășa Maria Panait aici stă?

MARIA: Da, eu sînt!...

COMISIONARUL: Semnați, vă rog, de primire... *(Îi dă o hîrtie și un creion bont, de după ureche. Florile le pune pe scaunul de lîngă ușă.)*

MARIA: De la cine sînt florile?

COMISIONARUL: Nu știu... Trebuie să scrie pe biletul dinăuntru...

MARIA: Așteaptă dumneata un moment, tovarășe. Ia loc, te rog. *(Intră cu buchetul și închide ușa dinspre vestibul. Desface ușor pachetul și scoate un plic și din acesta cartea de vizită, care e în el. Citește nedumerită și brusc se-ncruntă.)*

MARICICA: De la cine sînt?

MARIA *(arătîndu-i cartea de vizită)*: PAUL COMĂNEANU, inginer. Și adăugat de mînă, telefon: 3.32.27. *(Rupe*

cartea de vizită și o aruncă cu dezgust sub masă. Apoi reface învelișul florilor. Iese în vestibul, lăsînd din nou ușa deschisă. Comisionarul se ridică de pe scaunul pe care stă, moțăind.) E o eroare, tovarășe. Florile nu sînt pentru mine...

COMISIONARUL: Păi, ați spus că dumneavoastră sînteți domnișoara Maria Panait.

MARIA: N-am înțeles bine numele, adineaori. Poftim. *(Îi dă buchetul.)*

COMISIONARUL: Îmi pare rău... Asemenea flori, făcea să fie pentru dumneavoastră. *(Comisionarul iese și se încrucișează în ușă cu Anicuța, care intră cu un pachet înfășurat în jurnal.)*

MARIA: Bun venit, tușă Anicuțo! *(Se înveselește dintr-o dată.)*

ANICUȚA *(intrînd în vestibul, după ce închide ușa care comunică cu exteriorul)*: Bun găsitul, sărbătorita maichii!... È, vezi, așa îmi place să fiu primită, unde mă duc la vizită. Cu ușile deschise.

MARIA: Și cu brațele, tușe Anicuțo! *(Le deschide, o ia în ele și o sărută.)*

ANICUȚA *(intră)*: Eee! Ce plăcere!... Uite și pe profesoara noastră!... *(Pune pachetul pe capacul divanului.)* Vino să te pupe maica Anicuța și pe dumneata. *(Ceea ce și face.)* Că mi-ești foarte dragă, să știi!

MARICICA: Și dumneata, mie.

ANICUȚA *(așezîndu-se)*: Uff! Stați să răsuflu nițel și pe urmă vă spui tot... Am o mare surpriză, în geantă!... Dar, patru etaje, să te sui pe jos, la etatea vîrstei mele, nu e glumă. *(Răsuflă greu și își face vînt cu batista pe care o scoate din mînecă.)*

MARIA: De ce nu te-ai urcat cu ascensorul, tușă Anicuțo?

ANICUȚA *(indignată)*: Ascensor, eu? Furnicular de-ăla? Eu?... În viața mea nu m-aș urca în așa ceva...

MARICICA: De ce?

ANICUȚA: Ca să se-nțepenească cu mine la mijlocul drumului și să mor de cord în el, pînă m-o da jos?

MARIA *(agitată, parcă de o presimțire agreabilă)*: Mor de nerăbdare să aflu surpriza din geantă, tușă Anicuțo!

ANICUȚA: Ia-mă ușure, dacă vrei să merg la pădure... vorba proverbului. Dar, mai întîi, ia fii tu bună și desfă pachetul ăla de colo.

MARIA *(se duce și desface pachetul din care scoate o spirtieră de alamă, pentru făcut cafea, prevăzută cu tavă și tot dichisul. Și totul strălucitor, frecat recent)*: Ooo!... O mașină de spirt pentru cafea! Și nouă!...

ANICUȚA: Da de unde nouă! E frecată de mine cu pămîntel, înainte să ți-o aduc ca o atenție de cadou la casă nouă... S-o ai ca amintire.

MARIA: Vai, tușă Anicuțo!... Nu știu cum să-ți mulțumesc.

ANICUȚA: Lasă că te-nvăț eu cum să-mi mulțumești... Fă-mi o cafea, ca să văd dacă știi cum s-o mînuiești.

MARIA *(amărîtă)*: Cu cea mai mare dragoste, tușă Anicuțo, dar n-am nici cafea, nici spirt... De-abia am început să-mi instalez gospodăria.

ANICUȚA: Lasă că am eu de toate. Caută în geanta mea *(Anicuța are o geantă ca de moașă)* și găsești acolo de toate. Și cafea, și zahăr, și spirt...

MARIA *(decepționată, dar fără să vrea să arate)*: Aaa!... Asta era surpriza din geantă?

ANICUȚA: Nuuu! Nici pomeneală! Aia e bașca, după legea veche, ca pensia lui „Conu Leonida față cu reacțiunea". A! Stai, stai, nu e în geantă! Am băgat-o în sîn, să-mi fie mai aproape de inimă...

MARIA *(care devine din nou optimistă)*: Ce, tușă Anicuțo? Nu mă mai chinui, te rog! O scrisoare de la Petre, nu?

ANICUȚA: Păi, dacă știi, de ce mă mai întrebi?... Am primit-o acum un ceas.

MARIA: Prin poștă?

ANICUȚA: Nuu! Tot printr-un tovarăș. Un ceferist pe care l-a întîlnit nu știu în ce gară și pe care l-a rugat să mi-o aducă. De zăpăcită ce eram, cînd mi-a dat-o, nici n-am mai apucat să-l întreb nimic...

MARIA: Va să zică, același mister ca și la celelalte scrisori, expediate prin curieri, din diferite stații de cale-ferată. Mie mi-a scris doar de două ori, cîte două rînduri. „Sînt sănătos. Mă bucur din inimă de marele tău succes". Atît!...

ANICUȚA: Lasă, maică, că tot e bine să știm că trăiește și că e sănătos...

MARIA: Pot să citesc și eu scrisoarea?

ANICUȚA: Vezi bine! Că de-aia am venit cu ea încoace, într-o fugă... *(I-o dă.)* Asta de acum e mai lunguliță, să știi.

MARIA: Da? *(E fericită. Apoi se așază pe un scaun și începe să citească scrisoarea cu atenție.)*

MARICICA *(Anicuței)*: Pînă citește ea scrisoarea, o să fac eu cafelele. *(Se duce la geanta Anicuței și scoate cele necesare.)*

ANICUȚA: Păi știi?

MARICICA *(glumind)*: Eu? Sînt „profesoară", tușă Anicuțo.

ANICUȚA: Bine, bine. Știu că ești profesoară, dar știam că ești de științele naturii, nu de cafea...

MARICICA *(începe să prepare cafeaua. Iese o clipă și aduce apă de la bucătărie. De asemenea și ceștile)*: Ehé!... În trei ani de zile, de nopți adică, cît am învățat pînă să-mi iau licența, pe lîngă Litere, am ajuns și licențiată în năut... *(Surîde.)*

ANICUȚA *(rîde și ea)*: În năut, ai? Vezi însă că asta e cafea veritabilă... Vorba proverbului: „Nu confunda paraua cu mahmudeaua, deși tot galbene sînt amîndouă la față..." *(Revenind la gîndul ei de mai înainte.)* Și-așa, maică! Bine că e el sănătos și că există pe-acolo, pe unde-o fi! *(O pauză.)* È? Ce zici de scrisoare?

MARIA *(cu bucurie sinceră, sub care, însă, nu-și poate ascunde amărăciunea)*: Sînt fericită... că e sănătos și mulțumit, așa cum îți scrie... Ai observat însă că de mine nu te-ntreabă nimic?... *(Îi dă scrisoarea, pe care Anicuța o bagă la loc, în sîn.)*

ANICUȚA *(ca s-o consoleze)*: Eh! Se vede treaba că ce-ar avea el să-ți spuie ție, nu poate să-ți transmită prin alți terți...

(Maricica servește cafelele. Sună telefonul.)

MARIA *(se duce la telefon)*: Alo!... Da, eu sînt... Dar cu cine vorbesc vă rog?... Doamna Adalgiza Ciripeanu?.. Bună ziua, doamnă!... Nu, doamnă!... Nepotul dumneavoastră nu este aici... *(Plictisită de ce-i spune la telefon.)* Mă rog!... Cred că sînteți foarte alarmată, dar eu în nici un caz nu vă pot fi de folos... *(Închide.)* Vorba ta, Maricica!... Ce-am căutat, am găsit! Să mă satur! *(E tristă și nemulțumită de ea însăși. Își ia cafeaua și începe s-o soarbă, pe gînduri, după ce oferă, celor două, foc și țigări.)* Doamna Adalgiza Ciripeanu, „alarmată și înecată toată de plîns", că i-a dispărut nepotul!...

ANICUȚA: Dă-o dracului! Asta nu e în stare să plîngă nici la înmormîntarea ei, ca să nu-i dea rimelul în ochi... Probabil că a pus pe alta să plîngă la telefon, în locul ei, ca să te înduioșeze...

MARIA: Dar de unde mi-or fi aflat numărul de telefon?

ANICUȚA: De la Valentin.

MARIA: Și Valentin de unde era să mi-l știe?

MARICICA: Dar e foarte simplu... L-a aflat de la teatru.

MARIA: A, da! La asta nici nu m-aș fi gîndit.

ANICUȚA: „Oul lui Columb", vorba proverbului... Dă-i ciorilor pe toți și spune-mi mai bine cum ai dormit azi-noapte, după zaiafetul de la banchet? Cred că n-ai dat geană de geană, după atîtea emoții!...

MARIA: Din contră! Am dormit tun. Eram ruptă de oboseală, cînd m-am întors acasă... Cred că era aproape trei dimineața.

ANICUȚA: Oricît, însă nu poți să te plîngi de banchetul care ți s-a dat aseară.

MARIA: Dar nu s-a dat pentru mine, tușă Anicuțo... L-a dat teatrul, cu ocazia împlinirii a o sută de spectacole cu *Primăvara*, pentru toți interpreții, deopotrivă...

ANICUȚA: Da, dar tu ai fost adevărata sărbătorită. Și cu mine, care am fost singura invitată din partea ta... Și, să fim sincere, au fost de toate. Mîncare... băutură... discursuri... veselie... muzică... dans... tot! Păcat că n-a fost și Petrișor al meu... S-ar fi bucurat atîta de fericirea ta... Eh! Dar ce să-i faci! Nu-i e dat omului să le aibă pe toate o dată. Vorba proverbului: „Degeaba am salbă cu o sută de galbeni, dacă n-am gît la care s-o pui..." *(Se ridică. Cafelele s-au băut între timp.)* È! Acu vă las, maică. Am și eu constelațiile mele pe la care trebuie să mă duc... și mîine la prînz vă aștept la masă.

MARIA: Negreșit! La unu, sîntem la dumneata.

MARICICA: Stai că merg și eu, tușă Anicuțo.

MARIA: Dar tu unde te duci?

MARICICA *(glumind)*: Eh! Nu pot să-ți spun!...

ANICUȚA: Las-o, maică, o fi avînd și fata constelațiile ei secrete...

MARICICA *(rîzînd)*: Păi sigur! Și vorba proverbului: „Poate pe seară, după ce îmi termin treburile, mai trec pe la tine".

ANICUȚA: Știi că proverbul ăsta nu-l știam?... Să mi-l scrii și mie, maică, să nu-l uit... *(Mariei.)* Te pup și te sărut, fetița mea, și cu bine și la revedere și noroc și toate bune, după inima mea.

MARICICA: La revedere!

MARIA *(le conduce)*: Îmi pare foarte rău că mă lăsați singură... La revedere... *(Închide ușa după ele și revine în scenă. E tristă. Ar face ceva, dar nu știe ce. Își aprinde o țigară, se așază pe fotoliul de lîngă radio și pune aparatul în funcțiune. La radio se cîntă* Liebeslied *de Kreisler. Maria ascultă cîteva clipe melodia.)* Liebeslied!... Cîntecul preferat al lui Petre! *(Rămîne cufundată în gînduri și în ea însăși. Se aude strident soneria de la intrare.)*

(Maria, aproape speriată, se duce și deschide. Primele replici ale scenei care urmează se petrec în vestibul, a cărui ușă rămîne deschisă. În ușă, apare Valentin. Deși ras proaspăt, spilcuit și pomădat, se observă imediat că e băut bine... În mînă are un buchet de trandafiri roșii, înfășurați în țiplă și la subțioară o servietă. Cînd îl vede, Maria rămîne aproape încremenită de surpriză și de repulsie.)

VALENTIN *(împleticindu-se, dar nu prea mult, în limbă)*: Salut pe cea mai mare vedetă a noului teatru românesc!... *(Izbutește, cu chiu, cu vai — cu mîna sub brațul căreia ține servieta — să-și scoată pălăria și să-i facă un salut larg și o reverență, datorită cărora e cît pe-aci să-și piardă echilibrul și să cadă. Se redresează, grotesc, și zice.)* Pardon! Dar, în fața ta, oricine și-ar pierde cumpătul... *(Rîde bleg.)*

MARIA *(tăioasă)*: Ce cauți aici?... Și în halul ăsta de beție?.

VALENTIN: Mă scuzi!... Nu sînt beat deloc! Sînt numai rămas... De azi-noapte, de la banchet. Și „rămas" special pentru tine... Ca să mă pot hotărî o dată și să viu să dau cărțile pe față. Uite!... *(Pune servieta pe scaun și rupe hîrtia buchetului din mînă.)* Ți-am adus și niște trandafiri. Roșii! Roșii ca dragostea mea... Ca patima mea!... *(Îi întinde florile, pe care Maria nu le ia.)*

MARIA: Păstrează-i!... Îi prefer pe cei albi, pe care mi i-ai trimis aseară...

VALENTIN: Care albi? Care aseară? Nu știu nimic!

MARIA: Văd! Nu mai știi nici ce faci, nici ce vorbești!

VALENTIN: Ba, te-nșeli!... Acum știu tot, și ce fac și ce vorbesc... Și-aici, în servietă, am adus o sticlă de coniac, s-o beau cu tine...

MARIA: Te rog să-ți iei imediat și sticla și florile și să pleci acasă, să te culci... Toată familia te caută de azi-noapte peste tot...

VALENTIN: Ce familie? Care familie?

MARIA: Rudele... logodnica...

VALENTIN: Logodnica? Turby?... *(Rîde.)* Aia nu e logodnică. Și nici femeie! Aia e banc. Singura mea logodnică ești tu. *(Face un gest să-i ia mîna și să i-o sărute. Maria și-o retrage la timp.)* Iubita... adorata și obsesia mea... Obsesie, da! Obsesie, ca să știi, acum m-am decis să spun tot.

MARIA: Nu mă interesează absolut nimic! Pleacă, te rog. Mă ții prea mult cu ușa deschisă și n-aș vrea să vadă vecinii că primesc, chiar și fără voia mea, astfel de vizite...

VALENTIN: Va să zică, mă dai afară! Mă dai afară pe mine, autorul *Primăverii?* Autorul piesei care ți-a adus gloria și succesul?... Că eu sînt autorul *Primăverii*, ca să știi. Eu, eu! Eu, ăsta din fața ta, căruia îi arăți ușa... după ce ți-a deschis toate porțile carierei... Uiți însă ce mi-ai spus în seara premierei, cînd ți-am cerut mîna, acasă la mine și cînd n-am vrut să recunosc că sînt autorul piesei?... Ai uitat de „marele colțișor" din inima ta și care era rezervat autorului? Mie, adică... Mie!

MARIA: Nu! N-am uitat!... Și regret că ți-am spus-o atunci, fiindcă astăzi, cînd știu cine e autorul piesei, îmi dau seama că am mințit... Și, cu astea spuse, cred că totul e lămurit și pentru totdeauna, între noi... Așa că... *(Gest spre ușă.)* Te rog!

VALENTIN: A, nu, nu! Nu ne lămurim noi deloc și nici chiar așa de simplu, cum îți închipui dumneata... Fiindcă eu am crezut în cuvintele tale. Și mi-am zdrobit viața pentru cle și pentru tine... Ceasul socotelilor a sosit!... Eu nu sînt omul să rămîn dator, fetițo, nimănui și cu nimic... Așa că, ușa asta pe care mi-o deschizi ca să mă dai afară, eu o s-o-nchid cu piciorul... *(Ceea ce și face, trîntind ușa.)* Și, cu sau fără voința ta, îmi e absolut indiferent, o să-mi plătești datoria... Cu forța chiar, dacă nu se poate altfel... *(Are o figură de fiară care își pregătește saltul decisiv asupra prăzii.)*

MARIA *(speriată, dar totuși stăpînă pe ea)*: Ieși... Ieși afară... Imediat... Sau strig vecinii...

VALENTIN *(repezindu-se la ea și vrînd s-o sărute cu forța)* N-ai decît să-i strigi, dacă o să mai ai cu ce... *(Vrea s-o sărute pe gură și să i-o astupe. Maria se zbate și izbutește să scape nesărutată. Apoi, odată scăpată, trage o palmă zdravănă lui Valentin, care se clatină.)*

MARIA: Ieși afară, bestie! Ieși!... *(Valentin se reculege și Maria îi mai trage una.)* Ieși!... *(Deschide ușa spre care îi dă un brînci.)*

VALENTIN *(se opune și izbutește să închidă ușa cu spatele)*: Nu! Nu ies, nici mort!... Și palme să știi că pot să-ți trag și eu... *(Se aude soneria de la intrare. O clipă de stupoare. Maria reflectează asupra situației.)* Ascunde-mă!

MARIA: Nici nu mă gîndesc. Eu n-am nimic de ascuns față de nimeni. *(Deschide ușa. Valentin profită de ocazie și trece în scena propriu-zisă, corectîndu-și rapid ținuta. Aprinde o țigară. Intră Comăneanu, cu barbă de matroz olandez și cu mustăți de primar de arondisment parizian.. Totuși, elegant, cu prestanță, așa cum îl știm. Se descoperă ceremonios în fața Mariei, care nu-l recunoaște și îl privește ca atare.)* Pe cine căutați dumneavoastră, vă rog?

COMĂNEANU: Pe tine, Mery!... Nu mă mai recunoști?

MARIA *(același joc)*: Nu, domnule!

COMĂNEANU *(își astupă cu arătătorul de la mîna dreaptă mustața și cu mîna stîngă toată barba)*: Nici acuma?

VALENTIN *(care, curios, a apărut în ușă)*: Aaa! Paul!... Ce surpriză!

MARIA *(care l-a recunoscut. Foarte rece)*: Ce doriți, domnule Comăneanu?

COMĂNEANU *(intrînd nepoftit)*: Dar de ce atît de ceremonioasă?

MARIA: Nu ne-am văzut de-atîta timp și...

COMĂNEANU: Ochii care nu se văd, se uită, nu?

MARIA: O, da! Și de multe ori chiar definitiv...

COMĂNEANU: Pot să iau loc? *(Maria tace. Comăneanu se așază. Atmosferă grea, apăsată. Lui Valentin.)* Dar ce coincidență! Să ne întîlnim tocmai aici!

VALENTIN: În ceea ce mă privește, nu e nimic de mirare. Tocmai repetam o piesă, cu colega mea...

COMĂNEANU: Ce piesă, dacă nu sînt indiscret?

MARIA: „Omul care primește palmele"...

COMĂNEANU: Bună piesă! Și o s-o jucați împreună pe curînd?

MARIA: Deocamdată am făcut numai prima repetiție. Și ultima.

VALENTIN: Dar de ce te-ai deghizat așa, șefule? Parcă-ai fi moartea-n vacanță!

COMĂNEANU: Din cauza unei eczeme, a trebuit să-mi las barbă. Și, după ce mi-am lăsat-o, m-am obișnuit cu ea... Mă schimbă mult, Mery, nu e așa?

MARIA: Nu pot să-mi dau seama, fiindcă nu-mi mai amintesc cum arătai înainte...

COMĂNEANU: O!... Chiar într-atît să-ți fi slăbit memoria?

MARIA: Precum se vede...

COMĂNEANU: Dar mi se pare că v-am deranjat de la lucru... *(E oarecum ironic. Se ridică.)*

VALENTIN: Din contră... Tocmai terminasem repetiția și mă pregăteam să plec... că *(își freacă discret obrajii pălmuiți)* mă așteaptă logodnica.

COMĂNEANU: È, nu mai spune! Te-ai logodit?

VALENTIN: Da! Cu Turby!... O fată delicioasă...

COMĂNEANU: Nici nu mă-ndoiesc și... felicitările mele.

VALENTIN: Mersi... Deci... te salut și sper că, diseară, o să deniezi să vii și pe la tanti Gizi... Nu de alta, dar avea o presimțire că trebuie să vii...

COMĂNEANU: Serios? *(E jenat de subiect.)*

VALENTIN *(obraznic)*: Pe cuvîntul meu... Cea mai bună dovadă că te aștepta sigur, este că de două zile încoace își spală mereu cu amoniac bijuteriile care i-au mai rămas... Lună le-a făcut!... La revedere, Mery și *(cu intenție)* pe curînd. Pe foarte curînd... *(Iese, fără să fie condus de Maria și fără să uite să-și ia florile și servieta, rămase în vestibul.)*

MARIA: Și-acum, domnule Comăneanu, aș vrea să știu cărei împrejurări datoresc vizita asta atît de neașteptată?

COMĂNEANU: Sper că modestele mele flori, pe care mi-am luat libertatea să ți le trimit omagial, înaintea mea, ți-au putut lămuri rostul acestei vizite...

MARIA: Nu le-am primit...

COMĂNEANU *(făcînd un rapid inventar al florilor din vase)*: Aaa! Văd! N-au sosit încă...

MARIA: Ba au sosit, dar nu le-am primit!

COMĂNEANU: Și pot să știu de ce?

MARIA: Fiindcă nu vreau să mai am cu dumneata nici un fel de legătură... Nici chiar... vegetală, ca să zic așa.

COMĂNEANU *(înfoindu-se în gușă, jignit și gentlemen)*: În cazul ăsta, nu-mi mai rămîne decît să mă înclin... *(Ceea ce și face, grav.)*

MARIA: Bună ziua!

COMĂNEANU: Înainte de a pleca — de a mă concedia, mai bine zis — te rog, totuși, să-mi îngădui să-ți spun numai cîteva cuvinte...

MARIA: Inutil!... Tot nu ascult.

COMĂNEANU: Totuși, eu am să ți le spun... Cine știe! odată, mai tîrziu, s-ar putea să-ți amintești de ele și chiar de mine, care ți le-am spus... *(Maria se întoarce cu spatele și privește pe fereastră.)* Să știi că te-am iubit și te iubesc încă, Mery... Că, deși bolnav de nervi și complet zdruncinat după despărțirea noastră, ți-am urmărit, totuși, pas cu pas cariera... ascensiunea și succesele... Și ăsta a fost tonicul meu cel mai de preț... Aseară n-am mai putut să rezist și, ieșindu-mi din sihăstria și rezerva mea, am fost la teatru să te văd...

Și te-am admirat și m-am simțit mîndru că eu, anonimul dintr-un stal oarecare, cu inima și cu barba căruntă, am fost cel dintîi care ți-a descoperit talentul și ți-a călăuzit primii pași în teatru. Ori, atît florile pe care ți le-am trimes, cît și vizita mea de-acum, n-au avut altă intenție decît aceea a unui sincer și devotat omagiu... din partea unui om care te-a iubit și te va iubi cu încăpățînare pînă la ultima bătaie de inimă... Și, cu acestea zise, am plecat... *(Se duce la ușă și iese, fără ca Maria să se întoarcă de la fereastră și să-l conducă, după cum s-ar fi așteptat.)*

MARIA *(degajînd spre centru)*: Cîtă perfidie, cîtă falsitate, cîtă ticăloșie! *(Sună telefonul.)* Alo!... Da, eu sînt la telefon! Maria Panait. Cine întreabă?... Doamna Esmeralda Rupcea-Gugumani? *(Enervată.)* Nu, madam! E greșeală. *(Închide. Soneria în față. Se duce și deschide. Intră Maricica.)* Bine c-ai venit, Maricica. Simțeam că înnebunesc!...

MARICICA *(dîndu-și seama, după figura Mariei, că s-a petrecut ceva grav)*: Dar ce este? Ce s-a întîmplat?

MARIA: În lipsa ta, au fost aici și Valentin și Comăneanu.

MARICICA: Și ce au vrut?

MARIA: Ce să vrea? Amîndoi, același lucru... Dar cu metode diferite... Valentin, beat, a recurs pînă la urmă la forță... Ah! dar ce palme i-am tras! Și îmi pare rău că nu i-am tras pînă să mi se umfle mîinile și să-i crape obrajii! Iar celălalt, Comăneanu, m-a luat altfel, cu politețea... cu lirismul... cu vorbele goale și poleite pe care i le știu demult. Era convins, probabil, că o să-și încaseze dobînda pentru buchetul de flori pe care mi l-a trimis înainte, să-i pregătească drumul... *(Se aude soneria de la intrare. Maria e foarte contrariată, cînd o aude.)* Oooff... Cine naiba o mai fi? Că m-am stastisit de atîtea vizite astăzi...

MARICICA *(cu un surîs)*: È, ce să-i faci! Trebuie să te obișnuiești de-acum încolo. Așa e acasă la „vedete", a doua zi după sărbătoririle din ajun.

MARIA: Dacă ești drăguță, deschide tu și vezi cine e. În orișice caz, eu nu mai sînt acasă absolut pentru nimeni. Spui că am plecat la teatru.

MARICICA: Bine!

MARIA: Și, pentru orice eventualitate, eu mă ascund în baie. *(Iese spre dependințe.)*

(Maricica se duce și deschide ușa, în pragul căreia apar: directorul, Brabete și Aghioncaiei, cu un șah la subțioară.)

MARICICA: Aaa!... Ce plăcere!... Poftiți! Poftiți, tovarăși...

DIMIU: Tovarășa Maria e acasă?...

(Cei trei intră.)

MARICICA: Este, este!... Pentru dumneavoastră, cum să nu fie, deși nu mai era „absolut pentru nimeni". Luați loc, vă rog...

(Iese spre dependințe.)

AGHIONOAIEI *(făcînd inventarul încăperii, dă cu cotul lui Brabete)*: Bre, Brabete!... Ia uite, mata, la masa de colo... Îm! Procopsită masă, ce zici? Numai bună să-ți trag o bătaie la șah pe ea!

BRABETE: Ia nu te mai lăuda, mă șoldovene... Că, la urma urmii, nu există să bată moarea di curechi pe zama dă varză...

AGHIONOAIEI: Tot ce se poate!

MARIA *(intră, foarte bucuroasă și complet schimbată la față și în atitudine)*: Bine-ați venit în casa mea. Luați loc, vă rog! *(Cei trei se așază, după ce Maria le strînge mîinile cu mare bucurie.)* Nici nu știți cît de fericită sînt, că vă văd aici...

DIMIU: Ne-am gîndit că înainte de a ne duce la gară — avem trenul peste un ceas — să trecem și pe la dumneata cîteva minute, să ne luăm rămas bun și să-ți spunem încă o dată, ceea ce, poate, n-am putut să-ți spunem destul de limpede aseară, la banchet.

BRABETE: Da, că acolo era lume multă și n-am mai putut să ne exprimăm de-atîta discursuri.

DIMIU: Și să-ți spunem cît de mîndri ne simțim noi, foștii dumitale tovarăși de muncă.

MARIA *(emoționată)*: Nici nu găsesc cuvintele prin care să-mi exprim...

BRABETE: Și-aseară, pe scenă, ce-ți mai turuia gura în piesă. Parcă vorbeai cu două dintr-o dată!...

MARIA: Să mă iertați că în zăpăceala de-aseară nici n-am putut măcar să vă mulțumesc pentru darul pe care mi l-ați adus.

AGHIONOAIEI: Și, fiindcă veni vorba de daruri, îmi dai voie să-ți fac și eu unul, din partea mea, personal. *(Îi oferă cutia de șah.)*

MARIA *(o pipăie, o deschide, se uită la piese* : Dă-mi voie să te sărut, tovarășe Aghionoaiei. *(Îl sărută)*. Șahul ăsta e o adevărată operă de artă!...

AGHIONOAIEI *(oarecum mîndru)*: Tot îi făcut numai de mîna mea!...

MARICICA *(care a intrat adineauri. Admirînd și ea piesele odată cu Maria)*: Dar, dumneata, ești un mare artist, tovarășe Aghionoaiei!...

AGHIONOAIEI *(modest)*: Tot ce se poate!

DIMIU *(privindu-și ceasul)*: È, tovarăși, e timpul să mergem. *(Se ridică.)*

MARIA: Nu! Nu se poate să plecați așa, tovarășe director. Nu vă las!

DIMIU: Păi pierdem trenul...

MARIA: Nu e nimic... Trebuie să mai aveți și altele pînă mîine de dimineață. Vă rog, tovarășe director! Mai rămîneți!... Să luăm o gustare împreună, să ciocnim un pahar de vin cu toții...

BRABETE: Noi ai noștri, vorba aia!...

MARIA: Că aseară, zău, nici nu v-am văzut bine...

DIMIU *(consultîndu-se din ochi, discret, cu Brabete și Aghionoaiei, care se arată de acord)*: Bineee, tovarășe Maria. N-am nimic împotrivă să mai rămînem pînă la trenul de zece.

AGHIONOAIEI: Nu, nu, tovarășe director. Eu nu-s deloc de acord. Că, dacă-i vorba pe rămase, de ce să nu luăm la noapte acceleratul de trei și șaisprezece minute... Dacă-i vorba să ciocnim un păhărel de vin în sănătatea tovarășei Mărioara, apăi de ce să nu-l bem în liniște?

BRABETE: Și eu, pentru prima dată în viața mea, sînt absolut de acord cu el!

DIMIU: Atunci, sîntem de aceeași părere cu toții.

MARIA *(cu o bucurie aproape copilărească, începe să bată din palme)*: Bravo! Bravo! Bravo! Vă mulțumesc! Vă mulțumesc!

DIMIU: Dar, să ne înțelegem. Noi rămînem foarte bucuroși să luăm o gustare împreună, dar cu o condiție...

MARIA: Care?

DIMIU: Să ne dai voie să contribuim și noi, cu ce-om găsi, la acest ospăț neprevăzut.

BRABETE: Siiigur. Partea lichidă ne privește pe noi...

AGHIONOAIEI: Că mata ești în casă nouă... și prin urmare...

MARIA: N-am nimic împotrivă! Mai ales că, din punctul de vedere lichid, sînt absolut nepregătită... Solidul însă mă privește exclusiv pe mine. Să fim înțeleși!

DIMIU: De acord! *(Către Brabete și Aghionoaiei.)* Atunci, duceți-vă voi, vă rog, și luați ce trebuie. Iar eu, fiindcă tot am rămas, o să profit de ocazie și să mă reped pînă la Bucureștii Noi, unde am o soră pe care n-am văzut-o de aproape doi ani.

BRABETE *(lui Aghionoaiei)*: Hai, moșule!... *(Se ridică.)*

AGHIONOAIEI *(se ridică și el)*: Hai, mînzule!

(Se îndreaptă spre ieșire, conduși de Maricica.)

DIMIU *(glumind)*: Și-aveți grijă! Ce-ți lua, să nu luați pe gustate, tovarășe Brabete!

AGHIONOAIEI: Nici o grijă, tovarășe director. Din punctul ăsta de vedere, îs eu la mijloc!...

(În timpul cît Maricica a condus pe cei care au ieșit, Maria se întristează brusc și rămîne, fără să-și dea seama, dusă pe gînduri.)

DIMIU *(observă)*: Ce e, tovarășă Maria? De ce te-ai întristat așa, dintr-o dată?

MARIA *(revenindu-și imediat)*: Mi-am adus aminte de cineva, care astă-seară n-ar fi trebuit să lipsească dintre noi...

(O mică pauză.)

DIMIU: Ați mai primit vreo veste de la el, în ultimul timp?

MARIA: Da! Chiar astăzi a primit tușa Anicuța o scrisoare...

DIMIU: Și ce scrie?

MARIA: Același lucru pe care-l repetă mereu în toate scrisorile, pe care le trimite celor, și foarte puțini, cărora le scrie din cînd în cînd. Că e sănătos... mulțumit...

DIMIU: Adevărat? Și mie mi-a scris același lucru... Și, cu toate că eu l-am cunoscut foarte bine, pentru mine, totuși, plecarea lui de acum patru luni — dispariția lui, mai bine zis — încă a rămas un mister, pe care zadarnic m-am străduit să-l dezleg.

MARICICA: Să nu uităm, tovarășe director, că Petre Sufletel e un poet... Nimeni și niciodată n o să poată cunoaște și înțelege enigmele și frămîntările unui suflet de poet...

MARIA *(ca să schimbe vorba)*: Și pe la fabrica noastră ce mai e, tovarășe director?...

DIMIU: Bine, tovarășă Maria! Din ce în ce mai bine. Și, fără să mă laud, pot să spun că sînt mîndru de fabrica noastră. *(După ce își privește ceasul, se ridică.)* E!... Cu voia dumneavoastră, eu mă reped pînă la soră-mea. Noroc și peste un ceas maximum sînt îndărăt.

MARIA: Vă așteptăm. *(Îl conduce și directorul iese.)*

MARICICA: Și-acum, ce ne facem cu masa? Oamenii ăștia trebuie să mănînce.

MARIA: Vor mînca. Și încă bine!

MARICICA: Ce? N-ai de niciunele în casă. Și în ce? N-ai farfurii, n-ai pahare... Nici măcar scaune n-ai.

MARIA: N-ai nici o grijă, că vom avea de toate. *(Se duce la telefon și face un număr.)* Alo! Tușa Anicuța? Ah! Bine că te găsesc acasă, tușă Anicuțo. Mi-era teamă să nu te fi rătăcit prin constelațiile pe unde ai fost... Ascultă, tușă Anicuțo! Astă-seară am la masă pe fostul meu director de la fabrică și pe tovarășii Brabete și Aghionoaiei... Da, da! Exact! Păsările cîntătoare care au fost la dumneata în seara cînd a plecat... Sufletelul nostru, bine zici. *(Oftează.)* Da, am oftat și eu, fiindcă te-am auzit pe dumneata... Tușă Anicuțo, singura mea salvare e numai la dumneata... Te sărut și-ți mulțumesc din suflet. *(Închide. Maricicăi.)* Hai, șterge-o, ce mai stai? *(Caută în geantă și-i dă bani.)* Uite, să aveți de mașină... *(Sună telefonul.)*

MARICICA *(la telefon)*: Alo! Da, vă rog! Cine o caută?... Domnișoara Turby? Nu, domnișoară, conița nu-i acasă. Este plecată la Mitropolie... *(Maria se amuză.)* Cum de ce? Nu știți? Astăzi are căsătoria religioasă cu domnul Valentin Spătaru și nu putea să lipsească. *(Închide.)*

(Maria și Maricica rîd.)

MARIA: Dar ce-ți veni să faci farse cu nebune de-astea?

MARICICA: Dar de ce să nu facă domnișoara Turby o plimbare pînă la Mitropolie, în loc să ne bată capul nouă la telefon?... Am plecat. *(Iese grăbită.)*

MARIA *(după ea)*: Și nu uitați să aduceți și o față de masă. *(Închide ușa și reintră. O mică pauză. Sonerie la intrare. Maria deschide. Intră Brabete și Aghionoaiei cu brațele încărcate de sticle. Maria, bătînd palmele a surprindere.)* Vai! Dar cîte sticle ați adus?

AGHIONOAIEI: Cîte șase de fiecare...

MARIA: Cine o să bea atîta vin?

BRABETE: Lasă, tovarășă Maria, că să găsesc mușterii. Și vorba aia, mai bine să prisosească, decît să nu fie... Unde le depozităm?

MARIA: Cred că în baie e locul cel mai bun... Haideți cu mine.

(Ies toți trei o clipă, apoi revin.)

BRABETE: Na! Și nu luarăm sifoane.

AGHIONOAIEI: Și nici gheață.

BRABETE: Hai, repede, să luăm...

MARIA: Nu. O să luați peste un sfert de ceas. Deocamdată, zece minute cît trebuie să lipsesc eu, rămîneți gazde în locul meu... Și, cînd mă întorc, vă duceți... *(Dispare o clipă, revine cu o plasă în mînă și cu basca sau pălărioara pe cap și dispare urgent, zicînd.)* Gata! Am și venit. *(Iese.)*

AGHIONOAIEI: Te fac un șăhotei? Să te execut cum trebuie și pe masa asta...

BRABETE: Nu joc că n-am timp să mă concentrez... Și, pe urmă, la șahul ăsta care e făcut de tine, cunoști piesele.

AGHIONOAIEI: Da ce zici, bre Brabete, cum s-a potrivit, de minune, planul nostru și cu ideea tovarășei Mărioara să ne rețină ea, personal, în astă-seară, aici!

BRABETE: Pe noi, ca pe noi, că tot pierdeam trenul astă-scară. Dar partea frumoasă e c-a rămas și directorul!...

(Sună telefonul.)

AGHIONOAIEI *(ridică receptorul)*: Alo!... Da, vă rog! Casa tovarășei Panait este la aparat. Dar cine o caută, vă rog?... Cine? Doamna Ada... Adal... cum?... Adalgiza Ciripeanu? Apăi, ciripiți-mi mie, vă rog, ce vreți să-i spuneți, conița mea, că dînsa nu-i acasă momentan... Poftim? Dacă s-a întors de la Metropolie? Care Metropolie, mă rog? *(Face o mutră mirată spre Brabete.)* Nuntă? Ce nuntă? A, da, da, da!... Cu cine vorbiți? Cu noi, cavalerii de onoare de la nuntă. *(Închide.)* M-a făcut nebun!

BRABETE: Dar cum de te-a recunoscut, la telefon?

AGHIONOAIEI: Măi, băiete, măi! Nu te juca cu focul... *(Telefonul sună din nou.)*

BRABETE: Lasă-mă pe mine acum. *(Ia receptorul din mîna lui Aghionoaiei, care se pregătea să răspundă. Făcînd pe grațiosul.)* Alo! Ce casă căutați, vă rog?... Da, aicea este! Dar cine o caută?... Doamna Zmaranda Rupta-Guguman? Nu, doamnă! Tovarășa Panait nu este momentan acasă, dar trebuie să vină dintr-o clipă în alta... Poftim?... Da. De la Mitropolie. *(Se uită la Aghionoaiei care rîde. Și el abia își ține rîsul.)* De la nuntă, sigur. Poftim?... Sînteți decisă să veniți cu miliția, ca să ridicați ginerele? Mă rog, să veniți sănătoasă, că noi vă așteptăm bucuroși, cu toată nunta... Cu cine vorbiți la telefon? Cu mine! Cu socrul miresii... Cu tatăl ginerelui, adică... *(Închide.)* Auzi? Zice că eu sînt nebun!

AGHIONOAIEI: Tot ce se poate...

BRABETE: Dar ce-o fi figura asta cu Mitropolia și cu nunta care trebuie să vie aici, la tovarășa Panait. Că de ca și de casa ei întreabă?

AGHIONOAIEI: Știu și eu? Poate c-o fi ceva și nu știm noi... Că, nebuni, nebuni, dar o fi știind și ăștia ce vorbesc... Doară nu li s-o fi abătut cu nunta și cu Metropolia, așa, din senin...

(Sună telefonul.)

BRABETE: Eeee! Dar văd că s-a pornit telefonul, curat ca la nuntă.

AGHIONOAIEI: Acuma îi rîndul meu să răspund. *(La telefon.)* Alo! Da... Nu! Tovarășa Panait nu-i acasă vă rog. Dar cine o caută?... Domnul Valentin? E plecată la Mitropolie, vă rog, cu nunta... Cum care nuntă? Nunta ei!... Nu știu, zău, care din amîndoi om fi beți, dar mata duhnești a băutură pe fir, de mi s-a întors mațele pe dos în receptor... Daa? Vrei să știi mata, neapărat, cu cine vorbești? È, află că vorbești cu mine, drăguță. Cu ginerele. *(Închide.)* Mare comedie

și asta, bre! Alea nebune... ăsta beat... Și tot îi dau zor cu nunta.

BRABETE: În orice caz, trebuie să fie ceva la mijloc... Nu e lucru curat, moșule, cu nunta asta!... *(Cu un surîs șiret și un semn de complicitate, cu ochiul.)* Te pomenești că o fi vreo prevestire, ce zici?

AGHIONOAIEI *(tot vesel, tot șiret, întorcîndu-i semnul)*: Tot ce se poate.

MARIA *(intră cu plasa încărcată cu cumpărături)*: Am venit repede?

BRABETE: Bine că ai venit, că ne-au omorît nuntașii la telefon.

MARIA *(nedumerită)*: Ce nuntași?

BRABETE: Vreo două nebune...

AGHIONOAIEI: Una, Adal... Adalcizma... dracu s-o ia cum mi-a spus c-o cheamă...

BRABETE: Și alta, Zmaranda Rupta Guguștiuci, parcă a zis. Și, după ele, unul, Valentin, beat criță.

MARIA: Și ce-au vrut?

BRABETE: Se interesau dacă ai venit cu nunta de la Mitropolie, ca să vie cu miliția și să ridice ginerele...

MARIA *(care pînă acum i-a ascultat nedumerită și supărată, se înveselește brusc și își dă o pălmiță peste frunte)*: Aaa! Daaa! Știu ce este! Gluma Maricichii la telefon, cu Turby... A prins și a-nceput să-și dea roadele. *(Rîde.)* Deseară, la masă, o să vă povestesc eu toată tărășenia...:

AGHIONOAIEI: Și-acum, noi ne putem duce după gheață și după sifoane.

BRABETE: Numai să ne dai ceva în care s-aducem gheața.

MARIA: Da, dar n-am ce...

AGHIONOAIEI: Nu-i nimic! Om aduce-o noi, cum om putea... Hai, Brabete!

BRABETE: Hai, moșule!

(Ies conduși de Maria, care, după ieșirea lor, se duce cu plasa la bucătărie și o descarcă de pachete. Cîteva clipe scena goală, pînă reintră Maria, care nu știe de ce să se apuce mai întîi. Drept care, dă drumul la radio. E un program de romanțe. Maria ascultă atentă și o mare melancolie o cuprinde. Se-aude soneria la intrare. Se duce și deschide. Intră Anicuța și cu Maricica, încărcate de pachete.)

ANICUȚA: Dar ce, soro, dormeai? Că mi-am tocit buricele degetelor sunînd...

MARIA: Da, ațipisem pe fotoliu. *(Îi ia din pachete.)*

(Maricica le pune pe-ale ei pe masă.)

ANICUȚA: Să n-ai nici o grijă! Ți-a adus tușa Anicuța, tot ce trebuie. Și mîncare, și veselă, și lenjerie de masă... Ți-a adus chiar și scobitori.

MARIA *(înveselindu-se)*: Îți mulțumesc, tușă Anicuțo...

ANICUȚA: P-ormă, p-ormă, că acuma avem treabă... Eu mă duc la bucătărie să pui curcanul la fript și voi apucați-vă să puneți masa.

MARIA: Ai tăiat un curcan? Vaaai!

ANICUȚA: Ei, ba nu! Era să tai găinile? Am tăiat curcanul, că el nu ouă... *(Dispare spre bucătărie.)*

MARICICA: Și-a cărat toată cămara, săraca!

(Sonerie la intrare.)

MARIA: Au venit cu sifoanele și gheața. *(Deschide. La ușă e Brabete, încărcat cu sifoane, și Aghionoaiei care duce o jumătate de bloc de gheață, înfășurat în jurnal.)*

BRABETE: Tot la baie ducem sifoanele?

MARIA: Da, da! Și le punem cu gheața și cu vinul chiar în baie...

AGHIONOAIEI: Asta e meseria noastră. *(Iese cu Brabete și Maria. Maricica dă drumul la radio, încet. Se duce apoi și golește masa de farfurii și de pachete. Maria reintră cu Aghionoaiei, care își freacă mîinile.* Da rece a dracului a fost și gheața asta. Mi-a fript mîinile de tot. *(Suflă în ele.)*

MARIA: St ai să-ți ajut și eu, Maricica! *(O ajută.)*

(Dinspre bucătărie se aud bocăniturile lui Brabete, care sparge gheața.)

AGHIONOAIEI: Ahà! Olteanul s-a pus pe treabă. De-ar sparge numai gheața, nu și baia... *(Se duce spre Maricica și Maria, care au luat masa s-o mute.)* Nu, nu, mă rog matale! Dați-mi voie mie, că asta-i treabă de bărbat. *(Înșfacă masa, fără ca ele să mai aibă timp să protesteze.)* Unde s-o pun?

MARIA: Aici, în fața divanului. *(O pune.)* Mulțumesc!

(În tot timpul replicilor care urmează, Maria și Maricica desfac pachete și încep să pună masa cu toate cele necesare.)

MARICICA *(lui Aghionoaiei)*: Nu trebuia să te ostenești!

AGHIONOAIEI: Da, c-a fost și grea a dracului! M-a dălojit de tot...

(Aprinde o țigară și se așază pe scaun. Sonerie la intrare.)

MARIA *(este ocupată cu ceva)*: Deschide tu, Maricico, te rog.

(Maricica deschide și intră directorul, cu o sticlă în mînă, înfășurată în jurnal.)

DIMIU: Bun găsitul!

MARIA: Bun venitul, tovarășe director! È? V-ați văzut sora?

DIMIU: Daaa... s-a bucurat atît de mult, cînd m-a văzut! Și, de bucurie, uite, mi-a dăruit și o sticlă de țuică... *(O pune pe capul divanului.)* Eee, dar cum văd eu, vă pregătiți de zaiafet mare... Zău, nu trebuia să vă deranjați atît...

AGHIONOAIEI: Da să vezi mata, tovarășe director, ce se deranjează Brabete...

DIMIU: Unde e?

AGHIONOAIEI: Sparge gheața la baie ca să pună vinul și sifoanele la rece.

DIMIU: Va să zică, cu băutura sîntem în regulă.

MARICICA: Și-o să fim și cu mîncarea, imediat.

MARIA: E destul să vă spun, tovarășe director, că tușa Anicuța e la bucătărie, în exercițiul funcțiunii... Dar poftim, vă rog. Luați loc, deși nu prea mai aveți pe ce. *(Golește un scaun, pe care directorul se așază.)*

DIMIU: Mulțumesc... mulțumesc...

(Sună telefonul.)

MARICICA *(la telefon)*: Alo! Da!... Casa Maria Panait, da.

MARIA *(lui Aghionoaiei)*: Trebuie să fie iarăși cineva din ăia cu nunta.

MARICICA: Da, este aici... Vi-l dau imediat. *(Întinzînd receptorul lui Aghionoaiei.)* Pe dumneata te vrea. *(Glumind.)* Și încă, o femeie!

AGHIONOAIEI *(trecînd spre telefon)*: Trebuie să fie o nepoțică a mea... căreia *(Mariei)*, cu voia matale, mi-am permis să-i dau numărul de telefon, ca să mă cheme aici...

MARIA: Te rog, tovarășe Aghionoaiei. Aici ești ca la dumneata acasă...

AGHIONOAIEI *(la telefon, vorbind discret și cu cît mai multe și mai neabile ocoluri)*: Alo! Da, eu! Eu sînt Aglăiță! Bine, bine!... Dă-mi-l la aparat... Pe bărbatu-tău, bineînțeles... Alo! Da! Eu, eu sînt la telefon, nepoate... Da, da. Bun, bun... E-n regulă!... Peste zece minute, faci așa cum ne-am înțeles adineaori... *(Închide.)*

BRABETE *(intră fălos)*: Gata! Partea lichidă s-a aranjat. Care va să zică, sîntem toți în păr. *(Pune mîna pe chelia lui Aghionoaiei, care are păr, firește.)*

AGHIONOAIEI: Nu-mi pune mîna în frezăă, măi, că mă umpli de bube dulci...

MARIA: Știți ce vă propun? Pînă se frige curcanul și-o să fim gata cu masa, eu zic să bem o țuiculiță și să luăm o mică gustărică, să ne deschidem pofta de mîncare.

BRABETE: Subscriu!... Da de unde țuică? Că noi n-am luat. *(Lui Aghionoaiei.)* Și ți-am spus să nu uiți, blegule!

MARIA: Ne-a adus o sticlă tovarășul director.

AGHIONOAIEI *(lui Brabete)*: Șah și mat...

BRABETE: Atunci, a se gusta!

(Maricica și Maria aduc pahărelele etc. Toți sînt în picioare, în jurul mesei. Maricica toarnă țuica în pahărușe.)

MARIA: S-o chemăm și pe tușa Anicuța. *(Se duce și strigă din ușă.)* Tușă Anicuțo! Tușă Anicuțo!

ANICUȚA *(apare în ușă, cu șorțul la brîu, cu obrajii îmbujorați și cu mîinile pline de cocă și de făină)*: Ce vrei, dragă, taman acum, cînd întind foaia de plăcintă? *(Observînd pe cei din încăpere)* Eee!... Ce de lume! Ce de lume!... Bine ați venit la noi, și mă scuzați că nu vă dau mîna, dar sînt asupra plăcintei! *(Își șterge mîinile pe șorț.)*

MARIA: Vino să bei o țuică cu noi, tușă Anicuțo!

ANICUȚA: Zău, că tocmai îmi cerea organismul și mi-era necaz că am uitat să-mi aduc litruța mea de-acasă...

(Maricica distribuie pahărele tuturor.)

MARIA *(ridică paharelul)*: Noroc și *(e emoționată sincer)* vă rog să mă credeți, sînt foarte emoționată și fericită, că vă am astă-seară în casa mea...

(Ciocnesc toți și beau.)

BRABETE *(privindu-și admirativ paharutul gol)*: Phiuuu! Dar procopsită marfă! Cu siguranță că e de pe undeva, de la noi, din Oltenia.

DIMIU: Din contră... E de la Panciu, din Moldova...

AGHIONOAIEI: Dealtminteri, se și cunoaște imediat, după gust.

(Scneria de la intrare.)

MARIA *(surprinsă și nedumerită)*: Dar cine ar mai putea să fie la ora asta? Vrei să vezi tu, Maricica?

AGHIONOAIEI: Nu! Dați-mi voie mie să mă duc să deschid, fiindcă numai eu și cu Brabete știm cine sună.

BRABETE: Dac-o fi persoana care știm noi...

AGHIONOAIEI: Este, este, îți garantez eu.

(Toți îl privesc foarte nedumeriți.)

DIMIU: Așteptați dumneata pe cineva, tovarășe Ahionoaiei?

AGHIONOAIEI: Da. Adineaori, cînd ne-am dus după gheață și după sifoane, am găsit acolo, la birtul ăla, niște țîrîitori. Și ne-am gîndit că, dè, n-a fi tocmai nepotrivit să vină și să ne zică și nouă un cînticel, două, la masa din astă-seară.

BRABETE: Vorba aia! Să ne atingă oleacă la coarda simțitoare...

ANICUȚA: Că, vorba proverbului: „Dacă e nuntă, să fie să ne mai și măritäm".

MARIA: Bravo, tovarăși! *(Se bucură copilărește.)*

AGHIONOAIEI: O să-i poftesc numai coleà... *(Iese închizînd ușa vestibulului.)*

(Maricica umple din nou păhărelele și le împarte.)

BRABETE *(privind avan păhărușul din mînă)*: Dar unde ați găsit, nene, năpîrstoacele astea? Sînt bune de băut doctorie, nu țuică...

ANICUȚA: Pardon! Sînt ale mele și te rog să nu mă jignești în inventar, că le am de zestre...

AGHIONOAIEI *(reintră)*: S-a făcut, tovarăși! Dar, mă rog, păhărelul meu unde e?

MARIA *(servindu-l)*: Aici! Te aștepta...

AGHIONOAIEI: È! În cazul ăsta, să-l ridicăm, și să-l bem în cinstea iubitei și prețuitei noastre amfitrioane, Marioara Panait. Să trăiască! Să-i dorim să ajungă, pe cum credem cu toții...

(Aplauze, în timpul cărora, din vestibul, începe să se audă, din ce în ce mai clar, Liebeslied, *cîntat la vioară. Toți strîng mîna Mariei, care este adînc emoționată.)*

ANICUȚA: Sssttt! Ia tăceți, maică. Au început să se producă artiștii.

(Toți tac și ascultă cîteva clipe. Melodia începe să se audă foarte clar.)

MARIA *(încremenită)*: *Liebeslied*... Cîntecul lui Petre! Dumneata l-ai comandat, tovarășe Aghionoaiei!

AGHIONOAIEI: Nici pomeneală... Lăutarul a-nceput să-l cînte, de la el singur...

(Toți ascultă mai departe.)

DIMIU: Dar îl cîntă foarte frumos...

BRABETE: Are arcuși! *(Competent.)* Are, are!...

MARIA *(Maricichii, deși dă replica numai pentru ea)*: Dar ce coincidență! *(Ascultă încă un pic.)* Numai Petre cînta cîntecul ăsta, așa... *(Mai ascultă o clipă, apoi izbucnește.)* Nu, nu!... Nimeni nu poate să-l cînte așa, afară de Petre... *(Se repede și deschide brusc ușa. În vestibul, Sufletel, care cînta pierdut la vioară, se întrerupe speriat și rămîne împietrit în fața ei, încercînd, totuși, să-și dea o contenență, printr-un surîs neizbutit.)* Petre! Petre, dragul meu!... Eram sigură că nu poți fi decît tu. *(Îl sărută fericită.)* Petre!... Prietenul meu... fratele meu... dragul meu... *(Îl sărută din nou.)*

ANICUȚA: Mă scuzați un moment, dar trebuie să leșin puțin, înainte să-mi vie de-adevărat... *(Cade pleașcă în fotoliu.)*

MARICICA *(vrînd s-o îngrijească)*: Să-ți dau un pahar cu apă, tușă Anicuțo...

ANICUȚA: Ce apă? Dă-mi o țuică... Dar dublă! *(Maricica o servește. Anicuța o dă dușcă.)* Mersi, maică. Puțintică, da bună.

DIMIU: Felicitările mele, tovarășe Aghionoaiei! Ne-ai lucrat pe toți, vorba aia, în foi de viță. Dumneata ai fi fost un bun detectiv particular.

AGHIONOAIEI *(modest)*: Tot ce se poate...

MARIA *(intrînd cu Petre, încă zăpăcit de tot ce se petrece)*: Tovarăși! Numai voi mi-ați purtat noroc și mi l-ați adus pe Petre aici...

DIMIU: Eu, unul, îți declar, tovarășă Maria, că n-am știut absolut nimic și sînt tot atît de surprins ca și dum-

ACADEMIA

neata. Bine-ai venit, tovarăşe Sufleţel! *(Îi strînge mîna.)*

SUFLEŢEL: Bine v-am găsit, tovarăşe Dimiu. *(Revenindu-şi încet, încet.)* Pe ei i-am văzut acum un ceas. *(Arată pe Brabete şi pe Aghionoaiei.)* Bun găsit, Maricica...

MARICICA: Bine-ai venit, Petre! *(Îşi strîng mîinile. Abia acum observă pe Anicuţa în fotoliu, camuflată de Maricica.)* Tuşa Anicuţa! *(Se repede spre ea, cu braţele deschise.)*

ANICUŢA *(oprindu-i elanul)*: Mişcă în genunchi, măgarule, şi cere-ţi mai întîi iertare...

SUFLEŢEL: Iartă-mă, tuşă Anicuţo!...

ANICUŢA: Mai neglijează-mă c-o ţuică, Maricica mamă. Altminteri, simt că încep să-l iert... *(Se ridică şi se îndreaptă, ameninţătoare, spre Petre care, nedumerit, se retrage din faţa ei.)* Zi, aşa, ai? De-ăştia mi-ai fost, ticălosule? Ai vrut să mă omori cu zile, ai? Tocmai acum, cînd am intrat în pensie şi pot să trăiesc şi eu liberă şi independentă pe spinarea statului?... De ce mi-ai fript inima, mă? Cu ce drept mi-ai mîncat tu, mie, mă, patru luni din viaţă? *(Îl apucă de gît, îl zgîlţîie o clipă, apoi cade la pieptul lui şi începe să-l sărute, înecată de plîns.)* De ce, mă? Cine eşti tu?...

MARICICA *(care, între timp, i-a pus ţuica)*: Tuşă Anicuţo! Ţuiculiţa!

ANICUŢA: Acum l-am iertat, ca o proastă ce sînt. *(Îşi şterge lacrimile.)* Că, vorba proverbului: „Sînt o cîrpă în amor". *(Revenind brusc la tonul ei normal şi foarte alarmată.)* Aoleu!... Am uitat curcanul singur în cuptor. *(Dispare în fugă la bucătărie.)*

MARIA: Staţi... luaţi loc şi iertaţi-mă, vă rog, că m-am zăpăcit un pic... Şi tu, vino lîngă mine, Petre...

(Toţi se aşază şi aprind ţigări.)

DIMIU *(rupe tăcerea care s-a făcut)*: È! Acum, cred că poţi să ne spui şi nouă, pe unde te-ai plimbat patru luni, tovarăşe Sufleţel?

SUFLEŢEL *(cu un surîs)*: Nu m-am plimbat pe nicăieri, tovarăşe Dimiu.

MARIA: Dar unde ai fost?

SUFLEŢEL: Am stat tot timpul la ţară. Într-un sat din Moldova...

AGHIONOAIEI: Spune tot, bre!... A stat la o nepoţică de-a mea, tocmai, hăt, dincolo de Botşăni... Acolo l-am trimis eu, acum îs patru luni, în seara aceea cînd am venit cu Brabete la Bucureşti şi l-am găsit acasă cu bagajele gata să plece, nici el nu ştia unde... Zicea că vra să plece oriunde, numai să fie departe de lume şi să-şi afle liniştea. Şi-atunci, m-am gîndit eu, că nicăierea nu i-ar fi mai bine, pentru ce vrea el, decît la nepoţica asta a mea...

MARIA: Şi cîţi ani are nepoţica dumitale?

AGHIONOAIEI: Şaptezeci şi cinci!... I-a împlinit abia acum de Hrisovul viilor... Că, de fapt, nu mi-i nepoată propriu-zis... mi-i unchi după mamă...

MARIA: Şi ce-ai făcut acolo singur patru luni de zile, Petre?

SUFLEŢEL *(încurcat)*: Păiii... ce să fac? M-am odihnit... m-am îngrăşat... am mai şi scris cîte ceva.

MARIA: Ce? Ce-ai scris?

SUFLEŢEL *(evaziv)*: È!... Fel de fel... Lucruri fără importanţă... Aşa, ca să omor timpul...

BRABETE *(lui Sufleţel)*: De ce minţi, mă? Nu mai are nici un rost... Nu ne-am înţeles, acum o lună, cînd am fost la tine şi am hotărît să te întorci în Bucureşti, în ziua cînd piesa tovarăşei Maria va împlini o sută de spectacole, şi că o să dăm cărţile pe faţă. Prin urmare, spune. Ai cuvîntul!

SUFLEŢEL *(după un efort)*: Păiii... ce să mai spun? Nu mai am nimic de spus. Am spus că am fost în Moldova, la ţară...

BRABETE: Şi ce-ai făcut acolo?... Spune ce-ai făcut acolo. Ce-ai scris?

SUFLEŢEL *(ca şi cum acuma şi-ar aduce aminte de asta)*: A, da! *(Cu un surîs modest.)* Am scris o piesă de teatru... o modestă încercare...

MARIA *(bucuroasă şi surprinsă)*: Ai scris tu o piesă de teatru, Petre?

(Sufleţel confirmă cu capul.)

AGHIONOAIEI: Numai s-o fi greşit şi pe aceasta, tot aşa de bună cum a greşit-o şi pe cea dintîi...

MARIA: Ai mai scris şi altă piesă, înainte?

BRABETE *(enervat)*: Phiu, phiu, phiu! *(Fluieră a pagubă.)* Nu te supăra, tovarășă Maria, dar, zău, greu pricepi și dumneata...

MARIA *(complet dezorientată)*: Ce să pricep, tovarășe Brabete? *(Se uită la Sufleţel.)* Lămurește-mă tu, Petre!

BRABETE: Zi, mă! Spune, mă! Vorbește, mă, că destul taci și înghiți de patru luni de zile... Zbiară, mă, o dată. Să se-audă bine că tu ești autorul *Primăverii*.

(Sufleţel pleacă ușor capul.)

MARIA *(încremenită)*: Cum?

BRABETE: Așa cum ți-am spus, tovarășă Maria! Cartea asta închisă *(un gest spre Sufleţel)* e autorul *Primăverii*.

MARIA *(cu o fericire în care nu-i vine încă să creadă)*: Petre! Tu ai scris *Primăvara*, Petre?... Tu? Tu?... *(Îl zguduie de umeri.)*

SUFLEŢEL: Da, Maria!... Eu... *(Ca și cum ar vrea să-și ceară scuze.)* Nu m-aș fi așteptat însă niciodată, nici c-o să se joace și nici c-o să aibă succes...

MARIA *(în care bucuria sinceră țîșnește nestăvilită)*: Petre! Petre!... *(Îl sărută repetat.)* Sînt atît de fericită, Petre...

SUFLEŢEL *(simplu și cu replica scoasă „din adîncuri")*: Dar eu?

AGHIONOAIEI: Apăi, noi doi ce să mai zicem?

ANICUŢA *(intră de la bucătărie)*: Toată lumea la masă, vă rog!

MARIA: Tușă Anicuțo, tușă Anicuțo! *(O ia de gît și începe s-o sărute.)*

ANICUŢA *(surprinsă)*: Da ce te-a apucat, soro?

MARIA: Tușă Anicuțo! Știi dumneata cine e autorul *Primăverii?*

ANICUŢA *(același joc)*: È?

MARIA: Petre... Petre al dumitale... Petre al nostru... Petre al meu...

ANICUŢA: È, dă-mă demonului să mă ia! Acuma chiar că leșin de-adevărat. *(Se trîntește în fotoliu și începe să-și facă vînt cu mîinile.)* Maricico, maică, ia vezi tu, te rog, poate că mai găsești un strop de țuică pe acolo.

MARICICA: Este, este berechet, tușă Anicuțo!...

ANICUŢA *(cu glas sfîrșit)*: È, dacă este, atunci nu mai îmi da, că mi-am revenit, și, mai bine, o să mă sacrific pentru vin. Văzui că e de Tîrnave. *(Se ridică și se duce la Petre.)* Petre!... Petrișor, maică! Ai făcut tu fapta asta?

DIMIU *(cu un gest al mîinii în spirală ascendentă)*: Și ce faptă!

ANICUŢA *(privind îndelung și atent pe Sufleţel)*: Mă uit la el și parcă tot nu-mi vine să cred... Pitcoacea asta? Scurtul ăsta, să ajungă ca să fie mai presus chiar decît el? Ptiu! *(Scuipă spre Sufleţel, a minune și a admirație.)* Și-acu, hai! Gata! Am terminat cu conversația. Să ne mai așezăm și la masă. Poftiți, ședeți, vă rog! Nu vă uitați că n-aveți unde...

Cortina

TRENURILE MELE

COMEDIE ÎN TREI ACTE

1 9 4 9

PERSOANELE

MANOLE DRAGU, magaziner C.F.R. în gara Tulcea. Un om modest, muncitor și cumsecade. În secret, e un mare iubitor de artă și de frumos. De aceea, în ceasurile de răgaz scrie la un roman, pe care l-a intitulat *Trenurile mele*. (Înainte de a fi accidentat într-o ciocnire de trenuri, Manole a fost mecanic pe locomotivă.) Are aproape 60 de ani și îi arată.

ELEONOA, soția lui. Privită din punct de vedere al „defectelor tradiționale" în materie, este o perfectă soție. Deși a „bătut" 50 de ani, se ține încă bine.

MARIA, fata lor. Lucrătoare la fabrica de conserve „Delta" din localitate. Are 24 de ani și e foarte frumoasă. O frumusețe neagresivă, plină de prestigiu și de lumină interioară. Ca strălucirea platinei.

GOGU, fiul lor. Elev în ultimul an al școlii elementare. Are 15 ani. Ca fire și ținută este exact opusul surorei sale.

RAITĂ, prieten din copilărie al lui Manole. După cum îl arată și porecla, a fost într-o permanentă raită prin viață. Fost vag elev de conservator și mai vag student în litere, drept și filozofie este, în momentul de față, ziarist la Tulcea. E. de aceeași vîrstă cu Manole, dar pare mai tînăr decît acesta.

EFTIMIE NACU, fost primar, prefect, deputat, senator etc. al districtului. Vorba lui Manole: „Domnul Nacu este un om mai mult fost". A trecut de 50 de ani. E corpolent și plin de el însuși.

PUIU NACU, fiul său. E în ultimul an al Facultății de drept. Nu-i seamănă tatălui său, decît la nume.

ANGHEL MORĂRESCU-TARAPANA, mare comerciant local. Proprietarul magazinului „La Tarapana" și al colecturii de loterie „La norocul orb".

ION ALBU, președintele Sindicatului C.F.R. din localitate. Circa 40 de ani.

MISS TULCEA, fostă „romancieră română" (cîntăreață de romanțe în localurile de noapte). Trecută înainte de vreme, fardată și excentrică în felul de a se îmbrăca.

DUMITRU, factor poștal, vechi în meserie

PUȘTIUL, un băiețaș de bodegă

UN COPIL, i se aude numai vocea din culise

Acțiunea se petrece la Tulcea. Același decor pentru toate actele.

ACTUL I

Încăperea principală a locuinței lui Manole Dragu. Această încăpere servește — în același timp — și de salon, și de sufragerie, și de birou. În plus, este și odaia de culcare a Mariei. În mijloc se află masa de mîncare și cele patru scaune ale ei. În planul II, dreapta, este divanul pe care doarme Maria, „colțul ei", mai bine zis. Divanul e acoperit cu o scoarță românească (zavastră sau chilim). Pe el se află cîteva perne lucrate de Maria. Pe marginile dinspre perete, și bătute în acesta, sînt etajere, (polițe de lemn) cu cărți aranjate frumos și cu obiecte mici și personale, ale Mariei. La capătul divanului este o măsuță pe care — deasemenea — se află cărți și cîteva reviste literare. Pe măsuță se mai află și un vas mic de flori, cu cîteva roze într-însul. În planul II, stînga, lipit de peretele lateral, este bufetul sufrageriei — bufet obișnuit, gospodăresc. În planurile prime, stînga sau dreapta, se mai află un fotoliu de pluș cu franjuri, vechi și demodat. În fața lui, o măsuță. Pe pereți sînt agățate diverse tablouri provenite din zestrea Eleonorei: un peisaj cu moară de vînt, un pepene roșu tăiat, o scenă de vînătoare călare etc. Deasemenea, o pendulă în stare de funcțiune. În fund, între cele două ferestre care dau spre stradă, este intrarea din afară. (Ușa se deschide pe un pridvoraș de lemn, legat prin cîteva trepte, de grădină.) Alte uși de comunicație interioară în stînga și dreapta. Pe ferestre, printre casele și vegetația peisajului de margine de oraș de provincie, se zărește Dunărea și, eventual, o parte a portului cu specificul său, locuința lui Manole Dragu aflîndu-se în apropierea acestuia. Acțiunea actului prim începe către orele cinci după-masă, într-o duminică, la începutul lui septembrie. E o după-amiază caldă, cu scare copt și amplu. Totul e toropit

imobil, solemn în inactivitate. La ridicarea cortinei, Eleonora e pe fotoliul din planul I. Pe măsuța din față sînt înșirate cărțile în care „dă". Alături, o ceașcă de cafea răsturnată cu gura în jos, pe farfurioară. Maria, la masa din mijloc, cu fața spre public, copiază ceva de pe un teanc de file într-un caiet curat. Odată cu ridicarea cortinei, se aude muzica militară, care începe un marș.

ELEONORA *(cu urechea spre muzică)*: Cinci! Dă muzica marșul la grădina publică. *(Se uită la pendulă, ca să controleze.)* Cinci fără un sfert! *(Atît arată pendula. Convinsă de ceea ce spune, întinde ultima carte de joc pe măsuță.)* Să știi că ori merge muzica militară înainte, ori a rămas pendula noastră în urmă. *(Privește atentă cărțile. Maria oftează adînc, mai adînc decît este obișnuită.)* Iară oftezi, dragă? *(Se vede că oftatul fetei o enervează.)*

MARIA *(se vede că „idem" întrebările mamei)*: Nu oftez mamă, respir.

ELEONORA: Zi și 33, atunci! Că respiri de parcă te-ascultă doctorul la plămîni... *(Privind cărțile.)* S-a-nchis și asta, fir-ar a lui Napoleon de pasiență să fie!... *(Strînge enervată cărțile.)*

MARIA *(s-a-ntrerupt din scris și pe gîndul ei ascultă muzica militară)*: Astăzi e ultima duminică în care mai cîntă muzica militară la grădină!...

ELEONORA: Nu e nici o pagubă! Ni se mai liniștesc urechile, că destul a cîntat toată vara...

MARIA *(fără să asculte ce spune mamă-sa)*: S-a dus și vara asta!

ELEONORA *(trăgînd un fum copios din țigara pe care a luat-o de pe marginea farfurioarei de la cafea)*: Lasă că vine la anul alta!

MARIA *(adresîndu-se Eleonorei, deși vorbește numai pentru ea)*: Azi-dimineață, cînd am trecut prin grădina publică, aleile erau pline de frunze veștede. *(Pe o ușoară dungă de vis.)* Parcă erau niște inimioare de aur vechi!

ELEONORA: Apropo de inimi! Zilele astea trebuie să ne apucăm să facem bulion, că pe urmă se scumpesc roșiile. Cum o lua Manole leafa, jumătate i-o facem bulion și jumătate i-o punem la murat.

MARIA: Adevărat! Vine toamna. Or să înceapă ploile! Negurile pe Dunăre... Frigul... *(Se strînge de un fior mai mult moral.)*

ELEONORA *(încîntată)*: Și-ncep să se taie berbecii bătuți. *(Lacomă.)* Ah! De-abia aștept să mănînc jigo la cuptor pe fasole albă nouă... *(Maria s-a reapucat de scris. Eleonora începe să citească în ceașca de cafea.)* Phiu! Phiu! Phiu! *(Fluieră a pagubă).*

MARIA *(cu un surîs ironic pe deasupra manuscrisului)*: Ce? Îți dă rău în cafea?

ELEONORA *(foarte serioasă și convinsă de ce spune)*: Mizerabil! *(Oftează mai adînc decît Maria adineaori.)* Nici astăzi nu cîștigăm la loterie! Și e clasa a cincea, cu lozul cel mare... *(Privind atentă fundul cești.)* Ia uite-te aici, ce limpede se vede! O persoană al cărei nume începe cu „T" ne poartă ghinion, în legătură cu loteria.

MARIA *(același joc)*: O persoană cu „T"? Cine ar putea să fie? *(Se gîndește.)*

ELEONORA: Cu „T"? Tac-to, cine vrei să fie? Nu cumpără el lozul întotdeauna?

MARIA: Tata joacă la loterie numai ca să-ți facă plăcere dumitale. Are cele mai bune intenții.

ELEONORA: La loterie nu se cîștigă cu intenții, draga mea. Se cîștigă cu noroc. Or, tac-to, a avut toată viața ghinion la noroc... E posibil să nu cîștige nimic, niciodată? Măcar un leu, frate?

MARIA: Știi bine că din orașul nostru n-a cîștigat nimeni, niciodată, nici un leu... Cred că batem recordul pe țară în privința asta...

ELEONORA: Eu cred că și Morărescu cu colectura, fiindcă știe că e singura din oraș, umblă cu șoalda...

MARIA: Nu văd ce-ar putea face?

ELEONORA: Știe el!... Principalul e că mănîncă banii unui oraș întreg... Are dreptate colonelul Gheorghiade cînd spune că Morărescu are malversațiuni.

MARIA *(neatentă, scriind)*: Ce sînt alea?

ELEONORA: Nu știu. Dar de avut, are sigur... *(Începe să cerceteze din nou și atent ceașca.)* Aaaa!... Exclus!... Imposibil să cîștigăm. Ne dă șoareci în dulapul de rufe. *(Arătîndu-i în ceașcă, de la distanța unde se afla.)* Uite,

dulapul de rufe, îl vezi? Exact fasonul dulapului nostru. Și petele astea dimprejur sînt șoareci... Chițorani! *(Maria surîde, văzîndu-și de treabă mai departe. Eleonora observînd, jignită, rîsul fetei.)* Da, da, n-ai decît să rîzi! Știu eu că voi ăștia, „oamenii noi" *(pronunță cuvintele cu ironie apăsată)* de astăzi, n-aveți nici un superstițiu sfînt.

MARIA *(același joc)*: N-avem, recunosc!

ELEONORA: Nici cafeaua?

MARIA *(același joc)*: Nici! Cafeaua e aliment, nu superstiție. Noi așa știm.

ELEONORA *(cu dispreț față de ignoranța Mariei)*: Aliment? Nu e aliment, domnișoară!... E știință, dacă vrei să știi! Și chiar mult mai cultă decît cărțile de joc... Așa că, află de la mine, nu cîștigăm nici astăzi la loterie.

MARIA: Nu e nimic! Eu și cu tata ne mulțumim cu ce cîștigăm, fiecare în altă parte. El la slujbă și eu la fabrică.

ELEONORA: Fiindcă voi toată viața ați tras a pagubă... Ați tras numai îndărăt, ca racul. Și mai ziceți că sînteți progresiști!... *(Începe să se scarpine în palmă, repede.)* Na! Și mă mănîncă și palma stîngă...

MARIA: Iei bani? *(Surîde.)*

ELEONORA: Nu, dai!... Cînd te mănîncă dreapta, iei bani... Nici atîta lucru nu știi?

MARIA: Și cînd te mănîncă amîndouă palmele, ce se întîmplă? *(Rîde.)*

ELEONORA *(vexată)*: Ai rîie!

GOGU *(intră)*: Saluuut!... *(La intrarea lui, Maria are o tresărire pe care n-o poate stăpîni. Gogu îi face un semn de înțelegere, cu ochiul.)*

ELEONORA: Dar unde umbli, domnule? Ai spus că astăzi începi să înveți.

GOGU: Mai am un numeros timp pînă diseară.

ELEONORA *(se ridică și își strînge cărțile)*: Bine, bine! Să dea Sersea să nu treci clasa și vezi tu de la taică-tău. Mai numeros decît crezi!

GOGU: Nu s-a născut clasa aia pe care să n-o trec eu la corijență. Am malversațiunile mele!...

ELEONORA *(surprinsă, încremenește cu ceașca de cafea în mînă. A luat-o între timp)*: Ce zici că ai?

GOGU: Malversațiunile mele!

ELEONORA: Bravo ție! Ai ajuns la fel ca Morărescu. Pfui! *(Face un gest de dezgust și se îndreaptă spre ușă.)* Auzi colo! Malversațiuni la cincisprezece ani! Și mi-o mai spune și în față! Ferice de generația voastră, nenorociților! *(Iese în dreapta, trîntind ușa pe ultimul cuvînt.)*

MARIA *(imediat după ieșirea Eleonorei și cu o grabă nu îndeajuns de stăpînită)*: Ai fost?

GOGU: Da! Și nu l-am găsit acasă.

MARIA *(contrariată în ton, mai mult decît arată la față)*: Bine! Dă-mi scrisoarea îndărăt.

GOGU: De unde să ți-o dau? I-am lăsat-o servitoarei ca să i-o dea „recomandată" cînd o veni.

MARIA *(același joc)*: Ți-am spus să n-o dai nimănui, decît domnului Puiu Nacu, personal.

GOGU: Dar nu era să-l aștept la poartă, pînă ce catadicsește dumnealui să vie acasă!

MARIA: Du-te, te rog, imediat îndărăt și ia scrisoarea de la servitoare! Și dacă nu vrei să-l aștepți pînă vine, mi-o aduci mie înapoi.

GOGU: Cît dai? Dacă vrei să mă duc din nou, ridicăm prăjitura promisă, la rangul de înghețată cu frișcă...

MARIA: Bine!... Du-te!...

GOGU: Te-am salutat... *(Iese.)*

ELEONORA *(intră din dreapta)*: Unde e Gogu? Iar a șters-o?

MARIA: L-am trimis eu să-mi cumpere ceva din oraș.

ELEONORA: Bine, dragă! Eu îi fac observație că umblă cîrnic prin oraș, și tu...

MARIA: Se-ntoarce numaidecît, mamă... Și astă-seară stau eu cu el să-și facă lecțiile...

(Muzica militară încetează.)

ELEONORA: Biiiineece! Dar să nu vă mai aud pe urmă, nici pe tine, nici pe taică-tău, că nu sînt severă cu el.

MANOLE *(intră. Are aerul unui om plictisit și preocupat de ceva foarte important și dezagreabil)*: Dar unde se ducea Gogu, așa în fuga mare?

MARIA: L-am trimis eu pînă în oraș, tată.

ELEONORA: Și eu i-am dat voie să se plimbe, că azi e duminică. Să mai răsufle și el.

MANOLE: Da, ai dreptate, că toată ziua stă cu nasul în cărți, mititelul de el!

ELEONORA: Nici bună ziua n-ai spus cînd ai intrat în casă şi ai şi început să-l persecuţi.
MANOLE: Am zis, dragă, am zis bună ziua.
ELEONORA *(Mariei)*: Tu ai auzit?
MANOLE: Atunci poate să fi zis în gînd?
ELEONORA: Aaaa! În gînd! Aşa da! *(Oftează, înfiptă în oftat.)* Dar multe mai spui tu în gîndul ăsta!
MANOLE *(în timpul primelor replici îşi pune şapca în cuier, îşi scoate haina şi o aşază pe spătarul unui scaun, apoi ia loc şi începe să răsucească o ţigară din tabacheră)*: Ce bine ar fi dacă ai spune şi tu în gînd, măcar un sfert din tot ce spui din gură. *(Surîde pe sub mustaţă.)*
ELEONORA *(atinsă)*: Sînt unele lucruri pe care, totuşi, trebuie să ţi le spun cu voce tare.
MANOLE: De exemplu? Strigă unul!
ELEONORA: Ai luat lozul? Azi e tragerea!
MANOLE: Sigur că l-am luat.
ELEONORA: È! Poţi să-l pui pe foc.
MANOLE: De ce?
ELEONORA: Fiindcă ai dat banii degeaba pe el! Nu cîştigăm la loterie nici azi.
MANOLE: De unde ştii tu?
MARIA *(cu un surîs)*: A găsit şoareci în cafea.
MANOLE *(departe de adevăr)*: Dar unde ai ţinut-o, dragă? S-au prăsit şoareci şi în bufet?
MARIA *(acelaşi joc)*: Nu! În dulapul de haine...
MANOLE: I-auzi, ai dracului! Ai grijă să nu cumva să-mi roadă cravata a bună. Adică ce să mai roadă, că e destul de roasă şi fără concursul lor.
ELEONORA: Fiindcă nu ştii să ţi-o faci. De cinci ani de cînd o ai nouă, o dată nu i-ai făcut nodul cum trebuie. Şi după ce-l faci prost, te mai înghesui şi cu omuşorul în el ca să se tocească mai bine ripsul, unde-l strîngi.
MANOLE: Data viitoare o să-mi pun cravata la cap. Să mi-o fac moţ în păr, ca să n-o mai rod cu omuşorul de la gît. *(Scoate un carneţel şi un creionaş, pe care îl înmoaie în gură înainte de a nota ceva.)*
ELEONORA *(care îi urmăreşte toate mişcările)*: De ce bagi creionul în gură?
MANOLE *(pe deasupra ochelarilor pe care şi i-a pus)*: Fiindcă e chimic.

ELEONORA: Tocmai de-aia. Nu trebuie să-l moi, că-ţi faci limba albastră.
MANOLE: Ei, şi!? Ce-o scot la cineva? *(Scrie ceva în carneţel.)*
ELEONORA *(considerîndu-l, cîteva clipe, de sus şi pînă jos)*: Dar ce eşti aşa de înfipt astăzi? Şi cînd vorbeşti cu mine, te rog să nu scrii, şi să asculţi.
MANOLE *(închizînd carneţelul)*: Mi-am notat un cuvînt, să nu-l uit.
ELEONORA: Ce cuvînt?
MANOLE *(tot pe deasupra ochelarilor, înainte de a-i scoate şi a-i pune în toc şi apoi, la loc, în buzunarul de sus al hainei de pe spătarul scaunului, de unde i-a luat adineaori)*: Malversaţiune!
ELEONORA: Asta e vorba pe care i-a scos-o colonelul Gheorghiade lui Morărescu...
MANOLE: Nu ştiu cine a scos-o şi cui, dar vorba asta mi-a fost spusă mie adineaori, în faţă, de domnul Piticu, băcanul.

(Maria, în timpul replicilor de mai sus, strînge manuscrisele, le pune bine într-un sertar al măsuţei de la divanul ei şi-apoi iese în dreapta, neatentă la ce vorbesc părinţii.)

ELEONORA *(cruntă)*: Ţi-a spus ţie vorba asta?
MANOLE: Da!
ELEONORA: Apropo de ce?
MANOLE: L-am întîlnit adineaori, pe stradă şi i-am spus că mîine, luni, trimit băiatul să ia pe datorie, ce mi-ai scris tu azi-dimineaţă pe listă.
ELEONORA *(acelaşi joc şi foarte atentă)*: Da! Şi?
MANOLE: Mi-a spus că nu mai dă pe cont.
ELEONORA: Nu i-ai spus că plăteşti, la leafă, tot?
MANOLE: Ba da! Şi mi-a răspuns că el e negustor, nu e funcţionar la stat ca să ia banii la leafă.
ELEONORA: Auzi ce obrăznicie! Şi nu i-ai cerut socoteală imediat?
MANOLE: Cum era să-i cer socoteală acuma, cînd ştii bine că pînă la leafă e imposibil să fac vreo socoteală cu el?
ELEONORA: Dar nu e vorba de socoteala pe care ai să i-o dai. E vorba de cea pe care trebuie să i-o ceri.
MANOLE: Cum să o cer, frate, cînd eu nu-i dau? Ce nu-i iert, însă, este vorba pe care mi-a spus-o la urmă: „Să nu mai umblăm cu malversaţiuni, nene Manole!"

ELEONORA *(indignată)*: Malversațiuni, noi? È, lasă, că-i arăt eu lui, malversațiuni! Speculantul ăsta, care de douăzeci și cinci de ani ne ia toată lefa pe coloniale? Săpunul pe care mi l-a dat alaltăieri, mi-a distrus lenjeria. Litra de cafea naturală are fasole veritabilă prăjită. Făina? Ciment pisat! Și smîntîna, gips cu apă! Nu mai vorbesc de roșii, le ia de la stat cu opt lei și ni le vinde nouă, cu preț de specula.

MANOLE: Așa e cînd cumperi pe datorie. Iar cu domnul Piticu o să mai stau eu de vorbă, în ziua cînd o să fiu în măsură să-i plătesc datoria.

ELEONORA: Pînă cînd o veni ziua aia, o să mai treacă multe șlepuri pe Dunăre. Că mai întîi am nevoie de un studio. Nu mai pot dormi în pat de fier, că e plin cu insecte de lemn, pe urmă putem să plătim și datoriile... Că de-aia se numesc datorii, ca să ai să dai. Singura nădejde este să ne iasă lozul la loterie. Și ca să ne iasă și să cîștigăm, există numai o singură posibilitate: să fi fost cafeaua mea nefiartă bine și să-mi fi ieșit șoarecii din zgrobolonți...

MANOLE: Nu, nu, n-ai nici o grijă! Îți garantez eu că a fost foarte bine fiartă și nu cîștigăm nimic nici de data asta...

ELEONORA: Bine!... Dacă nu cîștigăm nici acuma, o să vezi ce o să pățească domnul Morărescu-Tarapana de la mine. Trimit lozul la analiză la București, să vedem și noi ce fel de lozuri sînt astea pe care ni le vinde la colectura dumnealui și nu iese nici unul, niciodată, în zece ani de zile... *(Maria intră îmbrăcată de oraș.)* Ieși în tîrg?

MARIA: Mă duc înaintea lui Gogu, că văd că întîrzie. Mi-e să nu se fi încurcat undeva la joacă.

ELEONORA: Stai că merg și eu cu tine. Numai să-mi pun pălăria. Mă duc pe la Matilda, la vizită. A făcut ieri dulceață de piersici și poate face tratație. *(Iese în dreapta.)*

MARIA: Știi că adineaori am terminat de transcris tot ce mi-ai dictat pînă azi. Și dacă lucrăm tot așa, cred că într-o lună romanul o să fie gata, tată.

MANOLE *(vesel)*: Fără tine nu l-aș fi terminat niciodată. Nici nu l-aș fi început. De cînd ai avut însă ideea ca eu să-ți dictez și tu să scrii, văd că merge... Merge repejor.

MARIA: Te-ai gîndit la capitolul următor?

MANOLE: N-am nevoie. Eu știu tot romanul pe dinafară. Că doar e viața mea, pe care ți-o dictez. Viața mea de mecanic de locomotivă și a anilor pe care îi aveam atunci.

MARIA: Eu cred că viața oricărui om poate să fie un roman plin de învățăminte și de îndemn pentru ceilalți.

MANOLE: Da, dar nu oricine poate să-l scrie. Ca să scrii o carte, cred eu, nu e destul să-ți amintești oameni, fapte și împrejurări. Trebuie să știi să-ți alegi firișoarele alea de aur din tot nisipul curgător al unei vieți. Trebuie să poți să povestești, să învii persoane și întîmplări sub lumina aceea mare și puternică pe care numai talentul o dă gîndului și scrisului.

MARIA: Eu cred că dumneata ai un mare talent de povestitor, tată...

MANOLE: Nu știu! Știu, însă, că din copilărie mi-a plăcut să citesc mult, să observ atent viața și oamenii din jurul meu și că totdeauna am simțit în sufletul meu, așa, ca un fel de bătaie de aripi, îndemnul să scriu pentru viață și pentru oameni...

ELEONORA *(intră. S-a fardat, și-a schimbat rochia și și-a pus pălăria, prea tinerească pentru vîrsta ei. Maria nu poartă pălărie)*: Gata! Tu ce faci? Stai acasă?

MANOLE: Da, am ceva de lucru, că mîine vorbesc la depou.

MARIA: Și eu, poimîine, la fabrică.

ELEONORA: Măi, măi, măi... Nu mai am loc de oratori. Și vă mai mirați că mie nu mi se mai poate auzi gura în casă. *(Mariei.)* Hai, domnișoară!

MANOLE: Eleonoro!... Ia uită-te la mine nițel.

ELEONORA *(se oprește și-l privește nedumerită)*: De ce?

MANOLE: Așa cum te-ai sulemenit, parcă ești sor-ta mare, din București. Mai șterge, dragă, nițel vopseaua. Prea te-ai încondeiat ca un ou de paște!

ELEONORA: Ia slăbește-mă, te rog, cu spirite de-astea, că pe urmă, știi! *(Îl fulgeră, ultragiată, cu privirea.)*

MANOLE: Știu, știu, știu!... Mie-mi spui?

MARIA *(ieșind cu Eleonora, care i-a și întors spatele lui Manole)*: La revedere, tăticule!

MANOLE: Noroc! *(Cele două au ieșit. Rămas singur, Manole se așază la masă și răsucește o țigară. Muzica militară începe la grădină un potpuriu de valsuri. Manole e preocupat de un gînd, căruia, după primul fum, îi dă expresie.)* Malversațiuni!... *(Controlează exactitatea cuvîntului pe carnețelul unde l-a notat adineaori. Reflectează o clipă, apoi trage cutia mesei și scoate un teanc de cărți.)* Ia să vedem în dicționarul băiatului! *(Începe să cerceteze, una cîte una, cărțile, dîndu-le de-o parte pe cele cărora le citește titlul.)* Manual unic pentru limba română... Științe naturale... Manual de istorie.. Tînăra căsătorită... *(Privind cartea cu mirare.)* Asta ce dracu materie o fi? *(O împinge cît colo și caută mai departe.)* Asta trebuie să fie, că e mai grea. *(A dat de o carte groasă.)* Dicționarul limbii române... *(Începe să-l răsfoiască, căutînd cuvîntul.)* Mag... mah.. mai... mal... *(Consultă fila.)* malac... malaga... mal-î... mal-mi... mal-ta... malvi... Aha! Aici trebuie să fie... malva... malvansis... malversațiune... Asta e!... *(Cînd să înceapă să citească, se aude o bătaie puternică în ușă. Manole, ca un răufăcător, închide dicționarul și-l pune la loc între cărți.)* Cine e?

RAITĂ *(de-afară)*: Eu! Raită!

MANOLE: Intră!

RAITĂ *(intră)*: Noroc, Manolică, tată!

MANOTE: Noroc, dragul meu!

RAITĂ: M-am întîlnit cu nevastă-ta la colț și spunîndu-mi că ești singur acasă, am venit să dau o raită pe la tine.

MANOTE: Că nu degeaba-ți zice ție Raită. Șezi, Mitică!

RAITĂ *(se așază pe un scaun în dreptul* Tinerei căsătorite *de pe masă)*: Da' ce citești aici? *(Se uită la carte.)* Măăă! Tînăra căsătorită. Nici mai mult, nici mai puțin! Și eu care credeam că citești Viețile sfinților!

MANOLE: Ce să mai citesc despre ei? N-ai văzut că sfinții umblă acuma ca artiștii în turneu prin toate satele și tîrgurile! *(Ca să justifice prezența romanului de pe masă.)* Vream să așez puțin cărțile băiatului... *(Ia cartea și o ascunde într-un sertar al bufetului. Întorcîndu-se din drum.)* Ascultă, Mitică... Tu știi cumva exact, ce e aia malversațiune?

RAITĂ: Cum dracu să nu știu?... Dar ce, tu nu știi?

MANOLE: Știu și nu prea. Mai mult bănuiesc.

RAITĂ: Cum se poate, nene? E un cuvînt foarte cunoscut. Tot orașul îl întrebuințează acuma.

MANOLE: Și nimeni nu știe ce înseamnă?

RAITĂ: Cum să nu știe, domnule? L-a zis colonelul Gheorghiade lui Morărescu! Lui „Tarapana"!

MANOLE: Dar colonelul Gheorghiade știe ce-nseamnă?

RAITĂ: Treaba lui! Dar de zis l-a zis. De vreo trei zile i l-a scos pe piață... Și din cauza cuvîntului ăsta era să iasă și bătaie adineaori, la bodegă. Și nu așa, cine știe ce bătaie modestă. Măcel, nene, masacru!

MANOLE: Ce tot vorbești? Și cine s-a bătut?

RAITĂ: Nimeni. Fiindcă, spre norocul lor, dînd eu o raită pe la Tarapana, am ajuns tocmai la timp să liniștesc spiritele.

MANOLE: La Tarapana era să fie bătaie? De ce?

RAITĂ: Din cauza loteriei...

MANOLE: Cum, din cauza loteriei?

RAITĂ: Dom'le! E un fapt, că de la începutul loteriei și pînă astăzi, nimeni n-a cîștigat nici o para în orașul nostru. Mă rog!... Se poate ca orașul nostru să fie o regiune cu ghinion. Dar nu e mai puțin adevărat că și colonelul are dreptate și că mai poate fi și altceva la mijloc.

MANOLE: Ce-ar putea să fie?!

RAITĂ: O lucrătură a colecturii... Adică a lui Morărescu. Îl știm cu toții, cît e de pungaș.

MANOTE: Fleacuri, Mitică! Loteria se trage în București. Ce strică Morărescu că nu iese nici un loz de la noi?

RAITĂ: Oricît, e suspect, mă! Că asta spunea și colonelul Gheorghiade lui Tarapana, adineaori, cînd a început scandalul: „Mă, eu în locul tău, aș fi dat din buzunarul meu cîteva mii de lei acolo, numai ca să vadă lumea că a cîștigat și cineva de la noi și să îndepărtez bănuielile care s-ar naște"... Că va face propagandă să nu mai calce nimeni în spelunca lui Tarapana. Că va trimite la București, la Direcția loteriei, un memoriu semnat de tot orașul, ca să dea colectura

altui măgar și că, dacă nici la tragerea de astăzi nu cîștigă nimeni, îl va denunța și la fisc pentru sabotaj, fiindcă chiar lui îi vinde de trei ani de zile marfă clandestină, fără timbrele legale. Și pe colonel, îl știi?! Cînd își dă cuvîntul de deblocat, e necruțător cu civilii...

MANOLE: Nu-l prea văd bine pe Morărescu în cazul ăsta... Dar cine știe? Cum a avut noroc toată viața, poate are noroc și astăzi și-i cîștigă vreun client la loterie...

RAITĂ *(glumind)*: Ce-ar fi să cîștigi tu? Așa ar fi și drept, fiindcă tu ești cel mai vechi jucător din oraș.

MANOLE: Am fost pînă la tragerea de astăzi... De azi înainte, însă, m-am lăsat.

RAITĂ: Cum adică, te-ai lăsat? Ce vorbă e asta?

MANOTE: Pentru tragerea de astăzi nu mi-am mai cumpărat loz.

RAITĂ: Tu?

MANOLE: Da! N-am mai avut cu ce. O mie de lei care trebuia să-i dau pentru loz, mi-au trebuit la alte nevoi ale casei... Știi bine că eu nu joc pentru mine. Joc numai ca să-i fac plăcere nevestii și să scap de gura ei

RAITĂ: Și ea știe că pentru tragerea de azi nu mai ai loz?

MANOLE: Ea știe că am. Am mințit-o că mi l-am cumpărat, ca de obicei...

RAITĂ: În orice caz, e păcat să nu mai joci tocmai la clasa a cincea. Trebuia să faci și tu un efort...

MANOLE: Bine! Efort, efort, dar cu ce?

RAITĂ: Poate că Morărescu ți-ar fi dat lozul pe datorie. Joci doar de zece ani același număr... Cinci de șase... 66666. Ți-l știe tot orașul pe dinafară.

MANOLE: Dragă, la un caz de restriște, aș înțelege să cumpăr pe datorie mălai sau medicamente. Dar lozuri de loterie!?

RAITĂ *(ducînd mîna la portofel)*: Eu, dacă aș avea...

MANOLE: Nu te mai căuta, că știu că n-ai...

RAITĂ: Dar am o idee, în schimb... Scrie-mi două cuvinte și mă duc la Morărescu să-ți iau lozul pe cont.

MANOLE: Nu! Nu! Poate că a și vîndut lozul meu, dacă a văzut că n-am venit să-l ridic pînă acum.

RAITĂ: Cum o să ți-l vîndă? Te așteaptă să vii să-l iei, că n-o să-și închipuie că tocmai acum te-ai lăsat de joc. Și fiindcă tu nu vrei să-i scrii, o să mă duc eu să-ți iau lozul, pe contul meu personal. Să poftească să mă refuze, după serviciul pe care i l-am făcut adineaori!...

MANOLE: Dă-l încolo de loz, măi băicte! Mai bine să-ți fac o cafea...

RAITĂ: Tocmai bine, fierbe pînă mă întorc eu cu lozul. Dau o raită pînă la Tarapana și în zece minute sînt îndărăt... Noroc! *(A și ieșit.)*

MANOLE *(îndreptîndu-se spre bufet)*: Ce-ar fi să nu mai fie cafea? *(Deschide bufetul și scoate o cutie de tablă în care se uită.)* De una pentru el, mai este!... *(Pune cutia pe tăblia bufetului.)* Mai rabdă și coana Eleonora diseară, că n-o fi foc!... *(Caută în bufet.)* Uite și zahărul... Să vedem acum mașina de spirt... *(Se aude o bătaie puternică în ușă, după zgomotul unei mașini care a oprit la poartă și căruia Manole nu i-a acordat nici o importanță deosebită.)* Cine e? *(Întoarce nedumerit capul spre ușă. Muzica la grădină încetează.)*

NACU *(de-afară)*: Eftimie Nacu.

MANOLE *(foarte surprins)*: Domnul Eftimie Nacu?! Poftiți! *(Se duce la ușă și deschide.)*

NACU *(intră. E plin de el, de grăsime, de aroganță și de suficiență)*: Bună ziua, Manole!

MANOLE: Bună ziua, domnule Nacu!

NACU: Te surprinde vizita mea inopinată, nu este așa?

MANOLE: Cred și eu! De treizeci de ani, de cînd sînt în orașul ăsta, e prima oară cînd am plăcerea, ca să zic așa, să vă văd în casa mea...

NACU: Aș fi vrut să te chem pe dumneata la mine, dar n-am vrut să te compromit...

MANOLE: Pe mine?

NACU: Păi ce-ar fi zis tovarășii dumitale, dacă ar fi aflat că ai intrat în casa unui burghezo-moșier? *(E ironic și rîde de ce-a spus.)* Ia loc, te rog! *(Îl invită pe Manole să stea, ca și cum el ar fi stăpînul și aici.)*

MANOLE: Mulțumesc!... *(Se așază.)*

NACU *(scoate portmoneul și din el o scrisoare)*: Te cunosc de multă vreme... Știu că ești un cadru foarte de treabă și de aceea am înțeles să întreprind eu demersul

care mă aduce aici. *(Îi dă scrisoarea.)* Te rog să citești această scrisoare pe care mi-a dat-o servitoarea mea, adineaori, cînd m-am întors acasă și-ai să înțelegi imediat rostul vizitei mele.

MANOLE *(își pune ochelarii și citește. Nacu îi urmărește pe figură efectul scrisorii. După ce termină de citit — fără o tresărire sau un gest care să-i trădeze surprinderea — întinde scrisoarea înapoi lui Nacu)*: Am citit!...

NACU *(surprins dezagreabil de atitudinea lui Manole)*: Și?

MANOLE *(foarte stăpîn pe el)*: Păiii... asta vreau să vă întreb și eu! Și?

NACU: Am impresia că n-ai înțeles bine ce-ai citit?...

MANOLE: Ba da! Am înțeles foarte bine. Fata mea a scris o scrisoare de dragoste băiatului dumneavoastră. Și?

NACU: Cum „și"?

MANOLE: Și... adică... ce vreți să spuneți cu asta? O fată la vîrsta fetei mele, ce n-are voie să iubească un băiat la etatea feciorului dumneavoastră? *(Surîde.)* Acuma e timpul lor...

NACU *(lăsîndu-se în gușe)*: Bine, dar dumneata uiți a cui e fata și al cui e băiatul? Ce e fata și ce e el? Cine e unul și cine e celălalt?

MANOLE: Cine să fie? Doi oameni, și unul și altul. Doi tineri. Și dacă se iubesc, asta îi privește pe ei, domnule Nacu!

NACU: Ba eu cred că în primul rînd ne privește pe noi, în calitate de părinți.

MANOLE *(cu un surîs)*: Dar de ce să ne privească pe noi? Ce? Eu ți-am scris dumitale?

NACU *(mai lăsat în gușe)*: Eu cred că nu e cazul să iei lucrurile în glumă, „domnule" Dragu!

MANOLE: Principalul este să le ia ei în serios. Noi, ăștia de pe margini, n-avem nici un rost să ne amestecăm... Fata mea are douăzeci și patru de ani. Știe ce face...

NACU: Și băiatul meu douăzeci și șase. Dar nu știe ce face...

MANOLE: Foarte rău că l-ați crescut în așa fel, încît pînă la vîrsta asta să nu știe să se conducă singur în viață și să nu-și dea seama ce rost are în ea... Fata mea, de la șaisprezece ani, de cînd a intrat lucrătoare la fabrica dumitale, se conduce singură în viață. Știe și pentru ce și pentru cine muncește.

NACU: Să nu intrăm în digresiuni... politice. Nu știu cum ți-ai crescut dumneata copiii și în ce scop ai făcut-o așa, dar știu că eu, unul, am destulă autoritate și putere ca să-mi împiedic fiul să facă o prostie. Un lucru inadmisibil.

MANOLE: Eu, domnule Nacu, vă mărturisesc că, pînă acum cîteva minute, nu am avut nici o cunoștință despre legătura sufletească dintre copiii noștri. Din cuprinsul scrisorii fetei mele, am văzut însă limpede că și feciorul dumneavoastră este îndrăgostit de ea. Și-atunci noi, ca părinți, n-avem, după părerea mea, decît un singur lucru de făcut: să-i lăsăm să hotărască singuri de inima și de viața lor.

NACU: Să lăsăm vorbele mari! Eu am venit la dumneata ca să-ți atrag atenția — de la părinte la părinte — că trebuie să-ți salvezi copilul, atîta cît mai e timp...

MANOLE: Nu înțeleg ce vreți să spuneți...

NACU: Dar e foarte limpede și cred că ești de acord și dumneata. O căsătorie între fata dumitale și băiatul meu este o im-po-si-bi-li-ta-te, de fapt?

MANOLE: De ce?

NACU: Fiindcă amîndoi facem parte din două lumi total deosebite. Și politicește, și socialmente. Să nu uităm *cine* și *ce* sîntem fiecare și, mai ales, că ne găsim pe baricade cu totul diferite. Niciodată, deci, fiul meu nu se va însura cu o lucrătoare de la fabrica mea.

MANOLE: Asta e părerea dumneavoastră, nu a fiului dumneavoastră.

NACU: Te asigur că părerea mea, va fi și părerea fiului meu.

MANOLE: Nu cred! Atunci cînd s-a îndrăgostit de Maria, fiul dumneavoastră a știut desigur și cine și ce este fata mea.

NACU *(schimbă complet „macazul". E în stare de orice, ca să facă să-i triumfe punctul de vedere.)* Și cine ți-a spus că fiul meu este cu adevărat îndrăgostit de fata dumitale?

MANOLE: Scrisoarea pe care mi-ați dat-o s-o citesc adineaori.

NACU *(pe noua linie de discuție pe care și-a fixat-o ca să cîștige partida)*: Zău, Manole dragă, nu știu ce să mai cred! Ori faci pe prostul — iartă-mă că ți-o spun — ori ești naiv, pardon de expresie! Păi bine, omule!

Ce urmărește un tînăr, mai ales într-un oraș de provincie, cînd pune ochii pe o fată drăguță și cînd e atîta plictiseală în vacanță?

MANOLE: Spuneți dumneavoastră!

NACU *(autovaccinat cu propria vervă)*: Dar ce la mintea cocoșului, omule! Îi spune toate minciunile de pe lume, îi promite marea cu sarea, pînă cînd îi sucește capul și își ajunge scopul. Unicul scop care îl interesează... Și îți afirm că fiul meu, nici nu visează să se însoare cu fata ta. *(Manole devine foarte atent.)*

MANOLE: De unde știți dumneavoastră?

NACU *(simte că începe să cîștige teren și speculează situația)*: În primul rînd, fiindcă e îndrăgostit de alta. De fata unui prieten al meu, mare industriaș din București, cu care este și logodit.

MANOLE: Fiul dumneavoastră e logodit?

NACU: Dinainte de vacanța Paștelui!... Și el și-a ales logodnica, nu eu! Eu n-am făcut decît să-i dau consimțămîntul pe care nu aveam nici un motiv să i-l refuz...

MANOLE: Atunci se schimbă chestiunea, domnule Nacu!

NACU: Nu vreau să ai nici un fel de neplăcere din cauza mea sau a familiei mele și, mai ales, nu vreau ca lucrurile să meargă mai departe... pînă la ireparabil... Și nu pentru mine, pentru dumneata.

MANOLE *(reflexiv)*: Dacă așa se prezintă lucrurile...

NACU: Așa! Și-apoi, fiul meu trebuie să-și ia licența în Drept, înainte de însurătoare. Să-și facă o carieră, fiindcă, datorită regimului dumneavoastră socialist, nu se mai poate bizui pe averea mea. Deși cu mi-am muncit-o, dragă Manole... Mi-am muncit-o ani de zile și din greu...

MANOLE *(redevenit calm și stăpîn pe el)*: Știu! Cu brațele altora...

NACU: Dar cu capul meu...

MANOLE: De ce? Credeți că ceilalți, care v-au muncit-o, nu aveau nimic între umeri? Dumneavoastră aveți însă între umeri, în loc de cap, o pungă cu bani. Și asta a făcut mai multe parale, decît capul propriu-zis.

NACU *(vexat)*: Te rog să nu fii necuviincios cu mine în casa dumitale. Altminteri, mă faci să regret că am avut un gest de mărinimie și am intrat în ea.

MANOLE *(a aprins o țigară răsucită în timpul replicilor de mai sus)*: De ce sînt necuviincios, domnule Nacu? Sînt numai sincer, așa cum ați fost și dumneavoastră cu mine. Îmi aduc aminte, acum doisprezece ani, cînd ați deschis fabrica de conserve și ați cumpărat primele bărci de pescuit de la pescarii care mureau de foame, fiindcă, în anul acela era criză și marea rea... *(Cu un surîs)*. Parcă vă văd, cu trabucul în gură și cu panamaua pe cap să nu vi-l dogorească soarele pe chei, în timp ce bărcile se depărtau de țărm. „Așa, băieți! Haideți, băieți! Bravo, băieți! Să vă întoarceți cu bărcile pline!"

NACU: Ei, și? Cîți alți patroni își îmbărbătau angajații la muncă?

MANOLE: Seara, bărcile se întorceau pline cu pește pentru fabrica dumneavoastră de conserve...

NACU: Ei, și? Nu plăteam cinstit? Mi-a muncit cineva gratis?

MANOLE: Nu! Dar, cîteodată, cînd se zburleau norii peste ape și începeau să le bată bicele furtunii, cînd se spărgea țeasta cerului și mugeau adîncurile, veneau lipsă la număr bărcile cu pește și cu cei rămași în ele, și după fiecare furtună se înmulțea numărul femeilor cu barișuri negre pe cap și numărul copilașilor care se adunau seara la țărm, ca să aștepte cu inimile mici și înghețate pe tăicuții din bărcile fără întoarcere.

NACU: Și ce eram de vină cu? Eu am plătit întotdeauna corect pe cei care munceau pentru mine. Am ajutat văduve, orfani...

MANOLE: Anumite lacrimi, nu se șterg cu hîrtii de bancă, chiar dacă le-ați fi dat. Dar nu le-ați dat...

NACU: Fiecare meserie cu riscurile ei!

MANOLE: Numai a dumitale nu...

NACU: Eu nu eram Dumnezeu, să prevăd furtunile...

MANOLE *(aspru, dar fără ostentație)*: Dar puteai să smolești bărcile primăvara. Să schimbi lopețile rupte și înnădite. Să cîrpești pînzele... să refaci cîrmele și catargele, ca să se poată apăra oamenii de pe ape de urgia

furtunilor... Eu țin minte foarte bine ce spuneau pescarii care s-au mai întors după furtuna din '35 și n-au uitat de ce s-au spart în valuri cinci bărci din opt și-au pierit degeaba treizeci de oameni. Șaizeci de brațe neputincioase pe lopețile rupte, acolo unde fuseseră cîrpite de mîntuială...

NACU: Nu știi ce vorbești... Asta e propaganda voastră, a comuniștilor.

MANOLE: E adevărat, domnule Nacu! Șaizeci de brațe moarte într-o singură zi. Ce nu puteau face brațele astea?

NACU: Ancheta a stabilit că eu n-am avut nici o vină...

MANOLE: Știu. Ancheta dumneavoastră. Așa erau anchetele pe vremea aceea. Cum era să fie de vină un deputat, că s-au înecat treizeci de pescari în Dunăre? N-ar fi fost ceva parlamentar.

NACU: Uite cé este, domnule Dragu... Eu n-am venit la dumneata ca să dezgropăm morții...

MANOLE: Cei treizeci de pescari n-au nici măcar mormînt! Vorba dumitale, cum o să-i mai dezgropăm?...

NACU *(dîndu-și seama c-a pierdut partida definitiv, încearcă ultima carte)*: Înainte de a pleca de aici, țin să-ți atrag atenția că eu nu înțeleg să-mi iau nici o răspundere în legătură cu cele ce se vor putea întîmpla cu fiica dumitale.

MANOLE: Mă rog!... Eu n-am înțeles însă, ce pot să fac, după părerea dumneavoastră, în această împrejurare?

NACU: Să te opui cu autoritatea dumitale de părinte, pentru ca legătura dintre copiii noștrii să se rupă înainte de a fi prea tîrziu. Să convingi pe fata dumitale că fiul meu nu este omul pe care îl crede și în care se poate încrede. Într-un cuvînt,. să renunțe la el, în propriul ei interes... Și cu acestea spuse, am terminat... Plec cu sentimentul datoriei împlinite. Bună ziua!

MANOLE *(îngîndurat)*: Bună ziua! *(Îl conduce.)*

NACU: Mă rog, de acuma încolo, te privește *(Iese.)*

(Se aude, după cîteva clipe, mașina plecînd. Manole, după ieșirea lui Nacu, își dă pe față adevărata lui stare sufletească. E amărît, foarte amărît de cele aflate. Se așază la masă și reflectează cîteva clipe cu capul adunat între mîinile proptite în coate.)

RAITĂ *(intră fără să mai bată la ușă)*: Așa porc, n-am văzut de cînd sînt!

MANOLE *(trezit din gîndurile lui adînci, vine de departe în discuție)*: Cine, mă?

RAITĂ *(enervat, jignit, răzbunător)*: Morărescu al dumitale! A refuzat să-mi dea lozul pe cont. Auzi, mă?! Tarapana să mă refuze pe mine! După ce l-am scăpat adineaori de la moarte...

MANOLE: Eu eram sigur că m-ar fi refuzat și pe mine. De-aia nici n-am vrut să-i scriu...

RAITĂ: Păi, pentru tine i-am cerut lozul... I-am spus, însă, că garantez eu că o să i-l plătești. Și porcul nici n-a vrut s-audă!... Și culmea! Era să mă calce și alt porc, cu mașina, acuma cînd am trecut strada spre tine.

MANOLE: Cine?

RAITĂ: Nacu, regele porcilor!... Că și pe ăsta o să ți-l aranjez într-o zi la gazetă, să-i sară barbunii din cutia de conserve...

MANOLE: Dar ce-o fi căutat în cartierul nostru?

RAITĂ: O fi fost la vreo muiere, probabil!... Mă, ce porc și ăsta! Rît și osînză, atîta are. Cu rîtul dă și cu osînza primește cînd îi dai. Și nu-i ajunge cît e de bogat. Am auzit că vrea să-și însoare băiatul cu fata unui fabricant de ghete din București. Vrea să se mute la București, că ăsta e visul lui. Aicea a terminat cu văduvele, cu divorțatele și cu stricatele de la varieteu. È, dar pe Morărescu să știi că nu-l iert, pînă mi-oi da obștescul sfîrșit...

MANOLE: Nu te mai supăra, măi Raită, măi! Așa sînt oamenii! Adică foștii oameni! Cînd le dai, le fată vaca, și cînd le ceri, le moare vițelul... Să-ți fac mai bine o cafea veritabilă...

RAITĂ: Ai cafea veritabilă?

MANOLE *(fericit că are)*: Este...

RAITĂ: M-ai nenorocit! Nu beau cafea veritabilă în viața mea. Îmi face arsuri, fiindcă totdeauna am băut cu năut. Așa că mă duc să beau un năut la cafenea, că mă așteaptă colonelul Gheorghiade ca să luăm măsuri

în privința tragerii... Tot orașul e în fața colecturii și așteaptă rezultatul de la București... Am venit doar să dau o raită pe la tine, să-ți aduc răspunsul măgarului și mă duc la „datorie"... Te-am salutat... *(Iese grăbit.)*

MARIA *(intră imediat)*: Dar ce are domnul Raită de e așa de grăbit? Era să mă dea jos de pe scară... Și nu știu ce mi-a spus despre niște porci, cînd s-a scuzat...

MANOLE: A, da! Mi-a spus el ceva. Vrea să facă o afacere cu porci. Să cumpere, să vîndă... Să taie, mai ales... *(Schimbă tonul.)* Dar tu de ce te-ai întors așa de devreme?

MARIA: Ce să fac duminica în oraș? Cînd fabrica e închisă, nu știu cum, dar parcă n-am nici un fel de rost... Și-apoi, știam că ești singur acasă și am preferat să stau cu dumneata. *(Se face comodă.)* Vrei să lucrăm? Pînă vine mama, avem un ceas bun de lucru.

MANOLE: Chiar că aveam poftă de scris. Mă gîndeam tocmai să încerc să scriu singur... Cred, însă, că n-aș fi fost în stare... Cînd îți dictez ție și te am colea *(arată masa)*, lîngă mine, nu știu cum, parcă-mi dai curaj... parcă-mi dai inspirație...

MARIA: Atunci să nu mai pierdem nici o clipă. *(Scoate din sertarul, unde l-a pus adineaori, manuscrisul, cerneala și tocul și se așază la masă.)* Eu sînt gata... *(Ia tocul și așteaptă.)*

MANOLE *(care în timpul preparativelor ei și-a răsucit o țigară)*: Și eu! *(O aprinde, trage un fum și face cîțiva pași, preocupat de un gînd.)* Unde am rămas ?

(Reîncepe muzica militară la grădina publică. Un vals cunoscut.)

MARIA *(deși caută în manuscris, știe pe dinafară „unde au rămas". O pauză pe muzică, pe inspirație și pe atmosferă. O pauză mică.)* Am terminat capitolul VIII, cînd fata refuză să asculte de tatăl ei și vrea să plece de acasă, ca să se mărite cu iubitul ei, cu Petre.

MANOLE *(după o atentă și matură chibzuință)*: Nu! Nu! Capitolul ăsta o să-l schimb complet. Mi-am făcut cu totul alt plan.

MARIA *(cu regret)*: De ce? Era foarte frumos așa.

MANOLE: Da, dar nu era viață. Viață adevărată! Și eu asta vreau să scriu aici. Așa că să începem capitolul al nouălea, cu scrisoarea pe care fata i-o scrie lui Petre.

MARIA: Nu mai are nici un rost să-i scrie, tată! Petre știe că ea va fugi de-acasă cu el și o așteaptă la gară...

MANOLE: Știu, dragă, știu. Dar, îți spusei că am schimbat cum era înainte. Fata nu mai pleacă de-acasă.

MARIA *(dezamăgită)*: Nu mai pleacă? De ce?

MANOLE: Fiindcă a judecat altfel lucrurile și s-a hotărît să asculte de tatăl ei...

MARIA: Și să se mărite cu Borcea?

MANOLE: Da.

MARIA: Și, Petre, iubitul ei? Ce face cu el?

MANOLE: Lui Petre îi scrie scrisoarea asta pe care o să ți-o dictez acum și cu care începe capitolul IX... Pe urmă, la corectură modificăm noi restul și facem toate legăturile care se schimbă în acțiune din cauza asta.

MARIA *(nemulțumită sincer)*: Îmmm! Dar n-are nici un sens, tată, s-o faci pe ea să-și sacrifice dragostea, numai ca să asculte de tatăl ei.

MANOLE: Are, are!... N-ai nici o grijă, că știu eu ce fac... Mie-mi dictează viața și eu îți dictez ție...

MARIA: Eu cred că era mult mai frumos altfel... Cum porniseși de la început.

MANOLE: Se poate, dar era mai puțin adevărat... Scrie: *Capitolul IX.*

MARIA *(scriind)*: Îmi pare rău de ei. Se iubeau atît de mult și de frumos... *(Înmoaie tocul.)* Da...

MANOLE *(plimbîndu-se prin odaie și cîntărind bine și atent fiecare cuvînt pe care-l dictează)*: *„Dragul meu,*

MARIA *(scriind îl completează)*: Petre...

MANOLE: Nu mai e nevoie să spui Petre, de vreme ce îi scrie lui...

MARIA *(același joc)*: Adevărat...

MANOLE *(același joc)*: *Nu-ți scriu mult, dar vreau să-ți scriu foarte limpede... Nu mai pot, nici să te mint, nici să te amăgesc. (Se oprește din plimbare.) Iubesc pe altul...*

MARIA *(întrerupîndu-se din scris)*: Cum iubește pe altul?

MANOLE: Tu nu mă întrerupe, că-mi pierd șirul... Îți explic eu pe urmă... Scrie... *(Reia tonul de dictat.)* *Iubesc pe altul.* Ai scris?

MARIA: Da!

MANOLE *(reia plimbarea)*: *Iubesc pe altul pe care l-am iubit înaintea ta și căruia îi dasem tot...*

MARIA: Cine tată? Elvira? *(E aproape indignată.)*

MANOLE: Da, da, da! Chiar ea! Și ai să vezi imediat de ce. Te rog însă, nu mă mai întrerupe.

MARIA: Bine!

MANOLE *(reia)*... *căruia îi dasem tot ceea ce tu n-ai îndrăznit să-mi ceri și eu n-am avut curajul — tocmai din această cauză — să-ți ofer.*

MARIA: Nu te supăra, dar asta nu mai e Elvira de pînă acum...

MANOLE: Tocmai asta e lovitura, că abia acuma se dovedește care este ea, cea adevărată. *(Ton de dictat.)* *Am crezut că, lîngă tine și prin tine, voi putea să uit pe celălalt, pe care îl disprețuiam, în clipa cînd ne-am întîlnit. Îți jur că am vrut să-mi fii drag și am fost foarte sinceră cu tine, atunci cînd ți-am mărturisit că îmi ești, (face o pauză reflexivă) dar, (Maria face un gest deasupra manuscrisului, că nu mai pricepe nimic. Manole a observat gestul, însă se face că nu l-a băgat în seamă.)... dar dragostea mea a rodit în pîntecul meu...*

MARIA: Nu se poate. E imposibil, tată!

MANOLE: Cum o să fie imposibil, dacă spun eu că este așa? Ia spune, cum am zis? Iară m-ai întrerupt și mi-am pierdut ideea...

MARIA: Nu mă mai interesează romanul dumitale, dacă e așa... *(Citește pe manuscris, totuși.)* Ai zis că a rodit în pîntecul ei.

MANOLE *(zăpăcit realmente de întrerupere)*: Cine?

MARIA *(ostilă)*: Dragostea celuilalt, că nu era să rodească vișinul nostru din curte...

MANOLE *(își reamintește ideea)* Bun, bun, bun! Și nu-mi mai amesteca, te rog, pomi fructiferi în lucruri de altă natură. Va să zică, am zis... *Dragostea celuilalt a rodit în pîntecul meu.*

MARIA *(același joc)*: Mă rog! Dacă a rodit în pîntecul dumitale, o să iei milionul de dolari. *(Rîde.)* Că americanii nu dau bani decît pentru lucruri imposibile...

MANOLE *(n-a înregistrat gluma)*: *...și-odată cu acest eveniment, locul meu și viața mea de acum încolo trebuie să fie lîngă copilașul meu, cu riscul de a te pierde pe tine și a-mi zdrobi inima...* Ai zis?

MARIA: Da!

MANOLE: *Să nu mă judeci, dragul meu, înainte de a căuta să mă înțelegi. Și dacă, totuși, vrei să mă judeci, te rog să mă ierți înainte de sentință... Tu ai înaintea ta o viață și o carieră care abia începe. Dăruiește-te lor și uită, pentru totdeauna, pe cea care te-a mințit fără să vrea și s-a mințit fără să știe! De azi încolo, sîntem doi străini cu două drumuri diferite... (Se inspiră ca să găsească un final frumos.) Pe două drumuri diferite, la începutul cărora... pun ca un semn de bine, sigiliul ultimei mele sărutări... (Tulburat și zăpăcit de efortul făcut, îi scapă vorba din gură.)* Așaaaa! Acuma semnează și pune-i data... *(Se reculege imediat.)* Adică nu mai e nevoie de semnătură că-i cunoaște scrisul. Pune numai data: *8 septembrie"*

MARIA: Poți să spui ce vrei, tată, dar mie nu-mi place deloc întorsătura asta a romanului... *(Se aude zgomotul unei mașini care oprește la poartă.)* Mi se pare că s-a oprit o mașină la noi...

MANOLE: Ce-o vrea Dumnezeu?! Că parcă astăzi e garaj aici!

MARIA *(care s-a dus la fereastra pe care se uită)*: E domnul Morărescu.

MANOLE: Tarapana?

MARIA: Da!

MANOLE: Probabil că s-a certat cu Raită și vine ca să-i împac. Știe că am influență asupra lui.

MARIA *(în timp ce Morărescu bate la ușă)*: Eu te las, atunci... Mă duc pînă peste drum, la Lelia și cînd o să-l văd plecînd, mă întorc să continuăm lucrul. *(Dispare repede.)*

MANOLE: Intră!

TARAPANA *(intră. E agitat, zăpăcit, descompus la față. Altminteri, tot negustor, mitocan și agramat)*: Să tră-

ieşti, nene Manole! Iartă-mă că sînt aşa de mişcat la emoţie, dar orişicare altul, în locul meu — şi vită cornută să fie — tot nu şi-ar putea menţine calmul, în împrejurarea nenorocită în care mă aflu. *(Se şterge cu batista, tot timpul.)*

MANOLE *(foarte mirat)*: Dar ce s-a întîmplat, omule?

TARAPANA: O tragedie, nene Manole!... Pot să şez un moment, ca să iau loc?

MANOLE: Să-ţi dau două scaune, atunci! Pe unul să şezi şi pe celălalt să iei loc. *(Surîde.)*

TARAPANA: Ca să vezi în ce hal sînt de nervi, că nici nu mai ştiu cu ce să mă exprim din gură, cînd vorbesc...

MANOLE: Dar ce s-a întîmplat, frate? Ce s-a întîmplat? Ţi-a murit cineva?

TARAPANA: Mai rău, nene Manole! Mi s-a întîmplat cea mai mare nenorocire ce se poate întîmpla unui om pe lume! Şi numai din cauza dumitale...

MANOLE *(nedumerit)*: Din cauza mea? De ce?

TARAPANA *(distrus)*: Fiindcă am cîştigat la loterie, fir-ar al dracului să fie, cu biletul dumitale, pe care nu l-ai mai luat şi cu care m-ai lăsat în braţe. Şi nu aşa, un milion, două! *(Complet distrus.)* Am cîştigat lozul cel mare! *(Luîndu-şi capul între mîini şi clătinîndu-l a catastrofă.)* Douăsprezece milioane de lei, nene Manole! Douăsprezece! M-ai distrus!... M-ai lăsat pe drumuri. M-ai asasinat omorîndu-mă, ce mai încoace-încolo!... Sînt un om mort! Mă mir cum am mai putut ajunge viu pînă aici...

MANOLE *(izbit la rîndul lui de cele auzite, crede, speră totuşi, că are de-aface cu un nebun)*: Mă, Stelică, mă! Tu eşti în toate minţile?

TARAPANA: Sînt, dă-le încolo, cîte mi-a mai rămas, după ce am primit telefonul de la Bucureşti că numărul 66666, din colectura mea, a cîştigat lozul cel mare...

MANOLE: Cinci de şase! Numărul pe care-l joc eu de zece ani în şir.

TARAPANA: Şi tocmai azi te-a pus dracul să nu-l mai joci! Ca să mă nimiceşti pe mine. Să mă incinerezi de viu... Că dacă află colonelul Gheorghiade şi cu Raită şi tot tîrgul, care este strîns în faţa prăvăliei, că am cîştigat eu lozul, după ce zece ani n-a cîştigat nimeni o para

de la colectura mea, în cinci minute mă devastează! Mă pune pe foc... Mă dă prin maşina de carne şi mă face chiftele prăjite la bodega lui Drăgan, la concurenţă. *(Culminînd.)* Malversaţiune mă face, nene Manole! Că aşa m-a ameninţat de trei zile! Şi am doi copii mici, precum ştii, şi nevasta de-a treia, luată acum, înainte de Paşti, cu mari sacrificii de la Constanţa... Aşa că numai dumneata poţi să mă scapi. Nu-ţi încărca sufletul cu o viaţă de om nevinovat. Eşti şi dumneata familist! Ai copii şi nevastă...

MANOLE *(care nu e convins că nu are de-a face cu un nebun, încearcă s-o ia pe glumă)*: Am, ce e drept! N-o fi ea de-a treia, nevastă-mea, dar, să-ţi spun sincer, face cît trei la un loc...

TARAPANA: Scapă-mă, nene Manole, că e timpul scurt! Se află rezultatul, că vorbeşte fata de la telefoane şi mă mai taxează şi maşina la poartă.

MANOLE: Dar ce vrei să-ţi fac eu, măi băiete!?

TARAPANA: Cum ce să-mi faci? Să cîştigi în locul meu.

MANOLE: Eu? Cum o să cîştig eu, dacă n-am avut loz? *(Sincer faţă de nemaipomenitul lui ghinion, de care abia acuma începe să-şi dea exact seama.)* Am pierdut douăsprezece milioane, tu îţi dai seama de asta? Cred că altul, în locul meu, dacă i se întîmpla una ca asta, pica mort jos, de adineaori, de cînd mi-ai spus.

TARAPANA *(se ridică şi se prinde de bretele)*: Să nu mori, nene Manole, că e păcat de mine şi de toată munculiţa mea. Toată lumea ştie că, de la începutul loteriei, dumneata joci numărul care a ieşit. Cinci de şase! Şi nimeni nu ştie, nici n-ar putea să creadă, că tocmai azi nu l-ai mai jucat...

MANOLE *(îşi aduce aminte de ceva şi îşi dă o palmă peste frunte)*: Phiuuuu! Şi Eleonora ştie că am cumpărat lozul şi-l aveam în buzunar. È! Acuma, dragă Morărescule, chiar că pică cineva mort jos... Eu. *(Are un gest de slăbiciune şi cade pe scaun.)*

TARAPANA: Nu sucomba, nene, pînă nu ne înţelegem! *(Îl bate pe spate alarmat.)*

MANOLE: Nu-mi mai face respiraţie artificială că e degeaba... Simt că încep să mă înalţ la ceruri. *(Face un gest profetic şi disperat spre plafon.)* Eleonora ştie că am

cîştigat douăsprezece milioane de lei!... Or, în aceste condiţiuni, e simplu, singurul lucru care-mi rămîne de făcut, e să mă înalţ la ceruri. Acolo unde nu este întristare, nici durere, nici suspin, ci viaţă fără de sfîrşit... *(Repetă gestul de înălţare.)* Mă duc, drăguţă, şi să auzim de bine!... *(Acelaşi joc.)* Dă lampa mai încolo. *(Gest spre plafon.)* Să nu cumva să mă lovesc de ea, pînă ies din casă.

TARAPANA *(zguduindu-l ca să-l readucă la realitate)*: Nene... Nene Manole! Aterizează, nene, pe garanţia mea... Dacă eşti cuminte numai două minute, înainte de a zbura, o să scăpăm amîndoi! Dumneata nu te mai înalţi în văzduh şi eu nu mai intru în pămînt. Rămînem amîndoi, cum îi şade omului frumos, pe pămînt.

MANOLE *(cu un gest de renunţare la toate)*: Scurtează slujba, drăguţă, şi spune mai repede ce vrei... Şi miroşi şi a tămîie, ori mi se pare mie? *(Miroase aerul.)*

TARAPANA: Tot ce se poate, nene Manole! C-am afumat niţel în prăvălie, să iasă ghinionul din instituţie şi vorbele urîte care mi s-a perforat azi în faţă de către colonelul Gheorghiade şi de ceilalţi... Şi atunci, uite ce-ţi propun eu dumitale... că de-aia am venit cu maşină de piaţă, pînă nu se află... *(Convingător.)* Noi amîndoi, nene Manole, sîntem în acest moment doi nenorociţi! Doi morţi şi cu douăsprezece milioane vii în buzunar... Eu, ca mort, am în jurul catafalcului pe Gheorghiade şi pe Raită şi în plus oraşul întreg. Dumneata o ai pe coana Eleonora.

MANOLE: Din acest punct de vedere, nevastă-mea e mai tare ca un oraş, e municipiu.

TARAPANA: Tocmai de-aia. De ce să nu scăpăm basmale curate amîndoi?

MANOLE *(trezit la realitate, se ridică)*: Bine, bine, să scăpăm! Dar cum? Cum? Cum, mă?

TARAPANA: Foarte uşor. Împărţim cîştigul frăţeşte. Eu unsprezece milioane şi dumneata unul. Şi, pentru toată lumea, dumneata eşti cîştigătorul, cu cinci de şase. Lozul care ţi se ştie... Mîine te fotografiezi cu douăsprezece milioane în braţe, îmi dai o chităncioară că ai primit toţi banii şi amîndoi sîntem scăpaţi. Şi „vii", pe deasupra, nene Manole!... Ce e de colea să-ţi

pice, aşa din senin, un milion de lei? Ia împarte milionul ăsta la leafa pe care o ai dumneata pe lună şi vezi pe cîte secole ţi-o plătesc eu înainte. Scapi de griji, nene Manole!

MANOLE *(încercat de un gînd intim)*: Aş putea să scriu liniştit...

TARAPANA *(departe de realitate)*: Îţi dau eu o sută de ilustrate de la debit, de la mine, ca să scrii cui vrei c-a dat norocul peste dumneata.

MANOLE: Nu vorbeam de ilustrate, mă! Vorbeam de cărţi...

TARAPANA: Eeee! Nu te-am ştiut că le-nvîrteşti...

MANOLE: Ce să-nvîrtesc?

TARAPANA: Cărţile... Foiţele... Dumneata să fii sănătos, că o să ai ce pierde de aici încolo!... Dar, ban la ban trage, nu ştii? Nevastă-mea cîştigă întotdeauna la rummy, cînd are capital serios în geantă.

MANOLE *(care nici nu l-a urmărit, adîncit, adîncit pe gîndul lui)*: Bine, Morărescule, s-a făcut!... *(Îi întinde mîna moale, învinsă.)* Trebuie să-ţi iscălesc ceva?

TARAPANA: Deocamdată numai chitanţa asta. Cum că... înţelegi dumneata... ca să fiu eu, nu e aşa, acoperit, la un caz de...

MANOLE: Bine, bine! E-n regulă! *(Semnează cu tocul lăsat de Maria pe masă.)*

TARAPANA *(luînd chitanţa)*: Aşa, brava! Să fie-ntr-un ceas bun! Şi mîine, după ce scot banii de la Banca Naţională, facem şi poză s-o pui în fereastră, la colectură... *(Sincer în felul lui.)* Felicitările mele, nene Manole, şi să-i stăpîneşti sănătos!

MANOLE: Mulţumesc! Şi dumneata la fel, pe celelalte unsprezece...

(Dinspre stradă începe să se audă rumoare. Apoi, apropiindu-se, se aud clar urale, ovaţii şi marşul unui taraf de lăutari. Se disting strigăte: „Trăiască nea Manole, fericitul cîştigător! Trăiască Colectura Morărescu-Tarapana! Trăiască Tulcea şi norocul său!" etc.)

TARAPANA *(fericit că e-n regulă)*: Vine oraşul, nene Manole. Cu siguranţă că fata de la telefoane a spus că a cîştigat numărul dumitale. *(Uralele şi ovaţiile vor continua pînă la finele actului.)* Te-am făcut om, nene Manole! Mîine,

la bodegă, dau cinci chile de icre negre în contul dumitale...

MANOLE: Să ai grijă să-mi oprești și mie cincizeci de grame, că n-am mîncat niciodată așa ceva.

ELEONORA *(intră ca o furtună, pe uralele mulțimii de afară. E cu pălăria strîmbă și emoționată pînă la ridicol)*: Manole! Vino să te pup... *(Cade epuizată pe un scaun.)* Și mișcă de adu-mi niște eter de la farmacie că sînt leșinată de un sfert de ceas și nu pot să-mi reviu! Alte cuvinte nu mai am la îndemînă... *(Închide ochii și dă capul pe speteaza scaunului, a leșin.)*

GOGU *(intră valvîrtej)*: Ura... Trăiască milionarul! M-am învîrtit de bicicletă... Pupă-mă, tată, că eu ți-am adus noroc...

RAITĂ *(intră. Același joc. Se adresează lui Tarapana)*: Abia acum am înțeles, porcule, de ce m-ai refuzat! Erai înțeles cu mistrețul, ca să-mi faceți mie farse. *(Gest admirativ spre Manole.)* Vino să te pup, mă, pe milioane... *(Îl sărută.)* Să prisosească!

ELEONORA: Ce faci, Manole, cu eterul, că-mi trece leșinul?

MANOLE: Iartă-mă, dragă! Am uitat că ești în nesimțire. Mă duc pe dindos la farmacie să-ți iau o litră de eter, pe cont. Că acuma sper că îmi dă... *(Manifestația de afară a ajuns la apogeu, sub fereastră.)* Și tu vezi nițel de manifestație, pînă viu eu... Tratează oamenii cu o cafea, că de o cafea mai avem în cutie. *(Gest spre cutia de pe bufet.)* Că eu, în ceea ce mă privește, n-am nici un leu în buzunar... *(O ia spre ușa din dreapta, în timp ce cortina se lasă pe ovațiile din curte și muzica militară începe o sîrbă, la grădină.)*

ACTUL II

După o lună de la acțiunea primului act. E tot o duminică, spre dimineață, și pe fereastră se vede, în decorul cunoscut, toamna de octombrie. Interiorul casei lui Manole e mult schimbat. Nu mai sînt draperii, perdele și transperante la ferestre. Au dispărut tablourile, patefonul, pendula și bibelourile, afară de cele de lîngă divanul Mariei. A dispărut și covorul de iută de pe jos, fiind înlocuit cu un preș de gîțe. Încăperea, ca aspect general, are acum un aer de sărăcie, de pustiu, în bună concordanță cu perspectiva de dincolo de fereastră. Pomii îngălbeniți, goi și Dunărea ternă, cenușie ca și portul, în ceața care s-a ridicat din ape și, în burnița egală, rece și monotonă, care se presupune că se cerne peste larg. La ridicarea cortinei, Manole se plimbă prin încăpere, cu mîinile la spate, adîncit în importanța lucrului pe care îl face. S-a înțeles, cred, despre ce e vorba. Manole dictează la roman. Maria, așezată la biroul obișnuit, la masa de mîncare, fără macat pe ea acum, așteaptă cu tocul atent, dar cu gîndurile ei personale duse dincolo de manuscris, dincolo de oraș și parcă de lume.

Cîteva clipe pauză. Manole se plimbă, Maria așteaptă.

MANOLE *(care, dincolo de preocuparea lui actuală — romanul — are cugetul greu din cauza Mariei și a legitimei sale triști, se oprește în fața ei și văzînd că se gîndește „departe", zice cu blîndețe)*: Ai ostenit?

MARIA *(revine brusc în contemporan)*: Nu, tată! Dictează mai departe...

MANOLE: La ce te gîndeai? *(Fumează.)*

MARIA: La titlul pe care l-ai găsit azi pentru romanul dumitale: *Trenurile mele...* Îmi place foarte mult.

MANOLE: Cred că e titlul cel mai potrivit, pentru cartea unui fost mecanic de locomotivă... *(Își repetă titlul, ca să-l audă cum sună.)* *Trenurile mele...* Adică, viața mea! *(Reia plimbarea, pe fumurile țigării pe care o aprinde și din care trage lent, rar, adînc, ca și cum în ele ar proiecta, ca pe un ecran subțire și tremurător, cele ce va spune mai departe.)* Adică, viața pe care am trăit-o pînă la accident, cu ele... *(Pași.)* Zile, nopți, ani! *(Fum.)* Pe ploi, pe arșiță, pe ninsori... Mereu al altora, atît de puțin al vostru... Al alor mei... *(Pauză, pași.)* Tu știi ce înseamnă, tată, *(se întoarce spre Maria, plin)*, să ai răspunderea atîtor vieți cîte încap, de exemplu, într-un personal de cursă lungă? Sau să ai răspunderea unui tren de muniții, pe timp de război, sau a unui „găzar" care duce petrolul spre porturi, în timp de pace? Vezi?! *(Se plimbă.)* De-aia zic eu *Trenurile mele.* Fiindcă, din clipa cînd porneam de la stația de plecare și pînă mă opream la peronul din stația de sosire, toate trenurile astea, erau ale mele. Cu toate viețile, cu toate visele sau interesele legate de ele. Și singura lege care guverna toate viețile și toate bogățiile astea călătoare, era legea brațelor mele. *(Se oprește din nou, în fața Mariei.)* Cîteodată, mai ales noaptea, cînd spinteca beznele, sub trena lui de scîntei, ca o cometă călătoare, cu vîrful înțepenit în coșul locomotivei... *(Maria ia tocul repede și notează ceva pe o filă.)* Ce-ai scris acolo?

MARIA: Nimic! Am notat o imagine... Spune, tată...

MANOLE: È! Mai ales noaptea, zic, cînd stam rezemat de peretele locomotivei, ca la o fereastră pe sub care trece în goană lumea întreagă, mi se părea că eu, omul acela cu brațele negre de fum și bătătorite de muncă, nu mai sînt un simplu mecanic de locomotivă. Mi se părea că sînt cineva, dincolo și mai presus de mine, înțelegi tu? Că sînt, cum s-ar zice *(caută un pic cuvîntul)*, un fel de simbol... Un simbol al muncii neistovite și anonime, care, în bezna nopților, ca și în strălucirea zilelor, frămîntă mereu plămada zilelor de mîine... Adică a zilelor de astăzi... Și mă simțeam mîndru, tată!

(Pași.) Sigur, știam foarte bine că eu nu sînt decît o rotiță neînsemnată din marea mașinărie care dă viață vieții. Îmi ziceam: să presupunem că tu, Manole Dragu, nu ești acuma mecanic de locomotivă. Că ești un pasager oarecare într-un vagon de clasa a treia... *(Se oprește acolo unde îl țintuiește pironul raționamentului care nu se poate face în mers.)* În locul tău, însă, trebuie să fie un alt Manole Dragu pe locomotivă. Cum, peste tot, la toate posturile de comandă și de execuție ale muncii din care trăiește fiecare zi a vieții, trebuie să fie cîte un Manole Dragu, cu brațe vînjoase și pricepute ca ale tale. Fiindcă, fără cîte un Manole Dragu la post, locomotiva n-ar putea merge... Și nici vapoarele de pe ape... Nici mașinile din fabrici, nici craterele și tîrnăcoapele din fundul pămîntului... Nici tractoarele și plugurile pe arii... Nici topoarele în păduri și nici tunurile pe cîmpul de luptă... *(Se oprește din nou în fața Mariei, stingînd țigara în farfurioara-scrumieră, care se află pe masa unde scrie ea.)* Tu îți dai seama ce-ar însemna să nu se aprindă, într-o singură zi, focurile din toate furnalele lumii? Să nu plece nici un vapor din porturi, să nu se clintească nici un tren din stații, să nu pornească nici o mașină din fabrici, și să înțepenească, încrucișate, toate brațele care mișcă roata uriașă a muncii de pretutindeni? Roata asta care macină între valțuri eterne grîul fiecărei zi a vieții? Fiindcă viața are nevoie și ea de pîinea ei zilnică, ca și omul. Și viața, ca și omul, ar muri fără pîinea pe care i-o frămîntă, i-o coc și i-o duc la gură numai brațele noastre, ale tuturor muncitorilor lumii. *(Parcă trezit dintr-un vis.)* Dar, vorba aia, ne depărtarăm de la subiect, vorbind exact despre el... *(Începe să-și răsucească altă țigară.)* Unde am rămas cu dictatul?

MARIA *(citind după manuscris)*: „Acceleratul 109 avea în ziua aceea treizeci de minute întîrziere din cauza apelor care veniseră mari și slăbiseră podurile... În special podul de la Bănănăi..."

MANOLE: A da... Așa este! Podul de la Bănănăi... *(Își aprinde țigara.)* Iacă-tă! M-am luat cu vorba și am uitat complet ce am vrut să spun despre podul de la

Bănănăi... *(Se gîndește, fumează, se plimbă, se concentrează. Inutil! Nu-și poate aduna gîndurile.)*

MARIA *(ca să-l ajute)*: Probabil, vroiai să spui ceva în legătură cu inundațiile!

MANOLE *(enervat un pic)*: Nu, nu! Nici pomeneală!... Mi-am pierdut ideea... Am uitat ce vreau să spun... Și, să spun drept, nici nu mai am poftă de lucru... *(Din ce în ce mai enervat și supărat pe el însuși.)* N-ai băgat și tu de seamă că, de cîtva timp, nu mai am inspirație? Și, vorba lui Raită, „fără inspirație, dragă Manole, joci dardăr la cafenea, nu scrii romane"!

MARIA *(cu oarecare regret)*: E adevărat, tată... De cînd ai cîștigat la loterie, nu prea mai ai inspirație... *Trenurile mele* nu te mai interesează. Rămîn nemișcate în capitole, ca pe liniile moarte din gări.

MANOLE: Nu, nu, nici așa nu e! Să nu exagerăm... Recunoaște însă și tu că în lunea asta, de cînd am cîștigat la loterie, s-au întîmplat atîtea în viața mea... S-au produs atîtea schimbări...

MARIA: În primul rînd, odată cu bogăția, te-ai schimbat dumneata. Nu mai ești așa cum erai...

MANOLE: Eu? *(E surprins că tocmai Maria îi spune asta.)* Întrucît vezi tu că banii pe care i-am cîștigat au avut vreo influență asupra mea? Știi bine că tot viața aia o duc, tot țigările alea le fumez... nici măcar un cataif n-am mîncat la cofetărie, deși poftesc din 1933 la așa ceva...

MARIA: Ceilalți nu sînt de aceeași părere...

MANOLE: Care „ceilalți"?

MARIA: Cei care știu că ai cîștigat lozul cel mare, acum o lună...

MANOLE *(care știe el ce știe)*: È, și ce e chiar așa de mare lucru douăsprezece milioane de lei? Pentru mine e ca și cum nici nu i-aș fi avut...

MARIA: Ești cel mai bogat om din orașul nostru...

MANOLE *(pe gîndurile lui. Nu-i răspunde la replică)*: Omul trebuie să aibă numai atît cît îi trebuie ca să poată trăi cinstit și onorabil. Restul *(imens de sincer)* e o nenorocire, o catastrofă!

MARIA: Asta o spui acum, cînd ești bogat...

MANOLE: Mare scofală mi-a adus bogăția! Maică-ta m-a părăsit și l-a luat pe frate-tău cu ea. *(Cu o privire în jur.)* Plus toate lucrurile din casă, care zicea că sînt din zestrea ei; toată lumea mă pizmuiește și mă înjură în gura mare... Ba, colonelul Gheorghiade mi-a scos alt cuvînt pe contul meu: „Harpagon"... Cînd eram sărac, malversațiune! Acuma harpagon!... Că totdeauna omul ăsta a avut obiceiul să scoată, pe contul cetățenilor, vorbe pe care le repetă toți și nu le înțelege nimeni...

MARIA: Harpagon înseamnă un om zgîrcit, avar. Un om care nu iubește decît banii, pentru plăcerea de a-i avea. E numele unui personaj dintr-o piesă de teatru celebră: *Avarul* de Molière.

MANOLE: Va să zică, am ajuns și artist de teatru. Bravo mie! La mai mare, dragă Manole... Să te văd și în film...

MARIA: Să fim sinceri, tată! De cînd ai bani, te-ai apropiat de ei și te-ai depărtat prea mult de cei din jurul tău. Eu nu-mi permit să te judec, dar și acum, ca întotdeauna, îți spun părerea mea cinstită.

MANOLE: Și față de cine am greșit cu ceva, mă rog ție?

MARIA: În primul rînd față de mama... Deși știi bine că eu n-am fost de părerea ei, cred că, în loc să ții atîția bani imobilizați în casă, puteai totuși să-i faci gustul și să-i cumperi cu două milioane casa lui Vîlcu.

MANOLE: Dar de ce să cumpăr casa lui Vîlcu? Ce? Noi n-avem casa noastră?

MARIA: În ceea ce mă privește, eu o prefer pe asta în care stăm și m-aș fi mutat cu regret din ea. Dar mama judecă altfel... Ea, întotdeauna, a visat o altă existență de cît cea pe care a dus-o.

MANOLE: Sigur, că ea e născută Dudulea!!! A avut casă cu balcon, cînd era fată... Și, cu balcon cu tot s-a dus, cînd a dat tată-său faliment cu chiristigeria... Că, în loc să se ocupe de scînduri, dumnealui se ocupa de politică... Dè, ca „mare liberal", vrea să ajungă consilier comunal, ca să se plimbe cu trăsura primăriei duminica, pe strada mare... Să crape de necaz cumnatu-său, care ținea pompele funebre și era țărănist. C-a spus într-o seară, cînd s-a îmbătat, la alegeri:

„Dacă îl face pe cumnatu-meu consilier comunal și-l văd în trăsura primăriei, să n-am parte de nici un mort anul ăsta, dacă nu mă plimb cu dricul clasa întîia, în necazul lui, pe strada mare..."

MARIA: Oricît, puteai să fii mai larg cu ea...

MANOLE: Dar nu i-am dat, fată, destul? Cincizeci de mii de lei să cumpere studio, în loc de dormitor; alte cincizeci de mii de lei, să punem baie de faianță, că de tablă nu ne mai era bună; i-am dat douăzeci și cinci de mii de lei ca să-și ia o blană de lutru; douăzeci de mii de lei pentru cearceafuri și fețe de perne noi; treizeci de mii de lei pentru rochii și haine băiatului; am plătit peste cincizeci de mii de lei datoriile casei la credit și conturile la furnizori; i-am dat bani să luăm un vagon de lemne pentru iarnă și cărbuni... Alți bani să facem sobe de teracotă și să le dărîmăm pe-astea, de pomană... I-am dat șaizeci de mii de lei ca să scape via soacră-mi de la Hîrșov, de vînzare cu tobe; am pus să zugrăvească toată casa; fac acoperișul din nou și pun țiment în bucătărie; cumnată-mi de la București i-am trimis douăzeci și cinci de mii de lei să-și facă dinți noi, că pe ăi vechi i-a pierdut la cinematograf, cînd a rîs la un film; lui cumnată-meu de la Babadag i-am dat patruzeci de mii de lei, ca să depuie cauțiune și să-l judece în libertate, deși știu că e hoț! Și-așa mai departe... Tu știi cîte parale însumează toate astea la un loc?

MARIA: Știu, tată! Dar din douăsprezece milioane nu se cunoaște.

MANOLE: Dar de ce trebuie să ne aducem aminte în fiecare clipă că am cîștigat douăsprezece milioane? Să presupunem că am cîștigat numai un milion de lei... Un milion, fată! Un milion! Asta este o sumă enormă pentru noi, care nu aveam o sută de lei în casă, cînd a dat norocul peste mine. Și-atunci, să vedem ce-am făcut eu cu milionul ăsta pe care l-am cîștigat.

MARIA: De ce să facem socoteala la un milion, cînd dumneata ai douăsprezece?

MANOLE: Dă-le dracului, să le ia pe celelalte unsprezece! Să presupunem că nu le am...

MARIA: Da, dar le ai! Și toată lumea știe acest lucru... Și te judecă după ele.

MANOLE: Da, lumea mă judecă după ea...

MARIA: Oricît, trebuie să recunosti, că față de norocul pe care l-ai avut, n-ai fost destul de generos cu ceilalți care au făcut apel la dumneata.

MANOLE: De ce? Tu, care acum, vorba ăluia, ești secretara mea și citești toate scrisorile pe care le primesc de o lună încoace, spune și tu, puteam eu să satisfac toate cererile pe care le-am primit pînă azi și pe care le primesc mereu? Cît ar fi trebuit să cîștig la loterie pentru asta?...

MARIA *(cu un surîs)*: De trei ori cît ai cîștigat, cel puțin! Asta o știu, tată! Și știu că toți cei care au făcut apel la generozitatea dumitale, își închipuie, fiecare în parte, că el e singurul care o solicită, iar eu nu spun că puteai să satisfaci o lume întreagă. Spun numai că ai dat prea puțin, față de cît ai cîștigat. *(Se aude o bătaie în ușă.)*

POȘTAȘUL *(de-afară)*: Poștaa!

MARIA *(deschide. Poștașul intră. Mariei)*: Bună ziua! *(Lui Manole.)* Să trăiești, coane Manole!

MANOLE: Și dumneata la fel... Dar de cînd îmi zici mie „coane"? De o viață întreagă, de cînd ne cunoaștem, pînă acum mi-ai zis numai nene Manole?

POȘTAȘUL: Păiii...

MANOLE: Nici un „păi"! De ce mă jignești?

POȘTAȘUL: Eu, coane Manole? Se poate... tocmai despre mine... care... dă-mă dracului, zău așa, să mă!... Păi, ce? Eu sînt adică omul care să-mi permit ca să... Dar, însă, eu am respect de...

MANOLE: De banii mei, nu? Eu știam că și pînă acum ai avut respect de mine, deși eram sărac... Așa ca om... Ca prieteni vechi...

POȘTAȘUL: Am avut, sigur că am avut... Dar, însă... acuma nu-mi mai permit situația care, spre a mă continua cu aceleași cuvinte...

MARIA *(ca să curme discuția, face un gest spre teancul de scrisori pe care poștașul le are în mînă)*: Toate astea sînt pentru noi?

POȘTAȘUL: Da... *(I le dă.)* Și degeaba mă înfruntați pe mine, coane Manole, că tot am dreptate la... fiindcă așa e spița roții și smalțul oalei! Roata vieții se învîrtește și oala, cînd e cu smalț, nu mai fierbe știr în ea. Devine pentru alte preparate, mai ceva, din punct de vedere ca legumă...

MANOLE: Bine, Dumitre! Îți mulțumesc de osteneală și uite un pol să bei o bere...

POȘTAȘUL *(refuză)*: Lasăți, coane Manole! Vai de mine! Ce? Eu am venit ca să mă mînjesc?...

MANOLE: Ia-l, măi, că e bun și ăsta, de noroc...

POȘTAȘUL *(luînd polul)*: Adevărat, că e de la dumneavoastră și aduce noroc, ca frînghia de la spînzurat... Tocmai că de-aia vreau să vă fac și eu o mică rugăminte, care... Nu că e din privința ca să... dar, însă, eu cunosc sufletul dumneavoastră, care este cel mai compus la...

MANOLE: Dacă e vorba de bani, dragă Dumitre, îți răcești gura de pomană... N-am! Nu mai am!... În prima zi, cînd mi-ai adus primul teanc de scrisori, ți-am dat cinci mii de lei...

POȘTAȘUL: Dar nu e vorba de mine, coane Manole, că-mi pare și rău dacă credeți că eu, pentru mine... mai aș avea corajul să... Am însă un cumnat la Sulina... și-a găsit o ocazie foarte bună să deschidă o cafenea și n-are numeral disponibil pentru inventar: cești, pahare, linguriță, una-alta, ce-i trebuie lui acolo. Așa că, știind că vă cunosc bine, că i-am scris eu de ajutorul pe care mi l-ați dat, m-a rugat să pui o vorbă bună la dumneavoastră ca să-l ajutați cu zece mii de lei, pînă mișcă roatele afacerii... *(În timpul acesta, Maria desface scrisorile, vede cu o scurtă privire despre ce este vorba în fiecare și le pune apoi teanc pe masă.)* Localul îl are de zestre de la nevastă-sa pe care o ia acuma, o văduvă cu două etaje și firmă comercială pe numele ei. Așa că, afară de propriu-zisul de mai sus, mai trebuie să cumpere două, trei perechi de cărți și un biliard de ocazie ca să-l puie în fund, că văduva are loc berechet, că înainte a fost salon de dans și local de întruniri, unde venea lumea de făcea manifestație, astfel că...

MANOLE *(i-o taie)*: Îmi pare rău, dragă Dumitre, dar nu mai pot să dau nici un ban! *(Îl ia gura pe dinainte.)* Un milion am avut și, într-o lună, s-a dus dracului tot!...

POȘTAȘUL: È! Dacă vreți dumneavoastră, umblați la celelalte unsprezece...

MANOLE: Le-am dat și pe alea. Dumneata să fii sănătos!

POȘTAȘUL: Pe toate?

MANOLE: Pe toate unsprezece, în cap!

POȘTAȘUL: Bine, nea Manole! Dacă așa vrei dumneata să te porți cu mine... eu nu mai am nimic de... *(Către Maria.)* Am plecat, domnișoară! *(Lui Manole.)* Și n-o da dracul să vie vreo telegramă urgentă! După înmormîntarea destinatarului ți-o aduc... C-așa sînteți toți ăștia care vă îmbogățiți peste noapte. Nu mai credeți la cel sărac... *(Ieșind supărat.)* Și mi-a părut foarte adînc de dumneata, să știi, că te credeam... ceea ce nu se uită și nici nu m-aș fi așteptat... *(Pe ultimul pic din ușă.)* Dar așa e cînd se urcă scroafa-n salcie; se crede aeroplan! *(A ieșit trîntind ușa.)*

MANOLE *(consternat, amărît)*: Ai auzit?

MARIA: Da!

MANOLE: Aeroplan, eu? Că scroafă, nu cred să fi avut îndrăzneala să mă facă pe mine. Și ăsta umple tot tîrgul acum, că n-am vrut să-i deschiz cafenea lui cumnatăsău la Sulina, în localul de dans al văduvei. Și iarăși vorbe, iarăși insulte, iarăși comentarii...

MARIA: Eh! Ce să-i faci tată, astea sînt riscurile bogăției! Pierzi tot și rămîi cu banii...

MANOLE: Banii! Banii pe care nu i-am dorit niciodată. Banii din cauza cărora am suferit cînd nu i-am avut și din cauza cărora trebuie să sufăr și acum, cînd tot... *(se oprește la timp ca să se corecteze, spre a nu se da de gol)*, cînd tot „îi am". Mare pedeapsă și bogăția asta, draga tatii... Mai mare ca sărăcia. Ține minte vorba mea! *(Se uită la ceasul de la brîu.)* Iacă-tă! Unsprezece fără un sfert. Parcă spuneai că la unsprezece și jumătate trebuie să fii la fabrică...

MARIA: Da! Avem un festival artistic. Nu vrei să mergi și dumneata?

MANOLE: Nu, nu!... De-abia mă mai vede lumea și își mai aduce aminte de mine... Că de cînd sînt bogat,

nu mă mai pot duce nicăieri... Peste tot unde mă vede, lumea întoarce capul și se uită la mine ca la o molimă... Poate să ies nițel și să mă duc, așa, singur, pe malul Dunării, în sus, afară din oraș... Că n-or fi aflat și peștii c-am cîștigat la loterie și să-mi întoracă cozile în apă!

MARIA: Eu mă duc să mă îmbrac, atunci...

MANOLE: Du-te, tată! Și eu o să citesc scrisorile care au sosit... Tot cereri de parale sînt, nu?

MARIA: Toate *(Trece spre ușa din dreapta.)*

MANOLE *(pregătindu-și ochelarii)*: Foarte bine... Să le trec și pe astea la catastif... *(Scoate un carnețel și un creion și se așază la masă. Maria iese. Manole ia prima scrisoare și începe să citească tare și clar, ca și cînd ar citi-o altcuiva.)* *„Tulcea, 3 octombrie corent. Mult distinse coane Manole, (Pe deasupra scrisorii.)* Iară „coane"! *(Surîde.)* Dacă ar ști toți ăștia că nu mai am nici un ban, nu m-ar mai scoate din „mă"! *(Reia lectura.)* *De o lună de zile, de cînd ați avut norocul să cîștigați la loterie, am tot stat pe gînduri și eu și bărbatu-meu, dacă... (Peste scrisoare.)* Bine, bine, bine!... Asta o știu de la ceilalți... Să vedem scopul scrisorii. *(Întoarce paginile pînă dă de „scop".)* *N-avem cu ce să ne măritățm fata..."* *(Pune scrisoarea pe masă.)* Bun! Care va să zică, secția „fete de măritat"... *(Începe să frunzărească repertoarul.)* S-o trecem și pe asta la Ofițerul Stării Civile... *(Scrie, apoi socotește.)* Prin urmare, cu dumneaiei, avem pînă acum două sute șaptezeci și două de bucăți, care rămîn nemăritate, dacă „sufletul meu nobil" nu le dă, una peste alta, măcar cîte douăzeci de mii de lei zestre. Ar face deci... *(socotește)* cinci milioane patru sute patruzeci de mii... Să trecem acum la „contabilitate generală". *(Notează suma pe o altă foaie a repertoarului. Ia altă scrisoare și repetă jocul cu cititul.)* *„Pitești, 30 septembrie. Suflet nobil: (Aparte.)* Mi-a zis-o de la început!... *(Reia lectura.)* *Vestea cîștigului dv. ne-a umplut pe toți de bucurie... (Aparte.)* Și pe mine de filipești. Scopul, scopul! Să vedem scopul! *(Același joc cu scrisoarea.)* *Fiul meu are mare talent la bicicletă și cum mijloacele nu ne permit, deși știe să meargă chiar fără mîini..."* *(Aruncă scrisoarea peste*

prima.) În regulă... *(Trece în carnet.)* Una bicicletă a zece mii de lei bucata, înmulțit cu șaizeci și opt de bicicliști, fac șase **sute** optzeci de mii de lei... Să-i trecem și pe ăștia **la** contabilitate... *(Fericit.)* Așa... *(Ia altă scrisoare.)* *„Turda, la 26 septembrie. Prea stimate domnul meu. Ziarele de presă ne-au adus și aicea lîngă Cîmpina, unde au fost răpus mișelește marele domn al neamului nost, respectiv Mihai Viteazul, vestea binefăcătoare despre norocul ce v-o fo' căzut pe cap, obținînd douăsprezece milioane stabilizați. (Aparte.)* Adevărat! Mi-o fo' căzut în cap și respectiv mi l-o fo' și turtit. *(Reia scrisoarea și ajunge la „scop".)* *Fătuța mea, în etate fragedă de numai șaisprezece ani, are, mă rog frumos, o mare înclinație către artele frumoase și specialmente către arta picturii clasice, c-o fo' pictat chiar și pe mumă-sa de-a doua, nevasta subscrisului, izbutind a face o natură moartă de toată asemănarea cu ea, drept care văzînd acest talent, vă adresez suplica de față, pentru a înzăstra pe fătuța mea, cu cele necesare artei picturale, subscrisul neavînd putința de a-i cumpăra..."* *(Pune scrisoarea alături.)* Bun... Am înțeles! *(Ia carnetul.)* Dar pe-asta cu pictura, unde dracul s-o trec, că e primul caz de acest fel... A, da, la „artiști"! Viori, trîmbițe, piane, armonici ecțetera... *(Notează în carnet.)*

MARIA *(intră îmbrăcată de ieșit)*: Eu am plecat, tată!

MANOLE: Am ceva de făcut la bucătărie?

MARIA: Nu, nu, nimic. Totul e pregătit... Numai să ne așezăm la masă, cînd mă întorc... Ce mai spune corespondența?

MANOLE: Tot aia și tot aia! Mirese, biciclete, mașini de cusut, instrumente muzicale... Auzi, am avut și un caz nou! O fătuță din Turda, care pictează mame vitrege și n-are, mă rog frumos, echivalent pentru vopsele...

MARIA: Bieții oameni! Nu trebuie să rîzi de ei.

MANOLE: Cel mai „biet" din toți eu sînt, tată! Și de mine rîd, nu de ei.

MARIA: Ai însă un avantaj asupra lor. Dumneata rîzi cu banii în buzunar... *(Iese.)*

MANOLE *(după ieșirea Mariei, ia altă scrisoare, cu același joc)*: *„București, 10 octombrie. Dragă Manolică. Nu*

știu dacă îți mai aduci aminte de mine, dar am fost colegi în clasa întîi primară, acum cincizeci și patru de ani, în scumpa noastră urbe, Cîmpulung-Mușcel, unde tata era primar. Nemaivrînd să mă dea la școală cu toți mîrlanii, m-a trimis în clasa a doua la pension, la București, unde am rămas tot timpul repetent, numai din cauza dorului de tine, prietenul cel mai bun din copilărie, care, deși tu erai copil de ceferist, eu încă de atunci eram socialist și nu țineam la diferențe de clasă. Te rog să mă crezi, că de cincizeci de ani ăștia, de cînd nu ne-am mai văzut, gîndul meu a fost mereu lîngă tine, dar nu știam de unde să te iau, pînă ți-am văzut poza și ți-am citit biografia vieții în gazete, cu ocazia norocului orb pe care l-ai avut cîștigînd la loterie tozul cel mare. Dar nu de bani este vorba, ci de prietenia care m-a legat întotdeauna de tine. Ce faci, mă, Manole, mă? Mi-e foarte dor de tine și, ca dovadă, m-am hotărît să mă reped pentru cîteva zile la Tulcea, ca să te văd și să mai stăm de vorbă despre scumpul nostru trecut. Despre mine, ce să-ți mai spun? Am fost și eu cineva, am avut situații frumoase și avere, dar, urmărit de ghinion, am pierdut în cîțiva ani de zile tot ce-am moștenit o viață-ntreagă. Pe ce-am pus mîna, s-a uscat. Curse de cai, cărți, ruletă, căsătorii, tot! Așa că, pînă la urmă, a trebuit să mă las de toate și să pun bazele unei afaceri serioase de import-export, unde eu, ca inginer hotarnic, putem cîștiga bani să-i întoarcem cu lopata. Afacerea e perfect pusă la punct, afară de un mic amănunt de cinci sute de mii de lei cu care aranjăm noi, cînd vin la Tulcea, în condițiunile care vrei tu. Ori asociat, ori cu polițe, ori cu garanții morale, pentru mine n-are importanță, că tot aia e. Principalul este să te văd pe tine și să te mai strîng o dată în brațe, ca pe vremea copilăriei noastre." (Aparte, după ce s-a uitat la semnătura de la sfîrșitul scrisorii, pe care n-o mai citește.) Costel Păpureanu... Nici mîna nu da cu mine cînd eram colegi de școală... Și cînd se atingea de mine, îl freca mă-sa cu spirt pe haină... Dar, oricît! Frumos sentiment! Să dureze cincizeci și patru de ani în tăcere... *(Răsfoiește carnetul.)* Ia să-l trecem pe domnul Costel la catastif... A... B... C... D... E... *(Se oprește din răsfoit.)* É! Aici e locul lui: la escroci.

(Face un calcul rapid.) Trei sute douăsprezece bucăți, cu ăsta... Mai mulți excroci, decît fete de măritat... *(Se aude o bătaie în ușă. Manole surprins, dar totuși bucuros, fiindcă de multă vreme nu-i mai calcă nimeni pragul, se duce la ușă și întreabă binevoitor.)* Cine e?

RAITĂ *(de afară)*: Eu, domnul Raită!...

MANOLE: Poftiți, poftiți, domnule Raită!... Unde să scriu că ți-ai mai adus aminte de mine? *(Raită a intrat.)* Ce mai faci, măi, Mitică, mă? Ce e cu tine, că n-ai mai călcat pe la mine, de cînd am cîștigat la loterie? Exact din seara banchetului pe care l-am dat, după sfatul tău, cu ocazia aia!... Ia șezi, măi! Șezi... *(Îi dă un scaun.)*

RAITĂ: Mulțumesc... *(Se așază. E rezervat și demn.)*

MANOLE: Ia spune! De ce-ai fost supărat pe mine? De ce m-ai ocolit?

RAITĂ: Nu te-am ocolit, ți se pare... Nu ne-am mai întîlnit, însă, nicăieri. Fiindcă de cînd ești bogătaș, nu mai circuli... Te-ai băgat în gaură de șarpe...

MANOLE: Eu? Cum nu circul? Doară mă duc la slujbă, în fiecare zi, ca și înainte.

RAITĂ: Da, dar eviți centrul... Umbli pe străzi dosnice ca să nu mai dai ochi cu nimeni. Probabil că te simți mai bine lîngă bani, decît lîngă prieteni... De-aia stai acasă ca o cloșcă pe ouă...

MANOLE: Am avut supărări mari, măi, de cînd nu ne-am mai văzut...

RAITĂ: Știu, a fugit nevastă-ta de acasă și ți-a luat și copilul...

MANOLE: Ei, ce-ai zis de Eleonora? Să-mi facă ea mie una ca asta, acuma la bătrînețe?

RAITĂ: Ți-a făcut-o la bogăție, nu la bătrînețe. Și binc a făcut! A dovedit că e o femeie demnă...

MANOLE: Ce vrei să spui cu vorba asta?

RAITĂ: Că unii își iubesc, mai presus de toate, familia și prietenii, și alții numai banii. Dar nu ca să vorbim despre asta, mă aflu eu aici. Vizita mea are un scop precis.

MANOLE *(fără intenția să-l jignească, aproape scuzîndu-se)*: Dacă e vorba de bani, să știi că n-am...

RAITĂ: Știu, știu! Adică ai, dar nu vrei să dai... Fii liniștit, n-am venit să-ți cer nici un ban! Eu sînt prieten de

sărăcie, nu de milioane. Şi, tocmai de-aia, aş vrea să lichidez în primul rînd unele socoteli „pedante" între noi... Mi se pare că cu îţi datorez nişte bani.

MANOLE: Dă-i încolo de bani, că n-avem nici o socoteală de bani împreună.

RAITĂ: Dar ce crezi dumneata că sînt eu, milog, ca să mă mînjeşti cu douăzeci de mii de lei, în seara banchetului?

MANOLE *(cu un surîs)*: Nu te-am mînjit, mă! Ţi-am dat hîrtii nou-nouţe...

RAITĂ: Dar cum ţi-ai permis dumneata, să-mi dai mie bani, fără ştirea mea?

MANOLE: Cum fără ştirea ta? Că i-ai frecat prin barbă cînd ţi i-am dat.

RAITĂ: Fiindcă eram inconştient. Eram beat. Beat de fericirea ta... Beat de prietenie pentru tine. Şi, drept răsplată, dumneata ai profitat de starea de ebrietate în care mă găseam, ca să-mi dai bani prin surprindere. Ai crezut, probabil, că pentru nişte nenorocite de mii de lei o să poţi să-mi cumperi conştiinţa şi să-mi modifici opinia pe care bănuiai c-o s-o am, mai tîrziu, despre tine. Ei bine, domnule Dragu, nu recunosc această datorie, pe care am comis-o într-un moment cînd nu eram în plenitudinea facultăţilor mele...

MANOLE: Lasă-le încolo de Facultăţi, că ţi le ştiu de cînd era să le faci: litere, drept, filozofie şi ştiinţe...

RAITĂ *(demn)*: Să nu uităm politehnica, domnul meu... Şi află că ironiile dumitale de milionar, deşi vrei să mă arzi cu ele, mă lasă rece. Frigorifer electric sau zero absolut, dacă ştii cumva ce înseamnă teorema asta...

MANOLE: Adevărat că ai rămas un zero, faţă de ceea ce ai fi putut să ajungi... Dar nu chiar absolut! De ce să te ponegreşti mai mult decît meriţi...

RAITĂ *(superior)*: De acord! Era să fiu ce n-am fost: *fui, fuisti, fuit.* Sau mai pe scurt, *ante, apud, ad, adversus, circum, citras, citro, cin...* Adjectiv cu trei terminaţii. Şi cu dumneata a patra...

MANOLE *(văzînd că Raită nu glumeşte)*: Ai terminat tu cu mine? De ce? Cu ce ţi-am greşit eu ţie, ca să vrei să strici, într-o clipă şi cu o singură vorbă, o prietenie care ţine de cincizeci de ani şi de-alungul căreia ne-am spus atîtea cuvinte de folos, pentru amîndoi?

RAITĂ: Ce mi-ai făcut? *(Privindu-l cu dispreţ, în plin.)* Te-ai îmbogăţit. Şi asta n-ar fi nimic. Dar, îmbogăţindu-te, ai trădat tot ce-ai avut pînă atunci: familie, prieteni, crezul tău de viaţă şi pe tine pe deasupra.

MANOLE: Eu, mă?

RAITĂ: Tu! Ai călcat, tot, în picioare pentru bani. Ai distrus tot în jurul tău.

MANOLE *(oarecum scos din ţîţîni)*: Dar ce-am distrus, domnule, ce-am distrus? Ce-mi tot dai cu praftoriţa pe la nas? Ei, drăcie cu pălărie! *(Se plimbă agitat.)* Ce ai cu mine? Ce-aveţi cu mine, toţi? Ce, am cîştigat banii voştri, la urma urmei? Am fost tovarăş cu vreunul din voi la cîştig şi nu i-am răspuns partea?

RAITĂ *(cu o satisfacţie diabolică, pe figură)*: Bravo! Ţi-a scăpat porumbelul din gură...

MANOLE: Care porumbel? *(Creşte în enervare.)* Eu nu sînt panglicar de bîlci, să scot porumbei din gură şi iepuri din buzunarul vestei... Cu mine să vorbeşti limpede, dacă vrei să mai stăm de vorbă... Ia uite, colo!

RAITĂ: Uşor, uşor, uşor, că eu nu mă sperii de nervii nimănui, ori cîte milioane ar avea! Şi, te previn, c-o să ispăşeşti greu.

MANOLE: Ce să ispăşesc?

RAITĂ: Tot ceea ce faci de cînd eşti bogat. Toată atitudinea şi purtarea pe care le ai, atît faţă de mine, cît şi faţă de familia ta, de cînd eşti multimilionar...

MANOLE *(scos din pepeni)*: Dar de ce trebuie să fiu neapărat multimilionar, mă? De ce să nu presupuneţi cu toţii că am cîştigat numai un milion de lei la loterie? Un milion, pe care pot să-l justific, cu scripte, în faţa oraşului şi-a ţării întregi chiar, cum l-am cheltuit şi ce-am făcut cu el. Că nu mai am nici un ban, ca să ştii...

RAITĂ: Dintr-un milion? Mă rog! Tot ce se poate! Dar de ce să presupunem noi că ai cîştigat numai un milion, cînd tu ai cîştigat douăsprezece milioane? Nu vezi ce logică de Harpagon ai?

MANOLE *(iluminat)*: Aaaa! Am înţeles! Ai băut cu colonelul Gheorghiade, că de băut, te observai eu de la început, că eşti ciupit de filoxeră...

RAITĂ: Beau cu cine vreau şi, în primul rînd, cu cine plăteşte. Beau cu oameni culanţi, nu cu alţii care lasă să

putrezească sub saltea milioane de lei, fără să le ude cu un șpriț... Dar, mă rog!... Să revenim la scopul vizitei mele. *(Se uită la ceas.)* Că e unsprezece trecute și la zece jumătate fix am întîlnire cu colonelul la bodegă, la Morărescu... *(Luîndu-și un aer important.)* Azi-de-dimineață, am primit o scrisoare de la Hîrșova, printr-un curier. *(O scoate și i-o arată de la distanță.)* Cred că cunoști scrisul?

MANOLE: Da! E scrisul nevesti-mi. Și ce-ți scrie?

RAITĂ: Asta mă privește pe mine, că mie mi-e adresată scrisoarea. Pe tine, personal, din tot conținutul ei, nu te privesc decît trei cuvinte și anume: *(le spune, apăsînd pe fiecare)* „meschin"... „bestie"... și „smintit la bătrînețe". Pardon, mai e încă ceva pentru tine! *(A parcurs scrisoarea pe replici.)* Dar ăsta nu e un singur cuvînt, e un proverb. Iată-l: „De cap să-i fie"! *(Explicativ, lui Manole.)* Adică să-ți fie de cap!

MANOLE: Nu-i nevoie să-mi spui de două ori, că n-am două capete. Mi se pare însă foarte curios că nevastă-mea îți scrie ție asemenea intimități. Nu știam că sînteți în termeni atît de buni. Mi se părea, chiar, că n-a văzut niciodată cu ochi buni, prietenia noastră...

RAITĂ: Un bărbat nu cunoaște niciodată adevăratele sentimente ale soției lui, față de prieteni. Și cea mai bună dovadă că te-ai înșelat asupra mea, este că, în această scrisoare, mă roagă să fiu martorul ei la divorț. Singurul martor. Și prima înfățișare o aveți mîine.

MANOLE: Nădăjduiesc că n-o să primești această atenție, chiar dacă o să ajungem pînă la divorț. Cum o să fii martorul ei, tu prietenul meu cel mai bun? Și pe urmă, eu nici nu mă prezint la tribunal... Eu n-am dat divorț de ea... Cine-a dat, ăla să se ducă...

RAITĂ: Domnule Dragu, asta te privește pe dumneata! Eu am un mandat din partea soției dumitale și te asigur că voi ști s-o servesc. Mi-am făcut numai datoria și te înștiințez, ca să fie și această chestiune lichidată, între noi... Prietenia s-a lichidat, nu-mi mai rămîne decît să te salut... *(Se îndreaptă spre ieșire.)*

MANOLE: Stai, măi băiete, măi! N-o lua cu mine, așa repede, ca la gazetă.

RAITĂ *(din ușă, august)*: Sînt, am fost și voi muri gazetar! Și dacă vrei să mă mituiești pentru divorț, mă găsești, zilnic, între zece și unu dimineața, și unu și zece după-amiaza, la Morărescu, la bodegă. Am terminat! *(Iese.)*

MANOLE *(privește lung după Raită, pe care, nu a mai avut nici timp, nici rost, să-l conducă. A rămas pironit în mijlocul încăperii)*: După nevastă, după copil, după reputația mea de om de treabă, s-a dus și cel mai bun prieten! *(Mai mult cu amărăciune, decît cu dezgust.)* Ducă-se și ăsta, dacă așa, și atît, mă cunoaște... *(Se apropie de masa pe care a rămas manuscrisul la care a lucrat Maria. Îl consideră un pic, din picioare, apoi se așază la masă și începe să-l cerceteze mai atent, frunzărind foile scrise. Cînd ajunge la fila pe care a scris Maria, adineaori, cînd i-a dictat, o ia în mînă și citește cu voce tare. Și-a pus, firește, ochelarii și și-a răsucit nelipsita lui țigară de tutun a III-a.)* „Acceleratul 109 avea, în ziua aceea, treizeci de minute întîrziere, din cauza apelor care veniseră mari și slăbiseră podurile. În special, podul de la Bănănăi"... *(Pe deasupra filei.)* Ia uite, frate! Și-adineaori nu mai știam de ce am adus vorba de podul de la Bănănăi... Fiindcă, din cauza întîrzierii, pînă l-am trecut, că era șubred, m-am ciocnit cu marfarul 105 la Conțești și am avut accidentul... A fost ultimul meu drum pe locomotivă... Și de atunci „trenurile mele" le-au condus alții. Alții, cu brațele întregi... *(După o clipă de visare.)* Dacă termin capitolul ăsta, am terminat și cartea... Ce păcat că fata nu e acum aici să-i dictez... *(Se aude o bătaie în ușă.)* Cine e?

NACU *(de-afară)*: Om bun!

MANOLE *(deschide)*: Om bun? *(Intră Nacu.)* Aaaa, domnul Nacu! Păi, de ce mă păcălești, domnule Eftimie, că e om bun!?... Poftim, te rog... *(Surîde și îl poftește.)*

NACU: Nici în glumă nu trebuie să spui așa ceva! Dumneata nu mă cunoști încă sub adevăratul meu aspect interior. Mă cunoști și mă judeci după opinia publică, adică *(cu intenție)* după aceeași opniei publică care te-a ostracizat și pe dumneata acuma, pe degeaba, și te-a pus gratuit la zidul infamiei.

MANOLE: Pe mine?

NACU: Da, da, pe dumneata! Fiindcă orașul nostru nu e locuit de oameni, dragă Manole. E un tîrg de cîini. Și ce cîini!... Lași! Din ăia care mușcă pe la spate...

MANOLE *(cu un surîs)*: Pe mine, să spun drept, mă mușcă și pe din față. De unde apucă fiecare...

NACU: Păi vezi! Și cu ce ai greșit dumneata, față de oraș? Cu nimic! Ai avut norocul să cîștigi douăsprezece milioane la loterie. Ei și? Putea să cîștige oricare altul, în locul dumitale. Că nu numai dumneata ai avut loz cumpărat și ai jucat la loterie.

MANOLE *(cu un surîs numai de el și de public înțeles)*: Eh, cu mine a fost cu totul altceva!... Eu am avut „sistemul meu".

NACU: La loterie nu există sistem, dragul meu! Există numai noroc. Și l-ai avut dumneata. Să fii sănătos!... De cînd ai cîștigat, însă, toți te urăsc și te invidiază... Singurul om care a rămas indiferent din tot orașul, la schimbarea dumitale materială, am fost eu, fiindcă eu nu-mi schimb părerile despre un om, în legătură cu banii pe care îi are sau nu îi are în buzunar... De aceea am venit astăzi din nou la dumneata, așa cum am venit și altă dată. Și, ceva mai mult, în aceeași chestiune...

MANOLE *(atent mai mult decît arată)*: Care chestiune?

NACU: Chestiunea copiilor noștri...

MANOLE: Cred că această chestiune nu mai este actuală, domnule Nacu. Am intervenit, încă de-acum o lună, așa cum m-a tăiat capul și fata mea a înțeles că trebuie să renunțe la gîndul că ar putea să devie vreodată soția omului pe care îl iubea...

NACU: Ei bine, eu nu am putut avea același succes pe lîngă fiul meu... Cu toată opoziția mea categorică, cu toate amenințările mele, dragostea lui pentru fata dumitale a fost mai tare. Cum a ajuns la București a stricat logodna, dînd cu piciorul unei imense averi și unei situațiuni sociale excepționale... Și asta n-ar fi nimic. Dar de îndată ce a ajuns la București, fiul meu, călcînd în picioare toate tradițiile noastre de familie și reputația mea de fost membru devotat al partidului liberal, a făcut cel mai dureros și nesăbuit gest pe care putea să-l facă un copil față de tatăl său: a intrat în

cîmpul muncii, renegîndu-mi astfel originea, educația și familia...

MANOLE: Și dumneata care spuneai, data trecută, că e un ticălos...

NACU: Recunosc, i-am atribuit defecte pe care nu le are, fiindcă, nu vreau să te mint, dragă Manole... am făcut tot ce am putut ca să împiedic această căsătorie.

MANOLE: Și eu la fel!... Mi-am stricat și romanul... *(L-a luat gura pe dinainte.)* Și numai eu știu ce-am pățit pînă l-am modificat la loc, fără știrea fetei.

NACU: Poftim? *(Nu înțelege nimic.)*

MANOLE: Am rupt inima fetii...

NACU: Din fericire, cînd e vorba de dragoste, lucrurile se pot repara foarte ușor... Am primit astăzi o scrisoare de la fiul meu, prin care mă înștiințează că se întoarce acasă. Că fără Maria nu poate trăi și că preferă să se sinucidă decît să renunțe la ea... Or, în aceste condițiuni, am stat, am reflectat și am ajuns la concluzia că, în definitiv, noi părinții nu avem dreptul să ne opunem la fericirea copiilor noștri.

MANOLE: Eu nu m-am opus niciodată. Singura mea rezervă ar fi fost că băiatul e copilul dumitale... M-am gîndit, însă, că nici asta n-are nici o importanță. Dacă tata a fost popă, nu scrie nicăieri că eu trebuie să mă nasc diacon. Viața merge numai înainte. Dintr-un netrebnic, pardon de expresie, că-mi urmez ideea, se poate naște adeseori un om bun, cumsecade, fără cusur...

NACU: Te-nțeleg, nu e nevoie să continui! Eu, personal, mă dau deoparte. Principalul e fericirea copiilor noștri... Ei și-o doresc, ei să și-o facă... Noi n-avem dreptul să spunem nu. Vorba ta de data trecută: ce, ne-nsurăm noi amîndoi? Mă mărit eu cu tine?

MANOLE *(rîde)*: Dacă printr-o catastrofă mi s-ar întîmpla una ca asta, cred că, în sfîrșit, aș fi și eu în stare să-mi bat nevasta.

NACU *(rîzînd)*: Și totuși, cuscre Manole, sînt sigur că o să ne înțelegem foarte bine amîndoi...

MANOLE: Să se-nțeleagă copiii! De noi, n-am nici o grijă! Cît am fost de rude pînă acum, tot atît de rude o să fim și de acum încolo...

NACU: Atunci pot să-i comunic fiului meu că îi acorzi mîna fiicei dumitale?

MANOLE: Păiii!... Cum o să-ți acord eu ceva care nu e al meu? Eu o să-i comunic Mariei cererea dumneavoastră și ea singură o să vă dea răspunsul.

NACU: Știu cît ești de legat de fata dumitale și cît de mult te ascultă. Așa că... *(se ridică)* contez pe dumneata și să fie într-un ceas bun... cuscre Manole! Fiu-meu trebuie să fi sosit acuma, cu trenul de unsprezece. Mă duc să-i dau vestea cea bună... Te pup! *(Îi face o bezea.)*

MANOLE: Iartă-mă, nu pot să-ți întorc vorba, dar eu n-am pupat pe nimeni în viața mea... Vorbesc, ca parte bărbătească...

NACU: Lasă, craiule, că te știu eu cine-mi ești de cînd ai dat de bani și ți-a plecat nevasta... De-aia nu mai ieși pe nicăieri... Lucrezi la domiciliu...

MANOLE *(cu ochii pe manuscrisul de pe masă)*: Adevărat!... Mai am de lucrat ultimul capitol și-am terminat...

NACU *(ieșind jovial și „spiritual")*: È! Ăla e gustul cel mai bun... că e ultimul! Să trăiești, cuscre, și așteptăm cît mai urgent cuvîntul bun... *(Nacu iese.)*

MANOLE *(închide ușa după el. E dintr-o dată vesel. Foarte vesel. Revine spre masă, zicînd după gîndul care-i vine în minte, logic)*: Vorba lui Raită: dar ce porc și cuscrul ăsta! Dă cu rîtul și cu osînza primește, cînd îi dai.

NACU *(reintră)*: Aăăă, cuscre, am uitat să-ți spun. În privința zestrii n-am nici o pretenție și nu vreau s-avem discuție. Ce are fata de la dumneata, e bun avut... Restul nu mă interesează!

MANOLE: Păi, nici n-ar putea să fie vreo discuțiune... De la mine fata nu are nimic și numai restul trebuie să intereseze... Leafa ei de la fabrică.

NACU *(rîde)*: Bine, bine! E-n regulă... Că n-o să cred eu că din douăsprezece milioane pe care le-ai cîștigat la loterie, o să-ți măriți fata numai cu leafa ei.

MANOLE: Milioanele le-am cîștigat eu, și fata se mărită cu ce cîștigă ea... Dar, fiindcă veni vorba, dumneata ce zestre îi dai băiatului?

NACU: În primul rînd are numele meu...

MANOLE: Ăla, fără supărare, cuscre, nu face nici două parale... Poate numele lui să valoreze ceva, de-aci încolo.

NACU: Bine, bine! Am vrut numai să-ți precizez că noi, fiu-meu și cu mine, n-avem nici o pretenție de zestre... Știu eu că nu pentru noi doi îți tu milioanele alea sub saltea... Facem o căsătorie din dragoste...

MANOLE *(făcîndu-i un salut ironic cu mîna)*: Cu dragoste, atunci, cuscre... Cu dragoste! *(Îl mai petrece o dată și revine din nou la masă.)*

NACU *(de-afară, deschide ușa cuiva, zicînd)*: Poftim, poftim!... E acasă!

ALBU *(intră. E îmbrăcat curat, de duminică și poartă, ca și Manole, șapcă)*: Noroc, nene Manole!

MANOLE: Noroc, tovarășe președinte! Ce vînd te-aduce pe la mine?

ALBU: Vînt bun, nene Manole!...

MANOLE: Atunci e bine!

ALBU: Bine pentru unii și nu prea pentru dumneata.

MANOLE: De ce, tovarășe președinte?

ALBU: Să ne-nțelegem de la început, nene Manole! Eu n-am venit acuma la dumneata, în calitatea mea de președinte al sindicatului nostru... N-am nici o misiune, ca să zic așa, oficială... Am venit din propria mea inițiativă. Eu, Vasile Albu, la dumneata, Manole Dragu... De la cheferist la cheferist. Eu mai tînăr, dumneata mai mare, și de vîrstă și de experiență, decît mine.

MANOLE: Despre ce este vorba?

ALBU: Despre slujba dumitale. Despre postul de magazioner-șef pe care îl ocupi în prezent, în stație...

MANOLE: Ai să-mi reproșezi ceva în legătură cu slujba mea? Cu felul cum mi-o îndeplinesc?

ALBU: Nu!... Dumneata ești și vei rămîne între noi ca un exemplu de muncitor și de salariat model...

MANOLE: Atunci?

ALBU: Cu dumneata cred că nu e cazul să fac multe ocoluri în vorbă.

MANOLE: Te poftesc, chiar... Cu mine să mergi drept la țintă!

ALBU: Tocmai! Uite de ce am venit... și te rog să mă crezi că m-am gîndit foarte bine, înainte să fac demersul acesta care, repet, este din propria mea inițiativă. De-o lună de zile, de cînd norocul te-a făcut un om bogat, m-am gîndit că nu mai ai nevoie de postul dumitale de magaziner-șef și de cele de cîteva mii de lei pe care le primești pe lună...

MANOLE: Cine ți-a spus că nu mai am nevoie? Eu și astăzi, ca și pînă acum, trăiesc numai din leafa mea...

ALBU: Și cu cele douăsprezece milioane pe care le-ai cîștigat, ce faci? Cînd ai atîtea parale, cînd ai muncit o viață întreagă, așa cum ai muncit, nu e păcat să te mai ostenești la vîrsta dumitale pentru cîteva mii de lei pe lună? Cîteva mii, care altuia i-ar prinde foarte bine și i-ar ușura din greutățile pe care dumneata nu le mai ai. Marinescu, ajutorul dumitale, are cinci copii... Dacă ți-ai da demisia din slujbă și ar trece el în locul dumitale, diferența de salariu de două mii de lei ar fi foarte bine venită pentru el și pentru familia lui.

MANOLE: Bine, dar eu mai am un an pînă la pensie...

ALBU: O s-o ai mai mică cu cîteva sute de lei pe lună. Ce rol joacă la dumneata?

MANOLE: Bine, firește, nu e vorba de cîteva sute de lei, acolo, mai mult ori mai puțin! Dar slujba e viața mea... E puterea mea... E singurul meu ajutor moral, pe lumea asta... afară de fată...

ALBU: Înainte de a veni la dumneata, am vorbit și cu ea.

MANOLE: Și ca ce-a zis?

ALBU: M-a îndemnat să fac acest demers și m-a asigurat că, așa cum te cunoaște, n-o să-l fac degeaba...

MANOLE: Așa ți-a spus fata?

ALBU: Da...

MANOLE: Atunci, eu nu mai am nimic de adăugat. Locul meu e liber!... Dați-mă afară cînd vreți...

ALBU: Asta n-o s-o facem niciodată...

MANOLE: Păi atunci ce vreți?

ALBU: Să-ți dai dumneata demisia... Gestul să vie de la dumneata... Și va fi un gest frumos, te asigur!

MANOLE: Va să zică, din cauza bogăției ăsteia, după toate cîte le-am pierdut pînă acum, trebuie să-mi mai pierd și slujba... Unicul meu mijloc de existență...

ALBU *(rîde)*: Unicul...

MANOLE: Da, da!... Unicul! *(Se reculege)* Fiindcă eu toată viața mea am fost obișnuit să trăiesc numai din banii pe care i-am muncit... Ăștia pe care i-am cîștigat la loterie sînt ca și cum nici nu i-aș avea...

ALBU: Dar îi ai totuși...

MANOLE: Ce are și ce n-are un bogat, nu se știe niciodată sigur. Sigur este însă că, din acest moment, nu mai am nici slujba... Să-ți scriu demisia... *(Se duce spre masă).*

ALBU: Cred că e mult mai frumos s-o anunți dumneata, personal...

MANOLE: Bine!... *(Nu-și poate ascunde o mare amărăciune.)*

ALBU: Nu fi amărît, nene Manole! Faci un lucru demn de dumneata și de toată viața dumitale de pînă acum... Și faci fericit pe Marinescu și pe cei cinci copii ai lui...

MANOLE: Șase!... Că m-am întîlnit aseară cu nevastă-sa și mi-a spus că s-a îngrășat, fiindcă al șaselea este pe drum...

ALBU: O să trebuiască să i-l botezi, în cazul ăsta...

MANOLE: Bucuros! Numai să am bani de scutece...

ALBU: Grija asta s-o am eu!... *(Se ridică.)*

MANOLE *(își ia șapca din cuier)*: Înainte de a pleca, să ții minte de la mine o vorbă: niciodată n-am fost mai bogat, decît atunci cînd eram sărac. Haidem!

ALBU: Îți mulțumesc, nene Manole!

MANOLE: N-ai de ce!... Ce rol mai joacă la un bogătaș, un moft ca ăsta?... *(Conduce spre ușă pe Albu.)*

MARIA *(intră tocmai cînd Manole și Albu se pregăteau să iasă. Se întîlnesc deci în ușă)*: Bună ziua!

ALBU: Bună ziua, Maria!

MARIA: Dar unde mi-l ici pe tata?

MANOLE: Mă ia așa, la plimbare... să mai stăm de vorbă amîndoi, că nu ne-am mai văzut de aseară...

MARIA: Bine faci că-l mai urnești un pic din casă! Că de cîtva timp *(privește pe Manole cu intenție)* nu mai știe decît slujba și casa.

MANOLE: Acum n-o să-mi mai rămîie decît casa, că de slujbă o să mă las...

MARIA *(care schimbă repede o privire de întrebare și răspuns afirmativ, cu Albu)*: Casa și romanul, tată... Nu uita! În cîteva zile, dacă nu mai ești preocupat de nimic altceva, îl putem termina.

MANOLE *(cu un surîs ironic, dar trist sub ironie)*: Eu am și început să mă gîndesc la volumul al doilea. Și după *Trenurile mele*, pe care am circulat trei sferturi din viață, ăstuia o să-i pun titlul *Scaunele mele*, pe care o să stau ultimul sfert care mi-a mai rămas... Într-un ceas sînt îndărăt! *(Iese împreună cu Albu.)*

(Maria trece o clipă în odaia de alături, ca să-și lase pardesiul și, eventual bascul, apoi revine. Acum este, sincer și onest, a gîndurilor ei. Adică tristă adînc și manifest scenic, fără nici un fel de exagerațiuni. Nici oftaturi sfîșietoare, nici ochi dați a jale peste cap. Tristețea este centrată mai mult în ochii ei, în care a adunat parcă toată toamna de afară, în pașii ei prin încăpere, moi și parcă fără destinație și fără stăpîn, în gesturile sale neconvinse și executate dincolo de acțiunea pe care o îndeplinesc și cu care Maria va efectua ritualul obișnuit al existenței . Cînd se întoarce din dormitorul în care a trecut, intră în scenă încheindu-și un șorț gospodăresc. Strînge de pe masă manuscrisele pe care le pune în sertarul obișnuit. Pune, la locul lor, călimara și tocul... Apoi, deschide bufetul, scoate o față de masă și începe să pună masa pentru două persoane, circulînd între aceasta și bufet. Cînd a terminat de pus masa — foarte sumar pusă, dealtminteri — se duce spre divanul ei. Ridică salteaua și scoate de-acolo o fotografie. E a lui Puiu Nacu. O privește lung, cu regret, cu dragoste, cu tandrețe, apoi o pune la loc. Totul executat cu multă simplitate și feminitate onestă. În clipa cînd a pus la loc fotografia sub saltea, se aude o bătaie în ușă. Trezită brusc din mica și secreta ei reverie, Maria se îndreaptă spre ușă.)

MARIA: Cine e?

PUIU *(de-afară)*: Puiu Nacu!

MARIA *(zăpăcită, neavînd curajul să deschidă imediat)*: Cine?

PUIU *(tot de-afară)*: Puiu Nacu! *(Maria deschide, stăpînindu-și, pe cît poate, emoția și surpriza. Puiu intră.*

Are o atitudine demnă și un pic ridicolă, a omului hotărît repede să ia o atitudine importantă.) Bună ziua, domnișoară Dragu...

MARIA *(pe tonul lui, fără aceeași ostilitate)*: Bună ziua, domnule Nacu...

PUIU: Te rog să mă ierți că te deranjez, dar vreau să vorbesc neapărat cu tatăl dumitale...

MARIA: Tata nu este acasă...

PUIU: Tatăl meu mi-a spus că acum o jumătate de oră era aici...

MARIA: Acum cinci minute a ieșit în oraș... Dar de unde știa tatăl dumitale că tata e acasă?

PUIU: A fost aici...

MARIA: Domnul Nacu?

PUIU: Da!... Bineînțeles, fără știrea mea și, mai puțin, fără autorizația mea...

MARIA: Nu știam că domnul Nacu a fost aici... și chiar mă surprinde această vizită. Domnul Nacu și tatăl meu nu au nimic comun...

PUIU *(ironic)*: Ba da!... Ne au pe noi, „copiii" lor. Dacă ne mai putem numi copii, la vîrsta noastră...

MARIA: Pentru ei, sîntem tot copiii lor, la orice vîrstă... Dacă doriți, puteți să luați loc... Tata trebuie să se întoarcă *(mințind)*, dintr-o clipă în alta...

PUIU *(nu se așază)*: Mulțumesc... Nu am nimic special de vorbit cu domnia-sa. Îmi pare chiar mai bine că te-am găsit pe dumneata, în locul lui... Putem vorbi mai deschis și mai fără menajamente...

MARIA *(ironică)*: Menajamente! Dumneata și menajamente! Nu ești obișnuit cu așa ceva, cînd e vorba de o femeie...

PUIU: Domnișoară Dragu... N-am nici o clipă intenția să discut cu dumneata despre chestiuni definitiv închise între noi. Am venit numai ca să pun la punct un penibil echivoc, în legătură cu noi amîndoi...

MARIA: Între noi amîndoi nu mai există demult nici un fel de echivoc...

PUIU: Așa am crezut și eu pînă astăzi, pînă acum un ceas, mai exact, cînd, sosind de la gară, am fost înștiințat de tatăl meu, că în urma venirii sale oficiale, ați binevoit să-mi acordați mîna dumneavoastră...

MARIA *(căzînd din nori)*: Eu?

PUIU: Nu știu exact dacă dumneata, personal... În orice caz, domnul Dragu, în numele dumitale.

MARIA: Tata?

PUIU: Așa mi s-a comunicat... Or, eu n-am avut nici o clipă intenția să aspir la această deosebită favoare... Nu am autorizat pe tatăl meu să ceară mîna nimănui și, cu atît mai puțin, pe-a dumitale...

MARIA: De ce „cu atît mai puțin"?

PUIU: Pentru că acum o lună, înainte de plecarea mea la București, la examene, totul a fost limpede și definitiv lichidat între noi...

MARIA: Așa cum ai dorit și cum ai crezut potrivit că era cazul să procedezi.

PUIU: Eu?

MARIA: Nu ți-am făcut nici un fel de reproș, recunoaște!

PUIU: Asta ar mai fi lipsit.

MARIA: Și, totuși, aș fi avut dreptul să ți-l fac.

PUIU: Tot dumneata?

MARIA: Numai eu... Fiindcă numai eu știam ce era între noi...

PUIU: Mai mult decît am știut eu, e-adevărat! Mai mult decît aș fi putut vreodată să-mi închipui . Mai mult decît oricare fantezie ar fi putut să imagineze... *(Nu mai poate să ducă nici tonul, nici morga cu care a venit înarmat de-acasă.)* De ce m-ai mințit? Cum ai putut să mă minți în halul ăsta? Ce ți-am făcut ca să merit minciuna și bătaia ta de joc? De ce nu mi-ai spus adevărul de la început? De ce m-ai lăsat să te iubesc și să cred în tine?

MARIA *(nedumerită)*: Ce „adevăr" ți-am ascuns eu ție? Eu ți-am spus de la început tot...

PUIU: N-ar fi fost nimic, dacă mi-ai fi mărturisit că ai iubit pe altul înaintea mea...

MARIA: Eu?

PUIU: Poate aș fi acceptat și copilul, dacă îmi mărturiseai cinstit că îl ai.

MARIA *(nu știe ce să mai creadă)*: Care copil, omule?

PUIU: Copilul tău! Te iubeam atît, încît ar fi putut să devină copilul nostru...

MARIA: Ascultă, Puiule! Eu cred că ție ți-a zdruncinat trenul creierii și nu mai știi ce vorbești... Cînd ai

făcut tu copil cu mine? Că mă faci să vorbesc și prostii, zău așa...

PUIU: O! De ce nu l-ai făcut cu mine? *(Un gest de implorare tardivă spre cer.)*

MARIA: Pe cine?

PUIU: Copilul!...

MARIA: Al cui copil trebuia să-l fac eu cu tine?

PUIU: Al lui!

MARIA: Stai, stai, că m-am zăpăcit și nu mai înțeleg nimic... Prin urmare, tu susții că eu trebuia să fac cu tine un copil, care să fie al lui... Adică al copilului... Copilul să fie deci propriul său tată... Ai înnebunit, Puiule! Probabil că ai stat pe osie în tren... Ești zdruncinat rău! *(Gest spre cap.)*

PUIU: Nu-ți mai bate joc de mine... M-a durut îngrozitor, să știi!

MARIA: Ce?

PUIU: Copilul!

MARIA: Dar ce, l-ai făcut tu?

PUIU: Atît aș fi vrut să fie al meu...

MARIA: N-ai decît să-l înfiezi, în cazul ăsta! Din partea mea, ți-l fac cadou... Și dacă nu-ți ajunge unul, îți mai fac rost și de altul... De cîți vrei... Să ai o creșă întreagă!

PUIU: Mă rog, pe tonul ăsta, e inutil să mai discutăm... Eu am spus ceea ce aveam de spus... Și cred că am fost destul de clar.

MARIA: Că nu vrei să te însori cu mine, am înțeles... Nu e nevoie să repeți...

PUIU: Exact... Sper, însă, că celălalt o să se însoare imediat cu tine... Înainte să naști copilul...

MARIA: Eu?

PUIU: Tu, desigur! Că n-o să-l nasc eu...

MARIA: Prin urmare, iară am dat în mintea copiilor! Ascultă, Puiule, spune drept... tu ai băut ceva înainte de a veni aici?

PUIU: Nu...

MARIA: Nici în tren, în vagon-restaurant?

PUIU: Nu mai glumi, Maria! Crede-mă că nu mi-a fost ușor, cînd am primit scrisoarea...

MARIA: Ce scrisoare? Te pomenești că ți-a scris copilul înainte să se nască... Știu! În ajunul plecării tale la București ți-am trimis o scrisoare prin frate-meu, prin care te rugam să vii în port, la debarcaderul vechi, ca să stăm un sfert de oră de vorbă, în legătură cu... viitorul vostru. N-ai venit... A doua zi de dimineață, cu trenul de cinci, ai plecat la București și, drept răspuns la scrisoarea mea, peste o săptămînă, te-ai logodit...

PUIU: Oricine în locul meu făcea la fel, după scrisoarea pe care am primit-o. A fost atît de limpede, de brutală, de definitivă... Ce puteam face altceva, după ce am citit-o, decît să fug fără bună ziua, așa cum mi-ai cerut, și să mă supun dorințelor tatii, de îndată ce am ajuns la București, eu, care nu mai aveam nici un fel de dorință... Care nu mai eram decît un fel de mort în viață, ca să zic așa...

MARIA: Dar de ce, Puiule, de ce? Scrisoarea mea a fost foarte clară...

PUIU: Tocmai de-aceea. Mai clară nici nu se putea...

MARIA: Poate n-ai înțeles-o tu bine! Eu am vrut să-ți dau puteri de viață nouă, fiindcă știam că pleci, că ne despărțim...

PUIU: De acord!... De ce te miri atunci că te-am ascultat, că am vrut să încep o viață nouă și m-am logodit... Așa cum m-ai sfătuit în scrisoare.

MARIA: Eu nu ți-am scris niciodată așa ceva. Nu știi ce vorbești!

PUIU: Daaa? Scrisoarea ta, însă, cred că știe. *(O caută în buzunar.)* Uite-o! Poftim! *(I-o dă.)* Recunoști, cred, că e scrisoarea ta...

MARIA *(consternată, privește scrisoarea)*: Da, e scrisul meu... Într-adevăr...

PUIU: Îl cunosc doar, dintr-o mie...

MARIA *(începe să citească scrisoarea)*: *„Dragul meu, Nu îți scriu mult, dar vreau să-ți scriu foarte limpede... Nu mai pot nici să te mint, nici să te amăgesc..." (Maria înțelege și încremenește cu scrisoarea în mînă. Se clatină un pic și se reazemă de un scaun.)*

PUIU *(se repede s-o sprijine)*: Ce este? Nu te simți bine?... Stai, Maria, te-ai făcut palidă... *(Maria se așază.)*

MARIA: Scrisoarea pe care mi-a dictat-o tata la roman... *(Nu-i vine să creadă.)* Tata!... *(Un timp.)* Tata!... Să facă tata una ca asta? Tatăl meu?! Tăticul meu... *(Își ascunde capul în palme, lăsînd scrisoarea să cadă mototolită pe jos.)*

PUIU: Maria!... Ce este? Ce s-a întîmplat? Nu mai înțeleg nimic...

MARIA: Eu însă am înțeles tot. Iartă-mă, Puiule! Și du-te, du-te, te rog, acum... O să-ți explic eu tot... Însă acum nu pot... Du-te și lasă-mă singură, te rog... Peste o jumătate de ceas așteaptă-mă în port, la debarcaderul vechi, acolo unde trebuia să ne întîlnim cînd ai plecat... Avem de vorbit lucruri serioase amîndoi... Hai, du-te, te rog... *(Puiu își dă seama că nu mai poate insista. Iese încet, pe gesturile ei, ca din camera unui bolnav. Maria, de îndată ce își dă seama — fiindcă nu se uită — că Puiu a ieșit, izbucnește în plîns și zice printre hohote.)* Tată! Tată! Cum ai putut să faci una ca asta? Tu? Tu? Tu?

(Se ridică în plîns și trece în odaia de alături, de unde se întoarce în grabă cu pardesiul aruncat pe umeri și cu bascul în mînă, căutînd și izbutind să-și stăpînească plînsul care, totuși, îi rămîne gata să izbucnească, în ochi. Trece, repede, la sertarul unde a pus manuscrisul, îl pune pe masă și caută o filă albă pe care scrie urgent, cîteva cuvinte. Pune biletul pe care l-a scris pe farfuria lui Manole, la vedere. Are o clipă de ezitare, după care se decide și ia manuscrisul. Pleacă... Din drumul spre ușă, se mai întoarce o dată. Se duce la măsuța de lîngă divanul ei, ia trandafirul care se află în pahar, și îl pune pe farfuria lui Manole, peste bilet. Apoi iese repede, izbucnind în plîns, în timp ce ușa se închide după ea. De pe stradă se aude cîntecul unei caterinci care trece. Este un vals banal, nostalgic și demodat. Parcă se simte piciorul șchiop, al omului cu caterinca, în ritm, pe apropierea, creșterea și trecerea căruia scena rămîne goală. Apoi, intră Manole, cu o sticlă de vin în buzunar și cu diverse pachețele în mînă. Are și un carton de prăjituri, mic, de două bucăți. Și e vesel, vesel, cum n-a fost demult.)

MANOLE *(pune toate pachetele pe bufet și începe să le desfacă, meticulos. În primul rînd, desface cartonul cu prăji-*

turi. Sînt două cataifuri): Din 1933 vreau să mănînc un cataif... În sfîrşit, astăzi, fiindcă mi-am dat demisia din slujbă, mi-am văzut visul cu ochii... Şi-o să-i ling frişca... Frişca de vis... *(Pune cartonaşul pe masă şi desface celelalte pachetele.)* Una sută cincizeci de grame de parizer... *(Pune feliile pe o farfurioară, pe care o scoate din bufet şi o pune pe masă.)* Şi una sută grame caşcaval... *(Acelaşi joc.)* La douăsprezece milioane nu m-a ţinut cureaua să iau mai mult... *(Cînd pune caşcavalul pe masă, observă trandafirul şi apoi biletul, pe care îl ia, îşi pune ochelarii şi îl citeşte.) „Tată, astăzi nu viu la masă şi, poate, n-am să mai viu multă vreme... Puiu Nacu a fost aici şi am aflat tot. Nu te judec şi nu te condamn... Plec la centrală, la Bucureşti, unde ştii că fabrica vrea să mă trimită demult şi unde n-am plecat, ca să nu te las singur... Acum însă nu mai ai nevoie de mine. Eşti cu banii dumitale! Maria. P.S. Am luat manuscrisul, să-l termin de transcris..." (Manole înlemneşte cu scrisoarea în mînă. Nu ştie ce să mai facă nici cu trandafirul, care e amestecat cu scrisoarea în mînă, nici cu ochelarii pe care şi-i scoate de pe nas... îi plimbă spre buzunar şi îi pune mereu la loc... Rămîne ţeapăn, în capul mesei, printre mezeluri, caşcaval şi cataifuri. E în picioare... După cîteva clipe îngînă.)* Fata! S-a dus şi fata... Adică tot...

(Se aude o bătaie puternică în uşă şi o voce copilărească, care strigă.)

PUŞTIUL: Poştaaa!...

MANOLE *(trezit, dar totuşi prăbuşit de gîndurile lui, deschide şi intră puştiul, un băieţaş de bodegă îmbrăcat cu şorţ şi cu creionul chimic după ureche)*: Ce e, mă?

PUŞTIUL *(important)*: Poştaa! *(Îi întinde cîteva scrisori.)*

MANOLE *(luînd mecanic scrisorile)*: Dar de cînd eşti tu poştaş?

PUŞTIUL: Nu sînt poştaş! Eu sînt de la bodegă, de la domnul Mitru, şi m-a trimis nea Dumitru, poştarul, ca să vă aduc scrisorile astea, personal, în mînă...

MANOLE *(acelaşi joc)*: Dar de ce nu le-a adus el?

PUŞTIUL: Fiindcă, de fapt, s-a cam părpălit de băutură. Bea la noi, la cîrciumă, de-un ceas. S-a cherchelit de tot şi a spus că dumnealui nu mai pune picerele în casa dumneavoastră, cîte zile o avea...

MANOLE: De ce? N-a spus şi de ce?

PUŞTIUL: Ba da! Zice că fiindcă aţi fost măgar... Vă salut! *(Vrea să plece.)*

MANOLE: Am fost măgar? Bun! Aşa e, dacă zice el! Dar n-am fost măgar cu el... Am fost cu altcineva. Cu totul cu altcineva...

PUŞTIUL: Vă salut! *(Vrea să iasă.)*

MANOLE: Stai, stai, măi băieţaş, niţel... *(Ia cartonul cu cataifuri de pe masă.)* Uite icea două cataifuri! Ia-le şi mănîncă-le tu sănătos. Că din 1933, de cînd le aştept, nici măcar n-au împlinit douăzeci şi cinci de ani. Şi păcat de jubileu, să-i stric frişca de-acum...

ACTUL III

Două luni după al doilea act. Sîntem în decembrie și, pe ferestre, se vede iarna plină, calmă, jovială, ca în cărțile poștale ilustrate de Crăciun. Din „interiorul" lui Manole au mai dispărut dintre lucruri. Din cele care se pot vinde mai ușor. A rămas pustiu, fără căldura pe care o dă habitația colectivă, aproape sordid, în reducerea lui la strictul necesar. În soba cu olane și cu „gura" deschisă, fumegă cîteva lemne verzi. Alături, mai sînt două, trei. Acțiunea actului al treilea începe la ora prînzului. La ridicarea cortinei, scena este goală și rămîne cîteva clipe pînă se marchează atmosfera și se remarcă schimbările în minus. Pe masă se află o broască țestoasă. După ce publicul a încetat să tușească, să frunzărească inutil programele și să scîrțîie strapontinele, Manole intră dinspre dormitor, privindu-și ceasul cu lanț. Îl poartă, iarna, la buzunarul de jos al vestei.

MANOLE: Unu punct! *(Se apropie de masă, pune între timp ceasul la loc și se adresează broaștei țestoase)*: S-a făcut unu, domnișoară Țestoșescu... Trebuie să mîncăm... *(Mîngîie broasca pe carapace.)* Dar de ce te-ai băgat așa, toată, în garsonieră? Dormi, ai!? Ca cucoanele din lumea mare, pînă la prînz... *(Începe să pună masa, vorbind — pe parcursul și în timpul acestei operații — cu broasca, după cum îi vine mai bine și mai la îndemînă, afară de cazurile precizate prin indicația specială.)* S-a terminat, drăguță, cu asemenea persoane... *(Ia un jurnal și-l întinde pe masă.)*

Îmi spunea Albu, ieri, cînd a fost iarăși la mine, că coana Penelope, nevasta lui domnul Eftimie Nacu, cuscră-mea, dè, a depășit toate normele în materie de somn. *(Își pune tacîmul, șervetul, sarea etc.)* A dormit și după dric, la înmormîntarea lui frate-său... De-abia au putut s-o deștepte neamurile, cu eter, cînd a ajuns la cimitir. *(Scoate din cutia bufetului o hîrtie în care e înfășurată o bucățică de pîine.)* Zice... adică spunea colonelul Gheorghiade, că jucase toată noaptea cărți din cauza doliului și era atît de ostenită, că nu mai vedea nici giocării. *(Privind satisfăcut tacîmul.)* Așaaa! Acum să punem și mîncarea la gătit... *(Ia și pregătește o mașinuță de spirt, căreia îi dă foc. Pune un ibric cu apă deasupra, să fiarbă.)* Astăzi stăm cam prost cu meniul. *(Se duce spre bufet, de unde scoate o pungă enormă.)* Dè! Ce să-ți fac, dacă n-a vrut nimeni să-mi cumpere pantalonii cu dungi?... Zice că sînt de mort și nimeni nu vrea să facă cheltuieli, de viu, în vederea lumii celeilalte... Plus că Raită mi-a făcut dificultăți și-a scos vorba că haina de mort aduce și deces după ea... *(Din pungoiul acela, în care bagă mîna pîn-la cot, scoate un ou, pe care-l bagă în ibric să fiarbă. Apoi, cu un gest copilăresc, umflă punga și o sparge într-un buțnet. Amuzat, către broască.)* Te-ai speriat? *(Rîzînd, se așază și își face o țigară.)* De, drăguță! Dracul te-a pus să nimerești, din tot orașul ăsta, taman la mine-n curte? Și să mă găsești și singur cuc pe lume? Cucul și broasca!... Ca în fabule de-alea! *(Aprinde și dă un fum în ea.)* Ecee! Ce vorbești? Simțind tutun și ai scos capul?... Se vede treaba că ești damă mai în etate, dacă-ți place să fumezi! *(Un fum.)* Dar, vorba e, ce-ți dau acum, la prînz, de mîncare? Mușcatele nevestii, de zestre, din pivniță, le-ai mîncat pe toate... Leandrii nu-ți plac. *(Răsucind oul în ibric.)* Să te văd la găoacea de ou cum te prezinți... Are calciu și e bună de întărit la zeghea aia de-o ai pe spate... *(Ciocăne carapacea broaștei.)* Brava beton!... Cu așa adăpost nu ți-a fost frică de bombardamente, nu? *(Amuzat de un gînd, rîde.)* Ce-ar fi, mă, să fii broscoi și eu să-ți dau zor, de două luni de cînd te am în pensiune, cu domnișoară Țestoșescu? Că la voi, la broaș-

tele astea țestoase, toate sînteți muieri... Numai broaște... și iar broaște!

(Se aude o voce de copil, strigînd de-afară.)

COPILUL: Nea Manoleeeee! Nea Manoleeee!

MANOLE *(își pune șapca din cuier și crapă ușa)*: Care ești acolo, mă?

COPILUL: Eu!

MANOLE: Care tu?

COPILUL: Eu sînt, dar nu mă știi dumneata, că nu mă cunoști. Mușcă cîinele?

MANOLE: Cum o să muște, mă, dacă n-am?... Vino-ncoace!

COPILUL: Nu viu, că mi-e frică să nu fie turbat...

MANOLE: Bine! Spune-atunci, ce vrei?

COPILUL: M-a trimis tăticu și-a spus să veniți imediat la gară, la depou.

MANOLE: La gară, la depou? Dar al cui ești tu?

COPILUL: Sînt a lui Stanciu! Și-a zis să veniți acuma, imediat, cu mine...

MANOLE: Bine! Stai că viu... Așteaptă la poartă...

COPILUL: Dar nu mușcă cîinele?

MANOLE: Nu, nu, dar mi se răcoace oul... *(Închide ușa, scoate oul din ibric cu lingura și-l pune alături. Stinge mașina de spirt și apoi își îmbracă scurta. Înainte de a ieși, către broască.)* Mă scuzi că te întîrzii puțin cu masa, domnișoară Țestoșescu, dar cînd e vorba de gară, mă duc ca trenul! *(Iese.)*

(Imediat după ieșirea lui Mancle, ușa din stînga — adică aceea pe care nu s-a circulat pînă acum — se deschide binișor, prudent și în deschiderea ei apare Maria. Aceeași pe care o știm, mai lumincasă însă la față, mai împlinită, mai femeie... Fericită, într-un cuvînt! E îmbrăcată modest și corect, ca întotdeauna. De data asta, într-un costum care se ghicește că este „de călătorie", nefiind totuși un costum special pentru aceasta. Maria se întcarce, înainte de a intra în scenă, către cei care o urmează din spate și care nu se văd.)

MARIA: Vă mărturisesc că sînt foarte emoționată!... *(Intră urmată de Albu, Puiu Nacu și frate-său, Gogu, care acuma poartă o uniformă de liceean. Puiu și Maria au cîte o valiză în mînă.)* N-am mai intrat acasă pe ușa din dos și pe furiș, de pe vremea cînd eram copil și mă

simțeam vinovată cu ceva. *(Revine brusc la prima ei preocupare.)* Ați văzut cum a slăbit? *(Se uită spre Puiu și spre Gogu.)*

PUIU *(ca s-o liniștească)*: Nu știu... poate n-am putut să-l văd eu bine pe fereastră, cînd a ieșit, dar nu mi s-a părut mai slab decît îl știam...

GOGU: Fugi de-acolo, cumnate!... E slab mort. Parcă e văr primar cu Gandi... *(Impresionat, copilărește.)* Bietul tăticu! L-a slăbit averea rău... Cel puțin un kilogram a slăbit, de fiecare milion!

ALBU *(Mariei)*: Nenea Manole e, în adevăr, foarte schimbat. Mai ales în două lunile astea, de cînd ai plecat dumneata la București. A ajuns de nerecunoscut! De-aceea ți-am scris, să te rog să vii.

MARIA: Ai făcut foarte bine și îți mulțumesc... *(Privește în jurul ei.)* Și casa a rămas aproape goală...

ALBU: Fiindcă vinde tot timpul tot ce poate... Lucruri din casă... haine... A vîndut și salteaua de lînă și-acum doarme numai pe somieră... El mi-a spus.

GOGU: Probabil că face așa, să nu-l mai creadă lumea bogat!... Așa sînt toți zgîrciții...

MARIA *(acoperindu-și ochii cu mîna)*: Nu, nu, nu se poate! Nu pot să cred!... Oricît ar fi devenit de avar... mintea mea nu poate să admită că l-au robit într-atît banii.

ALBU: Și eu sînt de aceeași părere cu dumneata... E ceva la mijloc. Există un mister în viața tatălui dumitale... Afară de cazul — iartă-mă te rog, c-o spun — cînd ar fi vorba de o boală gravă de nervi. Doctorul Pavel mi-a spus că asemenea cazuri sînt destul de dese...

PUIU: Să sperăm însă că nu e cazul și cu socrul meu.

MARIA *(repede)*: Exclus! Tata nu poate să fie nebun...

GOGU: Și atunci ce e cu el? Că în toate mințile lui nu mai este. *(Gest în jur.)* Tu nu vezi?

PUIU: Tot ce-a făcut, de cînd a cîștigat la loterie, nu e o atitudine de om normal, Maria!...

MARIA: Știu! Și totuși refuz să cred că tata și-a pierdut mințile... Ar fi îngrozitor! *(Cercetînd totul în jurul ei, ajunge la masă.)* Și uite ce mănîncă... Un ou!... Și în ce hal mănîncă!... Pe un petec de jurnal.

ALBU: A vîndut și fețele de masă...

PUIU *(apropiindu-se de broasca de pe masă)*: Uite ce pîine frumoasă se face acum la noi în oraș!

ALBU: Nu e pîine... E o broască țestoasă... *(Mariei.)* Chiar în seara plecării dumitale, a găsit-o intrată în curte, pe sub poartă. Tatăl dumitale trebuie salvat, în orice chip! Chiar și de bogăție, dacă va fi cazul... De aceea ți-am scris și te-am rugat să vii... În două luni astea, de cînd ai plecat dumneata de acasă, eu l-am văzut foarte des, că sînt singurul om din oraș pe care l-a primit în casă și cu care a vrut să stea de vorbă... Cînd a primit scrisoarea prin care îl înștiințai că te-ai măritat, am băut chiar o sticlă de vin împreună, în sănătatea dumneavoastră. O sticlă de vin pe care m-a pus s-o cumpăr eu, fiindcă spunea că n-are bani în seara aceea și pe care mi-a plătit-o însă, imediat ce-a vîndut fețele de masă. De aceea și eu sînt de părerea dumitale... Este, trebuie să fie un mister la mijloc. De cînd a cîștigat la loterie, s-a petrecut mai mult decît o schimbare. S-a petrecut o dramă!

MARIA: Da, toate cîte s-au întîmplat de atunci și le știm, sînt consecințele acestei drame, pe care nu o cunoaștem... Și pe care trebuie s-o descoperim... Distrugînd tot în jurul lui, am impresia că tata se distruge pe el însuși.

ALBU: Și nu trebuie să-l lăsăm...

MARIA: Sîntem absolut de acord! Acum două luni, cînd am plecat de-acasă, am fost convinsă că n-am să mă mai întorc niciodată. În clipa aceea, am simțit că tata nu mai exista pentru mine... Că un anume gest pe care îl făcuse și pe care n-am să-l divulg niciodată, a pus pentru totdeauna — între mine și el — o stavilă de netrecut... Totuși, cînd m-am căsătorit, la București, l-am înștiințat și pe tata. Împotriva voinței mele... Apoi am primit scrisoarea dumitale. Și din cele cîteva rînduri pe care mi le-ai scris, am înțeles că nu mai aveam dreptul, pentru motivele mele personale, să mă socotesc ca și orfană de tată. De aceea, cu primul tren, am venit aici... Și n-aș vrea să fi venit degeaba... *(Se aude o bătaie în ușă. Cei de față schimbă o împătrită privire consultativă, după care Maria spune încet lui Puiu.)* Vezi cine e!

PUIU *(se duce la ușă)*: Cine e?

RAITĂ *(de-afară)*: *Vox populi...*

GOGU *(încet, celor de față)*: *Vox populi?* Trebuie să fie italianul ăla pietrar care se mutase lîngă noi, cînd am plecat la București.

ALBU *(se apropie și el de ușă)*: Cine este, vă rog?

RAITĂ *(tot de-afară)*: Eu sînt, coane Manole! Eu, Raită!

ALBU *(la un semn afirmativ al Mariei, Albu deschide)*: Poftim!

RAITĂ *(aperitivit și mai jovial ca de obicei, intră. Cînd dă cu ochii de cei de față, își pierde aplombul cu care a intrat și rămîne o clipă foarte dezorientat. Mariei.)*: Sărut mîna... *(Către ceilalți.)* Salut! *(Își recapătă treptat contenența.)* Lume nouă! Lume nouă! Au mai venit și bucureștenii pe la noi? *(Către Maria și Puiu.)* Felicitările mele călduroase pentru fericitul eveniment și să nu mă uitați la botez... *(Rîde singur de gluma lui.)* Dar „conu" Manole nu-i acasă?

MARIA: Nu! Pentru un moment lipsește, domnule Raită. Dar ce aveai cu el?

RAITĂ: În orice caz, ceva de bine, nu de rău, madam Nacu...

MARIA: Ce anume?

RAITĂ: I-am adus o veste bună. *(E încîntat că poate să-și plaseze „lovitura" pentru care a venit, față de un auditor mai numeros decît cel pe care-l spera.)* O atenție din partea orașului, a prietenilor și admiratorilor săi.

MARIA: Ce fel de atenție?

RAITĂ: Îmi pare foarte bine că, găsind aici mai mulți membri din familie... pot să vă comunic, dumneavoastră mai întîi, rostul vizitei mele oficiale! Că, dacă am înțeles să mai calc o dată pragul acestei case, am făcut-o numai în calitate de vizită oficială...

MARIA: Ia loc, domnule Raită!

RAITĂ: Mulțumesc! Nu iau loc, că sînt grăbit... Am venit chiar cu birja...

GOGU: È, dacă a luat domnul Raită birjă, să știți că-i ceva foarte grav! Mai grav ca o înmormîntare...

RAITĂ: Mă, liceanule, nu te da la mine, că eu am fost „mic dorobanț" în 1906.

GOGU: De-aia bei numai cu dorobanțul mare, acuma...

RAITĂ: Pardon! Beau cu colonelul Gheorghiade, colonel plin.

GOGU: Și el, și dorobanțul...

MARIA: Gogule, te rog, domnul Raită nu e de vîrsta ta, ca să faci glume cu dînsul.

GOGU: Pe chestie de țuică nu există glume cu domnul Raită! Dumnealui bea serios.

RAITĂ *(vexat)*: Da, exact, puștiule! Prefer să beau singurul pol pe care-l am sau nu-l am în buzunar, decît să mor de foame, ca alții, cu milioanele sub saltea. Că, tocmai de asta am venit... Auzind adineaori, la bodegă, la Tarapana, că bietul „conu" Manole și-a vîndut din cauza sărăciei pantalonii cu dungi și haina neagră de ginere, colonelul Gheorghiade, care este cel mai de suflet din oraș, a propus să facem o listă de subscripție publică și să-l ajutăm pe bietul „conu" Manole, cu ce ne lasă punga pe fiecare... *(Scoate o hîrtie din buzunar.)* Nu-i așa? Nu puteam noi, pîrliții, să lăsăm un arhimilionar să moară de foame și să-și vîndă costumul de coșciug din cauza sărăciei. Așa că, i-am strîns cu totii, conform semnăturilor de pe această listă, suma de 19, adică de nouăsprezece lei, pe care vă rog să-i primiți și să-mi dați cuvenita chitanță de descărcare... *(Depune pe masă lista, precum și cei nouăsprezece lei, pe care se scotocește adînc să-i scoată din buzunar și să-i pună deasupra listei.)*

MARIA *(stăpînindu-și indignarea, ia lista și banii de pe masă.)* Îți mulțumesc, domnule Raită, în numele tatălui meu și te rog să comunici și prietenilor dumitale, care, la un pahar de vin, au avut această frumoasă inițiativă, toată recunoștiința lui... iar pentru ostenelile dumitale uite doi poli din partea familiei... *(Caută în geantă și îi întinde doi poli.)*

RAITĂ *(dezumflat brusc, ca un balon în care s-a înfipt un ac)*: Pardon, doamnă!... Eu nu sînt comisioner... și vă rog să nu mă jigniți! Eu n-am jignit pe nimeni.

MARIA: Crezi?

GOGU *(încet, lui Puiu)*: Ține-mă, cumnate, că-l umflu...

PUIU *(același joc, lui Gogu)*: Ține-mă tu pe mine, c-am mîna mai grea... *(Se țin reciproc.)*

GOGU *(convins)*: Atunci se lasă cu bătaie... *(Face un pas agresiv spre Raită.)* Ia ascultă, domnule! Unde te trezești dumneata aici? Cum îți permiți să te legi de tata? Că dacă ți-oi șterge o directă acum *(îl amenință)*, drept în birjă sări...

MARIA *(îl oprește)*: Gogule, du-te, te rog, și ia-mi un pachet de țigări... *(Îi dă banii și replica, în același timp.)* Cu domnul Raită vorbesc eu...

RAITĂ: Bravo mie! Am ajuns acum să mă amenințe cu moartea și copiii! Sînteți martori că a vrut să-mi dea cu boxul în cap...

GOGU *(către ai lui, surîzînd)*: Cu boxul, auzi! Și în cap! *(Lui Raită.)* Cum o să dau eu cu așa ceva, și în vid? Că dacă-l ating o dată în vid, își pierde legea gravitației universale și-l adună colonelul Gheorghiade de pe jos, de la bodegă, cu fărașul.

RAITĂ *(cu un surîs de om care s-a liniștit, după o mare panică, privind după Gogu)*: Îmi place că, de cînd e în București, a prins conversație tînărul!

MARIA: A trebuit să revină aici și să se întîlnească cu un om ca dumneata, ca să se exprime astfel... *(Cu amărăciune sinceră.)* Nu ți-e rușine, domnule Raită?

RAITĂ: Mie? De ce?

MARIA: Cum ai putut să te pretezi la o răutate ca asta? *(Arată lista de subscripție și banii.)* Tocmai dumneata, cel mai bun prieten al tatii? Dumneata, cu care a împărțit o viață întreagă de lipsuri și de tinerețe? De muncă nu, fiindcă dumneata ai evitat-o, pe cît ai putut, totdeauna.

RAITĂ: Eu am muncit „intelectual". Am muncit cu capul, nu cu mîinile!

MARIA: Asta nu te-a împiedicat însă, să lași pe cei care munceau cu mîinile să-ți ducă bucata de pîine la gură. Ba chiar și țoiul cu țuică! Ce ți-a făcut dumitale tata? Ce ai împotriva lui, ca să te porți așa cu el?

RAITĂ: Ce mi-a făcut? Hm! *(Face un gest și o „mutră" care arată mult mai puțin decît ar avea el de spus în chestiunea asta)*: Ce mi-a făcut!!! M-a mințit, doamnă! M-a mințit într-un mod laș...

MARIA: Tata?

RAITĂ: Da! M-a mințit pe mine! Singurul lui prieten, cum spuneai adineaori... Și asta m-a durut. M-a rănit pînă-n fundul adîncului meu.

MARIA: Și cu ce te-a mințit, domnule Raită?

RAITĂ: Cu premeditare m-a mințit! A crezut că eu îi port ghinion! Eu? Eu, care am adus noroc la o lume întreagă!?

MARIA: Nu înțeleg!

RAITĂ: Parcă poate să-l înțeleagă cineva? În ziua cînd s-a tras clasa a cincea a loteriei și cînd a cîștigat lozul cel mare, am dat o raită pe la el, ca să-l întreb dacă și-a luat lozul... Că eu trebuie să am totdeauna grijă de treburile prietenilor mei.

MARIA: Da! Și?

RAITĂ: Și dumnealui, cu o mutră perfidă, pe care n-am să i-o iert niciodată, o mutră de cal de dric, care știe că trage la un cufăr de nuntă, mi-a spus că nu și-a mai luat lozul, că n-a avut cu ce să-l ia și că s-a lăsat definitiv de jucat la loterie... Eu, intelectual, în materie de prieteni, l-am crezut... Și nu numai atîta. Dar văzîndu-l cît e de încăpățînat și că nu vrea să se ducă la Tarapana să-i ceară lozul pe cont, m-am oferit să mă duc eu la colectură și să i-l iau. Pe contul meu, doamnă! Pe garanția mea!

MARIA: Un moment, te rog! Va să zică, în ziua tragerii tata ți-a spus că nu are lozul cumpărat?

RAITĂ: Da! Și s-a jurat, mi se pare... Și-atunci m-am dus buzna la Morărescu, i-am explicat situația... i-am spus că dacă n-are încredere în Manole, garantez eu... în ziua aceea îi făcusem un mare serviciu și-mi era obligat că l-am scăpat de la...

MARIA *(îl întrerupe)*: Bine, bine! Și?

RAITĂ: Și Morărescu m-a refuzat. Net! Porcește! Ca omul care judecă, în loc de cap, cu mezelurile din prăvălie... Mi-a spus că nu dă lozul pe cont. Că Manole e insolvabil și că garanția mea este și mai nulă! *(Indignat.)* Și, pe scurt, care a fost rezultatul? Conu Manole a cîștigat lozul cel mare la loterie! Prin urmare, avea lozul în buzunar, cînd m-a lăsat să mă duc pentru el la rîmătorul ăla ca să mă umilească și, deci, și-a bătut joc de mine. Cine? Tatăl dumitale, doamnă! Prietenul

meu cel mai bun! Or, asta, eu n-am să i-o iert niciodată... Niciodată!

ALBU *(care a fost tot timpul foarte atent)*: Mă iertați, domnule Raită, că mă amestec! Dar dumneata ai comunicat lui nenea Manole că Morărescu refuză să-i dea lozul pe cont?

RAITĂ: Sigur! Am venit împușcat la el...

MARIA: Și tata ce-a spus, cînd a auzit?

RAITĂ: A mers cu perfidia înainte. „Dă-l dracului de loz!" a spus. „Îmi pare mai bine că nu joc. Fiindcă, de fapt, eu nu joc pentru mine. Joc să scap de gura nevestii",

MARIA *(lui Puiu)*: Mamei i-a spus cu un ceas înainte că are lozul în buzunar.

RAITĂ: Păi îl avea!

PUIU: Și de ce ți-a spus dumitale că nu-l are?

RAITĂ: Cum de ce? De mișel! Ca să se ascundă de mine, în cazul cînd cîștigă.

ALBU: Nu e așa, domnule Raită! De dumneata s-ar fi putut să se ascundă numai cînd pierdea. Cîștigînd, ar fi știut tot orașul, așa cum a și știut, fiindcă toată lumea știe că de zece ani joacă același număr: cinci de șase. Îl știu, precum vezi, chiar și eu, deși nu joc la loterie!

MARIA *(care în timpul replicilor de mai sus s-a gîndit la ceva)*: N-avea nici un rost să te mintă, domnule Raită!

RAITĂ: Dar m-a mințit... Și dovada categorică este că a cîștigat.

MARIA: Eu cred că tata nu te-a mințit.

RAITĂ: Adică n-avea lozul în buzunar?

MARIA: Da, nu-l avea!

RAITĂ *(rîde)*: Și cum a putut să cîștige lozul cel mare, fără să joace la loterie?

MARIA: Asta mă întreb și eu? Și cred că persoana care ar putea să ne dea informațiuni foarte prețioase în această privință, ar fi chiar domnul Morărescu, colectorul...

ALBU: Dumneata, după ce nenea Manole a cîștigat la loterie, n-ai întrebat pe Morărescu cum se face că n-a vrut să-ți dea pe cont, exact lozul care a cîștigat?

RAITĂ: Ba da!

ALBU: Și ce ți-a răspuns?

RAITĂ: Tîmpitudini de-ale lui! Că, cram, pardon de expresie, beat și nu m-a luat în serios, știind că lozul îl luase „conu" Manole, de dimineață!

ALBU: E ceva suspect aici. *(Mariei.)* Și cred că am pus mîna pe capătul firului, care ne va duce la lumină.

PUIU: Nu sînteți de părere să mă duc eu să vorbesc cu Morărescu?

MARIA: Nu, asta am s-o fac eu!

RAITĂ: Dacă stau să judec mai adînc și mie începe să mi se pară curios. Ba are, ba n-are! Ba a avut și-i lipsește, ba nu l-a luat și îl avea.

MARIA: Dumneata, mi se pare, ești cu birja la poartă?

RAITĂ: Nu face nimic! Poate să mai stea! Birjarul doarme pe capră, de cînd am venit. Probabil că acum au adormit și caii, așa că nu „marchează" nimic. Și, în orice caz, plătește comitetul de la bodegă, că ei m-au trimis, ca să-și bată joc de bietul Manole.

MARIA: Uite ce te-aș ruga eu pe dumneata, domnule Raită! Întoarce-te la bodegă și spune-i domnului Morărescu că aș vrea să-i vorbesc între patru ochi. Nu trebuie însă să știe nimeni că mă aflu în oraș.

RAITĂ: Eu sînt la dispoziția dumneavoastră, cu cea mai mare plăcere... Spuneți-mi numai unde și la ce oră să vie?

MARIA: O să-ți spun pe drum, fiindcă ieșim și noi cu dumneata. *(Lui Puiu.)* Ne repezim pînă la tine, să-ți vezi părinții.

RAITĂ: Birja mea e la dispoziție.

MARIA: Mulțumesc... Ne ducem pe jos și ocolim centrul, să nu ne vadă nimeni. *(Lui Albu.)* O să stabilim împreună cum procedăm.

ALBU: Bine, Maria...

MARIA: Haidem, atunci!... Dealtminteri, trebuie să se întoarcă și tata de la gară, unde l-am trimis degeaba, săracul! Orice i-ar spune Stanciu, nu poate să-l țină prea mult... *(Privind „dejunul" lui Manole.)* Și nici măcar oul nu și l-a mîncat... Haidem! *(Ies cu toți, pe dindos, pe unde au intrat. Raită, vrînd s-o ia prin față, Maria îi spune.)* Nu pe-acolo, domnule Raită!... Ieșim pe unde am intrat, pe ușa de la bucătărie și pe urmă pe portița din dos a grădnii. *(Au ieșit.)*

(O clipă scena e goală. Apoi intră Mancle. E nins pe scurtă și pe șapcă și e plin de zăpadă pe bocanci. Se scutură, tropăind cu bocancii și dînd cu șapca de perete și apoi, cu ea scuturată, pe scurtă. După ce își pune lucrurile pe cuier, vine în centrul scenei, la masă, frecîndu-și mîinile de ger. Tot timpul vorbește cu broasca.)

MANOLE: Frig! Frig al dracului, domnișoară Țestoșescu! Dar... 'mneatale ce-ți pasă cu șuba aia deasupra! Eu, cu scurta mea, dè, o duc ceva mai pirpiriu... *(Se duce la sobă și se uită la foc.)* Ți-e frig și ție, mă? *(Zgîndăre ultimii tăciuni, sub lemnele verzi, înghețate deasupra.)* Cred și eu, dacă n-ai luat masa pînă acum! Hai să-ți dau și ție să mănînci. *(Pune două lemne pe foc și îl animă, suflînd, pe vine, în el.)* Așa, tată, să duduie!... Că dacă te-aud duduind, parcă-mi ții de cald. *(Vine la masă, aprinde lampa de spirt și pune din noul oul în ibric.)* Acum, să ne ocupăm și de noi, domnișoară Broscărescu... Că nu vreau să-l mănînc răscopt, nici mort. Cleios! De-aia l-am și scos, cînd am plecat... *(Își face o țigară.)* Și, mă mai dusei degeaba, după alte toate. Stanciu ar fi vrut parcă să-mi spună ceva, dar nu știu exact ce... *(Bătaie în ușă. Nedumerit, Manole se duce să deschidă.)* Cine e?

MISS TULCEA *(de-afară)*: Miss Tulcea!

MANOLE *(nu pricepe nimic)*: Cine e?

MISS TULCEA: Miss Tulcea! Domnișoara Dobrinotescu...

MANOLE *(deschide ușa, o crapă adică)*: Pe cine căutați dumneavoastră?

MISS TULCEA: Pe dumneata, coane Manole! Te deranjez?

MANOLE *(încurcat și vrînd să fie amabil)*: Da! Nu face însă nimic... Poftiți... domnișoară...

MISS TULCEA *(se oprește, ninsă, fardată și destul de „babetă", în prag)*: Mi se pare că v-am deranjat...

MANOLE: Nu, nu... Închideți însă ușa, vă rog, că am niște lemne verzi, de-ngheață soba cu ele. Și dacă mai intră și gerul pe ușă...

MISS TULCEA *(închide ușa)*: Îmi dai voie să-mi scot șoșonii? *(Are șoșoni înalți de cauciuc.)*

MANOLE: Nu, că rizicați! Trage al ciorilor de la dușumele... Poftiți, ședeți... *(Se duce spre ibric, în timp ce Miss Tulcea se așază în capul mesei.)* Mă scuzați numai un

minut, că a dat în clocot și trebuie să întrerup iarăși oul! *(Scoate oul și stinge mașina de spirt.)* Se vede treaba că tot vîrtos i-a fost soarta lui să-l mănînc...

MISS TULCEA: Țineți regim?

MANOLE: Țiu, dar numai zilnic!

MISS TULCEA: Dar de ce suferi?

MANOLE: Eu? Să bat în ou *(bate)*, de nimic... Adică, să spun drept, cam sufăr de foame... Am poftă de mîncare, adică.

MISS TULCEA: Și de ce vă hrăniți cu regim, atuncea?

MANOLE: Că mi-e silă de mîncare...

MISS TULCEA: Cred și eu! Un om care poate să-și ofere orice, nu mai are poftă de nimic!...

MANOLE: Adevărat... Dar și unul care nu poate să-și ofere nimic, are poftă de orice... *(Se așază la masă lîngă ea.)* Cu ce pot să vă servesc, domnișoară?

MISS TULCEA *(care între timp și-a scos o țigară)*: Cu un foc, mai întîi, dacă ești mata gentil!

MANOLE: Imediat! *(Se duce la sobă, ia un tăciune în clește și i-l oferă.)* Asta e bricheta mea pe timp de iarnă. Nu benzină, nu fitil, nu piatră de scăpărat... Și nici amendă că nu e marcată. *(Aruncă tăciunele la loc și revine.)*

MISS TULCEA: Nu mă mai cunoști, coane Manole? *(Îi face „ochi dulci".)*

(Toată scena de seducție care va urma, trebuie să fie jucată de Miss Tulcea, fără șarjă, pe o cochetărie desuetă, eternă și comică, a femeilor proaste și în această materie.)

MANOLE: Nu, dar parcă v-am mai văzut eu undeva?

MISS TULCEA: Uite-te bine la mine... *(Îi arde un fum șerpesc pe sub nări.)*

MANOLE: Un moment, să-mi pun iavașaua, că fără iavașa, să spun drept, sînt cam aproximativ la vedere. *(Își pune ochelarii și se uită la ea, fix.)*

MISS TULCEA: È?

MANOLE: Tufă!

MISS TULCEA: Și totuși, altădată m-ai fi cunoscut dintr-o mie...

MANOLE: Eu?

MISS TULCEA: Da, da, da! Dumneata!... Și fără iavașa. Ia scoate-ți ochelarii să vedem, tot atît de verzi îți sînt ochii?

MANOLE *(mecanic, scoate ochelarii)*: Verzi? *(Rîde.)* Să fiu măgar, dac-am știut vreodată ce culoare de ochi am... La noi, la ceferiști, cînd îți trece culoarea ochilor pe buletin, se zice căprui la toți... Totul e să vezi bine cu ei și să te obișnuiești la scîntei.

MISS TULCEA *(cu un surîs, stors ca o rufă în mîini, pe buzele groase, fardate și voit senzuale)*: Ce șmecher ești!...

MANOLE: Eu? Poate e o confuzie la mijloc...

MISS TULCEA: Nu e nici o confuzie, nene Manolică!... Te cunosc atît de bine... Și dumneata m-ai cunoscut pe mine... tot atît de bine... Dar, dè, ochii care nu se văd, se uită...

MANOLE *(onest, ca să scuze ochii, în înțelesul pe care i-a atribuit el)*: Eu, să spun drept, am avut mereu un ulcior la ei...

MISS TULCEA: Lasă, nu te mai scuza! Ai tot dreptul să nu mă mai ții minte... Doar am lipsit cincisprezece ani din Tulcea... *(Oftează.)* Eh! Ale vieții valuri... Și cu șaptesprezece pe care-i aveam cînd am plecat, am și eu treizeci și doi de ani acuma...

MANOLE: N-aș fi crezut! După figură păreți mult mai în etate. *(Își dă seama de gafă și vrea s-o dreagă.)* Adică, vreau să spun, nu că ați avea mai mulți ani, dar trebuie să fiți mult mai în etate decît ei...

MISS TULCEA: Ce rol joacă vîrsta, cînd inima îți rămîne tînără?!

MANOLE: Siiiigur! Mai prost e cînd ți se pare că ești tot tînăr de ani și inima-ți devine cord... și în loc de dragoste o tratezi cu iod.

MISS TULCEA: Vrei să-ți fac complimente, coane Manolică? Tot așa ai rămas, cum te știu: cochet... Să tragă femeile de dumneata.

MANOLE: De mine? Vai de capul meu! Una a tras de mine toată viața și tocmai acum, la urmă, s-a rupt frînghia... și-am căzut pe spate amîndoi. Eu aici și ea tocmai la soacră-mea, la Hîrșova.

MISS TULCEA: Știu, știu! Știu că te-a părăsit soția... și copiii... și prietenii... și toată lumea. Știu tot, coane

Manolică, tocmai de aceea am venit la dumneata, cînd am auzit cît ești de singur, de părăsit de toți! Mi-am adus aminte de sentimentul care m-a legat de dumneata în trecut și nu m-am mai putut stăpîni. Cu riscul de a mă compromite în tot orașul, unde abia am sosit de o săptămînă, am venit să te văd... Am venit eu la dumneata. Eu!...

MANOLE *(aiurit)*: Și, mă rog, dacă nu vă supărați, aș putea să am plăcerea, să-mi amintiți cine sînteți dumneavoastră?

MISS TULCEA: Mai uită-te o dată la mine, coane Manole... Dar uită-te bine...

MANOLE: Să mai pun o dată iavașaua. *(Ceea ce și face.)*

MISS TULCEA: Uită-te și cu inima, nu numai cu ochii... *(Îl privește seducătoare, deschisă toată ca o varză fardată.)* Ei?!

MANOLE *(care a privit-o atent și cinstit, ca un filatelist ce vrea să identifice o marcă uzată.)* Tufă! *(Își scoate ochelarii.)* Nu vă supărați, dar nu știu, să mă tai...

MISS TULCEA: Și nu ești curios să știi?

MANOLE: Dè, eu...

MISS TULCEA: Te-ai uitat, probabil, la atîtea femei, de cînd nu ne-am mai văzut, și mai ales acum, în ultimul timp, de cînd am auzit că ești bogat, încît nu ne mai poți deosebi una de alta... Trecutul nu mai contează...

MANOLE: Oricît, dar nici chiar atît de trecut n-oi fi eu, să nu-mi amintesc!

MISS TULCEA: Bine! Atunci am să-ți spun eu cine sînt.

MANOLE: E cel mai bun lucru, ca să nu mai pierdem vremea de pomană...

MISS TULCEA *(cum ar spune că ea este cascada Niagara, de exemplu)*: Eu sînt Miss Tulcea!...

MANOLE *(același joc, pe aceeași nedumerire care crește către consternare)*: Tot ce se poate!

MISS TULCEA: Miss Tulcea 1930! Acum nouăsprezece ani am fost aleasă Miss Tulcea, cea mai frumoasă fată din localitate...

MANOLE: Aaaaa! Îmi aduc aminte. Fata Bălășoaiei de pe bulevardul Neatîrnării!

MISS TULCEA: Păi, vezi!

MANOLE: Bată-te să te bată, acum mi-aduc aminte foarte bine!... Cînd te-a ales miss Cutare de-aia, ți-a cîntat muzica militară, cînd te-a condus la gară, că plecai la București, să te aleagă Miss România.

MISS TULCEA: Și cine era pe locomotivă cu bascul pe-o sprînceană și cu ochii verzi ca pielea de șopîrlă?

MANOLE: Știu și eu, cine o fi fost persoana! Eu știu numai că mă uitam pe peron la lumea care se adunase. Nu știam de ce... Credeam că se urcă vreun ministru în tren și îl duce cu muzica la gară.

MISS TULCEA: Și nu ții minte că am venit la dumneata lîngă locomotivă și ți-am azvîrlit, după ce am sărutat-o, garoafa pe care o purtasem pînă atuncea, aicea, la piept...

MANOLE: Poate o fi fost fochistul, că era mai tînăr decît mine și nu mai ții dumneata minte bine... Eu, unul, nu știu să mi se fi întîmplat vreodată așa ceva în viață. Singura garoafă, pe care mi-a dat-o o femeie în viața mea, a fost una din gura unui purcel de lapte la cuptor, cînd am fost la nașu-meu la masă... A luat-o nevastămea și mi-a pus-o la butonieră, ca să n-o ia alte invitate înaintea ei, că era bal a doua zi la „Cercul comercial" și-i trebuia s-o puie în păr...

MISS TULCEA: Pe mine nu mă interesează că mai ții ori nu mai ții dumneata minte! Eu știu numai atît, că aveam șaptesprezece ani...

MANOLE: Și cu nouăsprezece care au trecut, vine, va să zică, treizeci și șase, nu treizeci și doi, cum greșișî adineaori la aritmetică.

MISS TULCEA: N-are importanță, un an, doi mai puțin!... Principalul este, că, din clipa cînd te-am văzut, m-am îndrăgostit de dumneata...

MANOLE *(jenat și neștiind ce să creadă)*: De mine în persoană? Vezi de treabă, domnișoară!

MISS TULCEA: Da, da, de tine! N-am apucat însă să ți-o spun niciodată, fiindcă drumurile noastre s-au despărțit chiar din clipa cînd te-am iubit. Te-am purtat însă, totdeauna, ca pe o floare presată în suflet și amintirea ta nu m-a părăsit niciodată...

MANOLE: Ce tot vorbești, domnule!

MISS TULCEA: Îţi jur, Manole! Îţi jur pe viitorul meu, fiindcă trecutul nu mai vreau să mi-l reamintesc... Şi dacă viaţa mea, pînă astăzi, a fost aşa cum a fost *(se scutură a silă)*, cea mai mare parte din vină o porţi tu...

MANOLE: Eu?... În ce scop?...

MISS TULCEA: Fiindcă, iubindu-te pe tine şi ştiind că n-o să ne mai putem întîlni niciodată, cum am ajuns în Capitală, nu m-a mai interesat nimic... M-am lăsat dusă de valurile vieţii... N-am mai ştiut nici ce mai fac, nici ce mai vreau... Şedeam toată ziua singură la hotel şi mă gîndeam la tine... Pînă-ntr-o seară, cînd a venit la noi un petrolist din Ploieşti. Că şedeam împreună cu o prietenă, Miss Tecuci, care se bătuse cu Miss Tîrgu-Frumos şi se mutase în cameră la mine... Că şedeam cu toatele într-un hotel de misse. È, şi ce să-ţi mai spun! Petrolistul m-a cerut imediat în căsătorie şi am acceptat... Copil, dragă, ce vrei! Am contat pe gazul lui, ca să-mi fac şi eu o situaţie în petrol şi cînd colo şi benzină pentru brichetă îi cumpăram tot eu, din ceea ce produceam, din munca mea, fără ştirea lui, deşi ştia perfect cine vine la mine în odaie, dar se făcea că nu bagă de seamă nimic şi desfăcea de-alea încrucişate în camera madamei. Pînă-ntr-o zi, cînd n-am mai putut şi am fugit la o prietenă, la Miss Şimleul-Silvaniei, care era logodită cu unul însurat şi-i luase un apartament de-o cameră şi acces la intrare, pe general Anghelescu... Îţi jur, Manole dragă, pe apendicita mea — că m-a durut, şi trebuie să mă operez, cum îmi dai tu ce-mi trebuie — că nici o clipă nu m-am gîndit că logodnicul ei o să se amorezeze de mine, şi-a spus că se sinucide dacă nu-l iau, şi ca dovadă că nu glumea, a luat într-o seară douăzeci şi şase de pastile de „Somnalin" şi le-a pus în buzunarul vestei, astfel că am fost forţată să-i acord mîna... Şi ce-a bătut la mine ăsta, timp de trei ani de zile, că zicea că nu-l iubesc suficient cînd venea de la Careii Mari la Bucureşti, oi spune şi la morţi, că nu era, dragă, judecă şi tu sincer, să-l aştept pe el să-şi vîndă gulilile de pe iugăre, ca să am şi eu un ban al meu de-un cinematograf sau de altceva, plus că maiorul s-a jurat să mă ia

în căsătorie după ce i-o da aprobarea de la minister — că eu n-aveam nici zestre, nici actele la mînă — şi mi-a lăsat cravaşa amanet şi cu atîta m-am ales de la el, şi-a dat Dumnezeu să mă placă un silvicultor, care n-avea el darul exprimării, că se bîlbîia o sută de cuvinte pînă să zică „nu" sau alte fraze de-astea scurte, dar m-a dus săracul la ocolul lui silvic, la aer curat şi la alte alimente pe care le-avea la discreţie în curte, pînă m-a prins de revelion cu judecătorul de plasă în şareta protopopului, unde mă refugiasem niţel ca să iau puţin aer, şi plimbîndu-se prin şopron, că-i era puţin greaţă, a dat din eroare peste mine în şaretă şi de-aici a ieşit toată drama, care atunci m-am şi dezgustat definitiv de ei toţi, că şi un expropriat de acolo, care m-a dus cu docarul lui pînă la gară, a vrut să-mi facă alte dificultăţi pe drum, dar nu i-a mers, fiindcă am văzut că e meschin la bani şi a plecat de la revelion fără să dea bacşiş la lăutari şi, în sfîrşit, ce să-ţi mai spun, toate cîte le-am suferit din cauza ta, pînă m-a adus mămica, săptămîna trecută, cu mandat telegrafic de două mii de lei aicea, în oraşul meu drag, unde ştiam că trăieşti tu, visul tinereţelor mele, despre care am văzut şi în ziare că ai făcut un gest frumos şi ai cîştigat toată tragerea la loterie... Nu mă întrerupe, te rog, că-mi pierd succesiunea, căci tocmai asta vreau să-ţi spun, şi-am fost foarte izbită cînd am auzit de toate nenorocirile care au căzut pe tine, şi-atunci mi-am zis: „Cleo, eşti datoare să te duci lîngă acest om care te-a nenorocit, şi să te sacrifici pentru el, spre a-l ierta de tot ce ţi-a făcut, şi a-i face o viaţă fericită... Să ai grijă de casă, să-l speli, să-l calci, să-i găteşti păpică bună la prînz, şi seara să-l iei în braţuc şi să-l culci, că e mic şi amărît şi părăsit de toţi"... Nu mă întrerupe, te rog, că ce vreau să-ţi spun... *(Se întrerupe singură.)*

MANOLE: Nici nu mă gîndesc să vă întrerup... dar, fiindcă veni vorba, aş vrea să ştiu dacă mai aveţi mult, că mîine la prînz am o treabă în oraş.

MISS TULCEA: Numai două cuvinte mai am, dragule! Eu mă duc acuma acasă, iau o birje, îmi iau geamantanul cu strictul necesar şi, într-o jumătate de ceas, sînt aici, să mă instalez la tine chiar de astăzi...

MANOLE: Păiii... eu n-am de închiriat nici o cameră, domnișoară!

MISS TULCEA: Nici nu închiria la nimeni! *(Se ridică.)* Ah! Și să vezi ce cald o să fie diseară în casă... Și luăm niţică ţuică, că eu, în șase ani cît am stat la ţară, m-am obișnuit foarte bine cu lichidul ăsta și pe urmă, după ce beau... îţi cîntă mama ceva din gură... că nici nu știi, iubitule, ce voce frumoasă am avut!...

MANOLE: Și acum unde e?

MISS TULCEA: O am... O am încă! Și chiar dacă n-aș mai avea-o, pentru tine o regăsesc... Am niște romanțe pe care numai eu le-am cîntat la toate localurile șic din ţară, că eu am fost și Romancieră română. Că numai așa mă trecea pe program, la local, unde cîntam romanțe românești...

MANOLE: Uite ce este, stimată domnișoară...

MISS TULCEA: Tu să nu-mi spui mie ce este!... Să-mi spui ce va fi și, ce-a fost, să uităm!... Vino la mama să-ţi dea un pupi... Miros un pic a ţuică, să știi, dar nu e nimic! Trebuie să te obișnuiești că, fiartă e grozavă, iarna.

MANOLE: Îmi dai voie un moment, te rog! Vreau să-ţi spun că eu, pînă la ceasul ăsta, n-am mîncat încă nimic... În schimb, am înghiţit pînă peste gît...

MISS TULCEA: Îţi dă mama diseară un picarbonat.

MANOLE: Nu, nu, nu! Mama să facă bunătatea și să-și caute alt copil de înfiat... Că eu sînt gloabă prea bătrînă, ca să mai dau în mintea copiilor de-acum încolo... Așa că...

MISS TULCEA: Așa că nu fii prost, ţoncoţoncule mic, că nu știi pe ce aur marcat ai pus mîna!

(Se repede la el, îl înșfacă în brațe și — pînă să se apere cri să se dumirească bine de ce i se întîmplă — Manole este sărutat pasional pe gură. Începe să se zbată ca să scape, ca din gaură de șarpe. Pe sărutul ei și zbaterea lui — onestă și comică — intră Eleonora. Are într-o mînă o valiză și în alta doi pui de găină vii. Se vede după costum și înfățișare, că vine direct de la gară. Cînd dă cu ochii de Manole, pupîndu-se cu Miss Tulcea, rămîne trăsnită în ușă. Citeva clipe pauză pe tablou. Manole, de îndată ce vede pe Eleonora, schimbă complet atitudinea. Face, așa și atît cît se pricepe pe curte-

zanul și — ridicol, fireşte, în această atitudine — își dă ochi peste cap și spune lui Miss Tulcea.)

MANOLE: Mai vreau!...

ELEONORA *(consternată, indignată, găsindu-și cu greu cuvintele necesare)*: Manole! Retrage-te imediat, că te trăsnesc cu puii!... Deși m-am chinuit să-i aduc de la Hîrșova pînă aici vii, ţi-i omor în cap... *(Către Miss Tulcea, avansînd agresivă.)* Și dumneata, ieși afară imediat! Snamenie!

MISS TULECA: Pardon, doamnă! Nu te cunosc și dacă trebuie să iasă cineva din această casă, aceea ești dumneata... Eu sînt aici în casa mea!

ELEONORA *(înnebunită)*: În ce? În casa cui ești?

MISS TULCEA: Sînt în casa prietenului meu, care este și casa mea...

ELEONORA *(izbucnind)*: Asta e casa mea de zestre, ilustrata dracului!... Și ieși mai repede din ea, pînă nu-mi ies eu din sărite... *(Ridică valiza spre ea, ca și cum ar vrea să i-o azvîrle în cap.)* Și bagă de seamă că e plină cu ouă!

MISS TULCEA *(luînd-o prudent spre ușă)*: Lică! De ce o lași pe femeia asta să mă insulte?

MANOLE *(rîzînd pe sub mustață)*: De curiozitate, ca să văd ce zice.

ELEONORA *(pune puii și valiza pe masă)*: O să vezi tu acuma ce zic, mizerabilule!... Îmi pare rău că n-am adus curcani de la Hîrșova, ca să ţi-i nimicesc în cap. *(Lui Miss Tulcea)* Ieși... Ieși imediat, brezaie, din casa mea, că acum fac ochiuri românești pe tine! *(Ia valiza de pe masă și o amenință.)*

MANOLE *(către Miss Tulcea)*: Du-te, mamă miss, că nu vreau să ne facem de rîs în societate și mai vorbim noi pe urmă, despre ce mi-ai propus adineaori...

MISS TULCEA *(iese urgent)*: Peste un ceas, vino la Bumbulici, la cofetărie...

ELEONORA *(fiară, lui Manole)*: Ce ţi-a propus adineaori, tăune bătrîn? Ţi-a propus, probabil, s-o iei de nevastă!

MANOLE *(calm, ca s-o joace)*: Cred și eu!... Dacă sînt becher... Am partidele mele...

ELEONORA: Nu ţi-e rușine, șandrama bătrînă, să-mi spui mie asemenea cuvinte în față!... Ai partidele tale,

hai? Ai uitat, pesemne, că eu sînt partida ta de treizeci de ani?

MANOLE *(același joc, tot timpul)*: Tu ești o partidă pierdută! Ai părăsit domiciliul conjugal, de acum trei luni. Ai dat divorț.

ELEONORA: Da... dar, uite că azi s-a respins acțiunea, fiindcă n-am avut motive legale... Așa că am fost, sînt și voi fi, din nenorocire, pînă la moarte nevasta ta.

MANOLE: Acum ai motive legale... M-ai prins în flagrant de-ăla ca la teatru... Delict!

ELEONORA: În sfîrșit! Bine c-a dat Dumnezeu să te prind și să am motiv de divorț... Fiindcă sper că n-o să mai ai curajul să negi...

MANOLE: Cum o să neg? Chiar dacă aș vrea să te frec pe tine în justiție, nu pot s-o jignesc pe ea în soartă.

ELEONORA: Și unde ai găsit, nenorocitule, blazna asta?

MANOLE: Unde? În trecutul meu istoric... A fost Miss Tulcea și mă iubește de nouăsprezece ani!... De cînd am dus-o cu trenul spre petrolistul din Ploiești, și s-a enervat silvicultorul, și le-a dat protopopul șareta ca să se joace de-a caii în șopron... Și mi-a dat și-o garoafă pe care o avea în piept...

ELEONORA *(geloasă și intrigată, sub furie)*: Atîția draci, cînd ți-ar mai fi dat o garoafă, dacă nu te știa plin de banii pe care i-ai cîștigat la loterie!...

MANOLE: Pardon!... Mi-a dat-o acum nouăsprezece ani, cînd eram sărac... cînd eram pe locomotivă cu ochii puși pe-o sprînceană și bascul verde ca pielea de șopîrlă, într-o parte...

ELEONORA *(luminată de-o bănuială)*: Ai băut, nenorocitule!...

MANOLE: Numai țuică fiartă, că, iarna, e grozavă...

ELEONORA: Ai ajuns să ai și vițiul ăsta... După bani, femei. După femei, beție. Te pomenești că ai început să joci și cărți!

MANOLE: Sigur că joc... Dar numai „șemendăfer" că sînt cheferist!

ELEONORA: O să-ți pierzi toți banii!

MANOLE: Din contra! Cîștig! Tu nu știi că ban la ban trage?

ELEONORA: Te-au mîncat fript banii!...

MANOLE: Parcă eu nu-i mănînc pe ei? Sîntem chit!

ELEONORA: Cu mine, însă, nu! Cu mine ai mai multe socoteli de făcut... Am crezut că în lipsa mea o să-ți vie mintea la cap și să-mi dai mie toți banii pe care i-ai cîștigat, ca să-i administrez cum trebuie. Văd însă că, în loc să te îndrepți, te-ai smintit și mai rău! Ai ajuns pînă acolo cu vițiile, încît ți-ai permis să pîngărești pînă și casa noastră și a copiilor noștri, aducîndu-ți matracucile în ea... Ei bine, domnule, află că asta este casa mea de zestre, precum știi și că la mine în casă nu e „Hotel Dunărea", ca să-mi aduci dumneata toate madamele în el! Așa că, te rog, să-ți iei tot ce e al dumitale și să pleci imediat din casa mea... Adică șapca și scurta, că altceva n-ai!

MANOLE: Pardon... mai am și un ou, aproape fiert!... *(Și-l ia și îl înfășoară, împreună cu felia de pîine, într-un petec de jurnal rupt din bucata întinsă pe masă.)*

ELEONORA: Să nu mai pui picioarele pe-aici, că ți-le tai cu fierăstrăul! Și, astăzi, chiar, mă duc la avocat să dau divorț din nou și să terminăm definitiv amîndoi... Să te duci învîrtindu-te și cu banii, și cu garofistele dumitale!... *(Schimbînd complet tonul.)* Ai niște boabe să dau la pui, că trebuie să fie morți de foame, de la Hîrșova și pînă aici?

MANOLE: N-am... Tot ce pot să le ofer este oul ăsta de găină... Dar nu știu dacă puii or să vrea să-și mănînce neamurile...

ELEONORA: Îți mai arde și de glumă, hai! Se cunoaște că ești alcoolic... Ieși! Ieși mai repede din casa mea, că mă scîrbești prea tare și nu știu ce sînt în stare să-ți fac!...

MANOLE: Dacă în loc de pui de găină ai fi adus doi viței, era o soluție să-mi dai cu ei în cap.

ELEONORA: Taci, nu mai scoate un cuvînt, nemernicule, că mi-am adus aminte de tușa Marița care și-a omorît bărbatul cu peria de păianjeni... *(Își acoperă ochii cu mîna, să se reculeagă din această amintire criminală.)* Pleacă de-aici!... Ieși! Ieși să nu te mai văd, că mi-ești negru înaintea ochilor!

MANOLE: Biiineeeee! Ies! Și, după ce îmi găsesc un rost de dormit pentru deseară, viu cu un camion ca să-mi iau ce mi-a rămas aici de-al meu, personal...

ELEONORA: Ce? N-ai nimic al tău! Nici tu nu mai eşti al tău! Eşti al ticăloşiilor şi al banilor.

MANOLE: Tocmai! Pentru ei viu cu camionul, să-i iau din ascunzătoarea unde-i ţin... Numai într-o birje, n-ar avea loc!... V-am salutat, coană Eleonoro!... *(Îşi pune scurta şi şapca.)*

ELEONORA: Piei! Piei din faţa mea! *(Întorcîndu-i spatele, vede broasca pe masă.)* Ia uite... cu plosca de rachiu pe masă!

MANOLE: Da, e o ploscă ţestoasă...

ELEONORA *(a vrut să apuce broasca, dar aceasta, mişcînd, a speriat-o)*: Au!... Mişcă!

MANOLE: Şi muşcă, să ştii!... Cum simte gură rea în casă, muşcă. *(O ia spre uşă.)*

ELEONORA *(consternată)*: Doamne, Doamne!... A adus şi fiare sălbatice în casă!... Nu i-a ajuns de muieri!... *(Manole iese, în timp ce Eleonora se închină a pierzanie. După ieşirea lui Manole, Eleonora, tot sub imperiul indignării, al furiei şi al dezgustului, se agaţă de tot ce-i vine la îndemînă. În primul rînd, de cei doi pui de găină de pe masă.)* Şi voi, ce vă tot frecaţi, mă, legăturile de la picioare, acolo pe masă? Acu vă tai şi vă satur de viaţă, fir-aţi ai dracului să fiţi! Că dacă ştiam c-o să se întîmple aşa, mai bine nu vă mai aduceam şi nu mă mai chinuiam cu voi în tren. Şi aţi mai făcut şi necuviinţe pe conductor, cînd v-a scos de sub canapea ca să vadă dacă nu sînteţi cumva sticle de ţuică... Hai să vă duc în bucătărie, că m-aţi înnebunit... *(Iese cu puii şi revine imediat. Se opreşte în uşă şi priveşte toată încăperea, de parcă acuma ar vedea-o prima dată şi exclamă cu toată convingerea şi seriozitatea, făcîndu-şi mîna sul la gură.)* Au!... *(Ia mîna de la gură şi şi-o lipeşte a pagubă, la falcă.)* Şi, ia uite în ce hal de goală a rămas casa, de cînd i-am luat toate lucrurile din ea!... *(Clatină capul a dezastru. Se aude o bătaie în uşă.)* Dacă o fi iarăşi vreo femeie, îi jumulesc permanentele... *(Se îndreaptă decisă şi agresivă spre uşă.)* Cine e?

RAITĂ: Eu sînt, madam Nacu...

ELEONORA *(deschide)*: Care madam Nacu, boierule? Ai greşit adresa...

RAITĂ: Credeam că-i fata dumitale, fiindcă o caut de-un ceas şi nu ştiu unde a intrat.

ELEONORA: A venit Maria de la Bucureşti?

RAITĂ: Daaa!... A venit cu trenul de douăsprezece, împreună cu soţul ei şi cu cel mic. Dar nu pot să spun, fiindcă nu vrea să afle nimeni, deocamdată, că se găseşte în localitate.

ELEONORA: Acuma înţeleg de ce mi-a telegrafiat să viu şi eu cu primul tren de la Hîrşova. Cum arată ca măritată, coane Mitică?

RAITĂ: Bine, bine... Sănătoasă, voinică şi frumoasă... dar nu pot să vorbesc, că mi-am dat cuvîntul...

ELEONORA: Draga mamii!... Măritată de aproape două luni şi eu să nu pot să-i dau nici măcar un sfat înainte de cununie... Şi unde e dusă acuma?

RAITĂ: Nu ştiu, nu ştiu!... Nu pot să spun... A fost întîi să-şi vadă socrii şi pe urmă trebuia să se întîlnească cu Tarapana, la Clipici, în odăiţa din fund... că eu i-am aranjat întîlnirea... Şi tocmai de-aia îi caut... C-am dat o raită pe acolo şi nu sînt... Dar, mata, cu ce ocazie?

ELEONORA: Îţi spusei! Mi-a telegrafiat fata să viu urgent.

RAITĂ: Şiii... pe Manole l-ai văzut?

ELEONORA *(cum aude de numele lui bărbatu-său, îşi reia tonul şi aerul de martiră călcată pe coadă)*: Fiinţa aceasta nu mai există pentru mine, coane Mitică! Este mort! Absolut definitiv mort!

RAITĂ: Dumnezeu să-l ierte!... Dar poate că ar fi mai bine să-l ierţi dumneata...

ELEONORA: Eu? Niciodată, coane Mitică! Şi dacă mi-am zdrobit viaţa cu un nemernic ca el, din prima zi cînd m-am măritat, am făcut-o numai pentru copiii pe care ştiam c-o să-i am... Că se vedea cît de colo că e pueril.

RAITĂ: Numai dumneata ai mai putea, cred, să-l readuci pe calea cea bună. Noi, prietenii, nu mai avem nici o putere. Nu-l mai interesează decît banii şi nu mai trăieşte decît pentru ei... Şi, măcar, dacă i-ar consuma, frate, dar îi ţine numai aşa, neatinşi, ca să-i aibă, iar el trăieşte ca un nenorocit...

ELEONORA: Lasă-l, lasă-l, nu-l mai compătimi, că ştie el ce face!... Nici nu ştii cît poate să fie de perfid, sub

mutra asta de mironosiță blîndă... Ca o albină care se ascunde în linguriţa de dulceaţă.

RAITĂ: Ce e drept, cu mine s-a purtat ca un măgar! Mă ierți de animal, că e soțul dumitale, dar ăsta este adevărul...

ELEONORA: Și încă nu știi tot! Nu știți nimenea, nimic... Cu cine crezi că l-am prins, adineaori, cînd am picat, prin surprindere, de la Hîrșova?

RAITĂ: Știu și eu! Prin tîrg se vorbește că are legături cu o broască țestoasă...

ELEONORA *(cu un gest spre broasca de pe masă)*: Las-o pe asta, care stă aici să ne spioneze și să spuie tot ce vorbim... Asta este lucru... obiect!... Eu, însă, l-am prins cu cineva viu... cu o ființă... cu o femeie, dacă vrei să știi, coane Mitică!...

RAITĂ *(trăznit)*: Pe Manole?

ELEONORA: Pe Manole, da!... Și l-am prins, nu așa, fiștecum, să mai poată fi vreo îndoială... Asupra faptului, chiar!...

RAITĂ: Ei nu mă-nnebuni, coană Eleonoro!

ELEONORA: Pe casele mele, dacă te mint! Că atît mi-a mai rămas de la bietul tătucu...

RAITĂ: L-ai surprins cu o femeie? Dumneata? Aici în casă?

ELEONORA: Pupîndu-se cu ea, coane Mitică... Pupîndu-se ca băieții de școală după chioșcul muzicii militare din grădina publică... Și cînd am apărut eu în ușă cu puii în mînă, că zic, să nu viu acasă fără un aliment, ceva, de la țară, ce crezi că făcea? Îți dăduse ochii peste cap, ca găina-n lemne, și spunea: „mai vreau"!

RAITĂ: Și femeia cine era?

ELEONORA: O pupăză de-alea de București, gătită, elegantă, vopsită... Și, auzi dumneata, să se sărute cu un bărbat, cu șoșonii în picioare, în casă?!

RAITĂ: Extraordinar!... Nici nu-mi vine să cred, pe onoarea mea!

ELEONORA: Păi ce, e de crezut?

RAITĂ: Și nu bănuiești deloc cam cine ar putea fi persoana?

ELEONORA: Dracu s-o știe! Trebuie s-o fi adus special de la București... Nu știu ce tot mi-a bălmăjit el acolo, că e fata unui protopop care a făcut-o într-o șaretă,

la un revelion de Paști. Prostii! Că era atît de zăpăcit, că nici nu mai știa ce vorbește... Și mi-a spus c-o ia de nevastă.

RAITĂ: El?

ELEONORA: Păi, eu?... Imediat ce s-o pronunța divorțul și-o rămîne liber, o ia... Lua-o-ar sloiurile de pe Dunăre, primăvara, cînd se sparge gheața! Acuma sînt logodiți, mă rog! Și peste un ceas și-a dat întîlnire cu ea la cofetărie, la Bumbulici...

RAITĂ: È, să știi că dau o raită pe-acolo s-o văd și eu...

ELEONORA: E mai bătrînă ca mine, deși arată mai tînără... *(Un timp.)* Dar cu șoșonii în picioare, frate? În casă de om? Dar ce e la mine în casă? Excursie în munți? Mă mir că n-avea și schiuri în picioare că, cel puțin, aveam cu ce să le dau în cap... Că n-am avut decît puii de găină la mine, coane Mitică, și-au avut noroc!

RAITĂ: Nemaipomenit! Un om, la vîrsta lui, să mai fie capabil de așa ceva?...

ELEONORA: Duhnea a țuică ca o povarnă... *(Începe să se înduioșeze de propria ei soartă.)* Uite!... Asta mi-a făcut mie, domnul Manole al dumitale!... Nu i-a ajuns că m-a dat afară din casă, cu copilul de liceu în brațe, că m-a insultat și pe mine și pe toate rudele mele cu cîteva sute de mii de lei, acolo, ca să ne închidă gura, iar acuma îmi mai necinstește și memoria, în lipsa mea de-acasă. Că, ia gîndește-te, coane Mitică, dacă așa, fiind eu în viață, face ce face, ce ar fi făcut, dacă eram moartă, Doamne ferește! *(bate în ceva de lemn)* și era văduv?! Mi-ar fi făcut în casă harem, ca să-mi strice cadînele dușumelele, cu șoșonii în picioare... *(Merge spre plîns.)* Asta am ajuns, coane Mitică... Săracă, nenorocită, batjocorită și cu bărbatul logodit!... Eu care am fost născută Dudulea și mă uitam la pretendenți cu benoglul, din balcon... *(Începe să plîngă. Firește, s-a așezat pe un scaun.)*

RAITĂ: Nu plînge, coană Eleonoro!

ELEONORA: De ce să nu plîng? Cît era sărac, am fost bună... Și-acuma, cînd el e plin de bani, eu nu mai fac nici două parale... Eu umblu iarna în pantofi decoltați, pe stradă, și altele îmi țopăie cu șoșonii în picioare, pe covoare...

RAITĂ *(filozofic)*: Ce poate să facă banii dintr-un om!

ELEONORA: Dar ce nu aş fi putut eu să fac din bani, dacă era şi el om! Că eu l-am pus să joace... Numai de gura mea a jucat şi cîştigul era drept să fie al meu... N-avea decît să-şi ia mia care a dat-o pe loz şi gata... dacă era un om cinstit şi nu i se urcau milioanele la cap... Dar se vede că aşa am fost eu ursită pe lumea asta, numai să sufăr, să sufăr şi să plîng... Ca o mucenică şi-o martiră ce-am fost!... *(Plînge bogat, de mila ei.)*

RAITĂ: Zău, nu mai plînge, coană Eleonoro, că mi se rupe inima! Linişteşte-te! *(Vine lîngă ea şi îi ia mîna.)* Nu face să-ţi strici ochii pentru un ticălos ca Manole... *(Raită e aşezat în spatele scaunului şi se apleacă deasupra ei, mîngîindu-i samariteneşte mîinile, pe care ea i le-a abandonat şi i le-a întins în sus.)*

ELEONORĂ: Ba plîng! Plîng pînă s-o milostivi Dumnezeu de mine şi să mă ia după pămîntul ăsta, care m-a jignit atît în soartă... *(Ridică privirea spre el. El îl apleacă spre ea, astfel că feţele lor sînt aproape una de alta.)*

RAITĂ: Să-ţi dau un pic de apă?

ELEONORA: Dă-o-ncolo, că e rece! O ţuică aş bea, să spun drept, să mă-ncălzesc oleacă, că dîrdîi toată de frig, cînd aş putea să am două, trei blănuri pe mine, cu banii pe care îi are bărbatu-meu!

RAITĂ *(scoţîndu-şi galant paltonul)*: Să-ţi pun niţel paltonul meu pe umeri! *(Ceea ce şi face, astfel că, din spate, tot potrivindu-i-l, pare că o ţine în braţe.)*

ELEONORA: Mersi, coane Mitică! Dumneata, deşi, să spun drept, n-am putut să te sufăr pînă acuma, eşti singurul om din toţi prietenii lui bărbatu-meu, care m-ai înţeles şi mi-ai ţinut de la început partea... Şi-ai fost cel mai cavaler, cînd ai primit să-mi fii martor la divorţ. Vino să te pup şi să ne-mpăcăm! Să fim prieteni pentru totdeauna... *(Înalţă capul spre el. Raită se apleacă şi ea îl sărută pe frunte. Dar, din uşa în care a apărut Manole, se vede ca şi cum cei doi s-ar săruta pe gură.)*

MANOLE *(rămîne încremenit în prag. După prima clipă de surprindere, surîde şi zice)*: Felicitările mele şi vorba aia, să-ţi trăiască franţuzoaica, şefule!...

(Cei doi, care n-au înregistrat pînă la replică prezenţa lui Manole, tresar şi, separîndu-se, rămîn foarte dezorientaţi în primele momente... Eleonora însă găseşte un prilej fericit să se răzbune şi va specula situaţia. Raită, din contră, e dezolat de întîmplare. Îşi va lua, totuşi, atît poza, cît şi răspunderea de cavaler... nenorocit.)

ELEONORA *(răspunde ea în locul lui Raită, care nu-şi găseşte încă replica)*: Să dea Dumnezeu! Fiecare cu franţuzoaica lui, ce să-i faci!?

MANOLE: Bravo, nevastă! Orice aş fi crezut, numai asta nu...

ELEONORA: Ai vreo pretenţie?

MANOLE: Nici una! Din moment ce eşti o femeie liberă de acum trei luni, de cînd ai fugit de-acasă, poţi să faci ce vrei cu libertatea. E dreptul dumitale!

ELEONORA: De trei luni? Ei bine, fiindcă ne-ai prins asupra faptului şi nu mai putem să tăgăduim, află, milionariule, că te-nşel cu Miticuţă... *(se uită galeş spre Raită)* de nouăsprezece ani de zile. Exact din ziua cînd ţi-a dat garoafa în gară sorcova dumitale...

MANOLE: Dacă mă-nşeli tot cum te-am înşelat eu, sincerele mele condoleanţe...

ELEONORA: A, eu te-am înşelat cinstit, aşa cum se înşală! Şi, în orice caz, fără şoşoni în picioare... Fiindcă n-ai fost în stare să-mi cumperi nici o pereche de şoşoni în treizeci de ani de zile. Unul singur măcar, pentru un singur picior... Mitică, însă... *(Iarăşi privire galeşă pe Raită.)*

MANOLE: Da, ştiu! El ţi-a cumpărat în fiecare an cîte două perechi o dată. Ca să pui cîte doi în fiecare picior...

ELEONORA: Ce mi-a cumpărat, ce nu mi-a cumpărat, ne priveşte pe noi! Principalul este că s-au dat, în sfîrşit, lucrurile pe faţă şi nu mai avem nevoie să ne ascundem... Aşa este, Miticuţă? *(Îl priveşte din nou, exagerat de tandră.)* Sper că n-o să fii laş şi să nu recunoşti că de nouăsprezece ani ne iubim în secret...

RAITĂ *(nu e destul de laş, ca s-o dezmintă)*: În orice caz, eu sînt la dispoziţia bărbatului dumitale...

MANOLE: Deocamdată, văd că eşti la dispoziţia ei... *(Rîde.)*

ELEONORA: Şi de ce rîzi?

MANOLE: Fiindcă am dispoziție de rîs! Fiecare cu dispoziția lui...

RAITĂ: Te previn, însă, că duelul este interzis de lege...

MANOLE: Să vii cu legea, s-o văd... Dar o bătaie simplă, așa, bună, cît se plătește după lege?

ELEONORA *(lui Raită)*: Ca să-l vezi cît e de laș? Îi e frică că-l bați și-o să trebuiască să umble la bani ca să-ți dea despăgubiri...

MANOLE: Cum o să-i dau despăgubiri? Trebuie să-i dau o recompensă, că m-a scăpat de tine! Tu îți dai seama ce înseamnă asta? Nici cu toate milioanele mele nu se poate răsplăti o faptă bună ca asta! Să știi că-ți rămîn obligat, dragă Mitică, și în același timp te compătimesc din tot sufletul...

RAITĂ: Pe mine? De ce?

MANOLE: Cavaler cum te știu, sînt sigur că după divorțul pe care, de data asta, îl dau eu, o să te însori cu nevastă-mea...

ELEONORA: Treaba noastră ce-o să facem... dar divorțul îl dau eu, nu tu!... Că eu te-am prins întîi și trebuie să-mi dai pensie alimentară, cum mi-a spus avocatul meu la care mă duc chiar acum... Haide, Mitică, să ne ocupăm de viitor, că trecutul *(arată spre Manole)* nu mă mai interesează... *(Se ridică decisă și dă paltonul de pe umeri lui Raită.)* Ia-ți paltonul, mamă, și mersi!... *(Lui Manole.)* În treizeci de ani de zile, de cîte ori mi-ai pus tu paltonul pe spate cînd mi-era frig?

MANOLE: Păi, am avut palton? Toată viața am umblat cu scurtă... Și-acuma, cînd sînt bogat, tot așa umblu, nu vezi?

ELEONORA: Cred și eu, fiindcă acuma îți țin milioanele de cald. N-ai mai avea parte de ele și roadeți-le-ar șoarecii acolo unde le-ai ascuns! Și, mai întîi și-ntîi de toate, ce cauți aici? Ce mai cauți tu în casa mea?

MANOLE: Am venit să-mi fac bagajele...

ELEONORA: Nu, nu! N-ai să iei nimic din casă pînă nu viu eu de la avocat, că te reclam la parchet. Vreau să văd și eu ce vrei să iei...

MANOLE: Bine, bine! Eu îmi strîng numai lucrurile și, cînd te întorci, dumneata le verifici...

ELEONORA: Oul ți l-ai luat, să știi!...

MANOLE: Știu!... Îl am chiar în buzunar, că tot n-am apucat să-l mănînc.

ELEONORA: Și să nu crezi că poți să scoți din casă, în lipsa mea. Pui vecinii să te spioneze și să anunțe miliția de îndată ce-or vedea ceva suspect.

MANOLE: Bine! Fă ce vrei, pune pe cine vrei și pe mine lasă-mă-n pace...

ELEONORA: Aaaa! Ești gelos?

MANOLE: Sînt mai mult grăbit, să-ți spun drept...

ELEONORA: Te așteaptă brojba la cofetărie?

MANOLE: Nu! Mă așteaptă acasă, că mă mut la ea...

RAITĂ *(lui Manole)*: Apropo, că mi-a spus adineaori coana Eleonora... Să-ți trăiască franțuzoaica... și ție!

MANOLE: Mulțumesc! Să trăiască atît cît îi doresc eu...

ELEONORA *(lui Raită)*: Mitică! Eu mă duc dincolo să mă aranjez un pic... Vezi să fii calm, te rog, că vă las împreună. Și, dacă ești cumva în primejdie, strigă-mă, că viu cu toporul din curte... *(Trece dincolo.)*

RAITĂ *(ușurat c-a scăpat de prezența Eleonorei)*: Tu crezi că e adevărat?

MANOLE: Ce?

RAITĂ: Că între mine și nevastă-ta e ceva?

MANOLE: Păi, cum dracul să nu cred, dacă am văzut cu ochii mei!?

RAITĂ: Pe cuvîntul meu de onoare că nu este nimic adevărat și că totul nu e decît o întîmplare nenorocită!...

MANOLE: N-am nevoie de nici un fel de lămuriri... Nouăsprezece ani de zile am ținut șarpele la sîn! Îți mulțumesc de prietenie, dragă Mitică....

RAITĂ: Bine, mă, dar tu nu înțelegi că...

MANOLE *(îl taie)*: Cum să nu înțeleg?... Acum înțeleg de ce ai fost și supărat pe mine... Erai gelos... Gelos c-am cîștigat la loterie... Ți-era frică să nu-ți suflu pe nevastă-mea, fiindcă sînt bogat.

RAITĂ: Eu, mă?

MANOLE: Tu, firește, că tu erai interesat direct în cauză și probabil că tot tu ai pus-o la cale să fugă de-acasă și să-mi ia copilul.

RAITĂ: Ești nebun, omule, ești nebun!... Ascultă aicea, să-ți explic cum a fost...

MANOLE *(pironit pe loc de un gînd)*: De cîți ani zici că te iubești cu nevastă-mea?

RAITĂ: De zece minute... dacă asta se poate numi „a te iubi" cu cineva... Și, de fapt, ca să fiu și mai exact, am început să mă iubesc cu ea din clipa cînd ai intrat tu...

MANOLE: Va să zică, fiu-meu nu e al tău?

RAITĂ: Dacă tu ai văzut băiat de paisprezece ani care să se nască complet în două minute, atunci... Vorbim prostii și sîntem oameni în toată firea, amîndoi...

MANOLE: Băiatul e născut în timpul legăturii voastre... Și cum a fost și cam lichea de mic...

RAITĂ: Acuma nu mai este. De cînd a intrat pe mîinile soră-si, la București, l-a făcut om... Învață carte... s-a distins, a luat și un premiu la o revistă literară pentru tineret...

MANOLE *(luminat de un gînd)*: Va să zică scrie? Scrie și el?

RAITĂ: Da, dar nu gazetărie ca mine... Scrie literatură... ca tine.

MANOLE *(privindu-l fix)*: Și de unde știi tu toate astea, cînd eu, tatăl lui, nu le știu?

RAITĂ: Nu mă mai chinui, omule, cu întrebări de-astea meșteșugite... Nu pot să-ți spun de unde știu, mă! Dar... tot ce pot să-ți spun, este că în viața mea nu te-am crezut atît de tîmpit.

MANOLE: Cred și eu... Nouăsprezece ani să nu bag de seamă nimic!

RAITĂ: Dar nu e nimic adevărat, Manole dragă, îți jur pe prietenia noastră de altădată... Pe copilăria noastră... Nevastă-ta a făcut o farsă ca să se răzbune pe tine... că te-a prins cu fata episcopului ăla, pe care ai adus-o cu șareta de la București... Eu n-am făcut decît să mă pretez zece minute la farsa nevesti-ti și să n-o contrazic, că era amărîtă și plîngea... Plîngea cu hohote, săraca!... Vezi tu, nu e chiar așa de ușor pentru o femeie, să-și prindă bărbatul cu o altă femeie în brațe... în casa ei de zestre... Ai fost porc! Ți-o spun eu, cel mai bun prieten al tău!

MANOLE: Eu? Dar ce, tu ai crezut-o pe nevastă-mea?

RAITĂ: În ce chestie?

MANOLE: Asta, că m-a prins cu cineva...

RAITĂ: Te-a văzut cu ochii ei doar, sărutîndu-te cu ea...

MANOLE: Păi eu nu te-am văzut pe tine sărutîndu-te cu nevastă-mea?

RAITĂ: Bine, la mine a fost o glumă, un accident...

MANOLE: Dar la mine ce-a fost? Tot un accident. Și ce accident! S-a năpustit nebuna la mine, să mă mănînce de viu...

RAITĂ: Dar cine era asta, frate?

MANOLE: Una care a fost, acum douăzeci de ani, Miss Tulcea...

RAITĂ: Fata Bălășoaiei?... Dar ce-a ieșit din balamuc?

MANOLE: Se vede treaba, dacă a venit în libertate la mine, să-mi facă la prînz păpica bună, seara să mă culce în brățuc și în restul timpului să-mi mănînce banii și zilele... Și-auzi, mă, cum mi-a pus numele: Țoncomploștonc! *(Se bîlbîie bine pe cuvînt, pînă îl spune prost.)*

ELEONORA *(intră. S-a mai aranjat puțin, atît la față cît și la ținută)*: Cred că sînteți lămuriți acuma, și unul, și altul...

MANOLE: Definitiv lămuriți!...

ELEONORA: Și nu v-ați bătut deloc?

MANOLE: Ba da! Ne-am bătut joc unul de altul...

ELEONORA: Bravo, așa îmi place să vă văd!... Cu toate cărțile date pe față. *(Lui Raită.)* Hai, iubitule!...

RAITĂ *(acum e vesel, că e stăpîn pe situație)*: Sînt gata, iubito...

MANOLE *(privindu-i cum ies, se adresează lui Raită)*: Vezi să n-o pierzi pe drum, mă, Țoncomploștonc!... *(Cei doi au ieșit. După ieșirea lor, Manole scoate tabachera să-și facă o țigară.)* Ia mai bine să nu mai fumez și, fiindcă tot n-am mîncat azi, să mă culc nițel după masă. *(Iese spre odaia de culcare.)*

(Din partea cealaltă intră Maria, Puiu și Albu. Maria, ca și ceilalți dealtminteri, are o figură veselă, plină de mulțumire. Toți trei au diferite pachete în mîini, pe care Maria le ia și le pune pe bufet. Sînt și două sticle cu vin.)

MARIA: Așa!... Să punem toată marfa pe bufet și să ne odihnim o clipă... *(Se așază toți trei la masă.)* Acum, de cînd știm adevărul, casa noastră *(se uită în jur)* mi se pare altfel. *(Lui Albu.)* Și numai dumitale

trebuie să-ți mulțumesc... Fără intervenția și fără sprijinul dumitale, nu am fi putut afla tot ceea ce știm acum.

ALBU: Dar ce ticălos Morărescu ăsta! Nesătul și mereu cu ghearele întinse după banul altuia...

PUIU: Bestia asta trebuie zvîrlită afară din oraș! ...Și nu numai din oraș, dintre oameni chiar!

MARIA: Dacă nu l-ați văzut cînd l-am încolțit din toate părțile și cînd și-a dat seama că unica lui scăpare este să mărturisească adevărul...

PUIU: Dar cu cele unsprezece milioane pe care i le-a furat lui tata-socru, cum a rămas pînă la urmă?

MARIA: Nu ți-am spus? A, ție nu ți-am spus încă tot, că n-am avut timp! Cele unsprezece milioane sînt la dispoziția tatei, conform acestei împuterniciri, pe baza căreia le poate ridica oricînd de la bancă...

PUIU: A dat Tarapana banii îndărăt? E, bravo ție! N-aș fi crezut să izbutești niciodată așa ceva...

MARIA: Și nu numai că a dat banii îndărăt, dar s-a obligat, tot în scris *(scoate altă hîrtie)* „să anunțe și să difuzeze personal și imediat adevărul", în privința cîștigului la loterie. Bodega lui, unde oficiază în permanență Raită, colonelul Gheorghiade și alții, e locul cel mai indicat pentru asta... În cîteva ceasuri, tot orașul va afla adevărul... Tata cred că și-a primit cu vîrf și îndesat pedeapsa, pentru ușurința vinovată cu care s-a lăsat momit de milionul pungașului...

ALBU: Da, da!... A ispășit destul, săracul... Și cu caracterul pe care-l are, ar fi suferit mai departe pînă la capăt și sînt sigur că n-ar fi divulgat secretul... Mi-a spus odată o vorbă, pe care o s-o țin minte toată viața: „Bogata mea sărăcie, ce bună era!"...

PUIU *(cu un surîs)*: Adevărat! Pe el l-a sărăcit bogăția...

MANOLE *(intră cu figura omului care e trezit din prima moțăială, auzind glasuri străine în casă. Cînd dă cu ochii de cei trei, rămîne prostit la început, apoi, mișcat, se îndreaptă spre Maria)*: Maria!... Fetița mea! Bine-ai venit, tată! *(O îmbrățișează emoționat. Puiu, la intrarea lui Manole, s-a sculat în picioare.)*

MARIA: Bine te-am găsit, tată!

MANOLE *(se îndreaptă spre Puiu și îi întinde mîna)*: Fii bine venit în casa noastră!... *(Se oprește și nu știe cum să-i spună.)*

MARIA *(își dă seama de încurcătura lui Manole)*: Puiu îl cheamă...

MANOLE: Puiu să fie... încă unul mai mult în casă! Al tău și al nostru... *(Îi strînge mîna.)* Dar cînd ați venit? Cu ce tren?

MARIA: N-am venit cu trenul, am venit cu o ocazie... Cu o mașină care se întorcea de la București la Tulcea.

MANOLE *(lui Albu)*: Am înțeles! Dumneata mi i-ai adus. Îți mulțumesc! *(Îi strînge mîna și lui Albu și se așază. Ar avea atîtea de spus, că nu știe cu ce să-nceapă mai întîi.)* Ei, bată-vă să vă bată! *(Se uită la ei.)* Nu mai am nevoie să vă întreb dacă sînteți fericiți, că se vede după ochi...

MARIA: Sîntem fericiți, tată...

PUIU: Foarte fericiți!...

MANOLE: Atunci, nu mai e nevoie să vă cer iertare că am făcut ceea ce am făcut împotriva fericirii voastre... Eu, însă, în capul și în judecata mea, am vrut să vă fac bine la amîndoi... Dar separat...

PUIU: Ne-am dat seama că gîndul dumitale a fost bun pentru noi, fiindcă scrisoarea ei, în loc să ne despartă, ne-a unit...

MANOLE: Adică scrisoarea mea, că eu am dictat-o! Apropo de dictat, tată, fiindcă veni vorba ...Ce-ai făcut cu *Trenurile mele*, cînd ai plecat?

MARIA *(rîde)*: Le-am luat cu mine în compartiment...

MANOLE: Și, mă rog, de ce ai luat manuscrisul cu tine?

MARIA: Fiindcă nu mai era al dumitale... O carte scrisă pentru viață, trebuie să trăiască.

MANOLE: Nu mai apuc eu ceasul ăla, s-o văd tipărită.

MARIA *(făcînd un semn discret lui Puiu și lui Albu)*: De ce? Dacă nu ți-o tipăresc alții, ai destul bani ca să ți-o tipărești dumneata singur. *(Face un semn de înțelegere cu ceilalți.)*

MANOLE: Dă-i încolo de bani, tată! Să nu mai vorbim de ei... *(Cu oarecare sfială.)* Știi că și Eleonora e aici?

MARIA *(făcînd pe surprinsa)*: Mama? Da? Și unde e?

MANOLE *(amărît, onest)*: S-a dus la avocat pentru divorț...

MARIA: Ce divorț? Știu că acțiunea s-a respins, nefiind motivată...

MANOLE: Da, dar acum are motive... Adică, crede ea că are, fiindcă, de fapt, nu există... E ceva, să rîdă și curcile... O să mai scriu un roman pe chestia asta...

ALBU: Ai scris un roman, nene Manole?

MANOLE: Ia, m-am aflat și eu așa în treabă, în timpul liber.

MARIA: O carte pe care, cu orice sacrificii, trebuie s-o tipărești, tată...

MANOLE: Bine, bine, cu sacrificii aș da-o eu la tipar... Dar vorba e că afară de ele, mai costă și ceva parale pe deasupra.

MARIA: Și n-ai? *(Același joc cu ceilalți.)*

MANOLE: N-am, draga mea, n-am! Tot ce-am avut, am plasat într-o afacere. M-am lăsat fără un ban... Așa că de banii mei să nu mai vorbim, că vorbim degeaba... Este ca și cum nu i-aș avea... Ca și cum nu i-am avut niciodată... Asta e situația!

MARIA: Afacerea în care i-ai plasat merge atît de prost, încît s-ar putea să-i pierzi?

MANOLE: Și dacă i-oi pierde, ce? Cum mi-au venit, așa să se ducă!

ALBU: Unsprezece milioane de lei nu e o glumă, nene Manole! Și să le pierzi, așa, dintr-un condei?

MANOLE: Mai bine să le pierd pe ele, decît să fi pierdut tot ce am pierdut pînă acum din cauza lor... De-aia le-am și băgat în afacerea asta... Să se ducă dracului! Să scap de ele...

MARIA: De ce? Un om ca dumneata ar fi putut face atîtea lucruri cu banii ăștia...

MANOLE: Te cred... Dar, uite, cînd i-am avut, n-am făcut nimic și-acum, cînd aș vrea să fac atîtea, nu-i mai am...

MARIA: Și ce-ai face cu unsprezece milioane, dacă le-ai avea acum pe masă, în fața dumitale?

MANOLE: În primul rînd cred că aș leșina și pe urmă aș întreba ale cui sînt.

MARIA: Și eu ți-aș spune că sînt ale dumitale, așa cum e drept să fie... Și cum sînt într-adevăr!... Ce-ai face cu ele?

MANOLE: Păi, de ce să-mi răcesc gura degeaba, dacă nu mai pot să fac nimic?... *(Revine la tonul prim.)* Nu-ți mai spun *(îl ia gura pe dinainte)* că dacă aveam eu banii ăștia, aș fi ajutat pe toți care mi-au scris scrisori și care ar fi meritat, după părerea mea, să fie ajutați... Ce de viori, ce de piane, ce de mașini de cusut și ce de biciclete aș fi cumpărat! Și fătuții din Turda, mă rog frumos, i-aș fi cumpărat o cutie cu pensule și cu vopsele, ca să nu mai picteze naturi moarte, adică pe mumă-sa vitregă. Ba chiar și amicului din copilărie care nu m-a văzut de cincizeci și patru de ani și s-a topit de dorul meu în timpul ăsta, nu zic că i-aș fi dat nici cinci lei din cele cinci sute de mii de lei de care avea nevoie, dar o fotografie de-a mea tot mi-aș fi făcut, ca să i-o trimit de batjocură, să se uite la mine, ori de cîte ori l-o mai prididi dorul...

MARIA: Ei bine, tată, toate aceste dorințe ale dumitale și altele, dacă mai ai și-or să ne ajungă banii, vor fi îndeplinite...

MANOLE *(rîde)*: He, he, he! Cu ce?

MARIA: Cu cele unsprezece milioane ale dumitale, pe care ne-am permis să ți le scoatem intacte din afacerea unde erau depuse și pierdute...

MANOLE *(nu știe ce să creadă)*: Mi-ați scos *voi* unsprezece milioane *ale mele?*

MARIA: Da!...

MANOLE: De unde? De unde știați voi unde le am depuse?

MARIA: Am aflat...

MANOLE *(rîde)*: Haida-de!... Singura persoană care știe de rostul banilor mei sînt eu... Și eu n-am spus nimănui un cuvînt... Afară de cazul cînd oi fi vorbit în somn. Și-atunci chiar, n-avea cine să m-audă, că de cînd cu milioanele am rămas și am dormit singur cuc...

ALBU: Afară de dumneata mai este o persoană care trebuia să știe de rostul banilor... Aceea căreia i-ai dat cele unsprezece milioane.

MANOLE: Astea sînt glume, dragii mei!... Persoana aia mai bine moare, decît să vorbească...

PUIU: Și totuși a vorbit. Maria a avut darul să-l facă să vorbească...

ALBU: Ba chiar să şi scrie şi să-ţi dea îndărăt cele unsprezece milioane pe care ţi le-a furat... Poftim dovada!... *(Ia de la Maria hîrtia respectivă şi i-o dă.)*

MANOLE *(punîndu-şi ochelarii care îi tremură în mînă)*: M-a trădat Morărescu? *(Începe să citească.)*

RAITĂ *(intră ca o furtună, fără să mai bată la uşă. E fericit, exuberant, transfigurat)*: Manole!... Manole!... Vino să te pup! *(Se repede şi-l ia în braţe, ridicîndu-l de pe scaun.)* Bine, mă, mişelule, de ce m-ai lăsat trei luni de zile să fiu supărat pe tine!? Abia acum am aflat de la colonelul Gheorghiade că nu m-ai minţit şi n-ai avut bilet la loterie... *(Îl pupă de-l rupe.)* I-a spus Morărescu adineaori, la bodegă... În cinci minute a aflat toată lumea... Urlă tîrgul, domnule! Şi vorba colonelului Gheorghiade, în gestul ăsta pe care l-ai făcut, să taci şi să suferi trei luni ca un martir şi ca un măgar, tot ce-ai suferit!...

MANOLE *(către toţi de faţă)*: Va să zică, s-a aflat tot?

MARIA: Era şi timpul, tată!...

ELEONORA *(care a intrat leoarcă de lacrimi)*: Manole!... Iartă-mă, Manole! Eu am fost de vină... Eu te-am pus să joci la loterie... Din cauza mea ai suferit şi-ai îndurat... Nu mai vreau s-aud de aici încolo de bogăţie... Am văzut ce mi-a adus... O să ne mulţumim cu ce avem... Cu leafa!...

MANOLE: Care leafă? Mi-am dat demisia demult din slujbă... Eram prea bogat, ca să mă mai încurc cu zece mii de lei, acolo, pe lună.

GOGU *(intră cu un pachetel în mînă)*: Tăticule!... Am aflat adevărul... şi dă-mi voie să-ţi ofer şi eu ceva... Un cataif! *(Întinde pachetelul.)*

MANOLE: Tocmai la ţanc mi-l aduseşi, tată, că mi-e o foame de lup şi acuma, de atîtea emoţii, mi-a plesnit oul din buzunar... *(Scoate oul borş.)* Şi era cleios! Tocmai bun pentru domnişoara Broscărescu!....

Cortina

BURTĂ-VERDE

COMEDIE ÎN PATRU ACTE ŞI ŞAPTE TABLOURI

PERSOANELE

LAMBE COTÎRLEŢ
TIŢA
TACÎM
BUZĂ
GRUBĂ
PĂMÎNT
FANE
DUŢĂ
TĂMÎIE
SINA
FICAT
DIOGENE CHISĂLNICEANU
TITINA DRUMEŢEANU
MANOLE COTÎRLEŢ
CRISTACHE
GIGI POTLOGARU
DIDONA FILDEŞEANU
RAITĂ
PETRE
AGENTUL
AGLĂIŢA
MIELU
DURAN
MIRCEA

ACTUL I

Acțiunea se petrece în seara ultimelor alegeri liberale din fostul regat. După bătaia gongului — cortina fiind încă lăsată — se aude un taraf de lăutari cîntînd o sîrbă îndrăcită, acompaniată de tropăiturile celor care o joacă, de chiote și strigături de circumstanță. Decorul înfățișează grădina „particoleră" a cîrciumii „La Burtă-Verde", situată în apropierea uneia din barierele Capitalei. În fund, gardul dinspre strada care nu se vede. În stînga, ieșirea din dos a cîrciumii, cu ușa care dă în grădină, printr-o scăriță de lemn șleampătă, cu trepte. În zid, o fereastră luminată prin care se vede o porțiune de raft din prăvălie, cu sticle înfășurate în diferite foițe colorate, cu franjuri fezandate la gît și, altă ferăstruică, în planul II, neluminată. În dreapta, sub un pom, o masă lungă înfățată cu hîrtie și încărcată de sticle, pahare, sifoane, gustări etc. Totul în dezordine și murdărie. Pe băncile din părți și pe scaune stau la masă diverși alegători din mahala, cu costumele locale și ciomegele respective, bînd și urmărind sîrba celorlalți, care se învîrte în centrul scenei, cu taraful la mijloc. Tot în dreapta, planul II, un gard scund cu o portiță care duce spre locuința lui Lambe. Alți arbori se află, de asemenea, în grădina care o traversează. Masa e luminată în plus de o lampă cu gaz, agățată de un cui bătut în trunchiul pomului. Doi din cei de la masă sînt bandajați la cap, sub pălăriile pleoștite. Un altul e oblojit la falcă — un șervet legat peste cîteva frunze de lipan, puse pe „inflamație". În fruntea sîrbei joacă Lambe, congestionat, ars și fericit. Lîngă el e prinsă Tița, o leliță trecută spre a doua vîrstă, țanțoșă, sulemenită și cu o mușcată după ureche. Are în față cîțiva dinți de aur, pe care și-i valorifică ori de cîte ori rîde. La

joc mai sînt două femei. Una mai bătrînă decît prima şi alta mult mai tinerică decît amîndouă. Poartă fuste creţe, colorate periferic, tulpane idem, şi papuci ca florăresele. Cea mai tînără, Chira, are pantofi cu baretă. Femeile sînt încadrate de bărbaţi, toţi asupra chefului. Ficat, cel din coada sîrbei şi care face şi pe *comicul*, este şi el bandajat la cap. Are „buză de iepure" vizibilă. Sîrba o ia pe loc, cu faţa la public)

LAMBE: *Drag mi-a fost viaţa cu vin,*
Cu rachiu şi cu pelin,
Cu potroace şi cu fleică
Şi cu-n pui de teleleică
Heep! *(Face un gest şmecher şi galant spre Tiţa.)*

TIŢA: Iiii! Mi-o ziseşi, nea Lambe. În favor de lume! Ai noroc că sînt cu mîinile ocupate.

TACÎM: *Bate sîrba din picere,*
Că venirăm la putere...
Hăp! Hăp! Hăp!

TOŢI *(şi cei de la masă)*: Oraaa! Trăiască partidul naţional-liberal... Oraaa!

BUZĂ: *Foaie verde lemn de iască,*
Liberalii să trăiască.
Heepp!

GRUBĂ *(unul din bandajaţii de la o masă)*: Ai noştri ca brazii.

PĂMÎNT *(ridicînd paharul pe care îl bea dușcă)*: Şi cînd ne-o fi mai rău, să ne fie ca acuma... *(Scurt şi sacadat.)* Ora! Ora! Ora!

TOŢI: Oraaa! *(Beau, ciocnesc.)*

LAMBE *(lăutarului)*: Cioacă, gata! Ghè, tată, că nu mai poci şi am tensiune la inimă. *(Lăutarii încetează cîntecul şi sîrba se desface. Jucătorii se îndreaptă spre masa la care iau loc, ştergîndu-se de sudoare. Lăutarii se trag deoparte, ca să răsufle, pe o bancă răzemată de gard, lîngă care au, în iarbă, o baterie şi pahare. Se servesc. Lambe se aşază în capul mesei.)* Mă, Tămîie, ia zdreleşte şi mie un şpriţ, că mi s-a inundat gîtul de praf din sîrba asta. *(Tămîie îl serveşte. Îşi umplu paharele şi ceilalţi. Lambe, oprind paharul pe treptele gurii.)* Hai, noroc! Trăiască partidul naţional-liberal! Trăiască scumpii noştri şefi!...

PĂMÎNT: Şi noi pe lîngă ei!

TOŢI: Oraaa!... *(Beau.)*

GRUBĂ: Trăiască conul Genică Chisălniceanu, părintele nostru al tuturor şi alesul sectorului nostru! Oraaa!

TOŢI: Oraaa!... Trăiască...

BUZĂ: Trăiască şi nea Lambe Burtă-Verde *(îl arată)*, prietenul nostru iubit şi scumpul nostru scut, sub care am luptat şi vom lupta la toate alegerile, cum ne-a învăţat el. *(Răsuceşte contopleţul în aer.)*

TIŢA *(revenind cu paharul plin lîngă Lambe)*: Deşi mă făcuşi cum îmi ziseşi adineaori, Lambe mamă, hai să te fac un brudălşaf, că eu nu ţin la supărare. Da pă pupate, să ştii *(Îl priveşte provocatoare.)*

LAMBE *(făcînd cu ochiul celorlalţi)*: Pă! Pă! *(Bea bruderschaft, apoi Tiţa îi întinde buzele ţuguiate rezervat. Lambe îşi şterge mustăţile cu dosul palmei, rupe un petec de hîrtie de pe masă şi se şterge galant la gură. După care o ia de ceafă şi-o pupă de-o storceşte.)*

BUZĂ *(invidios)*: Las-o, mă, c-o sufoci! Şi poate mai e şi-alţii muşterii de brudelşlaf.

TIŢA *(se zbate şi scapă)*: Phiu! Dar ştiu că mă pupaşi, ca de ginere, bată-te să te bată de ghiuj bătrîn!... *(Se şterge la gură cu colţul tulpanului.)*

LAMBE: Ia mai pune un rînd, mă, care eşti cu pusul acolo.

FANE: Păi, nu prea mai e ce să punem, Aralambie dragă.

TĂMÎIE: Tămîie! *(Un gest spre sticlele goale.)*

(Lambe şuieră cu două degete, spre cîrciumă. Imediat apare în uşă Duţă.)

DUŢĂ: Poftim, jupîne!...

LAMBE: Duţă, băiete, mai adu două, de la numărul unu, cu sifoanele lor. Şi gheaţă, ca la spital, la operaţie de burtă. *(Către comeseni.)* Ultimele două de la mine, să ştiţi... *(Lui Duţă.)* Şi pe urmă, ce s-o mai comanda, îi priveşte personal.

(Duţă iese.)

TĂMÎIE: Cum, mă, adică tu mai dai două sticle şi pe urmă, tămîie? Ne laşi, care va să zică, coniac?

LAMBE: De ce să vă las coniac? Vin, slavă Domnului, e pivniţa plină! Grădina o aveţi la dispoziţie, lăutarii la nas... grătarul sfîrîie în faţă, ce mai vreţi?

BUZĂ: Bun!... Dar cine plăteşte?

LAMBE: Voi... Şi, mîine-dimineaţă, vă duceţi cu bonul la conul Genică, să vi-l achite. C-aşa mi-a spus... Tot ce consumăm astă-seară noi, oamenii lui de credinţă, răspunde el, după ce, bineînţeles, se achită aici, cheş. Şi-are mandea grijă să vă facă bonul de-aşa fel, încît să vă mai rămîie şi vouă ceva numeral la greblă *(arată palma rășchirată)*, afară de acontul pe care l-aţi luat înainte de alegeri... Şi, din punctul ăsta de vedere, conul Genică un cuvînt are. „Ain man, ain porc", vorba neamţului.

FANE: Bine, bine, de conu Genică n-avem noi grijă! Că doar nu-l alegem pentru primaşi dată...

BUZĂ: E cel mai galant om din toţi grangurii noştri cu care am făcut politică în sectorul ăsta.

PĂMÎNT: Dar, e vorba, ce ne facem acuma? Cine plăteşte? Că, Lambe, îl ştiţi că e sanchiu la caracter? Dacă a zis o vorbă, e zisă... „Ain man, ain porc!" vorba lui.

TACÎM: Uite ce zic eu, fraţilor. Cel mai semplu lucru este ca noi să consumăm, iar Lambe să se ducă cu bonul semnat de toţi şi să încaseze mîine de la conu Genică. Este?

TOŢI: Este!

TACÎM: Păi dacă este, atunci să fie şi să vie! *(Bate tare în masă, în aprobările tuturor, apoi strigă.)* Duţă!

SINA *(admirativ)*: Mă, bine ţi-a zis ţie, cine ţi-a zis Tacîm. Eşti un tacîm şi jumătate...

LAMBE: Staţi, staţi, că nu e aşa! Eu nu dau băutură pe bon. Ca să se ştie!

PĂMÎNT: Ain man, ain porc! Nu v-am spus eu?

TĂMÎIE *(pe un ton superior)*: Mă rog... Să termenăm discuţia, drăguţă. Plătesc eu tot şi-mi faci bonul pe numele meu...

LAMBE *(neîncrezător)*: Ai tu bani, mă, Tămîie?

TĂMÎIE: Măcar să ai 'mneata în tejghea, cît am eu la subţioară. *(Îşi pipăie portmoneul de la piept.)*

LAMBE: Şi de unde ai bani, mă?

TĂMÎIE *(acelaşi ton de sus)*: Am vîndut porcii. Toţi doisprezece pe care i-am avut.

SINA *(interesată, punîndu-i lipicioasă mîna pe după gît)*: Şi cît ai luat pe ei, Tămîiţă mamă?

TĂMÎIE: Doi cai, drăguţă. *(O ia pe după talie, profitînd de avansurile ei.)*

GRUBĂ: Doi cai, pe doisprezece porci? Te-ai ars, mă!...

TĂMÎIE: N-aş crede. Fiindcă porcii mei erau morţi, iar caii sănătoşi tun. Şi-am făcut schimb cu fabrica de mezeluri a lui Rocus.

BUZĂ: Aaa, aşa da!

(Pe ultimele cuvinte ale lui Tămîie, Duţă a intrat din circiumă cu două baterii la gheaţă. Pune cîte una la fiecare capăt al mesei.)

FICAT: Brava, Duţă băiete! Eşti cineva...

FANE *(cu degetul în sus, a admiraţie)*: Un ics...

TIŢA: Dar e reci, Duţă mamă?

DUŢĂ: Zero absolut.

(Cei din capetele de masă, încep să toarne în pahare.)

LAMBE: Va să zică, Duţă băiete, ne-am înţeles? Astea d-acuma le treci tot la partida mea... Iar tot ce urmează d-acu încolo, faci socoteala lui Tămîie, că el plăteşte...

TĂMÎIE: Eu plătesc! Pentru succesul nostru la alegerile de azi, beau un cal întreg...

LAMBE *(cu o privire „personală", lui Duţă)*: S-a-nţeles?

DUŢĂ: Da, jupîne!

LAMBE: Acu vezi de treabă, că vin şi eu imediat în prăvălie. *(Duţă intră în circiumă. Lambe, ridicînd paharul.)* Ei, fraţilor! Acum să bem unul rece, la zero absolut, în sănătatea noastră, care am dus greu alegerilor şi care ne-am făcut datoria, atît ca vii, cît şi ca morţi. Că eu, unul, de ce să mint, am votat azi de cinci ori. O dată viu, şi de patru ori mort.

FANE: Şi eu am votat pentru trei cadavre. Dar vorba lui conu Genică, cînd m-a întîlnit azi la secţia de vot din Tunari... „Pămîntică, dragă, zice, tu poţi să votezi şi pentru zece cadavre, fiindcă ai morgă!

(Se aude claxonul unui automobil, care a oprit în faţa circiumii.)

DUŢĂ *(intră în panică şi se opreşte în capul scăriţei)*: Jupîne! Conu Genică!...

(Din circiumă se aud ovaţii şi urale. Apoi contenesc brusc. Conu Genică, desigur, spune cîteva cuvinte bine simţite pen-

tru manifestația cu care a fost întîmpinat. După pauză, strigătele, uralele, aplauzele etc. se aud și mai puternice. În timpul acesta, toți cei de la masă s-au ridicat emoționați. Tița, sub lampa agățată în pom, își reface frumusețea într-un ciob de oglindă, rumenindu-și obrajii cu fiță roșie muiată în gură. Lambe, cel mai aferat din toți, strigă spre lăutari.)

LAMBE: Cioacă! Repede!... Mulți ani, la scară, c-a venit conu Genică. *(Lăutarii vin repede și se grupează la scăriță, cu instrumentele gata de atac.)* Răniții, înainte, după mine!

(Lambe, urmat de lăutari și de toți ceilalți, se apropie de scară. Diogene Chisălniceanu apare făcînd loc, galant, Titinei Drumețeanu. E urmat de Duță și de o parte din consumatorii din cîrciumă. Lăutarii atacă „con brio" „Mulți ani trăiască". Cei din curte și din cîrciumă izbucnesc în urale.

DIOGENE *(rămîne în capul scării, sprijinindu-și mîna pe umărul Titinei și mulțumește prin surîsuri și clătinări din cap amicale. Apoi face un gest cu mîna și atît asistența, cît și lăutarii, tac. Diogene tușește afectat, ca să-și dreagă glasul, într-adevăr răgușit)*: Fraților și scumpi prieteni! În primul rînd vă cer iertare că nu vă voi putea spune decît cîteva cuvinte, din toate cele pe care, cu prisosință, ați fi meritat să vi le spun. Dar, precum vedeți, glasul nu mă mai ajută, după toate cuvîntările pe care a trebuit să le rostesc astăzi, peste tot, în marea zi a strălucitei noastre biruințe. *(Aplauze, ovații.)* Am ținut, totuși, să viu pentru cîteva minute în mijlocul dumneavoastră, ca să vă mulțumesc personal pentru neprețuitul dumneavoastră sprijin și devotament și să vă asigur de întreaga mea recunoștință. Ușa casei mele și brațele mele vă vor fi întotdeauna deschise. Și totdeauna voi fi la dispoziția dumneavoastră, adică a poporului, care mi-a făcut pentru a șasea oară cinstea de a mă trimite în Parlament, ca să-l reprezint... *(Ovații, aplauze.)* Aici, în acest sector, mai precis, în această circumscripție este adevărata mea familie politică. Sub conducerea vechiului și iubitului meu prieten Haralambie Cotîrleț, zis Burtă-Verde, după porecla pe care și-a schimbat-o în renume, ca și celebrul curcan al lui Peneș, eroul de la

căderea redutei „Grivița, numărul 1". *(Aplauze, ovații, strigăte.)* Lui și dumneavoastră tuturor am venit să vă mulțumesc și să vă asigur că, acolo unde m-ați trimis, voi ști să-mi fac datoria, pentru binele dumneavoastră, al poporului întreg și al scumpei noastre patrii. Să trăiți! *(Ovații, urale furtunoase etc. Diogene coboară scărița, sprijinind pe Titina.)*

LAMBE *(îi întîmpină, întinzînd mîna Titinei)*: Ușurel, ușurel... coniță, că e scîndurile cam deteriorate, pardon de expresie!

DIOGENE: Lambe! Bătrînul meu amic, vino să te sărut! *(Îl sărută pe ambii obraji.)*

LAMBE *(flatat de atenție)*: Să trăiți, coane Genică, și la mai mare! Să dea Dumnezeu, să vă văz ministru!

TITINA: O să-l vezi, o să-l vezi, domnule Lambe. Și cît de curînd.

DIOGENE *(încet lui Lambe)*: Dă cincizeci de sticle de vin în contul meu. Dar mai ieftior, mă-nțelegi tu...

LAMBE *(„ampresat")*: Da, da! S-a-nțeles, coane Genică. *(Lui Duță, care a rămas pe ultima treaptă a scării.)* Duță! Douăzeci și cinci de chile de vin, în local, din partea lui conu Genică și faci bonul de cincizeci și mi-l aduci mie, la masă.

DUȚĂ: E-n regulă. *(O ia repede pe scăriță.)*

LAMBE *(îl oprește din drum)*: Și-aduci și-o sticlă *pentru mine* și trei pahare curate.

DUȚĂ: Gata! Am venit! *(Dispare, zicînd celor care au mai rămas în capul scării.)* Toată lumea la mese, vă rog... Face cinste conu Genică...

CEI RĂMAȘI *(ieșind după Duță)*: Trăiască conu Genică!

UNUL DIN EI: Și, de unde dă, să izvorească!...

(În timpul replicilor de mai sus, Diogene și cu Titina s-au apropiat de masă. Diogene oferă Titinei scaunul din capul mesei, iar el se așază alături. Ceilalți nu îndrăznesc să ia loc.)

DIOGENE: Stați, stați, fraților!... Luați loc. Vreau să bem un pahar de vin împreună.

LAMBE *(a sosit pe replică)*: S-a aranjat tot, coane Genică. *(Toți iau loc, afară de Lambe care rămîne în picioare, între Titina și Genică.)* Crez că-i cunoașteți pe toți oamenii dumneavoastră, coane Genică?

DIOGENE: È, asta e! Sigur că-i cunosc... *(Arătîndu-i cu degetul, cînd îi numește.)* Fane, Tămîie, Grubă, Tacîm, Ficat, Buză de iepure...

BUZĂ: Pardon, scuzați, coane Genică! Numai Buză. Că cine îmi zice și „dă iepure", rizică la corp. Afară de dumneavoastră, bineînțeles... că pe chestia asta, dă tachinerie, am plecat și de la Averescu. Fiindcă ei luau tot, și mie îmi plesnea buza.

FICAT: Da, apropo de averescani, coane Genică... Să știți c-a fost foarte tari în alegerile astea.

DIOGENE: Cine, măi? Averescanii? Tari?... *(Rîde nedumerit.)*

FICAT: Tari, tari de tot. De cap, firește! C-a trebuit să dăm cîte două, trei măciuci de unul, ca să-i achităm...

(Duță vine cu nota pe care i-o dă lui Lambe și sticla cu vin și trei pahare. Lambe desface și servește pe Titina, pe Diogene și pe el. Ceilalți își umplu paharele din celălalt vin. Lăutarii stau în espectativă, în spatele lui Diogene, așteptînd ordine.)

TĂMÎIE *(cu un gest discret lui Duță)*: Psst! Mîî!...

DUȚĂ *(vine lîngă el)*: Da, nea Tămîie!

TĂMÎIE: Ascultă icea. Du-te și pune-ne masa, pă șest, la odăiță, că de-acum încolo se-mbată frații din local și-o să dea peste noi acilea în grădină și se face încurcătură. Or, eu nu plătesc decît pentru ai mei, de-aici, de la masă. Să fim înțeleși!

DUȚĂ: Se-nțelege, nea Tămîie...

TĂMÎIE: Bagă și zece baterii la gheață și pune deoparte, pentru grătar, o sută de mici și o partidă de fripturi asortate, à tulimanfè!... *(Își bate obrazul.)*

DUȚĂ: Gata, s-a făcut! *(Dă să plece.)*

TĂMÎIE: Stai. *(Îl trage de haină.)* Adu aici, pînă ne mutăm, cinci baterioare și fă socoteala cu totul, ca să știu ce hram țiu.

DUȚĂ: Se-nțelese complet, nea Tămîioară... *(Dispare aferat.)*

LAMBE: Ia gustați, coane Genică, să vedeți ce vin! Untdălemn, pă fericirea mea! Să încheagă pă unghie ca gumirabicul...

TITINA *(a și gustat)*: Phiuuu! Într-adevăr, e excelent.

LAMBE *(triumfător)*: Ăsta e aliment, nu e vin!

DIOGENE *(bate cu furculița în farfurie și se face liniște)*: Iubiți prieteni!... Înainte de a pleca la datorie, am ținut să închin un pahar cu vin cu dumneavoastră. Și fiindcă vocea văd că mă lasă din ce în ce *(tușește afectat)*, vă zic numai atît: Să trăiți și vă mulțumesc!

(În timpul discursului toți s-au ridicat în picioare. Diogene ciocnește cu toți.)

TOȚI: Trăiască domnul Diogene Chisălniceanu, alesul poporului!... Oraaa!

(Lăutarii atacă „Mulți ani".)

GRUBĂ *(galant)*: Trăiască și conița, scumpa și frumoasa dumnealui soție, care ne-a făcut onoarea cinstii de a fi în mijlocul nostru în noaptea acestei seri. *(Același joc, crescut.)*

DIOGENE *(bate din nou în farfurie și se face liniște)*: Iubiți prieteni!... Doamna Titina Drumețeanu, care ne face deosebita cinste de a prezida masa, nu este soția mea. Eu sînt tot celibatar, așa cum mă știți. Căci, cum v-ați fi închipuit că aș fi putut să mă însor fără știrea voastră și fără ca voi toți să fi participat, ca prieteni ai mei și cavaleri de onoare, la sărbătorirea unui eveniment atît de important în viața unui om?... Doamna Titina Drumețeanu este numai verișoara mea primară... *(Titina își stăpînește un surîs, pe care îl înecă și îl umezește în vin.)* Dar nu în această calitate de rudă a mea se află astă-seară aici, în capul acestei mese. Doamna Drumețeanu este una dintre cele mai importante și devotate slujitoare ale partidului liberal și a mea, personal. Fără sprijinul și sfatul său, o declar solemn, eu nu aș fi ajuns niciodată, ceea ce sînt astăzi... Și nici partidul nostru. Fiindcă, dacă astăzi partidul nostru este la guvern, aceasta se datorește, într-o foarte mare măsură, doamnei Drumețeanu, care este una dintre cele mai agreate persoane la palat, bucurîndu-se de o deosebită considerațiune și atenție.

(Aplauze, urale)

TITINA *(discret)*: *Tu parles trop, mon choux.*

DIOGENE: Să trăiești, Titino dragă! Să-mi trăiești și să ne trăiești...

(Toți o ovaționează, ciocnesc cu ea etc.)

LAMBE *(toarnă în paharul Titinei și al lui Diogene)*: Să fie să mai gustăm cîte unul, coane Genică.

DIOGENE: Nu, nu! Mulțumesc, Lambe! Mi-e imposibil... *(Se uită la ceas.)* Phiuu! De zece minute trebuia să fiu la club. Cred că a început consfătuirea. *(Se ridică. Titinei.)* Mergem, *chérie?*

TITINA *(se ridică și ea. Discret lui Diogene)*: Bine că te-ai decis! Pic de somn...

DIOGENE *(același joc)*: Unde dormim? La tine, sau la mine?

TITINA: Unde ajungem mai repede...

DIOGENE: È, scumpi prieteni! Îmi pare foarte rău că trebuie să plec, dar țara mă așteaptă. Fiindcă țara nu-și menajează slujitorii... Vă spun, deci, tuturor, noapte bună, petrecere frumoasă și, încă o dată, vă mulțumesc! *(Se îndreaptă spre ieșire, urmînd pe Titina, în timp ce lăutarii atacă un marș și cei din grădină ovaționează cu obișnuitele strigări.)*

LAMBE *(discret lui Diogene)*: Nota din local v-o aduc tot mîine, odată cu cea de pînă acum... Acasă, nu?

DIOGENE: Da, da, dar mai pe seară. Pe la șapte, șapte și jumătate...

LAMBE: Și lor le mai dau ceva de băut, de mîncat? Nota s-a ridicat destul de mult.

DIOGENE: Dă-le! Dă-le, Lambe! Dă-le tot ce vor, că tot statul plătește pînă la urmă...

MANOLE *(apare în capul scării, în timp ce Titina tocmai se pregătește să urce. E foarte elegant, în rău gust însă. Se dă deoparte, cu un gest exagerat de curtenitor)*: Poftiți, coniță...

TITINA *(surprinsă de o apariție atît de distinsă, în raport cu mediul și ora, privește mirată pe Manole)*: Mulțumesc!...

LAMBE *(fericit de coincidență, țipă la lăutari)*: Ghè! *(Lăutarii încetează marșul.)* Coniță Titino și coane Genică, îmi dați voie să vă prezint pe fiul meu Manole, student în Drept la Facultatea de litere...

DIOGENE *(făcînd pe încîntatul de cunoștință)*: Aaa, îmi pare foarte bine că, în sfîrșit, am plăcerea să cunosc și eu pe fiul celui mai bun prieten al meu!... *(Îi strînge mîna exagerat de afectuos.)*

TITINA *(întinzîndu-i mîna, fără să-l slăbească din ochi)*: Titina Drumețeanu.

MANOLE *(cu o tresărire, înainte să i-o sărute)*: A! Dumneavoastră sînteți? *(Îi sărută mîna.)* Sărut mîinile, doamnă... Plecați?

TITINA: Da.

MANOLE: Îmi pare foarte rău. Dacă aș fi știut că astă-seară, aici, o să am cinstea să vă cunosc pe dumneavoastră și pe maestrul Chisălniceanu, aș fi venit mai devreme acasă.

DIOGENE *(cam plictisit că se lungește vorba)*: Eh, dragul meu prieten! Din nenorocire, timpul nostru nu ne aparține. E al țării și al poporului... La revedere și mi-a părut bine că te-am cunoscut. Am auzit numai lucruri bune despre dumneata.

MANOLE *(cu un surîs)*: Mă mir, maestre... În general am o „presă" foarte proastă.

TITINA: De ce?

LAMBE: Îl înjură toți, fiindcă are mare acces la dame... Toate studentele e moarte după el, iar ăilanți, mai boccii și mai prost îmbrăcați, plesnește de crapă... Tocmai vream să vă rog demult, coane Genică, dar n-am îndrăznit.

DIOGENE: Ce, frate Lambe?

LAMBE: Să-l luați sub aripa dumneavoastră ocrotitoare și să-l ajutați în viață... Că la facoltate urmează de șapte ani și tot n-o mai termină...

MANOLE *(oarecum jenat, cu un surîs de compătimire către tată-său)*: O termin în toamnă, maestre!

DIOGENE: Dreptul sau Literele?

MANOLE: Dreptul... Mai am un singur examen.

DIOGENE: Bine! Săptămîna viitoare, cînd se vor mai liniști apele, să vii la mine, să văd ce pot face pentru dumneata. Și, în primul rînd, să-ți dau o recomandație pentru examen.

MANOLE: Vă mulțumesc din suflet, maestre! *(Dar e vexat că Diogene îl tratează atît de tutelar în fața Titinei, care nu își ia ochii de la el.)*

LAMBE: Și eu vă mulțumesc, coane Genică!

DIOGENE: Tu știi că eu cînd spun un cuvînt...

LAMBE: Știu! „Ain man, ain porc!" vorba neamțului. Numai să nu uitați, coane Genică, cu atîtea cîte aveți pe cap.

TITINA: Nu, n-o să uite, domnule Lambe! O să am eu grijă să-i aduc aminte...

LAMBE: Sărut mînușițele și, omul dumneavoastră, atît ca alimente cît și coloniale.

TITINA: Noapte bună, domnule Lambe! Și fii fără nici o grijă. *(Lambe îi sărută slugarnic și apăsat mîna. Apoi Titina i-o întinde lui Manole, continuînd să-l privească.)* Noapte bună și... pe curînd!

DIOGENE *(către toți)*: Noapte bună, fraților! *(Urcă scara în urma Titinei, în timp ce lăutarii reiau marșul și cei din grădină uralele. Lambe iese după ei să-i conducă.)*

MANOLE *(se uită lung după Titina, apoi coboară scara, aprinde o țigară, își pune un pahar din sticla de după pom și îl degustă cu plăcere. După un timp de reflecție și oarecum de visare, zice)*: Titina Drumețeanu!... Celebra „Damă Voalată"... *(Soarbe din nou din pahar, cu un surîs optimist spre viitor.)*

ACTUL II

TABLOUL 1

După un an. Cabinetul ministerial al lui Diogene Chisălniceanu, ministrul muncii. Scena e împărțită în două. În dreapta, cam două treimi din scenă, cabinetul ministrului cu toate cele de rigoare. În dreapta, o ușă secretă de aceeași culoare ca tapetul cabinetului. E ușa pe care intră ministrul și „oamenii lui". În stînga, biroul directorului de cabinet, în speță Emanuel Cotîrliceanu (fost Manole Cotîrleț). Între cele două birouri, ușă de piele, o tăbliță neagră pe care scrie cu litere de aur: Cabinetul Ministrului. În biroul directorului de cabinet, stînga, o altă ușă de piele, care comunică cu birourile șefilor de cabinet. Acțiunea începe la ora unsprezece dimineața. Pe ferestrele care se află în fund, la ambele birouri, se vede — ca de la etaj — perspectiva citadină a cartierului respectiv. La ridicarea cortinei, biroul lui Chisălniceanu e gol. Manole, în cabinetul lui, stă la birou și face un „austriac", înconjurat de ziare sportive, programe hipice etc. Alături, o cafea mare din care soarbe din cînd în cînd. Sună de pe birou. După o clipă, intră Cristache, aprodul. E un bătrînel vioi și cu ochi șireți ca o veveriță căruntă.

CRISTACHE: La orden, dom derector!...

MANOLE: Ascultă, Cristache! Oricine mă caută, chiar Dumnezeu din cer, nu primesc pe nimeni, că am de lucru. Fac „austriacul".

CRISTACHE: Dar dacă e vreun domn ministru sau vreun deputat?

MANOLE: Aia e altceva. Primești imediat!... Eu ți-am spus de Dumnezeu din cer, nu de mai-marii noștri de pe pămînt.

CRISTACHE *(cu un surîs)*: E bine zise... Ce e pe pămînt joacă rol. Restul, ce-o fi în rai, să fie la ei acolo! Eu nu rîmnesc.

MANOLE: Bine, bine! *(E preocupat de „austriac".)* Și spune domnului șef de cabinet Potlogaru, să vie imediat la mine în interes de serviciu.

CRISTACHE: Am înțeles! *(Iese.)*

MANOLE *(reflectînd în hîrtii)*: Dar dacă bate Proasta pe Confucius? Proasta e iapă de cursă lungă și la două mii două sute de metri... dè, iar Confucius, azi, nu mai are respirație... Ia să vedem strămoșii fiecăruia. *(Răsfoiește programul, pînă găsește.)* Proasta! Din Boier și din Contesa... Să vedem și pe Confucius. *(Răsfoiește, apoi urmărește cu degetul numele cailor.)* Conclav, Coniac, Concina, Constantin cel Mare, Contrapunct... Unde dracu e? A, uite-l! Confucius! Din Zexe și Aiurea... *(Surîde.)* Dar ce neamuri are și ăsta!

POTLOGARU *(intră. E tipul șefului de cabinet de pe timpuri. June spilcuit, elegant și dobitoc)*: M-ai chemat, șefule? *(Zice „șefule", cu oarecare ironie.)*

MANOLE: Ascultă, Gigi! Tu ți-ai făcut „austriacul" pentru după-masă?

POTLOGARU *(precaut, căci el e „rege" la curse și nu își vinde ponturile, cu una, cu două)*: Dar tu?

MANOLE: Lucrez la el. Vreau să mă consult și cu tine, că dè, tu ești cursar bătrîn...

POTLOGARU *(de sus)*: Ia cîntă, pe cine ai pus în cursa a treia?

MANOLE: Am pus un singur cal. Pe Lira.

POTLOGARU: Pe Lira? Vezi de treabă, șefule, c-o mănîncă Dolar, de nu se vede...

MANOLE *(neîncrezător)*: Dolar? Din cine se trage ăsta? *(Vrea să caute în program.)*

POTLOGARU: Nu mai căuta, că știu pe dinafară toate neamurile lui Dolar. Tat-su a fost Gangster și mă-sa Bursa neagră.

MANOLE: Ascultă, Gigi. Hai să facem „austriacul" împreună.

POTLOGARU: Mă rog! Dar ca să fim siguri că-l luăm, trebuie să investim bani serioși, și eu, deocamdată, sînt pe geantă de tot. Am căzut peste carè de preotese... Și-am mai rămas și dator „de onoare" la unul pe care nici nu-l cunosc.

MANOLE: Și ce faci?

POTLOGARU: Ce să fac? Amîn onoarea, pînă ce fac rost de bani.

MANOLE: È, sigur! Onoarea, la cărți, nu contează... *(După o clipă de reflecție.)* Și partea proastă e că momentan n-am nici eu. Credeam c-o să poți să-mi dai tu, pentru o zi, două... Totuși, trebuie să facem rost de cîteva mii de lei. Ce dracu! Sîntem doar oficialități, sîntem la putere. Nu se poate să nu găsim...

POTLOGARU: Da, dar e timpul scurt și cum nu putem pleca de-aici decît direct la curse...

MANOLE *(reflexiv)*: Mă, să fie al dracului!...

POTLOGARU: Aaa! Stai!... Am găsit, dom'le! Sîntem salvați. Tot Gigi, băiatul, e cu salvarea!...

MANOLE *(înveselit)*: Bravo ție!... Și unde găsești bani?

POTLOGARU: Aici pe coridor...

MANOLE *(atent și nedumerit)*: Fii serios, mă!

GIGI: Dar sînt foarte serios, șefule. De azi-dimineață așteaptă să intre la tine, ăia trei mîrlani de care ți-am vorbit și care te caută de trei zile...

MANOLE: Nu știu despre cine este vorba.

POTLOGARU: Eee! Nu ți-am spus, frate? Trei mitocani care pretind că te cunosc de mic copil și că sînt din același cartier cu tine. Unul din ei pretinde chiar că ți-e naș.

MANOLE *(serios)*: Dragul meu, am mai spus-o și, dacă n-am spus-o, o repet. Eu nu am nici cartier, nici rude... Nu mă interesează nici unde m-am născut, nici cine m-a făcut.

POTLOGARU: Stai, dom'le, nu te năpusti așa la filozofie, că nu ne interesează acum... Noi vrem bani, nu?

MANOLE: Da!

POTLOGARU: É! Mocofanii mișcă imediat din urechi, dacă le faci treaba, indiferent dacă vrei să-i cunoști sau nu.

MANOLE: Ce treabă?

POTLOGARU: Un fleac, şefule... Un moft, dar care pentru ei e mană cerească, şi pentru noi salvarea!

MANOLE: Despre ce e vorba?

POTLOGARU: Să muţi o cerere a lor, care e aprobată, tot în regulă, de la fundul hîrtiilor pe care le dai ministrului azi la semnat, deasupra. Asta e tot. Fiindcă, înţelegi mata, dacă ei au aprobarea, la mînă, azi, nu mai intră în prevederile legii ce apare mîine şi care îi lasă ţuţ. E clar ca *bonjour...*

MANOLE *(făcînd pe incoruptibilul)*: Da, dacă e vorba numai de atît şi dacă cererea lor e aprobată...

POTLOGARU: Păi adresa e făcută şi mai trebuie numai s-o semneze ministrul.

MANOLE: În orice caz, eu nu discut cu ei decît partea legală a chestiunii. Restul te priveşte pe tine!... Fiindcă, înţelegi, în situaţia mea eu nu pot să mă bag în nici un fel de afaceri, care ar putea să-mi angajeze reputaţia şi intransigenţa în serviciu. Plus că un director de cabinet al unui ministru îl poate antrena şi pe acesta în...

POTLOGARU: Lasă, dom'le, nu mai face crize de guvern dintr-un fistic de-ăsta. Tu le promiţi şi pe urmă îi pasezi la mine, să ţi-i smîntînesc eu cum trebuie.

MANOLE: Bine. Trimite-i încoace!... *(Gigi Potlogaru iese. Manole se aşază la birou, luîndu-şi un aer important şi aferat. Titina intră în cabinetul ministrului, prin uşa secretă. Se vede că e enervată. Se aşază la biroul lui Chisălniceanu, îi umblă prin hîrtii curioasă şi, după ce îşi scoate agasată mănuşile, aprinde o ţigară. Sub birou, se vede cum bate „a nervi" din picior. Telefonul sună în biroul lui Manole.)* Alo!... Da, Ministerul Muncii. La telefon, directorul de cabinet... Da, da! *(Deodată îşi transformă morga rece de la început într-o figură surîzătoare şi slugarnică.)* Da, eu, excelenţă... Emanuel Cotîrliceanu!... Nu, excelenţă! În acest moment, domnul ministru Chisălniceanu nu este aici. Vine mai tîrziu... *(Cu un surîs.)* Ştiţi, în fiecare joi dimineaţa, se duce la baia de aburi... *(Cu un surîs mai copios.)* Nu ştiu dacă să se spele de păcate, cum spuneţi dumneavoastră, dar ştiu sigur că se duce, fiindcă vrea să slăbească... *(Ascultă şi surîde slugarnic în receptor.)* Da, excelenţă, notez. *(Ia un creion şi un bloc de pe birou şi scrie.)* De îndată ce vine, îi comunic. *(Scriind.)* Da... Să vă telefoneze imediat ce s-a aranjat pentru deseară. Am notat, excelenţă... Am onoarea să vă salut şi respectele mele! *(Închide.)*

(Titina, care începuse să se plimbe nervoasă prin cabinet, s-a oprit la uşă, ascultînd conversaţia telefonică a lui Manole. Auzind zgomot dincolo, căci intră cei trei solicitanţi, adică Fane, Grubă şi Tămîie, Titina ascultă mai departe, ca să-şi înşele timpul.)

FANE *(intră primul, urmat de Grubă şi de Tămîie. Sînt îmbrăcaţi „dă oraş", raşi cu perdaf şi cu bastoane de promenadă în mîini. Totuşi, cu „caşeul" barierii din care au descins spre centru. Se opresc tustrei în uşă)*: Să trăieşti, domnule Manolică şi la mai mare, să dea Dumnezeu!

GRUBĂ: Ministru să vă vedem!...

MANOLE *(ridicînd ochii spre ei, rece şi distant)*: Bună ziua... Poftiţi, apropiaţi-vă! *(Cei trei se apropie de biroul lui.)* Ce vă aduce la mine, domnilor?

FANE *(îndemnat de ceilalţi prin semne să ia el cuvîntul)*: Păiii... avem şi noi o cerere, acilea, la minister, la 'mneatale... Şiii... *(Ezită încurcat.)*

MANOLE: Şi?

GRUBĂ *(ca să-l salveze pe Fane din încurcătură)*: Şiii... ne-am gîndit că fiindcă ştim cine sînteţi, şi al cui sînteţi, şi că şi 'mneatale ştii cine sîntem, şi ce sîntem, am venit la dumneavoastră ca la copilul nostru...

MANOLE: Cu ce scop?

FANE *(care s-a recules)*: Cu scopul că, adicătelea, dacă nu ne semnează domnul ministru, conul Genică al nostru, cerèrea azi, am băşicat-o complect...

GRUBĂ: Că mîine iese legea nouă în *Monitoru Oficial* şi — otorizaţia noastră — am pus de mămăligă cu ea...

MANOLE: Chestiunea dumneavoastră o cunosc foarte vag... Aşa că o să văd dosarul şi dacă, legalmente, cererea dumneavoastră este îndreptăţită, o să caut să vă servesc.

FANE: Să trăiți, domnule Manolică! Și, dacă ni se face, vă asigurăm că nici noi n-o să stăm cu mîinile în sîn. Că vorba aia, mai avem și buzunare...

MANOLE *(făcîndu-se că nu pricepe)*: Poftim?

GRUBĂ: Adică, nea Fane vrea să spuie că un cer e pentru toți.

MANOLE *(același joc)*: Nu înțeleg...

FANE: Da, adică un cer e pentru toți și de ce unii să trăiască bine sub el și alții...

TĂMÎIE: Tămîie!... Că de ce unii să aibă, domnule Manolică, și alții nu? Nu e drept. *(A prins glas.)* Păi ce, noi nu știm că dumneata ai cheltuieli destul de suficiente ca să poți să-ți ții rangul la care te-ai ridicat și care nu există fără contra cost. Ehè!...

FANE: Și plus că, de opt luni, de cînd te-ai certat cu nea Lambe și nu mai vrei să știi de el, nu i-ai mai cerut nici un ajutor. Deci, ai și dumneata greutățile dumitale...

TĂMÎIE: Taci, mă, Fane! Chiar dacă i-ar fi cerut lui nea Lambe, nu mai avea de unde să-i dea. Că e pe dric și el...

GRUBĂ: Adevărat! De opt luni, de cînd n-ai mai vrut să știi de el, ca tată, bietul Lambe și-a pierdut complect ichilibrul... Toată ziua bea la alte cîrciumi, nu la a lui. Joacă la cărți și își toacă averea cu teleleica aia de Tița...

TĂMÎIE: Ce averc, mă, Grubă? Că ce mai are el solvabil? Banii pe care îi ia împrumut pe polițe și pe casa care a ipotecat-o, cînd i-a pus Tiții dinți de aur și în partea de jos a gurii... Că acuma, cînd rîde, parcă are salbă în gură, nu dantură... Iar cîrciuma, să-mi zică mie smirnă în loc de tămîie, dacă n-o i-o lua-o pe nimic hoțul ăla de Duță, care îi dă mereu bani cu împrumut, în contul inventarului și al imobilului în sine...

MANOLE *(jucîndu-se cu vîrful creionului pe blocul de pe birou)*: Nu știu și nici nu vreau să știu ce face fostul meu tată... *(Se ridică și își privește ceasul.)* Cît privește chestiunea dumneavoastră, mă duc să pun un cuvînt hotărîtor la subalternul meu, domnul șef de cabinet, Potlogaru. Așteptați, vă rog! *(Trece demn*

și important în biroul șefilor de cabinet. În ușă se întîlnește cu Costică Pămînt, care vine foarte grăbit.)

PĂMÎNT: Să trăiești, fine! Și scuză-mă că am întîrziat.

MANOLE: Așteaptă, te rog, și dumneata. *(Iese.)*

PĂMÎNT: È! Făcurăți ceva?

FANE: De! Crez că făcurăm, după toate semnalmentele...

PĂMÎNT: Dar din partea ungătoare? *(Face un gest de șperț.)* Îl încercarăți?

GRUBĂ: Îl încercarăm.

FANE: Și?

TĂMÎIE *(concludent)*: Stă la țesălat!...

MANOLE *(intră)*: Chestiunea... s-a aranjat. Mai trebuie numai să luați contact cu domnul Potlogaru.

PĂMÎNT: Da, da! Luăm, luăm, fine. N-ai nici o grijă...

FANE: Și să știți, domnule Manolică, că îți mulțumim din suflet și totdeauna sîntem gata să corespundem la echivalent...

MANOLE: N-aveți de ce să-mi mulțumiți. Chestiunea dumneavoastră era perfect legală. Cel mult, puteți să-i mulțumiți domnului Potlogaru care, va face toate formele pentru ca domnul ministru să vă poată aproba, chiar azi, cererea. Fiți atenți însă, nu cumva să-l jigniți.

PĂMÎNT: Vai de mine, fine!... Păi, dacă o fi să-l jignim, îl jignim gros. Că doar sîntem enoriași vechi prin ministere... Să trăiești și să-ți dea Dumnezeu sănătate și noroc! *(Îi întinde mîna voinicește. Manole i-o strînge moale, în silă, apoi și-o șterge cu batista, discret.)* Hai, fraților!

(Cei patru ies, spunînd lui Manole: „S-auzim de bine!"... „Să ne trăiești!"... „Noroc și la mai mare"! etc.)

TITINA *(care și-a tras un scaun și a ascultat toată scena de la ușă, izbutind chiar să se amuze — cu toată starea de nervi în care se află — pune scaunul la loc și se așază la birou, pe fotoliul ministrului, aprinzînd țigară de la țigară)*: E tare, băiatul! Calcă sigur de la primii pași... Și frumos, tînăr, prezentabil! Destul de incult ca să aibă mai multă ambiție decît personalitate... Încă foarte mitocan... dar ușor de transformat, dacă încape pe mîini pricepute... În sfîrșit! Exact omul care

îmi trebuie *(surîde propriilor gînduri)*, dacă va fi nevoie...

MANOLE *(în timpul monologului Titinei, și-a strîns formularele de curse și le-a băgat într-un sertar. Își freacă mîinile mulțumit, aprinde o țigară și trece în cabinetul ministrului, ca la el acasă. Cînd o vede pe Titina, rămîne o clipă surprins — agreabil surprins — și se oprește țîstîcit în ușă)*: Ooo! Dumneavoastră erați aici? Sărut mînușițele, coniță... *(Își recapătă imediat tot aplombul și se îndreaptă spre Titina, care îi întinde foarte grațios, binevoitor și feminin mîna.)*

TITINA: Bună dimineața, directore! *(Manole îi sărută galant mîna pe care ea într-adins i-o abandonează sub buze, mai mult decît e necesar.)*

MANOLE *(tulburat)*: Ați intrat peee... *(Face un gest spre ușa camuflată.)*

TITINA *(dintr-o dată bine dispusă și cochetă)*: Pe ușa secretă. Așa cum orice „damă voalată" trebuie să intre în cabinetul unui ministru...

MANOLE: Da, dar aici, în cabinetul domnului ministru Chisălniceanu, sînteți ca la dumneavoastră acasă.

TITINA: Te înșeli! Acasă la mine sînt mult mai oficială cu el... decît aici în cabinetul lui.

MANOLE *(cu un surîs inutil)*: Înțeleg! Și e foarte logic.

TITINA: Nu e adevărat... Nici nu e logic și nici n-ai înțeles nimic.

MANOLE *(vexat)*: Mă rog! Poate că eu am înțeles altceva decît ați vrut să spuneți.

TITINA: Dar dumneata nici nu știi măcar ce-am spus... *(Își pironește ochii într-ai lui, sigură pe ea.)* Și știi de ce? Fiindcă te-ai emoționat, cînd m-ai văzut...

MANOLE: Recunosc, oridecîteori vă văd, am un fel de emoție inexplicabilă... *(Apoi face un gest, ca și cum ar avea treabă la birou.)*

TITINA *(stingînd țigara și ridicîndu-se)*: Mi se pare că ai treabă la birou... *(Degajează, încordîndu-și talia și mușchii picioarelor.)*

MANOLE *(vrea să zică ceva)*: Nu, vă rog, nu vă deranjați... vreau numai să controlez niște hîrtii. *(Se duce la birou și, în picioare, răsfoiește teancul cu hîrtiile puse pentru semnat, în timp ce Titina se așază pe un fotoliu,*

în fața biroului, urmărindu-l atentă, fără să aibe aerul. Manole găsește hîrtia pe care o caută, printre ultimele din teanc și o mută deasupra, după primele două adrese. Titina își aprinde o țigară cu bricheta proprie, înainte ca el să ajungă și să-i ofere foc cu a lui.)

TITINA: Fumezi? *(Îi oferă o țigară din étui-ul ei, și apoi foc.)*

MANOLE: Sărut mînuța!... *(Aprinde și el, aplecîndu-se peste birou.)*

TITINA *(fără să aibă aerul că acordă vreo importanță specială celor pe care le spune)*: De ce ai luat hîrtia aia de la fund și ai pus-o deasupra?

MANOLE *(trăsnit)*: Poftim?

TITINA *(același joc)*: E, hai, hai, ce te-ai fîstîcit așa?

MANOLE *(căutînd să redevină stăpîn pe el)*: Mă iertați, doamnă, dar nu sesizez ce vreți să spuneți.

TITINA *(același joc)*: Și totuși e foarte clar. Te-am întrebat de ce ai luat o adresă, care în ordine cronologică se afla la sfîrșitul teancului de hîrtii pentru semnat, și ai mutat-o printre primele pe care urmează să le semneze ministrul?

MANOLE *(făcînd pe nedumeritul)*: Absolut involuntar. Și chiar dacă ar fi așa, nu văd ce importanță ar putea avea.

TITINA: Oho! Și încă foarte mare!... Presupune, de exemplu, că ar fi vorba de o autorizație care, semnată azi, ar deveni valabilă și pe care, totuși, un decret de lege care ar apărea mîine ar anula-o complet, dacă n-ar fi fost semnată cu o zi înainte. În asemenea afaceri, nu o zi, dar o oră, o minută chiar, cîștigată, poate să aibă o importanță capitală.

MANOLE: Pentru mine, doamnă, toate hîrtiile ministerului au absolut aceeași importanță. Atribuția mea e să le prezint numai la semnat, fiindcă toate hîrtiile ajunse aci *(gest spre birou)* sînt aprobate sau respinse, în prealabil, pe bază de cercetări și referate de serviciu. Ministrul trebuie numai să le semneze.

TITINA *(ironică, fumînd și surîzînd competentă)*: Vai, vai, vai! Cum se cunoaste că ești începător...

MANOLE: Vă rog? *(Se face că nu înțelege.)*

TITINA: Te căznești atîta ca să ascunzi o mică găinărie demnă de aprozii ministrului, nu de un om ca dumneata. *(Privind pe Manole care încremenește.)* Și mă surprinde, să-ți spun drept, fiindcă, de un an de cînd te-am făcut secretarul lui Diogene *(pronunță „Diojen")* și de șase luni, de cînd e ministru și te-am făcut directorul lui de cabinet, îmi făcusem cu totul altă opinie despre dumneata și despre calitățile pe care le ai pentru a parveni în viață.

MANOLE *(copleșit, mai are totuși o tresărire de orgoliu)*: Pentru a învinge, doamnă, nu pentru a parveni. E o foarte mare diferență.

TITINA: Nu te mai juca cu vorbele, băiatule, că nu te amăgești nici pe tine și cu atît mai puțin pe mine!... Tu nu vrei să învingi pe nimeni și nimic. Vrei numai să parvii. Și ai tot ce-ți trebuie pentru asta, afară de ceva...

MANOLE *(făcînd pe cinicul)*: De ce?

TITINA: De o femeie ca mine, care să te conducă din umbră, să te ocolească discret printre toate hopurile de care ai putea să te împiedici în parcurs și care să-ți deschidă larg, cu degete nevăzute, toate barierele prin care trebuie să treci, toate ușile prin care trebuie să te strecori.

MANOLE *(care înțelege să joace, de-acum încolo, cu cărțile pe față)*: Da, dar nu oricine poate să aibă în viață norocul unic pe care maestrul Chisălniceanu l-a avut cu dumneavoastră.

TITINA: Te-nșeli, dragul meu! Diogene n-a fost nici primul și, sper, nu va fi nici ultimul om „făcut" de mine și pentru mine. Acum cincisprezece ani, cînd l-am întîlnit, a fost și mai puțin decît erai dumneata anul trecut, cînd te-am cunoscut acasă la dumneata, în noaptea de alegeri.

MANOLE *(treptat își recapătă stăpînirea de sine și tonul lui cinic și infatuat)*: Văd că aveți o memorie care mă onorează...

TITINA: Se poate. În afară de ea, însă, mai am și ceea ce se numește în termeni militari sau comerciali, nu știu exact, „ochiul cîmpului". Adică simt, din prima

clipă, omul care mă interesează și cu care aș putea avea, eventual, de-a face.

MANOLE: Și ați simțit acest lucru, în ceea ce mă privește, chiar în noaptea cînd am avut cinstea să mă cunoașteți?

TITINA: Precis și fără nici o ezitare... De aceea am și făcut tot ceea ce am făcut pentru dumneata... Fiindcă, fără mine, n-ai fi fost niciodată, nici secretarul lui Diogene, acum un an — angajat din prima zi cînd te-ai prezentat — și nici directorul lui de cabinet, astăzi, cînd, în sfîrșit, am izbutit să-l fac ministru...

MANOLE: Doamnă Drumețeanu, mulțumindu-vă tardiv pentru tot ceea aflu, vă mărturisesc, pînă în această clipă am fost convins că numai datorită meritelor mele personale, mă găsesc în situația în care mă aflu...

TITINA: Și la ultimul examen de drept, tot eu te-am trecut, dacă vrei să știi, meritosule! *(Rîde provocatoare.)*

MANOLE *(încurcat jignit, oarecum, dar mîndru totuși de atenția pe care vede că i-a acordat-o Titina, în secret)*: Vă mulțumesc din suflet, scumpă doamnă, și vă rămîn adînc îndatorat, pentru tot ceea ce ați făcut pentru mine. Mă întreb însă, de ce? Cu ce-am meritat atenția deosebită pe care mi-ați acordat-o?

TITINA: Pentru calitățile pe care, din prima clipă, ți le-am bănuit.

MANOLE *(din ce în ce mai stăpîn pe el și mai donjuanesc în gesturi și priviri)*: Și dacă nu sînt indiscret, care au fost aceste calități?

TITINA: Prima, că ești un bărbat frumos; a doua, că n-ai caracter, a treia, că ești ambițios și ultima calitate este aceea pe care ți-am constatat-o adineauri *(gest spre hîrtiile de pe birou)*, cînd mi-am dat seama că faci prima „afacere" din carieră.

MANOLE: Bine, dar... *(Un gest de om nevinovat.)*

TITINA *(îl taie)*: Inutil să mai insiști. Am auzit tot, de la ușă. Și ce-ai vorbit cu domnul Potlogaru, șeful de cabinet, și ceea ce ai vorbit cu cei patru solicitanți din cartierul dumitale.

MANOLE: Aa! Nu știam că se poate asculta la uși...

TITINA: Foarte rău! Ăsta e primul lucru pe care trebuie să-l știe un director de cabinet. Afacerea de azi este

un moft. Pentru mine însă, care te urmăresc de un an, treaba asta nu mai e un simplu moft... E un pas înainte. Modest, e-adevărat, dar e totuşi un pas... Şi marea lui importanţă este că e primul... Vorba francezului: *Il n'y a que le premier pas qui conte...* adică primul pas e cel mai greu de făcut.

MANOLE *(cu capul plecat, dînd replica pe falsitate)*: Aveţi dreptate... Abia acuma îmi dau seama cît mă costă şi... pe degeaba.

TITINA *(cu un surîs ironic şi cochet spre Manole, care şi-a luat capul în mîini, într-o atitudine dramatică dar jucată prost)*: È, ce eşti aşa de prăbuşit, domnule Manole? *(Un alt surîs.)* Emanuel, pardon! Ţi-e teamă de mine, fiindcă te am la mînă?

MANOLE *(făcînd pe reculesul, dar, în fond, foarte stăpîn pe el, faţă de situaţia în care se află)*: Nuuu, duduie Titina! Nu din cauza asta mi-e frică de dumneata.

TITINA *(acelaşi joc, pe un surîs umed şi provocator)*: Atunci, de ce?

MANOLE *(agăţînd o privire tragică şi zdrenţuită, de ochii ei intacţi.)* Aşa!...

DIOGENE *(intră pe uşa secretă, cu o servietă enormă sub braţ şi cu un aer de om extenuat de treburi. Cînd dă cu ochii de cei doi şi mai ales de Titina, are o tresărire de supărare dezagreabilă. Drept care, aruncă servieta pe birou, cu un gest plictisit, şi cu altul şi mai plictisit îşi agaţă pălăria şi bastonul în cuier zicînd, cu spatele spre cei doi)*: Bună dimineaţa, copii!

TITINA: Bună dimineaţa, *chèri!...*

MANOLE: Să trăiţi, domnule ministru! *(Priveşte languros pe Titina, ca omul deranjat tocmai cînd era hotărît „să spuie tot".)*

DIOGENE *(aşezîndu-se la birou, îşi ia capul în palme şi îşi strînge tîmplele ca un om „acablat" de gînduri)*: M-a căutat cineva personal?

MANOLE *(redevenit „director de cabinet")*: Numai domnul ministru al comerţului...

DIOGENE *(acelaşi joc cu tîmplele şi fără să acorde aparent vreun interes deosebit comunicării)*: Aaa, Costică? Da! Şi ce-a spus?

MANOLE: V-a lăsat o comunicare telefonică, pe care mi-a dictat-o. V-o aduc imediat!

DIOGENE: Bine, bine, nu e nici o grabă. Probabil, trebuie să fie în legătură cu banchetul de astă-seară! Şi altcineva nu m-a căutat nimeni?

MANOLE: Nu, excelenţă!... *(Trece în biroul lui şi ascultă la uşă.)*

DIOGENE: Dar tu ce cauţi aici Tita, la ora asta?

TITINA: Cum, ce caut? Pe tine te caut!...

DIOGENE: Dar parcă ne înţelesesem să nu mai vii după mine la minister... Cel puţin pînă s-o termina campania de presă, pe care o duc tîlharii ăia din opoziţie contra mea. Eu, ministrul muncii şi tu, „Dama Voalată", am ajuns la ordinea zilei.... Ne-a pus şi „La Tănase" în revistă.

TITINA: A, da, am fost şi m-am prăpădit de rîs!... Nici n-ai idee cum îşi bate joc de tine, din cauza mea. *(Rîde.)*

DIOGENE: Pe onoarea mea, dacă tu nu eşti, iartă-mi expresia, ori nebună, ori inconştientă.

TITINA *(încruntînd sprîncenele, vexată)*: Ascultă, Diogen! Cu cine vorbeşti tu acum?

DIOGENE: Cu tine, cu cine vrei să vorbesc?! Că doar n-o să vorbesc cu vodă! *(Gest spre fotografia regală din spatele biroului.)*

TITINA *(despicîndu-l cu privirea)*: Nu te plesnesc, fiindcă n-ajung cu palma pînă la tine.

DIOGENE: Aaa! Va să zică, ai venit pusă pe scandal?

TITINA *(toată un surîs)*: Nuu, nici pomeneală, *chèri!...* Dacă am călcat consemnul, înseamnă că am ceva „foarte important" de discutat cu tine.

DIOGENE: Bun, bun *(se uită la ceas)*, dar spune repede. Peste un sfert de ceas trebuie să vie la mine ministrul sănătăţii, într-o consfătuire extrem de importantă şi...

TITINA: Unde-ai fost aseară?

DIOGENE: Cum unde-am fost aseară? La tine, unde vreai să fiu?

TITINA: Nu! Alaltăseară ai fost la mine... Şi eu te-ntreb unde-ai fost aseară?

(Foarte încîntat de tonul pe care îl ia conversația dintre cei doi, Mancle închide atît ușa dinspre coridor, cît și pe cea care dă la șefii de cabinet și, trăgîndu-și fotoliul de la birou, ascultă.)

DIOGENE: Treaba mea! Ei drăcie cu pălărie! *(Își aprinde nervos o țigară.)*

TITINA *(calmă, își aprinde și ea una. Apoi, după un fum)*: Să-ți spun eu unde ai fost aseară...

DIOGENE: Păi, dacă știi, de ce să-mi mai spui?

TITINA: Pentru ca să știi că știu...

DIOGENE: Lasă-mă, dragă, cu jocuri de-astea de cuvinte încrucișate, că sînt obosit, frînt, decimat... Fiindcă nu vrei să-ți intre în cap — odată pentru totdeauna — că, de șase luni, de cînd sînt ministru, eu nu mai sînt nici al tău, nici al meu și nici al nimănui. Sînt numai al țării. Și numai cu ea te-nșel, dacă vrei să știi adevărul istoric.

TITINA: Și, în afară de țară, mă mai înșeli și cu Ersilia Caroianu, cu care ai mîncat aseară în *tête-à-tête* la „Parcul Fericirii".

DIOGENE *(încuiat că Titina știe tot)*: Pardon! Am mîncat în *tête-à-tête* și cu ea și cu bărbatu-său...

TITINA: Minți! El a venit la urmă cu mașina ministerului, ca să vă ia.

DIOGENE: Va să zică, m-a vîndut mizerabilul de Vasile, șoferul. Mîine îl dau afară.

TITINA: Vasile nu mi-a spus absolut nimic și nici nu l-am văzut de trei zile. Ai cuvîntul meu de onoare! Te-am urmărit eu cu un taximetru.

DIOGENE *(cu un rîs copios, dar silit)*: Bravo ție! Care va să zică, ești și spioană?!

TITINA: Ca să te apăr și să mă apăr, da! Și pot să fiu și mai mult decît spioană, ca să știi!

DIOGENE: Ce vrei să spui cu insinuarea asta?

TITINA *(același joc, ironic)*: Nimic, Diogene! Nimic care ar putea să te alarmeze, cel puțin deocamdată...

DIOGENE *(privindu-și din nou ceasul)*: Bine, bine, mă rog!... Lasă amenințările și spune mai bine ce vrei? Ziceai că ai o chestiune foarte importantă. S-auzim!

TITINA *(căreia nu i-a scăpat desele lui consultări cu ceasul de la mînă)*: N-ai grijă! Mai stau numai un minut și plec. Nu vreau să-ți încurc consfătuirea cu colegul de la Sănătate.

DIOGENE: Mărturisesc sincer că mi-ar fi foarte penibil să te găsească aici. Ar însemna să confirm mîrșăviile și șantajele apașilor ăia din presă, care duc campania contra mea. Trebuie să fii și tu înțelegătoare și să...

TITINA: Știi că, în urma morții lui Șerbănescu, s-a făcut o vacantă parlamentară la Tecuci.

DIOGENE *(încruntat ușor și atent)*: Da. Și?

TITINA: Și, pentru locul de deputat care trebuie să se aleagă, am candidatul meu.

DIOGENE: Pe cine?

TITINA: N-are nici o importanță, de vreme ce e candidatul meu!...

DIOGENE: Da, dar pe cît sînt informat, s-a desemnat deja un candidat de la centru.

TITINA: Nu este exact. Pînă adineaori, cînd am venit eu aici, n-a fost desemnat absolut nici un candidat și sarcina de a-l alege ți s-a încredințat ție exclusiv. Așa că...

DIOGENE: Așa că, draga mea, cu tot regretul, nu pot să te servesc, pentru motivul binecuvîntat că am și recomandat pe candidatul meu, încă de ieri.

TITINA: Și cine e candidatul tău?

DIOGENE: Vorba ta: „n-are nici o importanță, de vreme ce e candidatul meu"...

TITINA: Și totuși, trebuie să-l pui pe al meu!

DIOGENE: E prea tîrziu acum...

TITINA: Bine, dar candidatul meu, odată intrat în parlament, ne poate fi de mare ajutor.

DIOGENE: Candidatul meu va fi omul nostru devotat, din clipa în care intră în parlament.

TITINA: Eu prefer să am oamenii mei, nu oamenii noștri... Oameni pe care să pot conta, cu ochii închiși, în orice împrejurare.

DIOGENE: Este exact ce am găsit eu. Fii pe pace! Dealtminteri, cred că pînă la prînz i se va și anunța candidatura oficial.

TITINA: E vorba de bărbatul Ersiliei, nu?

DIOGENE *(surprins că și pe asta o știe)*: Ei, și! Ce-ar fi rău, dacă ar fi el?

TITINA: Pe un bețiv și-un cartofor cum e Caroianu, nu poți conta niciodată sigur.

DIOGENE: Totuşi, asta e marfa! Crede-mă că nu l-am pus eu... Mi-a fost indicat de la centru.

TITINA: Biiineee! *(Se ridică.)* Excelenţă, am luat act de toate eşecurile mele suferite pe toate fronturile şi nu vă mai reţin... Să nu-ţi pară rău, Diogene. La revedere! *(Îi întinde mîna, lasciv, peste birou.)* Şi dacă prin absurd, astă-seară după banchet, îţi dă în gînd să vii la mine, să nu te mai deranjezi degeaba, că nu sînt acasă.

DIOGENE *(oarecum alarmat)*: Dar unde eşti?

TITINA *(cu o mare şi bine calculată simplitate)*: În provincie!... *(O ia spre uşă, ofuscată şi demnă.)*

DIOGENE *(face cîţiva paşi galanţi după ea)*: Iartă-mă că n-am putut să te servesc cu protejatul tău pentru deputăţie, dar te-ai trezit prea tîrziu. La revedere!

TITINA: Puteai să aştepţi să-ţi spun eu „la revedere".

DIOGENE: Iartă-mă şi trece-mi şi tu cu vederea, că sînt complet năucit de cîte am pe cap... Şi cînd mă gîndesc că mă aşteaptă şi servieta asta cu dosare, pe care trebuie să le rezolv pînă la prînz, înnebunesc. *(Face un gest dezolat spre servieta de pe birou.)* Fir-ar ale dracului să fie de dosare!... *(Dă un pumn duşmănos în servieta care se deschide din încuietoare şi pe birou scapă un săpun. Prin capacul rămas deschis se vede că servieta e înţesată cu lucruri de baie.)*

TITINA *(apropiindu-se de birou şi scoţînd din servietă prosoape, perii etc.)*: Vai ce de dosare ai de rezolvat! E doldora servieta!... *(Cu un surîs maliţios faţă de mutra tîmpită a lui Diogene.)* Faci băi de aburi ca să slăbeşti? Te vrea Ersilia şui? Caraghiosule bătrîn... *(Iese trîntind cu dezgust uşa secretă, care nu face nici un zgomot însă.)*

(Manole, în timpul ultimelor replici dintre Diogene şi Titina, şi-a tras scaunul la loc. Apoi, cînd e sigur că aceasta a plecat, intră în biroul lui Diogene, cu o însemnare în mînă.)

DIOGENE: Ce vrei?

MANOLE: V-am adus comunicarea telefonică pe care v-a trimis-o domnul ministru al Sănătăţii... *(I-o dă.)*

DIOGENE: A, da! *(Îşi pune ochelarii şi citeşte.)* Bine, îi dau eu răspunsul, personal.

MANOLE: Am înţeles! *(O ia spre uşă, dar Diogene îl opreşte din drum.)*

DIOGENE: A, stai, stai, Nelule! Bine că mi-am adus aminte. Tu ţi-ai făcut „austriacul" pentru după-masă?

MANOLE: Da... Îl fac cu Potlogaru că el e specialist, dacă, bineînţeles, om face rost de bani. Sîntem cam pirpirii la capital, excelenţă! Ca tot omul, cu două zile înainte de leafă...

DIOGENE: Eee! Şi cum dracul se brodi că tocmai azi, nici eu nu stau pe roze, cu finanţele... Am uitat să trec pe la bancă... A, dar... ia stai! Stai că aranjez eu imediat şi jucăm cîteştrei tovărăşie. Plătesc eu şi pentru voi şi pe urmă ne socotim la leafă.

MANOLE: O! Sînteţi prea bun, domnule ministru...

DIOGENE: Stai, stai, nu te grăbi! Să vedem întîi dacă ne iese combinaţia, că nu pot să pun bază pe vorbele unui beţiv... Nu te supăra că e vorba de tat-to, dar asta e situaţia. Azi-noapte, cînd m-am întors acasă, mă aştepta beat mort în faţa porţii... Tu ştii cît ţiu la el, aşa că n-am putut să pun gardianul să-l gonească! Şi nu ştiu ce mi-a spus de o aprobare a unor agenţi electorali ai mei şi „oamenii lui" din cartier, în legătură cu o simplă semnătură pe care trebuie să le-o dau şi pe care îi trimite la mine astăzi, la douăsprezece. Şi, dacă le semnez hîrtia, îmi pun o sută de mii de lei pe birou. Bineînţeles că nici n-am vrut să aud de-aşa ceva şi chiar m-am supărat pe tac-to, că-şi permite să-mi facă astfel de propuneri... Păi, ce, mă, eu sînt ministru care să mă mînjesc cu o sută de mii de lei, ca un şef de cabinet?... Astea sînt sume de talia mea? Tac-to a avut noroc că mi-e prieten, altminteri... Dar, în sfîrşit, acum e vorba de „austriac"... Aşa că, dă un tîrcol pe sală şi dacă într-adevăr oamenii lui tac-to sînt prezenţi, ia-le banii şi adu-mi-i cu hîrtia la semnat. Şi vă plătesc eu „austriacul". Hai, du-te! Şi opreşte cît trebuie pentru „austriac", iar restul adu-mi-l mie.

MANOLE: Am înţeles!... *(O ia spre uşă.)*

DIOGENE *(din nou îl opreşte din drum)*: Şi, Nelule dragă, să nu mă deranjeze absolut nimeni, că am enorm de

lucru... *(Scoate priza telefonului.)* Răspunzi tot tu și pentru telefoanele mele directe... Șterge-o!

(Manole trece în biroul lui, abătut. Alături, Diogene cască sonor, se întinde copios și scoate o pernă de cauciuc din sertarul biroului, pe care începe s-o umfle. Sună telefonul.)

MANOLE *(la telefon)*: Alo! Ministerul Muncii!... Directorul de cabinet, la telefon... Nu, domnule deputat! Momentan este imposibil să vi-l dau... *(Diogene cască de răsună biroul.)* În acest moment, domnul ministru are ceva foarte important de lucru și nu-l pot deranja... Vă salut! *(Închide.)*

(Intră Titina, condusă respectuos și amabil de Potlegaru. Manole are un gest de surpriză.)

TITINA: Tot eu sînt, dar de data asta pe ușa rezervată pentru public... *(Apasă pe „public", cu o privire plină de subînțelesuri spre ușa lui Diogene.)*

MANOLE *(rîzînd neîncrezător, dîndu-și seama că s-a întîmplat ceva deosebit)*: Dumneavoastră... și public!

TITINA *(așezîndu-se, ca la ea acasă, pe fotoliul din fața biroului)*: Da! Eu și public!... Deocamdată numai! Fiindcă, după o mică explicație pe care am avut-o adineaori cu excelența sa *(apasă ironic pe „excelență")*, ieșind pentru totdeauna pe ușa secretă a favoriților, era logic să mă întorc pe ușa publică a anonimilor... Dealtminteri, acum n-am venit ca să vorbim de el, ci de dumneata! Pot să dau un telefon?

MANOLE *(nedumerit, dar cu foarte agreabilă și nelămurită presimțire)*: La dispoziția dumneavoastră!... *(Galant, mută în dreptul ei telefonul.)*

TITINA: Dă-mi o țigară, te rog!... *(Face un număr. Manole îi oferă portțigaretul)* Aprinde-mi, te rog, sînt cu mîinile ocupate... Alo! Prezidența Consiliului? ... Bună dimineața, Costel... Titina, da! Premierul e acolo?... Dă-mi-l un pic, dacă ești drăguț! *(Manole vrea să aprindă țigara Titinei, fără s-o bage în gură, și nu izbutește.)* Aprinde-o cum trebuie, dragul meu! *(Manole bagă țigara în gură, o aprinde, apoi o întinde Titinei.)* Mersi!... Alo!... Daaa, eu, Tita! Bună dimineața, coane Ionel! Iartă-mă, te rog, că te deranjez, dar sînt în interes de serviciu... Oo! Galant și gentlemen

ca întotdeauna!... Nuu! Nimic important. Un moft, dar Diogene nu vrea să ia o hotărîre, fără aprobarea dumitale... E vorba de alegerea parțială de la Tecuci. Diogene s-a fixat asupra candidatului nostru și te roagă numai să-l confirmi. E vorba de directorul lui de cabinet... Emanuel Cotîrliceanu! *(Manole încremenește.)* Daaa! E un băiat foarte inteligent, energic, cult și cu un foarte frumos viitor... *(Privește pe Manole, pe sub ochi.)* Și la alegerea lui Diogene, adaug și eu recomandația mea deosebită... Bine, coane Ionel! Îți mulțumesc din suflet, în numele meu și al lui Diogene și aștept, cît de curînd, un cuvînt de la dumneata. La revedere, *et encore merci!... (Închide.)* Domnule deputat de Tecuci, vreau să fiu prima admiratoare care vă prezintă cele mai calde felicitări, pentru noul dumneavoastră succes în carieră... *(Dă replica pe un ton de cochetărie ironică.)*

MANOLE *(năucit)*: Bine, dar... nu știu cum să vă mul... Nu găsesc cuvinte la-ndemînă... *(Se năpustește asupra mîinii ei și i-o acoperă cu sărutări.)*

TITINA: Gata, gata, gata! Sîntem într-o instituție oficială. *(Își retrage mîna.)* Astăzi, la dejun, ești invitatul meu la masă. *(Se ridică.)* Peste o jumătate de oră trec să te iau... *(Cu privire de seducție.)* La revedere, deputatule!... *(O ia spre ușă, condusă de Manole care, încă emoționat, nu știe ce să spună, nici ce atitudine să adopte.)* A, uitam un amănunt *(se oprește în ușă)* principal, ca să zic așa... *(Tot jocul ei firesc și degajat, în aparență, e bine dozat și calculat dinainte.)* Bineînțeles că, imediat, îți prezinți demisia, domnului ministru. Fără nici un fel de explicații... Și dacă totuși o să-ți ceară, i le dai. De la egal la egal. Fără nici un fel de teamă sau de menajament... Acum el e singur, iar tu ești cu mine.

MANOLE *(prinzînd glas)*: Și nu-i mai dau nici banii.

TITINA: Ce bani?

MANOLE: Un șperț pe care m-a pus să-l iau de la niște nenorociți. *(Cu un surîs.)* Știți... povestea cu hîrtia pe care am schimbat-o adineaori...

TITINA: Și din care ți s-a tras, într-o mare măsură, deputația de-acum!... La revedere! *(Mai face doi pași spre ușă*

dar, din nou, se oprește.) A! Stai că iarăși am uitat ceva... Cunoști, cred, dosarul afacerii Murdarian și Ciuporici...

MANOLE: Da! E chiar în păstrarea mea personală, din ordinul șefului.

TITINA: Tocmai! Să nu uiți să-l iei cu tine, astăzi la prînz.

MANOLE: Bine, dar dacă o să vadă că lipsește? E un dosar care îl poate compromite definitiv. Chiar caz de pușcărie, dacă toată combinația ar fi privită din punct de vedere juridic.

TITINA: Mîine, cînd o să vii să-ți iei rămas bun de la colegi și să predai serviciul, îl pui la loc. Pînă atunci, noi avem vreme să facem cîteva fotocopii după anumite piese din dosar și care, cine știe, într-o bună zi ne pot fi foarte utile...

MANOLE *(cu o mare admirație și mărturisire a adevăratei lui „personalități")*: Ah! În sfîrșit!... Mi-am găsit omul care îmi trebuia.

TITINA *(dîndu-i mîna, cochetă și provocatoare)*: Și poate și femeia care îți lipsea... La revedere!

TABLOUL 2

Decorul reprezintă biroul domnului deputat al Frontului Renașterii, Nolică Cotîrliceanu, maestru în devenire al baroului de Ilfov și *leader* cu viitor al noului partid. E o încăpere mare, mobilată cu un gust îndoielnic și cu un lux dubios. În afară de biroul „maestrului" — dreapta — somptuos și supraîncărcat de dosare, publicații, tomuri și broșuri, se mai află birou secretarei, mai mic și cu o mașină de scris deasupra — stînga. O ușă, în spatele biroului maestrului, comunică cu dormitorul lui. O alta — în fund, stînga, plan II — e ușa de intrare de afară. Acțiunea tabloului începe pe la patru după-amiază. Prin fereastre se vede că afară e toamnă. La ridicarea cortinei, domnișoara Didona Fildeșeanu, secretara maestrului (tînără, trupeșă, drăguță, oxigenată, manicurată, fardată etc.) se află la biroul ei, foarte adîncită în dezlegarea unui joc de cuvinte încrucișate dintr-o revistă de specialitate.

DIDONA *(reflectînd deasupra jocului, cu vîrful creionului muiat în gură)*: Stîncă celebră în antichitate de pe care se aruncau copiii născuți infirmi. Cuvînt compus din șase litere... *(Sună telefonul de pe birou.)* Alo!... Daaa! Casa deputat Cotîrliceanu... La telefon, secretara maestrului. Cine întreabă?... Societatea „Cometa Română"? Nu, vă rog! În acest moment, maestrul nu este acasă. Are o ședință la Cameră. Reveniți, vă rog, mai tîrziu! *(Închide și notează rapid pe un carnețel telefonul înregistrat. Apoi își reia studiul cuvintelor*

încrucișate.) Stîncă celebră în antichitate de pe care se aruncau... *(Telefonul sună din nou.)* Alo!... Daaa, casa deputat Cotîrliceanu! Cine întreabă?... „Banca de cont, scont și răscont?" *(Notează.)* Nu, vă rog! Maestrul nu este acasă. Are o ședință la Ministerul de Finanțe. Reveniți mai tîrziu. *(Închide. Telefonul sună din nou, imediat. Un pic enervată că e deranjată „din lucru".)* Alo!... Cine întreabă, vă rog?... „Creditul Carbo-aurifer"? *(Notează.)* Nu, vă rog! Maestrul nu este acasă. Are o ședință la Ministerul de Industrie și Comerț. Reveniți, vă rog, mai tîrziu! *(Închide, reia jocul.)* Stîncă celebră în antichitate... Cu șase litere. *(Telefonul sună din nou.)* Alo!... Cine întreabă?... Fabrica de cauciuc sintetic „Oceania"? *(Notează.)* Nu, vă rog! Maestrul nu este acasă. Are o ședință la Președinția Consiliului de Miniștri... Reveniți, vă rog, mai tîrziu! *(Închide și reia jocul.)* Ia să vedem vertical, poate iese stînca. *(Sună telefonul.)* Alo!... Cine întreabă, vă rog?... „Petrolifera venezuelo-română"? *(Notează și neatentă închide telefonul, continuînd să zică mai departe, conform obișnuinței.)* Nu, vă rog! Maestrul nu este acasă. Reveniți, vă rog, mai tîrziu...

RAITĂ *(intră. Atît din punct de vedere fizic cît și vestimentar, e tipul gazetarului cinic, boem și șantagist)*: Redacția ziarului independent *Streangul* are plăcerea să salute pe cea mai tulburătoare secretară particulară din România. *(Se descoperă larg, făcîndu-i reverență comică și familiară.)*

DIDONA: Bun venit, maestre Raită! *(Îi surîde amical, dîndu-i mîna pe care el i-o sărută. Sună telefonul. În clipa în care Didona ridică receptorul și începe să vorbească, intră Manole. E tuns, ras, frezat proaspăt. A prins, de cînd nu l-am văzut, un pic de burtă și de patină. Are un aer absent și preocupat. Zîmbește amical lui Raită, dîndu-i mîna, apoi, întors cu spatele, își agață pălăria, impermeabilul și umbrela în cuierul de lîngă ușă. În tot timpul acesta, Didona vorbește la telefon.)* Alo! Casa deputat Cotîrliceanu! Cine întreabă, vă rog?... *(Ia creionul și se pregătește să noteze.)* Cine?...

Domnul Sebastian Cîțu? Nu, vă rog! În acest moment nu este acasă...

MANOLE: Ba sînt! Nu mă vezi, domnișoară Fildeșeanu?!

DIDONA: Alo, alo, vorbiți, vă rog! Maestrul a intrat chiar în clipa asta pe ușă. *(Dă legătura cu telefonul de pe biroul lui Manole.)*

MANOLE: Alo!... Da, eu! E? Ce se-aude?... Cum? *(Cam dezamăgit.)* Bine, te-aștept peste o jumătate de ceas. La revedere! *(Închide.)*

RAITĂ: Dar ce, ai pus de gînd să te-nsori, patroane?

MANOLE: Eu? Da' de unde și pînă unde?

RAITĂ: Văd că ai relațiuni cu domnul Cîțu...

MANOLE: Ei, și?!

RAITĂ: O lume întreagă știe că domnul Sebastian Cîțu, fost agent oficial la Bursă, fost bancher, fost falit fraudulos și condamnat la doi ani închisoare, nu se mai ocupă astăzi, după ieșirea de la pension, decît cu o singură meserie, dar foarte bănoasă... Misitește căsătorii „de conveniență".

MANOLE: Nu știam; în orice caz, eu am cu domnul Cîțu o afacere de cu totul altă natură. *(Didonei.)* Domnișoară Fildeșeanu! Ești bună să ne lași cîteva minute?

DIDONA: Da, maestre! *(Iese ofuscată, cu creionul, carnetul, de telefoane și revista de jocuri încrucișate.)*

RAITĂ *(cu un semn spre ușa pe care a ieșit Didona)*: Am înțeles! Ai pus ochii pe ceva potrivit?

MANOLE: Propriu-zis, nu i-am pus, dragă Raită.

RAITĂ: Aha! I-a pus Cîțu pentru dumneata...

MANOLE: Nici el. Se pare că i-a pus chiar „persoana în cauză", într-o seară, cînd m-a cunoscut la o masă într-o familie.

RAITĂ: Posedă? *(Gest de bani.)*

MANOLE: Deocamdată nu e vorba decît de un simplu proiect și de tatonările de rigoare. În orice caz, nici un cuvînt nimănui, Raită dragă.

RAITĂ: Ai auzit de piramidele din Egipt? È! eu sînt frate geamăn cu Sfinxul, în privința discreției...

MANOLE *(se așază la birou. Oferă țigări)*: Și cu politica ce se mai aude nou prin presă?

RAITĂ: Ce să se-audă? De cînd sîntem noi, Frontul Renașterii, la putere, toate celelalte partide sînt cu botul

pe labe. Cumplită lovitură le-a dat Vodă, trebuie să recunoaştem.

MANOLE: Era singura formulă care mai putea salva ţara şi dinastia de la o prăbuşire sigură.

RAITĂ: Ţara ca ţara! Om vedea cît om putea s-o mai salvăm. Dar dinastia s-a salvat sigur. Cu camarilă cu tot. Nu se poate spune că „Buzatul" n-a adus-o bine din condei... E un rege mare, şefule, ce mai încoace şi încolo! Dar nu e mai puţin adevărat că şi-a găsit şi lichelele corespunzătoare, ca să se poată afirma ca atare.

MANOLE: Eu am spus demult — şi dacă n-am spus-o, o repet — că numai o dictatură regală, exercitată printr-un partid unic, aservit complet tronului, poate să fie singura noastră salvare.

RAITĂ: Mă rog! Eu nu ştiu ce-ai spus sau ce n-ai spus dinainte. Ştiu, însă, că ai avut un mare fler, acum un an, cînd ai plecat de la liberali. Nu ştiu cine te-a sfătuit, dar să ştii că te-a sfătuit bine şi la ţanc.

MANOLE: Nu m-a sfătuit nimeni, cine era să mă sfătuiască? Am luat această hotărîre, absolut singur, judecînd situaţia politică la rece şi pe toate feţele. Şi-apoi mai era şi o chestiune de demnitate personală. Cum aş fi putut eu, un om ca mine, să mai fac parte dintr-un partid în care o nulitate patentată ca Diogene Chisălniceanu era ministrul Muncii?

(Sună telefonul pe biroul Didonei. Mancle apasă un buton de pe biroul lui. Didona intră.)

DIDONA: Alo, casa deputat Cotîrliceanu. Cine întreabă, vă rog?... Nu, vă rog, nu este acasă. Pledează un proces foarte important, la Casaţie. Reveniţi, vă rog, mai tîrziu! *(Închide.)*

MANOLE: Cine era?

DIDONA: Domnul Gigi Potlogaru şi cu altă persoană, un austriac, care n-a vrut să-şi spună numele.

MANOLE *(un pic enervat)*: Cum naiba, domnişoară, de le brodeşti aşa de anapoda? Totdeauna mă dai la telefon, exact acelora de care n-am absolut nici un interes şi spui că nu sînt acasă, tocmai acelora de care am nevoie. Aşa că, începînd din acest moment, sînt acasă şi vorbesc absolut cu toată lumea care mă caută.

DIDONA: Am înţeles! *(Închide telefonul, care sună din nou.)* Alo!... Cine întreabă, vă rog?... Da, da, pentru dumneavoastră, e acasă.

MANOLE: Cine e?

DIDONA: Banca „Popovici şi Crîsnaru". La telefon, domnul Popovici şi Crîsnaru, directorul băncii.

MANOLE *(cu un gest dezolat)*: Perfect! Ai nimerit-o ca nuca în perete. *(Lui Raită.)* Mă cheamă să-mi spuie că mîine am scadenţa poliţei de cinci sute de mii de lei. Dacă n-o onorez, mi-o protestează.

RAITĂ: Să ştii că e în stare... Mai ales că, acum o lună, amicul dumitale, domnul Diogene Chisălniceanu, scos din guvern de dumneata, datorită campaniei de presă dusă de subsemnatul în *Ştreangul*, a intrat în Consiliul de administraţie al băncii, cumpărînd o mare parte din acţiunile ei.

MANOLE: Ştiu! Tocmai de-aia e limpede că şi-a băgat coada. Nu ştie ce să mai facă, să se răzbune. *(Către Didona.)* Spune-i că nu sînt acasă şi începînd din acest moment nu mă mai dai absolut la nimeni.

DIDONA *(ofuscată, reia receptorul)*: Alo! Domnul Popovici şi Crîsnaru *(Cu un ton foarte îndulcit)*, maestrul nu mai este acasă. Eu v-am dat legătura cu biroul dînsului şi văd că sună, dar nu răspunde nimeni. Probabil, a plecat de-acasă, fără să mă anunţe... Nu nu! Inutil să reveniţi. Nu cred că se mai întoarce astăzi. Bună ziua! *(Închide şi vrea să iasă.)*

MANOLE: Poţi să stai, domnişoară. Am terminat secretele...

(Didona îşi reia locul şi se cufundă în joc.)

RAITĂ: E tare, dom'le. E tare iarăşi, Chisălniceanu!... E tare la camarilă, de cînd a moşmonit pe soră-sa a mică.

MANOLE *(fălos)*: Mie, Raită dragă, nici nu-mi plac adversarii slabi. Şi, pînă la urmă, om vedea noi cine e mai tare.

RAITĂ: În orice caz, cu poliţa de mîine, e bălţată de tot... Un protest acum, cînd eşti în plină glorie şi ascensiune, ar fi o lovitură foarte joasă.

MANOLE: Ştiu, şi luasem toate măsurile, din vreme, ca să parez lovitura. Îmi promisese cineva că ieri îmi aduce

banii să onorez polița... Or, acest cineva, a plecat de două zile din București, fără să știu unde, fără să-mi spuie nimic. Nu știu ce să mai înțeleg, să spun drept!... Și sînt complet descoperit... La discreția lui Chisălniceanu și a tîlharilor lui de la bancă. Toți banii pe care îi am în casă, sînt cincizeci de mii de lei, mari și lați...

RAITĂ *(scărpinîndu-se în cap)*: Eee... prost, măria ta! Fiindcă și eu, în afară de plăcerea de a te vedea, am dat o raită pe aici, fiindcă am nevoie imediat de bani la gazetă. Dacă nu plătesc astă-seară măcar o parte din restanță la tipografie și din salarii, mîine *Streangul* nu mai apare. Și nu mi-e de altceva, dar o întrerupere în apariție, tocmai în plină campanie a lui Chisălniceanu și a liberalilor lui, ne-ar discredita definitiv...

MANOLE: Cu treizeci de mii de lei, poți să te descurci astă-seară?

RAITĂ: O să mă dau peste cap, ce vrei să fac?

MANOLE *(ducîndu-se la casa de bani din care scoate și numără treizeci de mii de lei)*: Mîine o să fac eu rost de bani, cu orice preț. Am de luat din atîtea locuri... Și-o să îngroș și eu manierele și să cer de la obraz. *(Închide și revine.)* Uite treizeci de mii de lei, dragul meu!

RAITĂ: Am zburat la redacție, să potolesc fiarele flămînde...

(Își dau mîinile.)

MANOLE: Bine, Raită!

RAITĂ *(spre ieșire)*: În orice caz, dau un telefon ca să vedem ce-ai făcut cu polița... *(Didonei.)* Sclavul matale, duduie Didona, cea mai frumoasă secretară dintre toate fetele ce mint. *(A ieșit în surîsul Didonei.)*

MANOLE *(își strînge preocupat tîmplele în palme, o clipă.)* Domnișoară Fildeșcanu, dă-mi, te rog, lista telefoanelor de azi.

DIDONA: Imediat, maestre! *(Vine la biroul lui, cu carnețelul în mînă.)*

MANOLE: Bine, domnișoară, lasă-mi mic lista puțin s-o studiez.

DIDONA *(pune carnețelul și trece spre biroul ei)*: A! Am uitat să vă spun. *(Se oprește din drum.)* A adus de la croitor un pachet mare... Probabil un costum nou.

MANOLE: Și unde e?

DIDONA: L-a pus camerista pe pat în dormitorul dumneavoastră. *(Se duce să-și reia locul.)*

MANOLE: Mă duc să-l încerc... *(Trece în dormitor.)*

DIDONA *(reluîndu-și cîteva clipe jocul)*: Stîncă celebră în antichitate de pe care...

TITINA *(intră. E foarte elegantă, veselă și „fresă". Parcă a mai întinerit)*: *Bonjour*, duduiță!

DIDONA: Bună ziua, doamnă...

TITINA: Nolică e-acasă?

DIDONA: Da, e-n dormitor...

TITINA: Spune-i, te rog, că sînt aici. *(Se așază pe fotoliul din fața biroului lui Manole.)* Înțelegi? Eu nu pot să bat la ușa dormitorului unui bărbat...

(Didona sună de două ori.)

PETRE *(fecior bătrîn, în ținuta respectivă, intră)*: Da!

DIDONA: Moș Petre, comunică-i, te rog, maestrului, că îl așteaptă doamna Drumețeanu...

(Petre se duce la ușa lui Manole și bate.)

MANOLE *(crapă ușa)*: Ce este?

PETRE: Conașule... conița vă așteaptă!

MANOLE *(intră, în timp ce Petre iese. A îmbrăcat vestonul de deputat, cu galoanele respective, pe care nu a avut timp să-l încheie)*: În sfîrșit, bine c-ai venit, draga mea!...

TITINA *(privindu-l încîntată)*: Vai, ce bine îți vine în uniformă! Ia încheie-te! *(Manole se încheie.)* Și șapca pune-o așa... un pic mai pe o parte. *(Manole execută.)* Așaaa! Parc-ai fi aviator...

MANOLE *(îmbufnat oarecum)*: Orice om politic, Tita dragă, trebuie să fie și aviator... ca să zboare dintr-un partid într-altul. Tu mi-ai spus!

TITINA: Și mențin... *(Făcînd pe surprinsa și pe serioasa.)* Aaa, dar uniforma ta e complet greșită!

MANOLE *(mirat)*: Unde? Îmi vine foarte bine...

TITINA: Ei, aș! Ți-a greșit epoleții...

MANOLE *(același joc)*: Epoleții?

TITINA: Sigur că da! Ți-a pus epoleți de deputat... Or, tu *(ridicîndu-se în picioare)* ești ministru! Pînă diseară ești subsecretar de stat la Justiție. Că, un viitor

maestru al baroului, nici nu putea fi numit în altă parte.

MANOLE *(încremenit)*: Eu, ministru?... *(Își dă șapca pe ceafă.)* Eu?

TITINA *(luîndu-l în brațe, zguduindu-l și sărutîndu-l)* Tu, tu, tu!... Eu te-am făcut!... Ești ultimul ministru pe care l-am făcut și ultimul om pentru care am mai făcut asta... Înțelegi, mă? *(Îl ia de obraji și îl privește în ochi.)* Înțelegi că te iubesc? *(Îi aranjează șapca cum îi place ei.)*

(Sună telefonul. Mancle ridică receptorul.)

MANOLE: Alo!... Da, la telefon!... Aștept domnișoară. *(Discret, Titinei.)* Președinția Consiliului de Miniștri... Vrea să-mi vorbească premierul. Alo! Vă salut, domnule prim-ministru. *(Ascultă atent, cu mîna crispată pe receptor și cu o lumină nouă și triumfătoare, care i se mărește în ochi.)* Vă mărturisesc, domnule prim-ministru, că sînt atît de surprins *(face cu ochiul Titinei)* și de emoționat, încît nu găsesc cuvintele cele mai potrivite ca să vă mulțumesc pentru bunăvoința de a-mi face această cinste deosebită. Vă mulțumesc și vă asigur de recunoștința și devotamentul meu nețărmurit... *(Ascultă.)* Da, excelență! La opt voi fi la Președinție, în cabinetul dumneavoastră. Am onoare să vă salut! *(Închide și se umflă tot ca un curcan, învolburat din el însuși.)* S-a făcut! *(Își freacă mîinile mulțumit.)*

TITINA *(glumind)*: Cine ar fi crezut acum doi ani, afară de Titina Drumețeanu, că băiatul lui Burtă-Verde o o să ajungă ministru!...

MANOLE: Cine? Eu!... Eu am crezut totdeauna în mine și în viitorul meu... Cît privește Burtă-Verde, ăla nu sînt eu și n-am nici o legătură cu el, nici chiar în glumă... Ăla a fost tata!... Iar eu, ministrul de azi, eu sînt Emanuel Cotîrliceanu, și atîta tot!... Știi însă că mîine Chisălniceanu îmi protestează polița. A telefonat adineaori banca... Mi-ai promis că îmi faci ieri rost de cinci sute de mii de lei. Unde sînt? Fiindcă datoria asta tot tu m-ai pus s-o fac, cînd m-am împrumutat, ca să-mi cumpăr casa.

TITINA *(rîzînd cu îngăduință)*: Dar bine, mă! Eu ți-am adus azi mult mai mult decît trebuia să-ți aduc ieri. Ți-am adus un portofoliu de ministru.

MANOLE: Care, deocamdată, e gol. Și polița se protestează mîine.

TITINA: Ce copil ești! Ce bancă mai poate îndrăzni să protesteze polița unui ministru?... Și, de Justiție, pe deasupra! Îți mai și dă, dacă vrei, deși nu mai e de prestigiul nostru să ne mai ocupăm de găinării de-astea de cîteva sute de mii de lei... *(Cu un surîs superior.)* Dacă umblăm numai prin cîteva dosare uitate în arhiva Ministerului de Justiție și pe care eu le cunosc, îți garantez că într-o lună, nu mai mult, putem să deschidem banca noastră personală. Însă pentru asta, eu, fosta „damă voalată", trebuie să dispar și să reapar sub o nouă identitate legală... Așa că, zilele astea, facem căsătoria civilă.

MANOLE *(schimbînd complet tonul și atitudinea de pînă acum, ia o înfățișare hotărîtă și, cu un bobîrnac, își dă șapca pe ceafă)*: Ascultă, Titino!...

TITINA *(surprinsă de tonul și bruscheța lui)*: Dar ce-nseamnă tonul ăsta, Nolică?

MANOLE *(din ce în ce mai brutal și mai mîrlan)*: Înseamnă că mă uit la tine de o jumătate de ceas, te aud, te ascult și tot nu-mi vine să cred!

TITINA *(nedumerită și instinctiv alarmată un pic)*: Ce?

MANOLE: Că o femeie deșteaptă ca tine, cu o mare experiență de viață, poate să mai fie capabilă de asemenea naivitate, care frizează chiar inconștiență.

TITINA *(același joc)*: Ce vrei să spui?

MANOLE *(încrucișîndu-și mîinile pe piept)*: Drept ce mă iei tu pe mine? *(Titina îl privește consternată, fără a mai fi capabilă de replică.)* Cum îți închipui, cum poate măcar să-ți treacă prin gînd că un om ca mine, *un ministru (apasă pe cuvînt)*, și mai ales de Justiție, s-ar putea însura cu o femeie ca tine? Cu o „Damă Voalată"?

TITINA: Manole, tu vorbești serios?

MANOLE: Foarte serios și îmi pare bine că ai pus punctul pe „i", ca să ne lămurim odată pentru totdeauna. Ministrul Justiției s-a însurat cu Titina Drumețeanu...

„Dama Voalată", a cărei identitate o cunoaște toată lumea!...

TITINA *(se ridică uluită, dar dîrză, ca o viperă lovită ce se înalță totuși într-un ultim efort al veninului ultragiat)*: Mizerabile! Mizerabile!... Va să zică, și tu, la fel cu ceilalți! Tu, ultima mea creație... Tu, pe care te-am scos din lăturile cîrciumii și mahalalei, ca să te fac ceea ce ești. Îmi arunci mie piatra, după ce ți-am dat-o în mînă ca să izbești pe alții? Bine, Burtă-Verde junior!... *(Recăpătîndu-și stăpînirea de sine.)* Dacă așa vrei, așa să fie! Să nu uiți însă că dacă eu te-am făcut, tot eu o să te distrug... Și cu acestea zise, adio, domnule ministru, înainte de a fi fost!...

MANOLE *(văzînd graba arogantă cu care Titina se îndreaptă spre ușă)*: Nu te mai conduc, știi unde e ușa...

TITINA *(ieșind)*: Burtă-Verde!

(Manole, încîntat de el și de felul cum a decurs „ruptura", își dă șapca pe ceafă și se duce la telefon.)

ACTUL III

TABLOUL 1

După un alt an, aproximativ. Decorul înfățișează biroul directorial al lui Manole, la fabrica de pielărie, tăbăcărie și încălțăminte „Talpa țării". E o încăpere spațioasă, mobilată după ultimul jurnal al timpului. În fund, ferestre mari care dau spre curtea fabricii. Biroul aflîndu-se la etaj, se văd clădirile fabricii, ca atare și o parte din coșul ei, sau întreg, dacă perspectiva fundalului îngăduie. În stînga, uși capitonate cu piele, care dau în birourile secretarilor și administrației, și prin care se comunică în exterior. În dreapta, biroul lui Manole. O ușă secretă, în peretele din spatele biroului. La ridicarea cortinei, în scenă se află Raită și Manole. Raită — care a slăbit și s-a cofleșit din cauza vîrstei și beției — stă picior peste picior pe fotoliul din fața biroului. E mai bine îmbrăcat decît pînă acum, dar tot șleampăt și boem. Manole — care s-a mai îngrășat binișor la corp, mai ales la burtă, și s-a buhăit la față din cauza bunului trai — stă la biroul lui, revărsat în fotoliu, jucîndu-se cu un *coup-papier* printre degetele mîinii libere. Înainte de ridicarea cortinei, se aude sirena fabricii, care continuă și după ce aceasta se ridică. Raită și Manole se află în continuarea unei conversații începute mai de mult.

RAITĂ *(își astupă urechile cu degetele, pînă ce sirena încetează)*: Phiuuu!... Mizerabil glas are și sirena asta.

MANOLE: Trebuie să fie douăsprezece. *(Își constată ceasul.)* Da, fix!

RAITĂ *(ironic)*: Se cunoaște că fabrica merge după tine. *(Admirativ.)* Magistrală lovitură ai tras, șefule, și cu fabrica asta...

MANOLE *(rîzînd)*: Și asta e numai o sucursală a loviturii. Că centralele sînt în provincie... Două mii de muncitori și de salariați am, măi, în toate fabricile mele!

RAITĂ: Ale lui socru-tău, adică!... Ale lui Brant.

MANOLE: Deocamdată... Dar tu îți dai seama ce înseamnă două mii de guri pe care trebuie să le hrănești și, mai ales, să le astupi? C-au început să ceară, să cleveteacă, să șușotească, să pretindă, de cînd cu ultimele evenimente internaționale... *(Schimbă discuția.)* Titina ce mai face? Tot cu Chisălniceanu e?

RAITĂ: Da, tot cu el... Dar cum e ea cu el, e la fel cum ți-aș spune eu că, după treizeci și cinci de ani de căsnicie, m-am logodit cu nevastă-mea și-i dau *rendez-vous* în Grădina Botanică, s-o pup pe-o bancă.

MANOLE: E curios cum în șase luni astea, cît am lipsit din țară, nu m-am gîndit niciodată la ea?... Și, oricît, de ce să mint, Titina Drumețeanu e o femeie care nu se poate uita atît de ușor.

RAITĂ: A fost. Însă, de cînd ai părăsit-o, a îmbătrînit într-un an, cît în toți cincisprezece pe care nu-i declarase pînă atunci. Că te-a iubit, șefule. Te-a iubit cumplit! Nu știu dacă ai fost prima ei dragoste adevărată, cum mi-a spus într-o zi, dar că ai fost ultima, e sigur...

MANOLE: Sper că, după șase luni astea, cît am fost în străinătate și am dispărut complet din circulație, nu mă mai urăște, așa cum mă ura.

RAITĂ: Nu știu dacă te mai urăște, dar știu că Titina Drumețeanu și-a încheiat cariera politică. „Dama Voalată" poartă acum crep de doliu pe față, în loc de voaletă cu picățele. Nu se mai uită la ea nimeni, din cei care altădată ar fi dat multul cu multul, măcar s-o întrezărească. E la fel ca o expoziție care, după ce a vizitat-o o lume întreagă, trebuie să se închidă din lipsă de vizitatori...

MANOLE *(rîde)*: D-aia era bine pe vremea spartanilor, care aruncau toate femeile bătrîne și toți copiii infirmi de pe stînca tarpeană...

RAITĂ *(brusc, exuberant)*: Bravo, șefule, ești cineva! Asta era, domnule, fir-ar a dracului să fie! Stînca tarpeană. Tarpae! Și cu șase litere... M-ai salvat, pe cuvîntul meu!

MANOLE *(nedumerit)*: Cu ce?

RAITĂ: Cu stînca de șase litere... Tarpae!

MANOLE *(același joc)*: Și ce e cu ea?

RAITĂ: Acum un an, exact în ziua cînd te-a făcut ministru, Didonița, secretara ta, căuta cuvîntul ăsta, pentru un joc de cuvinte încrucișate. Și nu i l-am putut găsi, domnule, pînă acuma, cînd mi-l dădușî mură-n gură.

MANOLE *(același joc)*: Dar nu văd legătura!

RAITĂ: Legătura e că fata mi-a promis formal că, în ziua cînd o să găsesc cuvîntul ăsta, acceptă să mănînce cu mine, seara, în oraș. Așa că, astă-seară, mi-a pus domnul Savaot mîna-n cap...

MANOLE *(amuzat)*: Nu te bucura dinainte, Raită dragă, că ai un rival serios de tot.

RAITĂ: Știu! Pe socru-tău... Dar ăla nu contează, șefule! Îl duce pentru bani. Pe cîtă vreme eu sînt cu sentimentul.

MANOLE: În orice caz, moșului i s-au aprins rău călcîile după ea. S-a zăpăcit de tot... Ascară a invitat-o la masă în oraș și uite, pînă la ora asta nu știm nimic, nici de el, nici de ea. Nevastă-mea e foarte îngrijorată că n-a venit de ieri acasă și mi-a telefonat de două ori pînă acum... Și de cînd i-a dat socru-meu, domnișoara secretară vine la slujbă cînd vrea, pleacă atunci cînd poftește... Uite, de exemplu acuma; din doi secretari, nu e nici unul aici... Domnișoara Fildeșeanu e dispărută fără urmă cu socru-meu și domnul Potlogaru e la grajd. Mi s-a îmbolnăvit un cal, care trebuie să alerge mîine în *derby*.

RAITĂ: Pe mine nu mă deranjează deloc chestiunea cu socru-tău. La șaptezeci de ani n-o să-l mai ție tensiunea cît lumea... Lunea trecută mi-a spus că o avea douăzeci și doi.

MANOLE: Exact!... Douăzeci și doi maxima și, ceea ce e și mai îmbucurător, doisprezece minima...

RAITĂ: Doisprezece minima? Nu-l văd bine, șefule!...

MANOLE *(cu evlavie, făcîndu-şi şi o cruciuliţă pe piept)*: Să te audă Dumnezeu!... Că de-aia îl şi las să-şi facă de cap... Cel puţin, cît o mai avea de trăit, să moară fericit. Plus că, fiind acaparat de ea, nu se mai ocupă de nimic şi mi-a dat mînă absolut liberă în fabrică.

RAITĂ: Eşti tare, şefule! Din ce în ce mai tare... Ce te-am admirat eu pînă acuma, dar, de acum încolo, începi să-mi impui.

(Sună telefonul pe biroul lui Mancle.)

MANOLE: Alo!... Eu!... Nu, pînă acum nu am nici o veste de la ei. Didona n-a venit la serviciu. Trebuie să fie plecaţi undeva în provincie, cu maşina... căci nici maşina nu e la garaj. Probabil, la Ploieşti, la Sinaia, la Braşov. Aşa că, te rog, nu mai fi alarmată, nu poate fi nimic grav. Dacă, Doamne fereşte, ar fi, mi s-ar telefona imediat! Vorba franţuzului *(pronunţă prost)*: Pa dă nuvelă, bon nuvelă! *(Pas de nouvelles, bonnes nouvelles.)* Te sărut! Pa! *(Închide.)* Nevastă-mea! N-a dormit toată noaptea, săraca... *(Sună telefonul.)* Alo!... Daaa... Siguranţa Generală a Statului?... Bine, dă-mi legătura cu el! *(Aşteaptă o clipă.)* Alo! Eu, Cotîrliceanu... Să trăieşti, inspectore dragă!... Dragul meu, pînă în prezent nu pot să spun nimic nou şi precis... Deocamdată continuăm să-i pîndim, să-i urmărim... Sînt însă foarte prudenţi şi strîns legaţi între ei... Cu toate mijloacele de tentaţie pe care le-am încercat pînă acum, nici o defecţiune, nici o indiscreţie, nici o trădare!... Cei patru agenţi pe care mi i-ai trimis săptămîna trecută şi pe care i-am angajat ca muncitori, îşi fac datoria perfect şi sînt foarte mulţumit de ei. Însă comuniştii sînt tari pe poziţie şi am impresia că i-au cam mirosit. Nu se păzesc de ei şi se poartă ca şi cu nişte muncitori adevăraţi, dar atîta tot... Sigur, sigur!... Fireşte!... Pînă la urmă, o să punem noi mîna pe ei şi o să spargem gaşca bolşevică din fabrică. Mai ales că eu, personal, conduc operaţiile... Cu bine, să trăieşti şi, de îndată ce am ceva precis la mînă, te înştiinţez! *(Închide.)*

RAITĂ: Tot Duran ăla e cuiu, ascultă-mă pe mine.

MANOLE: A, bine, de-asta sînt convins... Dar în afară de el mai sînt şi alţii. Şi încă mulţi, pe care îi bănuim, dar pe care nu-i putem dovedi deloc. Că sînt tenaci, mă!... Şi solidari şi bine organizaţi. Pînă la urmă, însă, pune Bibi laba pe ei. Şi-o să vezi atunci ce-o să mi ţi-i scarmene la darac. Dar, apropo de muncitori... Am, mă, una în fabrică, o fată, Maria Sfetcu, care este ceva ce n-ai văzut pe lume.

RAITĂ: Ce tot vorbeşti, domnule? *(E foarte interesat.)*

MANOLE: E o frumuseţe... o minune... Şi de două săptămîni, de cînd m-am întors din străinătate şi am văzut-o prima dată, am cîrlig la ea, cum n-am avut niciodată şi nicăieri pentru o femeie... E o fată serioasă, după toate informaţiile pe care le-am luat. Şi la toate avansurile, atenţiile şi aluziile pe care i le-am făcut pînă acuma...

RAITĂ *(completîndu-l)*: A rămas indiferentă.

MANOLE: Nu ştiu. Dar, în orice caz, s-a făcut că nu le pricepe...

RAITĂ *(se uită la ceas)*: Aoleu! Ăia de la redacţie trebuie să fiarbă că n-am venit pînă acuma cu banii.

MANOLE: Ce bani?

RAITĂ: Pe care o să mi-i dai. Că, de fapt, de-aia am dat o raită pe-aici... Azi am de plată chenzinele, tipografia, hîrtia, clişeele.

MANOLE: Şi cît îţi trebuie?

RAITĂ: Ce mă mai întrebi, parcă nu stii? Optzeci, nouăzeci de mii de lei acolo. Zii o sută, ca să fie ţifră rotundă.

MANOLE *(scrie un bon)*: Uite un bon de casă de cincizeci de mii de lei... Şi mîine vino cu toate socotelile ca să vedem şi de rest.

RAITĂ *(luînd bonul)*: Cu cît eşti mai bogat, cu atît devii mai meschin, şefule.

MANOLE *(rîzînd)*: Legea compensaţiei, dragă Raită.

RAITĂ: Hai să-mi trăieşti şi de cincizeci de mii de lei ăştia, dar numai pînă mîine. *(Iese, după ce îşi strînge mînile.)*

(Imediat sună telefonul.)

MANOLE: Alo!... El!... Cu cine? Cu domnul ministru al industriei? Vă rog, aştept. *(Brusc îşi ia o mină plic-*

tisită.) Sărut mîna, scumpă doamnă... *(Ascultă.)* Da, dar eu v-am spus în repetate rînduri, doamnă Caroianu, că e inutil să vă mai deranjați și să-mi telefonați în fiecare zi sub diferite titulaturi de ministere și de instituții, ca să mă prindeți la telefon. Îmi pare rău, dar nu pot face nimic pentru soțul dumneavoastră. Eu nu mai sînt om politic. Sînt numai un modest industriaș, care își vede de bruma de fabricuțe pe care le are... Nu, doamnă, regret, dar este imposibil să-l numesc pe soțul dumneavoastră director la una din fabricile mele, pentru bunul motiv că eu sînt director la toate... Ei bine, coniță, dar pentru că am făcut cîndva imprudența să petrec o singură noapte cu dumneavoastră, nu înseamnă că trebuie să-mi reproșez toată viața această greșeală! Mai ales că am plătit-o foarte scump, din chiar seara cînd am comis-o și încă multă vreme după aceea... Nu, nu, nu vorbesc deloc la figurat. La propriu, doamnă, că doar v-am dat banii totdeauna în mînă... *(Dur.)* Mă rog! Măgar, nemăgar, ăsta sînt și cu asta am terminat. *(Trîntește telefonul. O bătaie în ușă.)* Intră!

AGENTUL *(îmbrăcat în muncitor, intră)*: Să trăiți, domnule director!

MANOLE: È, ce se mai aude nou cu comuniștii noștri? Șezi, te rog!

AGENTUL *(se așază)*: Domnule director, cred că sîntem pe drumul cel bun. Deocamdată, am izbutit să punem mîna pe cîteva capete de fire.

MANOLE: È, bravo!... Și de data asta Siguranța Generală a Statului e, ca întotdeauna, la înălțime... Ia spune, ce ați aflat?

AGENTUL: Pînă în prezent, am putut să identificăm, afară de Duran, care e șeful lor în fabrică și om de încredere al partidului, încă cinci inși: patru bărbați și-o femeie.

MANOLE: Și care sînt ăia?

AGENTUL *(consultînd un carnețel)*: Gheorghe Grindă, Petre Săftoiu, Ilie Barbu și Nicolae Tudose.

MANOLE: Și femeia?

AGENTUL: Sfetcu Maria... care e și cea mai primejdioasă, fiind mîna dreaptă a lui Duran, de care, după toate

semnalmentele pe care le avem pînă acuma, este și amorezată.

MANOLE *(trăsnit)*: Maria Sfetcu? Fata aia tînără și frumoasă de la ambalaj?

AGENTUL: Aia, aia!... Așa că...

MANOLE *(luînd o hotărîre bruscă)*: Așa că mergeți cu cercetările mai departe, cît mai rapid. Adică nici nu mai e nevoie să pierdem vremea cu cercetările... Procedăm legal și fără ezitare, cum știm noi. Lui Duran și celorlalți patru ciraci le băgați niște manifeste comuniste în buzunarele hainelor cu care vin de-acasă și pe care și le lasă la vestiar. Iar astă-seară, la ieșirea din fabrică, percheziție cu poliția la toată lumea și, cei găsiți cu manifestele, la zdup.

AGENTUL: Mariei Sfetcu nu-i punem?

MANOLE: Nu... Deocamdată nu! Fiindcă trebuie să ne rămîie și cineva liber, pe care să-l putem urmări mai departe.

AGENTUL *(cu admirație)*: Pe toate le știți, domnule director! Zău, parc-ați fi de-ai noștri...

MANOLE *(după o clipă de gîndire)*: Totuși, cred că e mai bine s-o arestăm și pe Maria Sfetcu, pentru ca pe urmă să intervin eu s-o pună în libertate și să-mi rămîie obligată.

AGENTUL: Ăștia, muncitorii comuniști, nu rămîn niciodată obligați patronilor cu nimic.

MANOLE: Totuși, cu Maria Sfetcu o să încercăm și ideea mea.

AGENTUL: Bine, dacă așa ziceți dumneavoastră! *(Se ridică.)*

MANOLE: Pentru percheziția de deseară, telefonez eu la Prefectura poliției să-mi trimită oamenii necesari...

AGENTUL: S-a-nțeles! Vă salut și mă scuzați de deranj!... Dar avem ordin de la ăia mari să vă ținem în curent cu tot și să nu lucrăm în fabrică decît sub conducerea dumneavoastră. *(Se îndreaptă spre ieșire.)*

MANOLE *(cu un gest, îl oprește din drum)*: Ascultă, Ciupitule dragă... Ciupitu te cheamă, nu?

AGENTUL: Nu! Ciupagea, domnule director...

MANOLE: Bun, ascultă Ciupagea tată! Astă-seară, după percheziție, ici și pe ceilalți trei colegi ai tăi și veniți cu toții la mine acasă, la o țuică, să mai aranjăm și

unele socoteli *(gest de „ungere")*, pe care nu le putem rezolva aici, că s-ar putea să fim spionați și să ne dăm pe față. Pe la opt și jumătate, nouă...

AGENTUL: Am înțeles și să trăiți! *(Iese.)*

(În ușă se încrucișează cu Potlogaru, care intră buzna, afurat și grăbit.)

POTLOGARU: Să trăiești, patroane! Vin direct de la grajd. E totul în regulă. Vîrtej nu mai are nimic. E vesel, binc dispus și dă șuetă de nechezat cu armăsarii ceialalți. Am chemat veterinarul degeaba...

MANOLE: Dar ce-a avut de s-au alarmat așa ăia de la grajd?

POTLOGARU: A mîncat varza cu carne a dobitocului ăla de Costică, care și-a lăsat strachina în iesle... Mîine luăm *derby-ul*, si-gur... Siii-gur!... *(Exuberant.)* Ne umplem mîine, patroane! Ne umplem... Iar grajdurile Emanuel Cotîrliceanu, de mîine încolo, vor fi vedeta turfului român. Cal de șah să dea Dumnezeu să ajung, dacă n-o fi așa cum îți spun eu!...

(Aglăița intră împreună cu Mielu. Aglăița are umărul stîng mai înalt decît celălalt și piciorul stîng mai scurt decît vecinul. Este îmbrăcată, de la pălărie la pantofi, după ultima eleganță a marilor case de confecțiuni, autohtone și pariziene. Fardată artistic și coafată idem, izbutește să anuleze, la prima vedere, ceva din perfecta ei urîțenie. Mielu e mai puțin elegant, dar totuși bine îmbrăcat și gen „artist", cu lavalieră și plete „a la poet".)

AGLĂIȚA *(care este extrem de surescitată)*: Lulule dragă, iartă-mă, te rog, că te deranjez la birou, deși ți-am promis că n-o să fac asta niciodată, dar trebuie să-ți vorbesc imediat și numai între patru ochi...

POTLOGARU *(lui Mielu)*: Biroul meu vă stă la dispoziție, domnule Mielu.

AGLĂIȚA: Nu! Mielu poate să stea, că el e vărul meu primar.

MANOLE: Păi atunci sîntem între șase ochi, nu patru.

AGLĂIȚA: Nu e nimic, că Mielu știe...

POTLOGARU: Pe mine, vă rog să mă iertați că mă retrag, dar peste zece minute trebuie să fiu la „Jokey-Club", în legătură cu *derby*-ul de mîine... *(Se-nclină.)* Omagiile mele, doamnă..., patroane! Vă salut, domnule Mielu!... *(Iese repede.)*

(Aglăița s-a așezat pe un fotoliu în fața biroului lui Manole, și Mielu pe celălalt. Aglăița scoate o țigară și-o pune nervoasă în gură.)

AGLĂIȚA: Lulule, dă-mi un foc, te rog!

MANOLE: Parcă era vorba că nu mai fumezi, puișor? Știi bine că îți face rău la inimă.

AGLĂIȚA: Sînt așa de enervată...

(Mielu se ridică și îi dă foc înaintea lui Manole, care rămîn cu bricheta întinsă.)

AGLĂIȚA *(lui Mielu, care își reia locul)*: Mersi!

MANOLE: Dar ce e, dragostea mea? Ce s-a întîmplat? Ești într-un hal de surescitare...

MIELU: Are și de ce... De-abia am putut s-o liniștesc, să poată veni aci...

MANOLE: Dar ce este frate?

AGLĂIȚA *(agitată, scoțînd din poșetă ziarul împăturit și dîndu-i-l lui Manole)*: Citește, iubitule, citește!

(Manole răsfoiește ziarul, făcînd pe nedumeritul.)

MANOLE: Ce să citesc?

AGLĂIȚA: Nu acolo!... Pe ultima pagină.

MIELU: Un articolaș mic. *(I-l arată, ridicîndu-se.)*

AGLĂIȚA: Citește-l tare, te rog și-o să vezi...

MANOLE *(Încruntînd sprîncenele prefăcut)*: Un moment, iubito!... și nu mă întrerupe, te rog. *(Citește în gînd articolul, apoi, foarte impresionat și acablat, lasă să-i cadă ziarul pe birou)*: Nu trebuie să te mire infamia asta, adorata mea. Era de așteptat...

AGLĂIȚA: Ce?

MANOLE: Că într-o zi, mai curînd ori mai tîrziu — și mai ales pe vremurile astea de crunt antisemitism — trebuia să se afle că mama ta a fost evreică.

AGLĂIȚA: Bine, dar asta n-ar fi nimic grav. Ceea ce e foarte grav însă, este acolo unde zice că tu nu mai poți fi însurat cu mine... Nici nu pot concepe, Lulule, înțelegi tu, să mă despart de tine. Mai bine mă sinucid împreună cu Mielu.

MANOLE *(rîzînd)*: Dar de ce cu el?

AGLĂIȚA: Fiindcă adineaori, cînd am citit articolul, mi-a jurat că dacă mă sinucid eu, se omoară și el odată cu mine.

MIELU: Și mențin.

MANOLE *(vine în spatele Aglăiței și începe s-o mîngîie tandru, pe umeri și pe părul de sub pălărie)*: Dar bine, fetița mea dragă, cum e posibil ca unei femei deștepte ca tine, să-i poată trece în căpșorul ăsta asemenea prostii și naivități. *(Aglaia ridică ochii spre el.)* Păi bine, iubita mea, tu crezi că e suficient să apară într-o gazetă cîteva rînduri evazive, pentru ca să fie suficient să mă despart de tine?!

MIELU: Păi, tocmai de-aia!...

AGLĂIȚA *(agasată, lui Mielu)*: Mamy drag! Nu-l mai întrerupe, te rog, că pe urmă îmi dau cuvîntul de onoare și nu mă mai sinucid cu tine...

MANOLE: Isprăviți cu copilăriile astea! Pe mine, nimeni și nimic nu mă poate despărți de tine, iubita mea... Cu orice risc, ca să știi...

AGLĂIȚA *(țîșnește din fotoliu și îi încolăcește mîinile de gît, sărutîndu-l printre lacrimi)*: Lulule!... Lulu meu scump îți mulțumesc... *(Din ce în ce mai în plîns.)* Îți mulțumesc că mi-ai redat viața! *(Îl înecă în sărutări ude de lacrimi.)*

MIELU *(enervat)*: Nu-l mai săruta atîta, că-l faci leoarcă...

AGLĂIȚA: Dar ce e bărbatul tău? E bărbatul meu. Ce te-amesteci tu? Și n-ai decît să te sinucizi singur, dacă vrei. Pe mine m-ai pierdut de clientă... *(Se reașează în fotoliu și își reface „portretul", cu cele necesare din poșetă.)*

MANOLE: Însă partea gravă din acest articol, și alarmantă într-adevăr, este exact cea care ți s-a părut ție lipsită complet de importanță...

AGLĂIȚA: Care parte?

MANOLE: Aluzia la averea ta...

AGLĂIȚA: Ei, și! Ducă-se dracului de avere! Principalul este să nu te ia pe tine, care ești comoara mea cea mai scumpă și bogăția mea cea mai mare... Și, pe urmă, o să ne rămîie destulă avere de la tata.

MANOLE: Nu e așa, puișor!... De ce să te lași jefuită prin intimidare, de un drept al tău... Trebuie să te aperi.

AGLĂIȚA: Da, dar cum? Spune-mi tu, învață-mă tu, care le știi și le descurci pe toate.

MANOLE: Foarte simplu, iubita mea. *(Cu un surîs superior și care vrea să arate lipsa de importanță a lucrului.)* Mîine mergem la tribunal cu advocatul meu și îmi faci mie, toată averea ta, vînzătoare. Iar averea rămîne, firește, și pe mai departe a ta, ca și pînă acum. Totul nu este decît o simplă formalitate juridică între noi... Este?

AGLĂIȚA *(transfigurată de fericire)*: Sigur... Mîine mergem la tribunal, facem actele, și gata!...

(Sună telefonul.)

MANOLE *(ducîndu-se la aparat)*: Alo!... Da, fabrica „Talpa țării". La telefon, chiar eu sînt, Cotîrliiceanu, directorul fabricii. Dar cu cine vorbesc, vă rog?... Circa 31 de poliție. Bună ziua, domnule comisar! *(Ascultă un pic.)* Cum? Cînd? *(Se preface îngrozit de ceea ce aude, deși, în fond, jubilează pe dinăuntru.)* Acum o jumătate de oră, la hotel „Lido-Veneția"? *(Agitată de o presimțire, Aglăița încremenește cu ochii spre telefon. Mielu, așișderea.)* Și e mort, domnule comisar?... Da, e socrul meu!... *(Aglăița dă un țipăt și leșină. Manole face un semn lui Mielu să-i dea „primele ajutoare". Mielu sare și neștiind cum să procedeze în asemenea cazuri, după ce încearcă diverse procedee, pînă la urmă se decide și o mușcă de deget, drept care, Aglăița va țipa ca din gură de șarpe, la replica unde se va marca indicația respectivă. În timpul ăsta, Manole continuă să vorbească.)* Da, este exact! Domnișoara Didona Fildeșeanu este secretara mea... Bineînțeles, viu imediat la fața locului. Vă rog, însă, păstrați toată discreția asupra chestiunii... și voi ști, la rîndul meu, să-mi iau revanșa. Bună ziua și mulțumiri pentru condoleanțe... *(Acum țipă Aglăița. Manole se repede lîngă ea, zicînd lui Mielu.)* Ce-o mușți, idiotule? *(Drăgostind-o pe Aglăița.)* Haide, fii cuminte, fetița mea dulce... *(Ștergînd o lacrimă imaginară.)* Bietul papă!.. *(Aglăița începe să plîngă, cu capul în mîini.)* Dumnezeu să-l ierte! *(Își șterge altă lacrimă, de la ochiul celălalt,*

la fel ca prima.) Și de cîte ori nu i-am spus, cît nu l-am rugat să se menajeze... Știi că îi luam tensiunea în fiecare săptămînă, să i-o controlez.

AGLĂIȚA *(se întoarce și își sprijină capul de mîna lui Manole, care e pe brațul fotoliului)*: Îți mulțumesc, Lulu meu adorat! Știu cît ai fost de bun și cîtă grijă ai avut de tensiunea lui. Bietul papá!...

TABLOUL 2

Biroul lui Manole, la fabrică. Acțiunea se petrece în 1946, August 23. Pe fereastră se văd — atît cît se văd — clădirile fabricii, pavoazate cu verdeață, flori, drapele roșii, tricolore. La ridicarea cortinei. Potlogaru e la fereastra deschisă, privind în curtea fabricii. Manole, la birou, fumează revărsat pe spatele fotoliului.

POTLOGARU: 23 August! Ce entuziasm a fost astăzi, la defilare!... Cine ar fi crezut, acum doi ani, pe vremea asta, în '44, că astăzi, vom ajunge aici și că fața pămîntului se va schimba cu totul?

MANOLE: È, asta e! Știi că-mi placi? Cum cine? În primul rînd, eu. Am spus-o întotdeauna și dacă n-am spus-o niciodată, am repetat-o mereu: nemții vor pierde războiul.

POTLOGARU: Apropo de defilare!... Azi-dimineață mă așteptam să te văd defilînd în fruntea muncitorilor din fabrică. Și cînd colo, în locul tău era Duran.

MANOLE: Dragul meu, nu trebuie să te surprindă. În primul rînd, Duran este astăzi președintele sindicatului din fabrica mea și, în al doilea rînd, eu n-am defilat, dintr-un sentiment, ca să zic așa, de modestie... Nu vreau să-mi afișez în public astăzi, cînd democrația a triumfat, meritele mele de fiu ridicat din mijlocul poporului și de luptător neclintit pentru cauza democra-

ției. Adică, n-am vrut să fac paradă, înțelegi, nici chiar la defilare! Plus că situația internațională este încă destul de tulbure și n-am interes să joc, pe față, totul, pe o carte care este încă pe dos. Este?

POTLOGARU *(în culmea admirației)*: Vorba lui nea Mitică Raită: Ești tare, patroane! Tare de tot.

(Sună telefonul.)

MANOLE: Alo!... *(Grav, dintr-o dată.)* Da, eu, doamnă Cotîrliceanu! În acest moment, mi-e imposibil să vă ascult. *(Pe începutul replicii lui Manole, a intrat Raită, căruia Manole îi face un gest amical, continuînd să vorbească.)* Sînt într-o discuțiune foarte importantă cu cineva din guvern. Mai încearcă dumneata peste un sfert de oră. *(Închide. Cu un surîs de ironie, spre telefon.)* Ex nevastă-mea!

RAITĂ *(apropiindu-se)*: Cum „ex"?... *(Dă o mînă, moale, lui Potlogaru.)* Salutare! *(Dă mîna și cu Manole.)* Omul dumitale, șefule! *(Se așază pe celălalt fotoliu.)* Ce vorbă fu asta cu „ex-nevasta-mea"?

MANOLE *(grav)*: În acest moment, advocatul meu se află la nevastă-mea, pentru a-i aduce la cunoștință hotărîrea mea i-ne-bran-la-bi-lă de a divorța.

RAITĂ: Dar ce s-a întîmplat?

MANOLE *(jucînd toată scena care urmează, pe același ton de gravitate, a unui om jignit în orgoliul și sentimentele lui)*: Ce să se întîmple, dragii mei? *(Definitiv.)* Sînt încornorat. În-cor-no-rat... asta este!

RAITĂ: *(uluit)*: Tu?

MANOLE: Da, eu! Eu, ăsta, așa cum mă vezi!

POTLOGARU *(căruia tot nu-i vine să creadă)*: Și ești absolut sigur, patroane?

RAITĂ: Și cu cine te-nșeală, dacă nu sînt indiscret?

MANOLE: Cu Mielu! Cu văru-său... I-am prins! Alaltăieri am avut dovada certă, incontestabilă, pal-pa-bi-lă.

POTLOGARU: Ia spune, patroane!

MANOLE: Ce să vă mai spun? Alaltăieri seara, fosta doamnă Cotîrliceanu, care se băgase în pat, a avut nefericita inspirație să mă roage să-i dau un borcănaș cu cremă din sertarul de la toaletă... Și, căutînd borcanul, am dat peste o scrisoare cu adresa ei pe plic. Nu știu ce

mi-a venit, că n-am obicei să-i citesc scrisorile, o inspirație divină cred, dar am luat scrisoarea și-am început s-o citesc, în timp ce „doamna" se ungea liniștită, cu crema pe portret. Să v-o citesc și vouă... *(Scoate o scrisoare din portmoneu și începe s-o citească.)* „Patima mea scumpă și adorată..."

POTLOGARU *(cu un surîs)*: „Patima mea"... Deci lucrurile erau avansate, cînd i-a scris-o.

MANOLE: Ascultați mai departe... *(Reia lectura.)* „Prima noapte pe care am petrecut-o în brațele tale, alaltăieri, cînd bestia de bărbatu-tău a fost plecat din București... va rămîne, pentru totdeauna, cea mai frumoasă zi din viața mea".

POTLOGARU: Noaptea va rămîne cea mai frumoasă zi!... *(Rîde.)* E și tîmpit, pe deasupra.

MANOLE *(băgînd scrisoarea la loc)*: Cred că restul nu mai are nici o importanță.

POTLOGARU *(convins)*: Gata, s-a zis și s-a isprăvit! Ce să ne mai furăm căciula din cap...

RAITĂ: Și nevastă-ta știe de scrisoarea pe care ai găsit-o?

MANOLE: Te cred! I-am citit-o imediat.

RAITĂ: Și ce-a zis?

MANOLE *(cu un surîs ironic)*: A avut cinismul să nege...

RAITĂ: Și de scrisoare ce-a spus?...

MANOLE: Că recunoaște că e scrisul lui Mielu, dar că nu îi e adresată ei și că habar n-are cum a ajuns în sertarul de la toaletă... În sfîrșit! Băsneli, ce să mai vorbim!...

RAITĂ *(care s-a lămurit discret asupra adevărului cu scrisoarea)*: Mie îmi spui?! În orice caz, ești tare, șefule! Taaare de tot... La început te-am admirat, pe urmă mi-ai impus, iar de-acum înainte să știi că încep să te și iubesc...

MANOLE: Nu-nțeleg, ce vrei să spui!

RAITĂ: Lasă că înțelegi foarte bine...

POTLOGARU *(uitîndu-se la ceasul de la mînă și sărind ars în picioare)*: Phiuuu! Și 'douăzeci și cinci. Am luat startul, patroane, și-am zburat la grajd, la datorie, că duminică avem zi grea.

RAITĂ: Poate vrei să-mi mai recomanzi și mie niște cai siguri, că aș mai avea ceva bani de pierdut.

POTLOGARU: Nu, nu! Dumneata să desfaci jocuri de cuvinte încrucișate, unde te pricepi, nu să joci la curse, de care habar n-ai. V-am salutat! *(Se ridică, le dă mîna în fugă și iese repede.)*

RAITĂ: În sfîrșit, bine că s-a simțit și a plecat grăjdarul ăsta, că am să-ți comunic lucruri foarte grave și personale. *(Își compune un aer solemn.)*

MANOLE *(oarecum alarmat de tonul și morga lui Raită)*: Ce? Ce lucruri?

RAITĂ: În primul rînd, „problema Chisălniceanu".

MANOLE: Ce e cu el?... A-nceput cumva să se agite iarăși?

RAITĂ: A înviat, și chiar cu forțe noi. Iar Drumețeanca, nu știu ce-a făcut, ce-a dres iarăși, e din nou într-o formă fizică nemaipomenită. Și, cum știi bine, s-a jurat că n-o să închidă ochii, pînă nu te distruge complet. Înțelegi că lucrul nu e glumă.

MANOLE *(totuși, impresionat de ceea ce a auzit)*: Fii pe pace, tată Raită!... Nu uita că astăzi, cînd poporul are, în sfîrșit, în mînă hățurile puterii, eu nu sînt decît un fiu al acestui popor, în timp ce domnișoara Titina Drumețeanu, chiar reîntinerită, și cu domnul Diogen Chisălniceanu, decrepit, nu sînt decît două exemplare tipice ale marii burghezii, care își mai trăiește ultimele ceasuri, înainte de a-și da sufletul pentru totdeauna.

RAITĂ *(foarte puțin convins de „siguranța" lui Manole)*: Mă rog... Eu mi-am făcut numai datoria să te informez din vreme. Restul te privește...

MANOLE: Da! Mă privește și poți să te bizui pe mine. Căci eu, tată Raită, și cînd cad, tot în picioare viu... ca pisica.

RAITĂ: Să dea Dumnezeu! Totuși, eu am rezervele mele...

MANOLE: N-o să te înec, fii pe pace! Eu unde sînt?...

RAITĂ: Bine, știu asta, dar nu mai vreau să fac apel tot la buzunarul tău și astăzi.

MANOLE: La buzunarul meu? Dar nici nu s-ar mai putea pune problema, nene Mitică! Eu, personal, stau foarte prost cu finanțele.

RAITĂ *(rîde neîncrezător)*: Tu? Haida-dè!...

MANOLE: Nu, nu, nu rîde! Fiindcă prin „finanțe" eu înțeleg bani lichizi. Și bani lichizi n-am. Ba, ceva mai mult, am și nevoie de lichid.

RAITĂ: Tu, mă? *(Rîde.)*

MANOLE: Eu, mă, degeaba rîzi. Și-o să te lămuresc în două vorbe de ce.

RAITĂ *(redevenind serios)*: S-auzim!

MANOLE: Uite, domnule... După 23 August, care, ca să fim sinceri, în afară de sentimentele noastre democratice, a fost ca un trăsnet pentru noi toți, mirosind cum o să devie situația, mi-am luat măsurile de prevedere. Am vîndut tot ceea ce aveam avere imobiliară, și în București, și în provincie... Am mai păstrat fabrica asta și casa din Italiană, ca să i-o las nevestei-mi după divorț.

RAITĂ: Și cu banii ce-ai făcut?

MANOLE: I-am transformat pe toți în dolari și în bijuterii, pe care le-am pus la loc sigur, oprindu-mi numai un fond de rulment, lichid, strict necesar pentru nevoile mele personale, fiind convins că fabrica o să-mi producă și mai departe, dacă nu mai mult, cel puțin cît îmi producea înainte...

RAITĂ: Da, și?

MANOLE: Și, din acest punct de vedere, prevederile mele au dat greș. Fiindcă după 23 August, cînd s-a întors foaia și muncitorii au prins nas, fabrica mea produce numai pentru dumnealor, iar pentru mine numai consumă...

RAITĂ: Nu te înțeleg, șefule...

MANOLE: Dar e foarte simplu, mă! Astăzi, fabrica mea produce numai ceea ce îmi dau voie ei și la prețurile fixate de stat. Mă obligă să lucrez cinstit și deci în pagubă. În schimb, mizerabilul ăla de Duran, în calitatea lui de președinte al comitetului de interior din fabrica mea, mă forțează să fac tot ce le trăsnește prin cap la ședințele lor... Azi cantină pentru salariați, mîine creșă pentru copiii lor, poimîine cooperativă, răspoimîine instalație de dușuri și baie, club, bibliotecă, și pe dracul să-i mai ia. Și, culmea, mă! Deși fabrica are tot ce-i trebuie pentru executarea comenzilor în curs, mă obligă să cumpăr mereu materii

prime de rezervă și să umplu degeaba magaziile cu cle... Și cumpăr că n-am încotro!...

RAITĂ: Noroc că ai avut tu grijă, cum spuseși, să pui bani albi deoparte, pentru orice eventualitate.

MANOLE: Da, dar nu lichizi propriu-zis.

RAITĂ: Știu. Propriu-zis, „solizi" de tot. *(Surîde cu subînțeles și competență.)*

MANOLE *(întorcîndu-i același surîs)*: È, bravo! Că doar n-o să ajung mîine-poimîine, chiar așa, muritor de foame... *(Se bate fălos în piept.)* Am eu ac și de cojocul lui Duran și de al comuniștilor dumnealui. *(Rîde plin de el și de mister.)* Și cu aceste zise, tată Raită, nici o vorbă mai mult, deocamdată...

RAITĂ *privindu-i ceasul)*: Phiuuu! Chiar că am și întîrziat. Încă de acum o jumătate de ceas trebuia să fiu la minister.

MANOLE: De ce?

RAITĂ: Ca să dau o raită pe acolo. Să vedem ce se mai aude cu subvenția mea.

MANOLE: Și, la prînz, vino să mă iei să mîncăm împreună, undeva la aer curat. Să mai respirăm și noi niței, așa, ca becherii.

RAITĂ: S-a făcut. *(După ce i-a strîns mîna.)* Aoleu, că și uitasem principalul! Ascultă, șefule, am și eu o mare rugăminte la tine...

MANOLE: Cînt-o!

RAITĂ: Astă-seară mănînc în oraș cu Didonița și cu siguranță că iară o să-mi bată capul să te rog s-o primești îndărăt în slujbă.

MANOLE: A, nu! Orice, dragă Raită, dar numai asta nu. Asasina socrului meu nu mai poate fi secretara mea. Ce-ar zice lumea? S-ar putea crede că am fost complici.

RAITĂ: De acord. Dar acum, de vreme ce te divorțezi, nu mai ai nici un motiv valabil să nu primești pe martira asta înapoi. Și nu pentru ea. Pentru mine!

MANOLE: Bine, o să mă mai gîndesc și după divorț vom vedea! În orice caz, astă-seară poți să-i spui că ai vorbit cu mine și că ți-am promis șaptezeci și cinci la sută că o s-o reprimesc.

RAITĂ: Sărut-mîna, șefule! Și, dacă ai nevoie de un martor mincinos la divorț, sînt omul dumitale.

MANOLE: Bine, la revedere! *(Raită iese. Imediat sună telefonul.)* Alo! Da, cu... Cine? Doamna Ersilia Caroianu? *(Ironic și grosolan.)* Ooo, ce surpriză! Tot mai trăiți, scumpă doamnă?! Am impresia că vorbesc cu dumneavoastră la spiritism! Nu, scumpă doamnă! În acest moment nu sînt acasă. Sînt plecat în provincie. *(Închide și rîde satisfăcut de mitocănia lui.)* Tanti Ersilia! „Suvenir din Ocnele Mari".

(Intră Petre.)

PETRE: Domnule director, tovarășul Duran vrea să vă vorbească. Așteaptă de zece minute alături...

MANOLE *(bucuros)*: Să vie imediat...

(Petre iese. După o clipă intră Duran.)

DURAN: Bună ziua! *(E rezerval, atît în vorbă, cît și în atitudine și gest. Așa e felul lui.)*

MANOLE: Noroc, mă! *(Îi întinde mîna peste birou. Duran i-o strînge numai cu politețea strict necesară.)* Gînd la gînd cu bucurie. Tocmai voiam să trimit după tine, că am ceva foarte important să-ți vorbesc. Șezi, Durănică!

DURAN *(se așază pe fotoliu, în fața biroului)*: Mulțumesc!

MANOLE: È! Ia spune, ce te-aduce la mine? Ce belea mă mai așteaptă iarăși? Că, oridecîteori îmi faci onoarea să vii la mine, știu că vii numai „în interes de serviciu". Și asta costă întotdeauna. Mă costă, adică.

DURAN: Păi pe cine vreți să coste? Nu e fabrica dumneavoastră? Nu sînteți dumneavoastră proprietarul ei?

MANOLE: Bine, bine! Lasă tu astea, că le știu demult. Spune despre ce e vorba... Ce mai vrei iarăși?

DURAN: E vorba de instalațiile contra incendiului ale fabricii...

MANOLE *(atent și el)*: Da, și? Ce e cu ele?

DURAN: V-am mai vorbit cu despre chestiunea asta de două ori pînă acum... V-am făcut chiar și o adresă scrisă în care vă arătam precis, documentat, că în situația în care se află astăzi instalațiile fabricii, sînt ca și inexistente.

MANOLE: Da, da, îmi amintesc...

DURAN: Sînt instalații vechi, făcute acum patruzeci de ani și absolut inutilizabile. Foștii ei patroni n-au avut,

probabil, nici un interes să se ocupe de chestiunea asta. Ba, chiar din contră.

MANOLE: Cum „din contră"? Ce? Oamenii ăştia au fost nebuni să nu ia măsuri ca să-şi garanteze siguranţa proprii averi?

DURAN: N-au fost nebuni... au fost prevăzători. Fiindcă foştii patroni, de cele mai multe ori, aveau interes să le ia foc fabricile sau depozitele, la momentul potrivit... Ba le puneau foc chiar ei, ca să umfle asigurările. Or, astăzi, nu mai e la fel. Dumneavoastră, patronul fabricii şi în primul rînd noi, muncitorii din ea trebuie să luăm toate măsurile, ca să o apărăm de orice fel de accident.

MANOLE: Mă rog, bineînţeles că sînt absolut de acord cu tine. Dar de unde să scot, mă, atîţia bani? Tu ştii cît costă, aproximativ măcar, modernizarea tuturor acestor instalaţii?

DURAN: Eu ştiu exact, nu aproximativ. Că au am tratat cu cooperativa care v-a făcut săptămîna trecută oferta în această privinţă şi la care n-aţi răspuns pînă acum.

MANOLE: N-am bani lichizi, Durănel puiule! N-am. Şi nici n-am de unde să mai am. Tu ştii că fabrica nu mai are beneficiu? Toate s-au dus în investiţii pentru „înfăptuirile" pe care mi le-aţi cerut şi în stocajele de materii prime cu care m-aţi obligat să umplu magaziile, fără nici un rost, după părerea mea. Şi-atuncea, spune şi tu sincer, de unde vrei să mai dau?

DURAN: Din beneficiile pe care fabrica le-a produs atîţia ani de zile pentru dumneata şi pentru socrul dumitale. Că beneficiile astea, într-o formă sau alta, trebuie să existe şi ele undeva. Şi-atunci, cred că fabrica are dreptul să ceară măcar o mică parte din ele, cînd însăşi existenţa ei este în joc.

MANOLE: Bine, dar pe cît ştiu, voi, muncitorii din fabrică, din proprie iniţiativă şi cu sprijinul meu material aţi luat o serie de măsuri în această privinţă.

DURAN: Firește că am luat... Avem pichete şi echipe de incendiu bine instruite şi organizate, avem o pază permanentă pe care o fac voluntar muncitorii în timpul lor liber, am pus la punct, pe cît s-a putut, o parte din utilajul tehnic, totuşi, tot ceea ce am făcut noi, e foarte

departe de a fi ceea ce este absolut necesar. Noi, ştiţi bine că lucrăm cu materii inflamabile, avem rezervoarele de păcură şi de benzină în imediată apropiere a fabricii, majoritatea atelierelor, magaziilor şi depozitelor din fabrică sînt construite din paiantă şi din lemn uscat. E destul o imprudenţă, o neglijenţă şi mai ales o mînă criminală, pentru ca, la primul caz, totul să se transforme în scrum...

MANOLE *(făcînd pe impresionatul)*: Bine, Durane! Bine! Îţi făgăduiesc că voi reflecta serios şi asupra acestei probleme şi că voi căuta s-o rezolv, ca şi pe toate celelalte, aşa cum doreşti. Şi *(foarte serios)*, o dată mai mult, îţi mulţumesc pentru grija pe care o porţi dezinteresat fabricii mele. Că tot în legătură cu ea vreau să-ţi vorbesc şi eu. Dar cu totul în altă ordine de idei, de ordin, ca să zic aşa, particular. Uite ce, dragă Marinică! În primul rînd, ţineam demult să te rog să nu-mi mai zici domnule director. Între noi, n-are nici un rost să ne mai „domnim". Zi-mi Lică, aşa cum îmi ziceai în copilăria noastră.

DURAN: Adică „domnu Lică", că aşa v-am spus totdeauna în copilărie.

MANOLE: Mă... Sîntem sau nu sîntem muncitori, şi tu şi eu, în fabrica asta?

DURAN: Nu!... Dumneavoastră sînteţi numai patron.

MANOLE: De ce? Eu nu muncesc ca şi voi? Şi pentru voi?

DURAN: Nu! Noi muncim pentru dumneata. Şi dumneata, dacă ceea ce faci în fabrică se poate numi muncă, munceşti tot numai pentru dumneata.

MANOLE: Da, dar eu suport toate riscurile. Salariile voastre sînt garantate de mine.

DURAN: Şi beneficiile dumneavoastră sînt garantate de noi.

MANOLE: Tocmai de-aia, mă, ca să dispară odată pentru totdeauna această poziţie falsă dintre patron şi muncitor, m-am gîndit să găsim o soluţie justă şi echitabilă pentru ambele părţi şi cred că am găsit-o.

DURAN: Şi care e?

MANOLE: Oul lui Columb, mă! *(Rîde.)* Ne asociem, dragă. Asta e toată filozofia.

DURAN: Cine?

MANOLE: Cum cine? Eu, patronul, cu voi, muncitorii mei. Bineînțeles că n-o să mă asociez cu toți cei trei sute de muncitori pe care îi am în fabrică. Mă asociez cu unul singur și care îi reprezintă pe toți, și politic și legal, adică, în speță, cu tine.

DURAN: Iertați-mă, dar nu înțeleg bine.

MANOLE: Dar e foarte simplu, măi omule. Eu aduc în asociație fabrica, așa cum se găsește în prezent, cu tot ce are, și tu, adică voi, muncitorii, aduceți munca pe care o depuneți. Conducerea efectivă a fabricii care, de fapt, tot tu o ai și-așa, ți-o trec oficial ție, iar eu rămîn un simplu consilier tehnic al tău și-al fabricii. Și beneficiile, bineînțeles, le împărțim frățește pe din două. Eu șaptezeci și cinci la sută și tu douăzeci și cinci la sută.

DURAN: Și ceilalți muncitori?

MANOLE: Ei își primesc și pe mai departe salariile pe care le au și în prezent. Că doar n-o să-i luăm la parte cu noi!

DURAN: Dar cum vă închipuiți că eu, muncitor, aș putea să mă asociez vreodată cu un patron?

MANOLE: Nu te grăbi la vorbe mari și la atitudini definitive, dragă Durane, că m-am gîndit eu la asta înainte. Unde scrie, mă, că trebuie să afle cineva că sîntem asociați? Facem un simplu schimb de scrisori între noi, și gata...

DURAN: Complici, adică.

MANOLE *(mulțumit și vesel)*: È, bravo, și să fie într-un ceas bun!... *(Se duce lîngă el și-l bate afectuos pe umăr.)* Bate laba cu zapciul, tată! *(Îi întinde culant mîna.)*

DURAN: Nu, nu pot să vă dau mîna. *(Se ridică.)* Și nu de altceva, dar îmi trebuie la muncă.

MANOLE *(surprins și opărit de tonul și aerul lui Duran)*: Ce-ai zis?

DURAN: Numai ce-am spus. Atît! Și cu acestea zise, cred că nu mai avem să ne spunem nimic.

MANOLE: Va să zică nu primești propunerea pe care ți-am făcut-o?... Am crezut că o să stau de vorbă cu un om deștept, nu cu un dușman și un imbecil. Așa că, din acest moment, raporturile dintre noi redevin cele firești. Adică cele dintre patron și salariat.

DURAN *(îl privește o clipă, apoi dă replica pe un ton de prevestire, nu de amenințare)*: Om mai vorbi noi și despre asta și despre altele, altă dată... *(Iese.)*

ACTUL IV

TABLOUL 1

Acțiunea acestui tablou se petrece după o săptămînă de la naționalizare. Decorul înfățișează fosta locuință de burlac a lui Manole. Jaluzelele la fereastră sînt lăsate și perdeaua trasă. Deși sîntem către orele șase după-amiaza, lumina lustrei din plafon este aprinsă. La ridicarea cortinei, Manole, îmbrăcat într-un luxos halat de interior, stă la birou. Pe fotoliul din față Potlogaru.

MANOLE *(în concluzia celor discutate pînă acum)*: Prin urmare, sîntem înțeleși! Începînd de mîine, ești proprietarul legal al apartamentului ăsta precum și al fermei cu grajdurile mele de cai de curse. Bineînțeles, pînă ce mă voi întoarce eu... Toate actele sînt gata. *(Le scoate din sertar.)* Mai rămîne să le semnezi și, mîine, avocatul meu va face restul, la Tribunal.

POTLOGARU: E-n regulă, patroane! *(Scoate stiloul.)*

MANOLE *(dîndu-i, pe rînd, actele pe care Potlogaru le semnează)*: Actul de vînzare al apartamentului... actul de vînzare al fermei...

POTLOGARU *(căruia Manole îi întinde încă un act)*: Și ăsta ce e?

MANOLE: Un act cu data în alb, prin care îmi revinzi tot ce-ai cumpărat acuma *(rîzînd)*, și pe același preț. Care, însă, se va calcula în raport de cursul dolarului, care va fi atunci.

POTLOGARU *(ironic)*: Mare încredere ai în mine, patroane!

MANOLE: Mare! *(Rîde și el.)* Dar nu și oarbă!... *(Pune la loc actele semnate.)* Uite cheile apartamentului și ale casei de bani. *(Scoate două truse de chei din alt sertar și i le dă, ridicîndu-se în picioare.)*

POTLOGARU *(le ia și începe să rîdă)*: Va să zică, din acest moment ești invitatul meu în această casă. Ia loc, te rog. *(Îi indică fotoliul de la birou, cu un gest exagerat, de gazdă amabilă. Manole se așază.)*

MANOLE: Mersi! Ești prea amabil.

POTLOGARU *(cu ton normal și cu toată seriozitatea)*: Și cînd pleci, patroane?

MANOLE: Nu știu. Mîine, poimîine... Depinde!

POTLOGARU: Și încotro, dacă nu sînt indiscret? Italia, Franța, Spania, America?

MANOLE: Cu ce, mă, cu ce? Cu ce să plec în străinătate? Din tot ce-am avut, nu mai am nimic... În acest moment sînt mai sărac decît tine. *(Revoltat.)* Cine și-ar fi închipuit acum o săptămînă că, din senin, o să cadă trăsnetul ăsta al naționalizării și într-o clipă o să ajung sărac.

POTLOGARU: Las-o, patroane, că nu te crede nimeni! Ai pierdut fabrica, dar ce trebuie să ai dumneata pus deoparte, cred că face cît treizeci de fabrici la un loc.

MANOLE: Da, e-adevărat, făcea! Dar tot ce-am agonisit în zece ani de muncă cinstită, s-a dus odată cu fabrica... Și asta e nenorocirea!... Asta e ce mă roade și mă înnebunește de șapte zile, de cînd mi-au luat fabrica.

POTLOGARU: Nu-nțeleg.

MANOLE: Uite, mă! Toată averea mea, bani, valută, valori, bijuteriile fostei mele neveste, pe care mi le-a dat ca amintire, acum doi ani, în ziua cînd s-a transcris divorțul și care numai ele singure fac, vorba ta, de treizeci de ori cît fabrica, absolut tot ce am, e ascuns într-un seif secret, care se află în biroul meu de la fabrică...

POTLOGARU *(începînd să se lumineze, fluieră a pagubă mare)*: Phiiii!...

MANOLE: Or, în clipa cînd Duran și cu toți comuniștii lui au intrat buluc în biroul meu și mi-au cerut să le predau fabrica, spunînd că e a lor, cînd am auzit uralele celor-

lalți din curte, am înțeles că singurul lucru pe care îl mai aveam de făcut, era să-mi scap mai întîi pielea... Și pretextînd că mă duc alături, în cabinetul particular, ca să aduc cheile, am șters-o în goană pe ieșirea secretă. Și de-atunci mă muncesc în mii și mii de chipuri, cum să fac să mai pot intra numai cinci minute în biroul meu și să-mi iau comoara... Că e o comoară, mă, de ce să te mint? Și ce comoară!

POLTOGARU *(oarecum sceptic)*: Și crezi că ei, cînd au preluat fabrica și au cotrobăit peste tot, n-au dat de ascunzătoare?

MANOLE: Imposibil... Nici dracul nu poate s-o descopere!... De-asta n-am nici o teamă. Însă nenorocirea e că am rămas numai cu ce aveam în casă, cu nimica toată adică, deci nu pot să mă mișc... Ehè! Dacă aveam în buzunar măcar a suta mia parte din ce am acolo, nu mai stăteai tu acuma de vorbă cu mine.

POTLOGARU: Păi atuncea unde vrei să pleci?

MANOLE: Am cîteva locuri în țară, la cîțiva prieteni siguri, unde pot să mă ascund. Fiindcă, deocamdată, trebuie să mă ascund. Duran, de-acum doi ani mă urăște de moarte și cred că n-o să se mulțumească numai cu fabrica, al cărei director este acum... Mai ales cînd o să-mi cerceteze cu atenție registrele... Și atunci, nu e așa?...

POTLOGARU: Siiigur!... Fuga bună, păzește șederea rea!

MANOLE: De-aia de-o săptămînă stau ascuns aici în apartamentul ăsta, pe care nu știe nimeni că-l mai am, afară de Raită, de tine și de Titina...

POTLOGARU: Cineee?

MANOLE: Titina! A, da, că nu te-am văzut pînă azi și n-am apucat să-ți spun. Ne-am împăcat!

POTLOGARU: Cînd?

MANOLE: Chiar în prima zi a naționalizării, mi-a trimis vorbă prin Raită, că vrea să mă vadă imediat, în interesul meu. E drept că, de cînd s-a despărțit de Chisălniceanu, a mai încercat de cîteva ori o împăcare, dar am ezitat... Acuma însă, în starea de deprimare în care mă găseam, mi-am dat seama că Titina e o femeie care mă adoră și care e în stare să facă orice pentru mine.

POTLOGARU: Să fie într-un ceas bun, patroane!... Mie, ca să fiu sincer, mi-a plăcut totdeauna și mi-a impus, atît ca femeie propriu-zis, cît și ca un fel de forță a naturii; ca să zic așa... *(La intrare se aude o sonerie.)* Așteptați pe cineva?

MANOLE: A sunat de două ori... E Raită. Deschide tu, te rog!

POTLOGARU: Și, cu ocazia asta mă și duc... Te mai văd înainte de plecare?

MANOLE: Daa, sigur! Treci mîine pe-aici... Și, dacă te-ntreabă cineva de mine, spui că sînt plecat de o săptămînă în provincie.

POTLOGARU: S-a-nțeles!... Pe mîine. *(Iese.)*

(Manole aprinde o țigară.)

RAITĂ *(intră vesel)*: O mie de ani pace, șefule!...

MANOLE: Da, dar nu pace de-asta... È?

RAITĂ: S-a făcut! „Persoana" e dincolo... însă am intrat înainte, ca să-ți dau unele lămuriri necesare. Întîi de toate, bineînțeles, e ciupit serios de filoxeră, ca de obicei...

MANOLE: Și unde l-ai găsit?...

RAITĂ: La „Burtă-Verde", în fosta lui cîrciumă. Juca „birlicul ia tot", cu numiții Tămîie și Pămînt. L-am luat cu mine și l-am dus într-o cofetărie peste drum, unde nu era nimeni și unde puteam să stăm de vorbă în liniște. L-am tratat la cofetărie copios...

MANOLE *(cu un surîs)*: Și-a mîncat prăjituri?

RAITĂ: Da' de unde? A băut șase romuri de la savarine.

MANOLE: Așa da!...

RAITĂ: I-am explicat despre ce e vorba, în linii largi, așa cum mi-ai spus...

MANOLE: Și?

RAITĂ: E absolut de acord.

MANOLE: Nu s-a plîns de mine și de felul cum m-am purtat cu el pînă acum?

RAITĂ: Din contra. E fericit că are „ocazia împrejurării", ca să te servească.

MANOLE: Ce monstru! N-are un pic de ambiție și de mîndrie... Cheamă-l încoace!

RAITĂ *(se duce la ușă și-l cheamă)*: Poftim, nea Lambe, că acuma e singur... Persoana care era aici, a plecat pe din dos.

LAMBE *(din ușă, cu un gest de „vulpe bătrînă")*: Taci!... Adică era parte feminină, cum ar veni! *(Intră știut, ca și cum ar intra la o „mărime" străină.)* Că, vorba aia, fusta îi pune poalele în cap și lui Dumnezeu.

MANOLE *(întîmpinîndu-l afabil)*: Bun venitul, tată! *(Se preface că vrea să-i sărute mîna.)*

LAMBE *(și-o retrage surprins și rușinat)*: Lasă, lasă, că nu sînt popă... Bun găsitul, tăicuțule!

MANOLE *(conducîndu-l de umeri și așezîndu-l în fotoliu)*: Ia șezi... Șezi, te rog. *(Lambe se așază. Manole îi oferă țigări, și Raită foc).* Păi bine, coane Haralambie, așa ne-a fost vorba? Ca să te mai văd și eu la față, trebuie să trimit potera să te aducă de prin... *(vrea să spună cîrciumi, dar schimbă macazul la timp)* de prin cofetării...

LAMBE *(către Raită)*: Da prost rom... Avea gust de colivă trezită, fi-i-ar isența a dracului să-i fie!

MANOLE: Lasă că-ți dau eu un rom grozav. Zece ani de vechime... dar mai întîi să ne terminăm treburile. Că sînt treburi importante, tată... de care atîrnă viața mea... viața copilului dumitale!...

LAMBE: Știu, tăicuțule! că exact aceleași cuvinte mi le-a spus și domnul Haită.

RAITĂ: Raită! Raită, nea Lambe! Nu Haită...

LAMBE: Atunci scuză-mă și pardon de cuvînt! *(Rîgîie.)* Da' prost rom. Avea gust de smirnă, fi-i-ar tămîia lui a dracului să fie!

MANOLE: Dă-l încolo de rom, tată.

LAMBE *(cu un gest larg de silă totală)*: Dă-l!

MANOLE: Prietenul meu Raită ți-a spus despre ce e vorba, nu e așa?

LAMBE: Mi-a spus!... Că, adică, în cel mai scurt rezumat de concluzie, să pui foc astă-seară la fabrica ta. Pui... Că dacă nu mai e a ta, praful să s-aleagă de ea și scrumul.

MANOLE: Gîndește-te bine, tată! O neatenție, o greșeală cît de mică, poate să ne distrugă pentru totdeauna pe amîndoi. Pot să contez pe dumneata?

LAMBE: Păi, cînd te-am făcut, pe cine ai contat? N-ai contat pe mine? Și-am făcut vreo neatenție? Am greșit cu ceva?... Și, deci și prin urmare, eu nu numai că pui foc, dar mă pui și pe mine pe foc pentru tine...

MANOLE: Bine, tată... Îți mulțumesc! *(Emoționat fals.)* Și nu pot să-ți spun decît atît: dacă astă-seară mă salvezi, îmi dai viața pentru a doua oară.

LAMBE: Ți-o dau, tăicuțule, ți-o dau, chit c-o las pe-a mea incinerată complet la locul sinistrului. Că viața mea tot nu mai e bună de nimic, deși e fără deces.

MANOLE: Nici vorbă, tată, de așa ceva! N-ai nici un fel de risc. Și dacă ne reușește lovitura, nu te mai las să trăiești singur, de-acum încolo. Te iau cu mine în casă... să fim amîndoi, să nu-ți lipsească nimic și, în sfîrșit, să te odihnești și dumneata după o viață întreagă de muncă.

LAMBE: Nu, tăicuțule! De-acum încolo eu nu mai pot să trăiesc și nici să mor, decît singur și personal, că m-am învățat beic și cîtnic pe lume. Dar dacă vrei să faci ceva pentru mine, atunci ultima mea dorință e să-mi deschizi o cîrciumă... Să mor pe tejghea, la datorie, așa cum am trăit... Și al dracului să fie ăla care o mai pune un stropde apă în băutură, de-aici încolo. Fiindcă acest morav este foarte ordinar din punct de vedere, ca simplu client, așa cum sînt eu acuma la alții.

MANOLE: Bine, tată! Ai cuvîntul meu de onoare, că-ți deschid o cîrciumă, dacă vrei dumneata. Că un tată am pe lumea asta!

LAMBE *(rîgîie)*: Da' picarbonat de sodă ai?

MANOLE *(cu regret)*: N-am, că nu obișnuiesc...

LAMBE: Atuncea, ziseși că poate ai vreun păhărel de rom mai acătării, că-astea de mă cinsti dumnealui cu el, la cofetărie, parc-am băut săpun de rufe topit în vitrion, fi-i-ar compoziția lui a dracului...

MANOLE: Imediat, tată, bem tot ce vrei... Deocamdată să termin cu lămuririle pe care trebuie să ți le dau pentru deseară... Eu ți-am desenat un plan foarte simplu și cu care nu poți da greș. *(Ia o hîrtie de pe birou și vine lîngă el.)* Dumneata știi fabrica mea?

LAMBE: Ca palma asta!... *(Întinde palma.)* De cîte ori am ocolit-o eu pe toate părțile, pe la toate porțile și n-am

avut coraj să intru pînă la tine, cînd era a ta. Că, dè, fiind îndeobște cam circomflex din băutură, mi-era că te compromit ca tată al tău... Da' zi tu, că eu e mai bine să tac, cînd vorbesc.

MANOLE *(indicîndu-i cu un creion, pe plan)*: Uite... Strada Căprioriloro știi? Asta...

LAMBE *(confirmă)*: O știu.

MANOLE: Perfect!... Astă-seară, la nouă fix, intri pe Căprioriloro, pe-aici, prin strada Sulițiii. Asta adică...

LAMBE: O știu, o știu! Pe Sulițiii, colț cu Căprioriloro, ține cîrciumă un coleg al meu... Mitică Găman.

MANOLE: Așaaa! De-acolo, de la gardul lui Găman, începe gardul fabricii mele.

LAMBE: Îl știu și pe-ăla. Ehè! De cîte ori nu m-am ținut de el, cînd plecam de la Găman și-aveam cîte-un lapsus în picioare.

MANOLE: Atunci știi și magazia de lemn din curtea fabricii, care dă cu spatele pe Căprioriloro.

LAMBE *(superior)*: Cum dracu să n-o știu, mă! *(Rîde.)* Păi nu m-am pocnit eu într-o noapte cu capul de ea, de mi-a sărit doi dinți de aur din față, drept în gura lui Costică Pămînt, că eram cu el... Care va să zică știu și magazia, că văz că asta te interesează pe tine în primordial.

MANOLE: Da! Nimic altceva decît magazia asta. Adică, mai precis, numai spatele ei, care dă în Căprioriloro. Așa că, ceea ce ai dumneata de făcut, e aproape nimic. Pîndești momentul cînd nu e nimeni în stradă și stropești scîndurile magaziei cu benzina pe care o să ți-o dau eu.

LAMBE: Am înțeles... Gata! Adu-mi benzina și romul și nu-mi trebuie nimic. Mîine dimineață toți pompierii din București o să doarmă de-a-n picioarele, din cauza oboselii de azi-noapte.

MANOLE *(arătînd planul)*: Atunci, de ăsta nu mai ai nevoie, nu? *(Îl rupe și-l aruncă la coș.)* Și apropo, tată, că aduseși vorba de Costică Pămînt. Știu că ești nedespărțit de el și de Tămîie... Astă-seară, însă, lucrezi absolut singur. Și nici o vorbă nimănui.

LAMBE: È, bravo! Îmi place că înveți tu pe tat-to să facă copii! *(Lui Raită.)* Dar ce să spui, coane Haită, așa

rom ordinar n-am băut de cînd sînt. Avea gust de șoșoni puși pe mașina de gătit ca să se usuce.

MANOLE *(scoate dintr-un dulăpior-bar o sticlă de rom și o servietă plină)*: Uite, tată!... Aici ai o sticlă de rom pentru dumneata. Are zece ani vechime, cu ochii închiși. Și-aici, în servietă, ai șase sticluțe cu benzină, de cîte o litră fiecare, pentru magazie.

LAMBE *(făcînd cu ochiul)*: Care va să zică, vine vorba că eu o să mă arz și magazia o să ia foc. Dă-mi un tirbișon, tăicuțule, să-i dau oleacă de cep...

MANOLE *(uitîndu-se la ceas)*: Nu, tată! Uite, e aproape șapte și aștept pe cineva. Du-te și bea-o dumneata singur. Dar undeva, într-un local, unde nu te cunoaște nimeni... Și, mîine la prînz, vino să mîncăm amîndoi aici...

RAITĂ: Amîntrei adică...

LAMBE *(ridicîndu-se)*: Ți-a zis-o! Că nu e prost nici în partea asta. *(Arată pe Raită.)* Atunci, tăicuțule, eu am plecat la datorie și să n-ai nici o grijă...

MANOLE: La revedere, tată, și nu uita că, în noaptea asta, ori mă omori cu mîna dumitale, ori îmi dai viață pentru a doua oară... *(Umilit.)* Și îți mulțumesc!... *(Se apleacă și se preface din nou că vrea să-i sărute mîna.)*

LAMBE *(același joc de la început)*: Ecec... lasă, tăicuțule dragă! Ce, sînt madamă de la otel, să-mi săruți mîna?... Mă și jignești. Pe diabetul meu, dacă te mint! *(Bagă și sticla de rom în servietă.)* Aoleu! că și uitam. N-ai tu cumva și ceva schimbat la îndemînă, că mă luă în fugă, de la cărți, conu Gaică ăsta, și mi-am uitat disponibilul pe masă.

MANOLE: Da, da, cum să nu! *(Îi dă bani.)* Și mîine, cînd vii la mine la masă, îți dau eu mai mulți, că acum n-am cheile de la casa de bani.

LAMBE: Buni și ăștia, deocamdată, ca să-i am așa de ștrapat pentru cheltuieli neprevăzute. *(Lui Raită.)* Am onoare, coane Rablă și cînd mi-o mai fi dor de un rom bun, îți dau eu un telefon să-mi recomanzi adresa... *(Rîde.)* Fără supărare, nu?

RAITĂ: Vai de mine, nea Lambe... *Ridendo castigat mores!*

LAMBE *(convins)*: Tot ce se poate! *(O ia spre ușă.)*

MANOLE: Condu-l tu, te rog... Sărut mîna, tată!

LAMBE: Hai, coane Gloabă, să mă evacuiezi afară... *(Iese urmat de Raită.)*

MANOLE *(mulțumit de cum stau lucrurile pînă în prezent)*: Ah, Doamne! Doamne, ajută-mi să-mi iasă lovitura asta și, cum ajung la Paris, jur că-ți dau un acatist de o mie de franci francezi la biserica românească.

RAITĂ *(revine)*: È, șefule!... Ești mulțumit de cum ți l-am lucrat pe bătrîn?

MANOLE: Da! De el sînt sigur... Vorba lui. Pentru mine e în stare să-și dea foc și lui, nu numai fabricii... Numai să iasă totul cum l-am prevăzut noi.

RAITĂ: Nici nu există vreo îndoială... La nouă și jumătate, în fabrică nu mai sînt decît paznicii și o singură echipă de noapte... În clipa cînd va izbucni incendiul, e logic ca toată lumea, intrată în panică, să alerge acolo. Cine o să mai stea să se ocupe de biroul tău, care este exact în partea opusă incendiului? Și-atunci, pe ușa secretă de la care ai cheia, intri și în cinci minute ești cu comoara în valiză...

MANOLE: Să te-audă Dumnezeu!...

RAITĂ: M-aude, m-aude, că eu sînt și credincios, și îngerul tău păzitor. Că dacă nu te-mpăcam eu cu Titina, cine ți-ar mai fi dat ideea asta genială a incendiului? Singura realizabilă și sigură în același timp. Ce cap are femeia asta, domnule, ce imaginație!... Formidabilă, pe cuvîntul meu!... Exact ca mine cînd eram mic...

MANOLE: Dar ce-o fi cu ea de-ntîrzie atît? La patru avea randevu ca să ia pașapoartele. Și acum, uite, e șapte.

RAITĂ: N-ai nici o grijă! Titina știe ce face... Și trebuie să recunoști că femeia asta ți-a purtat totdeauna noroc.

MANOLE: Recunosc, sigur că recunosc...

RAITĂ: Îmi place că ai început să ai atenții foarte delicate pentru coana Titina.

MANOLE: Și nu merită?

RAITĂ: Ohò! Și-ncă cum!... Dragostea și devotamentul ei pentru tine e ceva așa... ca din romane. Care femeie, în locul ei, s-ar fi oferit să meargă cu tine astă-seară, să-ți ajute să-ți furi comoara? Să riște tot, alături de tine și absolut dezinteresată.

MANOLE: Să nu exagerăm, tată Raită! Cred că Titina a luat hotărîrea asta, în mare măsură, fiindcă i-am promis că, în chiar clipa cînd îmi recapăt comoara, un sfert din ceea ce conține e al ei... Și-atunci, vrea să fie lîngă mine, ca să nu pot să subtilizez nimic...

RAITĂ: Nu cred! Dar chiar așa dacă ar fi, femeia aceasta merită chiar și jumătate, nu un sfert. Ea ți-a dat ideea cu incendiul; ea, cu relațiunile ei, îți scoate pașapoartele și tot datorită ei pleci și scapi.

MANOLE: Mă rog! Dar tu nu îți dai seama ce înseamnă un sfert din ceea ce am eu acolo?

RAITĂ: Îmi dau seama, gîndindu-mă ce trebuie să însemne celelalte trei sferturi care îți rămîn ție... Iar „tata Raită", care a făcut tot ceea ce a făcut pentru tine, și care te va conduce astă-seară la gară, la unsprezece și treizeci și cinci, va rămîne pe peron cu batista udă la ochi și tot atît de sărac cum a fost totdeauna. Și singur pe lume, pe deasupra... *(Se emoționează.)*

MANOLE: Hai, hai, bătrîne sentimental... Să nu ne emoționăm, că o să aibă „nenea Manole" grijă de prietenii lui devotați! *(Îl bate tutelar și cu afecțiune, pe umăr. Se aude soneria, sunînd lung de trei ori.)* A sunat de trei ori. Titina! În sfîrșit... *(O ia spre ușă.)*

RAITĂ: Lasă să-i deschid tot eu, că am mînă bună. *(Iese și reintră după Titina, ducînd în mînă un pachet mare cu care aceasta a venit. Îl pune pe primul scaun.)*

MANOLE *(o întîmpină pe Titina, agitat, nerăbdător)*: În sfîrșit! È?

TITINA: Întîi sărută-mă, sărută-mă, sărută-mă! Și al doilea, sărută-mă, sărută-mă, sărută-mă!... Am pașapoartele la mine, cu toate vizele în regulă. *(Își încolăcește brațele de gîtul lui. Manole o sărută mai lacom și mai exageral decît are poftă realmente.)*

TITINA: Și acum să vorbim serios. Voi ce-ați făcut cu bătrînul?

MANOLE: Totul în perfectă ordine! Astă-seară, la nouă și jumătate dă foc magaziei, așa cum am stabilit.

TITINA *(veselă)*: È, bravo! Și noi doi, de îndată ce vedem flăcările și auzim sirena de alarmă, ne strecurăm în birou, ne încărcăm comoara și gata! A noastră e viața și fericirea!

RAITĂ *(făcînd o cruce largă și evlavioasă)*: Să v-ajute Dumnezeu și Maica Domnului...

TITINA: Valiza ai pregătit-o?

MANOLE: Tot, în ordine... *(Văzînd pachetul cu care a venit.)* Dar tu ce-ai adus acolo?

TITINA: Ghici!

MANOLE: Inutil, Tita, că tot nu ghicim. Hai, spune ce e?

TITINA: Veniți încoace. *(Cei doi se apropie și ea începe să desfacă pachetul din care scoate două salopete albastre de muncitori.)*

MANOLE: Ce sînt astea?

TITINA: Nu vezi? Două salopete de muncitori...

MANOLE: Și de ce le-ai adus?

TITINA: Fiindcă m-am gîndit că astă-seară, cînd va trebui să intrăm în fabrică, în timpul panicii create de incendiu, e mai bine să fim îmbrăcați în salopete de muncitori, ca să ne putem strecura cît mai neobservați printre ei.

MANOLE *(cu sinceră admirație)*: Ești formidabilă, Tita, pe onoarea mea!

RAITĂ: È? Ce-ți spuneam eu adineaori?

TITINA: Nu sînt „formidabilă", iubitule!... Sînt numai o femeie îndrăgostită, care luptă prin toate mijloacele și atît cît o taie capul, să-și apere ultima dragoste, care este și cea dintîi adevărată.

MANOLE: De data asta, nu pot să-ți sărut decît mîna, ca unei sfinte.

TITINA: Ți-o dau pe asta, că e de la inimă. *(Îi întinde mîna stîngă.)* *(Lui Raită.)* Și dumitale, maestre, pe-astă-laltă.

RAITĂ *(luînd mîna dreaptă pe care i-o întinde)*: Că e de la ficat...

TITINĂ *(rîzînd)*: Nu!... De la „marele simpatic"... *(Amîndoi se pleacă și îi sărută mîinile, în timp ce Titina surîde fericită, pe deasupra lor.)*

MANOLE *(are o idee)*: A! Stați, am o idee! *(Degajează, se duce la birou și ia o salopetă din pachet.)*

TITINA: Ce faci?

MANOLE: Vreau să vedem cum îmi vine în salopetă de muncitor. *(Își scoate halatul și vrea să și-o îmbrace, dar nu știe cum.)* Așa se pune, dragă? Care știți?

TITINA: Nu așa, ai pus-o de-a-ndaratelea. *(Îi ajută să îmbrace salopeta. Titina i-o încheie sumar.)* Așa! Stai să-ți dau și șapca, ca să fii proletar din cap pînă-n picioare. *(Scoate o șapcă din pachet și i-o aranjează, apoi se depărtează cîțiva pași înapoi, ca să-l contemple de la distanță.)*

MANOLE: É? Cum mă găsiți ca muncitor?...

TITINA *(admirativ)*: Ești un amor!

RAITĂ *(cu și mai mare admirație)*: În viața mea, numai așa nu m-aș fi așteptat să te văd. Ești un împărat, șefule!

MANOLE: Exact! *Împărat și proletar*, de Vasile Alecsandri.

RAITĂ: Phiuuu! M-ai salvat. Să trăiești! Am găsit!

MANOLE: Ce, mă?

RAITĂ: Ce căutam de două zile pentru un joc de cuvinte încrucișate, la care s-a încurcat fata mea: „Titlul compus din două cuvinte, al unei poezii celebre din literatura română și care exprimă o antiteză socială". *Împărat și proletar!* Asta e!... *(Bătîndu-se în piept, fericit și marțial.)* Iar ăstălalt, va mînca astă-seară în *tête-à-tête* cu fata, după plecarea voastră. Să-mi trăiești, șefule, și vino să te pup, c-am ajuns să mă pup și cu proletarii, din cauza acestui amor nenorocit! *(Îl pupă.)*

(Titina rîde amuzată.)

TABLOUL 2

Înainte de ridicarea cortinei — imediat după gong — se aude sirena de alarmă a fabricii. Acțiunea acestui tablou se petrece în aceeași seară, către orele zece. Decorul înfățișează biroul lui Manole de la fabrică, în întuneric. După ridicarea cortinei, sirena de alarmă continuă să sune, iar pe fereastră se zăresc, destul de departe, vîlvătăile incendiului. Cîteva clipe scena e goală, apoi, pe ușa din spatele biroului, intră Manole și cu Titina, îmbrăcați în salopete de muncitori. Manole are în mînă o valiză, iar Titina o lanternă cu care luminează pe jos...

MANOLE *(pune valiza jos și o desface, luminat de Titina)*: Acuma luminează piciorul biroului, Tita, jos de tot, în partea dinspre tine. *(Titina se execută. Manole apasă pe un buton, numai de el știut, la talpa piciorului biroului. Toată partea piciorului dinspre public se deschide imediat și în interiorul piciorului care, firește, e gros de cca douăzeci de cm., apar rafturile pe care se află în suluri, cutii și săculețe, bogățiile. Fericit, Manole începe să le mute în valiza de alături, în lumina lanternei cu care Titina îi luminează mișcările.)*

TITINA *(încercînd o glumă, ca să destindă „atmosfera" destul de încordată a momentului)*: Mă iubești?

MANOLE: Taci! Acuma fur.. Mă fur pe mine.

TITINA *(pe același ton de glumă)*: În sfîrșit, ți-a venit rîndul să te furi și pe tine, că destul ai furat pe alții...

(În timpul replicii, aranjează în valiză ce îi dă Manole din seif.)

(Sirena de alarmă tace.)

MANOLE: Ia vezi, cum se mai prezintă incendiul? *(El stă îngenuncheat la piciorul biroului și nu poate privi pe fereastră.)* Crește? Crește?

TITINA *(stingînd o clipă lanterna și privind prin fereastră)*: Hîm!... Am impresia că mai repede scade, decît crește. *(Reaprinde și reia jocul cu luminatul.)*

MANOLE: Să ne grăbim, atunci! *(Ceea ce și face, trîntind în valiză tot, claie peste grămadă.)*

DURAN *(intră brusc, pe ușa de la biroul secretarilor, urmat de cîțiva muncitori și de Raită, care „arborează" o mutră exuberantă, triumfătoare. Duran are în mînă un revolver)*: Mîinile sus!

(Titina dă un țipăt și Manole încremenește în genunchi, așa cum se află, între seif și valiză. Cineva a făcut lumină.)

RAITĂ *(arătînd cu un gest larg și teatral pe cei doi)*: ...Sau ce aveam de demonstrat, tovarășe director! *(Se adresează lui Duran.)* Dama-Voalată și Burtă-Verde demascați furînd, în asociație, bunurile poporului muncitor.

MANOLE *(ca electrizat, înnebunit, se ridică, în timp ce Titina își aprinde o țigară, cu bricheta proprie, dîndu-și seama, lucidă, de realitate)*: Tu?! Tu?! *(Face doi pași spre Raită.)* Tu, canalie bătrînă! Tu m-ai trădat? Tu m-ai vîndut?...

RAITĂ *(cinic)*: Cum era să te vînd, șefule, cînd nimeni nu mai dă azi nici două parale pe tine? Ești demonetizat, drăguță!

MANOLE *(nerevenindu-și din stupoare și din furie, se apropie de el, cu mîinile crispate ca niște gheare)*: Tu, mă, tu? Tu?... *(Vrea să se repeadă la el și să-l strîngă de gît. Duran se interpune.)*

RAITĂ: Lasă-l, tovarășe director! Numai să îndrăznească să se apropie de mine, că-i șterg un șut, de-i zornăie oasele, cum zornăiau țoiurile din rafturile lui tat-so, cînd trecea stropitoarea primăriei prin fața cîrciumii.

TITINA *(zbucnind un cotac de fum în spațiu)*: Bravo, maestre Raită! Nota zece și felicitările mele!

MANOLE *(reculegîndu-se treptat)*: De ce-ai făcut asta? De ce m-ai trădat? Ticălosule!... Banditule!... Criminalule!...

RAITĂ: Mi-am făcut numai datoria mea de gazetar, de cetățean și de democrat. Fiindcă presa trebuie să meargă cot la cot cu oamenii și cu ideile care reprezintă actualitatea și progresul... Or tu, și toți ca tine, nu sînteți decît niște morți. Sînteți trecutul... *Noi*, proletariatul, țărănimea muncitoare și intelectualii progresiști ca mine, noi sîntem vii. Sîntem prezentul și vom fi și viitorul...

DURAN *(foarte calm, arătînd pe Raită)*: Dați-l afară, tovarăși!

UN MUNCITOR DIN GRUP *(luînd brațul lui Raită și vrînd să-l îndrepte spre ușă)*: Hai, șefule, că vorbești prea mult și se face curent...

ALT MUNCITOR: Și răcesc dumnealor. *(Arată pe Titina și Manole.)*

RAITĂ *(sărind ca ars și smucindu-se din mîna care l-a apucat)*: Pe mine? Mă dai afară pe mine, după ce ți-am dat în mînă pe banditul ăsta? Plus miliardele pe care le avea aci?

DURAN: Dumneata nu ne-ai dat în mînă nimic. Ai crezut numai că, trădîndu-ți stăpînul de pînă adineaori, o să te poți strecura printre noi și să te poți tîrî și mai departe, așa cum te-ai tîrît și pînă acuma.

TITINA *(după alt colac de fum)*: Nota trei, maestre Raită... Și condoleanțele mele!

RAITĂ *(zăpăcit, dezarticulat în gesturi)*: Așa stă chestia, tovarășe Duran? Mă rog! O să dai socoteală pentru toate insultele pe care mi le-ai adus. Acum un ceas, cînd am venit la dumneata și ți-am denunțat planul acestui dușman al clasei muncitoare *(arată pe Manole)* și cînd...

DURAN: Noi știam dinainte, tot ce ne-ai spus.

RAITĂ: Minți! N-aveai de unde să știi. Ceea ce trebuia să se întîmple astă-seară nu știam decît noi trei, aici de față: eu, dînsa și ăsta.

DURAN: Și încă cineva. Un al patrulea care trebuia să dea foc fabricii, pe care tovarășii noștri de pază l-au sur-

prins, împreună cu alți doi ticăloși, turnînd benzină pe spatele magaziei dinspre strada Căpriorilor...

MANOLE *(către Titina)*: Tămîie și Pămînt...

DURAN: Exact! Așa le zice. Plus șeful lor, Haralambie Cotîrleț, zis și „Burtă-Verde".

RAITĂ: Vorbe! Dacă zici că i-ați prins cînd turnau benzină, înainte de a da foc, atunci incendiul cum a mai izbucnit?

DURAN: Incendiul n-a fost decît un foc aprins de noi, din paie și surcele, pe un maidan de lîngă fabrică, fiindcă aflasem că „domnul" Cotîrliceanu și cu „doamna" nu ne vor face onoarea să intre în acest birou, pînă cînd nu vor vedea flăcările incendiului și nu vor auzi sirena de alarmă. Ți-am tras-o și pe-aia, pentru ca dumnealor să fie în perfectă siguranță.

RAITĂ *(lui Duran, pe încremenirea Titinei și a lui Manole)*: Ești tare, șefule!... Tare de tot! Pînă acuma, să-ți spun drept, mi-erai numai simpatic... Dar, de acum încolo, să știi că încep să te și iubesc!... *(Lui Manole, cu răutate și satisfacție.)* Ai văzut, șefule, ce ți-a făcut pricopsitul de tat-to? Ziceai că sare și-n foc pentru tine? Și cînd colo, te-a băgat la apă. El, nu eu!... Că eu, în viața mea, n-am fost capabil să trădez pe cineva. Am fost, sînt și voi fi un caracter, în această privință.

TITINA *(același joc)*: Bravo, maestre!... Începi să-ți revii! Nota șase.

DURAN: Și zi așa, domnule Cotîrliceanu... Noi te căutam de șapte zile, peste tot unde credeam că te putem găsi, ca să vii și să ne predai fabrica, așa cum prevede legea, iar dumneata ne vizitezi, tocmai cînd nu ne-am fi așteptat. Noaptea... și pe furiș.

MANOLE: Uite ce este, dragă Durane! Îmi pare rău că mă văd silit să iau măsurile cuvenite, pentru ca această înscenare ridiculă să înceteze imediat. *(Se duce la telefon. Observă că telefonul e mut.)* Așa!? Ați tăiat și firele telefonice?

DURAN: Da! Ne-am gîndit că un telefon neprevăzut ar fi putut să vă sperie și să vă deranjeze în timpul operației... *(Gest spre valiză și biroul desfăcut.)* Și-atunci am luat toate măsurile, ca să puteți lucra în liniște.

(Muncitorii rîd.)

TITINA: Bine, dar nu văd în ce calitate sînt oprită eu, să comunic cu cine vreau?

DURAN: În calitatea de complice la furt, surprinsă asupra faptului.

MANOLE: Care furt, mă băiete? Ce furt? Ce, nu ești în toate mințile? Eu am venit aici, însoțit de doamna, care este viitoarea mea soție, ca să-mi iau anumite lucruri pe care le-am uitat și care îmi aparțin *mie* personal și nicidecum fabricii.

DURAN: Din ziua cînd fabrica a trecut în patrimoniul statului, dumitale nu îți mai aparține nimic de aici. Iar tot ce vii să iei fără știrea noastră, se numește furt.

MANOLE: Ascultă, Durane! Să ne măsurăm cuvintele, te rog!

DURAN: Ale mele sînt măsurate la milimetru. *(Către un muncitor, din spate.)* Tovarășe Mircea! Telefonează, te rog, de jos, la miliție. Explică sumar cazul și roagă să se ia măsuri în consecință.

MIRCEA: Da, tovarășe. *(Iese.)*

RAITĂ *(lui Duran)*: Eu cred că pot să plec, nu? Că nu-mi plac arestările... Mă înduioșează.

DURAN: Nu! Fiindcă, bănuiesc, dumneata știi mult mai multe lucruri decît mi-ai spus mie...

RAITĂ *(lui Manole)*: Ca să vezi în ce ghinion m-ai băgat, mizerabile! Că tu m-ai băgat și m-ai amestecat în toate potlogăriile tale...

MANOLE *(același joc)*: Dacă mai scoți o singură vorbă, îți dau cu scrumiera asta în cap... *(I-o arată pe birou.)*

RAITĂ: Și cu scaunul... Că tot n-ai avut scaun la cap.

MANOLE *(același joc, mereu crescut)*: Dobitocule!

RAITĂ *(idem)*: Incendiatorule!

MANOLE: Lepră!... Șantagistule!...

RAITĂ: Burtă-Verde!... Arivistule!... Escrocule!...

DURAN: Ce bine vă cunoașteți unul pe altul... Pînă în adîncul fiecăruia!

MANOLE: Dumitale nu ți-a cerut nimeni părerea...

RAITĂ: Şi să n-ai nici o grijă, tovarăşe Duran, o să ne mai întîlnim noi. Că n-o să putrezim nici aici, nici la miliţia pe care ai chemat-o în mod ilegal, ca să ne intimidezi.

TITINA: Asta v-o garantez şi eu.

MANOLE *(reflectînd la ce-l doare, lui Raită, silabisit şi apăsat)*: Do-bi-to-cu-le!...

RAITĂ: Cred şi eu că-ţi convenea, şefule! Tu să pleci în noaptea asta în străinătate, putred de bani şi pe mine să mă laşi aici cu toate răspunderile în braţe şi fără o lăscaie în buzunar.

MANOLE *(acelaşi joc)*: Iuda!...

RAITĂ *(demn)*: Fără insulte bisericeşti, te rog, că eu sînt credincios...

MANOLE: Tu, şi credincios!

RAITĂ: Da, dar lui Dumnezeu, nu ţie...

DURAN *(între timp s-a aşezat şi şi-a aprins o ţigară)*: N-aş fi crezut niciodată, domnule Cotîrliceanu, c-o să trăiesc să te văd îmbrăcat şi cu o salopetă de muncitor. *(Rîde.)* Încă de acum zece ani, de cînd ai început să scoţi capul în viaţa publică, să te remarci, ţi-am urmărit, pas cu pas, toată ascensiunea şi... evoluţia. Am văzut cum te-ai strecurat prin toate uniformele pe care le-ai şi purtat pe rînd, cu aceeaşi neclintită convingere politică şi căzînd mereu în picioare, pentru ca de fiecare dată să sari înapoi, mai sus decît înainte. În salopetă, precum vezi, nu ţi-a mers. Ţi s-a înfundat! Fiindcă salopeta asta nu este, aşa cum ţi-ai închipuit, o simplă uniformă de ocazie, ca cele cu care ai fost obişnuit pînă acum şi datorită căreia să te poţi fofila printre evenimente.

MANOLE: Eu? *(Ridică tonul, cinic.)* Eu, care sînt un fiu al poporului? Eu, care m-am ridicat numai prin munca şi meritele mele personale, pînă la cele mai mari demnităţi? Eu, care în toate situaţiile pe care le-am avut, am fost, pe faţă şi cu toate riscurile, foooarte mari şi fooooarte grave, un democrat convins şi un prieten devotat al clasei muncitoare, pe care am sprijinit-o şi am apărat-o întotdeauna? Eu, care mi-am sacrificat cariera politică, numai ca să pot fi alături de voi, muncitorii, n-am fost nici în trecut şi nu sînt nici

astăzi, după părerea dumitale, decît un cameleon politic, un exploatator şi un duşman?

DURAN *(simplu)*: Categoric!...

RAITĂ: Bravo! Mi-ai luat vorba din gură, directore dragă! Exact asta vream să spun şi eu...

MANOLE: Îmi pare foarte rău că tocmai tu, prietenul meu din copilărie, tu, pentru care am făcut ceea ce am făcut, ai o părere atît de nedreaptă şi de pătimaşă, despre mine. Noroc, însă, că mai sînt alţii mai mari decît noi, care nu sînt de acord cu tine... Şi pînă la urmă, după ce se va termina tot caraghioslîcul ăsta pe care l-ai provocat, lăsîndu-te indus în eroare de un imbecil patentat şi un apaş de presă notoriu, ca decrepitul şi dementul ăsta erotic *(arată pe Raită, cu scîrbă)*, vom vedea care dintre noi a avut dreptate şi care dintre noi va fi sancţionat. Fiindcă sînt hotărît să merg pînă în pînzele albe, pe chestia asta, să ştii!

RAITĂ: Ce „pînze albe", şefule? Zi-i giulgiu, că asta e ultima pînză albă în care mai poţi să te travesteşti de acum încolo. *(Cu un gest spre bijuterii.)* Fason de *fiu* al poporului...

TITINA *(rîzînd, lui Raită)*: Maestre, îmi pare rău că sînt arestată, fiindcă, altminteri, chiar în clipa asta aş pleca cu dumneata în lume, ca să dezlegăm amîndoi cuvinte încrucişate, pînă ne vom da obştescul sfîrşit pe pătrăţele!

RAITĂ: Îmi pare rău, madam, dar te-ai trezit prea tîrziu! S-au găsit altele, mult mai tinere, care ţi-au luat-o înainte.

MIRCEA *(intră pe replica lui Raită)*: Am vorbit, tovarăşe director, cu tovarăşul locotenent-major Dumitriu.

MANOLE *(ridicîndu-se)*: Şi ce face? Vine ori nu vine? Că n-o să stăm aici pînă mîine!

MIRCEA: Vine, vine, n-aveţi nici o grijă!

UN MUNCITOR *(intră pe replică)*: Tovarăşe director! Beţivii ăia care au vrut să dea foc fabricii, ameninţă cu cuţitele pe tovarăşii de pază, dacă nu-i aduc să vorbească, imediat, cu directorul fabricii. Ce facem? Îi dezarmăm?

DURAN: Nu! Aduceţi-i încoace, cu vorba bună.

MUNCITORUL: Am înţeles! *(Iese.)*

RAITĂ: Foarte cuminte! Cu cuțitari de-ăștia, de-ai domnului, e mai bine să fim prudenți, căci prudența este mama înțelepciunii.

DURAN *(lui Mircea)*: Tovarășe Mircea, condu-i dumneata dincolo și ține-le de urît.

(Titina, Mancle și Raită ies urmăriți de Mircea.)

TITINA *(rîzînd ironic)*: Dar asta e arestare în toată regula.

RAITĂ: Dar ce vrei să fie? Ceai dansant?

MANOLE *(cu un gest spre valiză și seif)*: Lucrurile astea cine mi le păzește?

DURAN: Noi care păzim tot ce este al fabricii...

(Cei patru ies. Duran închide capacul valizei și ușa seifului, fără să le încuie. Se deschide ușa pe care intră, în ordine, Lambe, Pămînt și Tămîie, urmați de cîțiva muncitori, cărora le-au fost dați în primire pentru pază. Primii trei, cu toate emoțiile prin care au trecut, sînt încă „asupra chefului", dar în curs de dezmeticire. Lambe are pălăria (și ce pălărie!) pusă de-a-ndăratelea; ceilalți doi le au pleoștite și puse comic, așa cum și le pun, de obicei, bețivii. Ținuta lor vestimentară, de asemenea, lasă mult de dorit. Toți trei au pe brat bastoane groase și noduroase, cu mînerul colac. Și la brîu, trecute prin curelele pantalonilor, cuțite cu teacă de piele groasă, ca ale măcelarilor. Lambe are într-unul din buzunarele hainei — cel dinspre public — sticla de rom pe care i-a dat-o fiu-său. Dar, firește, goală.)

LAMBE: Noroc!

TĂMÎIE *(care, deocamdată, nu deosebește pe nimeni)*: Mă rogggg!... Dacă nu sînt prea circonflex la cuvînt, aș vrea să știm și noi cu cine avem onoarea? *(Confirmînd cu un gest.)* Ca să știm...

DURAN: Ați spus că vreți să vorbiți cu directorul fabricii... Eu sînt!

PĂMÎNT *(bîlbîindu-se, după cum, dealtfel, se împleticesc și ceilalți, în limbă)*: Buletinul de populație!

LAMBE: Nu că n-avem încredere, dar ca să știm!... Și cine sîntem noi, ca persoane în viață...

PĂMÎNT: Și cine ești 'mneatale, ca parte de cuvînt în societate. Că nicf așa nu se poate, tovarășe dragă. Să fim aridicați cu forța din stradă și arestați aici, fără să ni se spuie și nouă cauza acestui motiv.

LAMBE: Sau măcar de ce?

TĂMÎIE: Și profitînd de ocazia faptului că ne aflăm puțin cam apsenți la cuvinte, din cauza băuturii, să fim luați prin surprindere de dumnealor *(arătînd grupul de muncitori)* și aduși aici, sub pază, ca niște nemenclaturi ordinare.

LAMBE: Plus că toate declarațiile pe care le-am făcut adineaori, fiind electrocutați complect din băutură, nu ne mai aducem aminte de ele și declarăm că e complect false și nu mai recunoaștem absolut nimic asupra lor.

DURAN *(care, ca și ceilalți muncitori ce se află în scenă, nu-și poate reține un surîs)*: Mă rog! Treaba asta, ca și cealaltă pe care urma s-o faceți, cînd ați fost surprinși în spatele magaziei turnînd benzină pe lemnărie, o s-o explicați în altă parte. Deocamdată, ați spus că vreți să vorbiți cu mine... Poftim! Vă ascult! Ce doriți, vă rog?

PĂMÎNT: Cum, ce dorim? Mai întîi și-ntîi de toate, am dori să bem ceva... Că, doar, te văd băiat dăjghețat, tovărășele, și nu cred că ți-ai închipuit cumva că am dori să ne angajezi muncitori în fabrică.

TĂMÎIE: Doar nu ne-am smintit la bătrînețe, ca după ce n-am făcut nimic toată egzistența vieții, să ne apucăm de muncă, taman acuma, cînd ni se cuvine și nouă oleacă de repaus de odihnă, în cîmpul muncii.

LAMBE: Că să nu crezi dumneata că îți vorbim acuma la un pahar de vin. Dar noi, ăștia trei, care ne vezi de față și care toți sîntem fiii acestui popor, de treizeci de azi de zile, am luptat sub toate guvernele, cu tot rizicul vieții și chiar al corpului nostru omenesc, numai pentru clasa muncitoare.

DURAN: Mie îmi spui, domnule Cotîrleț?! Dacă nu te cunosc eu pe dumneata? Și nu de ieri, de azi! De o viață întreagă, pot să zic...

LAMBE *(nedumerit)*: Mă cunoști dumneata pe mine? *(Îl privește atent, de sus pînă jos. Plesnindu-și mîinile a stupoare.)* Nică? Nică al Vetii? Tu ești, mă? Tu?!

DURAN: Eu, dar m-am mai schimbat un pic, de cînd nu ne-am mai văzut...

LAMBE *(oarecum sincer și mulțumit de întîmplare)*: Ptiu! Bată-te să te bată, măi băiete, mă! Dacă nu te-ai fi

divulgat tu, puteai să-mi dai multul cu multul şi tot nu te gîceam.

PĂMÎNT *(care a observat indiferenţa cu care Duran îl tratează pe Lambe)*: Lambe! Fii scurt, te rog, şi conchide!... „Ain man, ain porc", vorba ta din timpurile normale.

TĂMÎIE: Cred că ar fi cazul împrejurării să plecăm şi noi de-aici şi să ne ducem în cîmpul muncii fiecăruiaşi.

PĂMÎNT: Brava, Tămîie!... Ai pus exact problema! Că mi-e o seteeee, mă!...

TĂMÎIE: Aşişderea!...

DURAN: Dumneavoastră, deocamdată, nu puteţi pleca de aici. *(Are un ton categoric.)*

LAMBE: De ce, măi Nică? Ţi-am greşit noi cu ceva?

TĂMÎIE: Ce-am făcut noi, tovarăşe? Ce-am făcut? Te rog să te precizezi, ca să ştim şi noi şi să ne luăm contramăsurile noastre legale.

PĂMÎNT *(împleticindu-se grav în cuvînt)*: Asta este samavol.. samavol... *(Găseşte, în sfîrşit, cuvîntul.)* Slomovolnicie curată!...

TĂMÎIE: Tu n-ai auzit că nu putem pleca de-aici?

PĂMÎNT: È, şi dacă am auzit, ce? Ce pot să fac eu? Lambe ne-a băgat aici, el să ne scoată...

LAMBE: Păi, firește că o să vă scoţ, dacă m-o scoate şi pe mine cine m-a băgat!... Şi-o să mă scoată, n-am nici o grijă, că doar e vorba de fiu-meu. Şi, fiu-meu, e cineva în ţara asta!... E tare şi în partidul ăsta deacuma, tot aşa cum a fost tare şi în celelalte. *(Către Tămîie.)* Sssttt, Nicule!... Nu mai vorbi nimic, cînd n-ai cuvinte.

TĂMÎIE *(supus, a înţeles şi el)*: Gata! Tămîie!...

MANOLE *(intră foarte enervat, de-alături)*: Ascultă, tovarăşe Duran!... Cît crezi dumneata c-o să mai dureze toată mascarada asta? Pe ce lume crezi tu că trăim, mă? În care ţară? Ce-ai înnebunit de tot? Vrei să-ţi pierzi tocmai acuma, sub ai tăi, capul.

DURAN: Eu îmi fac numai datoria, domnule Cotîrliceanu. Şi mi-o voi face pînă la urmă şi cu orice risc.

LAMBE *(care a rămas încremenit, cînd l-a văzut pe fiu-său)*: Tăicuţule!... Eşti acilea? Şi tu eşti acilea?

MANOLE: Da, beţivule!... Sînt aicea, precum vezi şi numai datorită ţie şi ăstora *(arată pe Pămînt şi Tămîie)*, cu care te-ai înhăitat, deşi ţi-am interzis categoric. Ţi-ai trădat copilul, criminalule!

LAMBE: Stai, tăicuţule, nu te aprinde, pardon de cuvînt, că din foc ni s-a tras! Şi nu îmi spune vorbe pe care nu le merit, că nu sîntem vinovaţi, nici eu, nici ei... *(Arată pe Tămîie şi Pămînt.)*

MANOLE: Acuma nu mă mai interesează nimic, asasinule!

(În timpul replicelor de mai sus, a intrat Titina, urmată de Raită şi de muncitorul care i-a păzit.)

TITINA *(se duce la Manole, care s-a „prăbuşit" pe un fotoliu şi începe să-l mîngîie)*: Nu te enerva, iubitule, că ţi se ridică tensiunea.

RAITĂ *(trecînd spre grupul Duran, ca şi cum ar face parte din el)*: Ha-ha-ha!... A început să-i miroasă *(ironic)* leului a cuşcă. Drept care a pus botul pe labe.

MANOLE *(violent, nemaiputînd să se domine)*: Dacă mai scoţi un cuvînt, îţi dau cu ceva în cap, lepădătură!

TITINA *(acelaşi joc)*: Nu te mai irita, te rog, şi nu mai spune nimic. Nu uita că lîngă tine sînt *eu*... Eu, Titina Drumeţeanu!

RAITĂ: Fosta Titina Drumeţeanu.

TITINA: Şi prezentă!

RAITĂ: Prezentă, dar cam trecută...

TITINA *(fără să-şi piardă calmul, surîsul şi seninătatea aparentă)*: Maestre, de-acum încolo nu îţi mai pun nici un fel de notă. Fiindcă la grosolănii nu mă pricep...

RAITĂ *(mîrlan şi „atins")*: Vorbe, madam!... Vorbe, fraze, perifraze şi parafraze, că numai din astea aţi trăit secole întregi, pe spinarea noastră, a proletariatului!... *(Muncitorii rîd ironic. Duran surîde mai rezervat.)* Dar acuma, în sfîrşit, a dat Dumnezeu şi v-a cîntat cucul. *(Spre Titina şi Manole.)* Cu-cu!... Cu-cu!...

LAMBE *(revenindu-şi din zăpăceala în care căzuse, se apropie de Titina)*: Spune-i dumneata că nu sînt vinovat, cocoană dragă. Jur apsolut franşi şi nenorocit. Nu sînt de vină nici eu, nici dînşii, ăştia *(arată pe Pămînt şi Tămîie)* care, ca prieteni subterani ai mei, le-am cerut şi mi-a dat concursul său benevol. Ce sîntem

noi vinovați, dacă tovărășeii *(un gest amical spre muncitori)* noștri iubiți, ne-a prins taman cînd turnam benzina pe magazie, în scopurile noastre de binefacere!... *(Apropiindu-se de Manole, care își ține capul în palme, ca pe un pepene pe care ar vrea să-l încerce la tîmple.)* Nu sînt vinovat, tăicuțule!

RAITĂ *(ironic, arătînd cu un gest larg pe Lambe, Manole și Titina, care formează acum un grup)*: Ia priviți-i, tovarăși!... Priviți-i, că nu-i mai vedeți! Sfînta treime: ultimul retevei electoral, ultima Damă Voalată și cel din urmă Burtă-Verde.

DURAN *(arătînd pe Raită)*: Și ultimul bandit de presă. Treci lîngă ei, că acolo ți-e locul!

Cortina

BIBLIOTECA
REPUBLICII SOCIALISTE

CUPRINS

Mi s-au deschis ochii 7
Primăvara 87
Trenurile mele 207
Burtă-Verde 307